Mötesbok: Kommunstyrelsen (2026-04-14)

Kommunstyrelsen

Datum: 2026-04-14

Plats: Kommunstyrelsens sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Bolagsredovisning

67/26 Bolagsinformation: AB Bostaden 3

Beslutsärenden

68/26 Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv och budget 2027 samt plan 2028-2030 ver 2 4

69/26 Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026 220

70/26 Anvisning för hantering av tilläggsuppdrag 2025:1 239

71/26 Beslut av riskbedömning och fortsatt användning av Microsoft 246

72/26 Dispens från regler gällande dygnsvila 270

73/26 Finans- och kraftrapport februari 2026 289

74/26 Årsredovisning: Stiftelsen Biståndsfonden 2025 297

75/26 Årsredovisning: Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet 2025 305

76/26 IOP samverkansplattform för social inkludering samt IOP-avtal med Vän i Umeå, Umeå Pastorat och Pingst Umeå 313

77/26 Anmälan av delegationsbeslut 2026-04-14 370

Till KF

78/26 Årsredovisning 2025 371

79/26 Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå; Elmer Eriksson (M) 575

80/26 Motion 28/2025: Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD) 583

81/26 Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning, Veronica Kerr (KD) 597

82/26 Motion 33/2025: Trygg och tillgänglig skola; Veronica Kerr (KD), Anders Sellström (KD), Lucas Nilsson (KD) och Birgitta Nordvall (KD) 605

83/26 Motion 36/2025: Inrätta äldreombud i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L) 664

84/26 Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen; Elmer Eriksson (M) 674

85/26 Motion 42/2025: Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln; Anders Sellström (KD) 680

86/26 Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M) 688

87/26 Motion 46/2025: Funktionsrättskonsekvensbeskrivning - utred införandet av FKB i Umeå kommun 697

88/26 Avveckling av bolagen kopplade till Bioendev 704

89/26 Översyn av styrdokument våren 2026 716

90/26 Redovisning av motioner 2026 732

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-04-07
Kommunstyrelsen

Diarienr: KS-2026/00032

Bolagsinformation 2026: AB Bostaden

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att till protokollet notera att styrelsen tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning
Som en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen inbjuds verkställande direktör eller annan representant för bolaget att redovisa hur verksamheten har planerats och genomförts utifrån generella och specifika ägardirektiv samt destinerade inriktningsmål och beskriva framtida utmaningar/möjligheter.

Presentationen ska vara max 15 minuter och sedan avsätts tid för frågor. Bolagsinformation lämnas av vd Jerker Eriksson.

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-30

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00756

Planeringsdirektiv och budget 2027 samt plan 2028-2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna version 2 av stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 med bilagor till partipolitisk beredning

att version 2 av stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 med bilagor publiceras på www.umea.se/planering

att paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

I föreliggande ärende presenteras stadsledningskontorets andra version av förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 samt plan för 2028-2030. Den första versionen av förslaget överlämnades till kommunens nämnder och bolag för yttrande den 2 dec 2025. Den finns tillgänglig för alla med bilagor och underlag på www.umea.se/planering.

Kommunens nämnder och bolag har därefter inkommit med yttranden och förslag i enlighet med anvisningar från kommunstyrelsen. Se bilaga 3 för yttranden från nämnder och bolag (UKF AB). Observera att stadsledningskontorets yttrande över kommungemensamma poster ingår i kommunstyrelsens yttrande i samma bilaga. Denna andra version av Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027 är reviderad enligt följande, jämfört den första versionen:

- Ny beräkning av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med anledning av uppdaterade befolkningssiffror för riket och ny befolkningsprognos för Umeå.
- Ny beräkning av finansiella kostnader och intäkter.
- Införande av finansiell leasing i budget, se tabell 2 Specifikation av kommunstyrelsen budgetram.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00756

- Ny pensionsskuldsberäkning.
- Justerade nämndsramar med anledning av förändrat personalomkostnadspålägg (PO-pålägg).
- Justerad för tekniska ramjusteringar som beslutats efter det att planeringsdirektiv version 1 överlämnades.
- Inköp av bostadsrätter har omklassificerats och därmed flyttats från förslaget till investeringsplan till en separat tabell
- Förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 har reviderats med tidsmässiga justeringar enligt tekniska nämndens yttrande.
- Förslag till mark- och exploateringsplan för åren 2027-2030

Med ovanstående förändringar har fördelningsreserven för partipolitiska prioriteringar utökats till 216,7 mnkr.

Bedömning av hur USA:s och Israels anfall mot Iran påverkar ränteutveckling, inflation och konjunktur är behäftad med stor osäkerhet. Prognoserna som planeringsdirektiv 2 bygger på är framtagna innan anfallet. Nya prognoser kommer under april och redovisas vid KSnau den 5 maj.

Grunduppdrag för kommunens nämnder revideras i reglemente för styrelse och nämnder.
Respektive nämnds grunduppdrag är infogade i planeringsdirektivet men revideras ej i samband med att planeringsdirektivet fastställs. Respektive nämnds grunduppdrag är långsiktigt och fastställs i reglemente för kommunens styrelse och nämnder. De förändringar av reglemente/grunduppdrag som beslutades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 30 mars 2026 är ej infogade, dessa infogas i Planeringsdirektivet inför kommunfullmäktiges hantering i juni.

Beslutsunderlag

- Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 samt plan för 2028–2030 version 2
- Bilaga 1 – Förslag till investeringsbudget 2027 plan 2028–2030
- Bilaga 2 – Förslag till mark- och exploateringsbudget 2027 och plan 2028–2030
- Bilaga 3 – Nämnders och bolags yttranden över förslag till planeringsdirektiv_Sammanställning

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00756

Beredningsansvariga

Urban Blomdahl, Anette Sjödin, Simon Dahlgren, Sara Nordström, Dan Gideonsson

Beslutet ska skickas till

Samtliga gruppledare i de partier som är företrädda i Umeå kommunfullmäktige

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Dan Gideonsson
Ledningskoordinator

UMEÅ KOMMUN

Stadsledningskontorets förslag till

Planeringsdirektiv 2, budget och investeringar 2027

- Ekonomiska ramar för budget 2027 och plan 2028-2030
- Grunduppdrag, driftbudget till nämnder
- Inriktningsmål och program
- Tilläggsuppdrag till nämnder och bolag

•

Beslutad av:	**Diarienummer:**	**Datum, paragraf för beslut:**	**Dokumentet styr:**
-	KS-2025/00756	[20XX-XX-XX, § XX]	-
Dokumenttyp:	**Giltighetstid:**	**Dokumentansvarig:**	
Plan	ej aktuellt	Stadsledningskontoret Ekonomi och styrning	

Innehåll

Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 2, budget och investeringar 2027 1
Innehåll 2
Om planeringsdirektiv version 2 4
Förutsättningar för Planperioden 2027-2030 5
Ekonomiska förutsättningar 5
Demografisk utveckling 10
Näringslivskonjunktur 11
Bostadsmarknad och bostadsförsörjning 12
Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling 12
Sammanfattning 13
Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder 14
Kommunstyrelsen 16
Byggnadsnämnden 18
Fritidsnämnden 19
För- och grundskolenämnden 20
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 22
Individ- och familjenämnden 24
Kulturnämnden 26
Miljö- och hälsoskyddsnämnden 28
Personalnämnden 29
Tekniska nämnden 30
Valnämnden 32
Äldrenämnden 33
Kommungemensamma nämnder 35
Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen 35
Inriktningsmål och program 36
Inriktningsmål 37
Program för tillväxt 38
Program för social hållbarhet 40
Program för Klimatneutrala Umeå 2040 45
Personalpolitiska mål och uppdrag 49
God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål 50

Uppföljning, analys och utvärdering 52
Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse 54
Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027 54
Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram 55
Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030 56
Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030 56
Tabell 5. Nyckeltal 57
Investeringsramar 2026–2030 57
Tabell 6. Investeringsramar per nämnd 57
Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr 58
Tabell 8. Investeringsram mark- och exploatering 58
Tabell 9. Investeringsram finansiell leasing 58
Tabell 10. Ram för förvärv av finansiell anläggningstillgång 58
Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen 59
Tabell 11. Prognos investeringsramar bolagskoncern 60

Om planeringsdirektiv version 2

Det här är stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027–2030, version 2. I december gick stadsledningskontorets första förslag ut på remiss till kommunens nämnder och bolag. Nämndernas yttranden över förslaget finns samlade i bilaga 3.

Denna andra version av Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027 är reviderad enligt följande, jämfört den första versionen:

- Ny beräkning av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med anledning av uppdaterade befolkningssiffror för riket och ny befolkningsprognos för Umeå.
- Ny beräkning av finansiella kostnader och intäkter.
- Införande av finansiell leasing i budget, se tabell 2 Specifikation av kommunstyrelsen budgetram.
- Ny pensionsskuldsberäkning.
- Justerade nämndsramar med anledning av förändrat personalomkostnadspålägg (PO-pålägg).
- Justerad för tekniska ramjusteringar som beslutats efter det att planeringsdirektiv version 1 överlämnades.
- Inköp av bostadsrätter har omklassificerats och därmed flyttats från förslaget till investeringsplan till en separat tabell (se tabell 10 Ram för förvärv av finansiell anläggningstillgång).
- Förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 har reviderats med tidsmässiga justeringar enligt tekniska nämndens yttrande.
- Förslag till mark- och exploateringsplan för åren 2027-2030 (se bilaga 2 samt tabell 8. Investeringsram mark- och exploatering).

Förutsättningar för Planperioden 2027-2030

Ekonomiska förutsättningar[1]

Osäkerhet präglar en vacklande omvärldskonjunktur

Osäkerhet tynger den globala ekonomin med konsekvensen att konsumtionen dämpas, investeringar uteblir och anställningsbeslut skjuts upp eller arbetsstyrkor minskas. Geopolitiska spänningar men främst USA:s handelskrig skapar osäkerhet kring den globala konjunkturen. Konsekvenserna för världsekonomin är svåra att förutse. Särskilt hög osäkerhet är förknippad till USA som är navet för världsekonomin och finansmarknaden. Tullsatserna på USA:s import har höjts markant, från omkring 3 procent till cirka 17 procent i genomsnitt. Trots det syns ännu ingen tydlig nedgång i den amerikanska utrikeshandeln. Det syns inte heller några stora negativa effekter för global tillverkningsindustri ännu: såväl global varuhandel som industriproduktion har fortsatt att stiga, till och med i snabbare takt än i fjol. Att införandet av tullhöjningarna drog ut på tiden försenade de direkta priseffekterna. Motåtgärder från omvärlden har varit begränsade och en eskalerande global handelskonflikt har därmed kunnat undvikas, åtminstone hittills. Kostnaderna för de höjda tullarna tycks i högre grad än väntat ha absorberats av importörer och återförsäljare. En stor osäkerhet kvarstår dock i hur utvecklingen kommer att se ut framåt. USA:s och Israels anfall mot Iran och de kort- och långsiktiga konsekvenser detta får för energiförsörjning och energipriser medför en väsentligt ökad osäkerhet.

Hög sysselsättning förmår inte lyfta europeisk tillväxt

Trots en tämligen stark arbetsmarknadsutveckling i Europa, där sysselsättningsgraden är den högsta på 20 år, är tillväxten svag. Med undantag för Spanien är BNP-tillväxten låg i de största ekonomierna i eurozonen och det syns inga tydliga tecken på någon snar vändning.

Tyskland, det största och mest handelsinriktade av länderna, brottas med försvagad konkurrenskraft för sin fordonsindustri, vilket utgör ett stort sänke för Europa. En utmaning för länderna blir att ställa om mot inte minst den expanderande försvarsindustrin, såväl i Tyskland som i övriga EU. Prognosen är att satsningarna på försvarsindustrin antas lyfta BNP flera procent i eurozonen kommande år.

[1] Avsnitt om global och nationell ekonomi baseras på SKR:s Ekonomirapport oktober 2025.

Tabell 3 • BNP-tillväxt i omvärlden

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Utfall	Prognos		Kalkyl		
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Eurozonen	0,8	1,2	1,1	2,4	2,4	2,2
USA	2,8	1,5	1,4	2,4	2,1	1,8
Världen, handelsviktad*	1,8	2,3	2,3	2,1	2,2	2,2

* Handelsviktad baseras på global BNP viktad utifrån KIX-index. KIX är ett valutaindex baserat på flöden av varor och råvaror i den svenska utrikeshandeln.

Källor: Konjunkturinstitutet, Macrobond samt Sveriges Kommuner och Regioner

Ytterligare något lägre globala styrräntor

Några viktiga styrräntor i vår omvärld bedöms sänkas i år och nästa år. Jämfört med åren före 2022, när styrräntorna började höjas, ligger flertalet centralbanksräntor på höga nivåer trots att de sänkts sedan 2023–2024. Detta är delvis en följd av att det har dragit ut på tiden att få ned inflationen efter pris- och kostnadschocken 2021–2022. Det tidigare så låga ränteläget hängde samtidigt ihop med en ihållande mycket låg global inflation. Högre inflation framöver kommer leda till ett högre ränteläge. Inte heller reala styrräntor – det vill säga nominella styrräntor justerade för inflationen – antas bli så låga som under det förra decenniet. Detta pekar också mot högre nominella styrräntor åren framöver jämfört med före 2022. Bedömning av hur USA:s och Israels anfall mot Iran påverkar ränteutvecklingen på sikt är behäftad med stor osäkerhet.

Svensk ekonomi präglas av konjunkturåterhämtning

Svensk ekonomi befinner sig i en utdragen lågkonjunktur efter flera negativa störningar de senaste åren. Svagare omvärldskonjunktur och mindre gynnsamma handelsförhållanden, och hög osäkerhet därtill, fortsätter att dämpa efterfrågan på svensk export. Samtidigt ger stora satsningar på infrastruktur, energiomställning och en omfattande upprustning av försvarsförmågan inom EU visst stöd till tillväxten de kommande åren.

Utsikterna för svensk ekonomi vilar därmed i hög grad på den inhemska efterfrågan, där hushållens konsumtion väntas bli den främsta drivkraften. Det är en bedömning som kvarstår sedan förra året men som blivit förskjuten med anledning av att hushållen hållit tillbaka sin konsumtion på grund av den osäkra omvärlden. Stigande reallöner, lägre bolåneräntor och en finanspolitik som stärker hushållens köpkraft talar för ökad optimism och konsumtion under 2026 och 2027. Bedömning av hur USA:s och Israels anfall mot Iran påverkar den svenska konjunkturåterhämtningen är behäftad med stor osäkerhet.

Nya ekonomiska förutsättningar framöver - det nya normala

Utöver den konjunkturella återhämtningen pågår samtidigt en mer varaktig anpassning. Priser, löneökningar samt räntor väntas stabilisera sig på högre nivåer jämfört med åren före 2020. Samtliga aktörer i ekonomin behöver anpassa sig till dessa nya ekonomiska förutsättningar, vilket påverkar konsumtion, sparande och investeringar. På kort sikt bidrar dessa skiften till en långsammare konjunkturåterhämtning då konsumtion och investeringar har blivit dyrare än tidigare. På längre sikt riskerar detta även att dämpa potentialen i ekonomin.

Högt tryck i staten men kommunsektorn återhållsam

Den offentliga konsumtionen ökar relativt mycket nästa år och kommer fortsätta göra det kommande år, med anledning av både utbyggnaden av rättsväsendet och upprustningen av militärt och civilt försvar. Det är framförallt den statliga konsumtionen som ökar starkt medan kommunal konsumtion utvecklas svagt kommande år, främst till följd av en allt långsammare befolkningstillväxt. Förutom svag befolkningstillväxt innebär senaste årens lägre födslotal och en åldrande befolkning behov av anpassning av verksamhet. Långsiktighet och anpassning- och omställningsförmåga blir därför centrala ledord för kommunsektorn framöver.

Låga prisökningar och sänkt livsmedelsmoms dämpar inflationen

Nästa år bedöms KPIF-inflationen att dämpas. Prishöjningar på livsmedel (exklusive moms) blir då mindre än i år men även hyreshöjningar samt inflationen för en lång rad varor och tjänster förutsätts 2026 bli lägre än 2025, som följd av ett gradvis avtagande kostnadstryck och en återgång till genomsnittliga prisökningar som gällde åren före inflationschocken.

Vid sidan om förändringar av marknadspriser på varor och tjänster kommer förslagen i Budgetpropositionen för 2026 att sätta stor prägel på inflationen kommande år. Särskilt den halverade livsmedelsmomsen, som införs i april 2026, får stor betydelse för inflationen då livsmedelspriserna utgör en stor del av KPI (nästan 14 procent). Momssänkningen bedöms ge en betydande prisnedgång, och inflationen helåret 2026 bedöms bli blir en halv procentenhet lägre enbart av detta skäl. Motsatta effekten sker när den tillfälligt halverade livsmedelsmomsen höjs, vilket antas ske i januari 2028. Sammanfattningsvis bedöms förändringarna av livsmedelsmomsen ge lägre inflation 2026–2027 men högre inflation 2028, se diagram nedan.

Diagram 7 • KPI-inflation i Sverige

Procent

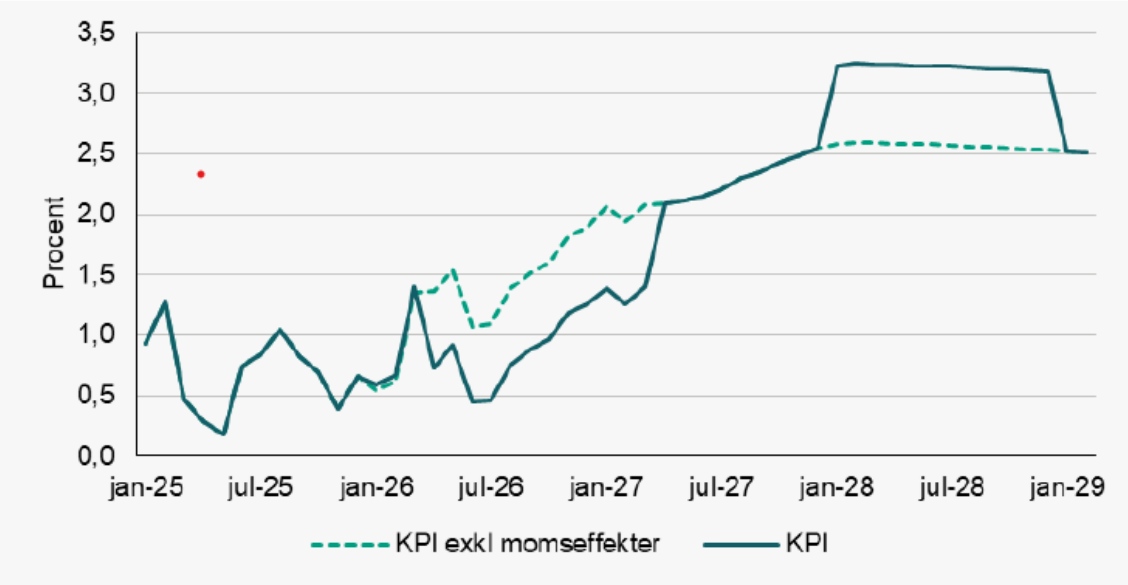

Källor: Macrobond och Sveriges Kommuner och Regioner

Konsekvenserna av pågående konflikt i mellanöstern och de konsekvenser detta får för energiförsörjning och energipriser och därmed för den svenska inflationsutvecklingen är svåra att överblicka och innebär därmed en väsentligt ökad osäkerhet.

Stabil skatteunderlagstillväxt, men svagare köpkraft i sektorn

Det kommunala skatteunderlaget ökar i normal takt kommande år, med en starkare utveckling 2027. Bedömningarna från regeringen respektive SKR om skatteunderlagets utveckling följer samma bana, dock är tillväxten något högre åren fram till 2027 och något lägre 2028 enligt regeringen.

Kommunsektorns ekonomiska utrymme har emellertid försvagats varaktigt, då den höga inflationen 2023-2024 inneburit en högre prisnivå som minskat den verksamhetsvolym som skatteintäkterna kan finansiera. Detta ses i nedanstående diagram över den reala skatteunderlagsutvecklingen. I detta är dock ingen hänsyn tagen till den förändrade befolkningsstrukturen/försörjningskvoten.

Skatteunderlaget i reala termer

Index, år 2010=100

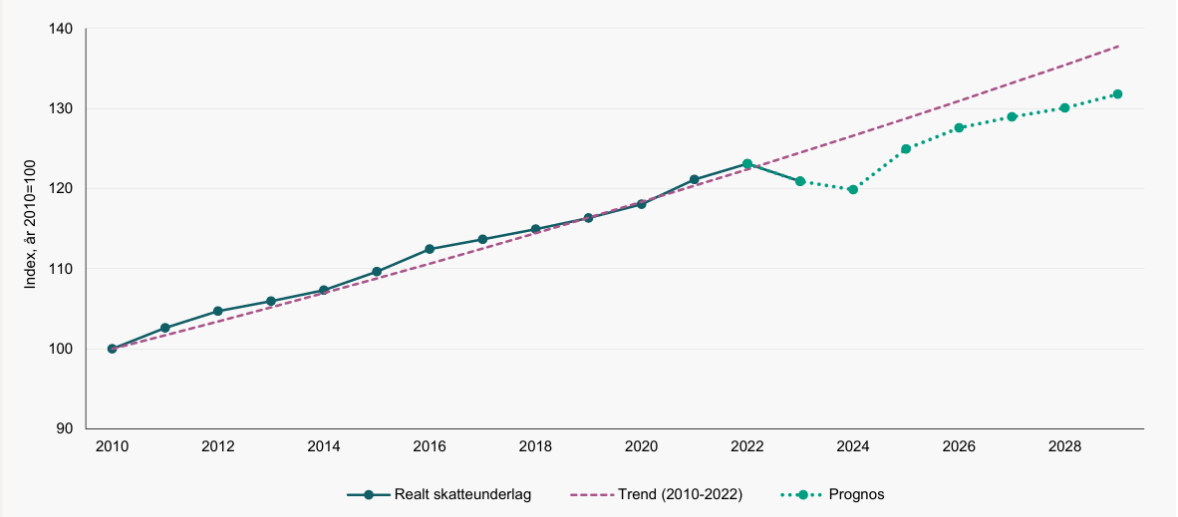

Källor: Skatteverket och Sveriges Kommuner och Regioner.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden. Prognosen som ligger till grund för planeringen baseras på regeringens skatteunderlagsprognos. Skatteunderlaget bedöms öka med i genomsnitt 4,5 procent per år 2026– 2028, med en starkare utveckling 2027 än övriga år. De kommande två åren överstiger skatteunderlagets tillväxt det historiska genomsnittet. Under dessa år ökar även det reala skatteunderlaget, vilket innebär en ökad köpkraft. Under 2028 bedöms skatteunderlagets tillväxt bli svagare än historiska genomsnittet samtidigt som inflationen förväntas öka, vilket sammantaget leder till att tillväxten av skatteunderlaget uteblir helt i reala termer.

Pensionskostnaderna stabiliseras under perioden enligt senaste prognos. Förslagen i Höstpropositionen för 2026 påverkar dock inflationen, vilket kommer att få genomslag i kommande pensionsprognoser.

Med ett oförändrat resultatkrav på 2% i kombination med föreslagen investeringsplan ökar låneskulden kraftigt de första åren då investeringsnivån är hög pga förskjutningar från tidigare år. I senare delen av planeringsperioden ökar självfinansieringsgraden och låneskulden utvecklas i långsammare takt. Soliditeten beräknas är i slutet av perioden vara något högre än i senaste årsbokslut.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av generella statsbidrag och regleringar i budgetpropositionen för 2026 samt kommunens egen befolkningsprognos och skattesats enligt senaste beslutet.

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2026	Prognos 2027	Prognos 2028	Prognos 2029	Prognos 2030
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2026 och prognos 2027-2030	10 250	10 761	11 175	11 597	12 044
Specifikation prognos:					
Skatteintäkter	8 775	9 177	9 589	10 080	10 558
Inkomstutjämning	1 541	1 691	1 756	1 796	1 868
Kostnadsutjämning	-888	-982	-1 026	-1 083	-1 130
Regleringsbidrag	307	335	313	260	203
LSS-utjämning	216	222	224	225	227
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	0	0	0	0	0
Fastighetsavgift	299	319	319	319	319
Summa	**10 250**	**10 761**	**11 175**	**11 597**	**12 044**

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2025 skattesatsen för år 2026 till 22,80 kr. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 511 miljoner kr mellan budget 2026 och budget 2027 och med 1 795 mnkr fram till 2030.

Demografisk utveckling

Umeå kommuns befolkningstillväxt under 2025 påverkades främst av två faktorer: ett fortsatt lågt barnafödande och en svagare befolkningstillväxt i riket, vilket minskade flyttströmmarna till kommunen. Antalet födda har minskat stadigt sedan 2020 och legat på låga nivåer sedan 2023. Denna utveckling fortsatte under 2025. Hushållens ekonomiska förutsättningar bedöms förbättras kommande år och kan på sikt bidra till en viss återhämtning i barnafödandet.

Rikets demografiska utveckling har också förändrats. Sveriges befolkning ökade med drygt 737 000 personer de senaste tio åren, motsvarande 7,5 procent eller i snitt 0,83 procent per år. SCB:s senaste prognos visar dock att tillväxten framöver blir betydligt lägre än tidigare beräknat. Till år 2036 väntas befolkningen öka med cirka 254 000 personer (2,4 procent), motsvarande en årlig tillväxttakt på 0,20 procent. Antalet födda steg tillfälligt under

pandemin men återgick därefter till den nedåtgående trend som präglat det senaste decenniet.

Umeå kommun följer denna nationella utveckling. Befolkningstillväxten 2025 ligger på samma nivå som 2024 men lägre än tidigare år. Den dämpade tillväxten förklaras av färre födda, högre utvandring och ett svagare inrikes flyttnetto till följd av rikets lägre befolkningstillväxt.

Studenterna utgör fortsatt en central del av Umeås demografi och kompetensförsörjning. Under höstterminen 2025 antogs rekordmånga studenter vid Umeå universitet, totalt 38 000, varav drygt 5 700 nybörjare. Umeås befolkningstillväxt är till stor del beroende av både den årliga tillströmningen av nya studenter och en kvarstanningsgrad bland examinerade som över tid legat runt 35 procent.

Den aktuella befolkningsprognosen för 2025–2036 baseras på den faktiska folkmängden 2024 och sträcker sig fram till och med år 2036. Prognosen pekar på en fortsatt stabil men något lägre tillväxttakt jämfört med föregående års prognos. Umeås befolkning bedöms öka med cirka 11 300 personer, från 134 249 invånare år 2024 till omkring 145 500 invånare år 2036. Den genomsnittliga årliga ökningen är cirka 940 personer, med en något högre tillväxt i början och lägre mot slutet av perioden. Umeå väntas passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

Konjunkturinstitutet och Norrlandsfonden gör bedömningen att den långvariga lågkonjunkturen är i sitt slutskede och flertalet branscher ger uttryck för ett positivare konjunkturläge med högre förväntningar under 2026. Den positiva utvecklingen av nya arbetstillfällen inom försvar och myndigheter fortsätter och påverkar övrig näring. Tillverkande industri signalerar ökad ordertillgång. Handeln ser en ökning av privatkonsumtion och tjänstesektorn fortsätter utvecklas och är numera största enskilda bransch. Byggsektorn har fortsatta utmaningar men trots en lägre bostadsproduktion så signaleras en vändning. Fortfarande kvarstår osäkerhetsfaktorer kring det volatila världsläget som gör läget något svårbedömt. I vanlig ordning är Umeås styrka den stora branschbredden och kombinationen av privata och offentliga jobb. Även om den oerhört starka tillväxten i arbetstillfällen som varit de senaste fem åren till vissa delar avmattas så finns nya branscher som tar plats och har en tillväxt.

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden har förbättrats under det senaste halvåret. Inflationen har fortsatt nedåt enligt prognos och Riksbanken bedömer att styrräntan kan ligga kvar på 1,75 procent under en tid framöver. God inkomstutveckling, gynnsamma räntenivåer och befolkningstillväxt är avgörande faktorer för bostadsmarknadens utveckling, men årets demografiska prognos visar en något lägre befolkningsökning än tidigare, vilket dämpar efterfrågan något.

Den ekonomiska återhämtningen är försiktig och riskbilden fortsatt osäker. Hushållens konsumtionsmönster, finanspolitikens utformning och geopolitiska faktorer kan påverka både ränteutvecklingen och bostadsefterfrågan framåt.

Under 2025 har villapriserna och bostadsrättspriserna i Umeå sjunkit med 5,5 procent jämfört med året innan. Stigande bostadspriser stärker investeringsviljan medan fallande priser verkar i motsatt riktning och försvagar förutsättningarna för bostadsbyggande.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun bedöms landa något lägre än 2024, omkring 800–900 färdigställda bostäder. De lägre nivåerna av påbörjade projekt under 2022–2025 innebär att färdigställandet minskar framför allt under 2026 och 2027, oavsett om konjunkturen förbättras. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig, vilket innebär att bostadsbristen väntas öka under 2026–2027 för att därefter gradvis minska.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen visar i Arbetsmarknadsläget kvartal 3 2025 att det senaste årets pågående lågkonjunkturen fortsatt att sätta spår på svensk arbetsmarknad. Antalet inskrivna arbetslösa i riket ökade i genomsnitt kvartal tre 2025. Den relativa arbetslöshetsnivån har också ökat under perioden, till 7,0 procent. Västerbottens läns omfattande varsel och uppsägningar det gångna året har haft påverkan på länet, samtidigt som arbetslöshetsnivån fortsatt ligger på en nivå som är lägre än riksgenomsnittet. Den relativa arbetslöshetsnivån har ökat i länet som helhet men påverkan utanför Skellefteå kommun har varit relativt liten.

Umeå kommun och flera av kranskommunerna (som också utgör gemensam arbetsmarknadsregion), ligger fortsatt på 3,2 – 4,3% arbetslöshet. Det gör att det arbetsmarknadsläge som beskrivits i tidigare års budgetförutsättningar, till stor del kvarstår. Det vill säga fortsatta signaler om arbetskraftsbrist och relativt begränsade möjligheter att få ut tillräckligt från befintlig lokal och regional arbetskraft. Det utgör en utmaning när

konjunkturen förväntas vända uppåt med förväntat ytterligare arbetskraftsbehov i Umeåregionen.

SKR:s prognos för timlönekostnader 2027 beräknas till 3,5 % i genomsnitt för kommunal sektor.

Sammanfattning

Trots lågkonjunktur och osäkert världsläge så är det ekonomiska läget förhållandevis stabilt för kommunen under planperioden. Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos väl under planeringsperioden samtidigt som pensionskostnaderna stabiliseras.

Umeås befolkning fortsätter att öka om än i något lägre takt än tidigare år trots avstannande befolkningstillväxt nationellt. Fortsatt fallande trend avseende fertilitetstalen i riket bedöms på sikt få väsentlig påverkan på kommunernas demografiska sammansättning.

Umeå kommun har trots nationell lågkonjunktur relativt låg arbetslöshet, något som kan påverka såväl kommun som övriga aktörer om konjunkturen vänder upp under kommande år. Brist på arbetskraft är något Umeå delar med övriga Umeregionen. Lågkonjunkturens inverkan på bostadsproduktionen kan innebära ett hinder för ökad inflyttning. Även om planberedskapen har stärkts är det först efter 2028 som bostadsbyggandet bedöms kunna återhämta sig.

Grunduppdrag och resurstilldelning till kommunens nämnder

I mars 2021 fastställde kommunfullmäktige att alla nämnder och helägda bolag ska ha ett skriftligt grunduppdrag som förtydligar det kommunala ändamålet med nämnden/bolaget och dess roll och ansvar. Grunduppdraget är specifikt för en nämnd eller ett bolag. Grunduppdragen ska vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod. Kommunfullmäktige fastställer grunduppdrag till nämnd och bolag och följer årligen upp hur nämnd/bolag hanterat sitt grunduppdrag.

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. För nämnd fastställs grunduppdrag för styrelse och nämnder i kommunens *Reglemente för kommunens nämnder och styrelse.* Det infogas därefter i planeringsdirektivet. Om det finns behov av revidering av grunduppdraget så sker det genom att reglementet revideras.

Grunduppdraget är utgångspunkt för verksamhets- och bolagsstyrning

Inom ramen för grunduppdraget har nämnd/bolag möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Vid utformning av nämnds- eller bolagsspecifik verksamhetsstyrning och uppföljning har dock nämnd och bolag att följa eventuella krav från lagstiftning och författning samt beslut och direktiv från kommunfullmäktige samt anvisning från kommunstyrelsen om hur styrning och uppföljning ska utformas.

Uppföljning av grunduppdraget

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och bolag bedömer i vilken omfattning nämnden eller bolaget verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige. Respektive bolag rapporterar i anslutning till delårsrapport, årsredovisning och bolagsstyrningsrapport. Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att utforma anvisning för när och hur rapportering från nämnder och bolag ska ske.

Grunduppdrag och resurstilldelning (budget)

För att möjliggöra att nämnd/bolag har förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag kan nämnd/bolag tilldelas resurser från kommunfullmäktige. Utöver medel som tilldelas från kommunfullmäktige kan nämnd och bolag ha andra intäkter som nyttjas för att finansiera nämndens eller bolagets grunduppdrag. Om kommunfullmäktige inte har fastställt annat gäller prioriteringsordningen:

- Medel före grunduppdrag: Tillgängliga medel styr grunduppdragets omfattning (bredd/djup)
- Grunduppdrag före inriktningsmål: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före inriktningsmål fastställda av kommunfullmäktige.
- Grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag: Om tillgängliga medel ej räcker ska grunduppdrag och inriktningsmål fastställt av kommunfullmäktige prioriteras före eventuella tilläggsuppdrag fastställda av kommunfullmäktige.

Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder

Budgetramar för nämnderna utgår liksom tidigare från samma procentuella andel som i kommunfullmäktiges senaste beslut. Inför 2027 är det dock justerat så att varje nämnd fått tilldelning i enlighet med PKV (Prisindex för kommunal verksamhet) i förhållande till relevant åldersintervall enligt befolkningsprognos 2025 (P25). Nämnderna har inför sina yttranden fått samma uppräkning per invånare i relevant åldersintervall, vilket innebär ett mer likvärdigt utgångsläge. Alla nämnder har hela befolkningen som relevant åldersintervall utom äldrenämnden (65 år och äldre), individ- och familjenämnden (1-65 år), för- och grundskolenämnden (1-15 år) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (16-19 år).

En stor del av pensionskostnaderna, den del som avser kollektivavtalad pension ingår i personalomkostnadspålägget (PO- pålägget). Pensionskostnaderna sjunker något till 2027 till följd av antagandet om sänkt inflation och PO-pålägget anpassas till detta och sänks därmed. Även den del av PO-pålägget som avser lagstadgade arbetsgivaravgifter beräknas sjunka med anledning av den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga under del av åren 2026 och 2027 som beslutades i samband med Budgetpropositionen för 2026. Sammantaget sänks PO-pålägget från 40,02% 2026 till 38,91% 2027. Ett lägre PO-pålägg innebär att kostnaderna minskar för nämnderna.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över kommunens nämnder, bolag och av kommunen förvaltade stiftelser.

Kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning, bereda ärenden inför kommunfullmäktige och ansvara för uppföljning av att fullmäktiges beslut genomförs.

Kommunstyrelsen har ansvar att leda och samordna utveckling av för kommunen strategiskt viktiga områden som ej fördelats till annan nämnd, exempelvis kommunövergripande arbete med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, näringslivs- och tillväxtpolitiskt arbete samt bostads- respektive markförsörjning. Dessutom har kommunstyrelsen ett särskilt ansvar för

- kommunkansli, arkiv och juridik
- arbetsgivarfrågor och lönehantering
- ekonomi, styrning och upphandling
- kommunikation
- markförsörjning och exploatering
- näringslivsutveckling
- säkerhet och trygghet
- strategisk utveckling och innovation
- översiktsplanering

Kommunstyrelsen är även anställningsmyndighet för kommunens samlade förvaltningsorganisation och ansvarar för arbetsgivarpolitiken.

Ekonomisk ram för kommunstyrelsen 2027 (mnkr)

Kommunstyrelsens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 348,39
Kommunstyrelsens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-63,72
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	1,41
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	1,95
Justering nettokostnader pensioner	15,47
Bidrag till kulturbolag justeras enligt samråd	0,96
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-1 392,33**

Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-43,94
Minskad kostnad för styrelsen pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*1,95*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kommunstyrelsen
Tex. tilläggsuppdrag 2027:1
Tex. Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Byggnadsnämnden

I byggnadsnämndens uppdrag ingår att verkställa kommunens fysiska planering i form av nya detaljplaner, områdesbestämmelser samt stadsdels- och kvartersöversyner. Nämnden ansvar även för lovprövning, tillsyn och prövning av strandskyddsdispens. Nämnden tar beslut om bidrag för bostadsanpassningar. Inom nämndens område finns mätnings- och kartverksamhet, förvaltning av kommunens landskaps- och fastighetsinformation samt förädling av geografiska data. Nämnden ansvarar för den kommunala lantmäterimyndigheten samt för namnsättning av stadsdelar, gator med mera. Inom sina områden arbetar byggnadsnämnden för en hållbar utveckling i Umeå.

Ekonomisk ram för byggnadsnämnden 2027 (mnkr)

Byggnadsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-65,54
Byggnadsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-2,93
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,32
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	0,64
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-67,51**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-1,97
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*0,64*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15r.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Byggnadsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning. Nämnden erbjuder fritidsaktiviteter och inkluderande mötesplatser, för unga liksom för vuxna med intellektuell funktionsnedsättning. Nämnden har det samlade ansvaret för handläggning av kommunens föreningsbidrag, samt ett särskilt uppdrag att stödja föreningslivet och främja det ideella engagemanget.

Nämnden ansvarar för skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar, både för elit- och breddidrott. I uppdraget ingår även skötsel av friluftsområden samt fiskefrämjande åtgärder. Nämnden har i uppdrag att erbjuda Umeås invånare badupplevelser, friskvård samt ansvara för simundervisning för samtliga grundskoleelever.

Ekonomisk ram fritidsnämnden 2027 (mnkr)

Fritidsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-166,27
Fritidsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,43
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,80
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2026-01-07	39,56
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	0,91
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-132,43**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	33,84
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*0,91*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*
  -

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Fritidsnämnden

Tilläggsuppdrag 2027:1

Tilläggsuppdrag 2027:2

Tilläggsuppdrag 2027:3

För- och grundskolenämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla barn folkbokförda i kommunen har tillgång till förskola och pedagogisk omsorg samt skolgång i kommunens egna eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunal förskola inklusive förskolor på minoritetsspråk, pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare och nattisverksamhet, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och till fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor. Vidare har nämnden ansvar för skolpliktsbevakning och samverkan med fristående verksamheter i egenskap av hemkommun, samt att bevilja tillstånd och genomföra tillsyn av fristående förskoleverksamheter eller pedagogisk omsorg.

Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Ekonomisk ram för- och grundskolenämnden 2027 (mnkr)

För- och grundskolenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-2 384,94
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	5,21
För- och grundskolenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-106,34
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	61,07
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2026-01-20	5,80
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	17,39
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-2 401,82**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-22,08
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*17,39*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag För- och grundskolenämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden har ett övergripande ansvar för att alla ungdomar och unga vuxna boende i kommunen har tillgång till skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående verksamheter. Nämnden ansvarar för kommunens gymnasieskolor, anpassad gymnasieskola, Elitidrottsgymnasium (NIU- och RIG) och Riksgymnasium för rörelsehindrade (RH-gymnasium).

Nämnden ansvarar för att fördela resurser till egen verksamhet och fristående verksamheter enligt bidrag på lika villkor, samt svara för insyn och samråd gällande fristående gymnasieskolor. Nämnden ska säkerställa att nämndens verksamheter ger eleverna en grund för fortsatta studier och/eller yrkesverksamhet, samt ett aktivt deltagande i samhället i övrigt. Nämnden ansvarar övergripande för ledning, samordning och utveckling av skolväsendet.

Vidare har nämnden ett samlat ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå, gymnasienivå och som anpassad utbildning samt svenska för invandrare (sfi). Nämnden svarar vidare för arbetsmarknad och integration, genom att tillhandahålla sysselsättningsbefrämjande åtgärder samt mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

Ekonomisk ram gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2027 (mnkr)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-680,84
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-09-09	-5,21
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelning enligt planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-30,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-11,82
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-12-09	1,70
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2026-01-20	-5,80
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	5,05
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-727,57**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-41,52
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*5,05*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor.

Grunduppdraget omfattar att:

- ge stöd, omsorg och skydd till barn, unga och vuxna
- ge stöd och service till barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning
- ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av försörjningsstöd
- tillgodose behov av råd, stöd samt handläggning av familjerättsliga frågor
- tillhandahålla familjerådgivning
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid på daglig verksamhet
- erbjuda hälso- och sjukvård till personer i ordinärt boende (hemsjukvård under 65 år).

Ekonomisk ram för individ- och familjenämnden 2027 (mnkr)

Individ- och familjenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 872,19
Individ- och familjenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-83,66
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	12,43
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	10,06
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-1 933,35**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-61,16
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*10,06*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Individ och familjenämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Kulturnämnden

Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Utöver detta svarar Kulturnämnden för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral samt stöd till kulturföreningar, kulturfestivaler och studieförbund. Kulturnämnden fördelar stipendier och annat stöd till kulturutövare samt till samlingslokaler.

Kulturnämnden ska medverka i kommunens arbete med stadsmiljö- och bevarandefrågor och i kommunövergripande kulturfrågor som handläggs av andra nämnder och styrelser.

Kulturnämnden ska inom sitt ansvarsområde stödja och främja yttrandefriheten, möjliggöra konstnärliga upplevelser, stödja skapande verksamhet, samarbeta och samråda med samhällsorgan, föreningar, intresseorganisationer, övriga tillskyndare inom verksamhetsområdet samt stödja och främja internationellt kulturutbyte.

Ekonomisk ram för kulturnämnden 2027 (mnkr)

Kulturnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-177,71
Kulturnämndens tilldelning enligt förslag planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-7,94
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,86
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	1,08
Ekonomisk tilldelning för 2026	**-183,71**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-6,00
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*1,08*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se *avsnitt Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*
    -

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Kulturnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I miljö-och hälsoskyddsnämndens uppdrag ingår att möjliggöra god hälsa och en hållbar utveckling i Umeå. Nämnden ansvarar för prövning och tillsyn beträffande miljö- och hälsoskyddsområdet, livsmedelssäkerhet samt serveringstillstånd. Nämnden bidrar med underlag för en god samhällsplanering och utveckling genom miljöövervakning, energieffektivisering och klimatpåverkan, naturvård samt kompetensstöd i miljöfrågor vid översiktsplanering och detaljplanering. Nämnden ansvarar också för den lagstadgade budget- och skuldrådgivningen samt för att tillvarata konsumenternas intressen inom konsumentpolitikens område. I tillägg till det ska kommunens förvaltare fullgöra uppgifter enligt föräldrabalken. Nämnden ansvarar även för att avgöra i vilken omfattning tillsynsansvar enligt miljöbalken ska övertas från länsstyrelsen.

Ekonomisk ram för miljö- och hälsoskyddsnämnden 2027 (mnkr)

Miljö- och hälsoskyddsnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-22,65
Miljö- och hälsoskyddsnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-1,01
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,11
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	0,41
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-23,14**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,49
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*0,41*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Personalnämnden

Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Ekonomisk ram för personalnämnden 2027 (mnkr)

Personalnämndens fastställda budget för 2025 (beslut i juni 2024)	-1,34
Personalnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-0,06
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	0,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-1,38**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-0,05
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Personalnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter- både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård.

Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation.

Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden.

Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.

Ekonomisk ram för tekniska nämnden 2027 (mnkr)

Tekniska nämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 633,70
Tekniska nämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-73,00
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	7,87
Teknisk ramjustering efter planeringsdirektiv 1	
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2025-12-09	-1,70
Teknisk ramjustering 2026 KS nau 2026-01-07	-33,75
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	5,09
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-1 729,18**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-95,48
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*5,09*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Tekniska nämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Valnämnden

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallagen, folkomröstningslagen samt lagen om kommunala folkomröstningar.

Ekonomisk ram för valnämnden 2027 (mnkr)

Valnämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-19,94
Valnämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt beslutad flerårsbudget	16,34
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	0,02
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-3,58**
Minskad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	16,36
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*0,02*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Valnämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer 65 år och äldre.

Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och kvarboende. Detta sker genom förebyggande verksamhet, information kring seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämndens ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård samt stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende samt stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Ekonomisk ram för äldrenämnden 2027 (mnkr)

Äldrenämndens fastställda budget för 2026 (beslut i juni 2025)	-1 511,64
Äldrenämndens tilldelning enligt förslag i planeringsdirektiv 1	
Tillskott enligt modell	-67,55
Justering till PKV per invånare för relevant åldersintervall	-1,01
Av kommunfullmäktige beslutade justeringar i juni 2026	
Justering av PO-pålägg	10,50
Ekonomisk tilldelning för 2027	**-1 569,70**
Ökad ekonomisk tilldelning 2027 jämfört med 2026	-58,06
Minskad kostnad för nämnden pga sänkt PO-pålägg 2027 jmf 2026	*10,50*

Motiv för ökad/minskad tilldelning

- För motivering av generella justeringar se avsnitt *Förändring i generella förutsättningar för styrelse och nämnder s15.*
    -

Tilläggsuppdrag

Tilläggsuppdrag Äldrenämnden
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Kommungemensamma nämnder

Umeå kommun har fyra gemensamma nämnder med andra kommuner. Budget för dessa hanteras i samråd med övriga deltagande kommuner och fastställs av Umeå kommunfullmäktige. Umeås andel av de kommungemensamma nämndernas tilldelning ingår i det totala budgetbeslutet och framgår i tabell 1.

Umeå kommunföretag och de kommunala bolagen

För bolag framgår grunduppdraget i bolagsordning och konkretiseras genom bolagets ägardirektiv. Inriktningsmål destinerade till enskilda bolag framgår i avsnittet Inriktningsmål och program. Tilläggsuppdrag riktade till ett eller flera av de kommunala bolagen framgår i nedanstående tabell.

Tilläggsuppdrag UKF/kommunala bolag
Tilläggsuppdrag 2027:1
Tilläggsuppdrag 2027:2
Tilläggsuppdrag 2027:3

Inriktningsmål och program

Kommunfullmäktige styr med inriktningsmål och program Kommunfullmäktige fastställde i mars 2021 riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, där framgår att kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring i en avgränsad fråga eller inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer.

- Inriktningsmålen kan syfta till att skapa såväl utvecklings- som driftskapacitet
- Inriktningsmålen berör alltid flera kommunala aktörer.
- Inriktningsmålen bör vara långsiktiga och gälla för minst en mandatperiod.
- Inriktningsmålen ska vara minst 3 och maximalt 9

Ett givet inriktningsmål ska enbart destineras till de namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

På följande sidor presenteras kommunens inriktningsmål med tillhörande program. Även om inte alla nämnder är direkt involverade i arbetet med ett givet inriktningsmål och program så förväntas alla nämnder verka för att inriktningsmålen ska uppfyllas och att program med fokusområden och åtgärder kan verkställas. Eventuella inriktningsmål som destineras till bolag ska infogas i bolagets ägardirektiv varpå förändrat ägardirektiv fastställs vid bolagstämma och därefter anmäls till kommunfullmäktige.

Ett program fungerar som en konkretisering och inramning av respektive inriktningsmål som kommunfullmäktige antar. Ett program omfattar nya eller befintliga planer, strategier, projekt, tilläggsuppdrag, samverkansavtal och överenskommelser som bedöms vara relevanta och väsentliga för kommunens möjligheter att nå det inriktningsmål som programmet ska stödja. Ett program berör oftast flera nämnder och bolagsstyrelser.

Kommunstyrelsen har ansvar och mandat att upparbeta, upprätthålla och vid behov utveckla kommungemensam modell för programhantering.

Varje program inleds med beskrivning av vad som ska prioriteras och utgöra fokusområden under kommande planeringsperiod. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kan kommunövergripande indikatorer kopplas till varje inriktningsmål. I varje program finns även förteckning över de styrande dokument som inryms i programmet.

Inriktningsmål

Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 1 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Samordningsansvar: kommunstyrelsen

Mål 2 destineras särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 3 destineras särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldrenämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 Samordningsansvar: kommunstyrelsen.

Mål 4 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Program för tillväxt

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 1 - Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Programmets syfte är att prioritera och lyfta viktiga fokusområden, faktorer och förmågor som Umeå behöver utveckla för att kunna bibehålla och stärka tillväxten. Umeå är på god väg men samtidigt behöver vi stärka arbetet inom angivna områden.

Följande fokusområden prioriteras för perioden 2026-2029:

1. **Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer**

Med en växande befolkning måste fler bostäder tillkomma och vi måste fortsätta växa med människorna i fokus. Nya bostäder ska komplettera befintliga stadsdelar och tätorter, samt tillkomma inom kollektivtrafikstråk. Nya bostadsområden ska ha hög täthet. Ett svagt bostadsbyggande är en tydlig hämmare av tillväxt och motsatt, en hög takt i bostadsbyggandet driver tillväxt och stärker även för Umeå viktiga branscher såsom bygg och fastighet. Planberedskapen måste öka i kommunen och målet är ge förutsättningar för minst 2000 bostäder per år. Huvudansvar: KS, BN

2. **Universiteten som tillväxtmotorer**

Universiteten har varit den enskilt viktigaste faktorn bakom Umeås starka tillväxt. Platsen Umeå och Umeå kommun har på många olika sätt växt ihop med universiteten och samverkan sker både på övergripande nivå men även brett inom områden som tex gemensamma innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och talangattraktion. Huvudansvar: KS, PN, GVN

3. **Etableringar och företagens tillväxt**

Fokus på arbetstillfällen och hur vi kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvar: KS, Umeå Energi

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Näringslivsavdelningen och avdelningen Övergripande planering har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet. Indikatorer kommer att tas fram i respektive handlingsplan.

Riktade utvecklingsanslag för tillväxtområdet

Anslag (tkr)	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Utvecklingsanslag tillväxt	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904

Relaterade dokument

Övergripande styrdokument

- Strategisk plan 2016–2028
- Umeå kommuns Översiktsplan
- Umeå kommuns Bostadsförsörjningsprogram

Övriga relaterade dokument

- Umeås stadsdelar – så står det till
- CEMR-deklarationen (jämställdhet)
- Globala målen – Agenda 2030
- Social progress declaration

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där fler maktordningar synliggörs och beaktas.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden, samt Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition[2] .För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två delmål:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

[2] Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: Utsatta områden | Polismyndigheten

- Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla, genomförebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.
- Skapa förutsättningar för social blandning, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög[3]. Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- Förebygga och motverka organiserad brottslighet, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle[4]. Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom Umeå växer tryggt och säkert), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- Förebygga våld genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn. Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

[3] För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023
[4] Se Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- Genomföra särskilda pilotsatsningar för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt.

Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplaner i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten
- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet
- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
- Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
- Medborgarlöften Umeå 2025-2027
- Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023

- Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
- Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040[5], dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern genomförde en nulägesanalys[6] av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 % av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder, utbyggnad av den kommunala servicen,

[5] Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)

[6] [4] Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Kommunstyrelsen har samordningsansvar för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. En viktig del i programuppföljningen är att säkerställa om programmet uppnår sitt syfte.

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda fokusområdena till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN upprättar årligen hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns ytterligare behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

För att bistå i utveckling och utvärdering av klimatarbetet inrättas ett klimatråd som arbetar på uppdrag av kommunstyrelsen. Rådet ska konstruktivt bidra till Umeås inriktningsmål och program för klimat, och kan bestå av forskare från Umeå universitet och SLU.

Relaterade dokument till program för klimatneutralitet

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2025)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)
- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030

- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin
- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan 2025-2028 (KF 2025)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi, Vakin, delar av Umeå kommun

Personalpolitiska mål och uppdrag

Välfärden står inför stora utmaningar gällande finansiering och personalbrist. Det behövs därför nya arbetssätt för att klara utmaningarna och här ger digitaliseringen avgörande möjligheter. Kommunen behöver också förbättra samverkan över förvaltningsgränserna och med andra organisationer.

Mål 5. Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 6. Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30. Samordningsansvar: personalnämnden.

Mål 7. Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. Samordningsansvar: personalnämnden.

God ekonomisk hushållning - Ekonomiska riktlinjer och finansiella mål

Finansiella mål

Ekonomiskt resultat (kort sikt)

För att skapa stabilitet, minimera behov av ny upplåning och ha förmåga att hantera tillfälliga förändringar ska resultatet vara på en nivå som innebär att kommunen självfinansierar reinvesteringar och ger hög självfinansiering av nyinvesteringar.

Mål 8. Kommunens resultat ska uppgå till minst 2 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Soliditet (lång sikt)

Soliditeten visar kommunens långsiktiga betalningsförmåga genom att visa hur stor del av de totala tillgångarna som är finansierade med eget kapital. I måttet ingår även finansiell leasing samt den pensionsförpliktelse som ligger utanför kommunens balansräkning, syftet att ta med finansiell leasing och pensionsförpliktelsen är att visa kommunens handlingsutrymme på lång sikt.

Mål 9. Soliditeten ska uppgå till minst 31% och bibehållas eller stärkas över kommande 10 års period.

Utöver den styrning som utgår genom ovanstående finansiella mål sker även styrning genom två riskindikatorer som visar risk för undanträngningseffekter samt risk för att generationsprincipen ej efterlevs på lång sikt.

Risk för undanträngningseffekter

För att undvika en väsentlig risk för undanträngningseffekter där verksamheten ej kan upprätthållas på nuvarande nivå behöver kommunen säkra att andelen av skatter och bidrag som används för att finansiera räntekostnader och avskrivningar ej blir för hög.

Riskindikator 1. Andelen av skatter och bidrag som används för att finansiera räntekostnader och avskrivningar ska ej överskrida 9 %

Risk för att generationsprincipen ej tillgodoses

För att tillgodose generationsprincipen ska varje generation bära sina kostnader utan att överföra kostnader till nästa generation. Därför ska kommunens anskaffning av varaktiga tillgångar självfinansieras i hög utsträckning. I detta mått ingår finansiell leasing.

Riskindikator 2. Andelen låneskuld genom tillgångar ska ej överstiga 40%

Regler för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige fastställde i december 2024 nya riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning innebär att under given tidsperiod är respektive nämnds och bolags ändamål/grunduppdrag tillgodosett, inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige angett och kommunens finansiella ställning är god.

I enlighet med fastställd riktlinje ska principerna för god ekonomisk hushållning omsättas i praktik genom att kommunen ska:

- Beakta principerna för god ekonomisk hushållning i årlig planerings- och budgetprocess
- Bedriva den kommunala verksamheten på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
- Upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig organisation.
- Ha en god finansiell ställning i både kort (1 årigt) och långt (10 årigt) perspektiv.
- Vårda och underhålla fastigheter och andra tillgångar väl
- Ha ett proaktivt förhållningsätt och förmåga att i tid identifiera och genomföra nödvändiga åtgärder.
- Ha förmåga att identifiera och bedöma risker och konsekvenser som blir en följd av prioritering och vägval.
- Ha förmåga att genomföra prioriteringar och vägval som är nödvändiga för att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom de ekonomiska och finansiella ramar som kommunfullmäktige angett.
- Ha god kostnadskontroll och förmåga att hantera kostnadsmässiga avvikelser.

Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa orsaker samt en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans.

Finansiering av arbete med destinerade inriktningsmål

Nämnd ska årligen avdela medel för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerade till nämnd.

Uppföljning, analys och utvärdering

Återrapportering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari – april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning
- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelsehantering

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Budget 2027 och plan 2028–2030 för nämnder och styrelse

Budgetram för nämnd innefattar medelstilldelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet och innefattar att PO-pålägget förändras från 40,02 procent i budget 2026 till 38,91 procent i budget 2027.

Budgetramarna är nettokostnadsramar för styrelse och nämnder. Ramarna har beräknats utifrån nuvarande organisation. Eventuella organisationsöversyner och/eller överföring av verksamheter till nytt ansvar regleras genom beslut om tekniska förändringar av budgetramarna.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelse 2027

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelse*	-1 348 388	-1 392 329	-1 453 200	-1 507 006	-1 523 346
Teknisk nämnd	-1 633 700	-1 729 175	-1 822 973	-1 886 799	-1 969 529
För- och grundskolenämnd	-2 384 944	-2 401 819	-2 532 104	-2 620 758	-2 735 670
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-680 839	-727 569	-767 035	-793 890	-828 700
Individ- och familjenämnd	-1 872 190	-1 933 354	-2 038 228	-2 109 590	-2 202 088
Äldrenämnd	-1 511 637	-1 569 698	-1 654 845	-1 712 785	-1 787 885
Byggnadsnämnd	-65 537	-67 510	-71 172	-73 664	-76 894
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-22 654	-23 144	-24 399	-25 254	-26 361
Kulturnämnd	-177 706	-183 711	-193 676	-200 457	-209 247
Fritidsnämnd	-166 268	-132 432	-139 616	-144 504	-150 840
Kommunfullmäktige	-4 048	-4 120	-4 188	-4 257	-4 328
Valnämnd	-19 938	-3 576	-3 700	-20 000	-3 800
Personalnämnd	-1 336	-1 382	-1 457	-1 508	-1 574
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-104 497	-107 988	-113 846	-117 832	-122 998
Överförmyndarnämnd i Umeåregionen	-16 753	-17 286	-18 224	-18 862	-19 689
IT kapacitetsnämnd	-1 908	-1 984	-2 092	-2 165	-2 260
Umeåregionens nämnd för PA-system	-5 197	-5 404	-5 697	-5 897	-6 155
Summa nämndsramar	**-10 017 540**	**-10 302 481**	**-10 846 452**	**-11 245 228**	**-11 671 363**
Varav finansiella kostnader pensioner exkl löneskatt samt finansiell leasing	-14 266	-77 916	-94 266	-100 880	-82 825
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl finansiella kostnader)	**-10 003 274**	**-10 224 566**	**-10 752 186**	**-11 144 348**	**-11 588 538**

*Avser total ram för kommunstyrelsen vilken även innefattar av kommunfullmäktige beslutade åtaganden och finansiella kostnader för pensioner och finansiell leasing.

Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram

Belopp i tkr

Kommunstyrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kraftverksamhet	107 000	107 000	107 000	107 000	107 000
Kollektivtrafik	-179 566	-185 566	-191 566	-197 566	-203 566
Umeå Folkets Hus	-26 821	-27 089	-27 360	-27 634	-27 910
Västerbottens Museum*	-19 093	-19 527	-20 100	-20 690	-21 297
Norrlandsoperan*	-35 645	-36 217	-37 159	-38 126	-39 120
Friskvårdsbidrag	-7 747	-7 825	-7 903	-7 982	-8 062
Fackliga förtroendemän	-14 235	-14 676	-15 265	-15 699	-16 095
Utdelning från UKF	0	0	0	0	0
Tillväxtanslag	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904	-34 904
Anslag för oförutsedda behov och civil beredskap	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337	-31 337
Avskrivningar	-620 757	-650 222	-660 677	-677 847	-691 432
Finansiell leasing:					
- avskrivningar		-111 768	-116 719	-116 322	-113 216
- finansiella kostnader		-66 600	-61 718	-56 623	-51 588
- justering hyreskostnader		178 368	178 437	172 944	164 805
Utrangeringar	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Pensioner nettokostnad	-180 381	-177 190	-202 728	-219 844	-199 761
Kommunstyrelsen administration, bidrag och politisk verksamhet övrigt	-292 902	-302 777	-319 201	-330 377	-344 863
Summa kommunstyrelse (inkl finansiella kostnader pensioner och finansiell leasing)	**-1 348 388**	**-1 392 329**	**-1 453 200**	**-1 507 006**	**-1 523 346**

*Utbetalning ska ske i enlighet med ägarsamråd och under förutsättning att Region Västerbotten fattar motsvarande beslut.

Tabell 3. Resultaträkning 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Verksamhetens intäkter	2 345,6	2 365,6	2 493,7	2 587,5	2 696,0
Verksamhetens kostnader	-11 728,1	-11 828,2	-12 468,5	-12 937,7	-13 479,9
Avskrivningar*	-620,8	-762,0	-777,4	-794,2	-804,6
Verksamhetens nettokostnader	**-10 003,3**	**-10 224,6**	**-10 752,2**	**-11 144,3**	**-11 588,5**
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	10 249,8	10 760,6	11 175,1	11 597,3	12 044,3
Finansiella intäkter	307,0	318,4	404,6	512,0	551,5
Finansiella kostnader*	-348,1	-422,5	-537,0	-663,4	-694,2
Fördelningsreserv för politiska prioriteringar		-216,7	-67,1	-69,6	-72,3
Resultat	**205,3**	**215,2**	**223,5**	**231,9**	**240,9**

*Inklusive finansiell leasing fr o m 2027.

Tabell 4. Finansieringsbudget 2026–2030

Belopp i mnkr

	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Tillförda medel					
Resultat	205,3	215,2	223,5	231,9	240,9
Avskrivningar	620,8	762,0	777,4	794,2	804,6
Pensionsavsättning	-28,2	13,0	39,7	54,2	38,0
Summa tillförda medel	**797,9**	**990,2**	**1 040,6**	**1 080,3**	**1 083,6**
Använda medel					
Nettoinvesteringar*	-1 754,8	-1 285,8	-1 131,0	-874,3	-799,8
Nettoutgifter mark- och exploatering	-161,7	22,4	-73,5	-161,9	-164,1
Summa använda medel	**-1 916,6**	**-1 263,5**	**-1 204,4**	**-1 036,2**	**-963,9**
Förändring av rörelsekapital	**-1 118,7**	**-273,3**	**-163,8**	**44,2**	**119,7**

* Inklusive beslutade ombudgeteringar från 2024 samt förslag till ombudgeteringar från 2025 som fastställs av kommunfullmäktige i april.

Tabell 5. Nyckeltal

Finansiell leasing ingår i alla nyckeltal.

	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Soliditet	33,9%	35,8%	37,1%	39,0%	41,2%
Andel låneskuld genom tillgångar	29,8%	31,1%	32,0%	31,1%	30,0%
Räntekostnader och avskrivningar andel av skatter, bidrag och utjämning	8,4%	8,4%	8,4%	8,4%	8,2%

*****Justerat för bokslut 2025 inklusive förslag till ombudgeteringar av investeringar från 2025 som fastställs av kommunfullmäktige i april.

Investeringsramar 2026–2030

Tabell 6. Investeringsramar per nämnd

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026*	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelsen	-72 392	-101 345	-131 042	-59 307	-25 959
Teknisk nämnd	-1 396 623	-987 117	-831 076	-707 034	-661 650
För- och grundskolenämnd	-19 320	-18 820	-19 488	-19 462	-15 441
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-10 500	-21 500	-6 500	-16 620	-6 753
Individ- och familjenämnd	-15 254	-19 926	-9 251	-9 339	-10 360
Äldrenämnd	-24 437	-22 437	-28 626	-20 222	-40 214
Byggnadsnämnd	-470	-470	-479	-489	-498
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-282	-282	-287	-293	-299
Kulturnämnd	-7 850	-12 850	-10 947	-14 708	-6 167
Fritidsnämnd	-16 700	-18 950	-16 326	-16 643	-16 976
Valnämnd	-500	-500	-510	-520	-531
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-47 582	-10 550	-9 344	-9 631	-14 924
Summa styrelse/nämnd	**-1 611 910**	**-1 214 745**	**-1 063 877**	**-874 269**	**-799 772**
Ombudgeteringar**	-142 911	-71 078	-67 113	0	0
Summa inkl ombudgeteringar	**-1 754 821**	**-1 285 824**	**-1 130 990**	**-874 269**	**-799 772**

*Inklusive beslutade ombudgeteringar från 2024.

**Förslag till ombudgeteringar från 2025 som fastställs av kommunfullmäktige i april.

Tabell 7. Nya investeringsprojekt över 50 mnkr

Belopp i tkr

Projekt	Totalt 2027-2030	Total budget
Inga nya investeringsprojekt över 50 mnkr		

Tabell 8. Investeringsram mark- och exploatering

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Kommunstyrelse	-250 300	-255 750	-309 050	-423 100	-367 800
Investeringsbidrag		25 000	50 000	51 000	0
Summa nettoinvesteringar	**-250 300**	**-230 750**	**-259 050**	**-372 100**	**-367 800**

Specifikation av projekt redovisas i bilaga.

Tabell 9. Investeringsram finansiell leasing

Belopp i tkr.

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Inga nya eller förlängda leasingavtal					

Tabell 10. Ram för förvärv av finansiell anläggningstillgång

Belopp i tkr

Nämnd/styrelse	Budget 2026	Budget 2027	Plan		
			2028	2029	2030
Teknisk nämnd*		-25 000	-25 000	-25 000	0

*Avser förvärv av bostadsrätter.

Redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen

Utifrån nya lagkrav ska kommunens budget innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala bolagen. Då bolagen står inför väsentliga investeringsbehov är det investeringsprognoserna och dess inverkan på de ekonomiska förutsättningarna som lyfts fram för Umeå kommun. Det bör dock observeras att kommunfullmäktige inte beslutar om investeringarna, utan det är endast en information. Vilka investeringar som ska genomföras beslutar respektive bolag själva. Fullmäktige ska dock ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, exempelvis beslut om stora investeringar. Under planeringsperioden planeras dock inte för några sådana investeringar, utan kommunfullmäktige styr bolagen genom ägardirektiv och genom de kreditlimiter som fastställs inför varje budgetår.

Under perioden 2026–2030 uppgår den samlade investeringsprognosen för bolagskoncernen till ca 12 miljarder kronor, vilket innebär i snitt 2,4 miljarder per år. De största investeringarna planeras inom Umeva, AB Bostaden, Hamnen samt Umeå energi AB. Dessa bolag är de största bolagen i koncernen och de står för ca 85 procent av bolagskoncernens samlade investeringsvolym dessa år. Inom Umeva, kommunens VA-bolag, handlar den ökade investeringsnivån under perioden om investeringar för vattenförsörjning. Inom Umeå energi investeras det i värme, elnät samt grön omställning och inom AB Bostaden beräknas nyproduktion av bostäder komma gång under 2026 men framför allt under 2027–2029. Även ett nytt vård- och omsorgsboende ligger i planen. Bolagens investeringar är kassaflödesgenererande, dvs självbärande inom respektive bolag. Inom bolagskoncernen finns dock infrastrukturinvesteringar som inte är självbärande i det korta perspektivet, men som finansieras inom UKF-koncernen som helhet. Den största är renovering och utbyggnad av Umeå hamn. Detta åtagande innebär att det inte planeras för någon utdelning från UKF till kommunen under planeringsperioden. Nedanstående tabell visar de prognosticerade investeringsvolymerna för bolagskoncernen för 2026–2030 där de helägda bolagen framgår enskilt.

Tabell 11. Prognos investeringsramar bolagskoncern

Belopp i mnkr

	2026	2027	2028	2029	2030
Umeå Energi	546	658	996	300	300
Bostaden	618	638	767	725	530
Umeva	364	532	367	565	477
INAB	24	74	130	400	300
Hamnen	280	335	899	323	205
Övriga UKF	78	113	410	170	10
Totalt UKF	**1 910**	**2 350**	**3 568**	**2 482**	**1 821**

Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Teknisk nämnd		**987 116**	**831 076**	**707 034**	**661 650**	**3 186 877**
Fastigheter		**665 217**	**433 881**	**411 068**	**415 073**	**1 925 238**
Brand- och räddningsnämnd		69 000	0	0	0	**69 000**
Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd beredskap	Påbörjad	14 000	0	0	0	**14 000**
Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	55 000	0	0	0	**55 000**
Fritidsnämnd		2 900	224	229	233	**3 587**
Athena fritidsgård	Påbörjad	2 900	0	0	0	**2 900**
Ram lokalanpassningar Fritid	Årligt ramanslag	0	224	229	233	**687**
För- och grundskolenämnd		228 650	204 649	90 050	40 253	**563 602**
Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Påbörjad	10 000	0	0	0	**10 000**
Carlslundsskolan åk 7-9 nybyggnad sex paralleller	Påbörjad	500	0	0	0	**500**
För- och grundskolegårdar solskydd, belysning, lek	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	**13 601**
Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	8 000	14 000	0	0	**22 000**
Förskola Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	1 000	25 400	15 000	**41 400**
Förskola Mariedal 6 avd	Påbörjad	200	0	0	0	**200**
Förskola Stöcke 6 avd	Påbörjad	20 000	41 100	0	0	**61 100**
Förskola Sörmjöle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 000	20 000	**21 000**
Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	20 000	42 000	0	**62 000**
Förskola Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	42 000	1 000	0	0	**43 000**
Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Påbörjad	3 000	0	0	0	**3 000**
Grubbeskolan 2 klassrum, matsal	Påbörjad	12 500	12 500	0	0	**25 000**
Hedlundaskolan F-6 utbyggnad till två paralleller	Påbörjad	7 000	0	0	0	**7 000**
Obbola skola F-9 utbyggnad två klassrum	Påbörjad	12 000	0	0	0	**12 000**
Ram anpassningar förskola	Årligt ramanslag	550	561	572	584	**2 267**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Ram anpassningar grundskola	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	**4 534**
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	8 500	50 000	16 500	0	**75 000**
Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	100 000	60 000	0	0	**160 000**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		36 100	1 122	0	0	**37 222**
Ram anpassningar Gym-Vux	Påbörjad	1 100	1 122	0	0	**2 222**
Vasaskolan gymn elevökn	Påbörjad	35 000	0	0	0	**35 000**
Individ- och familjenämnd		102 077	28 302	81 503	76 383	**288 265**
Anp ny lokal för daglig verksamhet etapp 1	Ej påbörjad	10 000	0	0	0	**10 000**
Daglig verksamhet Magistervägen	Påbörjad	37 000	0	0	0	**37 000**
Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Påbörjad	13 000	0	0	0	**13 000**
Gruppboende Gimoplan	Påbörjad	0	8 864	0	0	**8 864**
Gruppboende Holmsund 2 plan	Ej påbörjad	20 000	1 000	0	0	**21 000**
Gruppboende Stenmorgärdet	Ej påbörjad	0	0	13 496	7 000	**20 496**
Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	0	49 200	50 200	**99 400**
Gruppboenden Prydnadsbusken 2 plan	Påbörjad	4 000	0	0	0	**4 000**
Ram anp DV, anp LSS-boende mm	Årligt ramanslag	18 077	18 438	18 807	19 183	**74 505**
Teknisk nämnd		212 000	192 964	220 534	173 441	**798 939**
Driftkontor TN kv Schablonen 8, 11	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	**15 000**
Hippologum	Årligt ramanslag	11 000	0	0	0	**11 000**
Kontor Magistervägen		23 000	0	0	0	**23 000**
Kök ramanslag	Ej påbörjad	11 000	11 220	11 444	11 673	**45 338**
Lokalanpassning ej spec.	Påbörjad	22 000	22 440	22 889	23 347	**90 675**
Lokaloptimeringar TN	Påbörjad	2 200	2 244	2 289	2 335	**9 068**
Reinvesteringar, pågående och generella	Årligt ramanslag	112 000	113 540	115 111	117 413	**458 064**
Stadshuset Östra Stallarna	Årligt ramanslag	0	0	37 956	0	**37 956**
Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat	Årligt ramanslag	6 500	6 500	6 500	0	**19 500**
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	**46 438**
Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjänstefordon	Påbörjad	5 500	5 800	5 900	0	**17 200**
Ökad civilberedskap	Påbörjad	6 700	5 000	7 000	7 000	**25 700**
Äldrenämnd	Årligt ramanslag	13 500	5 610	17 722	109 337	**146 169**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Ram anpassning kommunala lokaler och boenden	Påbörjad	5 500	5 610	5 722	5 837	**22 669**
Solgården VOB, anpassningar	Påbörjad	8 000	0	0	0	**8 000**
Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa, del av VOB		0	0	2 000	19 600	**21 600**
Sävar Vård- och omsorgsboende 60 pl	Årligt ramanslag	0	0	10 000	83 900	**93 900**
Kulturnämnd	Ej påbörjad	990	1 010	1 030	15 426	**18 455**
Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	0	14 375	**14 375**
Ram anpassning/renovering bibliotek	Ej påbörjad	990	1 010	1 030	1 051	**4 080**
Gator och vägar		**234 512**	**292 009**	**187 304**	**142 167**	**855 993**
Teknisk nämnd		234 512	292 009	187 304	142 167	**855 993**
Djupbäcken Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	**40 000**
Fordon 7 år	Årligt ramanslag	7 700	7 854	8 011	8 171	**31 736**
GC/servicevägresecentrum Drottningv	Ej påbörjad	2 185	0	0	0	**2 185**
GC-bro Sävarån	Ej påbörjad	13 030	15 600	0	0	**28 630**
GC-väg förläng Tomternavägen	Ej påbörjad	0	0	700	1 800	**2 500**
GC-väg förlängning parkering & resecentrum	Ej påbörjad	2 150	0	0	0	**2 150**
Humleparken inkl. GC	Ej påbörjad	3 000	3 500	0	0	**6 500**
Järnvägspassage Holmsund	Ej påbörjad	5 000	30 000	15 000	0	**50 000**
Kollektivtrafiknod Trandansen	Ej påbörjad	0	15 000	0	0	**15 000**
Kommun-& stadsdelssatsningar	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	**9 068**
Kontaktvägen	Ej påbörjad	2 000	10 000	7 500	0	**19 500**
Kungsvägen et 2	Påbörjad	1 000	7 000	0	0	**8 000**
Kungsvägen etapp 1	Påbörjad	11 250	6 750	0	0	**18 000**
Norra Obbolavägen	Ej påbörjad	1 405	3 595	0	0	**5 000**
Planskild Passage Tomterna	Ej påbörjad	11 258	11 258	0	0	**22 516**
Renmarkstorget	Påbörjad	0	0	15 000	0	**15 000**
Skravelsjövägen i Röbäck	Ej påbörjad	500	2 000	12 500	6 000	**21 000**
Snödeponi Brännland	Årligt ramanslag	6 000	0	0	0	**6 000**
Snötipp	Ej påbörjad	1 000	8 000	0	0	**9 000**
Sopkärl	Ej påbörjad	2 500	2 500	0	0	**5 000**
Storgatan	Påbörjad	2 000	4 588	4 587	0	**11 175**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Säkra anläggningarnas standard	Årligt ramanslag	81 559	82 930	84 328	86 015	**334 832**
Tegsbron	Ej påbörjad	0	0	5 000	5 000	**10 000**
Tvärån Klimatanpassning	Ej påbörjad	20 000	20 000	0	0	**40 000**
Utredningar inför investeringar	Årligt ramanslag	1 100	1 122	1 144	1 167	**4 534**
Väg 503	Påbörjad	10 000	10 000	9 500	9 500	**39 000**
Ålidhem stadsmiljö Gata	Ej påbörjad	935	3 000	0	0	**3 935**
Åtgärdsprogram Framkomlighetshöjande Kollektivtrafik	Ej påbörjad	3 750	3 750	0	0	**7 500**
Åtgärdsprogram Transporter Klimatanpassning	Årligt ramanslag	12 100	11 220	11 444	11 673	**46 438**
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdsätt	Årligt ramanslag	10 890	10 098	10 300	10 506	**41 794**
IT		**54 258**	**71 658**	**78 728**	**73 876**	**278 520**
Teknisk nämnd		54 258	71 658	78 728	73 876	**278 520**
Bildskärman och tillbehör	Årligt ramanslag	2 824	2 498	2 548	2 599	**10 470**
Datorer Umeå Kommun	Årligt ramanslag	21 181	28 463	29 033	29 613	**108 289**
Ram It FG	Årligt ramanslag	11 162	15 792	16 108	16 430	**59 491**
Ram It GY	Årligt ramanslag	13 399	14 236	14 521	14 811	**56 967**
Ram It infrastruktur	Årligt ramanslag	4 593	7 069	7 210	7 354	**26 225**
Skrivare som tjänst	Årligt ramanslag	1 100	3 600	9 309	3 069	**17 077**
Parker		**24 300**	**24 586**	**20 878**	**21 295**	**91 059**
Teknisk nämnd		24 300	24 586	20 878	21 295	**91 059**
Döbelns park	Ej påbörjad	4 000	0	0	0	**4 000**
Gatuträd	Årligt ramanslag	660	673	687	700	**2 720**
Lekparker	Årligt ramanslag	6 400	6 488	6 578	6 709	**26 175**
Olofsdals park	Ej påbörjad	0	4 000	0	0	**4 000**
Parker	Årligt ramanslag	8 400	8 488	8 578	8 749	**34 215**
Skog	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	**9 068**
Strandprom Alla broar runt	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	**9 068**
Utredningar allmänt	Årligt ramanslag	440	449	458	467	**1 814**
Övriga		**8 830**	**8 942**	**9 057**	**9 238**	**36 068**
Teknisk nämnd		8 830	8 942	9 057	9 238	**36 068**
Fastighet Inredning/ utrustning	Årligt ramanslag	330	337	343	350	**1 360**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Maskiner (elektronik/digitalisering) MS	Årligt ramanslag	2 500	2 520	2 540	2 591	**10 152**
Ram Städ	Årligt ramanslag	5 500	5 576	5 653	5 766	**22 495**
Volym och arbetssätt MS	Årligt ramanslag	500	510	520	531	**2 061**
Kommunstyrelsen		**101 345**	**131 042**	**59 307**	**25 959**	**317 654**
Fastigheter		**40 000**	**40 000**	**40 000**	**0**	**120 000**
Kommunstyrelsen		40 000	40 000	40 000	0	**120 000**
Köp av fastigheter	Ej påbörjad	30 000	30 000	30 000	0	**90 000**
Medel till KS förfogande, civilberedskap	Ej påbörjad	10 000	10 000	10 000	0	**30 000**
IT		**4 400**	**4 488**	**4 578**	**4 669**	**18 135**
Kommunstyrelsen		4 400	4 488	4 578	4 669	**18 135**
Digitaliseringsreserv	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	**18 135**
Kraft		**23 707**	**39 292**	**13 442**	**19 977**	**96 418**
Kommunstyrelsen		23 707	39 292	13 442	19 977	**96 418**
Förnyelse Kraftverk	Årligt ramanslag	5 312	0	0	3 495	**8 807**
Investeringsprogram bygg	Årligt ramanslag	776	0	0	55	**831**
Investeringsprogram damm	Årligt ramanslag	5 558	10 857	6 204	10 260	**32 878**
Vidmakthållande Kraftverk	Årligt ramanslag	2 327	1 293	1 293	2 207	**7 118**
Övriga invest. Stornorrfors	Årligt ramanslag	9 735	27 143	5 946	3 960	**46 783**
Övriga		**33 238**	**47 262**	**1 287**	**1 313**	**83 100**
Kommunstyrelsen		33 238	47 262	1 287	1 313	**83 100**
Investeringsreserv	Årligt ramanslag	1 238	1 262	1 287	1 313	**5 100**
Muddring av farleden	Ej påbörjad	32 000	46 000	0	0	**78 000**
Äldrenämnd		**22 437**	**28 626**	**20 222**	**40 214**	**111 499**
Övriga		**22 437**	**28 626**	**20 222**	**40 214**	**111 499**
Äldrenämnd		22 437	28 626	20 222	40 214	**111 499**
Digitalisering, ny	Ej påbörjad	1 100	6 800	600	700	**9 200**
Inv/utrustning Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet dementa	Ej påbörjad	0	0	0	4 500	**4 500**
Inv/utrustning Sävar vård- och omsorgsboende 60 pl	Ej påbörjad	0	0	0	15 000	**15 000**
Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Ej påbörjad	3 737	3 800	767	782	**9 086**
Inventarier/Digitalisering/Hjälpmedel re	Årligt ramanslag	17 600	18 026	18 855	19 232	**73 713**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
För- och grundskolenämnd		**18 820**	**19 488**	**19 462**	**15 441**	**73 212**
Övriga		**18 820**	**19 488**	**19 462**	**15 441**	**73 212**
För- och grundskolenämnd		18 820	19 488	19 462	15 441	**73 212**
Inv Brännlands skola	Ej påbörjad	500	0	0	0	**500**
Inv Fsk Innertavle 4 avd	Ej påbörjad	0	0	1 400	1 200	**2 600**
Inv Fsk Stöcke ny 6 avd	Ej påbörjad	0	2 100	0	0	**2 100**
Inv Fsk Yttersjö 4 avd	Ej påbörjad	1 400	0	0	0	**1 400**
Inv Förskola Hissjö 2 avd	Ej påbörjad	0	700	0	0	**700**
Inv Förskola Tavelsjö 6 avd	Ej påbörjad	0	0	2 100	0	**2 100**
Inv Grubbeskolan	Ej påbörjad	0	500	0	0	**500**
Inv Obbola skola F-9 utbyggnad till två paralleller	Ej påbörjad	500	0	0	0	**500**
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	Ej påbörjad	0	0	2 000	0	**2 000**
Inv Stöcke skola nybyggnad två paralleller F-3	Ej påbörjad	0	2 500	0	0	**2 500**
Inventarier kopplat till behov norra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	**1 500**
Inventarier kopplat till behov södra	Ej påbörjad	1 500	0	0	0	**1 500**
IT-åtgärder	Årligt ramanslag	2 420	2 468	2 518	2 568	**9 974**
Reinvesteringsmedel inventarier förskola	Årligt ramanslag	4 400	4 488	4 578	4 669	**18 135**
Reinvesteringsmedel inventarier grundskola	Årligt ramanslag	6 600	6 732	6 867	7 004	**27 203**
Fritidsnämnd		**18 950**	**16 326**	**16 643**	**16 976**	**68 895**
Övriga		**18 950**	**16 326**	**16 643**	**16 976**	**68 895**
Fritidsnämnd		18 950	16 326	16 643	16 976	**68 895**
Inventarier nya projekt	Ej påbörjad	250	0	0	0	**250**
Reinvesteringar enl utbytesplan	Årligt ramanslag	9 900	9 900	10 088	10 290	**40 179**
Täckgolv och filtmatta	Ej påbörjad	2 500	0	0	0	**2 500**
Utbyte konstgräsplaner	Årligt ramanslag	6 300	6 426	6 555	6 686	**25 966**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		**21 500**	**6 500**	**16 620**	**6 753**	**51 373**
Fastigheter		**0**	**0**	**10 000**	**0**	**10 000**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		0	0	10 000	0	**10 000**
Forslunda	Ej påbörjad	0	0	10 000	0	**10 000**
Övriga		**21 500**	**6 500**	**6 620**	**6 753**	**41 373**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd		21 500	6 500	6 620	6 753	**41 373**
Inv Vasaskolan gymn elevökn	Ej påbörjad	15 000	0	0	0	**15 000**
Reinvesteringsmedel	Årligt ramanslag	6 500	6 500	6 620	6 753	**26 373**
Individ- och familjenämnd		**19 926**	**9 251**	**9 339**	**10 360**	**48 876**
Övriga		**19 926**	**9 251**	**9 339**	**10 360**	**48 876**
Individ- och familjenämnd		19 926	9 251	9 339	10 360	**48 876**
Inventarier Daglig verksamhet Magistervägen	Ej påbörjad	7 000	0	0	0	**7 000**
Inventarier Gruppboende Holmsund 2 pl	Ej påbörjad	840	0	0	0	**840**
Inventarier Gruppboenden 2 per år	Ej påbörjad	0	350	260	1 100	**1 710**
Inventarier kontor socialtjänstpersonal Magistervägen	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	**2 000**
Inventarier Servicelägenheter, förhyrda	Ej påbörjad	360	0	0	0	**360**
Inventarier Socialtjänstens Hus	Ej påbörjad	1 000	0	0	0	**1 000**
Investering inventarier ny	Årligt ramanslag	4 656	4 749	4 844	4 941	**19 191**
Investering inventarier re	Årligt ramanslag	3 300	3 366	3 433	3 502	**13 601**
Investering teknik	Årligt ramanslag	770	785	801	817	**3 174**
Kulturnämnd		**12 850**	**10 947**	**14 708**	**6 167**	**44 672**
Övriga		**12 850**	**10 947**	**14 708**	**6 167**	**44 672**
Kulturnämnd		12 850	10 947	14 708	6 167	**44 672**
Gestaltad livsmiljö	Årligt ramanslag	1 000	1 000	1 000	1 020	**4 020**
Inventarier Bibliotek	Ej påbörjad	0	0	8 663	0	**8 663**
Inventarier Obbola nytt folk- och skolbibliotek	Ej påbörjad	2 000	0	0	0	**2 000**
Konst	Årligt ramanslag	2 200	2 244	2 289	2 335	**9 068**
Kultur reinvestering/ kostnadsbesparande	Årligt ramanslag	7 650	7 703	2 757	2 812	**20 922**
Brand- och räddningsnämnd		**10 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**44 449**
Övriga		**10 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**44 449**
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	**44 449**
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	**2 267**
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	**42 182**
Valnämnd		**500**	**510**	**520**	**531**	**2 061**
Övriga		**500**	**510**	**520**	**531**	**2 061**

Nämnd	Status/Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Valnämnd		500	510	520	531	**2 061**
Utrustning	Årligt ramanslag	500	510	520	531	**2 061**
Byggnadsnämnd		**470**	**479**	**489**	**498**	**1 936**
Övriga		**470**	**479**	**489**	**498**	**1 936**
Byggnadsnämnd		470	479	489	498	**1 936**
Utrustning	Årligt ramanslag	470	479	489	498	**1 936**
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		**282**	**287**	**293**	**299**	**1 161**
Övriga		**282**	**287**	**293**	**299**	**1 161**
Miljö- och hälsoskyddsnämnd		282	287	293	299	**1 161**
Inventarier	Årligt ramanslag	282	287	293	299	**1 161**
Totalsumma		**1 214 745**	**1 063 877**	**874 269**	**799 772**	**3 952 664**

Exploateringsplan 2027-2030

Investeringsbudget exploatering verksamhetsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2027	2028	2029	2030	Totalt
Västerslätt/Rödäng	2 000	10 000	0	0	**12 000**
I20	1 000	1 000	0	2 150	**4 150**
Ersboda/Ersmark	7 000	6 000	20 000	10 000	**43 000**
Centrala stan	0	0	800	1 000	**1 800**
Mariehem	0	0	0	500	**500**
Röbäck	1 000	1 000	1 000	0	**3 000**
Ön	0	0	1 300	0	**1 300**
Klockarbäcken	5 000	73 500	68 500	98 500	**245 500**
Sävar	0	1 650	17 650	14 500	**33 800**
Umeå östra landsbygd	0	22 000	40 000	40 000	**102 000**
Holmsund/Obbola	3 000	1 000	10 000	5 000	**19 000**
Projektledning	2 800	2 800	2 800	2 800	**11 200**
Summa utgifter	**21 800**	**118 950**	**162 050**	**174 450**	**477 250**

Investeringsbudget exploatering bostadsmark

Belopp i tkr.

Objekt	2027	2028	2029	2030	Totalt
Backen	3 000	1 000	9 000	9 800	**22 800**
Ersboda/Ersmark	500	4 500	3 500	18 200	**26 700**
Centrala stan	50	450	2 850	33 050	**36 400**
Haga/Sandbacka	5 000	2 000	0	800	**7 800**
Universitetområdet	17 000	0	10 000	36 000	**63 000**
Röbäck	1 500	0	0	1 000	**2 500**
Teg	13 600	2 100	16 100	43 400	**75 200**
Ön	69 000	102 000	163 000	5 000	**339 000**
Ålidhemsområdet	0	20 000	0	0	**20 000**
Tomtebo	81 000	32 500	25 000	10 000	**148 500**
Sävar	0	0	0	500	**500**
Umeå östra landsbygd	0	0	0	500	**500**
Holmsund/Obbola	20 500	2 000	2 500	1 000	**26 000**
Umeå södra landsbygd	0	500	1 500	5 300	**7 300**
Hörnefors	0	250	4 800	6 000	**11 050**
Projektledning	2 800	2 800	2 800	2 800	**11 200**
Summa utgifter	**213 950**	**170 100**	**241 050**	**173 350**	**798 450**

Investeringsbudget exploatering markförvärv

Belopp i tkr.

Objekt	2027	2028	2029	2030	Totalt
Ospecificerade objekt	20 000	20 000	20 000	20 000	**80 000**

Investeringar	**255 750**	**309 050**	**423 100**	**367 800**	**1 355 700**
- Investeringsbidrag	-25 000	-50 000	-51 000	0	-126 000

UMEÅ KOMMUN

Nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv 2027

Innehållsförteckning

Byggnadsnämnden..... s. 2

Fritidsnämnden..... s. 6

För- och grundskolenämnden.....s. 12

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.....s. 19

Individ- och familjenämnden.....s. 26

Kulturnämnden..... s. 34

Kommunstyrelsen..... s. 39

Miljö- och hälsoskyddsnämnden..... s. 54

Personalnämnden..... s. 58

Tekniska nämnden..... s. 72

Umeåregionens brand och räddningsnämnd.....s. 107

Valnämnden.....s. 115

Äldrenämnden..... s. 118

Överförmyndarnämnden..... s. 124

Nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster..... s. 135

Jämställdhetsutskottet..... s. 137

Umeå kommunföretag..... s. 140

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

§ 46

Diarienr: BN-2025/00522

Byggnadsnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv

Beslut

1. **Byggnadsnämnden överlämnar yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027 enligt bilaga till partipolitisk beredning.**

2. **Byggnadsnämnden justerar paragrafen omedelbart.**

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. I förslaget ingår de inriktningsmål och program som kommunfullmäktige fastställde i juni 2025. I förslaget ingår även förslag till ekonomisk totalram samt förslag till ekonomiska ramar för kommunens nämnder.

Förslaget till planeringsdirektiv lämnades i december 2025 till kommunstyrelse, berörda nämnder och bolag för yttranden i enlighet med fastställda anvisningar.

I byggnadsnamnens yttrande besvaras de remissfrågor som enligt anvisning ställts till nämnden.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2026-03-10

- Bilaga - Byggnadsnämndens yttrande över remissfrågor

Protokollsutdrag KS 2025-12-02 § 214

- Bilaga 1. Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget
- Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030

- Bilaga 3. Totalramsberäkning
- Bilaga 4. Anvisning för yttranden
- Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter
- Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser
- Bilaga 7. Relationstal – föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar
- Bilaga 8. Ramtilldelning över tid
- Bilaga 9. Uppföljning Inriktningsmål och program

Beredningsansvariga

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Johanna Söderholm, planchef
Marie Häggström, lantmäterichef
Nicklas Fryksten, bygglovschef

Föredragande

Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Marie Häggström, lantmäterichef
Nicklas Fryksten, bygglovschef

Beslutsordning

Ordföranden finner att det finns ett förslag till beslut. Byggnadsnämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Bilaga

Byggnadsnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv, KS-2025/00756

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

a. Ny lagstiftning plan- och bygglagen (PBL) – tillsyn nya arbetssätt - 1 400 000kr (Ram)
I och med ny lagstiftning från 2025-12-01, är ett antal åtgärder (bl.a. komplementbyggnader, komplementbostadshus, tillbyggnader och fasadändringar) nu till stor del bygglovbefriade och det ställs heller inte krav på anmälan för den typen av åtgärder. Utredningen inför lagförändringen menade att kommunen i stället för att förpröva åtgärder enligt ovan skall tillämpa tillsyn som arbetssätt för att säkerställa att lagstiftningen efterlevs. Med ett sådant arbetssätt minskar kommunens intäkter via avgifter samtidigt som kommunens kostnader för tillsyn ökar. Genom en resursförstärkning med 2,0 åa kan verksamheten möta behovet av ett förändrat arbetssätt och med det möta det ökade behovet av tillsyn inom PBL-området.

b. Ny lagstiftning plan- och bygglagen (PBL) – utpekande av kulturmiljöer ÖP - 2 000 000kr (Ram)
I och med ny lagstiftning från 2025-12-01, har kommunen en skyldighet att i översiktsplanen redovisa byggnader, andra bygglovspliktiga anläggningar, allmänna platser, och, bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. De underlag och inventeringar som tidigare tagits fram och fastställts av byggnadsnämnden är i sig bra och genomarbetade men kräver i vissa fall uppdatering och i vissa delar även en analys av nuläget för områden och byggnader. För att underlagen ska kunna användas i utpekandet i översiktsplanen behöver de därför uppdateras.

Byggnadsnämnden bör stödja arbetet med utpekandet i översiktsplanen genom att vara delaktiga i framtagande av arbetssätt, deltagande i arbetsgrupp för utpekandet samt i det kommande löpande arbetet med att hålla underlagen uppdaterade och aktuella.
Genom en resursförstärkning med 2,0 åa (1,4 mnkr) som till del kan stödja arbetet internt men också hålla ihop externa resurser, samt 0,6 mnkr i årliga kostnader för extern konsultation och stöd skulle arbetet kunna genomföras under 5 år. Värt att notera: Utöver arbetet att se över befintliga byggnadsordningar finns även på sikt ett behov av att ta fram nya byggnadsordningar för ex. Fridhem-Berghem, Ön och Universitetsområdet.

c. Lokal operativ samverkan (LOS) – 300 000 kr (Ram)
Byggnadsnämnden och dess tillsynsverksamhet är en del i kommunens deltagande och arbete inom uppdraget LOS som under det senaste året både utökats och prioriterats inom kommunen och med det har också kravet på deltagande från nämnden ökat. Tillsynen inom LOS-samarbetet är inte bara en viktig del i arbetet mot den organiserade brottsligheten utan också en viktig del och ett verktyg för sund konkurrens inom utsatta branscher.
Verksamheten bedömer att det kommer genomföras mellan 6–8 insatser under 2027 med mellan 2–6 verksamheter/fastigheter vid varje tillsynstillfälle.

d. Teknisk utveckling inom geodata – 2 400 000kr (Ram)
Sedan ett par år har kommunens verksamheter ett ökat behov av teknisk utveckling inom geodata och GIS. Det handlar om verksamheternas arbete med t ex stadsdelsanalyser, mobilitetsnorm, klimatrisker, miljömål, medborgardialoger, befolkningsstatistik, skolplacering, körtidsanalyser samt tillgänglighet till kultur och fritid. Lantmäteri arbetar också med att tillhandahålla geodata och tryckta kartor i ett beredskapsperspektiv. Inom geodataområdet blir öppna data, metadata, AI och informationsklassning allt viktigare förutsättningar för en snabb teknisk utveckling med hög säkerhet och rätt kvalitet. Det är i linje med att Sverige ska vara bäst i världen på att nyttja digitaliseringens möjligheter. För att möta dessa ökade krav behöver Lantmäteri förstärka personalgruppen med kompetenser inom geodatabaser, programmering, GIS och geografisk IT.

Remissfråga 2 – Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Nej.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Nämnden har i yttrandena över planeringsdirektiven inför 2025 och inför 2026 lyft fram ett tiotal förslag på revidering och utökning av programmen. Synpunkterna handlar om; fokus ekologisk hållbarhet, livsmedelsförsörjning, konkretisering, ansvarsutkrävande, politisk förankring, prioritering av resurser, samhällsekonomisk analys, programstyrgruppens roll, befolkningstillväxt och programhandling eller motsvarande. Nämnden vidhåller tidigare lämnade synpunkter.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Ja. Taxan för byggnadsnämndens verksamheter är i behov av justering och kommer att skrivas fram som ett ärende till kommunfullmäktige i enlighet med kommunens rutiner. Till största del avser justeringen bygglovsprocessen där effektivare arbetssätt och mindre administration möjliggör en sänkning av taxan för en rad åtgärder.

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-18

§ 25
Diarienr: FN-2025/00057

Fritidsnämndens yttrande över planeringsdirektiv 2027

Beslut

Fritidsnämnden beslutar

att fastställa yttrande över planeringsdirektiv 2027 enligt bilaga.

att paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Beslutsunderlag

Fritidsnämndens yttrande över planeringsdirektiv 2027
Planeringsdirektiv 1 2027 samt plan för 2028–2030
Investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030

Umeå kommun
Fritidsnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-18

Beredningsansvariga

Monia Sundelin, controller
Monica Svonni, verksamhetschef Föreningsbyrå/stab

Beslutet ska skickas till
KS diarium, märks Fritidsnämndens yttrande KS-2025/00756

Fritidsnämndens yttrande över planeringsdirektiv 2027

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Fritidsnämnden gör bedömningen att vissa förändringar kan komma att påverka genomförandet av nämndens grunduppdrag under de kommande åren.

Det råder osäkerhet kring badverksamheten främst kopplat till anläggningarnas nuvarande standard. Obbolabadet står inför betydande utmaningar avseende krav från miljö- och hälsoskydd samt arbetsmiljölagstiftning. Sävar simhall är i mycket dåligt skick och bedöms behöva ersättas inom några år. För att möjliggöra projektering och byggnation av en ny simhall krävs långsiktiga planeringsperspektiv då det normalt tar cirka tio till femton år från projekteringsstart till öppning. Om Sävar simhall tvingas stänga innan ersättningsanläggning står klar riskerar detta att påverka den lagstadgade simundervisningen, föreningslivets verksamhet samt allmänhetens tillgång till bad. Under förutsättning att nuvarande simhallar kan hållas öppna bedömer nämnden dock att simundervisningen kan genomföras.

Under 2025 beslutade fritidsnämnden att höja aktivitetsstödet vilket är det största kontanta stödet till föreningslivet. Stödet uppgår till cirka 14,5 mnkr och omfattar omkring 100 föreningar. Höjningen genomfördes inom befintlig ram, 1,0 mnkr, för 2026 genom omprioriteringar och minskningar inom andra delar av stödet till föreningslivet. Inför 2027 äskar nämnden om en utökning av ram för att möjliggöra fortsatt och långsiktigt stöd till föreningslivet.

I september tecknades ett nytt hyresavtal avseende Navet. Avtalet innebär att INAB fortsatt är fastighetsägare medan tekniska nämnden övertagit ansvaret för fastighetens drift samt rollen som hyrestagare gentemot INAB i stället för fritidsnämnden. Till följd av förändringen har ramjusteringar genomförts mellan berörda nämnder. Fritidsnämnden lämnade ifrån sig budgetram motsvarande det tidigare hyresavtalet vilket nämnden inte hade full finansiering för. Detta medförde ett underskott om 2,0 mnkr. Kommunstyrelsen beslutade att tillfälligt, under 2026, tillföra fritidsnämnden 2,0 mnkr från de medel som frigjordes genom ramjusteringarna. Inför 2027 kvarstår behovet av dessa medel. Fritidsnämnden äskar därför om en utökad budgetram om 2,0 mnkr för att säkerställa finansiering av befintlig verksamhet.

Umeå Summer Zone är en kommungemensam satsning inom ramen för Umeå växer tryggt och säkert. Verksamheten startade upp under sommaren 2025 med ambitionen att utvecklas till en trygg och attraktiv aktivitetsyta. Satsningen syftar till att erbjuda meningsfulla aktiviteter, främst för barn och unga, under sommarlovet. Kommunfullmäktige beslutade om extra medel till fritidsnämnden och kulturnämnden inför 2026. För att möjliggöra fortsatt utveckling av verksamheten krävs dock inledningsvis betydande resurser bland annat med anledning av att en ny anläggning och verksamhet byggs upp. Fritidsnämnden bedömer att det är ändamålsenligt att samtliga resurser kopplas till fritidsnämnden som ansvarar för detta nya verksamhetsområde.

Klimatförändringarna bedöms få en allt större påverkan. Under 2025 och början av 2026 har exempelvis svårigheter uppstått att frysa is på Nolia bandybana och snöbrist har medfört att skidspår inte kunnat anläggas eller har blivit kraftigt försenade. Om Umeå kommun även fortsättningsvis ska kunna satsa på exempelvis skidåkning krävs investeringar i ny konstsnöanläggning. Förändrade säsongsförutsättningar till följd av klimatförändringar är en central faktor att beakta i framtida beslut. Bedömningar behöver göras utifrån klimatpåverkan, ekonomiska konsekvenser och verksamhetspåverkan. Eventuella förändringar förutsätter dessutom en längre omställningsperiod.

I dagsläget delar fritidsnämnden och kulturnämnden på 1 HR-chef samt 1 HR-partner. Rollerna skiljer sig åt i de olika förvaltningarna där de större förvaltningarna har mer renodlade tjänster medan KN/FN har mer av generalistuppdrag i partnerrollen. Med endast 1 HR-partner blir HR-chef involverad i flera operativa processer och har mindre möjlighet att fokusera på strategiska processer. Med ett utökat HR-stöd i form av 1 HR-chef samt 2 HR-partners, skulle rollerna kunna renodlas och med spetskompetens inom olika områden jobbar då inte alla i samma processer utan arbetet kan fördelas mellan de tre resurserna på ett mer effektivt sätt. Utökat HR-stöd innebär utökning med 0,5 årsarbetare på fritidsnämnden vilket motsvarar behov om 0,5 mnkr.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Förslaget till investeringsbudget innehåller årligt ramanslag för reinvesteringar, dock har fritidsnämnden behov av mer omfattande renoveringar av befintliga anläggningar samt viss utveckling av verksamhet som inte ryms inom ramanslaget.

Badanläggningar

En strategisk planering för kommunens samtliga badanläggningar pågår och kommer att avrapporteras till fritidsnämnden under våren. Nämnden konstaterar att flera badanläggningar har ett omfattande behov av renovering eller nybyggnation. I synnerhet gäller detta Sävar simhall samt Obbolabadet där anläggningarnas tekniska livslängd inte längre kan garanteras. Behoven avser bland annat uttjänta bassänger, reningsverk och byggnadskonstruktioner. Anläggningarna har fått återkommande anmärkningar från miljö- och hälsoskydd av sådan karaktär att risk föreligger för tvingande stängning. Vidare finns ett betydande renoveringsbehov av Umelagun vid Nydalasjön.

Utomhusanläggningar

Skidbacken på Bräntberget, från 2008, är i behov av en större reinvestering i snötillverkningssystemet för att säkerställa fortsatt drift. Vissa delar av anläggningen har uppnått eller passerat sin tekniska livslängd. Under 2026 planerar nämnden att anlita en konsult för att ta fram en kostnadsbedömning. Åtgärderna bedöms med fördel genomföras som ett flerårsprojekt då hela investeringen är svår att genomföra under endast en säsong.

Vidare behöver en långsiktig plan för snötillverkning för längdskidspår tas fram. Syftet är att säkerställa goda förutsättningar för verksamheten vid brist på natursnö samt att möjliggöra genomförande av större tävlingar och arrangemang med god arbetsmiljö och rimliga kostnader. Detta förutsätter investeringar i en hållbar och effektiv infrastruktur för snötillverkning.

Belysningen i kommunens elljusspår är i behov av uppgradering. Detta omfattar både byte från luftledning till jordkabel samt utbyte av trästolpar till metallstolpar.

Gästbryggan i Umeå centrum har en osäker återstående livslängd och behov finns av att ta fram en ersättningsplan. Förutom själva bryggkonstruktionen omfattas även kättingar, förankringar och tyngder. Alternativa lösningar gällande utformning och placering bör utredas. Nuvarande lösning innebär höga driftkostnader då bryggan årligen flyttas till vinterförvaring.

Saneringen av Norrbyskär är nu genomförd och medel behöver avsättas för utveckling av ön som är ett av Umeå kommuns större besöksmål.

Lokaler/ombyggnation

För att säkerställa ett jämlikt fritidsutbud behöver fritidsgårdar lokaliseras utifrån närhetsprincipen och med koppling till trygghet. Befolkningsprognosen visar relativt stora förändringar mellan olika stadsdelar och åldersgrupper. I området Teg och Öst på stan bedöms målgruppen 13–17 år öka med cirka 100 barn fram till 2030. Det finns därför behov

av en ny mötesplats i ett centralt läge. Av trygghetsskäl är det angeläget att arbeta i ungdomars närområde varför en placering i anslutning till skola, exempelvis Hagaskolan eller Maja Beskowskolan, bedöms lämplig. Samverkan med skolan är central vid planering och etablering av nya fritidsgårdar.

Carlslundsskolan saknar idag lokaler för fritidsgårdsverksamhet. I nuläget bedrivs fritidsgård på Sjöfruskolan vars elevunderlag främst är 6–12 år. Målgruppen för fritidsgård (13–17 år) har sin skolgång på Carlslundsskolan vilket talar för att verksamheten bör flyttas dit. Detsamma gäller verksamheten för barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning som idag är placerad på Mariehems fritidsgård men vars målgrupp också har sin skolgång på Carlslundsskolan.

Vidare finns behov av 15 mnkr år 2027 för anpassning av föreningslokaler och verksamhetslokaler främst i Holmsund. Anpassningar avser bland annat tillgänglighetsanpassning, låssystem och mötesrum.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Fritidsnämnden avstår att yttra sig avseende revidering av program.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Fritidsnämnden har inte behov av reviderade taxor.

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

§ 20
Diarienr: SK-2025/00805

Yttrande över planeringsdirektiv Budget 2027, Plan 2028-2030

Beslut

För-och grundskolenämnden beslutar att

-att godkänna förslag till yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027, enligt bilaga 3

-att göra nedanstående tillägg till yttrandet under rubriken Grundskola: Resursskolan Björken bedriver idag verksamhet i lokaler med tillfälligt bygglov, som går ut 2029. Det finns därför ett behov av att innan bygglovet löper ut tillskapa ändamålsenliga lokaler anpassade för verksamhetens målgrupp och deras behov.

-att stryka nedanstående stycke:
Det är även av stor vikt att det vid byggnation av förskole- och skollokaler tillskapas goda förutsättningar för vårdnadshavare att hämta och lämna barnen på ett funktionellt och trafiksäkert sätt. Det bör även säkerställas att det finns tillgång till personalparkeringar i nära anslutning till lokalerna.

-att ärendet förklaras direktjusterat

Reservation: Elmer Eriksson (M) till förmån för eget yrkande gällande Miljöpartiets ändringsyrkande.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Nämnderna ska yttra sig över

planeringsdirektiv 1 i enlighet med anvisningar genom att besvara fyra remissfrågor.

Planeringsdirektiv version 1 för 2027 inkl. bilagor finns att tillgå på Planeringsdirektiv 2027 - Umeå kommun

Beslutsunderlag

Bilaga 1: FGN Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027
Bilaga 2: Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027.

Beredningsansvariga

Peter Säbom, ekonomichef
Marie Karling, utbildningsstrateg

Yrkanden

Socialdemokraterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna, Maria Lindvall och Moderaterna för bifall till tjänsteskrivelsen.

Tilläggsyrkande

Socialdemokraterna för nedanstående tillägg till yttrandet under rubriken Grundskola:
Resursskolan Björken bedriver idag verksamhet i lokaler med tillfälligt bygglov, som går ut 2029. Det finns därför ett behov av att innan bygglovet löper ut tillskapa ändamålsenliga lokaler anpassade för verksamhetens målgrupp och deras behov.

Centern, Kristdemokraterna, Maria Lindvall och Moderaterna för bifall till Socialdemokraternas tilläggsyrkande.

Ändringsyrkande

Miljöpartiet för ändringsyrkande, att stryka hela stycket:
Det är även av stor vikt att det vid byggnation av förskole- och skollokaler tillskapas goda förutsättningar för vårdnadshavare att hämta och lämna barnen på ett funktionellt och trafiksäkert sätt. Det bör även säkerställas

att det finns tillgång till personalparkeringar i nära anslutning till lokalerna.

Socialdemokraterna för bifall till Miljöpartiets ändringsyrkande.
Centern, Kristdemokraterna, Maria Lindvall och Moderaterna för avslag till Miljöpartiets ändringsyrkande.

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Ordföranden prövar Socialdemokraternas tilläggsyrkande, bifall mot avslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tilläggsyrkandet.

Ordföranden prövar Miljöpartiets ändringsyrkande, bifall mot avslag och finner efter votering med rösterna 7 mot 4 att nämnden beslutar att bifalla ändringyrkandet.

Reservation: Elmer Eriksson (M) till förmån för eget yrkande gällande Miljöpartiets ändringsyrkande.

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se senast 20:e mars. Märk ämnesraden: För-och grundskolenämndens yttrande KS-2025/00756.

För- och grundskolenämndens yttrande över planeringsdirektiv för 2027 samt plan för 2028-2030

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Följande områden påverkar nämndens grunduppdrag under kommande år

- Omställning i förskola, grundskola och anpassad grundskola samt fritidshem
- Reformer: beslut om 10-årig grundskola med start hösten 2028
- Kompetensförsörjning

Det har sedan 2025 funnits ett behov av omställning i förskolan på grund av lågt barnafödande och därmed lägre andel barn som börjar i förskolan. Utifrån *Befolkningsprognosen 2025, Umeå kommun 2025—2036* förväntas antalet barn till förskolan minska fram till 2029 med 620 barn, minskningen sker dock inte jämnt fördelat över alla områden. En liten ökning av barn förväntas mot slutet av prognosperioden.

Omställningen genomförs genom en avveckling av förskolor och förskoleavdelningar. Under 2025 minskades 34 avdelningar och inför 2026 kan ytterligare komma att stängas. I samband med omställningsarbetet uppstår merkostnader som en konsekvens av att det tar tid att genomföra anpassningarna då anpassningar av personalresurser inte kan genomföras från en dag till en annan. Merkostnaden för anpassningarna i för- och grundskolenämnden bedöms uppgå till 15 mnkr. Ytterligare en konsekvens som medför merkostnad för nämnden är att kostnaden för genomsnittslönen ökar utöver löneindex, då anställningar som avslutas gäller de senast anställda med lägst löner, vilket medför att snittlönerna stiger med ca 5 mnkr utöver index.

För- och grundskolenämnden har beslutat att behålla fast anställda förskollärare i syfte att säkerställa det nationellt lagstadgade uppdraget som anger att legitimerad förskollärare har ansvar för den undervisning som bedrivs. Kostnaden för att behålla utbildade förskollärare under perioden då barnantalet minskar innebär en uppskattad fördyrning motsvarande 6 miljoner kronor under 2027. Att behålla legitimerade förskollärare utgör även en del av kompetensförsörjningsplanen 2026, dels mot bakgrund av pensionsavgångar och avgångar av andra orsaker, dels utifrån svårigheter att rekrytera behöriga förskollärare. För- och grundskolenämnden behöver även ha beredskap för hemkommunens ansvar för att ta hand om förskoleplaceringar då förskolor med enskild huvudman är i behov av att avveckla sin verksamhet med kort varsel.

Elevminskningen i grundskolan börjar i förskoleklass år 2027 för att därefter succesivt påverka antalet elever i påföljande årskurser fram till 2036. Beräknad elevminskning i förskoleklass (från 2028 årskurs 1) till årskurs 6 de närmaste åren är dock inte så omfattande att en minskning av antalet klasser kan göras, vilket medför att såväl lokal som personalbehov kvarstår. Ur ett ekonomiskt hänseende är de små skolenheterna särskilt sårbara då sjunkande elevantal medför svårigheter att upprätthålla grundbemanning med heltidstjänster samt långsiktig kontinuitet och hållbarhet för såväl lärare, rektorer som stödfunktioner. Att bibehålla lokaler och klasser inom förskoleklass och fritidshem när elevantalet minskar uppskattas medföra en kostnad motsvarande 6 mnkr.

Tillsammans med demografiska förändringar tillkommer omställning på grund av införandet av 10-årig grundskola från och med hösten 2028. Som en följd av reformens genomförande krävs vidareutbildningsinsatser för att säkerställa lärarbehörigheten i kommande årskurs 1–2. Kostnader för utbildningsinsatserna finansieras delvis med statsbidrag och utbildning genomförs under perioden 2027–2033. Uppskattningsvis är det 41 förskollärare som idag tjänstgör dels i förskoleklass dels på fritidshem som är aktuella för fortbildning i syfte att säkerställa lärarbehörighet i årskurs 1–2. Utbildningsinsatsen motsvarar en merkostnad på 2,4 mnkr för nämnden. Av det totala antalet förskollärare organiserade i förskoleklass eller fritidshem uppskattas därför cirka 25 årsarbetare lämna fritidshemmet när den personalen blir behöriga att undervisa i nya åk 1–2 och deras tjänst omvandlas till ferietjänst. Omvandlingen innebär en ökad kostnad på 16,9 mnkr.

Införandet av 6 a kap. i skollagen, *Säkerhetsarbete i brottsförebyggande syfte*, kräver fortsatt behov av att utreda och analysera vilka åtgärder nämnden behöver vidta för att säkerställa lagstiftningens krav inom förskola och skola.

Trots minskad befolkningstillväxt och färre barn och elever i såväl förskola som skola finns ett fortsatt behov av kompetensförsörjning inom samtliga lärarkategorier såväl inom förskolan som skolan, skolsköterskor, speciallärare och specialpedagoger samt rektorer. Bakgrunden till behovet är bland annat pensionsavgångar samt ett lägre antal studenter som examineras från lärarutbildning och speciallärarutbildningen. Då lärarbristen är stor i regionen konkurrerar Umeå kommun med andra skolhuvudmän, där det är ”arbetstagarens marknad” vilket bland annat bidrar till ökad rörlighet, ökade krav på lön och övriga anställningsvillkor.

Regeringen har tillsatt flertalet utredningar inom skolområdet däribland utredning med förslag på att reglera lärares arbetstid från hösten 2027. Om förslaget realiseras skulle lagändringen uppskattningsvis innebära en merkostnad för nämnden motsvarande 32,7 mnkr för 2027, exklusive aviserat statsbidrag, baserat på SKR:s beräkningsmodell.

Kommunfullmäktiges beslut om att varje förvaltning ska ansvara för inköp och upphandling kräver kvalificerad personal i syfte att säkerställa att lagstiftningens krav på hantering, vilket medför ett behov av rekrytering motsvarande två heltidstjänster. Kvalificerad personal krävs också för efterlevnad av informationssäkerhet som varje nämnd ansvarar för. Sammantaget beräknas kostnaden för anställning av kvalificerad personal till motsvarande 2,1 miljon kronor.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Behovet av investeringar till följd av förändrad lagstiftning inom säkerhetsområdet är i dagsläget svårbedömt. Bedömningen är därför att det finns behov av såväl en inventering som analys av tänkbara åtgärder som kan ge en säkerhetshöjande effekt i syfte att säkerställa lagstiftningens krav. Tänkbara åtgärder som kan bli aktuella är låsning av skolor och förskolor tillsammans med utökad kameraövervakning. Investeringar av det här slaget bedöms involvera flera nämnder.

Tekniska nämnden ansvarar för att tillgodose behovet av datorer till eleverna inom för- och grundskolans verksamheter. Behovet av investeringar gällande teknisk utrustning i förskola och skola följer en beslutad plan. Planen är under översyn. Tekniska nämnden behöver säkerställa att det finns medel till digital utrustning i enlighet med beslutad modell från 2019-03-28 (SK-2019/0046)

Vidare finns det behov av investeringar i lokaler av byggnadstekniska och arbetsmiljömässiga skäl tillsammans med behov av tillgänglighetsanpassningar. Idag finns det förskolor och skolor som är byggda utifrån en äldre standard och därmed har en begränsad framkomlighet och tillgänglighet för barn, elever deras vårdnadshavare och personal med fysiska funktionsnedsättningar. Bristen på tillgänglighet får som konsekvens att vårdnadshavare inte kan välja dessa förskolor eller skolor för sitt barn. Det i sig strider mot gällande lagstiftning vad gäller det fria skolvalet enligt skollagen samt diskrimineringslagen.

Till samtliga byggprojekt som Tekniska nämnden ansvarar för är det av vikt att säkerställa att det avsätts medel för investeringar av inventarier i samband med att investeringsprojekt specificeras.

Förskola

Förslaget till investeringsbudget 2027 och investeringsplan 2028–2030 ligger i linje med det beslut som för- och grundskolenämnden fattade kring hållbar förskolestruktur där planering av både tillkommande och bortfallande av lokaler beskrivs. Hänsyn till de senaste årens minskade barnafödande har vägts in i beslutet. Nybyggnationen som föreslås återfinns dels i områden med ett stort underskott av förskoleplatser, dels där äldre förskolor i behov av avveckling utifrån deras stora investerings- eller anpassningsbehov. Identifierade objekt presenteras i investeringsplanen.

Det finns behov av anpassning av tidigare Sandviksskolan till ändamålsenlig förskola i enlighet med funktionsprogrammet.

Grundskola

De investeringar som finns i förslag till investeringsplan syftar till att uppfylla skollagens krav på att erbjuda en skola nära hemmet för elever i årskurs F-6 i de geografiska områden med en prognostiserad elevökning som överstiger skolans elevkapacitet.

Bedömningen är att de beslut som är fattats avseende hållbar skolstruktur för grundskola och anpassad grundskola motsvarar behovet som framkommer av investeringar i skollokaler avseende investeringsbudget 2027 och investeringsplaner för 2028–2030.

Som en följd av byggnation av en förskola i Rödåsel finns behov av ändamålsenliga anpassningar av skolans inom- och utomhusmiljö.

Behov finns av att avsätta ytterligare medel för att skapa stimulerande skolgårdsmiljöer som främjar flickor och pojkars rörelse.

Resursskolan Björken bedriver idag verksamhet i lokaler med tillfälligt bygglov, som går ut 2029. Det finns därför ett behov av att innan bygglovet löper ut tillskapa ändamålsenliga lokaler anpassade för verksamhetens målgrupp och deras behov.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

För- och grundskolenämnden är positiva till innehåll i samtliga program, dess fokusområden och inriktningsmål. Ett förslag till förbättring är vikten av att beakta barnrättsperspektivet i samtliga

program utifrån att barnkonventionen gäller som svensk lag sedan 1 januari 2020, vilket innebär en skyldighet för samtliga nämnder att genomföra prövning av barnets bästa i frågor som berör barn.

Program för tillväxt

Programmet skapar riktning och klargör fokusområden de närmaste åren. Nämnden har inget förslag på revidering.

Program för social hållbarhet

Programmets syfte synliggör kommunens ambitioner. Definierade fokusområden och inriktningsmål är nära sammankopplade med den nationella lagstiftningen om allas rätt till utbildning tillsammans med förskolans och skolans kompensatoriska uppdrag.

Nämnden är i grunden positiv till de nuvarande fem fokusområdena, men anser att de närmsta åren bör fokus helt läggas på arbetet *Umeå växer tryggt och säkert*. Programmets nuvarande bredd föreslås därför ses över.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet skapar riktning och klargör fokusområden de närmaste åren. Nämnden har inget förslag på revidering.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Inga behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför år 2026.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026-03-18

§ 30
Diarienr: SK-2025/00806

Yttrande över planeringsdirektiv 2027 - KS-2025/00756

Beslut
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar:

-att godkänna förslag till yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

-att ärendet förklaras omedelbart justerat

Ärendebeskrivning
Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv version 1 för 2027. Nämnderna ska yttra sig över planeringsdirektiv 1 i enlighet med anvisningar genom att besvara fyra remissfrågor.

Planeringsdirektiv version 1 för 2027 inkl. bilagor finns att tillgå på *www.umea.se/planering*.

Beslutsunderlag
Bilaga 1: Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027
Bilaga 2: Anvisning för nämnders och bolags yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beredningsansvarig
Sofia Öberg, ekonomichef

Yrkanden
Socialdemokraterna för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Inga motyrkanden finns.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2026-03-18

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se, *i ämnesraden anges Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande KS-2025/00756*

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande över planeringsdirektiv för 2027–2030

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Befolkningsförändringar
Nämndens ansvar innefattar folkbokförda individer i ett stort antal åldersgrupper, men den största gruppen är de som befinner sig inom gymnasiets verksamhet, 16-18 åringar. Enligt befolkningsprognosen från mars 2025, P25 förväntas antalet folkbokförda i Umeå kommun i åldern 16-18 år öka med ungefär 90 individer från år 2026 till 2027 och med ca. 100 individer till år 2030. Utöver den lagstadgade skyldigheten att erbjuda gymnasieplats till alla ungdomar i Umeå kommun så ska kommunen enligt avtal tillsammans med Vännäs kommun erbjuda samtliga ungdomar i Umeåregionen (exkl. Örnsköldsvik) en gymnasieplats. Befolkningsprognosen, P25 beaktar endast folkbokförda i Umeå kommun och tar ej hänsyn till förändringar i kommunerna i Umeåregionen. För att kunna erbjuda alla i Umeåregionen en gymnasieplats är det avgörande att Vasaskolan kan tas i bruk hösten 2027. Fler platser gör det lättare för elever att komma in på sitt förstahandsval, vilket ökar chanserna för att de fullföljer sina studier.

Analyser visar att en lägre andel går i gymnasiet jämfört med tidigare (en lägre servicegrad). Trots det ligger Umeå kommun fortsatt över snittet för större stad. Inför år 2026 reviderades servicegraden ner med nästan 2% och bedömningen är att den lägre nivån kvarstår år 2027, trots det innebär befolkningsökningen ett ökat behov motsvarande ungefär 13 mnkr år 2027. Prognosen framåt är osäkrare, förhoppningen är att servicegraden ska öka i samband med att fler platser kan erbjudas och att det arbete som intensifierats mellan gymnasieskolorna och det kommunala aktivitetsansvaret, KAA gör att fler elever påbörjar och slutför sin gymnasieutbildning.

Under 2025 ökade antalet feriejobb kraftigt med ungefär 200 platser jämfört med året innan. Eftersom de kommande årkurserna är stora kommer det att krävas ett tillskott på ungefär 1,2 mnkr för att kunna möta behovet av feriejobb de kommande åren.

Kompetensförsörjning
Nämndens ansvar för vuxenutbildning (Komvux och Yrkeshögskola) samt arbetsmarknad och integration, påverkas mer av konjunkturen än av demografin. Umeå kommun och Västerbotten har låg arbetslöshet, viss ökning har skett men jämfört med riket har Västerbotten fortsatt låg arbetslöshet. Trots det krävs utvecklingsinsatser för att klara kompetensförsörjningen i regionen på sikt. Kommunfullmäktige har beslutat att nämnden från 2026 ska ha en egen förvaltning för att bland annat kunna arbeta mer fokuserat med frågor kring kompetensförsörjning.

Allt fler personer, främst personer utan gymnasieutbildning, äldre, nyanlända eller personer med funktionsvariationer står långt från arbetsmarknaden. Denna grupp har en osäker ställning på arbetsmarknaden men är viktig för att klara kompetensförsörjningen på sikt. För att möta näringslivets behov krävs insatser som prövar och stärker deras arbetsförmåga. Därför planeras en utbyggnad av interna träningsarenor, inom områden som bland annat administration och transport under 2027–2030. För att påbörja denna utökning och breddning behövs ytterligare ungefär 2 mnkr. Parallellt ska även fler träningsplatser skapas inom kommunens egna förvaltningar för att på sikt säkra framtidens kompetensförsörjning.

Kompetensbristen är stor och förväntas öka. För att Umeå kommun och Umeåregionen fortsatt ska utvecklas och kunna kompetensförsörja företag är det helt avgörande att samtliga elever erbjuds en gymnasieplats där förstahandsval är en stärkande motivationsfaktor. Det är också helt avgörande att

det finns möjlighet att få en plats inom vuxenutbildningen och att fler personer når arbetslivet genom riktade arbetsmarknadsinsatser.

Vid analys av långsiktig personalförsörjning inom nämndens område framgår en sammantaget större efterfrågan på lärarkompetenser än det finns tillgång. Skollagens krav på legitimerad och behörig kompetens och ett lågt inflöde till lärarutbildningen/antal examinerade bidrar till behovet av att adekvata omställningsåtgärder vidtas för att säkerställa verksamhetens mål, resultat och kvalitet. Strategier för omställning av kompetens behöver utvecklas.

Verksamheterna inom nämndens område bedöms klara kompetensförsörjningsbehoven på kort sikt, men det blir än viktigare att fortsätta identifiera och utveckla åtgärder för att vara en attraktiv arbetsgivare och behålla medarbetare. Umeå kommun konkurrerar både med andra skolhuvudmän likväl som andra branscher med högre lönelägen. Prioriteringar i löneöversyn av dessa yrkesgrupper bör fortsätta.

Professionsprogram för meritering av lärare och förskollärare samt kompetensutveckling för lärare och rektorer beslutades av riksdagen 2025 och ett implementeringsarbete inom nämndens område har inletts. Professionsprogrammet förväntas bidra till att stärka undervisningens kvalitet och öka yrkets attraktionskraft. Verksamheternas behov ska utgöra grund för prioriteringar av kompetensutvecklingsinsatser.

Förändringar i nämndens lagstadgade uppdrag
Skollagen är en lagstiftning som kontinuerligt förändras, vilket över tid kan komma att innebära ökade oförutsedda kostnader för nämndens verksamhet och ett behov av implementering med kort varsel. Det är omöjligt att förutspå vilka utredningar som kommer att resultera i lagförslag och träda i kraft under planeringsperioden. Men det är värt att notera att det för närvarande pågår påfallande många utredningar på uppdrag av regeringen i syfte att lägga fram förslag till beslut i riksdagen.

Ny lagstiftning *fler vägar till arbetslivet* föreslås som bland annat innebär att gymnasieskolan ska kompletteras med nya yrkesprogram för elever som inte är behöriga till de nuvarande yrkesprogrammen. Syftet är att skapa fler vägar till utbildning och arbete. Skulle lagförändringen träda i kraft år 2028 skulle det innebära ökade kostnader för undervisning, läromedel och lokaler.

Utöver det är ny lagstiftning som påverkar lärares tid i undervisningsuppdraget föremål för beslut i riksdagen under våren 2026. Fattas beslut i enlighet med lagrådsremiss (*Tid för undervisningsuppdraget*) ges regeringen i uppdrag att meddela föreskrifter om minsta omfattning för lärares tid i undervisningen likväl som vad som ska ingå i läraruppdraget. Oklart i nuläget hur regeringens föreskrifter kan komma att påverka verksamhet inom gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning.

I mars 2026 ska beslut fattas om ny lag kring aktivitetskrav inom försörjningsstödet, som föreslås börjar gälla juli 2026. Kravet är att försörjningsstödstagare som inte är sjukskrivna ska delta i aktivitet 40h i veckan om ej andra insatser finns. Ansvaret för att fatta myndighetsbeslut enligt socialtjänstlagen bedöms landa på IFN medan ansvaret för att verkställa aktiviteterna bedöms ligga på arbetsmarknad. IFN har uppskattat att cirka 500 personer omfattas men antalet kan komma att öka. Om lagen träder i kraft ska aktiviteter erbjudas från oktober 2026. Detta skulle innebära en betydande utökning av nämndens uppdrag. Den finansiering som aviserats från staten är 1 miljard kronor till kommunerna år 2026, därefter 2 miljarder årligen till kommunerna i form av generella statsbidrag. För Umeå kommun skulle detta innebära ca. 13 mnkr för år 2026 och 26 mnkr år 2027 och framåt. Om ansvaret för att tillhandahålla organiserade aktiviteter faller inom nämndens uppdrag påverkas nämnden i väsentlig omfattning och det är avgörande att de ekonomiska resurserna tillförs för att uppdraget ska kunna genomföras.

Den 1 juli 2026 förväntas en ny lag *Språkkrav i äldreomsorgen* träda i kraft. Regeringen bedömer att detta kommer att öka behovet av kommunal vuxenutbildning för att individer ska stärka sina kunskaper i svenska språket. Kommunerna bedöms behöva anpassa sitt utbud för att möta efterfrågan. Nämnden delar regeringens bild och bedömer att utbudet på Komvux kommer att påverkas och behöva anpassas till fler studieformer, vilket innebär ökade kostnader för Komvux. Regeringen föreslår finansiering i form av statsbidrag till äldreomsorgen ”svenska lyftet” samt en ökning av de generella statsbidragen.

Från den 1 mars 2026 ändras reglerna för att stärka informationsutbytet mellan kommuner och Arbetsförmedlingen. För vuxenutbildningen innebär detta mer administration, kopplat till informationsdelning, dokumentation och samverkan. Kommunen kan i och med detta tidigare identifiera individer som har rätt till eller behov av kommunal vuxenutbildning. Detta förväntas leda till fler elever inom Komvux och SFI, vilket medför ökade kostnader för utbildningsplatser och upphandling av utbildningsanordnare.

Den 1 juli 2025 började nya säkerhetskapitel i skollagen att gälla. Åtgärder har vidtagit för att stärka säkerhetsarbetet på skolenheterna men för att möta de nya lagkraven och dagens samhällsutmaningar behöver förvaltningens säkerhetsorganisation ses över och förstärkas.

Nämndens uppdrag är att ge alla elever förutsättningar att uppnå målen. Den senaste uppföljningen av grundskolans elever visar på att resultaten sjunker och att fler elever än tidigare riskerar att lämna grundskolan utan fullständiga betyg. Detta innebär risk för utanförskap och utmaningar för nämnden vad gäller kostnaden för undervisning då elever på introduktionsprogram har undervisning i mindre grupper och större behov av stöd än elever på nationella program. Utöver det så finns det utmaningar organisatoriskt och lokalmässigt om grundskolan inte lyckas hjälpa eleverna så att de går ut grundskolan med fullständiga betyg.

Omställning i verksamheterna:
Den nya gymnasieskolan i centrala Umeå ska färdigställas under planeringsperioden. Det centrala läget innebär särskilda utmaningar i arbetet med trygghet och säkerhet. Skolans placering ställer förhöjda krav på vuxennärvaro och säkerhetsrutiner för att minimera risker kopplade till obehöriga besökare och droghantering. Utöver det behöver planering för uppstarten av verksamheten i de nya lokalerna påbörjas tidigt under planeringsperioden och kommer att ställa krav på nya arbetssätt och en omfördelning av resurser mellan skolenheterna.

Gemensamt i Umeå kommun ställs nu krav på att varje förvaltning tar ett större ansvar inom fler områden. Det gäller bland annat frågan kring att klara sin egen beredskap vid händelse av större kris eller krig. Vilket kräver att förvaltningens organisation stärks för att kunna vara uthållig. Det förväntas även ett större ansvar och arbete i förvaltningen kring information- och cybersäkerhet. För att klara de nya kraven kommer det att krävas en omställning i verksamheten för att säkra kompentens och egna resurser som i större utsträckning arbetar med dataskydd- och informationsförvaltning. Även inom inköp och upphandling behöver kompetensen stärkas för att kunna leva upp till fullmäktiges beslutade policy.

Under planeringsperioden kommer det omställningsarbete som genomförs tillsammans med DoIT för att bli mer datadrivna att växlas upp. För att lyckas räcker det inte med tekniken utan det behövs resurser i förvaltningen som kan omsätta data i praktiken. Det handlar om att ha resurser som kan ge kollegor stöd i att analysera data, använda verktyg som AI och Power BI för att utveckla verksamheten.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Projektet Vasaskolan har påbörjat och ska tas i bruk höstterminen 2027. Fler platser gör att alla ungdomar kan erbjudas en gymnasieplats inom kommunen med större möjlighet att få sitt förstahandsval tillgodosett. Det är av stor vikt att elever så långt som möjligt får sitt förstahandsval tillgodosett för att skapa goda förutsättningar för att eleven fullföljer sin gymnasieutbildning.

Till projektet Vasaskolan ingår även att bygga en idrottshall vilket är nödvändigt för att kunna uppfylla lagkrav och tillhandahålla eleverna sin garanterade undervisningstid. Medel för byggnation av idrottshall ligger utanför planeringsperioden eftersom lokalisering av idrottshallen behöver utredas vidare. Fram till dess används en tillfällig lösning, men för att verksamheten ska fungera på sikt är det avgörande att tekniska nämnden lyckas med sitt uppdrag att tillhandahålla en permanent lösning för idrottshall i nära anslutning till skolan.

Fastigheterna på Forslunda ägs av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Byggnaderna är i dåligt skick då investeringsmedel inte funnits i tillräcklig omfattning. En planering och överenskommelse är klar med Teknik och fastighet angående ansvarsfrågan om driften av Forslunda. I planeringen ligger vidare utredning kring samarbetsprojektet med Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.

Den nya lagstiftningen *fler vägar till arbetslivet* som föreslås, kan komma att innebära ett förändrat lokalbehov kopplat till yrkesprogram, som tenderar till att vara mer lokalintensiva än teoretiska program. Det skulle kunna innebära att viss ombyggnation och tillskapande av ytterligare lokaler för yrkesprogram kan behöva genomföras till år 2028 om lagförändringen beslutas.

För att möta de skärpta lagkraven i skollagens nya säkerhetskapitel är det avgörande att investeringsmedel prioriteras för riktade säkerhetsanpassningar. Mot bakgrund av en förändrad samhällsbild där i synnerhet vuxenutbildning och gymnasieskolor identifierats som särskilt sårbara krävs åtgärder. Det fysiska skyddet behöver stärkas bland annat genom optimerade entrélösningar samt moderna lås- och passersystem. Det är viktigt att teknik- och fastighetsförvaltningen ges möjlighet att genomföra dessa investeringar för att uppfylla lagens krav på en trygg och säker utbildningsmiljö.

Inventarier
Vid färdigställande av nya byggnader tillkommer även investeringskostnader i form av inventarier och utrustning. Vid bedömning av behovet av inventarier till Vasaskolan fanns stora osäkerheter och hög inflation med extrema prisökningar som följd inte med i beräkningarna. Till det har säkerhetskapitlet i skollagen beslutats och medför att inköp av ytterligare inventarier kommer att behöva genomföras, för ungefär 0,3 mnkr. Utöver det finns stor risk att avsatta medel för inköp av inventarier och utrustning inte kommer att vara tillräckligt vid tid för inköp.

Reinvesteringar
Nämnden har länge betonat att tillräckliga medel för reinvesteringar i inventarier och utrustning är avgörande för både utbildningens kvalitet och en säker arbetsmiljö. Gymnasieskolan är en mångfacetterad verksamhet utifrån det breda programutbudet som bedrivs, bland annat bedrivs ett stort bygg- och anläggningsprogram, estetiska program, yrkesprogram, teknikprogram och program med lantbruksinriktning. Alla dessa program kräver anpassade lärverktyg i form av maskiner, utrustning och digitala verktyg. Även arbetsmarknadsverksamheter som returbutik och byggåterbruk behöver resurser till inventarier och utrustning för att leva upp till miljö- och arbetsmiljökrav. För att täcka de mest prioriterade behoven krävs totalt sett ungefär 8 mnkr årligen. Skulle lagförändringen kring fler vägar till arbetslivet träda i kraft år 2028 kommer behovet av medel att öka ytterligare för att utrusta de utökade yrkesprogrammen. Tillskjuts inte ytterligare medel för reinvesteringar under planeringsperioden kommer vissa yrkesprogram inte att kunna fortsätta bedrivas vilket skulle få stora negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen i Umeåregionen.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Program för tillväxt
Programmet skapar riktning och klargör fokusområden de närmaste åren. Nämnden har inget förslag på revidering.

Program för social hållbarhet
Programmet syfte synliggör kommunens ambitioner. Nämnden har inget förslag på revidering.

Program för Klimatneutrala Umeå 2040
Programmet prioriterar minskningen av utsläpp av växthusgaser. Nämnden är positiv till programmets fem fokusområden. Nämnden har inget förslag på revidering.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Inget behov av att revidera taxor eller avgifter är identifierade inför år 2027.

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2026-03-18

§ 47

Diarienr: IFN-2025/00357

Yttrande över planeringsdirektiv individ- och familjenämnden 2027

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till stadsledningskontoret i enlighet med det reviderade yttrandet.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontorets har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för budget och investeringsprocess sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2027.

I yttrandet besvaras de remissfrågor som enligt anvisning ställt till individ- och familjenämnden.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut samt uppdrar till förvaltningen att revidera yttrandet så att det i större mån hänvisar till lagstiftning samt att det i yttrandet avseende avgifter framgår att en revidering av avgifter för Hera och Bryggan kommer att ses över.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag till beslut.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet arbetsutskottets förslag till beslut.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Individ- och familjenämnden 2026-03-18

Beslutsunderlag

Yttrande över planeringsdirektiv individ- och familjenämnden 2027
Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 214 2025-12-02
Bilaga 1. Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget
Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030
Bilaga 3. Totalramsberäkning
Bilaga 4. Anvisning för yttranden
Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter
Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser
Bilaga 7. Relationstal – föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar
Bilaga 8. Ramtilldelning över tid
Bilaga 9. Uppföljning Inriktningsmål och program
Bilaga 10. Förslag viktiga datum för nämnder och bolag 2027

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, ekonomichef
Johan Tovetjärn, lokalstrateg
Tilda Molin, utredare

Beslutet ska skickas till
KS diarium
Simon Blomberg, ekonomichef
Ulrika Gustafsson, kvalitetschef

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Ny socialtjänstlag - Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft den 1 juli 2025 och innebär ett tydligt skifte i hur kommuner och socialtjänster ska bedriva sitt arbete. Lagstiftningen ställer krav på en omställning mot ett mer förebyggande arbetssätt, med tidiga och lättillgängliga insatser samt minskad biståndsprövning innan stöd erbjuds.

Nämnden möter i dag ett växande antal individer med komplexa och omfattande behov. Dessa behov tillgodoses ofta genom resurskrävande insatser, och utvecklingen visar inga tecken på avmattning – snarare sker en successiv ökning. Den nya lagens intention är att insatser ska sättas in i ett tidigare skede för att förebygga att problem eskalerar och därmed minska behovet av mer ingripande och kostsamma åtgärder.

Trots att lagstiftningen nu varit i kraft i cirka sju månader kvarstår osäkerheter kring hur arbetssätt, organisering och resursfördelning behöver förändras. Det är i nuläget svårt att fullt ut bedöma konsekvenserna för personalbehov och kostnadsutveckling. Nämnden bedömer att kostnaderna sannolikt kommer att öka på kort sikt, i linje med lagens ambition om tidigare och mer tillgängliga insatser. På längre sikt är det oklart i vilken utsträckning dessa insatser leder till minskade kostnader eller om den initiala kostnadsökningen riskerar att permanentas.

Omställningen till den nya socialtjänstlagen är en kommungemensam strategisk fråga. Lagstiftningens betoning på förebyggande arbete, tidiga insatser och stärkt samverkan innebär förändringar som berör flera nämnder och verksamheter, liksom kommunens styrning, resursfördelning och uppföljning. Ansvaret för samordning, planering och övergripande styrning bör därför vila på kommunstyrelsen.

Personlig assistansutredningen - I den statliga assistansutredningen föreslås att Försäkringskassan övertar huvudmannaskapet för personlig assistans, vilket skulle innebära att kommunen inte längre ansvarar för utredning och beslut utan i stället får en roll som utförare med uppföljningsansvar. I nuläget finns dock inget nationellt beslut i frågan. Bedömningen är att en eventuell förändring av huvudmannaskapet, om den genomförs, ligger flera år fram i tiden. Trots detta utgör förslaget en fråga för nämndens långsiktiga planering.

Förändring av gruppbostäders konstruktion - I december 2023 beslutade nämnden att utforska två samlokaliserade gruppbostäder för att möta bristen på tomtmark och kompetensförsörjningsutmaningar. Den nya konstruktionen innebär att verksamheten behöver anpassa organisation, arbetssätt och personalplanering. Målsättningen är att skapa ett mer effektivt resursutnyttjande och stärka verksamhetens långsiktiga hållbarhet i en situation med fortsatt rekryteringsutmaning.
Nämnden bedömer att modellen på sikt kan bidra till minskade viteskostnader samt kortare köer till boendeplatser. De första bostäderna enligt den nya konstruktionen planeras att färdigställas under 2027.

Ökande psykisk ohälsa bland barn och unga – Under 2024 konstaterade nämnden att den ökande psykiska ohälsan, som uppmärksammades redan 2023, fortsatt att fördjupas med

betydande ekonomiska konsekvenser. En allt större andel av resurserna behöver därför prioriteras till målgruppen. I kombination med den nya socialtjänstlagens krav på tidiga insatser och regionens begränsade kapacitet bedöms efterfrågan på socialtjänstens stöd kvarstå på en hög nivå eller öka. Mer komplexa ärenden innebär dessutom fortsatt höga kostnader, vilket behöver beaktas i planeringen.

Boendestöd **-** Införandet av boendestöd har medfört en tydlig omfördelning från hemtjänstinsatser till boendestöd. Antalet individer med hemtjänst har minskat i motsvarande takt som boendestödet har ökat.

Nämnden bedömer att denna utveckling kommer att fortsätta och successivt påverka verksamhetens struktur och arbetssätt. På kort sikt förväntas ökade personalkostnader i samband med utbyggnaden av boendestödet. På längre sikt finns dock potential att minska behovet av mer omfattande och kostsamma insatser, vilket kan bidra till en mer hållbar kostnadsutveckling över tid.

Digitalisering **-** Nämnden står inför en genomgripande digital transformation som i grunden förändrar arbetssätt, dialog med invånare samt förutsättningar att fatta rättssäkra och välgrundade beslut. Kraven på effektivitet, rättssäkerhet, tillgänglighet och digital mognad ökar kontinuerligt. Denna utveckling drivs av förändrad lagstiftning, nationella initiativ och styrsignaler samt – inte minst – av medborgarnas växande förväntningar på kvalitet, transparens och service. Samtidigt behöver det beaktas att nämnden i nuläget saknar en fullt ut tillräcklig basnivå av digital utrustning för personalen. För att den digitala omställningen ska kunna genomföras med önskad kvalitet och likvärdighet krävs därför en successiv förstärkning av den grundläggande digitala infrastrukturen.

Anhörigstöd – Den nya lagstiftningen som stärker rätten till stöd för anhöriga medför utökade krav på verksamheten. Detta innebär ökad resursåtgång och högre kostnader för nämnden.

Nya insatser -Nämnden planerar att öppna SoL-boenden för att bl.a. minska behovet av LSS-boendeplatser under kommande år, under förutsättning att lokaler tillhandahålls enligt behovsframställan. SoL-platserna bedöms minska köer och bidra till lägre kostnader, varför genomförandet är högt prioriterat.

Ökade externa krav – Under de senaste åren har nämnden mött en tydlig ökning av externa krav avseende rapportering, uppföljning, tillsyn och lagstiftningsförändringar, vilket medfört en växande administrativ belastning och ökade krav på kvalitetssäkring och regelefterlevnad. Samtidigt präglas verksamheten av kompetensförsörjningsutmaningar och en mer komplex arbetsmiljö, där situationer med hot och otillbörlig påverkan förekommer, vilket kräver förstärkta stödinsatser och anpassade arbetssätt. Sammantaget innebär detta ett ökat resursbehov inom nämndens stöd- och stabsfunktioner.

Välfärdskriminalitet och upphandlingspolicy - Nämnden bedömer att arbetet mot välfärdskriminalitet kommer att intensifieras, med ökad samverkan och skärpta krav på kontroll och uppföljning. Den förändrade upphandlings- och inköpspolicyn innebär en mer omfattande administrativ och rättslig hantering, vilket otvetydigt medför ökad resursåtgång för nämnden.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd
Nämnden kan även beskriva behov av översyn/utredningar inom specifika områden som kan medföra förändrade investeringsnivåer på sikt.

IFN tillstyrker TN förslag till investeringsbudget, med följande tillägg:

Nämnden ser med stor oro på den återkommande situation där TN:s investerings- och förhyrningsbudget inte möjliggör åtgärder som är nödvändiga för att nämnden ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Bristande ekonomiska ramar påverkar direkt kvalitet, rättssäkerhet och måluppfyllelse i nämndens verksamheter.

I dagsläget är över 97,5 procent av nämndens verksamhet utgörs av insatser som inte bara är lagstadgade utan också biståndsprövade enligt bl.a. Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). När behov har konstaterats är nämnden skyldig att verkställa besluten. För att detta ska vara möjligt krävs ändamålsenliga lokaler och verksamhetsmiljöer. Utan tillräckliga investerings- och förhyrningsmedel kan nämnden inte fullgöra dessa lagstadgade uppdrag.

Nämnden konstaterar att även om det finns flera faktorer som påverkar genomförandet av förhyrnings- och investeringsprojekt, är den ekonomiska ramen den grundläggande styrande faktorn. Utan en tillräcklig ekonomisk ram kan behoven varken prioriteras, planeras eller genomföras, vilket innebär att identifierade brister permanentas. Den utvecklingen måste brytas.

Konsekvenserna av att TN inte har tillräckliga medel för att lösa behoven är att nämnden inte kan på ett tryggt och säkert sätt fullgöra sitt uppdrag:

- Enskilda får inte det stöd som de har rätt till enligt LSS och SoL
- Kostnader för viten ökar
- Köerna till behandling för våldsutsatta växer
- Brist på administrativa lokaler påverkar arbetsmiljö och försvårar kompetensförsörjning
- Risker för liv och hälsa kvarstår där brandskydd inte uppfyller lagkrav

Ovanstående utgör redan realiserade konsekvenser, inte hypotetiska risker, och är en följd av att identifierade behov under flera år inte har kunnat hanteras inom ramen för budgetprocessen. Behoven är väl kända på förvaltningsnivå och flera av dem har varit aktuella sedan 2019 utan att någon varaktig lösning har kunnat genomföras.

Investeringsbudgeten är otillräcklig för att skyndsamt åtgärda brister i lagstadgat brandskydd och genomföra nödvändiga individuella anpassningar i LSS-boenden. Ramen för anpassningar i investeringsbudgeten bör t ex uppgå till minst 30 mkr för att möjliggöra installation av sprinklersystem och uppdatering av tekniskt brandskydd samt genomföra nödvändiga renoveringar.

Behovet av ersättningslokaler för Älgvägens och Ostvägens korttidsboenden har tidigare lyfts av nämnden och funnits med i planeringen, men har därefter strukits eller senarelagts. Nuvarande lokaler är inte ändamålsenligt utformade och uppvisar brister i brandskydd. Förslag på tomter samt preliminära kostnadsbedömningar för nyproduktion (cirka 23 mnkr per objekt) finns framtagna. Ansvaret för lokalisering och investeringskalkyl ligger dock inte

hos IFN. Mot bakgrund av verksamhetens behov bedöms projekten behöva initieras senast 2027.

Akuta behov som med nuvarande förslag på investeringsbudget lämnas olösta:

- Ersättningslokaler till LSS Korttidsboende Älgvägen samt Ostvägen
- Lagstadgade brandskyddsåtgärder i egenägda LSS-boenden
- Möjlighet att i tillräckligt stor omfattning utföra individuella anpassningar i LSS-boenden

Medel för förhyrningar är inte tillräckliga för att möta de behov som nämnden upprepade gånger framfört, däribland individuella anpassningar i LSS-bostäder, anpassningar av kontorslokaler samt nödvändiga volymökningar. Medlen är inte heller tillräckliga för att åtgärda brandskyddsbrister i förhyrda gruppboenden.

Akuta behov som med nuvarande förslag på budget lämnas olösta:

- Nya eller utökade lokaler till Centrum Mot Våld
- Anpassningar av kontorslokaler (Jägarvägen, Rådhusesplanaden)
- Genomförande av etapp 2 Socialtjänstens hus
- Individuella anpassningar i förhyrda LSS-boenden
- Lagstadgade brandskyddsåtgärder i förhyrda LSS-boenden

Nämnden understryker särskilt att förhyrning av LSS-servicelägenheter är en förutsättning för att uppfylla skyldigheterna enligt LSS. Dessa behöver i regel vara integrerade i flerfamiljshus och kan därför inte lösas inom det egenägda beståndet. Även lokaler för LSS daglig verksamhet kräver i flera fall externa förhyrningar.

Digital omställning och teknisk utveckling

För att möta kompetensförsörjningsutmaningen och klara grunduppdraget med begränsade personalresurser är en kraftfull digital omställning nödvändig. Investeringar i digitala lås, mobil teknik samt process- och planeringsverktyg är avgörande för att effektivisera dokumentation, planering och genomförande av insatser.

Utvecklingen av lokaler och tekniska lösningar behöver ske samordnat under kommande år. För att möjliggöra en hållbar digital transformation – inklusive användning av AI och välfärdsteknik – krävs inte bara grundläggande teknisk infrastruktur utan även tydlig ansvarsfördelning och en kommungemensam strategi.

Nämnden ser betydande risker med överlappande kostnader, fragmenterade lösningar och bristande informationssäkerhet om varje nämnd utvecklar egna system och strukturer utan samordning.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?
Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå

Program för tillväxt

Individ- och familjenämnden står fast vid synpunkterna i förra årets yttrande och vill fortsatt understryka att det är viktigt att tillväxt sker successivt och organiskt i den takt som samhället klarar av. Nämndens rådande och kommande kompetensförsörjningsutmaningar innebär ett stort omställningsarbete. Om tillväxt sker drastiskt riskerar stora etableringar av tillexempel industri eller myndigheter att utgöra ett hot mot den redan mycket ansatta kompetensförsörjningen inom välfärden.
Som nämnt i tidigare yttranden så är välfärdens omställning är en förändring som rör hela kommunen. Individ- och familjenämnden skulle därför vilja se att omställningsarbetet inom välfärden också berörs i Program för tillväxt. En växande befolkning innebär ökade behov av stöd och omsorg vilket ger behov av boenden och verksamhetslokaler, insatser och stöd. Flera verksamheter inom funktionshinderomsorgen är beroende av nybyggnationer för att kunna verkställa beslut till fler personer. I fokusområde 1 "Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer" saknas behov av investeringar i välfärden såsom bostäder för socialtjänstens målgrupper och verksamhetslokaler för personal.

Program för social hållbarhet

I yttrandet från 2025 framförde individ- och familjenämnden ett starkt önskemål om att programmets innehåll skulle ses över och minskas i omfattning. Detta för att göra tydligare prioriteringar och fokusera på de allra viktigaste frågorna tillika kommunens största utmaningar, så som kompetensförsörjning och den sociala utvecklingen i samhället där Umeå växer tryggt och säkert framhålls som en grundläggande del.
I årets programbeskrivningar framgår det att program för social hållbarhet har blivit mer sammanhållet och koncist, vilket nämnden ser positivt på. Nämnden vill dock fortsatt understryka att kompetensförsörjning är en förutsättning för att nämndens verksamheter ska fungera, vilket i förlängningen påverkar den sociala hållbarheten. Brist på personal kan få konsekvenser så som att nämnden tvingas prioritera och minska omfattningen av arbete som är viktigt för den sociala hållbarheten. Därför är det fortsatt önskvärt att programmet tillfogas till en skrivning om hållbar arbetsmiljö, för att främja stabilitet och minska personalomsättning.

Program för klimatneutrala Umeå 2040

Individ- och familjenämnden ser positivt på att klimatarbetet har en central roll i arbetet med den växande staden. Hållbarhet är en förutsättning för att Umeå ska kunna växa till 200 000 invånare år 2050. Nämnden bedömer inte att programmet för klimatneutrala Umeå 2040 bör revideras, utökas eller avgränsas.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Nämnden ser behov av att se över avgiften mellan bryggan och hera för att likställa denna.

Nämnden ser även behöv av att se över avgifter för HVB och stödboende så att den uppdateras och förtydligas inför nya boendeformer som nämnden kommer implementera.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

§ 18

Diarienr: KU-2025/00064

Kulturnämndens yttrande avseende planeringsdirektiv 2027

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att fastställa yttrande avseende planeringsdirektiv 2027.

att paragrafen är omedelbart justerad.

Ärendebeskrivning

Stadsledningskontoret har tagit fram förslag till planeringsdirektiv för 2027.
Kulturnämnden ska yttra sig över förslaget.

Beslutsunderlag

Kulturnämndens yttrande KS-2025/00756
Planeringsdirektiv 2027 version 1
Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030

Beredningsansvariga

Jenny Skarstedt
Peter Gustafsson
Beatrice Hammar
Elin Hellrönn
Helena Karlström
Leif Mårtensson

Kulturnämndens beslutsordning

Ordföranden finner att en enig nämnd beslutar enligt förvaltningens förslag och att paragrafen är omedelbart justerad.

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

Beslutet ska skickas till
KS Diarium

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv från Kulturnämnden

Remissfråga 1 - ***Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd***

KulturCrew, en arrangörsutbildning för unga, var ett projekt under 2024–2025 med lyckade resultat och tydlig effekt som ökad delaktighet för unga att påverka och utveckla verksamhet. Modellen implementeras i ordinarie verksamhet under 2026, dock saknas långsiktig finansiering för personal, motsvarande 0,5 årsarbetare.

Gestaltad livsmiljö kan skapa en tydlighet rent fysiskt i stadsutvecklingen för vilken stad Umeå vill vara i framtiden. Med en utökning av personella resurser kan förvaltningen i högre grad arbeta med stadsutveckling och gestaltad livsmiljö i linje med grunduppdrag, ny konstpolicy, utökad investeringsbudget 2026 samt underhållsplan. Resursmässigt motsvarar detta en utökning av de personella resurserna med 1,0 årsarbetare.

I och med implementering av Kulturlöftet läsåret 25/26 ser vi ytterligare behov av transportmedel för förskola, grundskola och anpassad skola. Bedömningen är att detta är en kostnad som kommer öka över tid.

I dagsläget delar FN och KN på 1 HR-chef samt 1 HR-partner. Rollerna skiljer sig åt i de olika förvaltningarna där de större förvaltningarna har mer renodlade tjänster medan KN/FN har mer av generalistuppdrag i partnerrollen. Med endast 1 HR-partner blir HR-chef involverad i flera operativa processer och har mindre möjlighet att fokusera på strategiska processer.

Med ett utökat HR-stöd i form av 1 HR-chef samt 2 HR-partners, skulle rollerna kunna renodlas och med spetskompetens inom olika områden jobbar då inte alla i samma processer utan arbetet kan fördelas mellan de tre resurserna på ett mer effektivt sätt. Utökat HR-stöd innebär utökning med 0,5 åa på kulturnämnden vilket motsvarar behov om 0,5 mnkr.

Under planeringsperioden kommer kulturnämndens verksamheter lokalmässigt utvidgas. Detta kan innebära konsekvenser för andra verksamheter såsom städ som tillhör tekniska nämndens ansvarsområde. När kulturnämndens verksamheter ökar behöver också kringliggande service, till exempel städ, få ökade resurser för att inte förhindra kulturnämndens grunduppdrag.

Som anges under remissfråga 2 så beräknas ett nytt bibliotek tillkomma under slutet av planeringsperioden. Detta kommer att medföra ett utökat behov i driftsbudgeten (personal, mediainköp mm) på ca 3,5 mnkr.

Saneringen av Norrbyskär är nu genomförd och medel behöver avsättas för utveckling av ön som är ett av Umeå kommuns större besöksmål.

Remissfråga 2 - ***Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.***

mnkr	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Tot
Ram anpassning/Kulturlokaler (TN Fastighet)	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1	**-4,1**
Nytt bibliotek (TN Fastighet)				-14,4	**-14,4**
Kultur reinvestering/kostnadsbesparing	-7,7	-7,7	-2,8	-2,8	**-20,9**
Inköp av konst	-2,2	-2,2	-2,3	-2,3	**-9,1**
Gestaltad livsmiljö	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	**-4,0**
Biblioteksbuss			-8,7		**-8,7**
Obbolabiblioteket, inredning	-2,0				**-2,0**
Investeringsbudget planeringsdirektiv 1	**-13,8**	**-12,0**	**-15,7**	**-21,6**	**-63,1**
Lövö skola, anpassningar (TN Fastighet)	-2,0	-25,0	-3,0		**-30,0**
Sv. Depåbibliotek och lånecentral/kompaktarkiv	-11,0				**-11,0**
Umedalens bibliotek, inredning	-2,5				**-2,5**
Obbolabiblioteket, inredning	2,0	-2,0			**0,0**
Summa investeringsbehov	**-27,3**	**-39,0**	**-18,7**	**-21,6**	**-106,6**
Differens mellan behov och planeringsdirektiv 1	**-13,5**	**-27,0**	**-3,0**	**0,0**	**-43,5**

Lövö gamla skola i Holmsund, anpassningar till konstnärsateljéer och verkstäder av fastigheten. Det saknas investeringsmedel i förslaget till investeringsbudget 2027–2030. Anpassningen beräknas uppgå till en kostnad av 30 mnkr.

Kungliga biblioteket har i överenskommelse med Umeå kommun beslutat att utöka uppdraget för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral i Umeå. Detta får till konsekvens att utökade lokaler för Depåbibliotekets magasin kommer att hyras in. Den ökade utgiften kommer att mötas av ökade ersättningar från Kungliga biblioteket.

De ökade magasinen för Sveriges Depåbibliotek och lånecentral ska inredas med kompaktarkiv till en kostnad om ca 11 mnkr. Investeringen kommer att behöva göras av kommunen. Ersättning för merkostnaden kommer genom ökade årliga ersättningar från Kungliga biblioteket.

I nuvarande investeringsplaner finns, år 2027, avsatt 2 mnkr för lös inredning för biblioteket i Obbola. Ombyggnationen av skolan har senarelagts vilket innebär att de avsatta medlen inte kommer att för tillfället behövas.

I förändringen av kommunens förhyrning på Västangård skola kommer biblioteket att flytta ut från nuvarande lokaler inne i skolan. I samband med flytten kommer ny lös inredning för de nya lokalerna till en beräknad kostnad om 2,5 mnkr erfordras.

Under planeringsperioden är det dags att byta Biblioteksbuss, medel finns avsatt i Kulturnämndens investeringsplan för år 2029. Beroende på lagkrav om tunga fordon kan bytet eventuellt behöva tidigareläggas. En eventuell eldriven biblioteksbuss kommer dock att erfordra en väl utbyggd laddinfrastruktur utanför tätorterna inom Umeå kommun. Denna investering i ny biblioteksbuss beräknas uppgå till 8 – 9 miljoner kronor.

2029 – 2030 beräknas ett nytt bibliotek tillkomma, antingen i de östra stadsdelarna, Mariehem eller i Sävar. Vilket bibliotek som kan komma först är beroende av kommunens fortsatta planering för Tomtebostrand, Mariehem respektive Sävar. Detta kommer att medföra ett behov av en ramökning på driftsbudgeten med ca 3,5 mnkr, utöver de investeringsmedel som redan är avsatta i flerårsbudgeten för lös inredning, för det nya biblioteket.

Remissfråga 3 - *Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?*
Om nämnden föreslår förändringar bör förslag samt motivering till förändring beskrivas. Om nämnd väljer att avstå från yttrande i relation till ett eller flera program bör detta framgå.

Kulturnämnden föreslår ingen förändring av program

Remissfråga 4 - *Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?*
Om nämnden ser behov av förändring ska föreslagna förändringar specificeras och motiveras i nämndens yttrande.

Kulturnämnden har för närvarande inga taxor eller avgifter som beslutas i Kommunfullmäktige.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-03-17

§ 40

Diarienr: KS-2025/00756

Kommunstyrelsens yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna stadsledningskontorets förslag till yttranden till partipolitisk beredning.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för Umeå kommuns planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2027.

Förslaget till planeringsdirektiv lämnades i december 2025 till kommunstyrelse, berörda nämnder och bolag för att dessa ska kunna lämna yttranden i enlighet med fastställda anvisningar. Det innebär att kommunstyrelsen ska lämna yttrande/svar på remissfråga 1-4 i enlighet med fastställd anvisning. Kommunstyrelsen ska även lämna yttrande över kommungemensamma poster.

Förvaltningens förslag och yttranden

Stadsledningskontoret har sammanställt förslag till:

- Yttrande över remissfråga 1,2,4 (se bilaga 1)
- Yttrande över kommungemensamma poster (se bilaga 2)
- Yttrande över remissfråga 3 - Förslag till revidering av program för Tillväxt, Social hållbarhet och Klimatneutrala Umeå 2040 (se bilaga 3)

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - Förslag till yttrande över planeringsdirektiv 2027
Bilaga 2 - Yttrande över kommungemensamma poster
Bilaga 3 - Förslag till revidering av program

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-03-17

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson
Helen Nilsson
Jonas Andersson Wikström
Dan Gideonsson
Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till
Lina Renfors

Kommunstyrelsens yttrande
Bilaga 1 – Yttrande över förslag till planeringsdirektiv för 2027

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? Beskriv kortfattat, max 2 sidor per nämnd

Säkerhetsläge/krav på ökad beredskap

Kommunstyrelsen har i uppdrag att samordna kommunens verksamheter inom säkerhets- och trygghetsområdet och tillskapa kommungemensamma strukturer som möjliggör effektivt och ändamålsenligt arbete i kommunens nämnder, bolag och förvaltningar.

Av särskild vikt för kommunstyrelsens grunduppdrag under 2027 är arbete med:

Långsiktig finansiering civil beredskap

Civil beredskap och arbetet med säkerhetsskydd har varit och är idag beroende av statliga medel, vars anslag minskat för 2026 och antas minska ytterligare kommande år. Det förväntas att kommunen själva säkerställer resurser för att arbeta med frågorna och det är av största vikt att det tillskjuts kommunala medel. Arbetet med civil beredskap och säkerhetsskydd behöver utökas och utvecklas då förväntningar och krav på kommunens förmåga fortsätter att öka. Utöver att säkerställa personalresurser för att kunna bedriva beredskapsarbete i form av exempelvis systematisk kontinuitetshantering, krigsorganisation, trygghetspunkter samt stöd till Försvarsmakten finns också behov av säkra datorer och systemstöd för att kommunen ska kunna hantera, lagra och aggregera information om beredskapsplaneringen.

Informationssäkerhet

Cybersäkerhetslagen (NIS 2) har trätt i kraft och under 2026 kommer de nya föreskrifterna och allmänna råden enligt den nya lagstiftningen att ges ut. De nya förutsättningarna ställer högre krav på arbetssätt, system och metoder för att säkra kommunens information. Systemstöd för att möjliggöra ett systematiskt arbete med informationssäkerhet behöver säkerställas för kommunens fortsatta arbete.

Förändrat säkerhetsläge

Det förändrade säkerhetsläget ställer högre krav på evenemangssäkerhet och utformning av allmänna platser än tidigare. Vidare ökar efterfrågan av stöd i säkerhetsfrågor kopplade till olika evenemang både internt inom kommunen och från arrangörer. Behov finns därför av personalförstärkning inom området evenemangssäkerhet.

Med anledning av det förändrade säkerhetsläget och de strukturella förändringarna som följer av detta har ett stort antal aktörer behov av att förstärka sin kompetens inom

säkerhet, informationssäkerhet och beredskap. Detta märks redan idag vad gäller kompetensbrist och högre omsättning av personal inom säkerhets- och beredskapsområdet.

Bedömningen är att en långsiktig finansiering behöver säkerställas med anledning av säkerhetsläget och krav på ökad beredskap.

Förändrade förutsättningar kräver samordnad styrning

De senaste årens samhällsförändringar med bland annat ett mer osäkert världsläge, förändringar i demografi och väsentliga utmaningar inom kompetensförsörjningsområdet ställer utökade krav på samordning i kommunkoncernen.

För att koncernen ska kunna nyttja resurser effektivt och ta höjd för förändringarna på sikt blir kommunstyrelsens uppdrag att utöva en samordnad styrning allt viktigare. Detta inte minst för att stödja nämnder och bolag i den omställning som kommer att vara nödvändig.

Av särskild vikt för kommunstyrelsens grunduppdrag under 2027 är arbete med:

Samordnad strategisk styrning

Utveckla och stärka kommunstyrelsens uppdrag för samordnad styrning inom en rad nyckelområden där det är centralt att kommunkoncernen som helhet drar år samma håll. Det gäller områden som är resurskrävande, som i hög grad påverkas av samhällsförändringar och samtidigt är beroende av gemensamma strukturer för att uppnå grundläggande säkerhetskrav och en förhöjning av kommunens förmåga. Exempel på sådana områden där kommunen och kommunstyrelsen behöver höja sin förmåga väsentligt är: strategisk lokalförsörjning, strategiskt arbete med infrastruktur för digitalisering samt förmåga att identifiera, bevaka och lyfta fram områden som kan bli av strategisk vikt för Umeå kommun.

Stärka specialkompetens

Samhällsklimatet förändras och nya perspektiv aktualiseras vilket ställer större krav på den samlade kommunorganisationen att möta upp. Nämnder och förvaltningar ställs inför delvis nya utmaningar kopplat till HR, juridik och kommunikation där det finns ett behov av mer stöd från kommunstyrelsens samordnande funktioner. Det gäller både att utveckla det proaktiva arbetet och att tillhandahålla specialkompetens som inte är möjlig för varje förvaltning att inneha. Denna utveckling är också ett naturligt steg när kommunen växer från stor till större.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat, max 2 sidor per nämnd.

I takt med att staden förtätas kan behov uppstå av att köpa fastigheter för att använda som verksamhetslokaler. I senaste beslutade investeringsbudget finns medel för detta på åren 2026-2029, stadsledningskontoret ser med fördel att det läggs som ett årligt anslag framöver.

Nya förutsättningar för muddring av farleden innebär att kostnaden kommer att bli väsentligt högre än den första kalkylen som ligger till grund för de medel som är avsatta i nu gällande investeringsbudget. Högre miljökrav medför att kommunens andel av kostnaden för muddring av farleden bedöms bli 180 mnkr.

Det finns ett antal bebyggda fastigheter i kommunens ägo, som förvaltas av kommunstyrelsen/avdelningen för mark och exploatering. För att säkra byggnadernas standard skulle investeringsmedel på 3 mnkr behöva avsättas i ett årligt anslag på kommunstyrelsen.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Se Bilaga 3 – förslag till revidering av program inför 2027

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Inga förslag till revideringar 2027.

Bilaga 2 – Kommunstyrelsens yttrande över kommungemensamma poster 2027

Enligt kommunens budgetprocess ska nämnderna lämna ett yttrande över förslag på planeringsdirektiv som skickats ut i december 2025. Yttrandena från nämnderna blir ett av flera analysunderlag för de politiska partierna i processen att lägga fram förslag på budget inför att KF ska fatta beslut i juni 2026.

Detta förslag på yttrande avser *kommunövergripande poster*; kraftverksamhet, friskvårdsbidrag, fackliga förtroendemän, utvecklingsanslag och anslag för oförutsedda behov. Dessa ligger inom kommunstyrelsens budget men är specificerade i fullmäktiges senaste budgetbeslut.

Umeå kommunföretag (UKF) har i uppdrag att yttra sig avseende eventuell planerad utdelning samt påtala förändringar gentemot nu liggande plan gällande kollektivtrafiken. Kollektivtrafiken hanteras via UKF men finansieras av kommunstyrelsen.

Eventuella förändringar i prognoser för pensionskostnader, avskrivningar och utrangeringar presenteras i samband med planeringsdialogerna med KSnau i mars/april. Ekonomiavdelningen bevakar också större prognosförändringar vad gäller skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Kraftverksamhet

Det har varit kraftiga svängningar i priset på el de senaste åren. Nettointäkterna från Stornorrfors kraftverk uppgick till 354 mnkr 2022, vilket var 242 mnkr bättre än budget. Detta var exceptionellt höga intäkter till följd av historiskt höga elpriser. Även 2023 var elpriserna tidvis höga men inte i nivå med 2022. Nettointäkterna från krafthandeln uppgick 2025 till 130 mnkr. En tidig prognos för 2026 är att nettointäkter landar på 157 mnkr.

Det genomsnittliga utfallet av krafthandeln 2020-2025 (exkluderat 2022), är 163 mnkr per år.

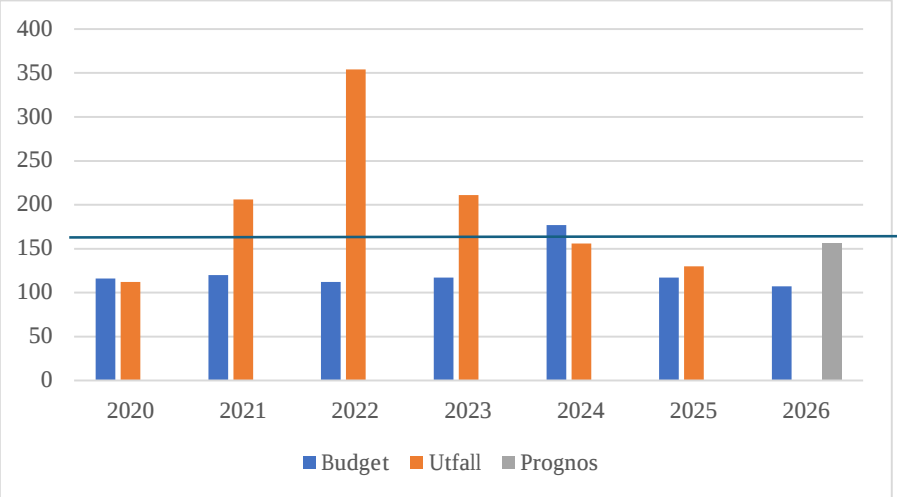

Liksom tidigare år är rekommendationen att utgå från försiktighetsprincip när det gäller budget för krafthandelsintäkterna. De senaste årens svängningar i elpriser har visat hur snabbt läget kan förändras.

Utvecklingsanslag för tillväxt och anslag för oförutsedda behov

Umeå kommun har ett stort antal varaktiga medfinansieringsåtaganden och årligen återkommande medlemsavgifter som idag finansieras via kommunstyrelsens utvecklingsanslag för tillväxt alternativt kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov.

Att finansiera årligen återkommande medfinansieringsåtaganden och medlemsavgifter via dessa anslag leder till att nytillkomna medfinansieringsåtaganden och oförutsedda behov ej kan finansieras då tillgängligt finansieringsutrymme är uppbundet till varaktiga åtaganden.

I 2026 års budget förstärktes både tillväxtanslaget och anslaget för oförutsedda behov. Detta ger bättre förutsättningar för att finansiera medfinansieringsåtaganden och tillväxtskapande åtgärder utan att belasta kommunstyrelsens medel för oförutsedda behov. Det finns dock årligen återkommande åtaganden kvar i anslaget för oförutsedda behov, tex IOP:er. För att inte riskera att tränga undan utrymmet för behov som kan uppstå under löpande år borde det tydliggöras hur återkommande avgifter och IOP:er ska beslutas, hanteras och finansieras över tid.

För att dessa anslag inte ska urholkas över tid föreslås också att de ökas i samma takt som skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag, dvs utgöra en fast andel av kommunens budgetomslutning.

Fackliga förtroendemän, Friskvårdsbidrag

Bedömningen är att föreslagna medel för 2026 är tillräckliga.

Bilaga 3 - Förslag till revidering av program

Förslag till revidering avseende destinerade inriktningsmål

Stadsledningskontoret föreslår vissa justeringar avseende vilka nämnder/bolag som bör få särskilt ansvar att arbeta med inriktningsmål 1. Förslag till ändringar/tillägg är markerade med gul överstrykning

Inriktningsmål

Mål 1 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, byggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, kulturnämnden, Umeå energi, AB Bostaden, Vakin, UPAB samt Infrastruktur i Norr AB.

Mål 2 destineras särskilt till: individ- och familjenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fritidsnämnden, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, samt Umeå kommunföretag, AB Bostaden och UPAB.

Mål 3 destineras särskilt till: för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, tekniska nämnden, byggnadsnämnden, äldrenämnden, samt Umeå kommunföretag.

Mål 4 destineras särskilt till: kommunstyrelsen, byggnadsnämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, tekniska nämnden, Umeå kommunföretag, AB Bostaden, Umeå energi, samt Vakin.

Förslag till revidering av samtliga program

Under respektive program finns en text om uppföljning. Förslaget är att den görs generisk för alla program. Under program Klimat behövs ett tillägg. Förslag på samma text i alla program:

Uppföljning
Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska två gånger årligen rapportera resultatet av sitt arbete med inriktningsmålen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen sammanställer resultat och övergripande arbete med inriktningsmål och tillhörande program och redovisar i delårsrapport för perioden januari-augusti samt i årsredovisningen.

~~Stadsledningskontoret har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.~~

Förslag till revidering av program för Tillväxt

Inga ändringar föreslås förutom ovan generiska skrivning om uppföljning.

Förslag till revidering av program för Social hållbarhet

Förslag till mindre ändringar/tillägg är markerade med gul överstrykning

Program för social hållbarhet

Programmets syfte är att bidra till att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna, genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämställt och jämlikt som möjligt, och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. En socialt hållbar kommun är inkluderande, trygg och skapar förutsättningar för välbefinnande för alla invånare.

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål två och tre: *Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden*, samt *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*. Dessa mål tillhör de prioriterade inriktningsmål som kommunfullmäktige har valt att särskilt fokusera på. Det bör dock noteras att målen endast omfattar en del av det samlade området social hållbarhet. Det finns en stark koppling mellan målen då social hållbarhet är komplext och kräver bred samverkan mellan aktörer på alla nivåer för att möta de gemensamma samhällsutmaningarna. I arbetet med social hållbarhet är ett helhetsperspektiv av stor betydelse, så att insatser inte enbart sker punktvis för särskilda platser eller särskilda grupper. Dessa inriktningsmål är sammanhängande dimensioner av det som gemensamt utgör social hållbarhet och bör inte hanteras separat från varandra.

Programmets fokus är på de övergripande utvecklingsområden där samverkan mellan olika förvaltningar, och med de kommunala bolagen, är avgörande för att uppnå inriktningsmålen. Arbetet för social hållbarhet ska även fortsätta främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

Fokusområde 1 - Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Umeå ska växa till en hållbar storstad utan storstadens problem. Tillväxtmålet ska klaras utan att äventyra kommunens höga värden när det gäller tillit, trygghet och social sammanhållning, och utan att utveckla utsatta områden enligt polisens definition.[1] För att uppnå det målet är det avgörande att arbeta långsiktigt och i samverkan med två huvudsakliga prioriteringar:

1.1 Stärka inkludering och jämlikhet

När människor med olika etnisk bakgrund och/eller ekonomiska förutsättningar inte bor på samma områden, träffas på samma arbetsplatser eller möts i föreningslivet så minskar den sociala sammanhållningen. Därför är det viktigt att:

- *Främja goda och jämlika levnadsvillkor samt jämlika möjligheter för alla*, genom förebyggande folkhälsoarbete, tillgång till utbildning, särskilt stöd till personer som står långt

[1] Se polisens förklaring av hur de arbetar med sin klassificering: Utsatta områden | Polismyndigheten

från arbetsmarknaden, och ett fördjupat arbete med att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter, inklusive inom den kommunala organisationen. Det är viktigt att särskilt främja goda uppväxtvillkor för barn och unga, oavsett föräldrarnas bakgrund, inkomst eller livsval, bland annat genom att motverka barnfattigdom.

- *Skapa förutsättningar för social blandning*, genom att öka flöden mellan stadsdelar, stärka mötesplatser, utveckla trygga och tillgängliga boendemiljöer och ett blandat bostadsbestånd där människor med olika ekonomiska förutsättningar har möjlighet att bo nära varandra.
- *Stärka möjligheterna för dialog och delaktighet* för att alla ska känna att de är en del av samhället och har möjlighet att göra sina röster hörda. Barn och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas, i enlighet med Barnkonventionens grundläggande principer.

1.2 Förebygga brottslighet och våld

I Umeå ska brottsligheten fortsatt vara låg och tryggheten hög.[2] Därför är det viktigt att i samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer:

- *Förebygga och motverka organiserad brottslighet*, eftersom den utgör ett systemhot mot ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle.[3] Fokus bör ligga på att förebygga rekrytering av barn och unga till kriminella gäng (det arbete som pågår inom *Umeå växer tryggt och säkert*), samt att minska den organiserade brottslighetens påverkan och inkomstkällor genom att motverka narkotikahandel, välfärdsbrott, arbetslivskriminalitet, människohandel, infiltration och otillåten påverkan.
- *Förebygga våld* genom att öka medvetenheten om våld hos medborgarna och kompetenshöja kommunens medarbetare, i synnerhet de som arbetar med barn och unga. Två särskilt prioriterade områden utifrån kommunens lägesbild av brottsligheten är mäns våld mot kvinnor samt våld mot och mellan barn.[4] Fokus bör ligga på förebyggande arbete, samt på att erbjuda snabbt och samordnat stöd till särskilt utsatta brottsoffer, och att utveckla riktade insatser för våldsutövare.

I arbetet ingår att utveckla hur kommunen mellan olika förvaltningar kan arbeta mer tillsammans, samt med andra aktörer och civilsamhället, detta i syfte att förbättra och utveckla arbetsmetoderna för att skapa ännu bättre förutsättningar för tidiga insatser och långsiktiga verksamheter.

Fokusområde 2 - Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Jämställdhet är en övergripande strategisk fråga för kommunen och ska även fortsatt genomsyra samtliga program och verksamheter genom ett aktivt jämställdhetsarbete inom ramen för sina grunduppdrag. Det är viktigt att även ha ett intersektionellt perspektiv, där

[2] För mer data om brottslighet och trygghet i Umeå kommun, se Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023
[3] Se Regeringens skrivelse 2023/24:67 Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet
[4] Se Brottsligheten i Umeå - Lägesbild 2023 s. 108–109.

fler maktordningar synliggörs och beaktas. För att främja den sociala hållbarheten är det särskilt viktigt att:

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering

Arbete med jämställdhet i samhällsutvecklingen har varit en central del av utformningen av staden i över fyra decennier. Umeå är en ledande stad i Europa inom jämställd och hållbar stadsutveckling. För att skapa en stad som är inkluderande och rättvis för alla invånare är både bredd och spets nödvändiga i arbetet:

- *Systematiskt integrera* ett jämställdhetsperspektiv i utvecklingen av det offentliga rummet för att bygga en hållbar stad med och för de som ska leva i den. Detta innebär att säkerställa att alla, oavsett kön, kan vistas och röra sig i staden på lika villkor. Detta inkluderar även att ta hänsyn till olika behov och livsvillkor i planeringen och utformningen av offentliga platser.
- *Genomföra särskilda pilotsatsningar* för att flytta fram positionerna inom jämställd stadsplanering och aktivt utmana rådande maktstrukturer. Dessa satsningar kan inkludera innovativa projekt och initiativ som syftar till att främja jämställdhet på nya och kreativa sätt. Exempel på sådana satsningar kan vara att utveckla nya metoder för medborgardialog, testa nya teknologier och att främja sociala innovationer och medskapande mellan offentlig sektor, civilsamhälle, näringsliv, forskarsamhälle och alla andra som bor och verkar i Umeå.

2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

Enligt Parisavtalet ska klimatomställningen och arbete för klimatanpassning främja jämställdhet. Parisavtalet säger också att utsläppsminskningar ska och kan utföras inom ramen för hållbar utveckling, där jämställdhet utgör ett av målen enligt Agenda 2030.

I takt med klimatomställningen är det viktigt att säkerställa en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället som innebär att vinsterna kommer flertalet till del samtidigt som kostnaderna och ansvaret fördelas efter bärkraft. Rättvisa är också centralt för att skapa acceptans för den hållbara utvecklingen.

Grunden i jämställdhetsarbetet handlar om att synliggöra livsvillkor och erfarenheter för flickor och pojkar, kvinnor och män i vår kommun, och vilka konsekvenser dessa får, för att utifrån denna analys genomföra åtgärder för en jämnare fördelning av makt och resurser samt för att skapa förutsättningar för alla att ha samma makt och möjlighet att påverka sin livssituation.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska två gånger årligen rapportera resultatet av sitt arbete med inriktningsmålen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen sammanställer resultat och övergripande arbete med inriktningsmål och tillhörande program och redovisar i delårsrapport för perioden januari-augusti samt i årsredovisningen.

~~Stadsledningskontoret har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.~~

Relaterade dokument

- Strategisk plan för Umeå kommun 2016–2028
- Umeå kommuns översiktsplan
- Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram
- Umeå kommuns program för hållbar landsbygdsutveckling
- Umeå växer tryggt och säker Aktivitetsplan 2024-2026
- Kulturpolitiskt program för Umeå kommun
- Program för tillgänglighet i Umeå kommun
- Avsiktsförklaring för en god, jämlik och jämställd hälsa i Västerbotten
- Umeå kommuns handlingsplan mot barnfattigdom
- Kommungemensam handlingsplan för det suicidförebyggande arbetet
- Umeå kommuns handlingsplan mot hemlöshet
- Överenskommelse om samverkan för att förbättra kompetensförsörjningen och påskynda individers etablering i arbetslivet mellan Arbetsförmedlingen, Umeåregionens kommuner och Samordningsförbundet
- Överenskommelse om samverkan och prioriteringar mellan Umeå kommun och Polismyndigheten 2025–2027
- Medborgarlöften Umeå 2025-2027
- Brottsligheten i Umeå - lägesbild 2023
- Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun
- Den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå (CEMR deklarationen)
- Länsstrategi Ett jämställt Västerbotten 2023–2030

Förslag till revidering av program för Klimatneutrala Umeå 2040

Förslag till mindre ändringar/tillägg är markerade med gul överstrykning

Program för Klimatneutrala Umeå 2040

Programmet är en konkretisering av inriktningsmål 4 - Umeå ska vara klimatneutral till 2040.

Programmets syfte är att minska utsläppen av växthusgaser för att bidra till att minska den globala uppvärmningen och de klimatförändringar som medföljer, i enlighet med Parisavtalet. Kommunfullmäktige har i februari 2020 antagit lokala miljömål och beslutat att Umeå ska vara klimatneutralt 2040[5], dvs ha nettonollutsläpp av växthusgaser.

Umeå kommunkoncern nulägesanalys[6] av de utsläpp av växthusgaser som uppstår från den egna verksamheten. Analysen grundade sig på 2019 års tillgängliga data och visade att koncernen ger upphov till ungefär 20 procent av de territoriella växthusgasutsläppen inom Umeå kommun.

[5] Klimatneutralt Umeå 2040 - Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (Definitioner har samma betydelse som Sveriges klimatmål.)
[6] Nulägesanalysen presenteras i Umeå kommunkoncerns åtgärdsprogram för miljömålen.

Mot denna bakgrund ska följande fokusområden prioriteras för perioden:

Fokusområde 1 – Mobilitet och transporter

Transporter har stor betydelse för klimatpåverkan – de står för ungefär hälften av all klimatpåverkan i Umeå. Därför kommer det behövas stora förändringar på det området för att klara klimatmålen. Samtidigt är mobilitet och transporter väldigt viktiga för att samhället ska fungera. Stadens alla aktörer och invånare behöver därför vara delaktiga i arbetet med att minska transporternas och resornas klimatpåverkan.

Umeå kommuns arbete med att bli ett mer transporteffektivt samhälle och minska klimatpåverkan från resor och transporter utgår från översiktsplanen och de strategier som finns där. Det finns flera redan beslutade program och styrdokument (se nedan), där strategierna konkretiseras – det är av största vikt att de åtgärderna effektbedöms och genomförs.

Fokusområde 2 - Bygg och anläggning

Bygget av nya hus, vägar och annan infrastruktur genererar stora klimatutsläpp. Samtidigt måste de byggnader och den infrastruktur som redan finns underhållas, vilket också medför utsläpp. En växande kommun behöver fler bostäder och i Umeå ska det finnas förutsättningar för ytterligare 2000 bostäder per år, utbyggnad av den kommunala servicen, och förbättrade förutsättningar för industri och företag att etablera sig och växa. Därför kommer det att krävas stora förändringar i materialval och byggteknik för att minska byggsektorns klimatpåverkan.

Fokusområde 3 - Energi, el och fjärrvärme

För att minska klimatutsläppen behövs en samhällsomställning och livsstilsförändringar med ett ökat fokus på bland annat minskad förbränning och ökad materialåtervinning av plats, energieffektivisering i byggnader, energirådgivning till privatpersoner och företag samt fortsatt utveckling av produktion av el och fjärrvärme och metoder för koldioxidinfångning.

Produktion och användning av el och fjärrvärme står för omkring en femtedel av Umeås totala växthusgasutsläpp. I och med Umeås tillväxt med fler bostäder och utveckling av industrier tillsammans med en elektrifiering av hela samhället inklusive transportsektorn kommer dessutom användningen av el att öka i Umeå liksom uttaget av effekt.

Fokusområde 4 - Cirkulär ekonomi

För att skapa hållbara affärsmodeller och samtidigt klara klimatmålen är det viktigt att ställa om från en linjär ekonomi till en så kallad cirkulär ekonomi. En linjär ekonomi bygger på att naturresurser utvinns, produceras, konsumeras och sedan blir till avfall. En cirkulär ekonomi bygger i stället på kretsloppstänkande, alltså att material och produkter återanvänds eller återvinns för att fortsätta skapa värde så länge som möjligt. Det handlar bland annat om att verka för ökad återvinning, matavfallsutsortering och användning av fjärrvärme liksom om olika satsningar på återbruk och reparationer.

Fokusområde 5 - Övergripande insatser

För att klara klimatmålen måste konkreta insatser inom områden med stor klimatpåverkan kompletteras med mer övergripande insatser för att utveckla kommunkoncernens förmåga att bidra till Umeås klimatomställning. Det handlar om exempelvis metodutveckling inom uppföljning, upphandling och klimatinvesteringsplaner samt kunskapshöjning och samarbete lokalt till internationellt. Även ledning, styrning och organisation likt etablering av gemensamma styr- och arbetsgrupper utifrån prioriterade områden är viktigt.

Uppföljning

Berörda nämnder och bolagsstyrelser ska två gånger årligen rapportera resultatet av sitt arbete med inriktningsmålen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen sammanställer resultat och övergripande arbete med inriktningsmål och tillhörande program och redovisar i delårsrapport för perioden januari-augusti samt i årsredovisningen.

~~Stadsledningskontoret har uppdrag från kommunstyrelsen att vara programansvariga och har därmed det operativa ansvaret för samordning, uppföljning och utvärdering av programmet.~~

Flera kommunala bolag, ex. Umeå Energi, Bostaden och VAKIN, upprättar årligen egna hållbarhetsredovisningar. Där redovisas bland annat utsläpp från egna transporter, energianvändning och energiproduktion och relevanta mätetal ingår som en del i uppföljningen av programmet.

För varje fokusområde finns indikatorer som följs upp i programrapporteringen. Några av de viktigaste indikatorerna är förändring av territoriella samt kommunorganisatoriska CO_2e-utsläpp, andel hållbart resande liksom användning av fossila bränslen. Det finns fortsatt behov av att utveckla uppföljningen inkl. indikatorer för vissa fokusområden och konsumtionsbaserade utsläpp.

Relaterade dokument

Styrdokument antagna av KF/KS

- Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)
- Cykeltrafikprogram (KF 2018)
- Energiplan (KF 2025)
- Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)
- Godstrafikprogram (KF 2018)
- Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2025)
- Kollektivtrafikprogram (KF 2021)
- Strategiska planen (KF 2016)
- Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)

- Umeås lokala miljömål (KF 2020)
- Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF 2015)
- Resepolicy (KF 2023)

Kommande styrdokument

- Arkitekturpolicy/träbyggnadsstrategi
- Handlingsplan för cirkulär ekonomi

Undertecknade åtaganden

- Klimatkontrakt 2030
- Circular Cities Declaration
- Covenant of Mayors
- Cities Race to Zero
- Umeå klimatfärdplan
- Climate City Contract – NetZero Cities
- Fossilfritt Sveriges avsiktsförklaring om utsläppsfria anläggningsentreprenader

Umeå kommunkoncerns bolag

- Affärsplan Bostaden
- Affärsplan Vakin
- Affärsplan UPAB
- Affärsplan Umeå Energi
- Hållbarhetspolicy -Umeå Energi
- Hållbarhetsstrategi -Bostaden
- Kollektivtrafikplan 2025-2028 (KF 2025)
- Ägardirektiv för de kommunala bolagen
- Miljöledningssystem (ISO 14 001) Umeå Energi och Vakin

§ 31
Ärendenr: 2026-309

Yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. överlämna yttrande, enligt bilaga 1 MHN yttrande remissfrågor, till partipolitisk beredning.
2. ärendet justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning
Inom ramen för Umeå kommuns planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2027. Förslaget skickades i december 2025 till kommunstyrelse, berörda nämnder och bolag för yttranden i enlighet med fastställda anvisningar.

Sista datum för nämnd att lämna yttrande på förslag till planeringsdirektiv är 20:e mars. Ärendet måste därför direktjusteras.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse 2026-03-10
Bilaga 1 – MHN yttrande remissfrågor 2026-03-10
Planeringsdirektivet

Beredningsansvariga
Rune Brandt, stadsbyggnadsdirektör
Fredrik Hedlund, miljö- och hälsoskyddschef

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen, ksdiarium@umea.se

Bilaga
Bilaga 1 – MHN yttrande remissfrågor

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

a. Brottsförebyggande arbete – Stärka arbetet på avdelningen (700 tkr ram)
Umeå kommun har en hög ambition när det gäller brottsförebyggande arbete, vilket tydligt beskrivs i det förslag till brottsförebyggande program för 2026–2027. Som programmet visar är miljö- och hälsoskyddsnämnden en viktig partner gällande Lokal operativ samverkan (LOS) som sker tillsammans med bl.a. flera andra kommunala verksamheter samt Polisen. Arbetet inom LOS är samhällsviktigt och bidrar till att Umeå ska växa tryggt och säkert. I myndighetsgemensamma tillsynsinsatser visar vi samhällets samlade kraft. Det är ett komplement till samhällets övriga arbete mot arbetslivskriminalitet. Arbetet berör tillsyn, prövning och kontroll inom livsmedelslagstiftningen, alkohollagen, miljöbalken, samt tobaks- och nikotinprodukter. Detta arbete drivs via skattemedel, utifrån att möjligheten att debitera tillsynen är väldigt liten. För att långsiktigt säkra miljö- och hälsoskyddsnämndens fortsatta medverkan inom detta arbete, samt ha möjlighet att utveckla verksamheten, ser nämnden ett behov av att säkra upp medel motsvarande 1,0 åa, dvs ca 700 tkr.

b. Brottsförebyggande arbete – Motverka socioekonomisk utsatthet (700 tkr ram)
Umeå kommuns höga ambition gällande brottsförebyggande arbete bör märkas genom utökat förebyggande arbete inom både konsumentvägledning samt budget- och skuldrådgivning. Detta eftersom socioekonomisk utsatthet är en riskfaktor för kriminalitet. En utsatthet som dessutom lätt går i arv från föräldrar till barn. En kedja vi vill bryta för att Umeå ska växa tryggt och säkert. Den nu gällande socialtjänstlagen lägger stort fokus på det förebyggande arbetet. Nära samverkan mellan konsumentvägledning och budget- och skuldrådgivning skapar positiva synergieffekter i arbetet med att motverka riskfaktorn socioekonomisk utsatthet. Med stärkta resurser kan verksamheten nå fler personer som kämpar med sin ekonomi eller behöver hjälp att förstå sina rättigheter. Förebyggande arbete sparar på sikt dyra samhällskostnader för våra kommunmedlemmar. För att kunna utföra det viktiga förebyggande arbetet, ser nämnden ett behov av utökad budgetram motsvarande 1,0 åa, ca 700 tkr.

c. VA-rådgivare – Skapa attraktivitet för inflyttning och investeringar (700 tkr ram)
En VA-rådgivare är positivt för både privatpersoner och miljön eftersom de ger stöd till oroliga fastighetsägare på ett lättillgängligt sätt. En VA-rådgivare fattar inte några myndighetsbeslut och kan därför i sin roll ge råd och mer handfasta tips om hållbara och kostnadseffektiva lösningar. Andra kommuner som har VA-rådgivare uppger att effekten är ökad känsla av trygghet och en förhöjd tillfredsställelse på grund av rådgivningen. Samtidigt bidrar VA-rådgivaren till att minska utsläpp och föroreningar från bristfälliga avloppssystem, vilket stärker miljöskyddet. Renare vatten och bättre resurshantering med hållbara avloppslösningar gör området mer attraktivt för inflyttning och investeringar. På så sätt bidrar VA-rådgivaren till långsiktig tillväxt genom att skapa både en bättre livsmiljö och ett mer hållbart samhälle. För att kunna inrätta in VA-rådgivartjänst, ser nämnden ett behov av att säkra upp medel motsvarande 1,0 åa, dvs ca 700 tkr.

d. Miljöövervakning Vatten – tillväxt med god status i våra vattendrag (700 tkr ram)
För att Umeå kommun ska kunna arbeta för att uppnå tillväxtmålet behöver vi förbättra statusen i våra sjöar och vattendrag. Det finns ett försämringsförbud i 5 kap. 4§ Miljöbalken som innebär att om vattenkvalitén inte uppnår God status får inget ytterligare utsläpp som bidrar till försämring ske. Motstånd mot att åtgärda sura sulfafjordars påverkan på recipienter via dagvattnet försvårar kommunen möjligheter att jobba med tillväxtmålet. Detta då detaljplaner riskerar att inte kunna genomföras pga. dålig vattenkvalitet. För att kunna fortsätta vårt arbete med tillväxtmålet och uppnå god status i våra vattendrag behöver VAKIN och kommunen hitta former för att samarbeta när det gäller dagvattnets påverkan på recipienterna. Nämnden ser att kostnader gällande provtagning av kommunens vattenförekomster ökar samt även komplexiteten gällande ärenden kopplat till utsläpp i vatten. För att långsiktigt säkra miljö- och hälsoskyddsnämndens fortsatta medverkan inom detta arbete, samt ha möjlighet att utveckla verksamheten, ser nämnden ett behov av att säkra upp medel motsvarande 1,0 åa, dvs ca 700 tkr.

e. Bekämpning av invasiva främmande arter – Utökad lagstiftning (350 tkr ram)
Kostnaden för att uppfylla lagkraven gällande invasiva främmande arter, idag och framöver, kommer att växa i takt med att bestånden av de arter som är förbjudna idag växer ute i naturen. Det är viktigt att i första hand jobba förebyggande med inventering, tidiga bekämpningar och rätt prioriteringar. Det är också klokt att sätta in resurser tidigt för att undvika att invasiva främmande arter etablerar sig. När en art väl etablerat sig kan markägaren behöva stå med höga utgifter för bekämpning och hantering under lång tid. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett ansvar som samordnare och förmedlare av information internt och till allmänheten om gällande regler och rådgivning. Under åren 2024–2026 deltar Miljö- och hälsoskyddsnämnden i ett Interreg Auroraprojekt, Inspire, inom vilket viss bekämpning via föreningar har genomförts under år 2025. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har genom projektet kunnat lägga extra resurser, utöver grunduppdraget, på att engagera allmänheten och även föreningslivet i bekämpningen av jättebalsamin. Projektet löper ut 2026. Därefter finns inga riktade/öronmärkta resurser för bekämpningsinsatser inom förvaltningen. För att kunna möta detta behov, ser nämnden ett behov av att säkra upp medel motsvarande 0,5 åa, dvs ca 350 tkr.

f. Hållbar mat – Samordningsfunktion för att nå inriktningsmål (350 tkr ram)
Utifrån beslut i styrgruppen, där både måltidsservice, strategisk utveckling samt för- och grundskoleförvaltningen sitter med, så behövs fortsatt en samordningsfunktion för att stärka samverkan mellan skola, förskola och måltidsservice. Det är slutsatsen efter fyra år i projektet SchoolFood4Change som har arbetat för hållbara och hälsosamma skolmåltider. 19 skolor, förskolor och skolkök har deltagit. Under 2026 tillkommer fler. Stödet från projektledningen har varit uppskattat hos deltagarna. Det har resulterat i ökad samverkan och mer strukturerat samarbete kring lärande för hållbar utveckling i relation till skolmåltiden. Minskade utsläpp från måltiderna är avgörande för att nå kommunens inriktningsmål 4: Klimatneutralt Umeå. Arbetet bidrar också till stärkt beredskap när både personal och elever får bättre förståelse för deras roll i ett mer robust och motståndskraftigt livsmedelssystem. I samordningsfunktionen föreslås tjänstepersoner från Måltidsservice, Naturskolan (för- och grundskolenämnden) och Miljö- och hälsoskydd ingå. För- och grundskolenämnden ansvarar för en 0,5 åak och miljö- och hälsoskyddsnämnden för en 0,5 åak. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser behov av att säkra upp medel motsvarande 0,5 åa, dvs 350 tkr för en fortsatt samordnande roll i arbetet.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Organisatoriskt så är förvaltargruppen placerad inom Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet, men arbetar på uppdrag av Överförmyndarnämnden. Förvaltargruppen har under 2025 och 2026 vuxit i omfattning och kommer fortsatt att göra så under 2027 och framåt. Som en konsekvens av detta, så har verksamheten ”vuxit ur” sina lokaler och kommer därför att flytta till en annan större lokal under början av 2027, för att fortsatt kunna utveckla sin verksamhet. Den nya lokalen kommer att behöva utrustas med delvis nya möbler, brandsäkra arkivskåp samt viss teknisk utrustning, varför en ökning av investeringsbudgeten behövs. Beräknade höjda investeringskostnader under 2027 beräknas till 150 tkr. Verksamheten är av sådan karaktär att besök inte sker i dess lokaler, varför en placering på stadshuset inte är aktuellt.

Nuvarande mätutrustning gällande mätning av Umeå kommuns föroreningshalter i luft kopplat till PM10-partiklar samt NO_2, har snart nått slutet av sin livslängd och ny mätutrustning för att fortsatt kunna mäta behöver köpas in senast under 2027. Uppskattningen är att ny utrustning kommer innebära en kostnad på ca 500 tkr. Mätinstrument för mätning av kväveoxider 200 tkr. Mätinstrument för mätning av partiklar (PM10 & PM2.5) 300 tkr.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Nämnden har i yttrandena över planeringsdirektiven inför 2025 och inför 2026 lyft fram ett tiotal förslag på revidering och utökning av programmen. Synpunkterna handlar om; fokus ekologisk hållbarhet, livsmedelsförsörjning, konkretisering, ansvarsutkrävande, politisk förankring, prioritering av resurser,

samhällsekonomisk analys, programstyrgruppens roll, befolkningstillväxt och programhandling eller motsvarande. Nämnden vidhåller tidigare lämnade synpunkter.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Ja. Taxan för Miljöbalken - tillsyn och prövning behöver revideras under året med motiveringen att taxor och avgifter så långt möjligt ska motsvara insatsen.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-17

§ 7

Diarienr: PN-2026/00006

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

Beslut

Personalnämnden beslutar

att godkänna personalnämndens yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027.

Ärendebeskrivning

Personalnämndens är kommunens samordnande nämnd för personal-strategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommun-fullmäktige och nämnderna.

Eftersom nämnden inte bedriver någon verksamhet är vissa av remiss-frågorna inte relevanta, varför svar därför utelämnats.

Personalnämnden har däremot, utifrån sitt ansvar att verka för en enhetlig och sammanhållen personalpolitik, att yttra sig om personalpolitiska mål och lönestruktur.

Beslutsunderlag

Personalnämndens yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027
Nämndernas arbete för att nå de personalpolitiska målen 2025

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR
Fredrik Åberg, SLK HR

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se
I ämnesraden anges: Personalnämndens yttrande KS-2025/00756.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Personalnämnden 2026-03-17

Personalnämndens yttrande på stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv 2027

UMEÅ KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning ... 3

1. Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år? ... 3

2. Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat. ... 4

3. Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas? ... 4

4. Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027? ... 4

Personalpolitiska mål och lönestruktur ... 4

Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället. ... 5

En attraktiv arbetsgivare med starkt förtroende ... 5

Behålla äldre medarbetare ... 6

Gemensamma uppdrag och resurser för rekrytering från andra orter krävs ... 6

Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30. ... 7

Bredda rekryteringen till ledningsuppdrag ... 7

Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden. ... 8

Skyddsorganisationens förutsättningar måste stärkas ... 8

Arbetet med friskfaktorer behöver intensifieras i alla nämnder ... 9

Sjuktalen måste fortsatt ner ... 10

Analyskraften måste öka ... 10

Nyckeltal som stöd för analys ... 11

Lönestruktur och lönekostnadsbedömning 2027–2029 ... 12

Inledning

Personalnämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.

Eftersom nämnden inte bedriver någon verksamhet är vissa av remissfrågorna inte relevanta, varför svar utelämnas. Personalnämnden har däremot att verka för en enhetlig och sammanhållen personalpolitik, att yttra sig om personalpolitiska mål och lönestruktur.

1. Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Personalnämnden noterar ett fortsatt högt tryck på de verksamhetsansvariga nämnderna vad gäller det personalpolitiska området. En alltmer påtaglig kompetensförsörjningsutmaning ger även effekt på de övriga personalpolitiska målen med alltmer utmanande förutsättningar för attraktiviteten, medarbetarskapet, ledarskapet, antal medarbetare per chef, sjukfrånvaron och arbetsmiljön. Dessa utmaningar behöver varje ansvarig nämnd möta inom ramen för sin förutsättning och kontext, samtidigt som det blir viktigare än någonsin att säkerställa en enhetlig och sammanhållen personalpolitik för Umeå kommun som arbetsgivare. Behovet av en lyhörd personalpolitik som skapar förutsättningar för medinflytande och brett ansvarstagande samtidigt som det ska balanseras och uppfattas långsiktigt hållbart och rättvist, kan vara en ytterligare utmaning inom det personalpolitiska området under kommande år.

För att klara framtidens kompetensbehov krävs mer insatser för att öka välfärdsjobbens attraktivitet. Till exempel att stärka karriärmöjligheterna för både unga och erfarna medarbetare genom att skapa fler och synliga karriärvägar och erbjuda möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling. Genom att inkludera alla delar av organisationen i lärande, ökar kommunen också sin förmåga att anpassa sig till förändringar, innovationsförmåga liksom medarbetarnas engagemang och vilja att bidra. Det är avgörande att nämnderna avsätter medel för investering i medarbetarnas kompetens för att vi som arbetsgivare ska kunna behålla våra medarbetare och säkerställa att de utvecklar och utvecklas med vår verksamhet.

Detta gör att personalnämnden än mer kommer att försöka utveckla sina arbetsformer för tidiga samtal, beredning, samverkan och uppföljning för att främja en sammanhållen policy och processutveckling. Att även följa upp efterlevnad av desamma genom nämndens interna kontroll, är ett viktigt redskap för att nå en enhetlig och sammanhållen personalpolitik i Umeå kommun.

2. Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser? Om ja, beskriv dessa kortfattat.

Personalnämnden gör inga investeringar och har inte heller någon egen verksamhetsbudget, därför kommenteras det inte här. I stället bevakar nämnden det personalpolitiska området och kommenterar djupare om de områden som nämnden anses särskilt bör beaktas i plan och budgetprocessen för att säkerställa att de personalpolitiska målen ges goda förutsättningar att nås.

3. Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Personalnämnden ser positivt på att kommunen utifrån de övergripande målen jobbar tydligt och sammanhållet i programstyrningen. Den socialt hållbara tillväxten är avgörande även för personalnämndens ansvar avseende förutsättningar för personalpolitiken.

Förutsättningarna för att kommunen som arbetsgivare ska ha möjlighet att klara kompetensförsörjningen sitter ihop med den generella befolkningsutvecklingen. Därför är programarbetet för tillväxt och hållbar utveckling viktiga även för arbetsgivaren. Genom att programarbetet kompletterats med tilläggsuppdragen 2023:1 och 2023:2 till nämnderna, ser personalnämnden en god förutsättning för stark sammanhållen styrning med grunduppdrag, tilläggsuppdrag och bibehållen programstruktur, för att skapa förutsättningar för tillväxt och att klara kompetensförsörjningen. Personalnämnden önskar samtidigt att nämnderna uppmärksammar att de tre personalpolitiska målen är en del av den gemensamma styrningen från fullmäktige.

4. Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Personalnämnden har inga taxor eller avgifter.

Personalpolitiska mål och lönestruktur

Personalnämnden har utifrån sitt specifika ansvar för kommunens personalpolitik i uppdrag att yttra sig över personalpolitiska mål och eventuella förändringar i lönestruktur. Personalnämnden föreslår inga förändringar av de befintliga personalpolitiska målen, men önskar ge kommentarer om några mer generella insatser per mål som bör beaktas i plan- och budgetarbetet.

Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.

En attraktiv arbetsgivare med starkt förtroende

Den årliga medarbetarenkäten, MAE, i Umeå kommun består av ett stort frågebatteri som rör allt från arbetsmiljö och ledarskap till frågor om utvecklingsmöjligheter, men också mer ingående frågor om förekomst av diskriminering på arbetsplatsen.

I den övergripande sammanställningen av 2025 års svar framkommer att en stor majoritet av medarbetarna trivs, det finns tillit och en plats för alla. Många känner stolthet över sin arbetsplats, merparten trivs med sina kollegor och medarbetarnas kunskaper och färdigheter tas tillvara. Det finns självklart olika utmaningar för olika arbetsplatser och det är dessa utmaningar som arbetas med systematiskt på alla arbetsplatser, verksamhetsområden och förvaltningar. Målet är att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv och arbetsplatser som är öppna och tillgängliga för alla. Jämfört med 2024 innehåller resultatet inga större förändringar. Den höga svarsfrekvensen, 84 procent, och hög skattning när det gäller lika rättigheter och möjligheter, pekar på att medarbetare har hög grad av tillit och förtroende för organisationen. Förvaltningarna och kommungemensamt noteras även att faktorn återhämtning får ett bättre resultat än vid förra årets enkät. Detta bör kunna härledas till att i stort sett samtliga förvaltningar prioriterat just det området i sina handlingsplaner.

Medarbetarna har god kännedom om målen för den verksamhet där de arbetar, förväntade resultat och hur deras arbete ska utföras. Enkäten visar vidare höga omdömen när det gäller respektfullt bemötande från kollegor och chefer.

Det finns många glädjande resultat, men givetvis även utmaningar. Ett exempel är medarbetarnas upplevda förutsättningar för återhämtning som i årets enkät fick ett resultat på 4,6 av 6 möjliga. Området återhämtning består av påståenden om arbetstider, raster och pauser, möjlighet att arbeta i lugnare takt efter arbets-intensiva perioder, tid för reflektion och möjlighet att lägga tankar på jobbet åt sidan på ledig tid.

När svaren på övergripande nivå delas upp utifrån tre av de bakgrundsfrågor som finns med i enkäten framgår mycket små skillnader mellan de olika svarsalternativen om etnisk tillhörighet. För bakgrundsfrågan om könstillhörighet framgår likvärdiga resultat för män och kvinnor medan de som angett ”varken kvinna eller man” har ett lägre resultat än övriga. För bakgrundsfrågan om ålder kan, liksom tidigare år, konstateras att svaren successivt blir något mer positiva med stigande ålder.

Samtidigt som personalnämnden konstaterar att Umeå kommun som arbetsgivare är attraktiva på många sätt har en rad händelser och rad brister i kvalitet och verksamhet uppmärksammats i organisationen och av allmänheten genom media sista året. Nämnden konstaterar att grundläggande systematik för kontroll, avvikelse och uppsikt inte fullt ut har fångat upp och hanterat brister. Förtroendet för arbetsgivaren har ytterligare skadats av upplevda brister i kommunens hantering av situationerna. Personalnämnden vill understryka att det är ett kommungemensamt arbete och ett uppdrag till samtliga nämnder att bidra på sitt sätt för att återupprätta förtroendet för Umeå kommun som arbetsgivare, inte minst genom tydliga förväntningar på ledarskapet, medarbetarskapet och en aktiv uppsikt.

Behålla äldre medarbetare

En av flera indikatorer på resultatet av kommunens arbete med att behålla medarbetare är att undersöka åldersgruppen 65 år eller äldre. Under de fem senaste åren har antalet anställda ökat med drygt hundra personer och den faktiska sysselsättningsgraden har stigit och de två senaste åren legat på 88 procent. Även den genomsnittliga pensionsåldern har ökat och landade 2025 på 65,1 år. Personalnämnden noterar denna positiva utveckling som dels tros vara ett resultat av nya pensionsriktlinjer, de insatser som genomförs i verksamheten, dels en samhällstrend med fler som jobbar allt längre upp i åldern.

Personalnämnder noterar den positiva utvecklingen på området och uppmärksammar även att bland annat gällande kollektivavtal mellan SKR och Kommunal ger ytterligare förstärkningar att behålla medarbetare genom att det 2027 tillkommer en “80-80-100-modell" som komplement till de skrivningar som redan idag finns i kommunens pensionsriktlinjer.

Gemensamma uppdrag och resurser för rekrytering från andra orter krävs

Återkommande konstateras en fortsatt arbetskraftsbrist i Umåregionen, trots en låg-konjunktur och något högre arbetslöshet i Västerbotten. Arbetskraftsreserven är kraftigt begränsat och insatser måste initieras för att på olika sätt attrahera och rekrytera från den arbetskraft som finns tillgänglig inom arbetsmarknadsregionen. Men med en regional arbets-marknad som fortsatt präglas av högt arbetskraftsdeltagande, låg arbetslöshet och fortsatt god tillväxt av arbetsplatser, blir arbetskraftsbristen på hela den regionala arbetsmarknaden påtaglig. Här har inte respektive nämnd möjlighet att vidta kraftfulla insatser ensamt.

Behovet är stort att möjliggöra aktiva insatser där Umeå kommun efterfrågas som aktör, både som förutsättning för platsens utveckling som helhet och kommunen som den största arbets-givaren. Det är tydligt att det nu tillkommer behov av att Umeå kommun som arbetsgivare tar

en mer aktiv roll att, mot studenter vid Umeå universitet och andra arbetsmarknadsregioner utanför Umeåregionen, marknadsföra kommunen och dess möjligheter till arbete. Avsatta medel för detta har inte funnits inom Umeå kommun tidigare och personalnämnden bedömer att det bör avsättas ett utrymme. Bland annat krävs nya resurser om minst 500 000 kr för att nämnden ska kunna bidra till medfinansiering för regionala initiativ för ett kompetenscentrum vid Umeå universitet och hålla samman arbetet med inflyttande arbetskraft för kommunen som helhet.

Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.

Mycket av arbetet med friskfaktorer och möjligheten att behålla medarbetare kräver en organisation där cheferna har förutsättningar att leda på ett sätt som får medarbetarna att må bra. Ett närvarande, tillitsfullt och engagerat ledarskap där ledare är tillgängliga, inspirerar och visar vägen. Arbetet med att nå riktvärdet med att inte ha fler än 30 medarbetare per chef, måste alltjämt fortgå. Personalnämnden konstaterar att utvecklingen går i rätt riktning, men att målet ännu inte är uppnått. Medelvärdet ligger på 20 medarbetare per chef och andel chefer med max 30 medarbetare har ökat från 82 till 86 procent mellan 2024 och 2025, vilket innebär att 71 chefer har fler än 30 medarbetare. Ett rimligt antal medarbetare per chef är en avgörande förutsättning för att chef och medarbetare ska kunna ha en löpande dialog om prioritering av arbetsuppgifter och återkoppling av genomfört arbete. För att vara väl rustad i balansen mellan krav och resurser måste vi även säkerställa kompetensutveckling genom hela arbetslivet, så att det finns strukturer för att ta vara på och utveckla kompetens och erfarenhet inom organisationen.

Personalnämnden noterar även att det finns ett stort behov av att fortsatt stärka det gemensamma ledarskapet och förutsättningen att tillsammans utveckla kommunen. Därför är det av stor vikt att det sker en förstärkning av medel för ledarskapsintroduktion och ledarutveckling. Nuvarande medelsvolym har urholkats av kostnadsutvecklingen och det faktum att antalet chefer ökat i takt med verksamheten sedan budgeten sattes 2019. Det är även av stor vikt att medel finns för att säkerställa medarbetares inflytande och deltagande i verksamhetsutveckling och omställning.

Bredda rekryteringen till ledningsuppdrag

Andelen medarbetare med utomnordisk bakgrund uppgick 2025 till 19 procent, medan motsvarande siffra för chefer var strax under 3 procent. Med ambitionen att bredda rekryteringen till ledningsarbete, har en uppföljning genomförts av det kommun-

gemensamma traineeprogrammet. Syftet med uppföljningen var bland annat att undersöka hur de sökande till programmet upplevde urvalsprocessen i sin helhet. Svaren indikerar att urvalsprocessen var professionell och utan upplevelse av diskriminering.

I kommande arbete behöver dialogen fortsätta i förvaltningarna huruvida högskoleutbildning för chefstjänster ska vara ett skallkrav. Idag riskerar det kravet, som föreligger på samtliga förvaltningar utom Teknik och fastighet, att utestänga flera medarbetargrupper från karriärvägar och möjlighet att göra intern karriär utifrån lämplighet, kunskap och erfarenhet.

Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) måste fortsatt vara en del av det dagliga arbetet och verksamhetsutvecklingen. Det löpande arbetet med att bedöma risker för ohälsa och olycksfall, och reflektera över vad som fungerar bra på arbetsplatsen fungerar väl i Umeå kommun men måste upprätthållas, även vid förändrade förutsättnings såsom ökad personalrörlighet. Här bör samtliga nämnder nära följa utvecklingen genom årlig uppföljning av SAM. Det är av största vikt att den handlingsplan som nämnderna tar görs till en del av verksamhetsplaneringen. Det är också av stor vikt att nämnderna fördjupar sitt uppföljande arbete, bland annat med stöd av rapporteringen i Stella. Detta bidrar till att bygga en kultur där vi tillsammans uppmärksammar risker, avvikelser och gemensamt bidrar till att avhjälpa desamma.

Skyddsorganisationens förutsättningar måste stärkas

Personalnämnden vill uppmärksamma ett kommungemensamt behov av att påtagligt stärka skyddsorganisationens förutsättningar. Genom dialog med Central samverkansgrupp och signaler från förvaltningarna framkommer bland annat ett behov av att säkerställa mer resurser för huvudskyddsombudsorganisationen. Det sker under året ett samtal kring arbetsformer mellan fackliga organisationer som utser skyddsområden och huvudskyddsombud. Arbetet signalerar så här långt att för en funktionalitet i skyddsarbetet, inte minst stödet till arbetsplatsernas skyddsombud, krävs påtagligt mer tid och därmed budget för huvudskyddsombudsorganisationen. Förvaltningen bekräftar även att andelen resurser för huvudskyddsombudsorganisationen under några mandatperioder har stått stilla samtidigt som verksamhetens omfattning, antalet arbetsställen och förvaltningar ökat under samma tid. Detta gör det viktigt att resurserna för huvudskyddsombud i Umeå kommun stärks 2027.

Personalnämnden vill även understryka att det behöver säkerställas resurser i samtliga nämnder för att de för sin verksamhet och kommungemensamt kraftigt kan höja ambitions-

nivån på skyddsombudsutbildningarna i samtliga nämnder. Detta är en tydlig gemensam förutsättning som idag saknas för en robust skyddsorganisation.

I sammanhanget vill även personalnämnden påminna fullmäktige och samtliga nämnder om vikten att därtill säkerställa att verksamheten bedrivs och utformas så att skyddsombud löpande ges möjlighet och utrymme i sitt arbete att fullt ut bedriva sitt skyddsarbete. Därför är det av vikt att nämnderna följer upp och avhjälper eventuella hinder som föreligger i nämndens verksamhet, till exempel rörande schemaläggning och tid och möjlighet till vikarie.

Arbetet med friskfaktorer behöver intensifieras i alla nämnder

Friskfaktorer är tillstånd som gör att vi mår bra och presterar på arbetet. Konceptet vilar på bred forskning och är framtaget partsgemensamt av Suntarbetsliv. Används faktorerna aktivt, systematiskt och långsiktigt finns stor chans att skapa en god arbetsmiljö och låg sjukfrånvaro. Att arbeta med friskfaktorerna är också utvecklande för verksamheten. Genom det tredje personalpolitiska målet har Umeå kommun understrukit varje nämnds ansvar att jobba med och utifrån friskfaktorer, vilket även är helt i linje med de fackliga överenskommelser kring lokalt arbete som slutits nationellt. Även övriga personalpolitiska mål berörs av arbetet med friskfaktorer.

En av friskfaktorerna handlar om rättvis och transparent organisation, där medarbetarna upplever organisationen som schysst. Beslut som är välmotiverade, rättvisa, transparenta och efterlevs utgör en viktig friskfaktor. Värdegrund, policys och rutiner måste vara kända, relevanta och följas. Organisationskulturen måste omfatta den politiska organisationen och de förutsättningar som gemensamt ges för chefer och medarbetare i verksamheten.

Delaktighet och inflytande i hela organisationen skapar förutsättningar för medarbetare att ha inflytande över sin arbetssituation och vara delaktiga i verksamhetsutvecklingen. Rutiner, arbetssätt, mötes- och beslutsstrukturer behöver utformas för att ta vara på medarbetares tankar, åsikter och idéer. Medarbetarinflytandet är en av de friskfaktorer som vi vet ger effekt på hälsa och attraktivitet. En välutvecklad kommunikation och återkoppling med ett öppet klimat är en förutsättning för en hållbar och inkluderande utveckling.

Under 2027 fördjupas Heltidsresan 3.0. Ett partsgemensamt arbete mellan Kommunal och arbetsgivaren som kommer inkludera en rad arbetstidsrelaterade frågor inkl schemafrågor. Ett område som också är viktiga för ett starkt friskfaktorsarbete.

Sjuktalen måste fortsatt ner

Kunskapen om sjukskrivningsmönster för sjukfrånvaron och arbetsrelaterade orsaker till sjukfrånvaron måste fördjupas hos nämnderna, då de var och en har olika förutsättningar och möjligheter.

Sedan 2020 har Umeå kommun haft lägre sjukfrånvaro än den genomsnittliga kommunen. I jämförelse med andra kommuner utgörs Umeå kommuns totala sjukfrånvaro av en relativt stor andel långtidssjukfrånvaro, 60 dagar eller mer. Detta tydliggör behovet av att mer kraftfullt arbeta med arbetsplatsens friskfaktorer och tidigt fånga upp individer som har risk för ohälsa eller är på väg in i en sjukskrivning.

Sjukfrånvaron minskade något 2025 till samma nivå som 2021, 6,9 procent. Under dessa fem år har sjukfrånvaron för kvinnor minskat, medan männens sjukfrånvaro ökat något men ligger fortsatt kvar under kvinnornas nivå.

Utvecklingsarbetet av tidiga insatser och arbetsanpassning kan möjliggöras genom kommungemensamt utvecklingsarbete inom ramen för SAMBA-projektet men det är avgörande att varje nämnd säkerställer att det finns välkända rutiner vid kort- och långtidssjukfrånvaro som efterlevs, inklusive de möjligheten till att behålla arbetskraft som möjliggörs genom att Umeå kommun är en stor organisation med brett arbetskraftsbehov.

Att respektive nämnd jobbar aktivt med sitt systematiska arbetsmiljöarbete och stärker det ytterligare med stöd av arbetet med friskfaktorer är helt avgörande för attraktiviteten, möjligheten att behålla och attrahera medarbetare till verksamheterna. Här är också det partsgemensamma arbetet viktigt. Inte minst är det av stor vikt att gemensamt och per nämnd arbeta med att skapa goda förutsättningar för skyddsombuden genom introduktions- och utbildningsinsatser samt utrymme för deras uppdrag i vardagen.

Analyskraften måste öka

Som nämns ovan måste respektive nämnd fördjupa sitt analysarbete i relation till de personalpolitiska målen för att hitta nämndens specifika insatsbehov för måluppfyllelse. Analys och åtgärder måste genomföras inom ramen för varje nämnds kontext och det är varje nämnd som, med stöd av det gemensamma ramverket och kommunens arbetsgivarpolitik, ska vidta åtgärder för att nå målen. Det första personalpolitiska målet gällande attraktivitet och kompetensförsörjning ges analysstöd av det analysverktyg och tillhörande process som tagits fram som stöd för nämndernas arbete med Tilläggsuppdrag 2023:1. Den analysen och tillhörande arbete i nämnderna med kompetensförsörjningsplaner föreslår personalnämnden ligger till grund för verksamhetsplaner med ett väl integrerat ansvarstagande för kompetens-

försörjningsfrågorna i respektive nämnd. Detta helt i linje med reglemente och det första personalpolitiska målet.

Det tredje personalpolitiska målet handlar om att sänka sjuktalen genom att aktivt jobba utifrån friskfaktorerna. Respektive nämnd behöver gå djupare för att få större kunskap om sina sjukskrivningsmönster, bakgrund till förutsättningarna och därmed vidta aktiva åtgärder. Stöd för ett fördjupat analysarbete ställs bland annat till nämnderna de kommande åren genom det delvis externfinansierade SAMBA-projektet utöver det underlag som arbetar fram inom den gemensamma processen för SAM/OSA och aktiva åtgärder.

Nyttjandet av nyckeltal utgör ytterligare ett stöd i nämndernas arbete med de personalpolitiska målen. Personalnämnden följer upp de personalpolitiska målen genom nedanstående nyckeltal och rekommenderar övriga nämnder att följa upp och analysera måtten vid ordinarie tertialrapportering. Respektive nämnd avgör vilka nyckeltal och/eller andra indikatorer som bedöms vara relevanta.

Nyckeltal som stöd för analys

Måtten sammanställs av SLK HR och delges respektive HR-chef.

Attraktiv arbetsgivare, mål 5

Heltidsanställda, procent (T1, T2, T3)	Medarbetarenkäten, medelvärde (T3)
Tillsvidareanställda, procent (T1, T2, T3)	Personalbehov, antal inskickade (T3)
Sysselsättningsgrad, genomsnittlig (T1, T2, T3)	Ansökningar, antal inskickade (T3)
Utomnordisk bakgrund, procent (T1, T2, T3)	Pensionsålder, genomsnittlig (T3)
Personalomsättning, procent (T1, T2, T3)	

Ledarskap, mål 6

Chefer med max 30 medarbetare, procent (T3)	Personalomsättning chefer, procent (T3)
Nyanställd chef som påbörjat chefsutbildningen, antal (T3)	

Friskfaktorer, mål 7

Sjukfrånvaro, procent (T1, T2, T3)	Arbetsmiljöhändelser, andel preventiva, procent (T3)
Långtidsfriska, procent (T1, T2, T3)	Tillbud och skador, antal inrapporterade (T3)
Sjukdagar per årsarbetare, antal (T1, T2, T3)	Skyddsombud, antal (T3)
Arbetsmiljöhändelser, antal inrapporterade (T3)	

Lönestruktur och lönekostnadsbedömning 2027–2029

Umeå kommuns lönestrukturella arbete utgår helt från riktlinje och en uppdaterad policy för det lönepolitiska området. Dessa dokument utgör grunden för det fortsatta analysarbetet om bland annat den årliga lönekartläggningen, analys av övriga diskrimineringsgrunder samt möjligheten att säkerställa att lönepolicy och önskad lönestruktur hålls över tid.

Personalnämnden ser det som fortsatt mycket viktigt att Umeå kommun klarar att bedriva en långsiktigt hållbar och sammanhållen lönepolitik, även när förändringstrycket till följd av att kompetensförsörjnings- och omställningstrycket är stort på nämnderna. För att det ska ske krävs fortsatt aktiv dialog och tydliga processer för underlagsberedning.

Umeå kommun har lönepåverkande avtal med cirka 15 fackliga förbund. Under 2027 sker centrala förhandlingar om Huvudöverenskommelser, HÖK, och vidhängande avtal inklusive löneavtal.

Bedömningen om personalkostnadsökningar för Umeå kommun för 2027 relaterar till lönestruktur och bedömningar ur ett kompetensförsörjningsperspektiv för Umeå kommun och kan komma att påverkas av de centrala förhandlingarna och avtalens utfall. Bedömning av löneökningsbehovet är en samlad avvägning av arbetsvärderad grundstruktur och åtgärdsbehov, relaterat till i lönekartläggningen identifierade behov av justeringar för jämställda löner. Därtill vägs marknad och omvärldsfaktorer in för yrkesgrupper liksom centrala avtals möjliga utfall. Lönestrukturen följer avtalens och yrkens bedömda utveckling. En samlad prognos för Umeå kommun visar att den förväntas överstiga SKR:s prognos för sektorn inför 2027, 3,5 procents löneökningar för 2027, och snarare förväntas landa på 3,9 procent. Den bedömningen innebär inte en procentuell lika fördelning av förväntade löneökningar för samtliga nämnder utan skiljer sig märkbart åt mellan nämnder och till följd av personalgruppernas olika utveckling.

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

§ 36
Diarienr: TN-2026/00165

Tekniska nämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslut
Tekniska nämnden beslutar

att överlämna förvaltningens yttranden enligt bilagor med de föreslagna tilläggen enligt nedan.

Reservation
Alireza Mosahafi (M) och Marianne Löfstedt (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning
Stadsledningskontoret har i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer för planeringsprocess, budget och investeringar sammanställt ett förslag till planeringsdirektiv för 2027.
Berörda nämnder ska skriftligt besvara följande remissfrågor:

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Tekniska nämnden 2026-03-19

Förslag på sammanträdet
Rebecka Dejby (MP) yrkar på tillägg av följande

1. Remissråga 1, under rubriken utveckling:

" Arbetet med att minska klimatutsläppen måste intensifieras och prioriteras. Tekniska nämnden har i sitt grunduppdrag att arbeta för att minska klimatutsläppen inom nämndens verksamheter, det är ett arbete som pågår men kräver ytterligare utvecklingskapacitet. Klimatomställningen är långsiktigt positivt för Umeå kommun men kräver ytterligare resurser för ett systematiskt utvecklingsarbete. ”

2. Remissfråga 2:

"**Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat** har möjliggjort att kommunen kunnat arbeta på ett positivt sätt med bl.a. elektrifiering av byggarbetsplatser och få ytterligare externa medel. För att kunna accelerera arbetet med att sänka klimatutsläppen behöver posten höjas och fortsätta årligen."

Christina Bernhardsson (S) ställer sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande 1 och 2.
Johan Stål (V) ställer sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande 1 och 2.
Fredrik Rönn (C) ställer sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande 1 och 2.
Thomas Liljedahl (L) ställer sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande 1 och 2.
Alireza Mosahafi (M) yrkar avslag på Rebecka Dejbys (MP) yrkande 1 och 2.

Christina Bernhardsson (S) yrkar på

1. att komplettera Tekniska nämndens yttrande över förslag på planeringsdirektiv 2027 där kostnadsberäkningar avseende belysningspunkter infogas i underlaget avseende investeringar för att därefter lämnas till partipolitisk beredning.

2. att ge förvaltningen i uppdrag att förtydliga behov av underhållsmedel i underlaget.

Fredrik Rönn (C) ställer sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande 1 och 2.

Johan Stål (V) ställer sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande 1 och 2.
Rebecka Dejby (MP) ställer sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande 1 och 2.
Alireza Mosahafi (M) ställer sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande 1 och 2 och i övrigt bifall till tjänsteskrivelsen.

Tekniska nämndens beslutsordning
Ordföranden frågar om nämnden kan ställa sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande nr 1 och konstaterar att så är fallet.

Reservation
Alireza Mosahafi (M) och Marianne Löfstedt (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ordföranden frågar om nämnden kan ställa sig bakom Rebecka Dejbys (MP) yrkande nr 2 och konstaterar att så är fallet.

Reservation
Alireza Mosahafi (M) och Marianne Löfstedt (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ordföranden frågar om nämnden kan ställa sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande nr 1 och konstaterar att så är fallet.

Ordföranden frågar om nämnden kan ställa sig bakom Christina Bernhardssons (S) yrkande nr 2 och konstaterar att så är fallet.

Ordförande frågar om nämnden i övrigt kan ställa sig bakom tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Planeringsdirektiv 1 2027 samt plan för 2028-2030. Bilaga.
Bilaga 2. Investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030. Bilaga.
Bilaga 3. Totalramsberäkning. Bilaga.
Bilaga 4. Anvisning för nämnder och bolags yttrande. Bilaga.
Bilaga 5. Nämndernas utmaningar och möjligheter i 3-5 års perspektiv. Bilaga.
Bilaga 6. Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser. Bilaga.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Tekniska nämnden 2026-03-19

Bilaga 7. Relationstal - föreslagen ramtilldelning i förhållande till PKV och demografiska förändringar. Bilaga.
Bilaga 8. Ramtilldelning över tid. Bilaga.
Bilaga 9. Nuläge inriktningsmål och program 2025. Bilaga.
Bilaga 10. Förslag viktiga datum för kommunens nämnder och bolag under 2027. Bilaga.
Yttrande Remissfråga 1. Bilaga.
Yttrande Remissfråga 2. Bilaga.
Yttrande Remissfråga 3. Bilaga.
Yttrande Remissfråga 4. Bilaga.

Beredningsansvariga

Karin Isaksson
Marcus Bystedt
Hanna Ekman
Verksamhetsekonomer
Verksamhetschefer

Beslutet ska skickas till
Till KSdiarium, i word-format, senast 20 mars 2026. Skriv i ämnesraden *Tekniska nämndens yttrande KS-2025/00756*.
Karin Isaksson

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Inledning

Kommunens övergripande mål att skapa ett attraktivt, tryggt och hållbart samhälle genomsyrar samtliga verksamhetsområden. Nämnden har fortsatt tillväxt i fokus för att skapa förutsättningar för att säkra välfärdens utveckling. Stadsutveckling, god offentlig service och ett hållbart samhälle är centrala för fortsatt tillväxt och en god livskvalitet. Den tekniska utvecklingen och digitaliseringen möjliggör effektivisering och innovation, men ställer samtidigt ökade krav på anpassning av arbetssätt, kompetens och infrastruktur. Verksamheterna har ett uttalat ansvar att bidra till kommunens mål, exempelvis genom en effektiv organisation, olika hållbarhetsinitiativ, utveckling av mötesplatser och service samt införande av nya teknologier.

För kommande år finns stora ekonomiska utmaningar för tekniska nämndens verksamheter som måste hanteras. En ökad driftsram är nödvändig om inte en betydande anpassning av service och kvalitet ska bli nödvändig. Nya lag och myndighetskrav och stora kostnadsökningar inom vissa specifika områden kräver mer resurser för att möta behov, som inte är valbara.

En attraktiv stad och kommun, för fortsatt tillväxt

Stadens attraktivitet är en viktig förutsättning för fortsatt tillväxt och en god livskvalitet. Utveckling av service, mötesplatser, stads- och kommundelar och besöksmål är viktiga pusselbitar. Stad och land behöver utvecklas parallellt och ekonomiska förutsättningar behöver skapas för detta. En hållbar tillväxt kräver kraftsamling inom många områden, och kommunens inriktningsmål tydliggör dessa prioriteringar. Lika viktigt som att komplettera med ny bebyggelse är att vårda vår befintliga struktur.

Staden ska vara en bra plats för alla, både yngre och äldre, medborgare såväl som besökare och näringslivet. För tillväxten är studenterna en särskilt viktig grupp där staden ska bjuda in till vilja och förutsättningar att stanna kvar i staden när studierna avslutas.

Hela kommunen behöver utvecklas där t.ex. belysning på landsbygd behöver utökad finansiering och även bidrag till enskilda vägar där kommunens bidrag är relaterade till Trafikverkets ersättning som höjts kräver budgetförstärkning, i annat fall måste riktlinjerna revideras och ambitionsnivån sänkas.

Det vore också önskvärt att medel avsätts för utveckling av våra besöksmål, t ex Norrbyskär.

Demografi och förändrade behov

Förändringar i befolkningens sammansättning påverkar behovet av lokaler och tjänster och skapar förutsättningar för omställning och ändrat nyttjande. Behovet av nyproduktion minskar inom vissa områden, medan behovet av resurser för omställning och anpassning ökar. Lokaler måste anpassas i takt med demografiska förändringar – exempelvis kan förskolor omvandlas till lokaler för daglig verksamhet eller hemtjänst.

Det minskande barnantalet i förskolan och skolan innebär inte alltid att enheter kan stängas, vilket ofta medför ökade kostnader per barn eftersom bemanningen inte kan minskas i motsvarande grad.

Nya behov som inte kan lösas inom befintligt lokalbestånd kräver avsatt finansiering för att ha förutsättningar att genomföras. Ett exempel på nya behov är utökade lokaler för Centrum mot våld, en viktig verksamhet som är mycket trångbodd idag.

Nya lagkrav, inom många områden

Inom ett antal områden har kommit/ kommer nya lagkrav och direktiv som inte är valbara, de kräver åtgärder.

NIS 2, EUs uppdaterade cybersäkerhetsdirektiv ställer helt andra krav som kommunen måste uppfylla. Cybersäkerhetslagen medför behov av betydande inköp och investeringar av tjänster, programvara och hårdvara för en proaktiv förmåga att identifiera hot och tecken på incidenter. Identitets- och behörighetshantering behöver stärkas och likvärdig säkerhetsnivå säkerställas inom samtliga verksamheter, exempelvis även skoladministration.

Nya krav på brandsäkerhet för våra befintliga särskilda boenden och vård och omsorgsboenden kräver sprinkling och i vissa fall även ytterligare åtgärder, t.ex. nya brandceller. Lagstiftningen är retroaktiv. Därtill kommer ökade krav för tillgänglighet och arbetsmiljö och samtliga krav måste åtgärdas för att boendena på sikt ska vara godkända, annars måste de ersättas. Brandmyndigheten kräver åtgärder i en takt av sex enheter per år. Åtgärderna är kostsamma och kräver dels investeringsmedel för våra egna fastigheter, dels driftmedel då många boenden är förhyrningar och behöver åtgärdas av fastighetsägaren och då åtföljs av en hyreshöjning.

Miljökrav för belysning är känt sedan tidigare men utbytet är fortsatt underfinansierat gällande både drift och investering. Detta gäller både inom Fastighet och Gator och parker.

Allt fler arter läggs till på EU:s lista utifrån förordningen om förbud att sprida invasiva arter och kommunen måste då agera för att bekämpa dessa.

Civil beredskap, säkerhet och trygghet

Samhällets utveckling, omvärldsläget och klimatförändringar ställer ökade krav på kommunens robusthet och krisberedskap. Nämndens uppdrag inom civil beredskap avseende inom reservkraft, reservdrivmedel, beredskapslager och livsmedelslager är viktiga, prioriterade områden för att minska samhällets sårbarhet. Därutöver är upprustning av skyddsrum enligt gällande lagstiftning (Lag 2006:545 om skyddsrum) prioriterat inom nämnden, likväl som förvaltningens egen krisorganisation och kontinuitetsplanering. Satsningarna kräver ytterligare resurser och långsiktiga satsningar för att vara genomförbara, exempelvis anslutning av reservkraft i förhyrda vård- och omsorgsboenden och uppbyggnad av lager av olika slag.

Arbetet sker i nära samverkan med säkerhetsenheten och andra berörda aktörer, t.ex. de kommunala bolagen som ansvarar för andra delar av kommunaltekniken.

Klimatförändringarna medför mer extremt väder, såsom översvämningar, stormar, bränder och torka. Detta kräver viktig anpassning och ett långsiktigt arbete för att bygga en robust stad och begränsa skadorna av framtida händelser.

Säkerhetsfrågorna har fått ökad betydelse till följd av nya lagkrav, förändrat omvärldsläge och växande hotbild. Fysiska säkerhetskrav, t.ex. passagekontroll, ställs både på befintliga och nya lokaler vilket innebär stora kostnader i ett stort fastighetsbestånd. Hotbilden mot offentliga verksamheter ökar och kräver utveckling av tekniska lösningar, arbetsformer och regelverk. Samverkan med säkerhetsenheten är avgörande för att stärka tryggheten och minska sårbarheten och arbetet behöver ske i flera delar av den kommunala förvaltningen. Detta ställer krav på tekniska nämnden att utveckla nya tekniska lösningar, arbetsformer och regelverk.

Betydligt högre kostnadsläge och fortsatta kostnadsökningar

Under de senaste åren har kostnadsökningarna varit stora, byggkostnadsindex ökat med uppemot 30% och t,ex. licenser, hyror och livsmedel är andra områden med väldigt stora kostnadsökningar som nämnden haft att hantera. Utmaningarna har varit stora vilket ger begränsningar för att hantera ytterligare, kommande kostnadsökningar som inom många områden är fortsatt betydande, även om den allmänna inflationen mattats av. Tekniska nämnden bär stor del av de kostnadsökningar som kommunen haft att hantera de senaste åren. Det tär på utrymmet för utveckling.

Prisutvecklingen på licenser har varit kraftig, här finns också valutaeffekter. För 2026 bedöms licenskostnaderna öka med cirka 15 Mnkr, och denna trend väntas fortsätta. Kostnadsökningarna är svåra att påverka och riskerar att hämma nödvändig utveckling och säkerhetsarbete. Därtill ställs krav på utvärdering och komplettering av amerikanska molntjänster med alternativ som erbjuder högre datasuveränitet, vilket medför ytterligare behov av finansiering och kompetensförflyttning.

Färdtjänstens entreprenör har nyligen gått i konkurs och ett väldigt ekonomiskt fördelaktigt avtal kommer ersättas med ett avtal med en mycket högre prisbild. Kostnaden på årsbasis bedöms öka uppemot 20 Mnkr och ska servicenivån och avgifter bibehållas krävs utökad budget. I annat fall behöver en genomgripande översyn av Färdtjänstresornas villkor göras.

Fastigheternas underhåll utgörs av både driftsinsatser och reinvesteringar. Även driftsmedlen behöver utökas för att underhållsbehovet ska täckas.

Utrymme för utveckling

Parallellt med all viktig daglig drift är det av stor betydelse att nämnden har förutsättningar att säkerställa sin utvecklingskapacitet, som behövs inom en rad områden. Många gånger genereras nyttan av utvecklingen inom andra nämnder men stor del av kostnaden belastar tekniska nämnden.

Umeå kommun befinner sig i en omfattande digital omställning, där generativ AI och nya tekniska plattformar utforskas och implementeras. Erfarenheter visar att parallella initiativ har lett till fragmentering och ineffektiv resursanvändning. För att skapa en långsiktigt hållbar struktur krävs samlade riktlinjer, central kompetens och gemensam teknisk plattform för AI. Detta möjliggör skalbarhet och ökad kontroll över datahantering, samtidigt som ekonomisk effektivitet och minskad leverantörsberoende säkerställs. Utvecklingsbehoven omfattar även investeringar i data- och AI-plattformar inom Sverige, särskilt för hantering av sekretessdata. Kompetensbrist inom IT och digitalisering utgör en utmaning, liksom behovet av nya processer och arbetssätt för att efterleva lagstiftning och säkerhetskrav.
Utöver digital omställning behövs även annan ny teknik, t ex investeringar i teknik som främjar hållbarhet. Ny teknik erbjuder många möjligheter, och det är avgörande att kommunen hänger med i utvecklingen för att skapa en modern och attraktiv stad. Utöver tekniska lösningar behöver också andra värden få utrymme. Fina och trygga, jämställda offentliga miljöer, förutsättningar för rekreation och mänskliga möten är exempel på områden som måste fortsätta att utvecklas likväl som en ändamålsenlig infrastruktur och god offentlig service. Allt för att Umeå kommun ska fortsätta vara ett populärt val av plats att leva sitt liv.

Arbetet med att minska klimatutsläppen måste intensifieras och prioriteras. Tekniska nämnden har i sitt grunduppdrag att arbeta för att minska klimatutsläppen inom nämndens verksamheter, det är ett arbete som pågår men kräver ytterligare utvecklingskapacitet. Klimatomställningen är långsiktigt positivt för Umeå kommun men kräver ytterligare resurser för ett systematiskt utvecklingsarbete.

Tekniska nämndens verksamheter har ofta en avgörande betydelse för att kommunens inriktningsmål ska kunna nås. Det utvecklingsarbetet behöver kunna ske utan att alltför stor konkurrens uppstår med resursbehoven för den löpande verksamheten.

Avslutning

Sammanfattningsvis står nämnden inför omfattande utmaningar och behov utifrån samhällets krav. För att uppfylla kommunens mål och lagstadgade krav krävs prioriteringar, förstärkta resurser och samordning över verksamhetsgränser. De identifierade behoven och utmaningarna måste resurssättas och är avgörande för att skapa förutsättningar för en attraktiv, trygg och hållbar kommunal verksamhet, även i framtiden.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Tekniska nämnden ser behov av förändrade/utökade projekt inom fastighet, gator och parker samt DoIT, vilka redogörs för nedan per respektive verksamhet.

Totalt förändrade behov för Tekniska nämnden redovisas i nedan tabell.

Tillkommande/ändrade behov Tekniska nämnden, mnkr			
2027	**2028**	**2029**	**2030**
-4,281	123,298	120,187	77,798

Nedan följer mer detaljerade beskrivningar per verksamhet

Gator och parker

Gator och parker, tkr	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Bussgata Skolgatan	3 000	17 000		
Rödängsvägen		3 000	15 000	
Renmarkstorget	-15 000		15 000	
RMT–dagvatten / MCF	16 000			
Hållplats Skolgatan	4 000			
Renmarkstorget E-NORM		0		
Älvsvatten	11 000			
Fordon	2 300	2 300	2 300	2 300
Älgvägen		8 000		
Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdsätt	5 000	5 000	5 000	5 000
Döbelns park/Vänortsparken		4 000	4 000	
Stadsutveckling innanför ringen (tidigare väg 503)				30 000
Utredningar inför investering	1 000	1 000	1 000	1 000
tot	**27 300**	**40 300**	**42 300**	**38 300**

I ombyggnaden av Renmarkstorget har behov av att hantera skyfall och dagvatten aktualiserats. Behoven avser inte enbart torget utan västra delen av centrumfyrkanten. Detta har ökat behoven av utredningar för att hantera dessa behov och åtgärder som både är nödvändiga och påverkar både Umeå kommun och Vakin/Umeva. Ansökan har lämnats in till både Tillväxtverket, där kommunen och Vakin beviljats 16 mnkr, och till Myndigheten för civilt försvar där ansökan skickas in under våren.

Renmarkstorget – 15,0 mnkr flyttas från 2027 till 2029.

Renmarkstorget-dagvatten, nytt projekt – ytterligare behov för 2027 på 10 mnkr för att klimatsäkra centrum och därför bygga en dagvattenledning tillsammans med Vakin/Umeva. Beloppet inkluderar medfinansiering från Tillväxtverket 16,0 mnkr (som beviljats) samt att förutsätter att ansökan om 39 Mnkr beviljas av Myndigheten för civilt försvar. Även resurser för genomförda utredningar behövs om 6 Mnkr. Tillkommande behov 16 mnkr.

Renmarkstorget E-Norm – Ökade kostnad av elektrifiering 4,7 mnkr, finansieras helt av stöd från Tillväxtverket 4,7 mnkr. Tillkommande behov 0 mnkr.

Hållplats Skolgatan behöver få ny, permanent placering som förbättrar kollektivtrafikens förutsättningar när Renmarkstorget byggs om. Tillkommande behov 4,0 mnkr.

För att skapa en långsiktigt hållbar lösning för bevattning av allmän plats i Umeå behöver älvsvatten användas. Lösningen bidrar även till ett mer robust samhälle och en ökad civil beredskap då älvsvattnet kan renas om behov skulle uppstå. Minskar också konkurrensen om dricksvattnet. Ett nytt pumphus och ledningar planeras under 2028. Tillkommande behov 11,0 mnkr.

För att förbättra kollektivtrafiken österut och skapa bättre förutsättningar att knyta ihop centrum med universitetsområdet behöver bussgatan på Skolgatan förstärkas mellan ÖK och Östra Esplanaden och en viktig byteshållplats vid Församlingsgården behöver tillgänglighetsanpassas samt skyfallssäkras. Kostnad för sträckan och hållplats beräknas till 3,0 mnkr 2027 och 17 mnkr 2028. Tillkommande behov 20,0 mnkr.

Rödängsvägen har behov av ombyggnad för att minska belastning på Tvärån samt förbättra för kollektivtrafiken på gatan. 3 mnkr 2028 och 15 mnkr 2029. Tillkommande behov 18,0 mnkr.

Älgvägen behöver byggas om för att skapa bättre förutsättningar för cykel och kollektivtrafik och ryms inte i befintlig pott. Tillkommande behov 8,0 mnkr 2028.

Döbelns park är en historisk park som där medel avsatts för ny scen, där även parken i sig behöver restaureras och utvecklas. Även Vänortsparken har stor potential att utvecklas som mötesplats och för lek i centrum. Tillkommande behov 4,0 mnkr 2028 och 4,0 mnkr 2029 för båda parkerna.

Stadsutveckling innanför ringen har nu nya förutsättningar då vi övertagit vägnätet innanför ringleden. Vi behöver utveckla den infrastruktur vi övertagit och skapa förutsättningar för byggande och tillväxt. Tillkommande behov 30 mnkr år 2030.

Åtgärdsprogram Transporter Trafiksäkerhet och Hållbara färdsätt är viktiga områden för att nå kommunens mål, särskilt miljömålen – behov av ökad årlig ram med 5,0 mnkr per år från 2027.

Utredningar behöver ske i tidigare skeden och har ökat behov,1,0 mnkr per år från 2027. Fordon ram – ökat behov för att köpa elektriska maskiner 2,3 mnkr per år från 2027.

Investeringsanslaget för belysning behöver förstärkas för att kunna upprustning ska kunna genomföras i enlighet med de beslut som fattats i Tekniska nämnden avseende kriterier för upprustning. Behoven beskrivs i nedanstående tabell.

Kommunala belysningspunkter på enskilda och statliga vägar

	Antal	Antal som avvecklas nuvarande kriterier	Antal som reinvesteras beslutade kriterier	Kostnad att bygga om/ ersätta alla (Mnkr)	Kostnad att bygga om/ ersätta beslutade kriterier (Mnkr)
Statlig väg	3400	1516	1884	340	188
Enskild väg	3300	1681	1619	66	32
Summa		**3197**	**3503**	**406**	**221**

	Årlig reinvestering beroende på antal år, Mnkr	
10	**41**	**22**
15	**27**	**15**
20	**20**	**11**

Fastighet

Fastighet, tkr	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	-66 500	50 000	16 500	
Inv Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3	-2 000		2 000	
Gruppboende Stenmorgärdet 2024, 3		-13 496	6 496	7 000
Gruppboende Gimoplan	-8 864	8 864		
Lokalanpassning ej spec.	8 000	8 160	8 323	8 490
Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar	7 900	8 058	8 219	8 384
Ökad civilberedskap	5 300	5 406	5 514	5 624
Reinvesteringar	10 000	10 000	10 000	10 000
tot	**-46 164**	**76 992**	**57 052**	**39 498**

Tidplanen för **Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-3** har förskjutits och budgetmedel behöver anpassas till ny tidplan. 50 mnkr från 2027 föreslås flyttas till

2028 och 16,5 mnkr från 2027 föreslås flyttas till 2029. Budgeten för inventarierna föreslås flyttas från 2027 till 2029 med 2 mnkr.

Gruppboende Gimoplan har försenats pga utdragen planprocess, 8,864 mnkr föreslås flyttas från 2027 till 2028.

Gruppboende Stenmorgärdet förskjuts ett år, 13,4956 mnkr föreslås flyttas från 2028 till 2029 och 7 mnkr flyttas från 2029 till 2030.

Det årliga ramanslaget **Åtgärdsprogram Energi Fastighetsinvesteringar (lönsamma)** föreslås höjas till 20 mnkr med start 2027, dvs en ökning med 8 mnkr framåt. Budget utökades till 17 Mkr för 2026. Behoven är stora och investeringarna ger gott resultat, vilket gynnar ekonomi och miljö.

Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinvesteringar klimat har möjliggjort att kommunen kunnat arbeta på ett positivt sätt med bl.a. elektrifiering av byggarbetsplatser och få ytterligare externa medel. För att kunna accelerera arbetet med att sänka klimatutsläppen behöver posten höjas och fortsätta årligen.

Lokalanpassningar ej spec behöver utökas. Ramen är idag mycket låg i förhållande till beståndets storlek och nu ökar behoven då fler lokaler i sin helhet bör ställas om. Mindre anpassningar för verksamheternas behov behöver kontinuerligt ske exempelvis utifrån arbetsmiljö, lokaloptimering eller nya krav. Föreslås utökas med 8 Mkr med start år 2027. Viktigt är att även nämndernas behov av anpassning uppmärksammas i respektive verksamhets investeringsplan, t ex medel för anpassning för brandkrav.

Ökade medel för **civil beredskap** och åtgärder i skyddsrum. De mer komplexa skyddsrummen som kräver mer ombyggnationer kvarstår och därför behövs ytterligare medel. En ökning med 5,3 mnkr år 2027. Fortfarande är behoven framåt oklara och posten kommer behöva revideras i framtiden.

Reinvesteringar behöver ytterligare förstärkas. Dels är budget/ kvm låg i förhållande till branschnyckeltal och därutöver ger bl a ökade säkerhetskrav nya behov av reinvesteringar och utbyte. Ett eftersatt område är också våra utomhusmiljöer där upprustningsbehoven är stora. Föreslås utökas med 10 Mkr årligen.

I kommande års budget- och planeringsprocesser behöver stora investeringsbehov i våra badhus hanteras och även ny ladugård vid Forslundagymnasiet.

DoIT

DoIT, tkr	2027	2028	2029
Bildskärmar och tillbehör	0	0	0
Datorer Umeå Kommun	0	7 333	10 342
Skrivare som tjänst	0	-7	-71
Ram It FG	4 369	0	0
Ram It GY	0	0	0
Utrustning servrar	4 130	5 369	6 980
Utrustning Nät	1 084	311	2 384
AI-hårdvara för kommunen	5 000	1 000	1 200
tot	**14 583**	**14 006**	**20 835**

I slutet av 2022 avrapporterades Uppdrag 19 till TN och KS där förvaltningarnas behov av datorer redovisades inklusive ekonomisk konsekvens för åren 2023–2026. I juni 2023 beslutade KF att utöka DoITs investeringsram för att möta verksamhetsbehoven. Inför 2027 har DoIT kompletterat ramen med behov för att klara återinvestering av den tidigare beslutade förtätningen av datorer. Siffrorna har uppdaterats efter dialog med övriga förvaltningar om deras behov samt att stora kostnadsökningar har tagits i beaktning.

Investeringsbehov i nät påverkas av en stor mängd accesspunkter som behöver bytas ut. Utrustning i form av servrar inkluderar 2,7 Mkr för IT-kapacitetsnämndens räkning då den nämnden saknar egen investeringsram.

Det finns en stor efterfrågan av AI inom kommunen. För att nå en hög grad av datasuveränitet och kunna nyttja tekniken också för storskaliga beräkningar av känsliga data behövs investeringar i kraftfullare hårdvara för AI-tillämpningar, 5 mnkr.

DoIT, bilaga

Inom DoIT finns kommande år särskilt stora behov av resurser, behov som riktas mot hela kommunen men behöver lösas inom DoITs verksamhet.
Därför beskrivs de samlat i bilaga.

Område	Kommentar	Behov av ramförstärkning
Säkerhet - Möta lagkrav (NIS2/CSL) o Kostsamma åtgärder (GAP-analys gjord) - Samma säkerhetsnivå på administrativ personal inom skolan som övrig personal - Stärkt säkerhet passage och behörigheter	Svårt att uppskatta exakta kostnader. Bedömningen vi gjort som delas av kommuner i motsvarande storlek och situation är ett behov motsvarande 17 Mkr för att möta lagkrav. Detta är mestadels till licenser och verktyg för förebyggande övervakning men också behov av medarbetare med kompetenser vi idag inte har. Kostanden för att ha samma säkerhet för skolans användning av Microsoft är 2 Mkr. Passage och behörigheter estimeras till ca 1 Mkr. Vid centralisering av korthantering kan det behövas omfördelning av medel för att klara bemanning.	20.000 tkr Stor osäkerhet och en nivå som kommer behöva utökas ännu mer över tid.
Licenser	För 2026 har vi kostnadsökningar för licenser på nästan 15 Mkr vilket medfört att allt utrymme som skulle täcka indexuppräkningar, lönerevision, säkerhetsåtgärder och viss utveckling ätits upp av licenskostnader. Vi bedömer att kostnaderna kommer fortsätta öka och drivs av omvärldsläget. Tekniska nämnden har tydliggjort att vi förväntas utvärdera, testa och eventuellt komplettera vår användning av amerikanska molntjänster med alternativ som har högre nivå av datasuveränitet. Vi ser ett behov av finansiering för att kunna möta denna förväntansbild.	15.000 tkr
Data och AI	Vi behöver utöka vår kapacitet men också vår förmåga, bland annat med data och AI-plattformar som ligger inom Sverige för att i större skala kunna använda tekniken inom alla kommuns verksamheter, också de med sekretessdata.	5.000 tkr

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Arbetet med inriktningsmål och därtill hörande program är viktigt och centralt. Nämnden tycker det är bra att kommunens övergripande mål tydliggörs för hela kommunorganisationen på detta sätt. Det tydliggör vad som är viktigt och ger underlag för prioritering, även om grunduppdraget också måste vara i fokus. Nämnden anser den inriktning som finns i styrmodellen, att arbetet koncentreras enligt modellen och "sidospår" ska undvikas, ger förutsättningar för framdrift och konkreta resultat inom de områden som bedömts viktigast att åstadkomma resultat inom.

Att nämnderna har fått generella medel för detta arbete ger en möjlighet för verksamheterna att göra satsningar och prioritera utifrån kommunens övergripande styrning. Det ger möjlighet att växla upp planerade insatser, men, mer resurser behövs. Det är väldigt viktigt att det finns resurser där genomförandet ska ske så att vi kan leverera konkreta resultat. Givetvis är det viktigt att strategier och planering finns men minst lika viktigt att genomförande och framdrift sker. Resursfördelningen bör spegla detta.

Inriktningsmål 1 – Tillväxt

Nämndens främsta bidrag inom området är att säkerställa den infrastruktur som krävs för fortsatt tillväxt. Detta uppdrag är tydligt även utan ett programstyrt arbetssätt. De områden som programmet omfattar är både betydelsefulla och relevanta, och de föreslagna insatserna är väl motiverade. Samtidigt blir samhällets robusthet ett allt viktigare perspektiv. Den tillväxt som sker får inte leda till ökad sårbarhet.

Vi behöver utveckla livsmiljöer som ger invånarna goda förutsättningar att leva ett bra liv. Att väga olika perspektiv mot varandra är en ständig del av nämndens beslut, och för att stadsutvecklingen ska lyckas måste flera aspekter balanseras samtidigt.

Bland dessa avvägningar är ekonomisk hållbarhet en grundläggande förutsättning som måste säkerställas parallellt med övriga perspektiv. Detta behöver få större tyngd i det framtida beslutsfattandet för att planer och målsättningar ska vara genomförbara.

Programmen skulle kunna utvecklas ytterligare för att bli ännu mer konkret avseende fler områden som är viktiga för stadens fortsatta tillväxt.

Inriktningsmål 2 – Social hållbarhet

Inriktningsmål 3 – Jämställdhet

Program för social hållbarhet

Tekniska nämnden bidrar aktivt till genomförandet av Program för social hållbarhet genom att planera, utveckla och förvalta kommunens utomhusmiljöer med fokus på jämlikhet, jämställdhet och inkludering. Genom att stärka flöden och kopplingar mellan stadsdelar, utveckla attraktiva och trygga mötesplatser samt skapa tillgängliga och välfungerande boendemiljöer, arbetar nämnden för att minska skillnader i livsvillkor och motverka segregation. Arbetet omfattar även att stärka möjligheterna till dialog och delaktighet, så att fler invånare – oavsett bakgrund eller livssituation – kan vara med och påverka kommunens utveckling. Inom ramen för jämställd stadsplanering integreras ett jämställdhetsperspektiv i utformningen av det offentliga rummet, för att säkerställa att kvinnor och män, flickor och pojkar, har likvärdiga möjligheter att använda, påverka och känna trygghet i stadens miljöer. På så sätt bidrar tekniska nämnden till att bygga en hållbar, inkluderande och trygg kommun för alla.

Inriktningsmål 4 – Klimat

Fokusområdena för programmet är fortsatt relevanta då de speglar aktiviteter med stor klimatpåverkan i Umeå. Eftersom transportsektorn, bygg- och anläggningssektorn samt energianvändningen står för en betydande del av utsläppen behöver dessa områden fortsatt vara centrala i styrningen, detta tillsammans med cirkulär ekonomi som har stor potential att bidra till inriktningsmål 4. Fokusområdena behöver inte ändras.

Redovisningen av status för programmet beskrivs inte i planeringsdirektivet utan redovisas separat. Kvalitetsfaktorer och indikatorer har flyttats till redovisningen. Därför kan det vid jämförelse med exempelvis planeringsdirektivet 2025 framstå som att kvalitetsfaktorer och indikatorer inte längre finns kvar när de i själva verket återfinns i separat redovisning. Det är önskvärt att förtydliga i planeringsdirektivet var uppföljning av programmet sker.

När kvalitetsfaktorer och indikatorer inte presenteras direkt i planeringsdirektivet kan det upplevas svårare att få grepp om status för arbetet med inriktningsmål 4. Att inkludera en kort nulägesbeskrivning av klimatpåverkan i kommunen kan göra statusen tydligare skapar bättre förståelse för hur långt arbetet har kommit i förhållande till målet om klimatneutralitet 2040.

Samordning och stöd för nämndernas arbete inom klimat och miljöområdet behöver utvecklas. Nämnden har inför året, utifrån UKFs modell för styrning av miljöarbetet, arbetet fram en modell för styrning av det egna arbetet. Nämnden ser gärna att det arbetet utvecklas och nämnden ser gärna också att stödet till nämndernas arbete förstärkas så vi kan nå ännu mer konkreta resultat.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Taxor

Tekniska nämnden föreslår att avgiften för uteserveringar som inte kräver bygglov justeras under vintersäsongen november – mars enligt nedan:

	Sommarsäsong	***Vintersäsong***
Zon 1 arealavgift	***5,01 kr kvm/dygn***	***2,5 kr kvm/dygn***
Zon 2 arealavgift	***2,34 kr kvm/dygn***	***1,17 kr kvm/dygn***
Zon 3 arealavgift	***1,67 kr kvm/dygn***	***0,84 kr kvm/dygn***

Motivering: se separat taxe-beslut, TN-2026/00099.

Nämnden har inga övriga förslag till revidering av taxor och avgifter för 2026.

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2026-03-19

§ 34
Diarienr: TN-2026/00065

Yttrande över det årliga bidraget till stiftelsen Arboretum Norr

Beslut
Tekniska nämnden beslutar

att lämna Stiftelsens Arboretum Norrs skrivelse som bilaga till yttrandet på Planeringsförutsättningarna.

Ärendebeskrivning
Tekniska nämnden har erhållit en skrivelse från Stiftelsen Arboretum Norr.

Skrivelse
För att kunna vidmakthålla driften av Arboretum Norr och undvika en nedläggning på sikt, föreslås Kommunfullmäktige att öka bidraget till Stiftelsen Arboretum Norr till 1,5 mnkr per år.
Bidraget till Stiftelsen Arboretum Norr från Umeå kommun höjdes senast 2010 och har sedan dess legat still på nuvarande nivå 545 tkr om året. Redan för 16 år sedan var anslaget för litet för att täcka föreståndarens (den då ende anställde) lön och nödvändiga driftskostnader. Under samma tid har det skett en genomsnittlig penningvärdesförsämring av ~30 %. Även utan hänsyn till inflationen har stödet från Umeå kommun de facto minskat sedan 2010. Detta eftersom kommunen tidigare bekostade funktioner som ekonomisk redovisning, sekreterarhjälp, soptömning, vedutkörning och latrintömning, vilka stiftelsen idag själva får hantera.
I oktober 2022 hade Tekniska nämnden ett överskott och beslutade om ett engångsanslag på 1 mnkr (TN-2022/00690). Man föreslog samtidigt till kommunstyrelsen att ett utökat kontinuerligt anslag bör inarbetas i kommunens budget. Trots flera äskanden från stiftelsen om en permanent höjning har detta inte genomförts.

För sin överlevnad har Arboretum Norr fått snåla på driftkostnaderna och förlita sig på alternativa intäkter. Historiskt har vi haft stora framgångar med externa projektbidrag (sponsring, fonder, EU-medel, Naturvårdsverket), vilket möjliggjort nyanläggningar och utveckling, såsom Lägdaleden, Japanska trädgården och arboretets filial på campus. Dock går det inte långsiktigt att finansiera driften genom projektansökningar, eftersom varje nytt projekt också medför ökade framtida driftskostnader. Tyvärr finns det inga sökbara externa fonder etcetera, som ger pengar till skötsel och drift; utan alla premierar nyanläggning.
Sedan 2010 har antalet planterade träd nästan fördubblats, stigsystemen har utökats och besökstalen har mer än tiodubblats. Personalbehovet har ökat i takt med detta.

Idag består personalen av:
• Föreståndare (chef och vetenskaplig ledare): 40 % tjänst.
• Intendent (huvudansvar för samlingar och databas): 80 % tjänst.
• Trädgårdsmästare (deltar även i administration etc.): 80 % tjänst.
• Snickare (underhåll av stigar, trappor, mm.): 80 % tjänst under sommaren.

Den sammanlagda årsarbetstiden motsvarar 2,4 heltidstjänster, vilket bedöms vara ett minimum för nödvändig skötsel. Detta är dock en mycket större bemanning än någonsin förr i Arboretum Norrs historia. Nyanställningarna skedde när föreståndaren var frånvarande en längre tid på grund av sjukdom i familjen, med hjälp av de lönemedel som då frigjordes, samt det extra bidraget från TN på 1 mnkr.
Ingen permanent höjning av bidraget har kommit till stånd efter det och personalen har bara kunnat behållas fram till idag, tack vare att ett större arv erhölls 2024. Efter 2026 kommer dock alla sparade medel att vara förbrukade.
Som allmännyttig organisation utan inträdesavgift ökar kostnaderna för underhåll och drift i takt med att besöksantalen ökar. Alla år med en otillräcklig bemanning har också lett till att en avsevärd underhållsskuld har byggts upp, vilken vi har börjat beta av när vi nu för första gången har en gynnsammare personalsituation. Utan den föreslagna uppräkningen av bidraget från Umeå kommun kommer dock personalen att behöva sägas upp och verksamheten får på sikt läggas ned. En rimlig kommunal

basfinansiering underlättar dessutom möjligheten att attrahera ytterligare externa finansiärer och samarbetspartners, där sådana medel då kan användas till utveckling snarare än basdrift.
Arboretum Norr lockar besökare från hela världen och har av kommunen själv pekats ut som ett av 10 besöksmål som behövs i en attraktiv kommun av Umeås storlek. Anläggningarna besitter unika vetenskapliga, pedagogiska och rekreationella värden som upprätthållits till mycket små kostnader för Umeå kommun. Med tanke på pågående urbanisering och klimatförändringar förväntas behovet av dessa värden öka. Om vi på grund av bristande basfinansiering tvingas nedmontera verksamheten, vore detta en stor förlust för Umeå kommun och dess invånare. Samtidigt skulle det vara ett hårt slag mot den internationella dendrologiska forskningen då oersättlig kunskap och en unik genbank, en av världens nordligaste, skulle gå förlorad.

Sammanfattning: Mot bakgrund av Arboretum Norrs unika värden samt ökande besöksantal och därmed medföljande kostnader, är en permanent höjning av bidraget till 1,5 mnkr per år nödvändig för att säkerställa fortsatt drift och utveckling.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Arboretum Norr; värden, historik och ekonomiska förutsättningar.
Bilaga 2. Ekonomisk resultatrapport för verksamhetsåret 2025, samt budget för 2026.

Beredningsansvariga

Johnny Schimmel
Magnus Lingegård

Beslutet ska skickas till
KSdiarium med diarienr KS-2025/00756.

Bilaga 1

ARBORETUM NORR;
värden, historik och ekonomiska förutsättningar

Stiftelsen Arboretum Norr

bildades 1984 för testplanteringar av olika träd och består idag av Baggbölearboretet, med olika trädarter geografiskt uppdelade i världsdelar, samt Campusarboretet, en filial inne på Umeå campus, vilken skapats för undervisning. Baggbölearboretet erbjuder estetiska miljöer med hög biologisk mångfald och lockar turister såväl som Umebor. Även campusarboretet har blivit en viktig rekreationsmiljö för anställda och studenter på universiteten. Vi deltar i internationella nätverk och tar emot forskare, studenter och volontärer från hela världen.

- **Besök och publik:** >20 000 besökare/år; skolor, universitet, allmänhet och turister. Lockar trädfantaster från hela världen. Är av kommunen själv utpekat som ett av tio besöksmål som behövs i en attraktiv kommun av Umeås storlek.
- **Pedagogik och forskning:** Testmiljö för träd som normalt inte överlever i norra Sverige; stödjer forskning och examensarbeten. Deltar aktivt i undervisningen vid våra universitet.
- **Biologisk mångfald:** Planterade träd i naturskogsliknande miljöer skapar stora naturvärden. Kombinationen av ett arboretum, intressanta kulturmiljöer och en skötsel för biologisk mångfald är världsunik. En genbank av levande träd; bevarar arter som riskerar att försvinna i södra Sverige.
- **Ekonomi:** Har alltid varit underfinansierat, men har vuxit med hjälp av externa anslag, som dock ej bekostar fortsatt drift. Snabbt ökande skaror av besökare medför också slitage och ökade underhållskostnader.
- **Bemanning:** Dagens 2,4 heltidstjänster – ett absolut minimum för driften – är unikt stort i stiftelsens historia och har endast kunnat uppnås genom att vi erhöll ett större arv. Med denna bemanning har vi börjat beta av en ackumulerad underhållsskuld i våra arboreta.
- **Framtid:** Bidraget från Umeå kommun (0,5 mnkr/år), har inte ökats sen 2010 och räcker inte för att täcka våra driftkostnader. Utan ökat anslag måste vi redan 2027 säga upp större delen av personalen och hela verksamheten riskerar att inte överleva på sikt.

Stiftelsen Arboretum Norr
Johnny Schimmel, Föreståndare
Tel:090-7868121, 070-6312519

Besöksadress/postadress:
Stiftelsen Arboretum Norr
Skogsmarksgränd
901 83 Umeå

arboretum.norr@slu.se
www.arboretum-norr.se

Arboretum Norr är en unik verksamhet med internationellt erkännande och en ***fantastisk tillgång för Umeå****. Vi bevarar hotade trädarter, främjar biologisk mångfald och erbjuder pedagogiska miljöer för skolor, universitet och forskare. Nuvarande anslag räcker inte för drift och underhåll.* ***Vi föreslår ett bidrag på 1,5 mnkr/år från 2027, med årlig uppräkning****, för att säkerställa verksamhetens överlevnad och utveckling.*

Denna bilaga syftar till att ge en fördjupad beskrivning av Arboretum Norrs värden, historiska utveckling och ekonomiska förutsättningar, som underlag till ärendet om ett utökat årligt bidrag. Bilagan kompletterar yttrandet och ger beslutsfattare möjlighet till fördjupning.

BAKGRUND

Aboretum Norr bildas

Stiftelsen Arboretum Norr instiftades av Umeå kommun 1984 i syfte att förvalta den trädsamling, arboretum, som då redan hade börjat anläggas på av kommunen inköpt mark i Baggböle. Umeå universitet och Skogsvetenskapliga fakulteten vid SLU, inbjöds att ta plats i styrelsen med en ledamot vardera. Umeå kommun utser ordförande och fyra ledamöter till styrelsen plus suppleanter. Styrelsen utser en förvaltare (sekreterare och sammankallande i styrelsen) och rekryterar en föreståndare (verkställande).

Utöver att skapa och vidmakthålla ett omfattande och besöksvärt arboretum är det övergripande målet från urkunden att insamla kunskap om träd och buskar lämpliga för odling i Norra Sverige och att förmedla denna kunskap till kommuner och andra avnämare samt till studenter och intresserad allmänhet. Genom föreståndaren deltar Arboretum Norr i ett internationellt nätverk av andra arboreta och liknande institutioner för utbyte av kunskaper och frö/plantmaterial. Under åren har Arboretum Norr också organiserat flera expeditioner för insamling av frö, till exempel till Kamtjatka och Sachalin.

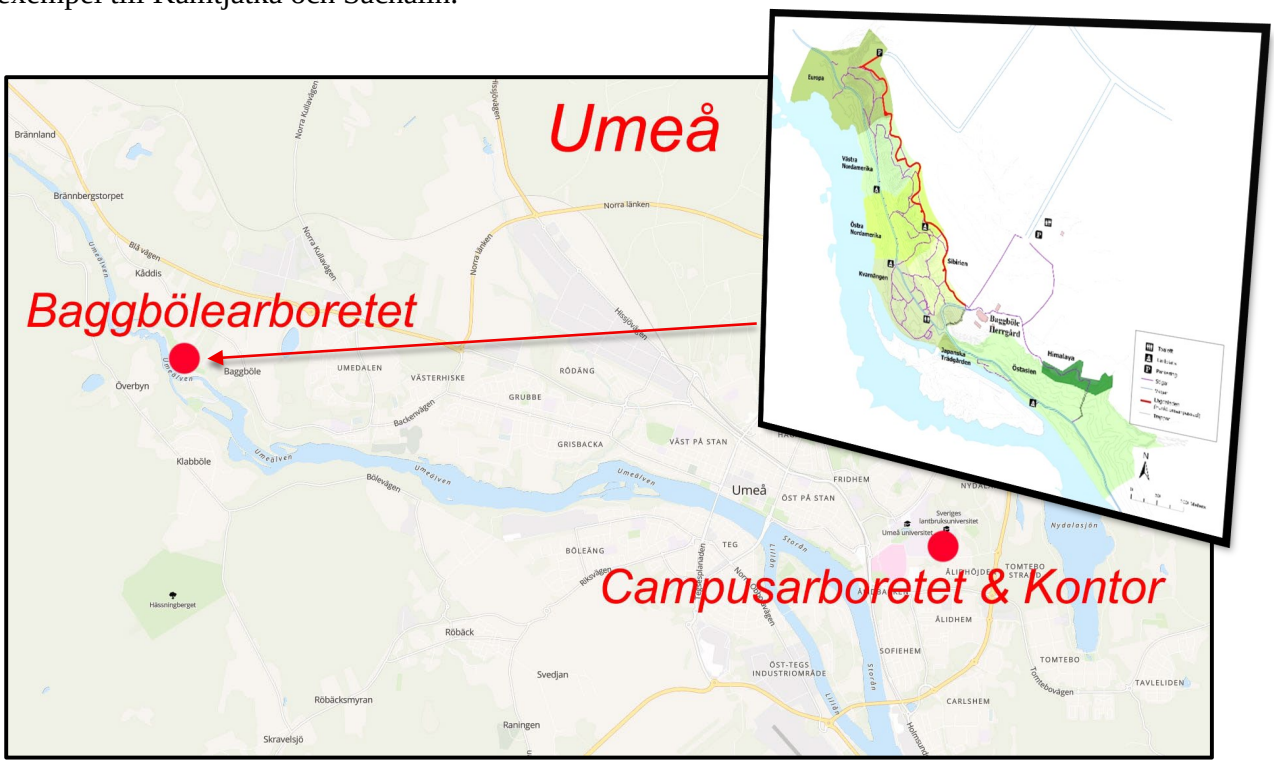

Baggbölearboretet

Initiativet att skapa världens då nordligaste arboretum i Umeå kom från Mats Hagner och Carl Gustaf Thøgersen (den senare utsågs också till Arboretum Norrs förste föreståndare) vid Umeå universitet redan i mitten av 1970-talet. Umeå kommun förvärvade mark i Baggböle och de första planteringarna gjordes omkring 1978.

Thøgersens ursprungliga plan var ett arboretum bestående av geografiska områden, s.k. ”världsdelar” där träden är grupperade utifrån deras naturliga hemvist, men med ett centralt beläget ”skyltfönster” som benämndes Kvarnängen. I detta skyltfönster ville han visa upp det vackraste från världsdelarna och också tillåta kultivarer (förädlade eller utvalda sorter av en art), medan man i världsdelarna skulle visa upp trädarter precis som de förekommer inom sina naturliga utbredningsområden i naturen. Detta genialiska upplägg, i kombination med det extremt vackra läget och unikt bra odlingsförutsättningar i förhållande till det nordliga läget, har varit nyckeln till Arboretum Norrs utveckling till en turistattraktion av världsklass.

Än i dag utgår skötseln av Baggbölearboretet från Thøgersens ursprungliga plan men den centrala delen Kvarnängen har i senare tid utökats med ett nytt och inbjudande enréområde mot Baggböle Herrgård och strax intill, invid den gamla turbinhallen har vi nu byggt upp ”Japanska trädgården”. Detta har snabbt blivit de delar av arboretet som drar flest besökare; parkliknande, intensivt skötta miljöer där tonvikten ligger på det estetiska värdet.

Även de så kallade världsdelarna har i senare tid utvecklats med en ny del; ”Sibirien” och också helt nyligen, med en liten del för träd och buskar från Himalaya. Inom världsdelarna har vi tvärtom en uttalad ambition att visa upp träden och buskarna i en vild och naturskogsliknande miljö som den skulle te sig inom arternas naturliga utbredningsområden. Till exempel försöker vi numera bland de planterade träden åstadkomma en riklig förekomst av död ved och högstubbar, vilket snabbt har lett till en unikt hög biologisk mångfald av alla organismgrupper (speciellt vedsvampar, insekter och fåglar) i Baggbölearboretet. Denna kombination av ett arboretum där man visar upp främmande träd och buskar, i kombination med omsorg om den övriga biologiska mångfalden är också världsunikt och har blivit en attraktion i sig självt. Det är också denna typ av skötsel som gjort att vi tilldelats medel från naturvårdsverkets lokala naturvårdssatsning, LONA och att arboretet i Baggböle idag följs med intresse av ornitologer och ekologer med flera vid våra universitet.

Baggbölearboretets nyaste ”världsdel” Himalaya påbörjades under 2022.

Det är inte bara de spännande träden som lockar studenter och forskare från hela världen till Baggbölearboretet. Genom den unika skötseln har vi också skapat en fristad för en rik mångfald av vedsvampar och insekter samt en spännande fågelfauna.

Baggbölearboretet är fortfarande ungt och har framtiden för sig. Fyrtio år är ingen trädålder, och trädsamlingarna kommer bara att bli bättre och bättre och mer sevärda ju mer träden växer till sig. Samtidigt är arboretet än idag kvar i en utvecklingsfas där många svenska träd ute i världsdelarna skall huggas bort för att bereda plats för fler exotiska träd och buskar. Vi gör också mycket nyplanteringar; bara under den senaste tioårs-perioden har vi planterat ca 1000 nya träd i Baggböle-arboretet. Vi har idag också en väl utbyggd plantskola i anslutning till arboretet i Baggböle, med mer än tusen trädplantor som står på tillväxt i väntan på att bli utplanterade.

Allt detta sammantaget i kombination med uppbyggnaden av en webbplats med stor räckvidd och genomslagskraft, närvaro på sociala medier samt publiceringar i facktidskrifter och böcker, har gjort att besöksantalet har vuxit närmast exponentiellt under den senaste tioårsperioden. 2008, när arboretet var ganska igenväxt och relativt okänt uppskattade vi besöksantalet per år till 1000-2000 medan antalet besökare de senaste åren med stor säkerhet har överskridit 20 000 personer per år. Majoriteten av besökarna är vanliga Umeåbor som vill ta en promenad eller göra en utflykt i en vacker och annorlunda skogsmiljö, men vi möts varje år också av turister från hela världen som lockats till Umeå primärt för att besöka Arboretum Norr. Dessutom används våra arboretum flitigt i undervisning, av såväl grundskolor, gymnasier och Umeås bägge universitet.

En guidad tur längs Lägdaleden, som är en av våra satsningar för att göra Baggbölearboretet mer tillgängligt för funktionshindrade. Skarorna av besökare i våra arboretum har stigit explosionsartat under de senaste åren och via våra sociala medier tar vi emot mycket stor uppskattning för vårt arbete.

Campusarboretet

Stiftelsen Arboretum Norrs Campusarboretum stöttas ekonomiskt av bägge Umeås universitet och vi förvaltar området i samarbete med Akademiska hus. Genom sin placering mellan SLU och Umeå universitet på campusområdet är det en värdefull miljö för undervisning såväl som för anställdas och studenters rekreation.

När Skogshögskolan 1978 blev en del av Sveriges lantbruksuniversitet och utlokaliserades till Umeå, lämnade man ett vackert, ganska utväxt arboretum vid de gamla lokalerna vid Frescati Hage i Stockholm. Förlusten av denna trädsamling lyftes fram som ett stort pedagogiskt problem, och Carl-Gustav Thøgersen som då var i full färd med uppstarten av Baggbölearboretet, fick därför ett uppdrag att även dra upp och plantera diverse exotiska träd runt den nya ”Skogshögskolan” i Umeå. Många av de ursprungliga trädplanteringarna har fått stryka på foten för universitetens och campus utbyggnad, men en del har stått kvar till idag. Trädintresserade studenter har sedan också fyllt på samlingarna med mängder av plantor under årens lopp. Det roligaste med dessa ”studentplanteringar” är att man helt oblygt har testat mycket som enligt tidigare känd kunskap inte borde ha en chans att klara sig i Umeå, vilket har gjort att samlingarna idag innehåller några trädarter, tex Vresalm och Jättetuja, som i vissa fall är de enda av sitt slag i Umeå och i hela norra Sverige.

Trädsamlingarna, då kända som ”Skogshögskolans arboretum”, har sedan under många år stått utan skötsel, i delar övervuxna och bortglömda och i delar som allmänna park- och gatu-träd på campus med skötsel av Markservice, utan att någon vetat om trädens ursprung och ofta heller inte vad det rört sig om för arter. Arboretum Norrs nuvarande föreståndare påbörjade därför en lobbykampanj mot Akademiska hus, Umeå universitet och SLU, i syfte att förmå dem att stödja en av honom presenterad plan om att rusta upp de gamla trädsamlingarna som en filial till Arboretum Norr. Syftet med projektet från stiftelsen Arboretum Norrs sida var dels att rädda trädsamlingarna med unika träd, varav många ursprungligen planterats av Arboretum Norrs grundare, dels att förmå universiteten och Akademiska hus att bidra till stiftelsens överlevnad genom att stödja oss ekonomiskt.

Sen 2017 bidrar också var och en av dessa tre institutioner årligen med 100 000 kr vardera till Stiftelsen Arboretum Norr, och ”Skogshögskolans arboretum” har blivit Arboretum Norrs Campusarboretum. Genom campusarboretet kan vi synliggöra vår verksamhet för nya grupper och genom campusarboretet skapar vi också ytterligare värdefulla miljöer för undervisning av studenter och allmänhet i dendrologi, vilket ju är ett av stiftelsens mål enligt stadgarna.

Arboretum Norr invigde campusfilial – ”Oumbärligt”

PLUS Publicerad 21 september 2022 - Uppdaterad 21 september 2022

Stor ilska över Baggböle-planer: ”Dödsstöten för...

Kommunen: ”Tolkningsutrymme om...

AnnaKarin Drugge

Campusarboretet invigdes med gemensamt spadtag och plantering av en gardarönn, en korsning mellan rönn och rönnoxel. Från vänster Johnny Schimmel, föreståndare Arboretum Norr, Cecilia Berg, fastighetschef vid Akademiska hus och Håkan Schüberg, grundare dendrologiska sektionen vid SLU.

På torsdagen invigdes en filial till Arboretum Norr på campusområdet i Umeå. Den omfattande trädsamlingen ska användas både i studiesyfte och som en grön lunga för rekreation.

– Det här blir oumbärligt för undervisningen, betonar Johnny Schimmel, föreståndare Arboretum Norr.

Stiftelsen Arboretum Norr höll hösten 2022 ”nyinvigning” av sitt Campusarboretum. Förstasida från VK 2022-09-21.

EKONOMI OCH BEMANNING

Från stiftelsens bildande 1984 fram till 2008

Redan från starten på 1980-talet har Stiftelsen Arboretum Norr haft en låg basfinansiering och medel för att genomföra olika projekt i stiftelsens regi har alltid fått sökas från ett varierat utbud av fonder och andra bidragsgivare. Stiftelsen Arboretum Norr har aldrig haft något eget kapital förutom träden i stiftelsens arboreta. Marken i Baggböle ägs av Umeå kommun och Stiftelsen Arboretum Norr har ett nyttjanderättsavtal. Det är också Umeå kommun som alltid har bidragit med större delen av stiftelsens intäkter i form av ett bidrag. Pengar, var och en små bidrag men tillsammans mycket viktiga, har också kommit från olika ”sponsorer” till exempel andra kommuner, företag och privatpersoner.

Under den tidiga uppbyggnadsfasen på 80- och 90-talet var heller inte utgifterna så stora. Föreståndaren och andra drivande personer hade ofta sin tjänst helt eller delvis bekostad av Umeå kommun eller av något av universiteten. Umeå kommun bidrog genom parkförvaltningen också med mycket praktisk hjälp vad gäller anläggningsarbeten, röjningsarbeten och dylikt.

Under början av 2000-talet genomfördes flera fröinsamlingsresor som genererade plantmaterial som behövde handhas och utplanteras. Detta genererade också allt större behov av en aktiv skötsel i form av röjningar, gallringar och trädfällningar. Samtidigt ledde samhällsförändringar i stort till att även Arboretum Norr i allt högre grad fick börja bära sina egna kostnader. Skötseln blev under denna period ganska eftersatt, arboretet växte delvis igen och det stod alltmer klart att en halvtidsanställd föreståndare inte längre var tillräckligt.

Från nuvarande föreståndares anställning 2008 fram till 2021

Inför den förre föreståndarens pensionering, tillsattes en arbetsgrupp som skulle arbeta fram en plan för vilken bemanning som skulle behövas för att Stiftelsen Arboretum Norr skulle kunna driva Baggbölearboretet och uppfylla målen enligt urkunden. Detta ledde till att stiftelsen, med dåvarande ordförande Lennart Holmlund, fastslog att det minst behövdes en heltidsanställd föreståndare samt under sommarhalvåret dessutom en trädgårdsmästare och en övrig parkarbetare. Som en följd av detta höjde kommunstyrelsen ramen för Arboretum Norr från ca. 300 000 kr till 500 000 kr när den nuvarande föreståndaren tillträdde 2008.

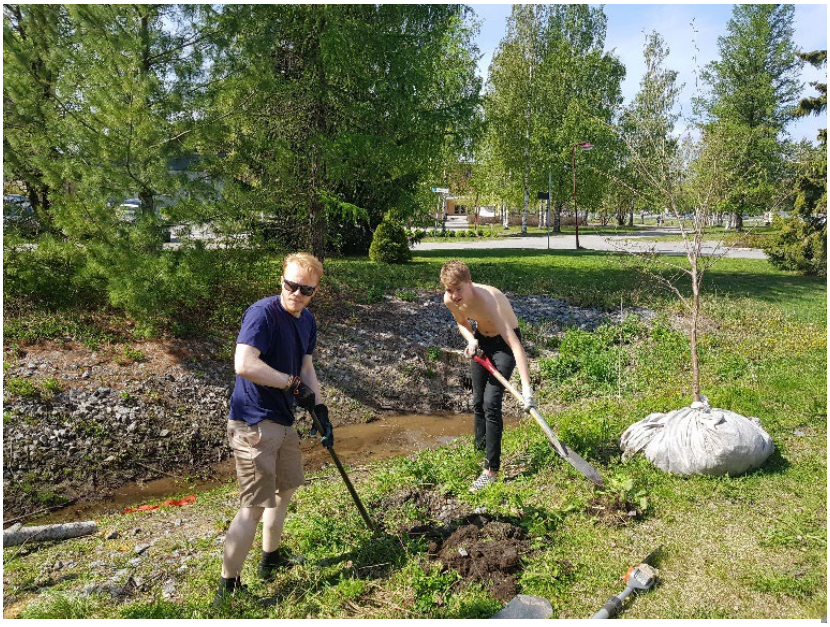

Volontärarbetande jägmästarstudenter planterar en amerikansk alm i vårt Campusarboretum. Mer än 1000 nya träd har planterats ut i våra arboretum mellan 2008 och idag.

Detta räckte dock inte till både driftskostnader och en heltidstjänst, varför föreståndaren Johnny Schimmel fortsatte att undervisa jägmästarstudenter vid SLU på deltid. Undervisningen har dock främst varit inom Arboretum Norrs ämnesområde, varför detta arrangemang närmast har varit en fördel för Arboretum Norr då det skapat kontakter och band mellan Arboretum Norr och SLU. Till exempel har SLU gratis upplåtit lokaler och IT-service mm till Arboretum Norr i sin byggnad på campusområdet. Undervisning är ju också en del av stiftelsens syfte enligt urkunden och täta kontakter med studenterna har gjort det lätt att rekrytera arbetsledare för sommarungdomarna.

Umeå kommun bekostar sedan lång tid tillbaka sommarlovsarbetande ungdomar som lånas ut till Arboretum Norr för att hjälpa till med skötseln. En mycket värdefull sponsring som tyvärr bara kan nyttjas fullt ut om vi har tillräckliga basresurser i form av egen personal och maskiner, verktyg etc.

Genom ett antal framgångsrika projektansökningar, från bland annat Kempestiftelserna och olika EU-medel, fick Baggbölearboretet en rejäl ansiktslyftning under de närmaste åren efter 2008. Omfattande röjningsarbeten företogs, gamla stigar rustades upp samtidigt som kilometervis av nya stigar (t.ex. Lägdaleden, se bild) anlades. Projektmedlen bekostade främst material och anläggningsarbeten där det krävdes maskiner. Arbetskraften bestod, då som nu, till största delen av feriearbetande ungdomar och deras handledare, samt av olika ideella krafter. De senare framför allt från föreningen Arboretum Norrs vänner som var stor och livaktig under dessa år.

Utan stödet från allmänheten och våra besökare skulle Arboretum Norr inte existera idag. Genom åren har det gjorts stora insatser av ideellt arbete, inte minst från vår vänförening, Gåvor från besökare är idag en viktig budgetpost och arv och större donationer från Umebor har flera gånger räddat verksamheten när medlen från det offentliga har sviktat.

Bemanningen av endast en fast anställd, föreståndaren som arbetade 80% av heltid, blev dock alltmer ohållbar när verksamheten växte. Genom den nya sponsringen från de tre intressenterna på Umeå campus, tillsammans med gåvor från privata givare, samt genom att föreståndaren Johnny Schimmel på egen bekostnad sänkte sin tjänstgöringsgrad med en dag per vecka, kunde Stiftelsen Arboretum Norr så småningom anställa en assisterande föreståndare, Lars Dahlberg, på deltid. Tillsammans arbetade Johnny och Lars nu 145% av en heltidstjänst i arboretet och tiden medgav nu också en del satsningar av vetenskapligt slag, varav det viktigaste torde vara att vi gjort omfattande karteringar och byggt upp en modern databas över våra trädsamlingar. Detta arbete har sedan kunnat omsättas i information och kartor om träden på vår webbplats arboretum-norr.se.

Framgångar med flera externa ansökningar (fonder, eu-medel, naturvårdsverket etc.) har också möjliggjort nyanläggningar och nysatsningar. Flera av dessa har redan nämnts, som campusarboretet samt plantskolan och nya delar i Baggbölearboretet. I längden går det dock inte att finansiera driften med projektansökningar. För varje genomfört projekt ökar också kostnaderna för framtida skötsel och förvaltning av de mervärdena (t.ex. nya delar och planteringar) som skapas genom projektet ifråga. I takt med att vi utvecklades växte också skarorna av besökare, vilket givetvis måste ses som positivt, men samtidigt medförde det ökat slitage och ökade kostnader för oss. Det är givetvis ett dilemma för varje allmännyttig organisation utan någon form av inträde, att inte intäkterna utan endast utgifterna ökar i takt med antalet besökare. Det naturliga är då att verksamheten förstärks med offentliga medel i någon form.

Ramanslaget från Umeå kommun höjdes alltså 2008 och de första åren därefter skrevs det årligen upp för att följa kostnadsökningarna, men under åren 2014-2021 låg anslaget stilla på 545kkr. I praktiken minskade bidraget från kommunen under denna period, eftersom vi har påförts kostnader för sådant som Umeå kommun tidigare bekostade. Till exempel har kostnader för bokföring och ekonomihjälp (sköttes tidigare av Gator & Parker), sophämtning, vedutkörning och latrintömning (togs förut av Umeå Fritid) påförts oss. Situationen med en låg basfinansiering, som beskrivs här ovan, ledde hösten 2021 till att en arbetsgrupp för diskussion av strategiska/ekonomiska frågor tillsattes av styrelsen. Medlemmarna i arbetsgruppen var stiftelsens ordförande Andreas Sjögren, Arboretum Norrs föreståndare Johnny Schimmel, ordföranden för föreningen Arboretum Norrs Vänner, professor emeritus Jan-Erik Hällgren, samt stadsträdgårdsmästare Mikael Holmström och Direktör Karin Isaksson, Umeå kommun. Gruppen kom fram till att kraftigt höjda anslag från Umeå kommun till Stiftelsen Arboretum Norr är nödvändiga för att rädda verksamheten och äskanden om ett utökat ramanslag presenterades för tekniska nämnden i januari 2022 och 2025.

Ett lass med småträd är på väg från plantskolan ned till Baggbölearboretet för att planteras ut.
2023 fick vi av Gator och Parker på Umeå kommun en gammal traktor som skulle utrangeras, något som vi är oerhört tacksamma för då den har underlättat vårt arbete otroligt mycket.

Vår plantskola i Baggböle har gradvis förbättrats under de senaste decennierna och är en hörnsten i vår verksamhet. Där producerar vi plantmaterialet vi använder från frö som vi har hämtat världen över. Mer än 1000 plantor står där på tillväxt i väntan på utplantering. 4–5 år i plantskolan är också ett första test för arter som vi inte är säkra på om de kommer att överleva i vårt tuffa nordliga klimat.

Den inhägnade plantskolan inrymmer idag också en demonstrationsanläggning med hundratalet fruktträd speciellt lämpade för det nordliga klimatet.

Den ekonomiska situationen från 2022 till idag

Tekniska nämnden tog 2022-10-27 beslut (Diarienr: TN-2022/00690) om att bevilja oss ett tillfälligt anslag om 1 Mkr extra för 2022 och 2023, d.v.s. tillsammans med vårt ordinarie anslag 1 000 045 kr för vart och ett av åren 2022 och 2023. Det var 0,5 Mkr mindre per år än vad vi äskade om och som sagt heller inte permanent, men i sitt beslut skriver TN att ”Kommunstyrelsen bör pröva om ett utökat kontinuerligt anslag kan inarbetas i kommunens budget”. Detta är alltså bakgrunden till att vi nu återkommer med ett förnyat äskande.

Trots att vi fick mindre pengar än vi äskat om för 2022 och 2023 gick verksamheten runt då vi under dessa år hade fått EU-medel som bekostade en snickare samt material till trappor och broar mm och därför inte behövde anställa extra personal. Våra egna personalkostnader 2022 (Endast Lars och Johnny, snickaren som togs av EU-medlen undantagen) uppgick ganska precis till 1 Mkr, d.v.s. lika mycket som vi fick från Umeå kommun med det utökade ramanslaget.

2023 och 2024 arbetade vår föreståndare, Johnny, väldigt lite på grund av sjukdom i familjen, så därför frigjordes hans lönemedel och vi kunde då använda dessa till att säsongsanställa en snickare, Robin Lundström som tidigare bekostats av EU-medel, och en trädgårdsmästare och alltiallo, Louella Moser, på deltid. Från 2025 är vår föreståndare tillbaka i arbete och avser att jobba deltid (2 d/v d.v.s. 40%) för stiftelsen under ytterligare ett antal år fram till sin pensionering. Lars Dahlberg och Louella Moser arbetar 4 dagar per vecka (80%) och Robin Lundström arbetar 4 dagar per vecka (80%) under sommaren och hösten. Tillsammans ger detta en total årsarbetstid av 2,4 heltidstjänster per år till en personalkostnad av 1,2 mnkr. Denna bemanning, som är fler anställda än Arboretum Norr någonsin haft under sin femtioåriga historia, bedöms vara ett minimum för att upprätthålla en god skötsel av våra arboreta. Vi kämpar idag också för att beta av en stor underhållsskuld från flera år med kraftig underbemanning.

ARBORETUM NORR I DAG OCH I FRAMTIDEN

Arboretum Norrs betydelse för Umeå kommun

Idag är Arboretum Norr ett etablerat arboretum med ett internationellt, främst nordiskt, kontaktnät. Arboretet har nu blivit mer känt bland Umeåbor men också bland svenskar i allmänhet, och vi har ett socialt och vetenskapligt kontaktnät och får goda vitsord från besökare. Det vetenskapliga intresset för vår verksamhet ökar och vi får stor uppskattning för den ökande biologiska mångfalden i Baggbölearboretet.

Arboretum Norr är också en viktig pedagogisk miljö; viktig för undervisningen vid Forslunda såväl som vid universiteten. Många grundskoleklasser besöker också våra arboretum och vi har årliga guidningar för gymnasieskolor och folkhögskolor. Det finns också ett rent vetenskapligt intresse för Arboretum Norr från våra universitet. Arboretum Norr spelar till exempel en mycket central roll i SLU:s planer på att eventuellt förlägga en ny landskapsarkitektutbildning till Umeå. Vi tar även mot volontärer, praktikanter och examensarbetare från många lärosäten, från hela landet. Guidade turer i våra arboreta är mycket eftertraktade av såväl privata sällskap som från företag och institutioner. Guidningar skulle vi kunna hålla fler av i framtiden, om vi hade en budget där mer av personalens arbetstid frigörs från annat.

Ständigt ökande besökskaror visar att Umeåborna har börjat hitta till Arboretum Norr. Vi märker idag också att vi har besökare tidig vår och sen höst och till viss del även på vintern, vilket vi aldrig sett förut. Att besöksantalet stiger exponentiellt har också varit en tydlig trend under många år och ökningen har skett under de många år på sistone när det inte har funnits någon servering i Baggböle herrgård, vilket vi tolkar som att det är arboretet och de vackra omgivningarna i sig, som drar publik. Vi får också oerhört mycket positiv respons och tacksamhet från våra besökare. Dessutom är det nuförtiden ganska mycket penninggåvor som kommer in på stiftelsens swish-konto, vilket vi tar som ytterligare ett bevis på Umeåbornas uppskattning. Som nämnts tidigare har också arv och större donationer från enskilda Umebor (och i något fall från utländska besökare) flera gånger bidragit till Arboretum Norrs överlevnad, när de offentliga medlen har sviktat.

Arboretet i Baggböle drar också turister, både från andra delar av Sverige och globalt. Detta märker vi dels i ett ökande intresse via nätet från både resebolag och privatpersoner runt om i världen, dels genom att vi stöter på många turister i arboretet. Arboretum Norr har också en oerhörd potential för att locka ännu fler besökare. Reklamen för Baggbölearboretet via campusarboretet kommer att bidra till detta. Skulle vi få ekonomiska resurser att genomföra stora tillgänglighetsanpassningar som vi håller på och planerar, skulle det ytterligare öppna upp för Umeås funktionshindrade att nyttja Baggbölearboretet mer. Potentialen är egentligen oändlig.

Mängder av forskning visar hur grönytor och stadsnära skogar minskar i areal när urbaniseringen ökar. Detta gäller i högsta grad en snabbt växande stad som Umeå. Arboretum Norr är idag ett besöksmål av rang och ett av kommunens riktigt stora och fina grönområden på ett lagom avstånd från Umeå centralort. Skogar i ett nordligt läge, och våra arboretum är några av

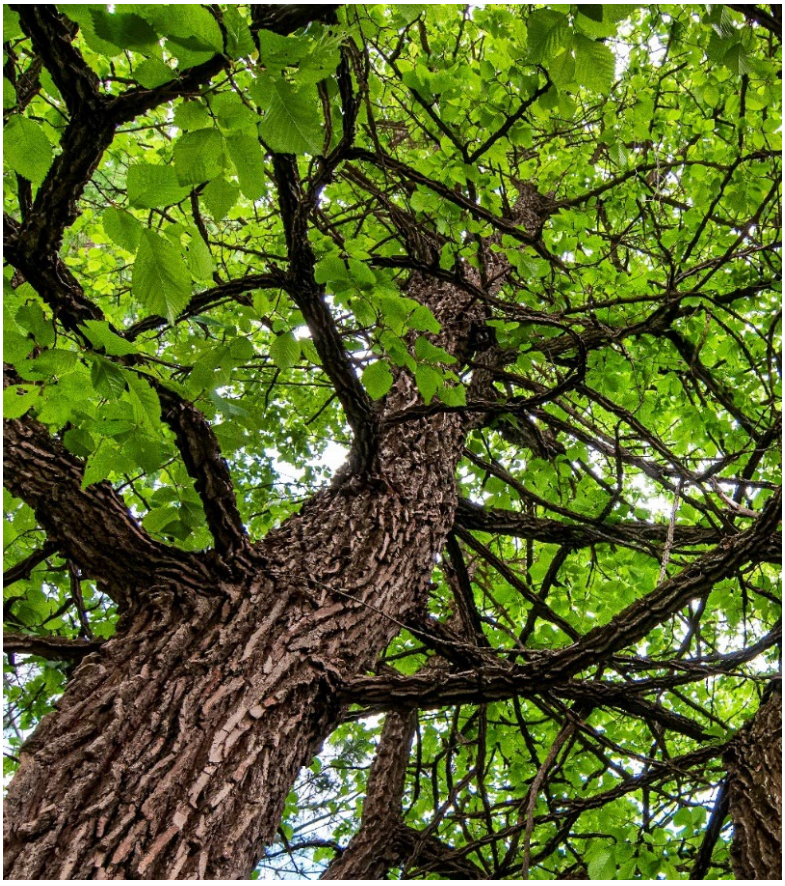

En korkalm,
Ulmus minor var. suberosa
i vårt Campusarboretum.

Trädet är hämtat från Gotland där de idag finns vildväxande. Flera svenska lövträd, som ask och alm, kommer förmodligen, mot bakgrund av klimatförändringar och sjukdomar, att helt försvinna från södra Sverige i framtiden. I arboretum Norr klarar de sig än så länge bra och i framtiden kommer utvecklade bestånd av sådana arter att vara en unik resurs om vi förvaltar och tar hand om dem idag.

Skogar i ett nordligt läge, och våra arboretum är några av de mest nordliga i världen, med de kvalitéer som man hittar i Arboretum Norr kommer att vara en enorm tillgång i framtiden.

de mest nordliga i världen, med de kvalitéer som man hittar i Baggbölearboretet, kommer att vara en enorm resurs i framtiden. Flera svenska lövträd, som ask och alm, kommer förmodligen, mot bakgrund av klimatförändringar och sjukdomar, att helt försvinna från södra Sverige i framtiden. I arboretum Norr klarar de sig än så länge bra och i framtiden kommer utvecklade bestånd av sådana arter att vara en unik resurs om vi förvaltar och tar hand om den idag.

Arboretum Norrs överlevnad och utveckling i framtiden

Vi hade på nytt äskat om en höjning av ramanslaget med 1 mnkr till verksamhetsåret 2026, men fick avslag. Styrelsen i stiftelsen Arboretum Norr beslöt trots detta att behålla samma bemanning under 2026. Detta kommer att leda till ett kraftigt negativt resultat för 2026, vilket vi avser att balansera med sparade medel som härstammar från ett arv på nästan 1,5 mnkr som testamenterats till oss av en privatperson. I detta yttrande till Tekniska nämnden föreslår vi nu återigen en höjning av ramanslaget med 1mnkr per år från 2027. Utan denna höjning har vi inga medel kvar för att täcka våra kostnader 2027 och måste då göra en snabb nedläggning av verksamheten.

Erhåller vi den efterfrågade förstärkningen av stödet från Umeå kommun skulle Arboretum Norr gå in i framtiden med en bättre personalsituation än någonsin förr sedan vår historia började för 50 år sedan. Med nuvarande bemanning, bestående av personer med olika kompetenser, har vi resurser att restaurera, förvalta och utveckla Arboretum Norr under de närmaste åren. De tunga posterna i driften sommartid är skötseln av plantskolan och planterade växter samt underhåll och skötsel av stigar, trappor skyltar och andra fasta installationer. Så det är till sådana arbeten vi har behövt en kompetenshöjning och fler händer. Våra feriearbetare är en god hjälp, men kräver också mycket arbetsledning. Vår snickare har egentligen ett kontinuerligt heltidsjobb med att bygga nya stigar och trappor, då det som byggdes för 10–15 år sedan nu faller sönder i snabb takt och vår trädgårdsmästare har likaså fullt upp med trädskötsel och planteringar, varför vi möjligen måste förstärka ytterligare under sommarmånaderna, med någon som har det övergripande ansvaret för ferieungdomarnas arbete.

Denna bemanning kommer att frigöra arbetstid så att vi får en chans att hinna med att upprätthålla sådant som skyltning, hemsida, administration och vetenskapligt arbete, vilket i alltför stor utsträckning fått stå tillbaka de senaste åren. Åratal av underfinansiering och underbemanning har lett fram till en stor underhållsskuld inom i princip alla delar av verksamheten. Med den kraftigt förbättrade personalsituationen som vi uppnått under de senaste åren, har vi nu äntligen börjat ta tag i och beta av denna underhållsskuld. Denna bemanning ger oss också möjligheter att fortsätta att utvecklas genom att attrahera sponsorer och externa bidragsgivare till nya projekt. Projekt där pengarna kan användas till Arboretum Norrs och kommunens utveckling och inte till att försöka upprätthålla och underhålla tidigare investeringar.

Det är sällsynta och fördelaktigt utformade projektmedel i kombination med ett stort arv och extraordinära händelser under de senaste åren (vilket har beskrivits ovan), som har satt oss i denna angenäma personalsituation. Men med nuvarande ramanslag har vi inte ekonomi att upprätthålla denna nödvändiga bemanning och vi ser idag inte att Arboretum Norr kan överleva på sikt om vi inte har ett större fast driftsanslag att falla tillbaka på. Vi har kommit till en punkt där det inte längre går att rädda verksamheten genom ideellt arbete och diverse okonventionella lösningar. Att dra in mer externa pengar kan inte långsiktigt säkra Arboretum Norr längre.

Problemet med att finansiera verksamheten med externa anslag är att pengarna alltid söks till något annat (uppstart av nya projekt) än det man behöver använda dem till (underhåll och drift). Det är en välkänd sanning att det går relativt lätt att hitta bidragsgivare för uppstart av nya projekt, men att det är betydligt svårare att få hjälp med fortsatt drift och skötsel. Alla nya projekt och ständigt ökande besökskaror gör också att tidsåtgången och kostnaderna för driften skjuter i höjden. Dessutom lägger vi redan idag en oproportionerligt stor andel av tiden på administration och ansökningar.

Vi föreslår därför att kommunens ramanslag ökas till 1,5 mnkr per år från 2027 och att anslaget därefter återigen skrivs upp årligen för att täcka kostnadsökningarna. Redan 2022 skrev TN i ett beslut (Diarienr: TN-2022/00690) att ”Kommunstyrelsen bör pröva om ett utökat kontinuerligt anslag till Stiftelsen Arboretum Norr kan inarbetas i kommunens budget”. Vi tycker det är dags att detta infrias nu.

Bilaga 2.

	Budget 2025	Resultat 2025	Budget 2026
Intäkter			
Bidrag Umeå kommun	545 000 kr	545 000 kr	545 000 kr [1]
Bidrag SLU, UMU, Akad. hus	300 000 kr	300 000 kr	300 000 kr
Bidrag kommuner/företag	59 500 kr	59 500 kr	59 500 kr
Donationer	0 kr	87 984 kr [2]	0 kr
Gåvor (Svisch)[3]	13 000 kr	17 437 kr	20 000 kr
Guidning/föreläsning (inkl 25% moms)	10 000 kr	19 250 kr	20 000 kr
Bokförsäljning (inkl 6% moms)	1 000 kr	1 900 kr	2 000 kr
Undervisning SLU (inkl 25% moms)[4]		8 000 kr	10 000 kr
Betalning serverplats (SLU)[5]	5 000 kr	5 498 kr	5 000 kr
Diverse övriga intäkter	2 700 kr	15 915 kr [6]	3 750 kr
Ränteintäkter (bankkonto)	20 000 kr	20 014 kr	15 000 kr
Summa intäkter	**956 200 kr**	**1 080 498 kr**	**980 250 kr**
Kostnader			
Personalkostnader			
Lön föreståndare (Johnny) inkl. lkp	170 000 kr [7a]	292 406 kr [7b]	306 000 kr [7b]
Lön bitr. föreståndare (Lars) inkl. lkp	443 000 kr [8]	435 572 kr [8]	441 571 kr [8]
Lön trädgårdsmästare (Louella) inkl. lkp	250 000 kr [9]	262 054 kr [9]	389 844 kr [9]
Lön hantverkare (Robin) inkl. lkp	220 000 kr [10]	307 192 kr [10]	310 000 kr [10]
Tillfälliga anställningar[11]	20 000 kr	21 602 kr	20 000 kr
Pensionsavsättningar (inkl. särskid löneskatt)	140 000 kr	102 250 kr	120 000 kr [12]
Semesterlöneskuld inkl. lkp	0 kr	55 171 kr	60 000 kr
Arbetsmarknadsörsäkringar	30 000 kr	36 392 kr	40 000 kr
Summa personalkostnader	***1 273 000 kr***	***1 512 639 kr***	***1 687 415 kr***
Driftskostnader			
Drift personalbyggnad	25 000 kr	26 202 kr	28 000 kr
Företagsförsäkring (inventarier)	4 000 kr	4 074 kr	4 074 kr
Redovisningstjänster (Revata)	70 000 kr	44 619 kr	50 000 kr
Kontor (It, litteratur, bank, mm)[13]	10 000 kr	8 363 kr	8 000 kr
Anläggningsarbeten[14]	30 000 kr	50 424 kr [14a]	30 000 kr [14a]
Broschyrer/Trycksaker	25 000 kr [15]	27 560 kr [15]	
Resor (inrikes)	0 kr	0 kr	5 000 kr
Drift (inkl. förbrukn.material)	50 000 kr	153 263 kr [16]	80 000 kr
Förbrukningsinventarier	20 000 kr	37 568 kr [17]	
Övriga kostnader[18]	10 000 kr	11 543 kr	15 000 kr
Summa driftskostnader	***244 000 kr***	***363 616 kr***	***220 074 kr***
Skatt	4 000 kr	4 266 kr	4 000 kr
Summa kostnader	**1 521 000 kr**	**1 880 521 kr**	**1 911 489 kr**
REDOVISAT RESULTAT:	**-564 800 kr** [19a]	**-800 023 kr** [19b]	**-931 239 kr** [19c]

Noter

1 Vi hade äskat om ett höjt ramanslag till 1,5 mnkr för 2026, men när det stod klart att medelstilldelningen ligger kvar oförändrat beslöt styrelsen att upprätta en minusbudget och balansera den med sparade medel.

Ytterligare en utbetalning på det arv vi erhöll förra året (2% av Lennart Bondessons kvarlåtenskap). Denna utbetalning sker efter avyttring av fasta tillgångar.

2 Från besökare i våra arboreta

3 Ersättning från inst. f. Skogens Ekologi & Skötsel för Lars o Louellas deltagande i dendrologi-undervisning.

4 Servertjänster för hemsidan hos Vaja digital i Sorsele. Kostnaden har bokförts under "kontor" och debiteras SLU enl. sponsringsavtal

5 Sjuklöneersättning + ersättning från POM för skötsel av genbankens rosor + ersättningar från Arkitekthögskolan för utlägg i samband med uppförandet av Caudex

7 a) Budgeten gjordes när Johnny fortfarande inte visste hur mycket han skulle komma att arbeta b) Johnny arbetar 40% av heltid under hela 2025 och 2026.

8 Lars arbetar 80% av heltid

9 a) Louella arbetar 50% av heltid
b) Louella jobbar 80% av heltid

10 Robin arbetar 80% av heltid under barmarkssäsongen
Diverse timavlönad arbetshjälp; inkl. lkp

11 Samtliga anställda inkluderade

12 Inklusive serverkostnader som SLU betalar (se not 5)

13 Maskinarbeten (inkl. snöskottning), jord, bark, mm +byggnationer vid stuga/plantskola/parkering
a)Snöskottning (6250 kr) även betalt för nästa vinter. En orsak till överdrag jämfört med budget är att vi betalade 15 000 kr för tidigare utförda traktorarbeten.

14 Nya broschyrer till Baggbölearboretet. Ett bidrag om 25000 kr till detta, erhölls redan 2024 från Skogshög-skolans publikationsfond.

15 Under 2025 har vi haft fler personer i arbete än någonsin förut i arboretets historia, både fast personal och många sommarungdomar, vilket har gett oss möjlighet att börja arbeta av den kraftigt ackumulerade underhållsskulden. Så denna höga kostnad jämfört med budget beror främst på en ovanligt stor åtgång av förbrukningsmaterial i form av verktyg, redskap och byggmaterial. Även virke till uppförandet av Caudex ingår (jämfr. not 6) samt traktorreparationer (14000 kr)

16 Ytterligare investeringar i elektrisk maskinutrustning. Även ett nytt tält (15 000 kr) till Arboretets dag .

17 Personalvård, representation etc. Innefattar även korv, kaffe, musik mm till Arboretets dag samt vissa avskrivningar av kundfordringar.

18 a) Vi hade budgeterat för en förlust ifall vi inte skulle få bifall på det äskande vi lämnat in till Umeå kommun, då vi hade medel i kassa genom sent inkomna projektmedel från landsbygdsprogrammet + arvet vi fått
b)Förlusten för 2025 blev ändå större än budgeterat p.g.a. att vi valde att behålla all personal när Johnny kom tillbaka efter sjukskrivning. Också stora driftskostnader p.g.a. stor aktivitet och stor underhållsskuld.
c)Styrelsen beslutar sig för att budgetera för ännu ett stort underskott 2026 (och därmed förbruka alla sparade medel i kassan) i väntan på ökade anslag från Umeå kommun.

§ 4

Diarienr: UBRN-2026/00007

Budget 2027

Beslut

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar

att överlämna yttranden gällande förslag driftram 2027 till partipolitisk beredning enligt bilaga 1.

att överlämna till partipolitisk beredning yttrande över förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 enligt bilaga 2.

att påbörja arbetet med översyn av avtal och bilagor mellan kommunerna Umeå, Vindeln och Robertsfors.

Ärendebeskrivning

Förslag driftram
Inom ramen för Umeå kommuns planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2027. Förslaget till planeringsdirektiv lämnades i december 2025 till UBRN. De gemensamma nämnderna är undantagna från den ordinarie yttrandeprocessen för att i stället informera om sina ekonomiska förutsättningar i Kommunchefsgrupp och URR.

Verksamheten finner det dock viktigt att yttra sig gällande nämndens ekonomiska förutsättningar utifrån föreslagen ram, detta då Umeåregionens brandförsvar inte har förutsättningar att klara sitt samhällskritiska uppdrag år 2027 och framåt samtidigt som planeringen för en ny organisation och etableringen av brandstationen på Tomtebostrand fortgår. Med utgångspunkt i beslutet om utökad budget 2025 och 2026 genomförs nu arbete med att utöka personalstyrkan på den befintliga heltidsstationen med avseende på både arbetstidsdirektivet,

driftsättningen av den nya brandstationen och anpassningen av organisationen. För att arbetet ska kunna fortgå under 2027 och framåt med målsättningen att driftsätta en ny organisation och en till brandstation i slutet av 2027 är behovet för 2027 utöver föreslagen ram 14,5 mnkr.

I Bilaga 1 återfinns övergripande beskrivning gällande de ekonomiska förutsättningarna utifrån föreslagen ram.

Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030
Utifrån beslutade inriktningsramar ska respektive nämnd i samråd med teknik och fastighet lämna förslag till investeringsplan samt eventuella tillkommande externa förhyrningar för åren 2027–2030.

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds investeringsram för planeringsperioden uppgår till 44 449 tkr och avser investeringsram för fordon och annan utrustning samt investeringsram för anläggning av nya brandposter.

Föreslagen investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 bedöms tillräcklig för att efterleva nämndens reinvesteringsplan för planeringsperioden. Investeringsbudgeten för fordon och inventarier till den nya brandstationen täcker dock inte beräknad investering, där finns behov av ett tillskott på motsvarande 3 mnkr.

I Bilaga 2 återfinns yttrande över förslag till investeringsram för 2027 och plan 2028–2030.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1 UBRN - yttrande över förslag till ram för 2027
- Bilaga 2 UBRN - yttrande över förslag till investeringsram för 2027 och plan 2028–2030

Beredningsansvariga

Eva-Lena Fjällström, beredskapsdirektör
Anders Jonsson, räddningschef

Jonas Andersson Wikström, enhetschef
Simon Dahlgren, controller

Beslutet ska skickas till
KS diarium
Anette Sjödin

UBRN budget 2027

2026-02-02

Budgetförutsättningar 2027

UBRN föreslagna ram i planeringsdirektiv 1 och Umeå kommuns bidrag till nämnden är 108 663 tkr för 2027.

Med föreslagen ram har Umeåregionens brandförsvar inte förutsättningar att klara sitt samhällskritiska uppdrag år 2027 och framåt samtidigt som omställningen till en ny organisation och etableringen av brandstationen på Tomtebostrand fortgår.

Med utgångspunkt i besluten om utökad budget 2025 och 2026 genomförs nu arbete med att utöka personalstyrkan på den befintliga heltidsstationen med avseende på både arbetstidsdirektivet, driftsättningen av den nya brandstationen och anpassningen av organisationen. Det pågår även anpassningar med syfte att möta de ökade kraven på verksamheten som ställdes i och med 2020 års förändringar i lagen om skydd mot olyckor. Detta gäller bland annat en bättre fungerande tillsynsverksamhet, förtydligade krav på ledning samt det ökade fokuset på räddningstjänst under höjd beredskap. För att arbetet ska kunna fortgå under 2027 och framåt med målsättningen att driftsätta brandstationen på Tomtebostrand och genomföra de sista organisationsanpassningarna är behovet för 2027 utöver föreslagen ram 14,5 mnkr. Avsikten är att nyrekrytera personal motsvarande totalt 15 personer under 2027 samt att svara upp mot ökade driftkostnader till följd av bland annat fler fordon.

Tabell: Driftbidrag UBRN, tkr (exkl kapitalkostnader).

Kommun	Budget 2026	Budget 2027 föreslagen ram	Budget 2027 beräknat behov
Robertsfors	-8 763	-9 105	-9 105
Umeå	-79 961	-83 079	-97 579
Vindeln	-8 411	-8 740	-8 740
Budget totalt	**-97 136**	**-100 925**	**-115 425**

Nedan återfinns en utförligare beskrivning gällande de utmaningar brandförsvaret står inför. Under rubriken Driftbidrag 2027 återfinns beräknade driftbidrag per kommun.

Utökad verksamhet 2027

Bemanning av ny brandstation

Planering pågår för att etablera ytterligare en brandstation i Umeå tätort med beräknad driftsättning vid årsskiftet 2027/2028. Driftsättning av en till brandstation kräver ytterligare en brandstyrka och således nyrekrytering av både brandmän och befäl med tillhörande utbildningskostnader. Befintliga resurser kan till viss del samordnas och flyttas från befintlig brandstation men ytterligare personal erfordras för att upprätthålla beredskap 7/24. För att upprätthålla beredskap med 1 person 7/24 erfordras ca 5,8 anställda. För att kunna bedriva en räddningstjänstverksamhet som uppfyller lagstiftningens krav och beslutad förmåga i handlingsprogram LSO krävs 7 personer i beredskap per station vilket ger den totala numerären på 80 personer. Antalet brandmän och befäl behöver således öka från dagens ca 50 till 80 personer vilket innebär att ytterligare totalt 30 årsarbetare behöver rekryteras under 2026 och 2027 där planen är 15 under 2026 och 15 under 2027.

Anpassning av organisationen

Förutom utökningen av personal som beskrevs ovan kopplat till två brandstyrkor behöver organisationen och verksamheten utvecklas och anpassas. Det finns fortsatt behov av att utöka inom bland annat ledning, kommunikation, drift och administration. Under perioden 2025–2027 kommer totalt ca 10 årsarbetare ha tillförts budget vilket innefattar både nyrekryteringar samt redan befintlig personal som tidigare tillfälligt finansierats via externa medel. Under 2025 har 4 av dessa ca 10 årsarbetare anställts och planen är att utöka med ytterligare 3 under 2026 och de sista tre under 2027.

Utökade driftkostnader

Utöver beskrivna kostnadsökningar i form av utökning av personal kommer även driftkostnaderna att öka. Detta gäller bland annat drift av fler fordon och mer utrustning samt olika typer av inventarier i lokalerna som behöver regelbunden service och med vissa intervall bytas ut. Driftkostnaderna har börjat öka redan under 2025 och kommer fortsätta öka under 2026–2027. Budgetposten för ökade driftkostnader finns med i budgeten för 2027.

Tabell: Beräknad kostnad per år ny brandstation och organisation

Kommun	2025 budget	2026 plan	2027 plan
Brandmän och befäl		11 000	18 500
Administration, drift och ledning	428	4 000	9 000
Driftkostnader			2 000
Budget totalt	**428**	**15 000**	**29 500**

Driftbidrag 2027

Med nämndens föreslagna ram innebär det att kommunbidragen ökar med 3,9% jämfört med 2026. Som ovan beskrivits ser nämnden att föreslagen ram inte är tillräcklig för att klara sitt samhällskritiska uppdrag år 2027 och framåt. I Tabell *Driftbidrag UBRN, tkr (exkl kapitalkostnader)* återfinns driftbidrag per kommun utifrån föreslagen ram och även det driftbidrag nämnden bedömer sig ha behov av för att klara sitt uppdrag år 2027 och framåt.

Utifrån fördelningsnyckeln står Umeå kommun för kostnaderna för ny brandstation, brandmän och befäl. De 10 årsarbetarna för anpassning av organisationen och driftkostnaderna står Umeå kommun för under uppbyggnaden tills den är driftsatt och klar. Därefter fördelas kostnaderna för dessa utifrån nämndens fördelningsnyckel.

Tabell: Driftbidrag UBRN, tkr (exkl kapitalkostnader).

Kommun	Budget 2026	Budget 2027 föreslagen ram	Budget 2027 beräknat behov
Robertsfors	-8 763	-9 105	-9 105
Umeå	-79 961	-83 079	-97 579
Vindeln	-8 411	-8 740	-8 740
Budget totalt	**-97 136**	**-100 925**	**-115 425**

Driftbidrag 2027 kapitalkostnader

Vindelns och Robertsfors kommuners kapitalkostnader för budgetåret 2027 förväntas bli högre än budgetåret 2026. Robertsfors kommun väntas ligga något över 2026 års nivå då en liten tankbil tillkommer samt att Vindeln kommuns kapitalkostnader kommer öka då både en ny släckbil och en ny liten släckbil tillkommer 2027.

Tabell: Kapitalkostnader 2027, tkr

Kommun	Budget 2026	Budget 2027
Robertsfors	971	1 090
Vindeln	730	1 490

Övrigt

Antennplatser

Brandförsvaret har utöver grunduppdraget, ett uppdrag att teckna avtal avseende antennplatser för Umeå kommun, Bostaden, Vakin och Umeå energi. En utredning pågår för hur uppdraget ska utföras och var ansvaret ska ligga vilket kan medföra att brandförsvaret tappar denna intäkt. Vakin har under 2023 övertagit hanteringen av sina antennplatser. Antennplatserna har tidigare år genererat 0,8 mnkr i nettointäkter från kommunens bolag.

UBRN – nya, borttagna investeringar och externförhyrningar

Investeringsprojekt inom investeringsunderlag – beskrivning/motivering

Umeåregionens brand- och räddningsnämnds investeringsram för planeringsperioden avser investeringsram för fordon och annan utrustning samt investeringsram för anläggning av nya brandposter.

Investeringsramen för fordon och annan utrustning uppgår till 42 182 tkr för planeringsperioden. Föreslagen investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 (tabell 1) bedöms tillräcklig för att täcka kostnader enligt reinvesteringsplanen för planeringsperioden. Det rådande omvärldsläget gör dock att leveranstiderna är svåra att prognostisera vilket kan medföra förskjutningar över planeringsperioden.

Investeringsprojekt utom investeringsunderlag – beskrivning/motivering

Investeringsmedel för inventarier och fordon till den nya brandstationen har en total budget för åren 2024–2026 på 48,0 mnkr. Kostnadsökningar under senaste året samt uppskattade kommande kostnadsökningar under 2024–2027 medför behov av att öka denna budget med motsvarande 3 mnkr till totalt 51,0 mnkr. Budgeten fördelas med 26 mnkr på fordon och utrustning och 25 mnkr på verksamhetsspecifika maskiner, inventarier och inredning.

I tabell 2 på kommande sida finns en sammanställning av nämndens behov av investeringsram för planeringsperioden.

Till följd av utökad fordonspark, större behov av specialresurser samt att Umeå är utsedd till värdkommun och nav för räddningstjänsterna i Västerbotten fortsätter behovet av vagnhalls- och förrådsytor att öka. Detta innebär att det kommer behövas en kompletterande vagnhallsbyggnad vid den nya brandstationen i Holmsund samt en kompletterande vagnhallsbyggnad vid den befintliga brandstationen i Umeå. Gällande den kompletterande vagnhallsbyggnaden i Holmsund så är en planprocess redan påbörjad. Motsvarande arbete behöver påbörjas gällande kompletterande vagnhall i Umeå.

Brandförsvarets nuvarande övningsfält Albra (Alviks brandövningsfält), beläget vid flygplatsen, är i stort behov av upprustning både gällande övningsanläggningar samt övnings- och utbildningslokaler. I takt med att omvärldsläget förändras och kraven på verksamheten ökar behöver också förutsättningarna att bedriva övningsverksamhet förbättras. En problematik gällande Albra är förekomsten av PFAS vilket innebär att det kan finnas begränsningar i hur övningsfältet kan utvecklas i framtiden. Här behöver en bedömning genomföras i närtid om Albra kan fylla nuvarande och kommande behov eller om en ny plats för övningsfältet behöver tas fram. Eftersom kravbilden ökar i snabb takt, främst kopplat till kriget som dimensionerande hotbild, behöver arbetet gällande bedömningar, beslut och åtgärder påbörjas omgående. I nuläget är det dock svårt att uppskatta behovet gällande investeringsmedel.

I ett längre perspektiv finns behov av att påbörja processen gällande en tredje brandstation i Umeå tätort, Umeå Södra brandstation. Återigen är det omvärldsläget, komplexiteten i samhället samt att Umeå fortsätter växa som medför behovet av att även brandförsvarets verksamhet fortsätter utvecklas i motsvarande takt och riktning. I ett första skede handlar denna process om att säkerställa tillgången till mark på den södra sidan av älven samt att därefter påbörja processen med brandstationen likt den för Umeå Östra brandstation. En första grov tidsplan för driftsättning är 2040.

Externförhyrningar - beskrivning/motivering

Ingen kommentar till externförhyrningar 2027–2030.

Tabell 1: Föreslagen investeringsram 2027–2030, planeringsdirektiv 1

Nämnd	Status/ Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Brand- och räddningsnämnd		**10 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**44 449**
Övriga		**10 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**44 449**
Brand- och räddningsnämnd		10 550	9 344	9 631	14 924	**44 449**
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	**2 267**
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	**42 18_**

Tabell 2: Yttrande UBRN föreslagen investeringsram 2027–2030, planeringsdirektiv 1

Nämnd	Status/ Kategori	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030	Summa 2027-2030
Brand- och räddningsnämnd		**13 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**47 449**
Övriga		**13 550**	**9 344**	**9 631**	**14 924**	**47 449**
Brand- och räddningsnämnd		13 550	9 344	9 631	14 924	**47 449**
Anläggning av nya brandposter	Årligt ramanslag	550	561	572	584	**2 267**
Ram	Årligt ramanslag	10 000	8 783	9 059	14 340	**42 182**
Utrustning och inv Brandstation Umeå Östra	Påbörjad	3 000	0	0	0	**3 00_**

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-17

§ 8

Diarienr: VN-2026/00011

Valnämndens yttrande över Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027

Beslut

Valnämnden beslutar

att lämna yttrande över stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027.

Ärendebeskrivning

Valnämnden har att yttra sig över stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027.

Av reglementet framgår att valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförandet av val eller folkomröstning enligt vallagen (2005:837), folkomröstningslagen (1979:369) samt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Vidare ansvarar nämnden för att det finns lämpliga röstmottagningsställen. Valnämnden ansvarar även för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om kommunfullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Under 2027 kommer det inte att genomföras några allmänna val. Under året kommer valnämnden noga att följa det fortsatta arbetet med de förändringar som kan komma att slå igenom till EU-valet 2029.

Beslutsunderlag

Valnämndens yttrande över stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027.

Umeå kommun
Valnämnden

Protokollsutdrag
2026-03-17

Beredningsansvariga

Marie Sandström
Tordleif Hansson

Beslutet ska skickas till
Beslut och bilagor skickas till ksdiarium@umea.se
I ämnesraden anges: Valnämndens yttrande KS-2025/00756.

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Nästa ordinarie val är EU-valet våren 2029. Under tiden fram till dess bedömer nämnden att det inte finns några faktorer som kommer att påverka grunduppdraget. Det är dock högst sannolikt att förändringar i lagstiftningen kommer att slå igenom till valet 2029. För närvarande går det dock inte att bedöma på vilket sätt och i vilken utsträckning som valnämndens verksamhet kommer att påverkas av detta.
En parlamentariskt sammansatt kommitté har haft ett uppdrag att utvärdera och överväga förändringar av valsedelssystemet. Kommittén kommer att lämna sitt slutbetänkande under hösten 2026. Vidare har Valmyndigheten haft ett uppdrag att modernisera förtidsröstningen vilket till valet 2026 innebär en delvis digitaliserad röstningsprocess samt införande av digitala röstkort. På valdagen kommer digitala röstlängder att testas i mindre utsträckning. Det finns anledning att tro att digitaliseringen av valprocessen kommer att utökas till valet 2029.
Befolkningsökningen medför att antalet valdistrikt ökar över tid. Det är dock för tidigt att redan nu bedöma om det kommer att behöva blidas fler valdistrikt till valet 2029. Varje nytt valdistrikt innebär såväl högre personalkostnader som högre material- och logistikkostnader.

Nämnden använder i stor utsträckning kommunägda lokaler i sin verksamhet vilket är ekonomiskt fördelaktigt. Behovet av vallokaler, röstningslokaler och lokaler för utbildning är mycket stort och externa förhyrningar behövs, framför allt i samband med förtidsröstningen.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Nämndens bedömning är att föreslagen investeringsbudget för 2027 samt plan 2028–2030 är tillräcklig.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Nämnden avstår att yttra sig om revidering, utökningen eller avgränsning gällande fastställda program.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Valnämnden tillämpar inga taxor eller avgifter.

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2026-02-26

§ 27
Diarienr: ÄN-2025/00281

Yttrande över planeringsdirektiv äldrenämnden 2027

Beslut

Äldrenämnden yttrar sig över planeringsdirektiven i enlighet med äldreomsorgsförvaltningens förslag.

Ärendebeskrivning

Inom ramen för Umeå kommuns planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2027. Förslaget till planeringsdirektiv lämnades i december 2025 till kommunstyrelse, berörda nämnder och bolag för att dessa ska kunna lämna yttranden i enlighet med fastställda anvisningar.

I yttrandet besvaras de remissfrågor som enligt anvisning ställts till äldrenämnden.

Beslutsunderlag

Yttrande över förslag till planeringsdirektiv 2027

Beredningsansvariga

Pernilla Henriksson, äldreomsorgsdirektör
Sofia Westin, ekonomichef
Anna Karlander, kanslichef
Anna Bergström, kvalitetschef

Beslutet ska skickas till
Stadsledningskontoret

Remissfråga 1 - Vilka väsentliga förändringar påverkar utförandet av nämndens grunduppdrag under kommande år?

Äldrenämndens verksamheter befinner sig i en omfattande omställning. Antalet invånare över 80 år ökar snabbt samtidigt som personer i arbetsför ålder inte ökar i samma takt. Fram till år 2036 beräknas gruppen 80 år och äldre öka med över 2 500 personer i Umeå kommun. Denna utveckling ställer höga krav på kompetensförsörjning och utveckling av nya effektiva arbetssätt.

Andelen personer 65 år och äldre som har insatser inom hemtjänst eller bor i vård- och omsorgsboende har minskat de senaste åren, förskjutning i omsorgsbehovet avser främst gruppen 80 år och äldre. Totalt har andelen personer 80+ utan insatser från äldrenämnden ökat med cirka 7 procent sedan 2021. Vilket bedöms vara en konsekvens av bättre folkhälsa för målgruppen samt nämndens långsiktiga arbete med förebyggande insatser.

Kompetensförsörjning

Bristen på personal är nämndens största utmaning. Under de kommande åren väntar pensionsavgångar samtidigt som personalomsättningen är hög. I kombination med en växande verksamhet innebär detta att behovet av nyrekrytering kommer att vara mycket stort kommande år. Den låga arbetslösheten i regionen, som i sig är en god sak, innebär en låg tillgång till arbetskraft.

Det är redan idag svårt att rekrytera utbildad vård- och omsorgspersonal. Nämnden har en betydligt lägre andel utbildad personal jämfört med andra större städer. Samtidigt har de äldre som får hemtjänst eller bor i särskilt boende mer komplexa och omfattande vårdbehov. Det kräver högre kompetens hos medarbetarna och mer tid per individ, vilket ökar arbetsbelastningen för medarbetarna, särskilt för utbildad personal.

För att vara en attraktiv arbetsgivare och långsiktigt säkra kompetensförsörjningen behöver nämnden både behålla nuvarande personal och locka nya medarbetare. Goda arbetsvillkor, utvecklingsmöjligheter och en hållbar arbetsmiljö är avgörande för att lyckas. Nämnden arbetar därför med hållbara scheman och förbättrad arbetsmiljö för att minska sjukfrånvaron och öka möjligheten att behålla personal. Utbildningsinsatser genomförs för att stärka motivation och kompetens. För att ytterligare möta utmaningen med kompetensförsörjning ser nämnden behov av att:

- stärka äldreomsorgens attraktivitet som arbetsgivare genom att möjliggöra bättre arbetsvillkor och högre löner för vård- och omsorgspersonal.
- skapa bättre förutsättningar för chefer, så att de kan utöva ett närvarande ledarskap, bidra till god arbetsmiljö och arbeta systematiskt med kvalitet.

Kvalitet inom äldreomsorgen

Verksamheterna möter allt fler personer med mer komplexa och omfattande vårdbehov. Detta kräver både högre kompetens och mer tid per person. Umeå kommun har idag en betydligt lägre andel utbildad vård- och omsorgspersonal jämfört med andra större kommuner. Satsningar på kvalitetsundersköterskor har genomförts för att öka kompetensen

inom organisationens. För att ytterligare stärka kompetensen och säkerställa god kvalitet i äldreomsorgen behöver utbildad personal i större utsträckning kunna arbeta med sitt kärnuppdrag. För att möta de ökade vårdbehoven med bibehållen kvalitet ser nämnden behov av att:

- säkerställa patientsäkerhet och tillgång till medicinsk kompetens genom att öka grundbemanningen av sjuksköterskor.
- avlasta omsorgspersonal från uppgifter som städ och tvätt, så att mer tid kan läggas på omsorg och vård. Detta kräver satsningar på särskilda tjänster som kan utföra dessa uppgifter inom vård- och omsorgsboenden.

Digitalisering och förebyggande arbete

Äldrenämnden står inför stora utmaningar i att möta en växande äldre befolkning med begränsade personalresurser. För att minska belastningen på vård- och omsorgssystemet behöver fler äldre kunna leva självständigt och med god hälsa längre upp i åldrarna. Samtidigt krävs en omställning till mer digitala och effektiva arbetssätt.

Digitalisering kan bidra till att avlasta personal och effektivisera vissa insatser, särskilt inom hemtjänsten. Nämnden arbetar därför med förebyggande insatser som stärker hälsa och självständighet, och som kan skjuta upp behovet av vård och omsorg. Välfärdsteknik och digitala arbetssätt utvecklas för att effektivisera arbetsprocesser och frigöra tid för mer kvalificerade arbetsuppgifter. Utöver pågående arbete bedömer nämnden att det finns behov av att:

- ytterligare stärka det förebyggande arbetet för att de äldre ska leva självständigt och därigenom stödja kvarboende vilket i sin tur minskar behovet av särskilt boende. För detta krävs ökade resurser inom rehabilitering samt hälso- och sjukvård i ordinärt boende.

Övriga strukturella utmaningar

Utöver personal- och verksamhetsutmaningar står nämnden inför flera strukturella förändringar. Det råder osäkerhet kring de långsiktiga ekonomiska förutsättningarna kopplat till statliga bidrag. Förändrad lagstiftning och ökade krav inom civil beredskap, registerutdrag för anställda inom äldreomsorgen samt införandet av ny socialtjänstlag påverkar nämndens arbete. Den nya socialtjänstlagen föreslås nu att revideras och kommer då innebära ökade krav på medarbetarnas kunskaper i svenska. Registerutdragen och språkkravet innebär ett ökat behov av administrativa resurser för att möta de nya kraven för att avlasta cheferna, så att de i större utsträckning kan fokusera på sitt kärnuppdrag.

I samband med övergången från Lagen om valfrihetssystem (LOV) till Lagen om offentlig upphandling (LOU) inom hemtjänsten bedöms det nödvändigt att höja ersättningen till externa utförare, för att säkerställa att dessa har förutsättningar att möta framtida krav och bedriva en verksamhet med god kvalitet. Nämnden ser även behov av att öka ersättningen till hemtjänstutförare på landsbygden, för att skapa rimliga förutsättningar att bedriva hemtjänst även i glesbygd.

Remissfråga 2 - Bedömer nämnden att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser?

Äldrenämnden bedömer att förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030 innebär direkta och väsentliga verksamhetskonsekvenser för äldreomsorgen.

Till följd av att antalet invånare i åldersgruppen 80 år och äldre ökar bedömer nämnden att tillkommande behov motsvarar ett nytt vård- och omsorgsboende ungefär vart fjärde år. Utifrån demografiprognosen innebär det att ett nytt boende behöver stå klart senast 2028. Föreslagen investeringsplan möter inte det tillkommande behovet av platser på vård- och omsorgsboende.

Nästa planerade tillskott av platser är genom förhyrning av ett nytt vård- och omsorgsboende på Haga. Bedömningen är att detta boende kan tas i bruk tidigast 2032, vilket innebär många år med kapacitetsbrist.

För att möta det långsiktiga behovet krävs, utöver boendet på Haga, ytterligare ett nytt vård- och omsorgsboende fram till 2032. Eftersom det redan finns en detaljplan för ett boende på Olofsdal är det sannolikt att detta kan färdigställas före boendet på Haga. Planeringen för ytterligare ett boende behöver därför påbörjas redan under nuvarande planeringsperiod för att möta det väntade kapacitetsbristen.

Konsekvenser av att föreslagen investeringsplan inte möter äldrenämndens behov är att nämnden riskerar att inte kunna uppfylla sitt grunduppdrag och verkställa beslut om särskilt boende vilket får konsekvenser både för de äldre som har behov av vård – och omsorg dygnet runt samt att nämnden riskerar viten från Inspektionen för vård – och omsorg.

Lokalstrategi särskilt boende

Äldrenämnden har tillsammans med tekniska nämnden senaste åren utrett flera av nämndens befintliga vårdlokaler. Bedömningen är att flera lokaler inte är ändamålsenliga och att detta medför brister i såväl boendemiljö som arbetsmiljö. Bland annat möter inte kommunens gamla servicehus de behov som finns för att ta hand om de äldre som idag har mer komplexa och omfattande vårdbehov än tidigare.

Under de senaste åren har översyner genomförts för att pröva möjligheten att anpassa befintliga vård- och omsorgsboenden. I de fall detta inte har varit möjligt eller kostnadseffektivt har lokaler avvecklats till förmån för nya eller mer ändamålsenliga lösningar. En sårbarhetsanalys togs fram tillsammans med Teknik och fastighetsförvaltningen 2023 där gjordes en plan för vilka boenden som skulle klivas ur till förmån för nybyggda boenden 2024 samt 2028. Planen för att lämna är genomförd av verksamhet enligt då kända tidsplaner och förutsättningar.

Välfärdsteknik

Nämnden har under de senaste åren gjort investeringar i välfärdsteknik för att öka tryggheten för de äldre, kvalitén i verksamheten samt att effektivisera arbetssätt.

I slutet av planeringsperioden bedöms välfärdstekniken börja behöva uppdateras och bytas ut. Äldrenämnden ser därför ett behov av att förstärka nämndens reinvesteringsbudget.

Utbildningslokaler

Vid rekrytering och bemanning ser äldrenämnden få sökande med adekvat utbildning, framför allt undersköterskor. För att säkerställa god vårdkvalitet och trygghet för brukarna har behovet av introduktion och internutbildning därför ökat.

Fungerande utbildningslokaler är nödvändiga för att kunna genomföra både teoretiska och praktiska moment i vårdmiljö för ett stort antal nya medarbetare, samt för fortbildning av befintlig personal.

Äldrenämnden behöver därför prioriteras investeringsmedel för att kunna anpassa lokaler för teori- och praktikövningar.

Remissfråga 3 - Bedömer nämnden att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

Program för tillväxt

En växande andel äldre innebär ökade behov av äldreomsorg, vilket i sin tur ställer krav på ändamålsenliga boenden och verksamhetslokaler. Äldrenämnden deltar aktivt inom ramen för bostadsförsörjningsprogrammet gällande äldre invånares bostadsbehov. Programmet lyfter viktiga fokusområden och äldrenämnden önskar framhålla att de demografiska förändringar som Umeå är inne i, med fördel skulle kunna speglas i de inledande skrivningarna i program för tillväxt.

Program för social hållbarhet

Kommunen står inför en välfärdsomställning, mot bakgrund av befolkningens utökade behov, liksom lagstiftningsförändringar i form av ny socialtjänstlag och förändringar i den nära vården. Bedömningen från såväl äldrenämnden som nationella myndigheter är att omställningen kommer att pågå i flera år och involvera såväl flera nämnder i kommunerna som andra myndigheter och civilsamhälle. Programmet innefattar målområden som i många avseenden relaterar till den omställning som äldreomsorgen också står i. Den utökade samverkan över nämnds- och förvaltningsgränserna som har initierats bör beskrivas och synliggöras i programmet.

Program för klimatneutrala Umeå 2040

Äldrenämnden vill framföra vikten av att beakta konsekvenser för nämndens verksamheter och ekonomi i planerings- och budgetarbetet, vad gäller exempelvis övergången till elbilar inom hemtjänst och hemsjukvård. Detta ställer också krav på en utökad laddningsinfrastruktur vid äldreomsorgens lokaler runtom i kommunen.

Remissfråga 4 - Bedömer nämnden att det finns behov av revidering av nämndens taxor eller avgifter för verksamhetsåret 2027?

Nämnden ser behov av att revidera avgiften för speciallivsmedel (nutritionsprodukter), i syfte att likställa kommunens avgift med den avgift som regionen tar ut. Detta för att medborgare ska betala samma avgift oavsett om speciallivsmedlet har förskrivits av kommunen eller regionen.

Nämnden bedömer att det finns behov av att genomföra en översyn av hemtjänstavgifterna. En sådan översyn kan bidra till en tydligare och mer överskådlig avgiftsstruktur samt säkerställa att avgiftsnivåerna är socialt och ekonomiskt hållbara. Översynen planeras att genomföras under 2026.

Nämnden bedömer även att det finns behov av att under 2026 genomföra en översyn av avgifterna inom hemsjukvården. Syftet är att säkerställa att kommunens avgifter överensstämmer med regionens avgiftsstruktur samt att uppdatera avgifterna då det har gått lång tid sedan den senaste översynen.

Nr.3 enligt kallelse/ föredragningslista

Öfn §3

Överförmyndarnämndens yttrande över budget 2027

Överförmyndarnämnden beslutar

att godkänna Överförmyndarnämnden i Umeåregionens budgetyttrande för 2027.

Ärendebeskrivning

Överförmyndarnämndens föreslagna ram för Umeå kommun att yttra sig på är 17 421 tkr för 2027.
Av föreslagen ram avser 10 472 tkr nämndens Umeåspecifika verksamhet och 6 949 tkr avser Umeå kommuns bidrag till den regiongemensamma verksamheten. Budgetramen 2027 för den regiongemensamma delen uppgår då till 16 028 tkr varav 1 382 tkr avser OH-kostnader.

Överförmyndarnämndens nuvarande bemanning av verksamheten bedöms inte tillgodose de förväntningar som finns på måluppfyllelse för de prioriterade områdena för verksamheten.
Verksamheten ser således ett tydligt behov av förstärkning av handläggare med minimum två årsarbetare (handläggare) samt en årsarbetare med ansvarsområde rekrytering vilket innebär en ökad kostnad för den regiongemensamma delen.

Överförmyndarnämndens enhetschef är nämndsansvarig chef med budget- och verksamhetsansvar samt ett arbetsmiljöansvar för 22 medarbetare. Det förändringsarbete som behöver göras inom nämndens verksamhet kräver ett tydligt och närvarande ledarskap. Den nuvarande chefsbemanningen har inte förutsättningarna till ett närvarande ledarskap som behövs för att påbörja förändringsarbetet för att nämnden ska klara sitt grunduppdrag.

Från maj 2025 har en utökning av ledarskapet genomförts genom att enhetschef för valkansliet går in på 30% på Överförmyndarnämnden. Att skapa goda förutsättningar för att leda Överförmyndarnämndens verksamhet med komplexiteten som finns behöver ett utökat ledarskap på 40% permanentas från 1 maj 2027.

Sammanfattningsvis behöver Överförmyndarnämndens ram för 2027 utökas med 4 790 tkr.

Beslutsunderlag

Överförmyndarnämnden i Umeåregionens yttrande för budget 2027

Beredningsansvarig

Sandra Andersson, överförmyndarchef
Marie Sandström, biträdande överförmyndarchef
Simon Dahlgren, controller

Beslutet skickas till

KS diarium
SLK ekonomi
Miljö och hälsoskyddsnämnden
Bjurholms kommun
Nordmalings kommun
Robertsfors kommun
Vindelns kommun
Vännäs kommun
Örnsköldsviks kommun

UMEÅREGIONEN **PROTOKOLL** 1 (19)

Överförmyndarnämnden 2026-01-22

Plats och tid	Överförmyndarenheten, Götgatan 3, 2026-01-22, kl.13.00- 16.35
Beslutande	Ulrika Edman (MP), ordförande Joline Göttfert (M), vice ordförande Ola Nilsson (S) Leif Svensson (M) Ulrika Hurdén (C) Kent Persson (S) Britthelen Almqvist (KD) Berit Persson (S) Roger Sandström (S) deltar §§ 1-10 Gunilla Kallin (C)
Ersättare	Marie-Louise Nilsson (S) Josefin Gustafsson (M) Lilian Hailing (MP) Margreth Thudin (S) Eleanor Bodel (V) Martin Lundgren (C) Zenitha Nordfjell (S) deltar §§ 1-10 Göran Brorsson (KD) deltar §§ 1-10
Övriga deltagande	Se sid 2
Utses att justera	Joline Göttfert
Protokollet omfattar	**Protokoll Allmänna ärenden: §§** 1, 3-11 **Protokoll Sekretessärenden:** §§ 2

Underskrifter

Sekreterare

Susanne Töyrä

Ordförande

Ulrika Edman

Justerande

Joline Göttfert

BEVIS
Justering har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Överförmyndarnämnden
Sammanträdesdatum	2026-01-22
Datum för anslags Uppsättande	2026-01-30
Datum för anslags nedtagande	2026-02-21
Förvaringsplats för protokollet	Överförmyndarnämndens kansli
Underskrift	Ulrika Persson

Övriga deltagande
Sandra Andersson, avdelningschef, föredragande, §§ 1, 3-11
Marie Sandström, biträdande avdelningschef
Jens Arnfjell Njajta, jurist, föredragande, § 2
Simon Dahlgren, controller, föredragande, § 3
Lisa Andersson Lindberg, administratör
Umeå God man och förvaltarförening, Lars Sandberg
Susanne Töyrä, sekreterare, §§ 1-11

Överförmyndarnämnden i Umeåregionens yttrande på förslag till budget 2027

Nämndens verksamhet består av en Umeåspecifik del och en regiongemensam del. Den Umeåspecifika delen av nämnden avser arvoden till godemän och förvaltare, professionella förvaltare samt arvoden till Umeå kommuns förtroendevalda politiker. Den regiongemensamma verksamheten avser kostnader för personal, IT-system, utbildningskostnader för förtroendevalda och medarbetare, lokalkostnad samt övriga driftkostnader för kontoren. Kostnaderna för den regiongemensamma delen av nämnden fördelas mellan ingående kommuner med fördelningsnyckel fastställd i respektive kommuns kommunfullmäktige. I kostnaderna som fördelas mellan kommunerna ingår även OH kostnader som lokalhyra och stödfunktioner för ekonomi, HR och IT. OH-kostnaderna redovisas inte inom nämndsram.

Se tabell nedan för beräknat driftbidrag per kommun 2027 utifrån den ram som nämnden är tilldelad enligt Planeringsdirektiv 1, beslut KS-2025/00756.

Tabell 1: Budget 2027

Kommun	Driftbidrag per kommun 2026	Driftbidrag per kommun 2027
Bjurholm	462	480
Nordmaling	803	834
Robertsfors	775	805
Umeå	7 351	7 620
Vindeln	767	797
Vännäs	1 061	1 102
Örnsköldsvik	4 234	4 389
SUMMA	**15 453**	**16 028**

Överförmyndarnämndens utmaningar under 2027

Överförmyndarnämnden står inför flera viktiga strategiska utmaningar under 2027.

- Rekrytering av ställföreträdare
- Nå målet med tillsyn/granskning av årsräkningar, risk för ökade välfärdsbrott, välfärdsbrottslighet.
- Nya lagkrav under 2026 som innebär att utredning och beslut gällande otvistiga godmanskap förflyttas från Tingsrätten till att Överförmyndaren
- Förbättra arbetsmiljön för medarbetare vid både Umeå- och Örnsköldsvikskontoret.
- Digitaliseringsprojekt samt förändring av arbetssätt/effektivisera/gemensamt arbetssätt mellan kontoren.

Rekrytering av ställföreträdare

Nämnden har under de senaste åren haft stora svårigheter att lyckas rekrytera nya ställföreträdare inom Umeåregionens område. I nuläget finns en kö på ca 120 personer med bedömt behov av stöd och hjälp där nämnden inte har ställföreträdare som kan åta sig uppdrag. Det föreligger dessvärre långa väntetider till både att få en ställföreträdare vid nya uppdrag likväl som att kunna genomföra behövliga byten av ställföreträdare i de uppdrag där huvudmän och/eller ställföreträdare aviserat sådant behov.

Att det är stora svårigheter att rekrytera ideella ställföreträdare är ett nationellt problem. Andelen personer som anser att de har möjlighet att anta ett lågt arvoderat, och i många fall komplicerat uppdrag, är mycket begränsade. Ställföreträdaruppdraget blir mer och mer komplext och ställföreträdare är lekmän som inte alltid har nödvändig kunskap för att kunna hjälpa personer med exempelvis svår psykisk ohälsa, omfattande skulder, hemlöshet, missbruk och/eller kriminalitet. I flera ärenden handlar det om behov av avancerad kompetens hos ställföreträdare som behöver kunskap/erfarenhet inom ekonomi, fastighetsförsäljningar, dödsbon och avyttring av skogsinnehav. Många kommuner i landet letar alternativa lösningar i form av utökning av kommunala ställföreträdarenheter samt nyttjande av privata aktörer för att möta det behov av nya ställföreträdare som kommuninvånarna har. Ett behov som inte kommer att försvinna eller lösa sig på annat sätt. Utan adekvat stöd så belastar dessa personer andra offentligt finanseriade myndigheter/avdelningar så som socialtjänst, vård osv.

Under våren 2025 så startades en gemensam rekryteringsgrupp i verksamheten i syfte att se över nuvarande arbetssätt och inleda ett verksamhetsövergripande arbetssätt över kontorsgränserna för att öka kvaliteten i arbetet men även för att eftersträva effektivare arbetssätt. Detta är ett långsiktigt arbete där mera resurser behövs för att nå fram i den målbild verksamheten har avseende rekrytering av ställföreträdare.

I Umeå finns en kommunal förvaltarenhet som i nuläget består av fem årsarbetare. Under 2025 har ett närmare samarbete initierats mellan Överförmyndarnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det har resulterat i att överskottet i budget hos Överförmyndarnämnden har kunnat användas för att finansiera utökning av ytterligare två årsarbetare på förvaltarenheten som startar sina anställningar i början av 2026. Nämnden ser att detta inte kommer att täcka det behov som verksamheten har av ställföreträdare närmaste åren. Förvaltarenheten behöver växla upp ytterligare och nämnden önskar också se att ärenden som tidigare funnits kvar under flera decennier inom förvaltarenheten kan övergå till ideella ställföreträdare för att skapa utrymme för nya komplexa uppdrag.

Granskning av årsräkningar och brottsförebyggande arbete

Umeåregionens överförmyndarnämnd har ett viktigt uppdrag med tillsyn över förvaltningen hos ställföreträdare. Det sker genom löpande tillsyn samt genom granskning av inlämnad årsredovisning. Den löpande tillsynen kan många gånger uppta stor del av handläggarnas arbetstid under året. Aktuella siffror från Länsstyrelsen visar att det handlar om över 100 miljarder kronor totalt i Sverige som förvaltas via Överförmyndarnämnder runt om i landet. Siffrorna visar även att antalet ställföreträdarskap ökar stadigt i landet, vilket tyder på att verksamhetens arbete troligen kommer att öka över tid.

Ett viktigt uppdrag för överförmyndare är att arbeta med tillsyn över ställföreträdares förvaltning. I denna tillsyn utövar överförmyndarnämnden även brottsförebyggande arbete genom att kunna upptäcka välfärdskriminalitet. Tyvärr är målgruppen/huvudmännen i stor risk för att kunna bli utnyttjade av personer eller organiserade grupper då de inte har möjlighet att själva kunna upptäcka detta. För att motverka risken för välfärdskriminalitet behöver medarbetarna kontinuerligt utbildas i hur brottsbekämpande myndigheter kan ansvara för att upptäcka, samt ges möjlighet att avsätta tid för att djupgranska prioriterade årsredovisningar. Under 2025 har verksamheten hittat ärenden som innehållit oegentligheter som har anmälts till polismyndigheten.

Målet i verksamheten har varit att ha granskat klart alla inlämnade årsredovisningshandlingar före 30 september, ett mål som nämnden inte klarat de senaste åren. Med ökade personalresurser skulle nämnden ges bättre förutsättningar att klara det uppsatta granskningsmålet men också att klara av att djupgranska prioriterad årsredovisning i brottsförebyggande syfte.

Ny lagstiftning

Överförmyndarnämnder i Sverige har påverkats och kommer att påverkas av lagförändringar. Skyldighet att anmäla till brottsbekämpande myndigheter är en sådan lagändring. Under 2026 menar lagrådsremiss att otvistiga godmanskap ska överflyttas från att utredas och beslutas av Tingsrätten, till att utredas och beslutas inom Överförmyndarnämndens verksamhet. När den lagen träder ikraft kommer det att innebära behov av nya arbetssätt, nya rutiner samt kompetensutveckling av personal i verksamheten. Det kommer att innebära ökad arbetsbelastning i form av

handläggningsresurser i verksamheten. Ytterligare förslag som kommer påverka området gäller nya regler vid arv och testamenten.

Arbetsmiljöarbete

De senaste åren har medarbetarenkäterna visat på negativa siffror avseende arbetsmiljön vid verksamheten. Under hösten 2024 slutade enhetschefen, en jurist samt en rutinerad handläggare. Deras arbetsuppgifter fördelades ut till verksamhetens kvarvarande medarbetare. Ledningens samlade bedömning är att detta tillsammans med ökat behov av handläggning vid verksamheten har medfört att medarbetarna upplever att kraven mellan resurser och krav inte är rimlig samt att återhämtning inte är möjlig då arbetsanhopningen inte är tillfällig utan konstant över tid. Inflödet av ärenden står inte i relation till utflödet av ärenden och köerna till att få ställföreträdare skapar samvetsstress och belastning på medarbetarna. Verksamheten gör anmälningar i systemet Stella för att påvisa behovet av förbättring avseende arbetsmiljön. Resultatet för 2025 i medarbetarenkäten har förbättrats något, men visar fortfarande på betydande behov av ytterligare åtgärder avseende att förbättra arbetsmiljön.

En enhet med två kontor – digitalisering och samverkan

Gällande enade arbetssätt mellan kontoren i Umeå och i Örnsköldsvik, har denna process försenats och stått relativt stilla under de senaste åren. Detta har delvis berott på att en grundförutsättning för gemensamt arbetssätt har vilat på att kunna komma åt akter digitalt från båda kontoren. Ett skanningsprojekt initierades under våren 2024 som beräknades vara färdigställt inom två månader efter starten. Det tog dock till sista september 2025 att färdigställa projektet, det vill säga i 1,5 år.

Under våren 2025 vidtogs avgörande åtgärder inom verksamheten för att färdigställa inskanningen. Nästa steg i digitaliseringen av verksamheten är att övergå från sammanhållen pappersakt till sammanhållen digital akt. Då behövs samordning mellan leverantör av verksamhetssystem och DOITför att bygga ut antalet tjänster som kan användas av ställföreträdare vilket i sin tur skulle minska dubbelarbetet med att skanna in de dokument som inlämnas i pappersform. Ökad digitalisering ger minskade portokostnader då antalet försändelser skulle minska. För att nå i mål med effektivare och gemensamma arbetssätt, behöver samtliga rutiner och arbetsdokument omarbetas. En omfördelning av arbetsfördelning och enade arbetssätt behöver

initieras. Det är ett omfattande arbete som behöver ske under både 2026 och 2027 och det ställer stora krav på förändringsledningskapacitet hos nämndsansvarig chef samt hos medarbetarna i verksamheten. De tidsmässiga resurserna finns inte i verksamheten dagsläget.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedöms att nuvarande bemanning av verksamheten inte kan tillgodose de förväntningar som finns på måluppfyllelse för de prioriterade områdena för verksamheten. Verksamheten ser således ett tydligt behov av förstärkning av handläggare med minimum två årsarbetare (handläggare) samt en årsarbetare med ansvarsområde rekrytering vilket innebär en ökad kostnad för den regiongemensamma delen.

Överförmyndarnämndens enhetschef är nämndsansvarig chef med budget- och verksamhetsansvar samt ett arbetsmiljöansvar för 22 medarbetare. Det förändringsarbete som behöver göras inom nämndens verksamhet kräver ett tydligt och närvarande ledarskap. Den nuvarande chefsbemanningen har inte förutsättningarna till ett närvarande ledarskap som behövs för att påbörja förändringsarbetet för att nämnden ska klara sitt grunduppdrag.

Från maj 2025 har en utökning av ledarskapet genomförts genom att enhetschef för valkansliet går in på 30% på Överförmyndarnämnden. Att skapa goda förutsättningar för att leda Överförmyndarnämndens verksamhet med komplexiteten som finns behöver ett utökat ledarskap på 40% permanentas från 1 maj 2027. Med ett utökat ledarskap kan även ett arbete med att öka samarbetsytorna inom de två förvaltningarna påbörjas för att samnyttja personalresurser under mellanvalår.

Tabell för kostnadsökning med ökad bemanning i tkr.

	Nettokostnad
Bitr. verksamhetschef	410
Handläggare 1	760
Handläggare 2	760

Handläggare 3/rekrytering	760
SUMMA	**2 690**

Kostnadsökning per kommun samt beräknat driftbidrag per kommun med ökad bemanning i tkr.

Kommun	**Driftbidrag per kommun 2027, enligt planeringsdirektiv 1**	**Driftbidrag utökning per kommun 2027**	**Driftbidrag per kommun inkl utökning 2027**
Bjurholm	480	30	510
Nordmaling	834	99	933
Robertsfors	805	94	899
Umeå	7 620	1 428	9 048
Vindeln	797	92	889
Vännäs	1 102	152	1 254
Örnsköldsvik	4 389	796	5 185
SUMMA	**16 028**	**2 690**	**18 718**

Utöver detta beräknas även en utökning av förvaltarenheten i Umeå att behövas med minst tre årsarbetare för att matcha det ökade behovet av professionella ställföreträdare, utökningen av förvaltarenheten kommer troligen innebära att en tjänst behöver ha en arbetsledande roll. Denna kostnadsökning behöver täcka lönekostnader för förvaltarna, ca 10% personalkostnader för förvaltarnas chef, ca 5% personalkostnader för controller samt administration och andra relaterade kostnader.

Se nedan tabell för kostnadsökning av tre förvaltare inklusive andra relaterade kostnader i tkr.

	Nettokostnad
Förvaltare 1	640
Förvaltare 2	640
Förvaltare 3	640
Adm, personalkostnad chef	180
SUMMA	**2 100**

Överförmyndarnämndens totala utökning av ram för 2027 blir 4 790 tkr, se tabell nedan.

	Nettokostnad totalt
Nettokostnad utökning regiongemensam verksamhet	2 690
Nettokostnad utökning förvaltare	2 100

SUMMA	**4 790**

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster 2026-02-09

§ 4

Diarienr: ITKN-2025/00002

Budget 2027

Beslut
Nämnden för grundläggande IT-kapacitetstjänster beslutar att överlämna förslag till budget för 2027.

Ärendebeskrivning
Inom ramen för Umeå kommuns planeringsprocess har stadsledningskontoret arbetat fram förslag till planeringsdirektiv för 2026 samt plan för 2027-2029. De gemensamma nämnderna är undantagna från den ordinarie yttrandeprocessen.

I och med att nämnden endast beslutade om budget 2026 på förra sammanträdet har nu ett förslag till budget för 2027 tagits fram.

Beslutsunderlag
ITKN - Budget 2027

Beredningsansvariga
Mattias Wallmark, Verksamhetschef Digital omställning och IT

Beslutet ska skickas till
Umeå kommun, KS diarium och SLK Ekonomi
Skellefteå kommun
Vännäs kommun

IT-nämnden - Budgetförutsättningar 2027

Inför yttrande på planeringsdirektiv 2026 hade vi kännedom om att kostnaderna för virtualiseringsplattformens licenser drastiskt skulle öka men det var inte känt hur mycket. När vi fick underlaget från leverantören stod det klart att kostnaden steg med över 1.500 tkr per år, mer än 600% ökning. Detta fick delvis genomslag redan 2025 men till fullo 2026. Under 2025 var förhoppningen att hitta en alternativ teknisk lösning för att minska kostnaden men inför 2026 har ett sådant alternativ inte kunnat införas.

Under hösten 2025 arbetade Skellefteå, Vännäs och Umeå gemensamt fram ett förslag för att komplettera backuplösningen att omfatta också Microsoft 365 för att minska riskerna i händelse av större incident. Förslaget fick gehör i nämnden och budgeten för 2026 kompletterades med inköp av hårdvara för att täcka behoven av lagring och backup.

Leverantören för den redan kraftigt fördyrade licensen för virtualiserings-plattformen har aviserat att den licensform vi har idag inte längre går att köpa och hänvisar till ett alternativ som ytterligare ökar kostnaden, från 1.800 tkr till i värsta fall 3.500 tkr. Arbetet att utvärdera alternativ har fortsatt och är i slutskedet för att kunna ta ställning till ett eventuellt byte. I budgeten tar har vi tagit med listpris för den licens vi är hänvisade till men har förhoppning att inrymma ett byte under 2026 för att minska kostnaden från 2028.

För att klara det ökade behovet av lagring behöver nämnden investera i ytterligare hårdvara.

Redovisning av tid som lagts av IT-infrastrukturspecialister inom ramen för nämndsamarbetet har visat att vi redan 2026 lägger motsvarande 2 heltider mot budgetens 1,5 heltider. Inför 2027 har detta korrigerats med drygt 400 tkr.

Hårdvara som upphandlades 2025 blev betydligt billigare än tidigare estimat vilket påverkat kostnaderna positivt. På totalen blir det däremot en kraftig ökning utifrån ovan nämnda faktorer.

Tabell: Budget 2027 och driftbidrag per kommun

Kommun	Budget 2026	Budget 2027
Umeå	8 615,5	10 618,8
Skellefteå	5 294,6	6 662,2
Vännäs	725,0	872,1
Budget total	**14 635,1**	**18 153,1**

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2026-01-22

§ 1

Diarienr: KS-2026/00051

JUSK yttrande på förslag till planeringsdirektiv 2027

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar

Att anta förslag till yttrande enligt tjänsteskrivelsen

Ärendebeskrivning

Förslaget till Planeringsdirektiv 2027 (version 1) innehåller förslag till totalram och nämndramar för kommande planeringsperiod. Förslaget baseras på kommunfullmäktiges senaste beslut om planeringsdirektiv för 2026 samt andra kommunfullmäktigebeslut som är viktiga för planering. Detta innebär att de mål och program som ingår i förslaget är desamma som kommunfullmäktige fastställt för 2026 (beslut juni 2025).

Planeringsdirektiv version 1, med bilagor skickas till nämnder och bolag för yttrande. Fram till den 20 mars kan de lämna sina yttranden. Efter att yttranden från nämnder och bolag sammanställts, skickas planeringsdirektiv version 2 med bilagor ut för partipolitisk beredning. De olika partierna tar sedan fram sina förslag till planeringsdirektiv. Kommunfullmäktige beslutar i juni 2026 om den slutgiltiga budgeten för 2027.

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott kan om de så vill lämna yttrande i enlighet med anvisning för berörda nämnder.

Jämställdhetsutskottets yttrande
Inriktningsmål och program
Jämställdhetsmålet: *Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv*,

är ett av de av kommunfullmäktige fastställda inriktningsmålen som ingår i
programmet för social hållbarhet.

Jämställdhetsutskottet vill framhålla vikten av att jämställdhet är ett horisontellt perspektiv och en övergripande strategisk fråga som fortsatt måste genomsyra samtliga program och verksamheter och inte enbart begränsas till ett fokusområde inom ett av tre program. Jämställdhet, som
en grundförutsättning för social hållbarhet är också nära knutet till arbetet
med tillväxt och klimatneutralitet. Det bör inte förstås enbart som ett separat område och social hållbarhet är en av flera sammanhängande hållbarhetsdimensioner som ömsesidigt stärker varandra.

I planeringsdirektiv 2026 beslutade kommunfullmäktige om ett budgettillskott för att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmål destinerande till nämnd. Genom detta tillskott ska nämnden årligen avdela medel för sådan utveckling och för att underlätta nämndens finansiering av detta åtagande har fullmäktige destinerat ett anslag till de nämnder som har ett eller flera destinerade inriktningsmål omfattande 0,5 procent av nämndens tilldelade ram 2025.

Jämställdhetsutskottet ser att det här nya arbetssättet kan innebära en framflyttning av positionerna i jämställdhetsarbetet för hela Umeå kommun. Med anledning av detta genomförde utskottet under hösten 2025 genomfört gemensamma dialoger med de nämnder som är destinerade inriktningsmålet för jämställdhet med fokus på samarbete, samverkan och erfarenhetsutbyte som delar i arbetet mellan nämnderna.

I planeringsdirektiv version 1 finns inte detta budgettillskott med. Jämställdhetsutskottet vill lyfta vikten av att detta nya arbetssätt med inriktningsmålen är långsiktigt och strategiskt och att det därför bör finnas med även i kommande budgetar. Vidare önskar jämställdhetsutskottet att arbetet tydligt återrapporteras och utvärderas för att bidra till spets och utvecklingskapacitet i hela kommunen.

Investeringsbudget

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott fastställde i december 2024 en metod för genomförande av tilläggsuppdrag 2022:3 (Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att ta fram en metod så att projekt ur den befintliga investeringsplanen årligen väljs ut som lämpliga piloter för jämställdhetsfokus). Enligt fastställd metod ska förslag till projekt ur den föreslagna investeringsplanen markeras i planen och en motivering till urvalet finnas i slutet av dokumentet. När detta/dessa fastställts ska de skrivas in i tekniska nämndens verksamhetsplan.

Enligt den beredning som gjorts är föreslagen kommande pilot Kollektivtrafiknod Trandansen. Jämställdhetsutskottet önskar att detta tydliggörs i investeringsbudgeten i enlighet med fastställd metod.

Beslutsunderlag

Planeringsdirektiv version 1, budget och investeringar 2027
Förslag till investeringsbudget 2027 och plan 2028–2030

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Beslutet ska skickas till
Ledningskoordinator

Umeå kommunföretag

2026-03-17

Yttrande avseende stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv 2027

UKF svarar gemensamt för de helägda dotterbolagen.

Generellt anser vi att planeringsdirektiven för 2027 är ändamålsenliga och att inriktningsmålen generellt fyller sitt syfte och ger en bra grund för en gemensam inriktning mot de mål som är satta. Strukturen fungerar bra när nya krav ställs på respektive bolag. Det gäller såväl eventuella förändringar i grunduppdrag samt inriktningsmål som sedan inarbetas i ägadirektiven och fastställs på bolagsstämma.

Remissfråga 1 - Bedömer bolaget att ett eller flera av fastställda program bör revideras, utökas eller avgränsas?

- Inriktningsmålen är en naturlig del i bolagens affärsplanering. De bolag som är destinerade specifika inriktningsmål rapporterar också detta i respektive tertial- och års- bokslut. UKF koncernen har sedan tidigare inrättat en funktion för att hålla ihop inriktningsmålen och respektive program för bolagskoncernen. Under 2025 har roller och ansvar diskuterats som bygger på att det operativa arbetet sköts i respektive linje (bolag) där också besluten tas. Programmets organisation ansvarar för att samla in och sammanställa rapporter som beskriver inriktningsmålens uppfyllande för politiken. För att undvika dubbelkommando och otydlig styrning är numera Programstyrgrupperna = VD-gruppen och SDF.

Remissfråga 2 - *Bedömer bolaget att av kommunfullmäktige fastställda taxor/avgifter behöver förändras inför 2027?*

- Den verksamhet inom bolagskoncernen som berörs av fastställda taxor från Kommunfullmäktige är Umeva/Vakin. Taxorna justeras årligen och kommer att inlämnas i separat ärende till KS-diarium senast 29 april 2026.

Remissfråga 3 - *Umeå kommunföretag ombeds härmed lämna yttrande över fastställd utdelningsnivå och beskriva effekter av nuvarande alternativt förändrad utdelningsnivå*

- Den föreslagna utdelningen på 0 kronor ser vi som en förutsättning för att kunna utföra de stora investeringarna i gemensam infrastruktur som gagnar hela regionen, tex i hamnen, järnvägsterminaler och nya etableringar. Dessa investeringar kommer att innebära behov av ekonomiskt stöd inom koncernen varför någon utdelning inte kan lämnas.

Remissfråga 4 - *UKF ombeds inkomma med yttrande över förslag till kollektivtrafikens budget för 2027 och plan för 2028-2030*

- I budget för år 2026 ingår ersättning för den s k sommarlovsbiljetten. Hur är tanken med ett sommarlovskort för 2027? Har hänsyn, i sådana fall, tagits till dessa kostnader i redovisade planeringsförutsättningar?
- Det finns stora osäkerheter kring kostnadsutvecklingen för drivmedel som en konsekvens av omvärldsfaktorer som vi inte kan påverka. Vi övergår till eldrift i Ultra-trafiken från juni 2026 men all inomkommunal regional busstrafik drivs av HVO vars priser stigit kraftigt i och med kriget mellan i första hand USA/Israel och Iran.

Umeå Kommunföretag AB
Rådhusesplanaden 8, 903 28 UMEÅ, Sweden
Tel växel +46(0)90-16 10 00
Org.nr: 55 60 51-9562
www.ukf.umea.se

Umeå kommunföretag

2026-03-17

- Även elpriserna har varit betydligt högre innevarande år än både år 2025 och år 2024 vilket givetvis - om det fortsätter - kommer att få en stor resultatpåverkan för kollektivtrafikens finansiärer.

Umeå Kommunföretag AB
Rådhusesplanaden 8, 903 28 UMEÅ, Sweden
Tel växel +46(0)90-16 10 00
Org.nr: 55 60 51-9562
www.ukf.umea.se

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 143

Diarienr: KS-2025/00756

Stadsledningskontorets förslag till Planeringsdirektiv och budget 2027 samt plan 2028-2030 version 2

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att överlämna version 2 av stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 med bilagor till partipolitisk beredning

att version 2 av stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 med bilagor publiceras på www.umea.se/planering

att paragrafen justeras omedelbart.

Ärendebeskrivning

I föreliggande ärende presenteras stadsledningskontorets andra version av förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 samt plan för 2028-2030.
Den första versionen av förslaget överlämnades till kommunens nämnder och bolag för yttrande den 2 dec 2025. Den finns tillgänglig för alla med bilagor och underlag på www.umea.se/planering.

Kommunens nämnder och bolag har därefter inkommit med yttranden och förslag i enlighet med anvisningar från kommunstyrelsen. Se bilaga 3 för yttranden från nämnder och bolag (UKF AB). Observera att stadsledningskontorets yttrande över kommungemensamma poster ingår i kommunstyrelsens yttrande i samma bilaga. Denna andra version av Stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2027 är reviderad enligt följande, jämfört den första versionen:

- Ny beräkning av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med anledning av uppdaterade befolkningssiffror för riket och ny befolkningsprognos för Umeå.
- Ny beräkning av finansiella kostnader och intäkter.
- Införande av finansiell leasing i budget, se tabell 2 Specifikation av kommunstyrelsen budgetram.
- Ny pensionsskuldsberäkning.
- Justerade nämndsramar med anledning av förändrat personalomkostnadspålägg (PO-pålägg).
- Justerad för tekniska ramjusteringar som beslutats efter det att planeringsdirektiv version 1 överlämnades.
- Inköp av bostadsrätter har omklassificerats och därmed flyttats från förslaget till investeringsplan till en separat tabell
- Förslaget till investeringsbudget 2027 och plan 2028-2030 har reviderats med tidsmässiga justeringar enligt tekniska nämndens yttrande.
- Förslag till mark- och exploateringsplan för åren 2027-2030

Med ovanstående förändringar har fördelningsreserven för partipolitiska prioriteringar utökats till 216,7 mnkr.

Bedömning av hur USA:s och Israels anfall mot Iran påverkar ränteutveckling, inflation och konjunktur är behäftad med stor osäkerhet. Prognoserna som planeringsdirektiv 2 bygger på är framtagna innan anfallet. Nya prognoser kommer under april och redovisas vid KSnau den 5 maj.

Grunduppdrag för kommunens nämnder revideras i reglemente för styrelse och nämnder.
Respektive nämnds grunduppdrag är infogade i planeringsdirektivet men revideras ej i samband med att planeringsdirektivet fastställs. Respektive nämnds grunduppdrag är långsiktigt och fastställs i reglemente för kommunens styrelse och nämnder. De förändringar av reglemente/grunduppdrag som beslutades vid kommunfullmäktiges sammanträde den 30 mars 2026 är ej infogade, dessa infogas i Planeringsdirektivet inför kommunfullmäktiges hantering i juni.

Beslutsunderlag

- Förslag till planeringsdirektiv och budget för 2027 samt plan för 2028–2030 version 2
- Bilaga 1 – Förslag till investeringsbudget 2027 plan 2028–2030
- Bilaga 2 – Förslag till mark- och exploateringsbudget 2027 och plan 2028–2030
- Bilaga 3 – Nämnders och bolags yttranden över förslag till planeringsdirektiv_Sammanställning

Beredningsansvariga

Urban Blomdahl, Anette Sjödin, Simon Dahlgren, Sara Nordström, Dan Gideonsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Samtliga gruppledare i de partier som är företrädda i Umeå kommunfullmäktige

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00060

Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta att:

- Fastställa anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Ärendebeskrivning

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport för kommunen och UKF-koncernen (hela kommunkoncernen konsolideras ej) samt en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Den förenklade rapporten avser perioden januari till april 2026, delårsrapporten avser perioden januari-augusti 2026 och årsredovisningen avser perioden januari-december 2026. Dessa rapporter ska sammanställas och beredas av kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

För att tydliggöra kommunstyrelsens förväntningar och krav på kommunens bolag avseende rapportering av underlag till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning föreslås kommunstyrelsen fastställa bilagd anvisning.

Anvisningen innehåller tre mallar;

- en för bolagens underlag till den förenklade rapporten,
- en för bolagens underlag till delårsrapporten och
- en för bolagens underlag till årsredovisningen.

Nytt för 2026 är att alla tre anvisningar för årets rapporter läggs ihop i ett dokument som skickas ut innan första rapporteringstillfället.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Beredningsansvariga

Maria Edlund
Lina Renfors

Beslutet ska skickas till

Alla bolag

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00060

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

UMEÅ KOMMUN

Anvisning

Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Nytt 2026 2

Bakgrund 2

Syfte 2

Avgränsning 2

Tidplan för rapportering 3

Anvisning för rapportering 3

- Typsnitt och radavstånd 3
- Namnge rapport 3
- Inrapportering till SLK ekonomi 4
- Mer information 4

Mallar för rapporter 4

Nytt 2026

- En gemensam anvisning för uppföljningsrapporter för T1, T2 och T3
- Tre mallar – en för varje rapporteringstillfälle

Bakgrund

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport, en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Innehållet styrs av kommunallagen (KL), lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och riktlinjer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning (RKR).

- Förenklade rapporten avser perioden januari till april 2026. Den innehåller information om nämndernas/bolagens personalförhållanden, ekonomiskt resultat samt ställning och prognos för kommunens nämnder och bolag. Den förenklade rapporten är inte ett delårsbokslut och innehåller inte ett konsoliderat bokslut.
- Delårsrapporten upprättas för perioden januari till augusti 2026. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en delårsrapport som kommunfullmäktige därefter fastställer.
- Årsredovisningen avser helåret 2026. Enligt kommunallagen ska kommunstyrelsen upprätta en årsredovisning som ska överlämnas till kommunfullmäktige för att fastställas senast 15 april året efter det verksamhetsår som avses.

Samtliga rapporter baseras på uppgifter från kommunens nämnder och bolag. Innehåll i bolagens rapporter till kommunstyrelsen framgår i det här dokumentet. Mallarna för respektive rapport skiljer sig åt eftersom rapporteringskraven inte är desamma.

Syfte

Anvisningen ska möjliggöra sammanställning och bedömning av följande uppgifter från kommunens bolag:

- väsentliga händelser i verksamhet
- ekonomi
- grunduppdrag, arbete med fullmäktiges inriktningsmål och tilläggsuppdrag

Avgränsning

Anvisningen gäller för kommunens bolag. Anvisning till kommunens nämnder hanteras separat.

Tidplan för rapportering

Datum för rapport jan-april	Datum för rapport jan-aug	Datum för rapport jan-dec	Aktivitet	Ansvar
17-mar	**17-mar**	**17-mar**	Tidplan och anvisningar fastställs och expedieras till kommunens bolag	KSNAU/KS
30-apr	**31-aug**	**31-dec**	Bokslutsdag	Respektive bolag
15-maj	**16-sep**	**12-feb**	Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi enligt bifogad mall och instruktion • Rapportpaket Cognos/mail	Respektive bolag
15-maj	**16-sep**	**23-feb**	Bolag lämnar underlag till SLK ekonomi enligt bifogad mall och instruktion • Utkast till bolagsrapport till KS/KF	Respektive bolag
-	**28-sep**	**15-mar**	Av respektive bolagsstyrelse fastställd rapport till KS/KF (direktjusterad vid sammanträde om så behövs) skickas till UKF för överlämning till KS diarium och SLK ekonomi i enlighet med bifogad mall och instruktion.	Respektive bolag
-	**28-sep**	**15-mar**	Styrelsen för Umeå Folkets Husförening skickar rapport till KS diarium och SLK ekonomi i enlighet med bifogad mall och instruktion.	UFH
-	**30 sep**	**18 mar 2027**	Förenklad rapport/ Delårsrapport/årsredovisning klar för granskning av revisionen	Revisionen
21 maj	**15 okt**	**8 apr 2027**	Förenklad rapport/ Delårsrapport/årsredovisning inlagd i public360	SLK ekonomi
26 maj	**19 okt**	**13 apr 2027**	KSNAU hanterar förenklad rapport/ delårsrapport/årsredovisning	KSNAU
26 maj	**19 okt**	**13 apr 2027**	KS hanterar förenklad rapport/ delårsrapport/årsredovisning	KS
–	**XX okt**	**XX apr 2027**	Revisionen lämnar yttrande	Revisionen
15 juni	**26 okt**	**26 apr 2027**	KF beslutar om förenklad rapport/ delårsrapport/årsredovisning	KF
17 juni	**12 nov**	**XX apr 2027**	Information till CSG	Stadsdirektör

Anvisning för rapportering

Typsnitt och radavstånd

Rapport från bolag till KS ska skrivas i typsnitt Calibri, storlek 12 enligt bifogad mall.

Namnge rapport

Namnge rapporterna så här:

- KS-2026/00060 *bolagsnamns* rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till april
- KS-2026/00060 *bolagsnamns* rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till augusti

- KS-2026/00060 *bolagsnamns* rapport till kommunstyrelsen för perioden januari till december.

Inrapportering till SLK ekonomi

Bolag lämnar enligt tidplan underlag samt av bolagsstyrelsen fastställd rapport till UKF (olof.jansson@umea.se) med cc: till SLK ekonomi (maria.edlund@umea.se).

- Rapportpaket Cognos/mail enligt separat utskickad instruktion
- Bolagsrapport till KS/KF enligt bifogad mall och instruktion

Mer information

Kontakta:

Maria Edlund maria.edlund@umea.se SLK ekonomi

Olof Jansson olof.jansson@umea.se Ekonomichef UKF

Lina Renfors lina.renfors@umea.se SLK Ekonomi och styrning angående rapportering grunduppdrag, inriktningsmål och tilläggsuppdrag

Mallar för rapporter

Mall för respektive rapport följer i varsin bilaga.

- Spara ner respektive mall som ett separat dokument och namnge enligt ovan.
- Fyll mallen med bolagets rapport enligt anvisning.

[Bolagsnamns] rapport till KS, januari–april 2026

Verksamhetsberättelse

1. Översikt

[Översikt över verksamhetens utveckling under innevarande år samt periodens händelser av väsentlig betydelse (verksamhet och ekonomi)

Skriv kortfattat.]

2. Resultat, budget och prognos

2.1 Periodens resultat efter fin poster uppgår till (mnkr)

2.2 Föregående årets resultat efter fin poster för jan-april uppgick till (mnkr)

[Skriv kortfattat om årets resultat i jämförelse med föregående års.]

2.3 Budgeterat helårsresultat efter fin poster uppgår till (mnkr)

[Skriv kortfattat kommentarer till perioden resultat i jämförelse med periodens budgeterade resultat.]

2.4 Årets resultatprognos uppgår till (mnkr)

[Skriv kortfattat om årets prognos i jämförelse med budgeterat helårsresultat.]

3. Investeringar, budget och prognos

3.1 Periodens totala investeringar uppgick till (mnkr):

[Beskriv de tre största projekten kortfattat i punktform (över 1 mnkr). I beskrivningen går det bra att slå ihop samma typ av investeringar till en grupp.]

3.2 Budgeterade årsinvesteringar (mnkr):

4. Årsprognos investeringar (mnkr):

[Prognosavvikelsen kommenteras.]

[Bolagsnamns] rapport till KS, januari–augusti 2026

Förenklad förvaltningsberättelse

1. Verksamhetsuppföljning

I avsnittet beskrivs bolagets bedömning av sitt grunduppdrag enligt bolagsordning samt bedömning av arbete med till bolaget destinerade inriktningsmål och tilläggsuppdrag från fullmäktige.

1.1 Bolagets grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har verkställt sitt grunduppdrag under perioden. Ange också prognos för perioden januari-december 2026.]

Grunduppdrag	Bedömning januari-augusti 2026	Prognos för januari-december 2026
[Bolagets grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Eventuell uppdelning av bolagets grunduppdrag med bedömning per verksamhet/huvudprocess:]		
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med bolagsordning, bolagets planering och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men bolaget behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Bolaget har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.2 Bolagets arbete med fullmäktiges inriktningsmål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har genomfört planerade åtaganden i enlighet med de, till bolaget destinerade inriktningsmålen under perioden. Ange också prognos för januari-december 2026.]

Inriktningsmål	Bedömning januari-augusti 2026	Prognos för januari-december 2026
Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]

Bedömningskriterium	Definition
Enligt plan	Bolaget har under perioden i hög omfattning genomfört planerat arbete i enlighet med de inriktningsmål som är destinerade till bolaget.
Mer arbete krävs	Bolaget har under perioden genomfört delar av planerat arbete med destinerade inriktningsmål men behöver vidta ytterligare åtgärder inom vissa områden.
N/A	Målet destineras inte till bolaget.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.3 Tilläggsuppdrag från fullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag som destinerats till bolaget från kommunfullmäktige. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status, jan–aug	Motivering/kommentar	Prognos, status helår
[Uppdrag xx från KF till bolag]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Genomfört

[Uppdrag yy från KF till bolag]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Delvis genomfört
[Uppdrag zz från KF till bolag]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]	Inte genomfört

2. Översikt över verksamhetens utveckling i tabellform (mnkr)

Nyckeltal *)	Utfall jan-aug 2026	Utfall jan-aug 2025	Prognos 2026	Budget 2026	Utfall 2025	Utfall 2024
Resultat efter finansiella poster						
Nettoinvesteringar						
Självfinansieringsgrad nettoinvesteringar %						
Soliditet %						

*) Nyckeltalsdefinitioner, heltal:
Soliditet = (eget kapital + eget kapital andel av obeskattade reserver) / totala tillgångar
Självfinansieringsgrad = (resultat efter finansiella poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar

2.1 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning innevarande år

[Här lämnas kommentarer till tabellen ovan.

- Beskriv orsaker till stora differenser mellan perioden och föregående år samma period.
- Kommentera årsprognos för resultat och investeringar
- Beskriv kortfattat väsentliga förändringar under innevarande år.
- Kommentera även orsaken till väsentliga förändringar till exempel yttre omständigheter, demografi, bostadsmarknaden osv.
- Redogör för om eventuella politiska beslut och lagstiftning påverkat verksamheten.
- Finns det några behovsförändringar som påverkat verksamheten?
- Beskriv de tre största investeringarna (mnkr). Investeringar som har ett lägre totalbelopp än 1 mnkr anges inte.]

3. Händelser av betydelse som inträffat under delårsperioden eller dess slut, men innan delårsrapporten upprättas

[I detta avsnitt beskrivs händelser av betydelse som inträffat under perioden jan-aug (eller händelser som inträffat efter augusti men innan bolagsstyrelsen fastställt sin rapport).

Exempel på händelser av betydelse kan vara:

- händelser som påverkat bolagets verksamhet i hög omfattning
- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som bolaget genomfört eller påbörjat

- betydande rättstvister]

4. Redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

[Kommentera orsakerna till större avvikelser.]

5. Upplysning om förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet

[Upplysningar om vad som är känt, risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa, ev. större investeringar, behovsförändringar, kommande lagstiftning, miljökrav.]

6. Övriga upplysningar

[Har samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder använts i delårsrapporten som i senaste årsredovisningen? Om de har ändrats, en beskrivning av vad som förändrats och hur det påverkat redovisningen inklusive vilken effekten är. Vilka poster och belopp berörs. Hur har detta påverkat redovisningen. Beskriv detta.
Skäl om avvikelser görs från RKRs rekommendationer (www.rkr.se)

Upplysning om säsongsvariationer eller cykliska effekter som har påverkat verksamheten

Karaktären och storleken på jämförelsestörande poster samt deras effekt på tillgångar, skulder, eget kapital och resultat

Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar som har redovisats under tidigare räkenskapsår, om de har en väsentlig effekt på den aktuella rapportperioden;

Förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser som inträffat efter räkenskapsårets början]

Bilaga 2

[Bolagsnamns] rapport till KS, januari–december 2026

Förvaltningsberättelse

Styrelseordförande: [namn]

Verkställande direktör: [namn]

1. Verksamhetsuppföljning

I avsnittet beskrivs bolagets bedömning av sitt grunduppdrag enligt bolagsordning samt bedömning av arbete med till bolaget destinerade inriktningsmål och tilläggsuppdrag från fullmäktige.

1.1 Bolagets grunduppdrag

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har verkställt sitt grunduppdrag under perioden.

Grunduppdrag	Bedömning för januari-december 2026
[Bolagets grunduppdrag i sin helhet]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
Eventuell uppdelning av bolagets grunduppdrag med bedömning per verksamhet/huvudprocess:]	
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]
[Deluppdrag, frivillig uppdelning]	[I hög grad uppfyllt/i viss grad uppfyllt/inte uppfyllt]

Bedömningskriterium	Definition
I hög grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med bolagsordning, bolagets planering och givna förutsättningar.
I viss grad uppfyllt	Bolaget har under perioden verkställt delar av sitt grunduppdrag, men bolaget behöver vidta åtgärder inom vissa områden.
Inte uppfyllt	Bolaget har under perioden inte alls eller i liten omfattning uppfyllt sitt grunduppdrag.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.2 Bolagets arbete med fullmäktiges inriktningsmål

[Redovisa i tabellen bedömning av i vilken grad bolaget har genomfört planerade åtaganden i enlighet med de, till bolaget destinerade inriktningsmålen under perioden.]

Inriktningsmål	Bedömning för januari-december 2026
Mål 1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 3. Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]
Mål 4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040	[Enligt plan, mer arbete krävs, N/A]

Bedömningskriterium	Definition
Enligt plan	Bolaget har under perioden i hög omfattning genomfört planerat arbete i enlighet med de inriktningsmål som är destinerade till bolaget.
Mer arbete krävs	Bolaget har under perioden genomfört delar av planerat arbete med destinerade inriktningsmål men behöver vidta ytterligare åtgärder inom vissa områden.
N/A	Målet destineras inte till bolaget.

Bedömning och motivering

[Lämna en kortfattad skriftlig beskrivning över vad som ligger till grund för bolagets bedömning enligt ovan och motivera bedömningen. Bolaget ska vid behov kunna styrka bedömningen med underlag.]

1.3 Tilläggsuppdrag från fullmäktige

[Använd tabell och lämna upplysningar om utfall och förväntad utveckling när det gäller uppdrag som destinerats till bolaget från kommunfullmäktige. Gör även en bedömning av uppdragets status vid årets slut.]

Uppdrag	Status, jan–dec	Motivering/kommentar
[Uppdrag xx från KF till bolag]	Genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag yy från KF till bolag]	Delvis genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]
[Uppdrag zz från KF till bolag]	Inte genomfört	[Beskriv/motivera status för uppdraget.]

2. Översikt över verksamhetens utveckling i tabellform (mnkr)

Nyckeltal *)	2026	2025	2024	2023	2022
Rörelsens intäkter					

Rörelsens kostnader					
Resultat efter finansiella poster					
Nettoinvesteringar					
Självfinansieringsgrad nettoinvesteringar					
Soliditet					
Långfristig låneskuld					
Medelantal anställda					

*) Nyckeltalsdefinitioner:
Soliditet = (eget kapital + eget kapital andel av obeskattade reserver) / totala tillgångar
Självfinansieringsgrad = (årets resultat + avskrivningar) / nettoinvesteringar

3. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning innevarande år

3.1 Upplysning om viktiga förhållanden

[Beskriv kortfattat förhållanden under innevarande år som anses vara viktigt för bedömningen av resultat eller ekonomisk ställning. Förhållanden som är viktiga för bedömningen av bolagets resultat och ställning men som inte redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen.

Exempel på förhållanden som kan vara viktiga:

- Väsentliga förändringar i verksamheten
- Kommentera även orsaken till väsentliga förändringar till exempel yttre omständigheter, demografi, bostadsmarknaden osv.
- Redogör för om eventuella politiska beslut och lagstiftning påverkat verksamheten.
- Finns det några behovsförändringar som påverkat verksamheten]

3.2 Väsentliga risker

[Analys av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer avseende gjorda uppskattningar och bedömningar samt vilka åtgärder som vidtagits. Exempelvis omvärldsrisker, verksamhetsrisker, ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten, nya stora projekt, befolkningsutveckling, miljörisker, förändrad lagstiftning, ökad arbetslöshet, finansiella risker.]

3.3 Identifierade risker

Omvärldsrisk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk

Verksamhetsrisk	**Beskrivning**	**Organisatorisk enhet**	**Hantering av risk**
Finansiell risk	**Beskrivning**	**Organisatorisk enhet**	**Hantering av risk**

4. Händelser av väsentlig betydelse som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

[I detta avsnitt beskrivs händelser av betydelse som inträffat under perioden januari-december (eller händelser som inträffat efter december men innan bolagsstyrelsen fastställt sin rapport).

Upplysning ska lämnas om hur händelser av väsentlig betydelse påverkar de finansiella rapporterna. Upplysningen kan innehålla beskrivningar utifrån nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader och årets resultat.

Exempel på händelser av betydelse kan vara:

- köp, försäljning, uppstart och nedläggning av verksamhet
- omstruktureringar, utökning/minskning av verksamhet eller större omorganisation
- ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- större investeringar som bolaget genomfört eller påbörjat
- betydande rättstvister]

5. Upplysning om förväntad utveckling avseende ekonomi och verksamhet

[Upplysningar om vad som är känt om framtiden, de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden, risker och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa, ev. större investeringar, behovsförändringar, kommande lagstiftning, miljökrav, avtal och konjunkturförändringar.]

6. Kommentarer till årets resultat och investeringar

[Kommentera kortfattat väsentliga avvikelser mellan periodens resultat och föregående år. Detsamma gäller utfall för investeringar jämfört med föregående år.

Beskriv de tre största investeringsprojekten (mnkr). Investeringsprojekt som har ett lägre totalbelopp än 1 mnkr anges inte.]

7. Övriga upplysningar

[Har samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder använts som i senaste årsredovisning? Om redovisningsprinciperna har ändrats, beskriv vad som har förändrats och hur det påverkat redovisningen inklusive vilken effekten är. Vilka poster och belopp berörs. Hur har detta påverkat redovisningen.

Upplysning om säsongsvariationer eller cykliska effekter som har påverkat verksamheten

Karaktären och storleken på jämförelsestörande poster samt deras effekt på tillgångar, skulder, eget kapital och resultat

Om uppskattningar och bedömningar från tidigare räkenskapsår har ändrats, beskriv effekterna av förändringen om de har en väsentlig effekt på den aktuella rapportperioden.]

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 138

Diarienr: KS-2026/00060

Bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026.

Ärendebeskrivning

Kommunen upprättar årligen en förenklad rapport för kommunen och UKF-koncernen (hela kommunkoncernen konsolideras ej) samt en delårsrapport och en årsredovisning för hela kommunkoncernen. Den förenklade rapporten avser perioden januari till april 2026, delårsrapporten avser perioden januari-augusti 2026 och årsredovisningen avser perioden januari-december 2026. Dessa rapporter ska sammanställas och beredas av kommunstyrelsen inför fastställande i kommunfullmäktige.

För att tydliggöra kommunstyrelsens förväntningar och krav på kommunens bolag avseende rapportering av underlag till förenklad rapport, delårsrapport och årsredovisning föreslås kommunstyrelsen fastställa bilagd anvisning.

Anvisningen innehåller tre mallar;
- en för bolagens underlag till den förenklade rapporten,
- en för bolagens underlag till delårsrapporten och
- en för bolagens underlag till årsredovisningen.

Nytt för 2026 är att alla tre anvisningar för årets rapporter läggs ihop i ett dokument som skickas ut innan första rapporteringstillfället.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Anvisning för bolagens rapportering till kommunstyrelsen 2026

Beredningsansvariga

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

Maria Edlund
Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Alla bolag

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-31

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00373

Tilläggsuppdrag 2025:1

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

Att fastställa anvisning för nämndernas hantering av tilläggsuppdrag 2025:1

Att nämnd i enlighet med anvisningen ska överlämna analys och konsekvensbeskrivning till Kommunstyrelsen och tekniska nämnden senast 30 okt 2026.

Ärendebeskrivning
I av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv och budget för 2026 fick samtliga nämnder följande tilläggsuppdrag:

Tilläggsuppdrag 2025:1 *Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.*

Stadsledningskontoret har upparbetat förslag till anvisning för vad analysen ska innehålla och när analys ska vara färdigställd för att möjliggöra att nämndernas analyser infogas som underlag till planeringsprocess för 2028.

Förslag till anvisning innebär att respektive nämnd ska genomföra analys av förändrade demografiska förutsättningar och redovisa vilka konsekvenser dessa förändringar får för nämndens verksamheter och för de kommungemensamma försörjningsprocesser (lokaler, IT, måltider, lokalvård etc) nämndens verksamheter nyttjar. Nämnd ska redovisa analys och konsekvenser med den verksamhetsindelning som nyttjas i redovisning av kostnadsavvikelser (SCBs verksamhetsindelning). Analysen per verksamhet ska sträcka sig 10 år framåt, dvs samma tidsperiod som nuvarande befolkningsprognos (P26) sträcker sig. Nämnden ska därefter vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas kommunfullmäktige.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00373

Kommunfullmäktige beslutade vid samma tillfälle även om ett riktat tilläggsuppdrag till Tekniska nämnden i form av:

Tilläggsuppdrag 2025:2 *Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att som en konsekvens av förändrade demografiska förutsättningar säkerställa ett fortsatt effektivt lokalnyttjande, inklusive att tillse att frigjorda lokaler så långt det är möjligt nyttjas till verksamheter med ökade behov av lokaler, i syfte att hålla nere kommunens lokalkostnader och minska investeringsbehovet i nya lokaler. Förändrade investeringsbehov ska lyftas inom ramen för ordinarie planeringsprocess.*

Nämnds analys och konsekvensbeskrivning ska därför lämnas till kommunstyrelsen och tekniska nämnden senast den 30 okt 2026.

Beslutsunderlag

Anvisning för hantering av tilläggsuppdrag 2025:1

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson
Urban Blomdahl
Lena Höök Gustafsson

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till
Samtliga nämnder

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Dan Gideonsson
Ledningskoordinator

UMEÅ KOMMUN

Anvisning för hantering av

Tilläggsuppdrag 2025:1

Bakgrund

I av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv och budget för 2026 fick samtliga nämnder följande tilläggsuppdrag:

> ***Tilläggsuppdrag 2025:1*** *Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.*

Syfte

Denna anvisning syftar till att tydliggöra utgångspunkter och normera genomförande av tilläggsuppdrag 2025:1.

Omfattning och avgränsning

Tilläggsuppdraget är ställt från kommunfullmäktige till samtliga nämnder, detta innebär att samtliga nämnder (även gemensamma nämnder) ska följa anvisningen. Gemensamma nämnder ska genomföra analys och beskriva konsekvenser i tillämpliga delar.

Relaterade styrdokument

Riktlinje för God ekonomisk hushållning
Riktlinje för planeringsprocess

Beslutad av	**Diarienummer**	**Datum, paragraf för beslut**
Kommunstyrelsen	2026/00373	KS 2026-04-14, § XX
Dokumenttyp:	**Giltighetstid**	**Dokumentansvarig**
Anvisning	2026-12-31	SLK avd för Ekonomi & Styrning

Anvisning för analys och konsekvensbeskrivning

Arbete med analys och åtgärder ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Samtliga nämnder ska därför:

1. Bedöma om förändrade demografiska förutsättningar får konsekvenser för nämndens verksamhet eller för kommungemensam försörjningsprocess.
2. Redogöra för var dessa konsekvenser uppstår, när de uppstår och vad dessa konsekvenser består av
3. Vidta åtgärder för att hantera dessa konsekvenser på kort och lång sikt. Förslag till förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.

Respektive nämnd ska genomföra analys av förändrade demografiska förutsättningar och redovisa vilka konsekvenser dessa förändringar får för nämndens verksamheter och för de kommungemensamma försörjningsprocesser (lokaler, IT, måltider, lokalvård etc) nämndens verksamheter nyttjar. Respektive nämnd ansvarar för att initiera och föra dialog med tekniska nämnden och teknik- och fastighetsförvaltningen om nämnden har behov av stöd för att bedöma konsekvenser av demografiska förändringar relaterat till de kommungemensamma försörjningsprocesser som nämndens verksamheter nyttjar.

Nämnd ska redovisa analys och konsekvenser med den verksamhetsindelning som nyttjas i redovisning av kostnadsavvikelser (SCBs verksamhetsindelning). Analysen per verksamhet ska sträcka sig 10 år framåt, dvs samma tidsperiod som nuvarande befolkningsprognos (P26) sträcker sig.

Analys och konsekvenser per verksamhet ska dokumenteras skriftligt.

Nämnden ska därefter planera för och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid.

Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas kommunfullmäktige.

Återrapportering

Nämnd ska senast den 30 oktober inkomma med analys och konsekvensbeskrivning till KSdiarium@umea.se samt till TNdiarium@umea.se

I ämnesraden anges: KS-2026/00373 XXX-nämndens rapport avseende tilläggsuppdrag 2025:1

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 139

Diarienr: KS-2026/00373

Anvisning för hantering av tilläggsuppdrag 2025:1

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa anvisning för nämndernas hantering av tilläggsuppdrag 2025:1

att nämnd i enlighet med anvisningen ska överlämna analys och konsekvensbeskrivning till kommunstyrelsen och tekniska nämnden senast 30 oktober 2026.

Ärendebeskrivning

I av kommunfullmäktige fastställt Planeringsdirektiv och budget för 2026 fick samtliga nämnder följande tilläggsuppdrag:

Tilläggsuppdrag 2025:1 *Kommunfullmäktige ger alla nämnder i uppdrag att genomföra en analys av konsekvenser utifrån förändrade demografiska förutsättningar. Arbetet ska säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid, samt ske i enlighet med av fullmäktige fastställd riktlinje för god ekonomisk hushållning. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas fullmäktige.*

Stadsledningskontoret har upparbetat förslag till anvisning för vad analysen ska innehålla och när analys ska vara färdigställd för att möjliggöra att nämndernas analyser infogas som underlag till planeringsprocess för 2028.

Förslag till anvisning innebär att respektive nämnd ska genomföra analys av förändrade demografiska förutsättningar och redovisa vilka konsekvenser dessa förändringar får för nämndens verksamheter och för de kommungemensamma försörjningsprocesser (lokaler, IT, måltider, lokalvård etc) nämndens verksamheter nyttjar. Nämnd ska redovisa

analys och konsekvenser med den verksamhetsindelning som nyttjas i redovisning av kostnadsavvikelser (SCBs verksamhetsindelning). Analysen per verksamhet ska sträcka sig 10 år framåt, dvs samma tidsperiod som nuvarande befolkningsprognos (P26) sträcker sig. Nämnden ska därefter vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att kommunen inte åtar sig kostnader som inte kan bäras över tid. Förslag på förändring av principiell karaktär ska tillställas kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutade vid samma tillfälle även om ett riktat tilläggsuppdrag till Tekniska nämnden i form av:

Tilläggsuppdrag 2025:2 *Kommunfullmäktige ger tekniska nämnden i uppdrag att som en konsekvens av förändrade demografiska förutsättningar säkerställa ett fortsatt effektivt lokalnyttjande, inklusive att tillse att frigjorda lokaler så långt det är möjligt nyttjas till verksamheter med ökade behov av lokaler, i syfte att hålla nere kommunens lokalkostnader och minska investeringsbehovet i nya lokaler. Förändrade investeringsbehov ska lyftas inom ramen för ordinarie planeringsprocess.*

Nämnds analys och konsekvensbeskrivning ska därför lämnas till kommunstyrelsen och tekniska nämnden senast den 30 okt 2026.

Beslutsunderlag

Anvisning för hantering av tilläggsuppdrag 2025:1

Beredningsansvariga

Dan Gideonsson
Urban Blomdahl
Lena Höök Gustafsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslut och beslutsunderlag ska skickas till
Samtliga nämnder

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-04-01

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00246

Beslut av riskbedömning och fortsatt användning av Microsoft

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

Kommunstyrelsen kan ej, utifrån det av tekniska nämnden tillhandahållna underlaget, yttra sig om den fortsatta användningen av Microsoft är laglig och säker. Tekniska nämnden behöver utreda och dokumentera frågan ytterligare.

Ärendebeskrivning
Tekniska nämnden har i ärende TN-2026/00081 önskat kommunstyrelsens yttrande över riskbedömning och fortsatt användning av Microsofts tjänster.

Dataskydd
Då det saknas tillräcklig utredning för att det ska gå att göra en korrekt bedömning har jag som tekniska nämndens dataskyddsombud rekommenderat nämnden att inte går vidare med aktuellt beslutsförslag.

Det pågår ett utredningsarbete på DoIT och jag har rekommenderat att frågan utreds färdigt och slutsatser och bedömningar dokumenteras. Denna dokumentation kan sedan ligga till grund för en bedömning och beslut gällande frågan om Microsoft kan anlitas som personuppgiftsbiträde och vilka ev. åtgärder som behöver vidtas för att tekniska nämnden ska kunna anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde (alltså om Microsoft kan anses uppfylla kraven i artikel 28 GDPR, eller inte).

Av den anledningen rekommenderas kommunstyrelsen att rekommendera tekniska nämnden att utreda färdigt frågan om lagligheten av att använda Microsoft som personuppgiftsbiträde. I dagsläget, på befintligt underlag, bedöms behandlingen inte vara förenligt med GDPR med risker för både enskilda så väl som nämnderna i kommunen. (Se bilaga 1 för mer information och rekommendationen till tekniska nämnden.)

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00246

Juridik

Det juridiska arbete som utredningen hänvisat till utgörs av 2 delar - GDPR samt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Vad gäller de juridiska bedömningar som avser GDPR hänvisas till dataskyddsombudets utlåtanden. Angående OSL så rör utredningen i huvudsak tillämpningen av 10:2a OSL, därav kommer mina synpunkter och slutsatser att ansluta till samma lagrum.

Lagtext
”Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet som för den utlämnande myndighetens räkning har i uppdrag att endast tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgiften, om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.”

Lagregleringen innehåller en sekretessbrytande bestämmelse som möjliggör för en myndighet, som behandlar uppgifter som omfattas av sekretess, att under vissa omständigheter utkontraktera sin it-drift till en privat tjänsteleverantör eller ansluta sig till en samordnad it-driftslösning.

Den sekretessbrytande bestämmelsen blir bara tillämplig om uppdraget begränsas till att endast avse teknisk bearbetning eller lagring av uppgiften.

Ytterligare en förutsättning för att uppgifter ska få lämnas ut med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen är att det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.

Teknisk bearbetning/lagring (definieras enligt följande):
Ett uppdrag att tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgifter kan exempelvis bestå i att införa, förvalta, utveckla och så småningom avveckla en it-driftstjänst. Under dessa olika faser kan en mängd olika åtgärder behöva vidtas för att upprätthålla den tillgänglighet, funktionalitet och prestanda i tjänsten som har avtalats mellan parterna. Det kan röra sig om förändring och tillägg i en befintlig tjänsts funktionalitet, etablering av en tilläggstjänst, integration med andra tjänster, konfiguration, test och utveckling samt tillhandahållande av supporttjänster. Det kan också röra sig om säkerhetstester och andra säkerhetshöjande åtgärder som uppgradering, uppdatering, säkerhetskopiering, kryptering, anonymisering, pseudonymisering och incidenthantering.
Vid avveckling av en tjänst kan myndighetens uppgifter behöva migreras eller exporteras tillbaka till myndigheten eller till en annan uppdragstagare. Vilka slags åtgärder som kan omfattas av uttrycket teknisk bearbetning

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00246

eller teknisk lagring kan komma att förändras över tid med anledning av den tekniska utvecklingen (prop. 2022/23:97)

Lämplighetsbedömning

En uppgift får inte lämnas ut om det med hänsyn till omständigheterna är olämpligt. Med detta avses att en myndighet, innan en uppgift lämnas ut, ska pröva om det finns skäl som talar emot ett sådant.

Vad som ska prövas är de omständigheter som har koppling till den utlämnande myndigheten och till uppgiftsmottagaren - liksom de uppgifter som är eller kan bli föremål för utlämnande. Det ska alltså göras en omfattande och noggrann prövning av alla omständigheter som är relevanta i det aktuella ärendet.

Omständigheter att bedöma är exempelvis vilken typ av sekretessbelagda uppgifter det rör sig om (exempelvis personuppgifter?), vilka intressen som ligger till grund för sekretessen och uppgifternas omfattning.

Det bör också beaktas vilka åtgärder som uppgiftsmottagaren vidtar för att skydda uppgifterna och om denne omfattas av en lag- eller avtalsreglerad tystnadsplikt – (jfr Cloud-act).

I sammanhanget kan de i Esams vägledning, Utkontraktering ES2023-06, ingående checklistorna verka vägledande (se bilaga 2).

Informationssäkerhet

Vid bedömning om en molntjänstleverantör kan uppfylla informationssäkerhetsrelaterade krav bör det dessförinnan vara fastställt att informationshanteringen efterlever de juridiska krav som ställs. Innan detta är utrett kan de informationssäkerhetsrelaterade riskerna och kraven inte analyseras och bearbetas på ett korrekt sätt. Om informationshanteringen inte uppfyller lagkrav kan säkerhetsåtgärder vara otillräckliga eller irrelevanta även om de är relevanta ur informationssäkerhetsperspektiv.

Slutsats

Sammanfattningsvis är slutsatsen att det inte går att ta ställning till aktuell fråga (*är det lagligt och säkert för tekniska nämnden att anlita Microsoft som leverantör/personuppgiftsbiträde*) på det material som tekniska nämnden hittills tagit fram och tillhandahållit. Det rekommenderas därför att kommunstyrelsen beslutar att rekommendera tekniska nämnden att

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00246

utreda frågan om användningen av Microsoft färdigt och dokumentera bedömningarna.

Beslutsunderlag

Tekniska nämndens protokoll 2026-02-19
Bilaga 1 Samrådsyttrande från Dataskyddsombudet med rekommendation gällande tekniska nämndens anlitande av Microsoft som personuppgiftsbiträde
Bilaga 2 Checklista Esams

Beredningsansvariga

Lennart Nilsson, Kommunjurist
Eric Lindström, Dataskyddsombud
Hanna Öberg, Informationssäkerhetssamordnare

Beslutet ska skickas till
Tekniska nämnden

Lennart Nilsson
kommunjurist

Bilaga 1 Checklista

Checklista, hantering av allmänna handlingar vid utkontraktering

- Innebär utkontrakteringen att allmänna handlingar uppstår?
- Innefattar utkontrakteringen hantering av allmänna handlingar?
  - Kan handlingarna bevaras på tillfredställande sätt?
  - Finns möjligheter till gallring?
  - Har myndigheten smidig tillgång till handlingarna?
  - Kan myndigheten vid behov ta tillbaka handlingarna?
  - Finns det risk att de allmänna handlingarna förloras eller obehörigen sprids?

Checklista, sekretessöverväganden vid utkontraktering

Är det fråga om sekretessreglerade uppgifter?

- Kommer uppgifterna att röjas?
- Är det fråga om en osjälvständig uppdragstagare?
- Kan uppgifterna krypteras på ett fullgott sätt gentemot leverantören?

Kan utkontraktering ske med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen i 10 kap. 2 a § OSL?

- Gäller det utkontraktering för teknisk bearbetning eller teknisk lagring?
  - Hanteras överlämnad information endast för uppdragsgivande myndighets räkning?
  - Är it-tjänstens karaktär enbart av teknisk natur?
  - Tillförs informationen något nytt eller kompletterande innehåll?
  - Förekommer hantering av samma uppgifter i något annat flöde hos leverantören och är det i så fall möjligt att hålla dessa flöden helt åtskilda?
- Är det olämpligt att utkontraktera för teknisk bearbetning eller teknisk lagring?
  - Är det fråga om uppgifter av känsligt slag?
  - Kan aggreggering innebära att den totala informationsmängden blir mer skyddsvärd?

- Finns det risk för att myndigheten avhänder sig kontroll över uppgifter i den samhällsbärande verksamheten?
- Förekommer underleverantörer och kan i så fall skyddet upprätthållas hos dessa?
- Finns det risk för att lag- eller avtalsreglerad tystnadsplikt inte kan efterföljas?
- Är den interna åtkomsten hos leverantören begränsad med tekniskt eller med organisatoriska rutiner?
- Kan leverantörens geografiska lokalisering påverka möjligheten att upprätthålla skyddet för uppgifterna?
- Är leverantören eller dess underleverantörer bundna av extraterritoriell lagstiftning eller annan lagstiftning som innebär att skyddet för uppgifterna inte kan upprätthållas?
- Har myndigheten tagit hänsyn till kända faktorer och vilka krav som är möjliga att ställa i en upphandling?
- Ger en allsidig bedömning utfallet att ett utlämnande inte är olämpligt?

Kan utkontraktering ske efter prövning av en sekretessbestämmelses rekvisit?

- Gäller s.k. absolut sekretess eller är sekretessbestämmelsen reglerad med ett skaderekvisit?
- Hur skyddsvärda är uppgifterna, typiskt sett?
  - Är det uppgifter av känslig art?
  - Har mottagaren rätt att lämna uppgifterna vidare eller själv utnyttja dem (dvs risk för spridning)
  - Kan avtalsmässiga och tekniska begränsningar göras?

Kan utkontraktering ske med stöd av någon annan sekretessbrytande bestämmelse?

- Om tjänsteleverantören är en myndighet, är utlämnandet en följd av en lag- eller förordningsreglerad uppgiftsskyldighet eller kan utlämnandet ske med stöd av den s.k. generalklausulen eller någon sektorsspecifik sekretessbrytande bestämmelse?
- Om tjänsteleverantören är en enskild aktör, kan uppgifterna lämnas med förbehåll att uppgifterna inte får lämnas vidare eller nyttjas av leverantören?
  - Är det fråga om en enstaka åtgärd?
- Oavsett om tjänsteleverantören är en myndighet eller en privaträttslig aktör, kan utlämnandet anses vara ”nödvändigt”?

- Kan myndighetens uppdrag rimligen fullgöras utan att utlämnande sker?
- Motiveras utlämnandet även av andra skäl än rent ekonomiska?
- Har alla alternativ till utlämnande övervägts noggrant?
- Framstår utkontrakteringen som den enda realistiska lösningen?

UMEÅ KOMMUN

2026-03-31

Samrådsyttrande från dataskyddsombudet med rekommendation gällande Tekniska nämndens anlitande av Microsoft som personuppgiftsbiträde

TN-2026/00081 och KS-2026/00246.

Med anledning av samråd i ärendena TN-2026/00081 och KS-2026/00246 lämnar jag som nämndernas dataskyddsombud i huvudsak följande rekommendationer:

Det rekommenderas att Tekniska nämnden inte går vidare med aktuellt beslutsförslag då frågan ännu inte är tillräckligt utredd och dokumenterad. I stället rekommenderas att frågan utreds färdigt av nämnden och slutsatser och bedömningar dokumenteras. Denna dokumentation kan sedan ligga till grund för en bedömning ifall Microsoft kan anlitas som personuppgiftsbiträde och/eller vilka åtgärder som behöver vidtas för att Tekniska nämnden ska kunna anlita Microsoft som biträde (alltså om Microsoft kan anses uppfylla kraven i artikel 28 GDPR, eller inte).

På Tekniska nämndens befintligt underlag kan nämnden inte anses ha visat att Microsoft kan lämna tillräckliga garantier om att uppfylla GDPR eller att företaget kan garantera att registrerades rättigheter skyddas (artikel 28 och 5.2 GDPR). Frågetecken finns också kring lämplig teknisk och organisatorisk säkerhet (artikel 25 och 32 GDPR). Av den anledningen rekommenderar jag **på Tekniska nämnden befintligt underlag,** att Tekniska nämnden avbryter behandlingen av personuppgifter i Microsofts tjänster. Alternativt att det skyndsamt vidtas effektiva skyddsåtgärder för att förhindra att Microsoft får åtkomst till några personuppgifter. Åtgärderna måste vara sådana att Microsoft inte har, eller kan få, åtkomst till personuppgifter. Kan inga effektiva skyddsåtgärder vidtas är behandlingen oförenlig med GDPR och behöver avbrytas.

En fortsatt behandling av personuppgifter i Microsofts tjänster, enligt det förslag som Tekniska nämnden har att ta ställning till, kan i nuläget innebära skada för enskilda så väl som för nämnderna i kommunen som använder Microsofts tjänster. IMY kan utfärda sanktionsavgift på upp till 10 000 000 kr mot varje nämnd i kommunen eller omedelbart förbjuda behandlingen som sker i tjänsterna. Enskilda har också möjlighet att rikta skadeståndsanspråk mot nämnderna i kommunen, där finns ingen övre beloppsgräns. Frågan om förenligheten med sekretesslagstiftningen är inte utredd och dokumenterad, resultatet av en sådan prövning kan också komma att påverka konsekvensfrågan.

Inledning

Dataskyddsombudet ska informera och ge råd till personuppgiftsansvarig (de kommunala nämnderna) och deras anställda om deras skyldigheter enligt GDPR och andra EU och nationella dataskyddsbestämmelser (art. 39.1a GDPR). Dataskyddsombudet ska övervaka efterlevnaden av GDPR och annan EU och nationell dataskyddslagstiftning och nämndernas strategi för skydd av personuppgifter, inbegripet ansvarstilldelning, information till och utbildning av personal som deltar i behandling och tillhörande granskning (art. 39.1b GDPR).

Tekniska nämnden, Kommunstyrelsen och övriga nämnder är skyldiga att säkerställa att dataskyddsombudet på ett korrekt sätt och i god tid deltar i alla frågor som rör skyddet av personuppgifter (art. 38.1 GDPR).

Som Tekniska nämndens dataskyddsombud har jag stöttat DoIT i deras pågående utredning av möjligheten för Tekniska nämnden att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde. Dock togs ingen kontakt inför att förslaget till nämndsbeslut skulle tas fram. Av den anledningen hade jag ingen möjlighet att lämna någon rekommendation till Tekniska nämnden inför beslutet.

Här ska tilläggas att i dagsläget finns det, enligt vad som gjorts känt för mig som dataskyddsombud, inte någon färdig dokumenterad utredning av Microsofts möjlighet att kunna anlitas som personuppgiftsbiträde. Det pågår ett arbete på DoIT men det är inte slutfört (refereras ofta till som ”del 1” på DoIT). Inte heller har det skett någon dokumenterad bedömning av om utlämnande av uppgifter till Microsoft är förenligt med reglerna i offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Några sådana dokument verkar, utifrån protokollet, inte heller varit del av underlaget till Tekniska nämnden.

Det ska också påtalas att problematiken kring att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde och de medföljande begränsningarna i möjligheten till informationshantering i Microsofts tjänster har varit känd för Tekniska nämnden sedan i vart fall 2019.

Lagstiftning

Inledningsvis ska först noteras att samtliga nämnder i kommunen är bundna av lag. Jmf. 1 kap. 1 § 2 st regeringsformen ”*Den offentliga makten utövas under lagarna*”. Ingen nämnd har rätt att fatta ett beslut som skulle strida mot svensk lag eller EU lagstiftning. **Det finns alltså inget utrymme att göra någon proportionalitetsbedömning gällande ifall Tekniska nämnden ska följa lag, eller inte.**

Dataskyddsförordningen (GDPR) är en EU förordning och gäller som lag i Sverige. GDPR härleds ur europeiska kongestionen för mänskliga rättigheter (art. 8 EKMR rätten till privat- och familjeliv). Europakonventionen för mänskliga rättigheter är också införd som svensk lag (SFS 1994:1219).

Personuppgifter

En personuppgift är all information som direkt eller indirekt kan identifiera en levande människa och som hanteras helt eller delvis automatiserat. Exempel på personuppgifter är personnummer, för- och efternamn, telefonnummer, e-postadresser, fastighetsbeteckningar, IP-nummer, chassinummer, vissa GPS-koordinater, m.m.

Frågan som nu är aktuell omfattar en stor mängd personuppgifter både i typ och antal samt ett stort antal registrerade. Kategorierna av registrerade är i stor omfattning i underläge till personuppgiftsansvariga nämnder. Det rör sig om anställda, elever, barn, brukare, vårdandashavare, tjänsteleverantörer, osv, osv. Många registrerade har inte heller något val gällande ifall de vill att nämnderna ska behandla deras personuppgifter, eller inte.

Enligt kommunens riktlinje för informationssäkerhet ska sekretesskyddade, känsliga eller extra skyddsvärda personuppgifter inte behandlas i Microsofts tjänster då tjänsterna inte bedömts som säkra nog för den typen av information. Så sker också normalt, även om det finns två nämnder som tidigare beslutat om att avvika från denna riktlinje. Individ- och familjenämnden samt Äldrenämnden har beslutat, i strid med dataskyddsombudets rekommendation, att ändå behandla känsliga och sekretesskyddade personuppgifter i Microsofts molntjänster.

Det är alltså i dagsläget frågan om en stor mängd personuppgifter för kategorier av registrerade som ofta är i underläge till de personuppgiftsansvariga nämnderna där det också förekommer känsliga och sekretesskyddade uppgifter.

Personuppgiftsbiträde

För att få anlita ett personuppgiftsbiträde krävs enligt artikel 28.1 i GDPR bl.a. att biträdet ger ”*… tillräckliga garantier om att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder på ett sådant sätt att behandlingen uppfyller kraven i denna förordning och säkerställer att den registrerades rättigheter skyddas*.” Detta kompletteras sedan av art 5.2 i GDPR som stadgar att personuppgiftsansvarig (nämnd) ska kunna visa att kraven i artikel 28 efterlevs. Detta innebär i praktiken att Tekniska nämnden ska kunna ”bevisa” att Microsoft som personuppgiftsbiträde uppfyller ovan angivna krav innan företaget får anlitas som personuppgiftsbiträde. Om biträdet efter anlitande vid något tillfälle inte längre uppfyller dessa krav får det inte längre anlitas. **I dagsläget saknas dokumenterad utredning som visar att Microsoft kan efterleva kraven i artikel 28.1 och Tekniska nämnden kan alltså redan av den anledningen inte anses uppfylla kraven i GDPR (jmf. art 5.2).**

Microsoft som personuppgiftsbiträde

CLOUD Act och tredjelandsöverföringar

Ett av de identifierade problemen med anlitandet av Microsoft (eller annan amerikansk molnleverantör som t.ex. Google, Amazon, Oracle, osv.) som personuppgiftsbiträde är en amerikansk lag som heter CLOUD Act. CLOUD Act ”kortsluter” den normala vägen när uppgifter ska lämnas ut mellan stater. Myndigheter i USA och andra anslutna länder kan använda CLOUD Act för att via domstol begära ut data direkt från Microsoft i stället för att gå via bilaterala överenskommelser. CLOUD Act gäller oavsett var i världen som uppgifterna lagras. Det är alltså inte ett skydd att personuppgifter lagras i Sverige. CLOUD Act innehåller också en möjlighet till s.k. ”gag order” (kallas också för ”protective order”, se punkten 28) som innebär att Microsoft inte alltid får berätta för sina kunder att de tillgodosett en CLOUD Act begäran. Det finns också möjlighet för andra länder att ansluta sig till CLOUD Act, dokumentation och riskbedömning behöver således inte bara ske gällande överföringar till USA utan också övriga anslutna länder (hittills har Australien och Storbritannien anslutit sig).

Den behandling som sker för att uppfylla en CLOUD Act begäran saknar, enligt Europeiska dataskyddsstyrelsens (EDPB) juridiska bedömning av CLOUD Act, rättslig grund. Den granskning av amerikansk lagstiftning som skett av EU kommissionen som det hänvisas till i ”*Utredning om Microsoft som leverantör*” (som DoIT tagit fram till Kommunstyrelsens beslut), gäller endast överföring av uppgifter som omfattas av EU-US Data Privacy Framework (adekvansbeslutet). Adekvansbeslutet gäller inte för överföringar till amerikanska myndigheter. Till skillnad från vad som påstås i det hänvisade dokument är det alltså inte förenligt med GDPR att behandla personuppgifter för att uppfylla en CLOUD Act begäran.

Vidtar Microsofts åtgärder för att garantera att kraven i GDPR efterlevs?

Avtalsrättsligt skydd

En dokumenterad analys av Tekniska nämndens avtal med Microsoft saknas. **Bedömning och rekommendation blir därför utifrån vad som framkommit hittills i DoITs pågående utredning.**

Det finns ett tecknat personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) mellan Tekniska nämnden och Microsoft. Microsoft har själva, ensidigt, skrivit det PUB-avtal som tecknats med Tekniska nämnden. Tekniska nämnden har i praktiken liten eller ingen möjlighet att påverka den behandling som Microsoft ska utföra åt nämnden. Samtidigt är det enligt GDPR Tekniska nämnden (eller annan nämnd i kommunen) som är ansvariga ifall instruktionen Microsoft skrivit bryter mot lag eller om nämnden skulle anlita ett biträde som de vet kommer bryta mot lag.

Av den utredning som skett där jag som dataskyddsombud varit delaktig och i övrigt känner till kan i huvudsak konstateras följande.

Av Tekniska nämndes avtal med Microsoft benämnt ”Dataskyddstillägg för Microsofts produkter och tjänster” framgår under punkten ”Utlämnande av behandlade data” bl.a. följande ” … *Microsoft ska inte lämna ut eller ge åtkomst till Behandlade data till rättsvårdande myndighet såvida inte detta krävs enligt lag. Om rättsvårdande myndighet skulle kontakta Microsoft med en begäran om behandlade data ska Microsoft försöka hänvisa den rättsvårdande myndigheten till att begära dessa data direkt från Kunden. Om Microsoft är tvungna att lämna ut eller ge åtkomst till Behandlade data till rättsvårdande myndighet ska Microsoft omgående meddela Kunden och tillhandahålla en kopia av begäran, såvida inte Microsoft är förhindrande enligt lag att göra så …*”. I Bilaga C till ovan angivna avtal framgår bl.a. att om ” … *Microsoft eller något av deras koncernbolag fortfarande tvingas lämna ut personuppgifter ska Microsoft endast lämna ut den minsta mängd av dessa data som är nödvändig för att uppfylla ordern om tvingat utlämnande …*”

DoIT har begärt ett förtydligande från Microsoft ifall de ger några garantier för att detta inte skulle innebära en behandling i strid med GDPR t.ex. genom att Microsoft skulle tillgodose en CLOUD Act begäran. På denna begäran svarade Microsoft bl.a. följande i meddelande inkommen till Tekniska nämnden den 7 november 2025 ”*… Dessvärre kan Microsoft meddela att vi inte kommer kunna ge några ytterligare förtydligande, utfästelser eller kommentarer i dagsläget kopplat till innebörden av denna text. Microsoft hänvisar istället till redan gjorda utfästelser i avtal och till principer för datautlämning som finns publicerade på Microsofts webbsidor.*”. Alltså ingen utfästelse att endast behandla personuppgifter enligt GDPR och svensk lag. Microsoft erbjuder alltså inget avtalsrättsligt skydd gällande garantier att endast behandla personuppgifter i enlighet med GDPR.

Det är också allmänt känt, enligt Microsofts egen utsaga, att företaget lämnar ut kunders data vid en lagakraftvunnen begäran enligt bl.a. CLOUD Act https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/reports/government-requests/customer-data och https://www.forbes.com/sites/emmawoollacott/2025/07/22/microsoft-cant-keep-eu-data-safe-from-us-authorities/

Microsofts egen hantering av de personuppgifter nämnden ansvarar för

Det har hittills identifierats en situation (och kan ev. finnas fler då frågan ännu inte är fullt utredd) i samband med den pågående analysen av de Microsoft tjänster som används i kommunen. I den pågående konsekvensbedömningen av Entra ID, (den tjänst som används för att skapa användare i Microsofts program/tjänster) framgår att Microsoft gör sig själva till personuppgiftsansvariga för vissa personuppgifter de får av Tekniska nämnden som nämndens biträde. Detta är som utgångspunkt förbjudet i GDPR och kan endast ske i vissa undantagsfall. Det har, så vitt det gjorts känt för mig, inte skett någon analys eller dokumenterad bedömning ifall denna hantering är förenligt med GDPR. Utan denna dokumentation kan artikel 5.2 inte anses uppfylld och det går heller inte att göra en korrekt prövning av om kraven i art. 28.1 är uppfyllda. Det finns också en möjlighet att det är frågan om en behandling i strid med GDPR.

Underbiträden och tredjelandsöverföringar

Art 28.4 GDPR ställer krav på att personuppgiftsbiträdet (här Microsoft) ska överföra de villkor som gäller för dem på ev. underbiträden. Detta innebär med Microsofts avtalstext, att i de fall där Microsoft anlitar ett underbiträde där underbiträdet omfattas av nationell lagstiftning som kräver att uppgifterna lämnas ut till det landets myndigheter kan också dessa länder (utöver de som ges möjlighet enligt CLOUD Act) få del av uppgifter som lämnats ut till Microsoft.

Det är inte utrett eller dokumenterat ifall de underbiträden som behandlar Tekniska nämndens personuppgifter omfattas av någon nationell lag som skulle kunna innebära att de lämnar ut personuppgifter i strid med GDPR eller hur Microsoft tillämpar möjligheten att överföra de instruktioner om överlämnats på dem till sina underbiträden. Även här är det brister i efterlevnaden av art. 5.2 GDPR vilket påverkar möjligheten för Tekniska nämnden att säkerställa att art. 28 GDPR följs.

Säkerställer Microsoft registrerades rättigheter?

De personuppgifter som förs över till USA av Microsoft som inte omfattas av avtalet mellan EU och USA (adekvansbeslutet) har inte motsvarande skydd som de har i EU/EES, se t.ex. EU-domstolens dom Schrems ii (st 185). Av den utredning jag fått del av framgår att det inte finns några avtalsrättsliga förbud mot sådana överföringar samt att Microsoft gör sådana överföringar. Microsoft kan alltså inte, på befintlig utredning, anses garantera att registrerades rättigheter skyddas om personuppgifter lämnas ut till dem. Hanteringen innebär då att Tekniskas nämnden behandlar personuppgifter i strid med art 5.2 och 28 GDPR.

Det är i dagsläget inte utrett eller dokumenterat ifall Microsoft överför personuppgifter till andra länder än USA eller ifall de eller någon av underleverantörerna omfattas av sådan nationell lagstiftning som gör att de behöver lämna ut nämndens personuppgifter till utländska myndigheter. Det går därför inte att göra en bedömning i den frågan i dagsläget. Tekniska nämnden bryter däremot ändå mot art. 5.2 GDPR eftersom nämnden i så fall inte kan visa att Microsoft kan säkerställa registrerades rättigheter.

Är det möjligt att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde?

Aktuell frågeställning går i dagsläget inte att tillfullo besvara då Tekniska nämnden som personuppgiftsansvarig inte har gjort någon fullständig dokumenterad utredning av frågan. Utifrån vad som hittills framkommit i den pågående utredningen och som tillgängliggjorts för mig som dataskyddsombud framgår följande.

Microsoft lämnar inte avtalsrättsliga garantier att följa GDPR och skydda registrerades rättigheter. Microsoft gör sig själva till personuppgiftsansvarig för personuppgifter de får som personuppgiftsbiträde på oklar rättslig grund. Microsoft behandlar personuppgifter i strid med GDPR när de uppfyller en CLOUD Act begäran men lägger formellt över ansvaret i Tekniska

nämndens som då står risken trots att nämnden i praktiken inte kan påverka behandlingen. Microsoft kan inte garantera registrerades rättigheter när de överför personuppgifter till USA utanför adekvansbelutet. Det kan inte heller uteslutas att det sker annat utlämnande i strid med GDPR men frågan är inte utredd av Tekniska nämnden.

Många frågor är ännu inte utredda eller dokumenterade men Tekniska nämnden kan, i nuläget på befintligt underlag, inte anses ha visat att Microsoft ger tillräckliga garantier om att genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder på ett sådant sätt att kraven i GDPR är uppfyllda och registrerades rättigheter skyddas. Microsoft får alltså enligt artikel 28.1 i GDPR inte anlitas som Tekniska nämndens personuppgiftsbiträde och behandlingen som sker i Microsofts tjänster i dagsläget sker i strid med GDPR med risk för registrerade och kommunala nämnder som följd.

Kort om sekretesskyddet och GDPR

GDPR ser offentlighets- och sekretesslagen (OSL) som ett organisatoriskt skydd. Genom att Tekniska nämnden inte ha tagit ställning till frågan och dokumenterat en sekretessprövning för utlämnandet av personuppgifter till Microsoft har nämnden inte heller uppfyllt kraven i GDPR, artiklarna 25, 32 och 5.2.

I aktuellt fall bör en prövning gentemot Microsoft omfatta 21 kap. 7 § OSL då det, utifrån vad som är känt i dagsläget, se ovan, kan finnas skäl att anta att personuppgifter efter utlämnande till Microsoft kan komma att behandlas i strid med reglerna i GDPR. I en sådan situation omfattas alla personuppgifter, oavsett typ eller vilken verksamhet de förekommer i, av sekretess gentemot Microsoft. Notera att om 21:7 OSL är tillämplig är ett utlämnande av personuppgifter till Microsoft också en straffbar handling enligt 20 kap. 3 § brottsbalken. De hänvisningar till den sekretessbrytande grunden i 10:2a OSL, som görs i underlaget till Kommunstyrelsen är också bara tillämplig om Microsoft enbart hanterar uppgifterna för teknisk bearbetning och lagring vilket inte uppenbart är fallet om Microsoft också använder uppgifterna för egna ändamål.

Dataskyddsombudets bedömning och rekommendation till Tekniska nämnden

DoIT har påbörjat ett arbete för att utreda frågan om det är möjligt för Tekniska nämnden att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde. Det rekommenderas att detta arbete (kallat ”del 1”) slutförs i syfte att få ett underlag. Det underlaget kan sedan användas som utgångspunkt för att kunna bedöma lagligheten av att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde och samtidigt uppfylla kravet i artikel 5.2 GDPR på dokumentation. Utan komplett utredning går det heller inte bedöma vilka skyddsåtgärder som kan vara lämpliga att vida, eller bedöma skyddsåtgärdernas förväntade effektivitet.

Med nuvarande dokumentation och vad som är känt om Microsofts hantering av personuppgifter skulle förslaget på beslut i Tekniska nämndens ärende TN-2026/00081 innebära att nämnden beslutar om personuppgiftsbehandling i strid med GDPR som innebär risker för både enskilda individer så väl som nämnderna i Umeå kommun.

Av det som hittills framkommit i arbetet på DoIT med att utreda möjligheten för Tekniska nämnden att anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde har det identifierats brott mot **artikel 5.2** (skyldighet för Tekniska nämnden att följa GDPR och kunna visa att GDPR följs), **artikel 28.1** (Microsoft kan inte garantera att de följer GDPR och skyddar registrerades rättigheter och friheter, istället finns indikationer på motsatsen), **artikel 25** (Tekniska nämnden har brister i tekniska och organisatoriska skyddsåtgärder som innebär att kraven i GDPR inte uppfylls och registrerades rättigheter inte skyddas t.ex. genom att ingen sekretessprövning är gjord) och **artikel 32** (Tekniska nämnden brister i säkerheten eller att alla risker inte är identifierade eller bedömda) i GDPR. Ev. kan brott mot artiklarna 44 och 48 (Tekniska nämnden/Microsoft överför personuppgifter till land utanför EU/EES i strid med GDPR) också ha förekommit men det är ytterst oklart och är enbart hypotetiskt i nuläget, vidare utredning behöver ske för att utesluta möjligheten att så skett.

Som dataskyddsombud rekommenderar jag, på befintlig information ifall nämnden väljer att inte utreda frågan vidare trots ovanstående rekommendation, att personuppgiftsbehandlingen hos Microsoft avbryts. Ska nämnderna fortsätta behandla personuppgifter i Microsofts tjänster, utifrån befintlig information, behöver det skyndsamt vidas skyddsåtgärder som kan garantera att Microsoft inte får tillgång till några personuppgifter. Notera att ev. skyddsåtgärder i så fall också behöver uppfylla krav som kan komma att behöva ställas enligt offentlighets- och sekretesslagen vilka kan vara annorlunda än de som ställs enligt GDPR.

Möjliga konsekvenser

Nämnderna

För samtliga personuppgiftsansvariga nämnder i kommunen innebär Tekniska nämndens anlitande av Microsoft som personuppgiftsbiträde att de i dagsläget bryter mot lag. Som konsekvens kan nämnderna åläggas sanktionsavgift från Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) på upp till 10 000 000 kr per nämnd. IMY har också möjlighet att förbjuda behandlingen. Varje enskild registrerad (person) har också rätt att kräva skadestånd. Där finns ingen begränsning i GDPR på något maxbelopp. Den praxis som finns indikerar belopp på ca 3 000 - 4 000 kr per registrerad. Möjlighet att föra grupptalan finns. Som referens kan också nämnas att EU-domstolen i ett avgörande (T-354/22) ansåg att överföringen av ett IP-nummer till USA i strid med GDPR vid ett tillfälle motsvarande ett skadestånd på 400 €. Med tanke på antalet registrerade och typen av personuppgifter som nämnderna har i Microsofts tjänster kan det bli frågan om högre belopp här. Det är möjligt för nämnderna att få betala både sanktionsavgift och skadestånd samtidigt, det ena utesluter inte det andra.

Enskilda

För de enskilda innebär aktuell hantering att de riskerar att fråntas kontrollen av sina personuppgifter och att deras rättigheter kränks/inte skyddas. Hanteringen innebär också att uppgifterna kan komma att överföras utom registrerades kontroll och kännedom till länder där Microsoft, eller något av deras underbiträden är verksamma. Det är dessutom frågan om individer som är i underläge till de kommunala nämnderna och som ofta inte har något annat val än att ge sina personuppgifter till de kommunala nämnderna.

Frågan om möjlig straffbarhet för enskilda finns med men är ytterst oklar då det saknas en dokumenterad bedömning av sekretessfrågan.

Eric Lindström

Dataskyddsombud

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2026-02-19

§ 17
Diarienr: TN-2026/00081

Beslut av riskbedömning och fortsatt användning av Microsoft

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att innan beslut i Tekniska nämnden, skicka underlaget till KS för yttrande.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har sedan många år Microsofts molntjänst 365 för samtliga anställda. Sedan införandet har regelverk och lagar för amerikanska tjänster och leverantörer skärpts. Kommunen har inte haft någon uppdaterad helhetsbedömning av Microsoft och deras tjänster vilket hämmat utvecklingstakten och skapat en osäkerhet i kommunens verksamheter.

I syfte att lyfta Umeå kommuns användning av Microsoft från ovisshet till ett aktivt vägval med en tydlig plan, har det genomförts en omfattande juridisk bedömning av Microsoft som leverantör. Bedömningen har gjorts utifrån granskning mot GDPR och OSL(Offentlighets- och sekretesslagen) där vi haft stöd av externt upphandlat expertis tillsammans med kommunintern kompetens inom juridik, informationssäkerhet samt Digital omställning och IT. För specifika frågor har det också skett direkt dialog med Microsoft.

Den samlade bedömningen är att vi utrett och vidtagit de åtgärder som är möjliga i proportion till nyttan för kommunen. Vidare har det konstaterats att en utfasning av Microsoft i nuläget skulle få oproportionerligt stora negativa konsekvenser för kommunens verksamheter så väl som ekonomi. Därmed är slutsatsen att rekommendera Tekniska nämnden att besluta att fortsätta nyttja Microsoft som strategisk partner, under förutsättning att riskreducerande åtgärder genomförs, bland annat:

- **Informationsklassning:** Rätt data på rätt plats med skarpare sortering av skyddsvärd data, exempelvis med känslighetsetiketter för att förenkla administration av klassningen. Utifrån bedömning av respektive tjänst i Microsoft 365 kan information upp till informationsklass gul och röd lagras och behandlas.
- **Skydd:** Fortsätta införa kryptering och tekniska spärrar
- **Kontroll:** Ökad övervakning och spårbarhet i systemen
- **Utvärdering:** Kontinuerlig utvärdering av rättsläget, teknisk utveckling samt omvärldsläge

Det skall löpande genomföras omvärldsbevakning för alternativa leverantörer och tjänster samt löpande riskbedömning av Microsoft för att identifiera eventuellt behov att ompröva beslutet.

Förslag på sammanträdet
Christina Bernhardsson (S) yrkar på att beslutet ska bli

att innan beslut i Tekniska nämnden, skicka underlaget till KS för yttrande.

Tekniska nämndens beslutsordning
Ordföranden frågar om nämnden kan besluta i enlighet med Christina Bernhardssons (S) yrkande och konstaterar att så är fallet.

Originalförslag i tjänsteskrivelsen:
att Umeå kommun kan fortsätta nyttja Microsoft som strategisk partner under förutsättning att riskreducerande åtgärder genomförs löpande.

att nämnden årligen i december följer upp den juridiska bedömningen,

att omvärldsbevaka alternativ till amerikanska leverantörer och tjänster till förmån för alternativ inom Sverige eller EU/EES.

Beslutsunderlag

Checklista för handläggning av ärenden inför politiska beslut bedöms inte tillämpbar.

Beredningsansvariga

Mattias Wallmark, DoIT
Hannes Fries, DoIT

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2026-02-19

Beslutet ska skickas till
KSdiarium
Maria Törnblom
Dan Gideonsson
Mattias Wallmark
Hannes Fries

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 137

Diarienr: KS-2026/00246

Beslut av riskbedömning och fortsatt användning av Microsoft

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

Kommunstyrelsen kan ej, utifrån det av tekniska nämnden tillhandahållna underlaget, yttra sig om den fortsatta användningen av Microsoft är laglig och säker. Tekniska nämnden behöver utreda och dokumentera frågan ytterligare.

Ärendebeskrivning
Tekniska nämnden har i ärende TN-2026/00081 önskat kommunstyrelsens yttrande över riskbedömning och fortsatt användning av Microsofts tjänster.

Dataskydd
Då det saknas tillräcklig utredning för att det ska gå att göra en korrekt bedömning har jag som tekniska nämndens dataskyddsombud rekommenderat nämnden att inte går vidare med aktuellt beslutsförslag.

Det pågår ett utredningsarbete på DoIT och jag har rekommenderat att frågan utreds färdigt och slutsatser och bedömningar dokumenteras. Denna dokumentation kan sedan ligga till grund för en bedömning och beslut gällande frågan om Microsoft kan anlitas som personuppgiftsbiträde och vilka ev. åtgärder som behöver vidtas för att tekniska nämnden ska kunna anlita Microsoft som personuppgiftsbiträde (alltså om Microsoft kan anses uppfylla kraven i artikel 28 GDPR, eller inte).

Av den anledningen rekommenderas kommunstyrelsen att rekommendera tekniska nämnden att utreda färdigt frågan om

lagligheten av att använda Microsoft som personuppgiftsbiträde. I dagsläget, på befintligt underlag, bedöms behandlingen inte vara förenligt med GDPR med risker för både enskilda så väl som nämnderna i kommunen. (Se bilaga 1 för mer information och rekommendationen till tekniska nämnden.)

Juridik
Det juridiska arbete som utredningen hänvisat till utgörs av 2 delar - GDPR samt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Vad gäller de juridiska bedömningar som avser GDPR hänvisas till dataskyddsombudets utlåtanden. Angående OSL så rör utredningen i huvudsak tillämpningen av 10:2a OSL, därav kommer mina synpunkter och slutsatser att ansluta till samma lagrum.

Lagtext
”Sekretess hindrar inte att en uppgift lämnas till en enskild eller till en annan myndighet som för den utlämnande myndighetens räkning har i uppdrag att endast tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgiften, om det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. ”

Lagregleringen innehåller en sekretessbrytande bestämmelse som möjliggör för en myndighet, som behandlar uppgifter som omfattas av sekretess, att under vissa omständigheter utkontraktera sin it-drift till en privat tjänsteleverantör eller ansluta sig till en samordnad it-driftslösning.

Den sekretessbrytande bestämmelsen blir bara tillämplig om uppdraget begränsas till att endast avse teknisk bearbetning eller lagring av uppgiften.

Ytterligare en förutsättning för att uppgifter ska få lämnas ut med stöd av den sekretessbrytande bestämmelsen är att det med hänsyn till omständigheterna inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut.

Teknisk bearbetning/lagring (definieras enligt följande):
Ett uppdrag att tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgifter kan exempelvis bestå i att införa, förvalta, utveckla och så småningom avveckla en it-driftstjänst. Under dessa olika faser kan en mängd olika

åtgärder behöva vidtas för att upprätthålla den tillgänglighet, funktionalitet och prestanda i tjänsten som har avtalats mellan parterna. Det kan röra sig om förändring och tillägg i en befintlig tjänsts funktionalitet, etablering av en tilläggstjänst, integration med andra tjänster, konfiguration, test och utveckling samt tillhandahållande av supporttjänster. Det kan också röra sig om säkerhetstester och andra säkerhetshöjande åtgärder som uppgradering, uppdatering, säkerhetskopiering, kryptering, anonymisering, pseudonymisering och incidenthantering.
Vid avveckling av en tjänst kan myndighetens uppgifter behöva migreras eller exporteras tillbaka till myndigheten eller till en annan uppdragstagare. Vilka slags åtgärder som kan omfattas av uttrycket teknisk bearbetning eller teknisk lagring kan komma att förändras över tid med anledning av den tekniska utvecklingen (prop. 2022/23:97)

Lämplighetsbedömning
En uppgift får inte lämnas ut om det med hänsyn till omständigheterna är olämpligt. Med detta avses att en myndighet, innan en uppgift lämnas ut, ska pröva om det finns skäl som talar emot ett sådant.

Vad som ska prövas är de omständigheter som har koppling till den utlämnande myndigheten och till uppgiftsmottagaren - liksom de uppgifter som är eller kan bli föremål för utlämnande. Det ska alltså göras en omfattande och noggrann prövning av alla omständigheter som är relevanta i det aktuella ärendet.

Omständigheter att bedöma är exempelvis vilken typ av sekretessbelagda uppgifter det rör sig om (exempelvis personuppgifter?), vilka intressen som ligger till grund för sekretessen och uppgifternas omfattning.

Det bör också beaktas vilka åtgärder som uppgiftsmottagaren vidtar för att skydda uppgifterna och om denne omfattas av en lag- eller avtalsreglerad tystnadsplikt – (jfr Cloud-act).

I sammanhanget kan de i Esams vägledning, Utkontraktering ES2023-06, ingående checklistorna verka vägledande (se bilaga 2).

Informationssäkerhet

Vid bedömning om en molntjänstleverantör kan uppfylla informationssäkerhetsrelaterade krav bör det dessförinnan vara fastställt att informationshanteringen efterlever de juridiska krav som ställs. Innan detta är utrett kan de informationssäkerhetsrelaterade riskerna och kraven inte analyseras och bearbetas på ett korrekt sätt. Om informationshanteringen inte uppfyller lagkrav kan säkerhetsåtgärder vara otillräckliga eller irrelevanta även om de är relevanta ur informationssäkerhetsperspektiv.

Slutsats
Sammanfattningsvis är slutsatsen att det inte går att ta ställning till aktuell fråga (*är det lagligt och säkert för tekniska nämnden att anlita Microsoft som leverantör/personuppgiftsbiträde*) på det material som tekniska nämnden hittills tagit fram och tillhandahållit. Det rekommenderas därför att kommunstyrelsen beslutar att rekommendera tekniska nämnden att utreda frågan om användningen av Microsoft färdigt och dokumentera bedömningarna.

Beslutsunderlag

Tekniska nämndens protokoll 2026-02-19
Bilaga 1 Samrådsyttrande från Dataskyddsombudet med rekommendation gällande tekniska nämndens anlitande av Microsoft som personuppgiftsbiträde
Bilaga 2 Checklista Esams

Beredningsansvariga

Lennart Nilsson, Kommunjurist
Eric Lindström, Dataskyddsombud
Hanna Öberg, Informationssäkerhetssamordnare

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Tekniska nämnden

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-18

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00309

Dispens från regler gällande dygnsvila 2026

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att bevilja dispens inom personlig assistans för verksamhet 0471037.

Ärendebeskrivning
Bakgrund: I november 2022 tecknade parterna en överenskommelse om att göra ändringar i bestämmelserna om dygnsvila. I bestämmelserna anges att arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars dygnsvila under varje period om 24 timmar samt under vilka förutsättningar det är möjligt att göra undantag från reglerna om dygnsvila.

Centrala parter konstaterar att dispens ska tillämpas restriktivt och att det alltid ska göras en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila och verksamhetens behov av att säkra bemanningen.

Parterna har utifrån verksamhetens karaktär fört särskild dialog kring arbetstidsförläggning inom funktionshinderomsorgen. Detta innebär att det inom funktionshinderomsorgen är möjligt att, under vissa förutsättningar överstiga förläggning av 20 timmars arbetspass om det är nödvändigt för att säkerställa omsorgstagarens rättigheter och friheter enligt lag. I de fall det efter analys konstateras att det krävs ett undantag från huvudregeln kan en ansökan om dispens upprättas. Beslut om dispens är tidsbegränsat, max 12 månader.

Analys utifrån aktuellt ärende:
Verksamhet 0471037 testade under en period av 2024 att arbeta i enlighet med de nya arbetstidsreglerna. Förändringen innebar dock ett brukaren försämrades i sitt mående vilket i sin tur medförde att arbetsgivaren beslutade att bromsa förändringsarbetet för att i stället gradvis korta ned arbetspass. Denna gradvisa förändring pågår och kommer att fortsätta under kommande schemaperioder. I dagsläget är det dock nödvändigt att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar för att verksamheten ska kunna upprätthållas. Därav ansöker verksamheten om dispens.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00309

Arbetsgivaren ansöker om dispens för 10 månader. Anledningen är att det finns ett värde att behandla beslutsprocessen kring pågående dispenser som finns i verksamheten vid samma tidpunkt.

Facklig dialog:
Berörda fackliga organisationer har tagit del av arbetsgivarens analys och har i samband med MBL-förhandling haft möjlighet att komma med inspel och förslag till åtgärder för att undvika dispens. De fackliga anser att det är sårbart för verksamheten att enbart bemanna efter brukarens beslut och att det bör tillföras mer medel till verksamheten för att lösa den nya arbetstidsförläggningen. Facken framför också vikten av kompetensutveckling samt att arbeta med faktorer för att göra arbetet mer attraktivt.

Vidare framför facken att det är bra med att det finns en handlingsplan för att undvika dispens nästkommande år. De betonar även vikten av att arbeta med handlingsplanen, det kan vara nödvändigt att förändra och/eller utveckla nuvarande arbetssätt.

Beslutsunderlag

Verksamhetsanalys, underlag för ansökan om dispens
Förhandlingsprotokoll

Beredningsansvariga

Linda Thelberg, Biträdande förhandlingschef
Klas Hjelm, HR-strateg

Beslutet ska skickas till

Linda Thelberg, Biträdande förhandlingschef
Klas Hjelm, HR-strateg

Linda Thelberg
Biträdande förhandlingschef

Klas Hjelm
HR-strateg

2026-02-18

Version 3.1

UMEÅ KOMMUN

Ansökan om dispens från dygnsviloregler

Möjligheten att ansökan om dispens är en tilläggsöverenskommelse och avser alla avtal/ bilagor. Dispens från reglerna kring dygnsviloreglerna kan beviljas under förutsättning att arbetsgivaren prövat alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga och gjort bedömningen att ett undantag är nödvändigt för att uppfylla verksamhetens behov. Dispens ska tillämpas restriktivt och arbetsgivaren är skyldig att uttömma alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga innan dispens kan ges. Dispens ska tillämpas restriktivt.

Dispens kan enbart bli aktuellt då inga andra rimliga åtgärder står till buds, det vill säga när det är nödvändigt att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar för att verksamheten ska kunna upprätthållas. Den sammanlagda arbetstiden får dock som högst uppgå till 24 timmar och kompenserande vila ska ges i direkt anslutning och minst motsvara den sammanlagda arbetstiden för som ordinarie arbetstid och jour. Exempel på en sådan situation kan vara enstaka verksamheter i glesbygd och/eller då tillgången på viss specifik kompetens är begränsad och därmed kräver sådan förläggning. Det är verksamhetens behov som styr möjligheten till dispens.

Förfarande vid ansökan om dispens

I de fall det efter analys konstateras att det krävs ett undantag från huvudregeln för dygnsvila kan en ansökan om dispens upprättas. Detta underlag avser steg 1 i hanteringsordningen – verksamhetens analys och förhandling. Underlaget sammanställs av verksamheten tillsammans med förvaltningens HR och översänds sedan till enheten för förhandling och arbetsrätt, forhandlingocharbetsratt@umea.se. För ytterligare information och fortsatt hanteringsordning, se intranätet, Dispens vid planerad arbetstidsförläggning - Intranät Umeå kommun (umea.se).

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 120

Diarienr: KS-2026/00309

Dispens från regler gällande dygnsvila

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att bevilja dispens inom personlig assistans för verksamhet 0471037.

Ärendebeskrivning

Bakgrund: I november 2022 tecknade parterna en överenskommelse om att göra ändringar i bestämmelserna om dygnsvila. I bestämmelserna anges att arbetstagaren har rätt till minst 11 timmars dygnsvila under varje period om 24 timmar samt under vilka förutsättningar det är möjligt att göra undantag från reglerna om dygnsvila.

Centrala parter konstaterar att dispens ska tillämpas restriktivt och att det alltid ska göras en intresseavvägning mellan arbetstagarens rätt till minst 11 timmars dygnsvila och verksamhetens behov av att säkra bemanningen.

Parterna har utifrån verksamhetens karaktär fört särskild dialog kring arbetstidsförläggning inom funktionshinderomsorgen. Detta innebär att det inom funktionshinderomsorgen är möjligt att, under vissa förutsättningar överstiga förläggning av 20 timmars arbetspass om det är nödvändigt för att säkerställa omsorgstagarens rättigheter och friheter enligt lag. I de fall det efter analys konstateras att det krävs ett undantag från huvudregeln kan en ansökan om dispens upprättas. Beslut om dispens är tidsbegränsat, max 12 månader.

Analys utifrån aktuellt ärende:

Verksamhet 0471037 testade under en period av 2024 att arbeta i enlighet med de nya arbetstidsreglerna. Förändringen innebar dock ett brukaren försämrades i sitt mående vilket i sin tur medförde att arbetsgivaren beslutade att bromsa förändringsarbetet för att i stället

gradvis korta ned arbetspass. Denna gradvisa förändring pågår och kommer att fortsätta under kommande schemaperioder. I dagsläget är det dock nödvändigt att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar för att verksamheten ska kunna upprätthållas. Därav ansöker verksamheten om dispens.
Arbetsgivaren ansöker om dispens för 10 månader. Anledningen är att det finns ett värde att behandla beslutsprocessen kring pågående dispenser som finns i verksamheten vid samma tidpunkt.

Facklig dialog:
Berörda fackliga organisationer har tagit del av arbetsgivarens analys och har i samband med MBL-förhandling haft möjlighet att komma med inspel och förslag till åtgärder för att undvika dispens. De fackliga anser att det är sårbart för verksamheten att enbart bemanna efter brukarens beslut och att det bör tillföras mer medel till verksamheten för att lösa den nya arbetstidsförläggningen. Facken framför också vikten av kompetensutveckling samt att arbeta med faktorer för att göra arbetet mer attraktivt.

Vidare framför facken att det är bra med att det finns en handlingsplan för att undvika dispens nästkommande år. De betonar även vikten av att arbeta med handlingsplanen, det kan vara nödvändigt att förändra och/eller utveckla nuvarande arbetssätt.

Beslutsunderlag
Verksamhetsanalys, underlag för ansökan om dispens
Förhandlingsprotokoll

Beredningsansvariga
Linda Thelberg, Biträdande förhandlingschef
Klas Hjelm, HR-strateg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning
Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Linda Thelberg, Biträdande förhandlingschef
Klas Hjelm, HR-strateg

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00013

Årsärende 2026: Finans- och kraftrapport februari 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar
Att godkänna Finans- och kraftrapport februari 2026

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport februari 2026

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson
Anna Westerlund

Beslutet ska skickas till

Olof Jansson

Förnamn, Efternamn	Click here to enter text.
Befattning	controller

FINANS- & KRAFTRAPPORT

FEBRUARI 2026

Handläggare, Finans: Anna Westerlund
Handläggare, Kraft: Anna-Karin Nilsson
Ansvarig: Olof Jansson

Internbankens finansiella positioner

mnkr

Upplåning	feb-26	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbankens skuldportfölj	10 722,7	-126,3	-214,4
Totalt	**10 722,7**	**-126,3**	**-214,4**

Utlåning	feb-26	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Umeå kommun	2 216,4	86,6	10,5
UKF	8 427,8	-209,6	-222,6
Folkets Hus	78,5	-3,3	-2,2
Totalt	**10 722,7**	**-126,3**	**-214,4**

Umeå kommuns nettoupplåning

mnkr

	feb-26	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte
Internbanken	2 216,4	86,6	10,5
Nettoskuld	**2 216,4**	**86,6**	**10,5**

UKFs upplåning

mnkr

UKF-koncernen	I-banken	Externt	Totalt	Förändr. fg mån
Bostaden	3 958,0		3 958,0	-22,7
Umeå Energi	1 559,2	362,7	1 921,9	-45,7
VAKIN	1 796,9		1 796,9	40,8
INAB	678,1		678,1	12,6
Umeå Hamn	759,5		759,5	-3,4
UKF	-208,9	360,0	151,1	-181,1
Övriga	-115,1		-115,1	-10,2
UKF-koncernen	**8 427,8**	**722,7**	**9 150,5**	**-209,6**

Umeå kommuns räntenetto

mnkr

	feb-26
Internbankens nettointäkt	7,7
Umeå kommuns räntekostnad	-8,9
Umeå kommuns räntenetto	**-1,1**

Internbankens skuldportfölj

Total skuld (mnkr)	**10 722,7**
varav bundet	*8 855,0*
varav rörlig ränta	*1 867,7*

Kapitalförfall

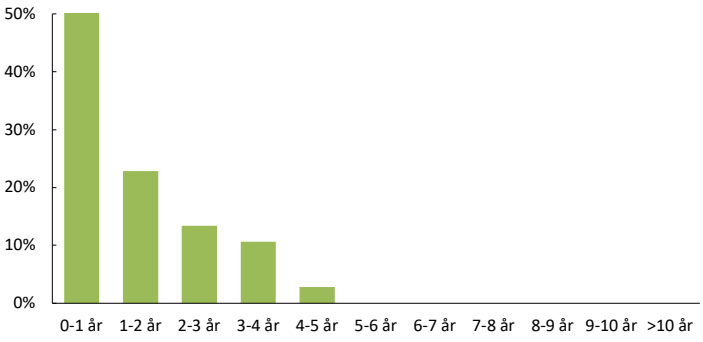

Ränteförfall

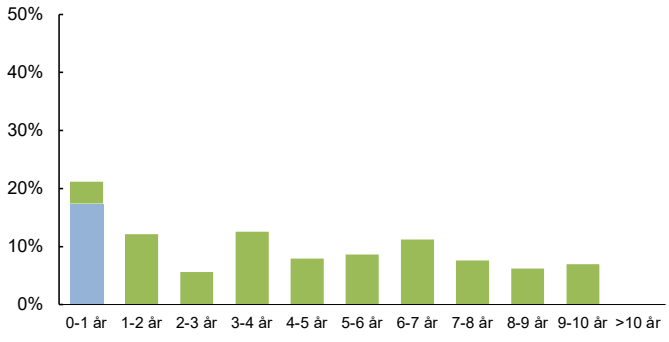

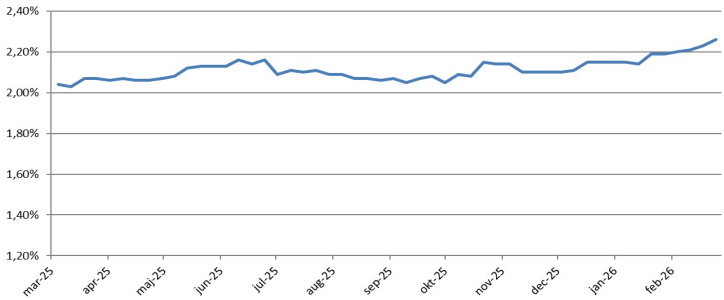

Skuldportföljens upplåningsränta per 2026-02-28 2,24%

*exkl. 0.45% internbanksmarginal

FINANS- & KRAFTRAPPORT

FEBRUARI 2026

Skuldportföljens finansiella nyckeltal - avstämning mot finansiella regler

FINANSIERINGSRISK **RÄNTERISK** **FINANSIELL MOTPARTSRISK**

Finansieringsrisk

Finansiella regler	feb-26	Inom reglerna
A. Högst 50% får förfalla inom 1 år	50,4%	NEJ
B. Snittkapitalbindning 1,25-2,5 år, norm 1,5 år	1,41	JA
C. Likviditetsreserv minst 300 mnkr	814	JA
Genomsnittlig kreditmarginal	0,27%	

Kommentar

A. Amortering av lån mars 2026
B.
C.

A. Andel kapitalförfall inom 1 år

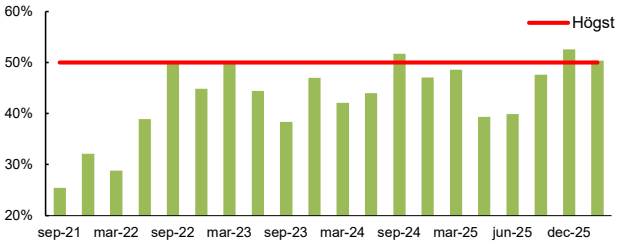

B. Kapitalbindningtid

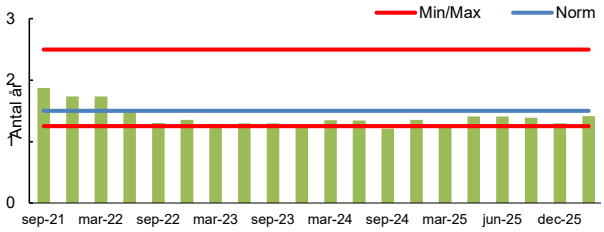

Ränterisk

Finansiella regler	feb-26	Inom reglerna
A. Ränteförfall inom 0-1 år lägst 20% och högst 50%, norm 30%	23%	JA
B. Snitträntebindning 3 - 6 år, norm 4 år	4,10	JA
C. Lån eller derivat > 10 år ska motiveras	9,0	JA
D. Icke tillåtna derivat	Nej	JA
E. Ställda optioner nya derivat	Nej	JA
F. Derivatvolym < kreditvolym	Ja	JA

Kommentar

A.

B.
C.
D.
E.
F.

A. Andel ränteförfall inom 1 år

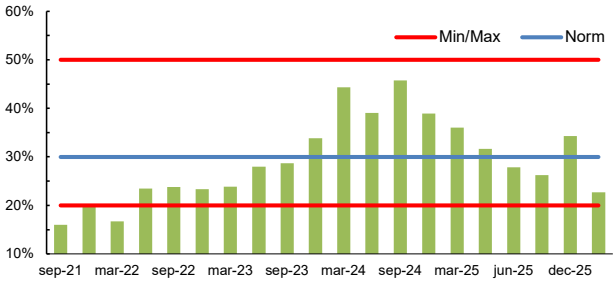

B. Räntebindningstid

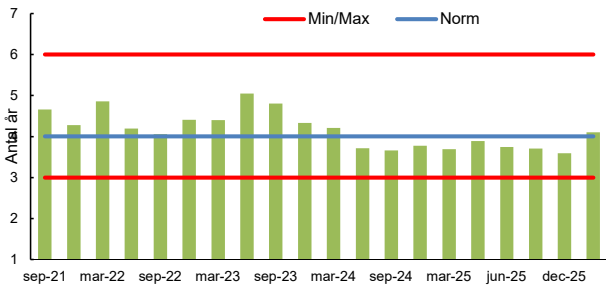

Motpartsrisk

Finansiella regler

Vid affärsuppgörelser som avser lån, derivat och extern placering av likvida medel ska motpartens långa kreditvärdighet hos kreditvärderingsinstituten Moody's vara lägst A2 eller hos S&P lägst A–.

Kommentar

Kreditgivare	S&P rating	mnkr	Andel
KINVEST	AAA	10 486,5	98%
Nordea	AA-	450,0	4%
Swedbank	A+	-213,8	-2%
Totalt		**10 722,7**	**100%**

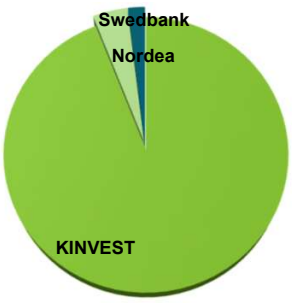

Derivatgivare*	S&P rating	mrdkr	Andel
DANSKE	A+	200,0	2%
SEB	AA-	6 125,0	68%
NORDEA	AA-	2 695,0	30%
Totalt		**9 020,0**	**100%**

* inkl fwd startade

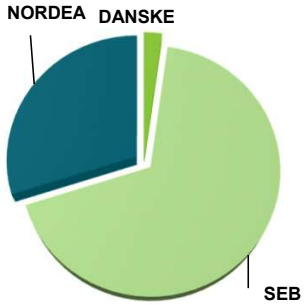

UMEÅ KOMMUN

FINANS- & KRAFTRAPPORT

FEBRUARI 2026

Marknadsräntor och kommentar

3M Stibor och 5års Swap

Kriget mellan USA/Israel och Iran har ökat den geopolitiska risken och både gas- och oljepriser har stigit rejält. Marknadsreaktionerna är än så länge måttliga. ”Säkra” valutor stärks, medan börser går ner. På räntemarknaden ser oron för inflationen än så länge ut att väga tyngst. Men hur varaktig och spridd konflikten blir kommer att avgöra de ekonomiska konsekvenserna och storleken på marknadsreaktionerna.
Inflationstrycket faller snabbt i Sverige. Samtidigt är konjunkturen på väg att växla upp och risken för ihållande höga energipriser har ökat. Riksbanken väljer att avvakta, mer sannolikheten för en sänkning i vår eller sommar är fortfarande hög. Kronan påverkas av världsläget men kan stärkas på längre sikt – men då krävs sannolikt stöd av svenska räntor.

Donationsmedel

mnkr

	feb-26	Förändr. fg mån	Förändr. årsskifte*
Marknadsvärde	20,0	-0,5	-0,1

* inkl. utdelning

Borgen

mnkr

	2025-12-31*	Förändr. årsskifte
Kommunägda företag	1 170,2	3,6
Extern borgen	99,0	-1,2
Totalt	**1 269,2**	**2,4**

* uppdateras årsvis

Pensionsstiftelser

mnkr

	Marknadsvärde		Avkastning mån		Avkastning 2025		Avk. sedan start *	
	Kommun	UKF	Portfölj	Index	Portfölj	Index	Portfölj	Index
TOTALVÄRDE	189,7	173,1	2,5%	2,2%	2,1%	2,6%	6,8%	6,7%
VÄRDE fg mån	185,1	168,9						

* Start 2012-10-31. Avkastning anges på årsbasis

UMEÅ KOMMUN

FINANS- & KRAFTRAPPORT

FEBRUARI 2026

Marknadskommentar - krafthandel

Spotpriset i februari blev högre än prognos p g a väsentligt kallare temperaturer än normalt och därtill nederbördsfattigt. Prisförväntan framåt har efter den senaste utvecklingen med krigsutbrott kommit upp, kopplat till stigande marknadspriser på gas och utökad osäkerhet. Detta ger ytterligare en ökad årsprognos över budget.

Krafthandelns produktion och resultat

mnkr

	FEBRUARI 2026	Budget	Avvikelse	Ack utfall	Ack budget	Ack avvikelse	Årsprognos	Årsbudget	Avvikelse
Totalt resultat	**25,6**	**8,3**	**17,3**	**59,8**	**18,6**	**41,2**	**181**	**107**	**74**

Marknadens spotpris, historiskt månadsmedel

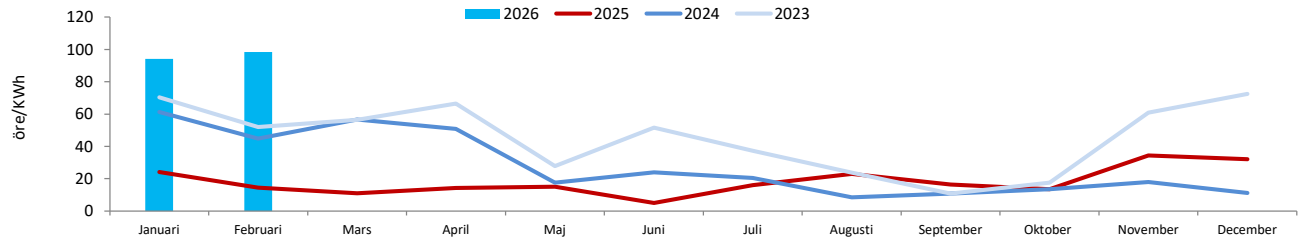

Produktionspris inkl. säkringar

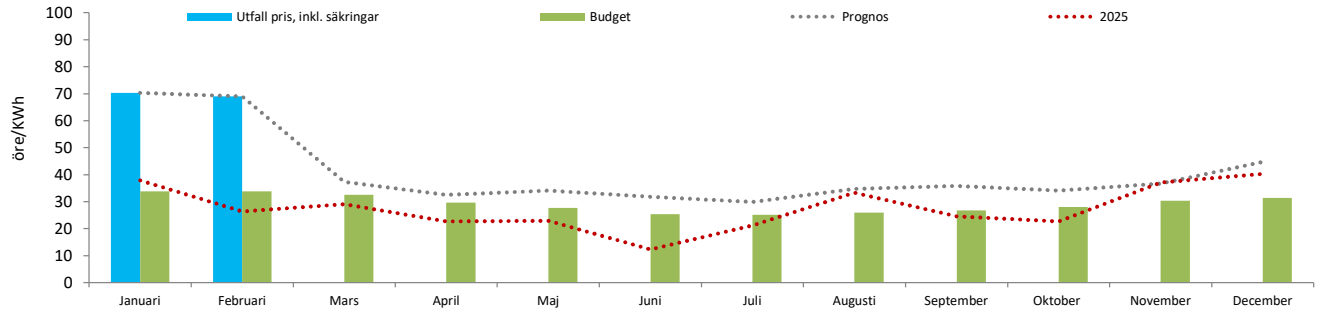

Produktion, Kommunens andel - 25,85% av Stornorrfors

GWh

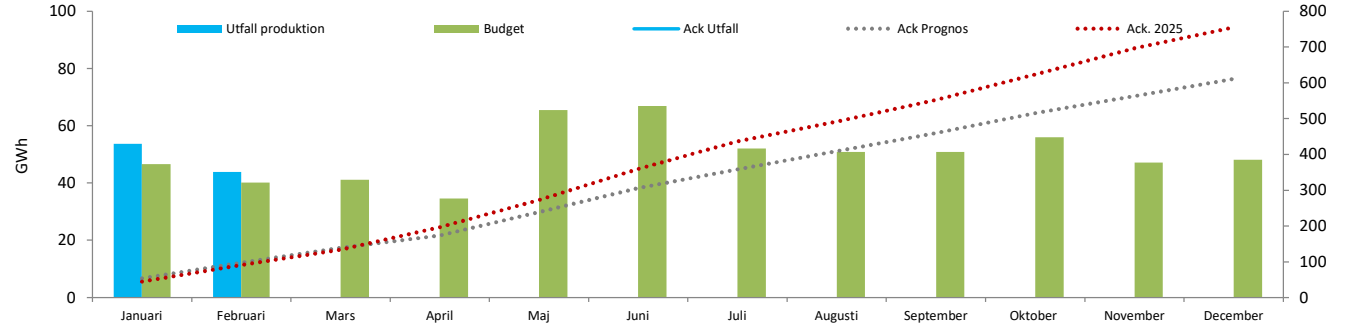

Resultat - Kraftverksamhet

mnkr

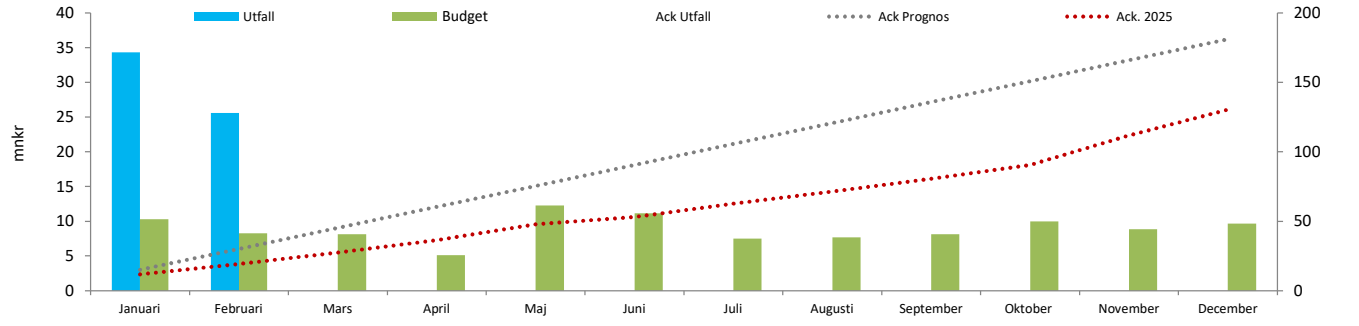

UMEÅ KOMMUN

FINANS- & KRAFTRAPPORT

FEBRUARI 2026

Prissäkrade produktionsvolymer

En målsättning med kommunens försäljning av sin andelskraft är att få en över åren jämn, stabil och sannolik försäljningsintäkt. Strategin för att uppnå detta är en indexliknande hantering där terminsaffärer genomförs kontinuerligt och strukturerat. Genom att över tiden fylla på säkringsvolymer för varje kalenderår uppstår en prisutjämnande effekt. Nedan redovisas prognostiserade produktionsvolymer samt hur stor del av dessa som är prissäkrade.

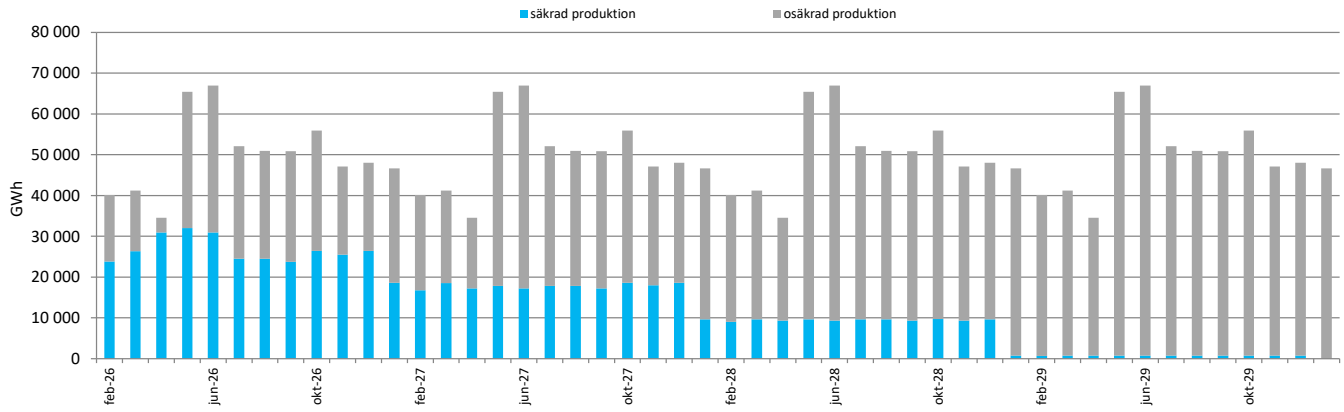

Optimering

öre/KWh

Umeå kommun är delägare i Stornorrfors kraftverk till 25,85% och därmed berättigad till samma andel av den kraft som produceras. Kommunen har enligt avtal rätt att fiktivt, inom avtalat intervall, "köra" sin produktionsandel som om det vore en egen kraftstation. Målsättningen med kommunens "körning" är därför att optimera produktionen och resultatet genom att planera sitt kraftuttag.

Kurvorna visar de olika priserna medan höjden på staplarna beskriver skillnaden mellan det pris som optimeringen åstadkommit och det verkliga genomsnittliga spotpriset.

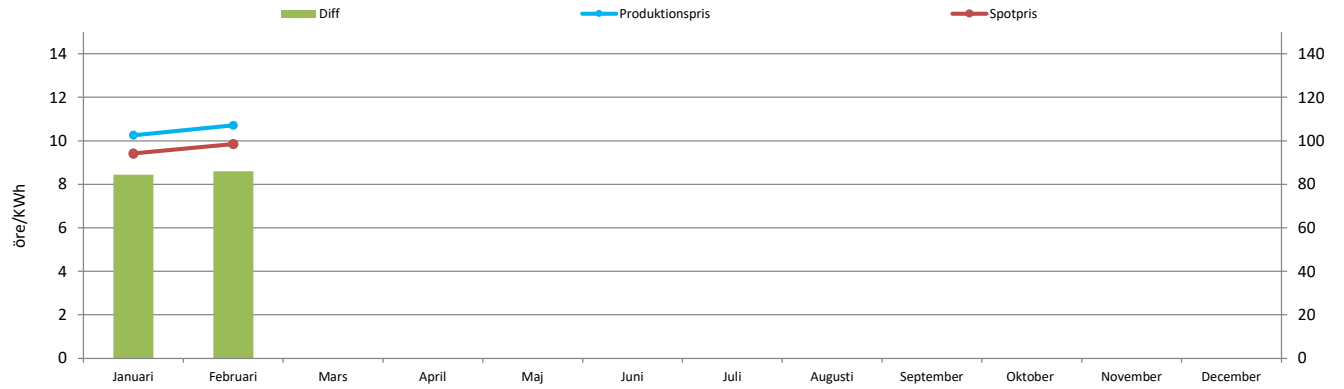

Ekonomifunktionen

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör

Olof Jansson
Finanschef

BESLUT GENOMFÖRDA ENLIGT DELEGATION FRÅN KOMMUNSTYRELSEN

Februari 2026

NYA FINANSIELLA AFFÄRER

Löpnr	*Motpart*	*Belopp*	*Nom.ränta*	*Affärsdatum*	*Likvdatum*	*Sffdatum*
16861374/51941375	SEB	100 000 000	2,067%	2026-02-13	2026-02-17	2029-02-19
16861375/51941424	SEB	200 000 000	2,554%	2026-02-13	2026-02-17	2034-02-17
16861689/51941398	SEB	200 000 000	2,388%	2026-02-13	2026-02-17	2032-02-17
KI_185015	Kommuninvest	250 000 000	3M Stib +20pkt	2026-02-27	2026-03-20	2028-08-28

NYA ELHANDELSAFFÄRER

*Eltermin**	*Portfölj***	*Effektenheter (MW)****	*MWh*	*Pris/MWh*	*Startdatum*	*Sffdatum*

* Med uttrycket "eltermin" avses ett kontrakt om att köpa/sälja en bestämd mängd kraft till ett fastställt pris under en viss tidsperiod (prissäkring). I Umeå kommuns fall utförs elterminer endast med finansiell avräkning mot spotpriset, dvs. ingen fysisk leverans ingår i elterminsavtalet. Terminernas löptid fås genom att enbart läsa de sista tecknen i produktens namn. T.ex. är **SUNYR-27** en produkt som sträcker sig över hela året 2027, **SUNQ4-27** sträcker sig över kvartal fyra år 2027.
** Umeå kommun har två elhandelsportföljer; en produktions- och en egenanvändningsportfölj (inköpsportfölj). Inköp/försäljning av elterminer i dessa portföljer görs för att diversifiera prisriskerna.
*** Effektenheter är energin man köpt/sålt per tidsenhet.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 119

Diarienr: KS-2026/00013

Finans- och kraftrapport februari 2026

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna *Finans- och kraftrapport februari 2026*.

Ärendebeskrivning

Med anledning av de regler och delegationer som kommunstyrelsen och kommunfullmäktige beslutat om avseende finans- och kraftverksamhet rapporteras månadsvis positioner och genomförda affärer för att kommunstyrelsen ska vara uppdaterad om dessa verksamhetens positioner samt att beslutade regler och ramar följs.

Beslutsunderlag

Finans- och kraftrapport februari 2026

Beredningsansvariga

Anna-Karin Nilsson
Anna Westerlund

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Olof Jansson

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-17

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00316

Årsredovisning: Stiftelsen Biståndsfonden 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna årsredovisningen 2025 för Stiftelsen Biståndsfonden.

Ärendebeskrivning

Stiftelsen bedriver biståndsverksamhet i form av penninggåvor till personer och familjer som på grund av fysisk, psykisk eller social funktionsnedsättning har hamnat i akuta hjälpsituationer.

Under året har man beviljat anslag 66 353 kr.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Beredningsansvariga

Jenny Karlsson

Beslutet ska skickas till

Jenny Karlsson

Förnamn, Efternamn	Jenny Karlsson
Befattning	ekonomiadministratör

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Org.nr 894000-6847

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2025-01-01 - 2025-12-31

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Org.nr 894000-6847

Styrelsen för Biståndsfonden får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2025.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Främjande av ändamålet
Stiftelsen bedriver biståndsverksamhet i form av penninggåvor till personer och familjer som på grund av fysiskt, psykiskt eller socialt handikapp har hamnat i akuta hjälpsituationer.
Under året har man beviljat anslag med 66 353 kr.
Biståndsfonden har under året erhållit Per Nordströms donationsfonds återstående medel.

Stiftelsens tillgångar har under året förvaltats av Finansfunktionen vid Umeå kommuns ekonomiavdelning. Tillgångarna samförvaltas med Umeå kommuns övriga förvaltade fonder och stiftelser.

Flerårsöversikt (kr)	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**
Aktieutdelning	108 057	115 976	123 745	119 127	80 114
Resultat	89 312	167 383	129 163	125 021	104 067
Balansomslutning	2 763 513	2 729 235	2 668 209	2 653 272	2 585 542
Beviljade anslag	66 353	104 632	117 726	57 592	116 060

Förändringar i eget kapital

	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital	Summa
Belopp vid årets ingång	2 621 126,57	101 508,04	2 722 634,61
Övertag Per Nordströms fond	8 114,03	3 056,89	11 170,92
Beviljade anslag		-66 353,00	-66 353,00
Kapitalisering rearesultat	3 324,74	-3 324,74	
Kapitalisering avkastning	10 805,68	-10 805,68	
Årets resultat		89 312,18	89 312,18
Belopp vid årets utgång	2 643 371,02	113 393,69	2 756 764,71

Beträffande stiftelsens redovisade resultat för räkenskapsåret och ställningen 2025-12-31 hänvisas till nedastående resultat- och balansräkningar.

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Orn.nr 894000-6847

RESULTATRÄKNING

	2025	2024
Stiftelsens intäkter		
Andel i avkastningen i samförvaltning		
Utdelning aktier och andelar	108 056,75	115 976,08
Övrig intäkt	5,00	0,00
Summa stiftelsens intäkter	**108 061,75**	**115 976,08**
Stiftelsens kostnader		
Förvaltningskostnader	-22 074,31	-20 515,99
Summa stiftelsens kostnader	**-22 074,31**	**-20 515,99**
Förvaltningsresultat	**85 987,44**	**95 460,09**
Reavinst vid försäljning av omsättningstillgångar	3 324,74	71 922,78
Resultat efter finansiella poster	**89 312,18**	**167 382,87**
Årets resultat	**89 312,18**	**167 382,87**

Redovisat resultat har disponerats enligt följande:

Kapitalisering av resultatet	3 324,74	71 922,78
Balanserade vinstmedel	85 987,44	95 460,09
	89 312,18	167 382,87

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Org.nr 894000-6847

BALANSRÄKNING

	Not	2025-12-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar	2		
Andel i samförvaltning			
Värdepapper		2 761 649,19	2 649 698,90
Likvida medel		1 860,72	79 535,71
Skattekonto Per Nordström		3,00	0,00
Summa tillgångar		**2 763 512,91**	**2 729 234,61**
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital			
Bundet eget kapital		2 643 371,02	2 621 126,57
Fritt eget kapital		113 393,69	101 508,04
Summa eget kapital		**2 756 764,71**	**2 722 634,61**
Kortfristiga skulder			
Upplupna kostnader		6 748,20	6 600,00
Summa skulder och eget kapital		**2 763 512,91**	**2 729 234,61**

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Org.nr 894000-6847

Not 1 Redovisningsprinciper- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen upprättas i enlighet med Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) likt föregående år.

Säte
Stiftelsen har sitt säte i Umeå.

Finansiella instrument samt värdepappersinnehav
Långfristiga värdepappersinnehav redovisas till anskaffningsvärde minskat med eventuell nedskrivning och är kollektivt värderad då syfte med placeringen är att uppnå riskspridning. I de fall marknadsvärdet understiger bokfört värde görs nedskrivning till det lägre värdet.
Kortfristiga placeringar värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip då syftet är att uppnå riskspridning.
Vinst/förlust vid avyttring redovisas som realisationsresultat.

Anslag
Beviljade anslag redovisas direkt mot fritt eget kapital. Anslagen redovisas som skuld vid beslutstillfället. Som avsättning redovisas anslag som beviljats för men är osäkert till belopp och/eller tidpunkt. Som ansvarsförbindelse redovisas anslag som utgör en avsiktsförklaring.

Eget kapital
Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Det bundna egna kapitalet är inte tillgängligt för utdelning och utgörs av stiftelsekapitalet, vilket består av ursprungligt donationskapital och ackumulerade realisations-vinst/förlust.
Till bundet eget kapital förs även 10 % av årets avkastning som enligt stadgarna skall kapitaliseras. Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgängligt för utdelning av anslag.

Stiftelsen Biståndsfonden Umeå kommun
Org.nr 894000-6847

TILLÄGGUPPLYSNINGAR

Not 2 Omsättningstillgångar

	2025	2024
Värdepappersfonder	2 761 649,19	2 649 698,90
Likvida medel	1 860,72	79 535,71
Summa omsättningstillgångar	**2 763 509,91**	**2 729 234,61**

Tillgångar i samförvaltningen

Värdepappesfonder marknadsvärde:		
Nordea Fonder	19 170 443,00	17 510 126,00
Anskaffningsvärde värdepappersfonder	12 713 690,00	12 587 427,00
Värdepappersfonder bokförd värde	12 713 690,00	12 587 427,00
Likvida medel	943 155,58	744 066,69
	13 656 845,58	**13 331 493,69**

Andelar i samförvaltningen

Stiftelse, fond	**2025**		**2024**	
Umeå kommuns donationsfonder	4 382 494,34	32,1%	4 289 649,36	32,2%
Stiftelsen Biståndsfonden	2 763 509,91	20,2%	2 729 234,61	20,5%
Stift för stipendier vid Östra Gymnasiet	5 992 243,27	43,9%	5 804 093,11	43,5%
Högre Allmänna läroverkets fonder	326 527,78	2,4%	317 375,00	2,4%
Scharinska fonder	192 018,05	1,4%	191 138,74	1,4%
	13 656 793,35		**13 331 490,82**	

Årsredovisningen beslutades den 14 april 2026.

Umeå den 2026-

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör
Umeå kommun

Vår revisionsberättelse har lämnats den 2026-

Sara Ryfors
Auktoriserad revisor Azets Revision och Rådgivning AB

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 140

Diarienr: KS-2026/00316

Årsredovisning: Stiftelsen Biståndsfonden 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna årsredovisningen 2025 för Stiftelsen Biståndsfonden.

Ärendebeskrivning

Stiftelsen bedriver biståndsverksamhet i form av penninggåvor till personer och familjer som på grund av fysisk, psykisk eller social funktionsnedsättning har hamnat i akuta hjälpsituationer.

Under året har man beviljat anslag 66 353 kr.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Beredningsansvariga

Jenny Karlsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Jenny Karlsson

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-17

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00317

Årsredovisning: Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna årsredovisningen 2025 för Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet.

Ärendebeskrivning

Stipendiekommittén i Maja Beskowgymnasiet beslutar vilka avgångselever som får stipendium enligt stiftelsens stadgar. Varje år sammanställs räkenskaperna till en årsredovisning som ska godkännas av kommunstyrelsen.

Under året har inga stipendier betalats ut.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Beredningsansvariga

Jenny Karlsson

Beslutet ska skickas till

Jenny Karlsson

Förnamn, Efternamn	Jenny Karlsson
Befattning	ekonomiadminstratör

Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

ÅRSREDOVISNING

för räkenskapsåret 2025-01-01 - 2025-12-31

Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

Styrelsen avger härmed årsredovisning för Stiftelsen för Stipendier vid Östra Gymnasiet.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Allmänt om verksamheten
Stiftelsens tillgångar har under året förvaltats av Finansfunktionen vid Umeå kommuns ekonomiavdelning. Tillgångarna samförvaltas med Umeå kommuns övriga förvaltade fonder och stiftelser.

Stiftelsen har sitt säte i Umeå.

Främjande av ändamålet
Enligt stiftelsens ändamål skall den årliga avkastningen sedan minst en tiondel lagts till kapitalet användas till elever i fd Östra Gymnasiet för:
som belöning till elever som har visat goda studieresultat, eller som belöning till elev som genom initiativförmåga, egen personlig framtoning eller prestation varit till heder för sig själv och sin skola.
Under året har inga stipendier kunnat delas ut till avgångselever i Maja Beskowgymnasiet. Detta eftersom det pågår en större utredning kring gymnasieskolans stipendiefonder. I väntan på inriktningsbeslut delas inga stipendier ut.

Flerårsöversikt, kr	**2025**	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**
Aktieutdelning	227 860	237 019	246 897	255 298	165 700
Resultat	143 799	276 575	222 650	-51 444	215 650
Balansomslutning	6 046 822	5 931 541	5 634 074	5 480 167	5 540 985
Beviljade anslag	0	0	65 000	65 000	34 998

Förändring i eget kapital	**Bundet eget kapital**	**Fritt eget kapital**	**Summa eget kapital**
Belopp vid årets ingång	4 548 223,22	1 302 963,89	5 851 187,11
Beviljade anslag		0,00	0,00
Kapitalisering 10 % avkastning	22 785,95	-22 785,95	
Kapitalisering rearesultat	0,00	0,00	
Årets resultat		143 799,16	143 799,16
Belopp vid årets utgång	4 571 009,17	1 423 977,10	5 994 986,27

Beträffande stiftelsens redovisade resultat för räkenskapsåret och ställningen 2025-12-31 hänvisas till nedastående resultat- och balansräkningar.

Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

RESULTATRÄKNING

	2025	2024
Stiftelsens intäkter		
Andel i avkastningen i samförvaltning		
Utdelning aktier och andelar	227 859,53	237 019,07
Summa stiftelens intäkter	**227 859,53**	**237 019,07**
Stiftelsens kostnader		
Tillsynsavgift	-825,00	-825,00
Förvaltningskostnader	-39 009,37	-35 711,78
Summa stiftelsens kostnader	**-39 834,37**	**-36 536,78**
Förvaltningsresultat	**188 025,16**	**200 482,29**
Rearesultat vid försäljning av omsättningstillgångar	0,00	146 987,82
Skattefria ränteintäkter	784,00	2 758,00
Resultat efter finansiella poster	**188 809,16**	**350 228,11**
Årets skattekostnad	-45 010,00	-73 653,00
Årets resultat	**143 799,16**	**276 575,11**

Redovisat årsresultat har disponerats enligt följande:

Kapitalisering	0,00	146 987,82
Balanserade vinstmedel	143 799,16	129 587,29
	143 799,16	276 575,11

Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

BALANSRÄKNING

	Not	2025-12-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar	2		
Värdepapper		5 647 379,14	5 419 519,61
Likvida medel		344 864,13	384 573,50
Skattekonto		54 579,00	127 448,00
Summa tillgångar		**6 046 822,27**	**5 931 541,11**
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital		4 571 009,17	4 548 223,22
Fritt eget kapital		1 423 977,10	1 302 963,89
Summa eget kapital		**5 994 986,27**	**5 851 187,11**
Skulder			
Skatteskuld		45 011,00	73 654,00
Kortfristiga skulder		6 825,00	6 700,00
Summa skulder		**51 836,00**	**80 354,00**
Summa eget kapital och skulder		**6 046 822,27**	**5 931 541,11**

Stiftelsen för Stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

Not 1 Redovisningsprinciper- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar
Årsredovisningen upprättas i enlighet med Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) likt föregående år.

Säte
Stiftelsen har sitt säte i Umeå

Finansiella instrument samt värdepappersinnehav
Långfristiga värdepappersinnehav redovisas till anskaffningsvärde minskat med eventuell nedskrivning och är kollektivt värderad då syfte med placeringen är att uppnå riskspridning. I de fall marknadsvärdet understiger bokfört värde görs nedskrivning till det lägre värdet.
Kortfristiga placeringar värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip då syftet är att uppnå riskspridning.
Vinst/förlust vid avyttring redovisas som realisationsresultat.

Anslag
Beviljade anslag redovisas direkt mot fritt eget kapital. Anslagen redovisas som skuld vid beslutstillfället. Som avsättning redovisas anslag som beviljats för men är osäkert till belopp och/eller tidpunkt. Som ansvarsförbindelse redovisas anslag som utgör en avsiktsförklaring.

Eget kapital
Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Det bundna egna kapitalet är inte tillgängligt för utdelning och utgörs av stiftelsekapitalet, vilket består av ursprungligt donationskapital och ackumulerade realisations-vinst/förlust.
Till bundet eget kapital förs även 10 % av årets avkastning som enligt stadgarna skall kapitaliseras. Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgängligt för utdelning av anslag.

Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet
Org.nr 894003-3726

Not 2 Omsättningstillgångar

Andel i samförvaltning med övriga kommunens förvaltade fonder och stiftelser

	2025	**2024**
Värdepapper	5 647 379,14	5 419 519,61
Likvida medel	344 864,13	384 573,50
Summa omsättningstillgångar	**5 992 243,27**	**5 804 093,11**

Tillgångar i samförvaltningen

Värdepappersfonder marknadsvärde		
Nordea Fonder	19 170 443,00	17 510 126,00
Anskaffningsvärde värdepappersfonder	12 713 690,00	12 587 427,00
Likvida medel	943 155,58	744 066,69
	13 656 845,58	**13 331 493,69**

Andelar i samförvaltningen

Stiftelse, fond				
Umeå kommuns donationsfonder	4 382 494,34	32,1%	4 289 649,36	32,2%
Stiftelsen Biståndsfonden	2 763 509,91	20,2%	2 729 234,61	20,5%
Stift Stipendier vid Östra Gymnasiet	5 992 243,27	43,9%	5 804 093,11	43,5%
Högre allmänna läroverkets fonder	326 527,78	2,4%	317 375,00	2,4%
Scharinska Samstiftelsen	192 018,05	1,4%	191 138,74	1,4%
	13 656 793,35	100%	**13 331 490,82**	100%

Årsredovisningen beslutades den 14 april 2026.

Umeå den 2026-

Lena Höök Gustafsson
Ekonomidirektör
Umeå kommun

Vår revisionsberättelse har lämnats den 2026-

Sara Ryfors
Auktoriserad revisor Azets Revision och Rådgivning AB

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 141

Diarienr: KS-2026/00317

Årsredovisning: Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna årsredovisningen 2025 för Stiftelsen för stipendier vid Östra Gymnasiet.

Ärendebeskrivning

Stipendiekommittén i Maja Beskowgymnasiet beslutar vilka avgångselever som får stipendium enligt stiftelsens stadgar. Varje år sammanställs räkenskaperna till en årsredovisning som ska godkännas av kommunstyrelsen.

Under året har inga stipendier betalats ut.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Beredningsansvariga

Jenny Karlsson

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Jenny Karlsson

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-18

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00667

IOP – Samverkansplattform för social inkludering i Umeå

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott beslutar

Att inrätta en samverkansplattform för social inkludering enligt beskrivning i bifogade avtal.

Att avsluta den tillfälliga förlängningen av idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå 1 maj – 30 juni 2026 (KS-2025-00898)

Att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Vän i Umeå för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 2 703 968 kr

Att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Umeå Pastorat för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 1 077 067 kr

Att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Pingstkyrkan i Umeå för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 1 077 067 kr

Ärendebeskrivning
Den föreslagna samverkansplattformen för social inkludering syftar till att stärka social hållbarhet genom samordnade, förebyggande och inkluderande insatser, och består av idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Umeå kommun tillsammans med ett antal civilsamhällesaktörer.

En samverkan för social inkludering behöver hantera flera sammanhängande samhällsproblem som ingen aktör kan lösa ensam inom sitt grunduppdrag. Problemen rör både individers livsvillkor och samhällets förmåga att nå, stödja och inkludera människor på ett likvärdigt sätt.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00667

Plattformen fungerar som ett gemensamt nav för samverkan, där parterna samlar resurser, erfarenheter och kompetenser för att minska utanförskap, främja delaktighet och skapa positiva sammanhang för människor i Umeå. Arbetet bygger på långsiktighet, gemensamt ansvar och ett helhetsperspektiv på sociala utmaningar.

Varje enskild part inom plattformen tecknar formellt ett enskilt IOP-avtal med Umeå kommun men utgör samtidigt en del av den gemensamma plattformen och dess samlade inriktning.

Parterna i samverkansplattformen har i en gemensam process identifierat följande problem och tillhörande effektmål för detta IOP:

Identifierade problem	Övergripande effektmål
Segregation och socialt utanförskap	Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande
Tillitsglapp mellan samhällets stöd och invånare	Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner
Brist på samordning och långsiktighet i insatser	Bättre samordnade insatser i samhället

I de bifogade föreslagna avtalen finns utförligare beskrivningar av problem och effektmål, samt den verksamhet som respektive aktör ämnar bedriva inom ramen för den föreslagna samverkansplattformen.

De civilsamhällesaktörer som föreslås ingå i samverkansplattformen i detta skede är Vän i Umeå, Umeå Pastorat samt Pingstkyrkan i Umeå. Dessa tre aktörer har samtliga IOP-avtal med Umeå kommun idag (KS-2023/00433 samt KS-2022/00192) som går ut i april 2026 respektive juni 2026.

Beslutsunderlag

IOP samverkansplattform för social inkludering – Vän i Umeå
IOP samverkansplattform för social inkludering – Umeå pastorat
IOP samverkansplattform för social inkludering – Pingstkyrkan i Umeå
Tillfällig förlängning av IOP Vän i Umeå

Beredningsansvariga

Mikael Brändström, utvecklingsdirektör
Annika Dalén, utvecklingsstrateg

Beslutet ska skickas till

Styrning och samordning, Umeå kommun

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00667

Mikael Brändström
Utvecklingsdirektör

Annika Dalén
Utvecklingsstrateg

UMEÅ KOMMUN

Dokumentansvarig: Annika Dalén, Strategisk utveckling	**Dokumentdatum:** 2026-02-20
Godkänd av: Kommunstyrelsen, 2026-04-XX, §XX	**Reviderad:**

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och Pingstkyrkan i Umeå – Samverkansplattform för social inkludering

Parter

Umeå kommun

Adress: Storgatan 31 A, 901 84 Umeå

Org.nr: 212000–2627

Kontaktperson: Vanja Östman vanja.ostman@umea.se

Pingstkyrkan i Umeå

Adress: Kungsgatan 85 905 30 Umeå

Org.nr: 894000–0345

Kontaktperson: Linda Arctaedius linda.arctaedius@pingstumea.se

Idéburet offentligt partnerskap

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhälleligt mål[1]. Ett IOP måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna, vilket innebär att en överenskommelse om ett IOP inte får utgöra en otillåten direktupphandling eller ett otillåtet statsstöd. Samverkan mellan offentlig och idéburen sektor handlar om att tillsammans lösa ett samhällsproblem, genom att gemensamt dela och bidra med erfarenheter och kunskap. De krav som ställs på IOP kan sammanfattas enligt följande:

- Partnerskapet ska bygga på ett gemensamt samverkansbehov där båda parter har ett gemensamt engagemang och ansvar för att uppnå det gemensamt formulerade

[1] Upphandlingsmyndigheten januari 2024 Idéburet offentligt partnerskap (IOP) måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna | Upphandlingsmyndigheten

målet. Det ska råda en ömsesidig samverkansrelation som bygger på tillit med syftet att uppnå ett visst samhälleligt mål, och inte på ett kommersiellt avtal.
- Målet eller målen som ska uppnås ska vara allmännyttiga, och en utgångspunkt är att det inte ska finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas.
- Samtliga involverade parter ska bidra med resurser till verksamheten. Det behöver inte handla om pengar utan den idéburna parten kan exempelvis bidra med ideellt arbete och den offentliga parten med lokaler eller administrativa resurser.

Samverkansplattform för social inkludering

Samverkansplattform för social inkludering är ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) som består av Umeå kommun tillsammans med ett antal civilsamhällesaktörer. Plattformen syftar till att stärka social hållbarhet genom samordnade, förebyggande och inkluderande insatser.

En samverkan för social inkludering behöver hantera flera sammanhängande samhällsproblem som ingen aktör kan lösa ensam inom sitt grunduppdrag. Problemen rör både individers livsvillkor och samhällets förmåga att nå, stödja och inkludera människor på ett likvärdigt sätt.

Plattformen fungerar som ett gemensamt nav för samverkan, där parterna samlar resurser, erfarenheter och kompetenser för att minska utanförskap, främja delaktighet och skapa positiva sammanhang för människor i Umeå. Arbetet bygger på långsiktighet, gemensamt ansvar och ett helhetsperspektiv på sociala utmaningar.

När begreppet *Samverkansplattform för social inkludering* används i detta IOP avses hela denna samverkansstruktur. Detta IOP-avtal tecknas formellt mellan Umeå kommun och respektive enskild part inom plattformen, men utgör samtidigt en del av den gemensamma plattformen och dess samlade inriktning.

Grundläggande förutsättningar och samhällsutmaningar

Följande samhällsutmaningar är grundläggande för de problem och orsaker som samverkansplattformen vill hantera:

- Segregation, strukturell diskriminering och rasism är några grundläggande orsaker till utanförskap
- Ett ofta större fokus på individers brister än samhällets bristande inkludering och förmåga att möta behov

- Brist på förståelse för att låg tillit från medborgare kan ha legitima orsaker kopplade till hur myndigheter och system faktiskt fungerar i praktiken, och påverkas av myndigheters tillit till medborgare

Det finns även ett antal möjliggörande förutsättningar som behövs för att hantera de samhällsutmaningar och problem som listas ovan:

- Volontärskap och delaktighet med bred representation från befolkningen
- God samverkan mellan civilsamhället, myndigheter och näringsliv
- Kunskap och medvetenhet om ovanstående utmaningar och om verkningsfulla åtgärder

Parter

Umeå kommun

Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050. Det av kommunfullmäktige antagna programmet för social hållbarhets syfte är att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Enligt programmet ska Umeå växa hållbart utan några utsatta områden och skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå har ett rikt och engagerat föreningsliv fyllt av eldsjälar som bidrar till ett brett utbud av aktiviteter och sammanhang. Civilsamhället bidrar starkt till Umeås utveckling. Dess omfattning och mångfald medverkar till att hålla Umeå samman, medborgerligt engagemang, ökad livskvalitet och gör Umeå till en bra plats att bo och leva på.

Genom meningsfulla fritidsaktiviteter, starka föreningar och öppna mötesplatser bidrar vi till att människor kommer samman och träffas i nya konstellationer och på detta sätt stärks gemenskap, demokrati och delaktighet.

Samverkan mellan olika aktörer är därför av central vikt för att stärka det civila samhället. Umeå kommun ska i sina verksamheter aktivt söka samverkan med civilsamhället[2].

[2] Umeå kommuns strategiska plan för 2016 - 2028

Pingstkyrkan i Umeå

Pingstkyrkan i Umeå är en folkrörelsebaserad församling och en del av Pingströrelsen i Sverige, med stark lokal förankring och en lång tradition av att bidra till social sammanhållning i staden. Församlingen som har cirka 1 100 medlemmar varav ett 15-tal anställda, engagerar årligen omkring 300 volontärer i verksamheter som rör barn, ungdomar, familjer och vuxna samt äldre.

Sedan 1925 har kyrkan varit en aktiv del av stadens sociala och kulturella liv och verkar utifrån den kristna värdegrunden som betonar allas lika värde, integritet och människans okränkbara värdighet. Kyrkans vision; ”Ett förvandlat liv – En förvandlad värld” handlar om att bidra till ett integrerande och varmt samhälle där människor finner hopp, tro och gemenskap.

Församlingens arbete präglas av ett relationsbaserat och inkluderande förhållningssätt. Genom öppna offentliga samlingar, mötesplatser, stödverksamhet, läxhjälp, föräldrastöd, integrationsaktiviteter och socialt inriktad verksamhet når Pingstkyrkan grupper som ofta har låg tillit till offentliga institutioner.

Församlingen samarbetar med Umeå folkhögskola, LP-verksamheten, Sport for life, PMU Second Hand och flera nätverk inom civilsamhället såsom Umeå Kristna råd och studieförbundet Bilda. Dessa samarbeten bidrar till breddade kontaktytor och tillgängliga vägar vidare till gemenskap, utbildning, arbetsträning och socialt stöd.

Genom en kombination av professionell kompetens, långsiktig relationsbyggande närvaro och ett omfattande ideellt engagemang bidrar Pingstkyrkan till att stärka integration, delaktighet, social inkludering och tillit i Umeå.

Syfte och målsättning

Syftet med detta IOP inom ramen för en samverkansplattform för social inkludering är att utifrån en gemensam grund och förståelse för samhällsutmaningar och påverkan på individen, samverka och nyttja möjligheter och kapacitet hos kommunen och civilsamhällets aktörer. Samverkan ska ta tillvara aktörers olika förmågor och arbeten, där olika insatser samlat leder till gemensamma effektmål.

Identifierade problem och effektmål

Parterna i samverkansplattformen har i en gemensam process identifierat följande problem och tillhörande effektmål för detta IOP:

Identifierade problem	Övergripande effektmål
1. Segregation och socialt utanförskap Socialt utanförskap drivs i hög grad av segregation, ojämlik tillgång till samhällsresurser samt diskriminering. Bristande integration begränsar människors faktiska möjligheter till inflytande, delaktighet och inkludering, oavsett individuella förutsättningar. Ofrivillig ensamhet påverkar den psykiska hälsan och försvårar möjligheten att vara delaktig i samhällslivet. Problemet berör många grupper och kan inte lösas genom enbart individuella eller myndighetsbaserade insatser.	**1. Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande** Fler människor som i dag riskerar eller lever i utanförskap deltar i sociala, demokratiska och samhälleliga sammanhang på jämlika villkor. Segregation motverkas genom inkluderande mötesplatser och sammanhang som bygger broar mellan människor, områden och samhällsaktörer. Samordnade stödinsatser och inkluderande strukturer skapar hållbara vägar till arbete, studier och försörjning, samtidigt som skillnader i tillgång till stöd och bemötande minskar.
2. Tillitsglapp mellan samhällets stöd och invånare Bristande tillit till och från myndigheter är ofta en följd av upplevd eller faktisk ojämlik behandling, otillgängliga system och maktbalans. Detta försvårar möjligheten att ta del av det offentliga samhällets stöd och bidrar till att förstärka utanförskap.	**2. Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner** Tilliten till och från myndigheter och offentliga system stärks genom förbättrat bemötande, ökad tillgänglighet och samverkan som tar sin utgångspunkt i människors faktiska erfarenheter och behov.
3. Brist på samordning och långsiktighet i insatser Vägar till arbete, studier och självständighet präglas av fragmenterade insatser och svaga länkar mellan civilsamhälle och offentliga aktörer. Bristande samordning och långsiktiga lösningar riskerar leda till att inte individers potential och samhälleliga resurser tas tillvara.	**3. Bättre samordnade insatser i samhället** Civilsamhället och offentliga aktörer arbetar mer sammanhållet, vilket minskar glapp mellan insatser och leder till effektivare resursanvändning och bättre långsiktiga resultat.

Verksamhet

Pingstkyrkan vill bedriva individorienterat, lågtröskel och relationsbaserat stöd särskilt riktat till familjer och enskilda som lever segregerat samt unga och vuxna i förhöjd utsatthet.

Arbetet sker i nära samverkan med LP-verksamheten, Umeå folkhögskola, Sport for life (PMU Second Hand) samt kommunala funktioner som Arbetsmarknad och Integration och Arena för prövning.

Syftet med verksamheten är att:

- Tidigt identifiera och stödja barn, unga och vuxna i utsatta livssituationer.
- Stärka skyddsfaktorer, delaktighet och tillit.
- Skapa vägar till studier, arbete och gemenskap/inkludering.
- Främja existentiell hälsa, demokratiskt deltagande och social hållbarhet.

Beskrivning:

Vi arbetar med familjestärkande verksamheter, föräldrastöd och individanpassade insatser för att tidigt upptäcka och hjälpa barn, unga och vuxna i utsatta livssituationer eller i risk för kriminalitet, gängkriminalitet och missbruk. Särskilt fokus ligger på barn till föräldrar med beroendeproblematik eller frihetsberövande, samt familjer med begränsade socioekonomiska resurser eller språkliga hinder. Målet är att stärka skyddsfaktorer, öka inkludering och skapa förutsättningar för en trygg uppväxt och en stabil etablering i samhället.

Vi vill också stärka personer som lever i ensamhet, psykisk ohälsa, kriminalitet eller missbruk, liksom dem som riskerar socialt utanförskap. Genom våra insatser vill vi främja hopp, delaktighet, existentiell hälsa och demokratiska värderingar för ett mer jämlikt och medmänskligt samhälle som bygger på ömsesidig tillit mellan individ/familj och samhälle.

Vi strävar efter att regelbundet skapa verksamheter och aktiviteter som för människor samman, exempelvis möten mellan barn och unga med olika språkbakgrunder genom läxläsning, sportaktiviteter, samtalsgrupper och lägerverksamhet.

Verksamhet inom ramen för effektmål 1: Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande

Vi arbetar med individanpassade inkluderings- och etableringsplaner för vuxna, där varje persons behov, förutsättningar och mål ligger till grund för utvecklingen. Som IOP-part för vi en aktiv dialog med Umeå kommun, Vän i Umeå och Svenska kyrkan för att erbjuda insatser som bidrar till en meningsfull och uppbygglig tillvaro för individer, en känsla av sammanhang och gemenskap.

För barn och unga erbjuder vi stöd genom gruppverksamheter och grupprocesser som stärker delaktighet, sociala färdigheter och trygghet. Vi säkerställer att både barn, unga och vuxna får den trygghet och tillhörighet de behöver före och under alla insatser.

Verksamhet inom ramen för effektmål 2: Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner

Vi vill skapa trygga mötesplatser där blåljuspersonal, socialtjänst och andra samhällsaktörer kan möta barn, unga, familjer och individer som riskerar att hamna utanför samhällets stöd. Syftet är att tidigt upptäcka utsatthet, bygga förtroende och stärka inkludering, delaktighet och trygghet.

Detta gör vi genom personlig kontakt och aktiviteter anpassade efter individens och familjens behov. Vi bygger relationer mellan människor och institutioner genom dialogmöten, informationskvällar och samarbeten med exempelvis socialtjänsten, dess fältgrupp och polisen.

Med anledning av FN-kommitténs starka rekommendationer till Sverige i december 2025 vill vi bidra till insatser som stärker tilliten till offentliga institutioner. Kommittén lyfter återkommande diskriminering mot minoriteter och migranter. För att motverka detta vill Pingstkyrkans nätverk regelbundet skapa möten mellan berörda grupper och myndighetsrepresentanter, för att bygga broar och minska tillitsgap.

Vi använder även metoder som *Weaving Trust*, en samtalsmetod för att bygga tillit genom korta, meningsfulla möten som skapar tillit och förståelse över sociala och kulturella gränser.

Verksamhet inom ramen för effektmål 3: Bättre samordnade insatser i samhället

Vi vill som IOP-parter stärka samarbetet mellan civilsamhället och offentliga myndigheter och samtidigt göra det lättare för utsatta personer att bli sedda, hörda och delaktiga. Genom samordnade insatser anpassade efter individens livssituation ger vi stöd för att klara vardagen, förstå samhällets strukturer, ta del av sina rättigheter och möjligheter samt hitta vägar till utbildning, arbete och ökad existentiell hälsa, stärkt demokratiskt deltagande och förbättrad social hållbarhet.

Plattformen ska minska både upplevd och faktisk distans mellan invånare och offentliga institutioner genom strukturerad dialog, återkoppling och gemensam utveckling av

arbetssätt. Genom dialog och samverkan vill vi bidra till likvärdig behandling och minskade hinder i kontakten med samhällets stödstrukturer.

Pingstkyrkan bidrar även som dialogpart inom partnerskapet i frågor som rör tillit, bemötande och utveckling av lokala arbetssätt, med målet att stärka relationer och skapa större tillgänglighet för dem som står längst ifrån samhällets stöd.

Ekonomi

Budget för perioden 2026–2028

	2026 (*)	2027 (**)	2028 (**)
Personal (ombud, samordning, Värme och Vila)	630 000	972 248	1 009 751
Lokaler	67 000	103 398	107 386
Externa tjänster (tolk, utbildning)	70 000	108 028	112 195
Övriga personalkostnader	6 000	9 260	9 617
Utrustning, material	10 000	15 433	16 028
Aktiviteter, övrigt (livsmedel Värme och vila)	57 000	87 965	91 358
SUMMA	**840 000**	**1 296 331**	**1 346 334**
Egenfinansiering	168 000	259 266	269 267
Summa Umeå kommun	**672 000**	**1 037 065**	**1 077 067**

* Gäller perioden 2026-05-01 t.o.m. 2026-12-31

** Uppräkning enligt PKV oktober månad 2025.

Ersättningen indexuppräknas årligen med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). För indexuppräkningen används PKV för oktober månad. Siffror för 2027 och 2028 är från PKV oktober 2025. Budget för 2027 och 2028 justeras årligen utifrån föregående års PVK oktober månad.

Fakturering och redovisning

Medlen betalas ut genom att Pingstkyrkan fakturerar Umeå kommun en gång per kvartal under perioden 1 maj 2026 – 31 december 2028. Den ekonomiska redovisningen sker genom att Pingstkyrkan årligen redovisar kostnader, vilka resurser de bidragit med till förverkligandet av detta IOP samt hur de tilldelade medlen använts.

Partnerskapets giltighetstid

Partnerskapet mellan Umeå kommun och Pingstkyrka i Umeå avser perioden 1 maj 2026 till 31 december 2028. Överenskommelsen kan inte förlängas automatiskt, utan ska ha föregåtts av att överenskommelsen utvärderats och genomarbetats på nytt av deltagande parter. Därefter kan ett nytt avtal tecknas.

Värdegrund för partnerskapet

Samverkan ska präglas av ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt gentemot varandra. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla arbetet så att metoder kan utvecklas samt att relevanta erfarenheter kan spridas vidare genom samverkan på olika sätt.

Ansvarsfördelning och åtaganden

Umeå kommuns åtaganden

Umeå kommun åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Initiera och fördjupa samverkan mellan Umeå kommuns förvaltningar och bolag och civilsamhället i arbetet med social inkludering.
- Samverka med IOP organisationerna, dela erfarenheter och kunskaper vidare ut i förvaltningar och bolag.
- Planera för och delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Informera om föreliggande IOP internt och externt.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med IOP parterna.

Pingstkyrkan i Umeås åtagande

Pingstkyrkan i Umeå åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Samverka kring den verksamhet som omfattas inom ramen för partnerskapet.
- Delge Umeå kommun och övriga parter i samverkansplattformen sina erfarenheter av arbete inom samverkansplattformen.
- Delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med Umeå kommun.

Organisering och arbetssätt

Styrgrupp och samverkansgrupp

Löpande samverkan sker mellan representanter från Umeå kommun och organisationerna i plattformen som utgör samverkansgrupp. Parternas åtaganden i samverkansplattformen kompletterar varandra och uppfyller olika behov. En god samverkan krävs för att nå syfte och åtaganden i partnerskapet. Varje part ansvarar för att utse representanter till styrgrupp och samverkansgrupp. Former för utvärdering av åtaganden och samarbete arbetas fram gemensamt av samverkansgruppen och fastställs av styrgruppen.

Styrgrupp

Styrgruppen beslutar om övergripande frågor för partnerskapet, såsom förändringar i partnerskapets inriktning, mål, omfattning och andra frågor av väsentlig betydelse. I styrgruppen representeras parterna företrädesvis genom chefer med mandat från den egna organisationen att fatta beslut i frågor som gäller partnerskapet. Varje organisation i plattformen erbjuds en plats i styrgruppen. Umeå kommun representeras i styrgruppen av Stadsledningskontoret, Stöd och omsorgsförvaltningen samt Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

- Styrgruppen ansvarar för att det gemensamma målet och att syftet med partnerskapet följs.
- Ordförandeskapet för styrgruppen hålls ihop av Umeå kommun. Umeå kommun ansvarar för kallelse och dokumentation.
- Samverkansgruppen utser representant/er som är föredragande vid styrgruppsmöten.
- Vad samverkansgruppens verksamhetsrapportering ska bestå av och vilka omständigheter som ska följas upp och statistik föras beslutas av styrgruppen.
- Styrgruppen sammanträder två gånger per år, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.
- Styrgruppen ska informera alla parter om eventuella förändringar och beslut som fattas.
- Styrgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Samverkansgruppen

Den löpande samverkan sker främst genom en tillsatt samverkansgrupp som tar fram och utgår från en aktivitetsplan där det gemensamma arbetet följs upp. Samverkansgruppens

syfte är att möjliggöra ett gemensamt erfarenhetsutbyte och sammanställa information om partnerskapets åtaganden. Parterna i samverkansgruppen ska utse ersättare för att möjliggöra ett kontinuerligt arbete. Umeå kommun representeras i samverkansgruppen av strategisk utveckling, stöd och omsorg, arbetsmarknad och integration, SFI, kultur och fritid.

- Samverkansgruppen förväntas mötas ungefär en gång varannan månad, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.
- Utsedd part i samverkansgruppen ansvarar för gruppens dokumentation. Ansvaret roteras inom samverkansgruppen.
- Samverkansgruppen upprättar i dialog en årlig aktivitetsplan.
- Samverkansgruppen ansvarar för att det sker en gemensam kunskapsinhämtning.
- Samverkansgruppens representanter ska säkerställa att åtagandena utförs enligt överenskommelsen i partnerskapet.
- Samverkansgruppen lämnar inför styrgruppsmötena en kortfattad skriftlig rapport, som bygger på arbetet i aktivitetsplanen.
- Samverkansgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Årlig lär- och samverkansarena

Inom ramen för Samverkansplattform för social inkludering ska en årlig lär- och samverkansarena genomföras. Arenan syftar till att stärka den samlade förmågan i Umeå att arbeta med social inkludering genom gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och utveckling av samverkan. Den årliga arenan utgör ett komplement till den formella samverkan inom IOP: et och ska fungera som en öppen mötesplats för dialog mellan IOP-parterna och andra aktörer som på olika sätt arbetar med frågor kopplade till social inkludering. Genom att samla fler perspektiv och erfarenheter skapas förutsättningar för att sprida kunskap, minska dubbelarbete och identifiera möjligheter till uppväxling och vidareutveckling av pågående insatser

Den årliga lär- och samverkansarenan ska:

- Fungera som en struktur för gemensamt lärande och reflektion kring arbetet med social inkludering i Umeå
- Möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan civilsamhälle, kommunala verksamheter/förtroendevalda och andra relevanta aktörer
- Bidra till ökad samordning och minskad fragmentering mellan insatser och aktörer
- Synliggöra pågående arbete, metoder och goda exempel inom området
- Skapa förutsättningar för kunskapsöverföring och metodutveckling
- Identifiera gemensamma utvecklingsområden, behov och samverkansmöjligheter

- Bidra till uppväxling av framgångsrika arbetssätt, utan att formellt utöka IOP-avtalet
- Fungera som en arena för dialog om strategiska vägval och framtida behov inom social inkludering

Uppföljning och utvärdering

De gemensamma åtagandena följs upp två gånger per år av styrgruppen. Arbetet rapporteras årligen till kommunstyrelsen utifrån de underlag som används för styrgruppens rapportering. Information ges i övrigt till nämnder om önskar detta. Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen i sin helhet ska påbörjas hösten 2027, för att vara klart och redovisas tidigt våren 2028.

Omförhandling och uppsägning

Parterna ingår i överenskommelsen med en långsiktig intention om samverkan. Det är dock möjligt att påkalla ny förhandling eller säga upp överenskommelsen inom pågående avtalstid. I så fall gäller en uppsägningstid på sex månader.

Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget sker ska parterna medverka i en dialog innan förändringar görs. Förändringar i överenskommelsen ska vara skriftliga och underskrivna.

Uppstår en tvist kring någon fråga som rör avtalet ska det primärt lösas genom dialog mellan parterna. Vid en sådan förhandling ska god vilja att nå samförstånd visas. Sekundärt ska tvist lösas av allmän domstol.

Denna överenskommelse är upprättad av två likalydande exemplar varav parterna erhållit varsitt.

Undertecknande

För Umeå kommun

Datum:

_____

Mikael Brändström
Utvecklingsdirektör
Umeå kommun

För Pingstkyrkan i Umeå

Datum:

_____

Ulf Sundkvist
Föreståndare
Pingstkyrkan i Umeå

Bilaga 1

Aktiviteter effektmål 1

Aktiviteter

- Vi arbetar med individanpassade inkluderings- och etableringsplaner
- Familje- och föräldrastödsverksamhet.
- Öppna mötesplatser med låg tröskel.
- Relationsbyggande verksamhet.
- Läger- och fritidsaktiviteter.
- Läxhjälp och studieinriktat stöd.
- Inkluderande grupper för barn och ungdomar med olika språkbakgrunder.

Indikatorer

- Minst 40 varma lotsningar till studier, praktik eller stöd.
- Minst 10 familjer i föräldrastöd.
- Minst 30 öppna mötesplatser per år.
- Minst 60 unika deltagare per år.
- Minst 80 kvällsaktiviteter för barn och unga.
- Minst 4 läger per år.
- Minst 20 tillfällen läxhjälp per år.

Aktiviteter effektmål 2

Aktiviteter

- Trygga mötesplatser där invånare möter polis, socialtjänst, fältgrupp och skolpersonal.
- Förtroendeskapande dialoger och informationskvällar exempelvis *Weaving Trust*
- Stöd i myndighetskontakter och följeslagarservice.
- Trepartssamtal - Reflekterande dialoger där både invånare och myndighetsföreträdare ges utrymme att beskriva erfarenheter och förbättringsbehov.

Indikatorer

- Minst 10 förtroendeskapande dialoger och informationskvällar mellan grupp och myndigheter
- Minst 40 individer får myndighetsnavigeringsstöd.

Aktiviteter effektmål 3

Aktiviteter

- Aktiv medverkan i samverkansgrupper som exempelvis DOA, Ålidhemslyftet, Ålidhemsdagen samt ta initiativ till samverkansmöten för sociala aktörer

Indikatorer

- Kvartalsvisa lägesbilder.
- Dokumenterad förbättrad samordning kring individer och familjer.

UMEÅ KOMMUN

Dokumentansvarig: Annika Dalén, Strategisk utveckling	**Dokumentdatum:** 2026-02-20
Godkänd av: Kommunstyrelsen, 2026-04-XX, §XX	**Reviderad:**

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och Umeå Pastorat – Samverkansplattform för social inkludering

Parter

Umeå kommun

Adress: Storgatan 31 A, 901 84 Umeå

Org.nr: 212000–2627

Kontaktperson: Vanja Östman vanja.ostman@umea.se

Umeå Pastorat

Adress: Östra esplanaden 9, Umeå

Org.nr: 252003–8890

Kontaktperson: Kristina Högdahl, diakonistrateg.

Idéburet offentligt partnerskap

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhälleligt mål[1]. Ett IOP måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna, vilket innebär att en överenskommelse om ett IOP inte får utgöra en otillåten direktupphandling eller ett otillåtet statsstöd. Samverkan mellan offentlig och idéburen sektor handlar om att tillsammans lösa ett samhällsproblem, genom att gemensamt dela och bidra med erfarenheter och kunskap. De krav som ställs på IOP kan sammanfattas enligt följande:

- Partnerskapet ska bygga på ett gemensamt samverkansbehov där båda parter har ett gemensamt engagemang och ansvar för att uppnå det gemensamt formulerade

[1] Upphandlingsmyndigheten januari 2024 Idéburet offentligt partnerskap (IOP) måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna | Upphandlingsmyndigheten

målet. Det ska råda en ömsesidig samverkansrelation som bygger på tillit med syftet att uppnå ett visst samhälleligt mål, och inte på ett kommersiellt avtal.
- Målet eller målen som ska uppnås ska vara allmännyttiga, och en utgångspunkt är att det inte ska finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas.
- Samtliga involverade parter ska bidra med resurser till verksamheten. Det behöver inte handla om pengar utan den idéburna parten kan exempelvis bidra med ideellt arbete och den offentliga parten med lokaler eller administrativa resurser.

Samverkansplattform för social inkludering

Samverkansplattform för social inkludering är ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) som består av Umeå kommun tillsammans med ett antal civilsamhällesaktörer. Plattformen syftar till att stärka social hållbarhet genom samordnade, förebyggande och inkluderande insatser.

En samverkan för social inkludering behöver hantera flera sammanhängande samhällsproblem som ingen aktör kan lösa ensam inom sitt grunduppdrag. Problemen rör både individers livsvillkor och samhällets förmåga att nå, stödja och inkludera människor på ett likvärdigt sätt.

Plattformen fungerar som ett gemensamt nav för samverkan, där parterna samlar resurser, erfarenheter och kompetenser för att minska utanförskap, främja delaktighet och skapa positiva sammanhang för människor i Umeå. Arbetet bygger på långsiktighet, gemensamt ansvar och ett helhetsperspektiv på sociala utmaningar.

När begreppet *Samverkansplattform för social inkludering* används i detta IOP avses hela denna samverkansstruktur. Detta IOP-avtal tecknas formellt mellan Umeå kommun och respektive enskild part inom plattformen, men utgör samtidigt en del av den gemensamma plattformen och dess samlade inriktning.

Grundläggande förutsättningar och samhällsutmaningar

Följande samhällsutmaningar är grundläggande för de problem och orsaker som samverkansplattformen vill hantera:

- Segregation, strukturell diskriminering och rasism är några grundläggande orsaker till utanförskap
- Ett ofta större fokus på individers brister än samhällets bristande inkludering och förmåga att möta behov

- Brist på förståelse för att låg tillit från medborgare kan ha legitima orsaker kopplade till hur myndigheter och system faktiskt fungerar i praktiken, och påverkas av myndigheters tillit till medborgare

Det finns även ett antal möjliggörande förutsättningar som behövs för att hantera de samhällsutmaningar och problem som listas ovan:

- Volontärskap och delaktighet med bred representation från befolkningen
- God samverkan mellan civilsamhället, myndigheter och näringsliv
- Kunskap och medvetenhet om ovanstående utmaningar och om verkningsfulla åtgärder

Parter

Umeå kommun

Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050. Det av kommunfullmäktige antagna programmet för social hållbarhets syfte är att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Enligt programmet ska Umeå växa hållbart utan några utsatta områden och skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå har ett rikt och engagerat föreningsliv fyllt av eldsjälar som bidrar till ett brett utbud av aktiviteter och sammanhang. Civilsamhället bidrar starkt till Umeås utveckling. Dess omfattning och mångfald medverkar till att hålla Umeå samman, medborgerligt engagemang, ökad livskvalitet och gör Umeå till en bra plats att bo och leva på.

Genom meningsfulla fritidsaktiviteter, starka föreningar och öppna mötesplatser bidrar vi till att människor kommer samman och träffas i nya konstellationer och på detta sätt stärks gemenskap, demokrati och delaktighet.

Samverkan mellan olika aktörer är därför av central vikt för att stärka det civila samhället. Umeå kommun ska i sina verksamheter aktivt söka samverkan med civilsamhället[2].

[2] Umeå kommuns strategiska plan för 2016 - 2028

Umeå Pastorat

Umeå pastorat är en del av Svenska kyrkan och verkar enligt kyrkoordningen med uppdraget att vara en närvarande och öppen kraft i lokalsamhället. Pastoratet omfattar flera församlingar i Umeåregionen och erbjuder stöd, gemenskap och existentiell vägledning till alla människor – oavsett religiös tillhörighet, livssituation eller bakgrund.

Genom diakonalt arbete, gudstjänstliv, kulturverksamhet och sociala insatser vill Umeå pastorat bidra till ett hållbart och medmänskligt samhälle. Organisationen arbetar långsiktigt och samverkar gärna med civilsamhälle och offentliga aktörer för att stärka människors livsvillkor och främja social sammanhållning.

Syfte och målsättning

Syftet med detta IOP inom ramen för en samverkansplattform för social inkludering är att utifrån en gemensam grund och förståelse för samhällsutmaningar och påverkan på individen, samverka och nyttja möjligheter och kapacitet hos kommunen och civilsamhällets aktörer. Samverkan ska ta tillvara aktörers olika förmågor och arbeten, där olika insatser samlat leder till gemensamma effektmål.

Identifierade problem och effektmål

Parterna i samverkansplattformen har i en gemensam process identifierat följande problem och tillhörande effektmål för detta IOP:

Identifierade problem	Övergripande effektmål
1. Segregation och socialt utanförskap Socialt utanförskap drivs i hög grad av segregation, ojämlik tillgång till samhällsresurser samt diskriminering. Bristande integration begränsar människors faktiska möjligheter till inflytande, delaktighet och inkludering, oavsett individuella förutsättningar. Ofrivillig ensamhet påverkar den psykiska hälsan och försvårar möjligheten att vara delaktig i samhällslivet. Problemet berör många grupper och kan inte lösas genom enbart	**1. Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande** Fler människor som i dag riskerar eller lever i utanförskap deltar i sociala, demokratiska och samhälleliga sammanhang på jämlika villkor. Segregation motverkas genom inkluderande mötesplatser och sammanhang som bygger broar mellan människor, områden och samhällsaktörer. Samordnade stödinsatser och inkluderande strukturer skapar hållbara vägar till arbete, studier och försörjning, samtidigt som

individuella eller myndighetsbaserade insatser.	skillnader i tillgång till stöd och bemötande minskar.
2. Tillitsglapp mellan samhällets stöd och invånare Bristande tillit till och från myndigheter är ofta en följd av upplevd eller faktisk ojämlik behandling, otillgängliga system och maktbalans. Detta försvårar möjligheten att ta del av det offentliga samhällets stöd och bidrar till att förstärka utanförskap.	**2. Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner** Tilliten till och från myndigheter och offentliga system stärks genom förbättrat bemötande, ökad tillgänglighet och samverkan som tar sin utgångspunkt i människors faktiska erfarenheter och behov.
3. Brist på samordning och långsiktighet i insatser Vägar till arbete, studier och självständighet präglas av fragmenterade insatser och svaga länkar mellan civilsamhälle och offentliga aktörer. Bristande samordning och långsiktiga lösningar riskerar leda till att inte individers potential och samhälleliga resurser tas tillvara.	**3. Bättre samordnade insatser i samhället** Civilsamhället och offentliga aktörer arbetar mer sammanhållet, vilket minskar glapp mellan insatser och leder till effektivare resursanvändning och bättre långsiktiga resultat.

Verksamhet

Svenska kyrkans diakonala arbete syftar till stärkt egenmakt. Den sökande får större möjligheter att hitta vägar ut ur svåra livssituationer om hen har kunskap om det samhällsstöd som erbjuds. Som en av samhällsutmaningarna vet vi att bristande tillit till och från myndigheter försvårar möjligheten att ta del av det offentliga samhällets stöd och bidrar till att förstärka utanförskap. Som en del av Svenska kyrkans rättighetsrådgivning och i samverkan med Umeå Stadsmission utvecklas inom ramen för detta avtal en tillitsbyggsbyggande ombudsroll.

Verksamhet inom ramen för effektmål 2: Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner

Svenska kyrkans rättighetsmottagning

- Juridisk rådgivning i migrationsärenden i samarbete med Asylrättscentrum:

Ge rådgivning till migranter vid framför allt överklagningar av beslut från migrationsverket och migrationsdomstolen. Arbetet bedrivs tillsammans med studenter från juristprogrammet med stöd av jurister från Asylrättscentrum. Rådgivning sker vid bokade möten med den sökande. Anställda och studenter ger även stöd i att skriva och skicka in överklagningar.

- Ekonomisk rådgivning:
  Ge stöd vid ekonomiska svårigheter med fokus på att individen/familjen ska få det de har rätt till från samhället. T.ex. försörjningsstöd, sjukpenning, sjukersättning, A-kassa, bostadstillägg etc. Rådgivning sker vid bokade möten med den sökande. Vi går grundligt igenom deras socioekonomiska situation och tar vid behov kontakt med myndigheter/handläggare främst via telefon eller mail.
- Ombudsroll:
  Ombudet följer med vid möten med handläggare/myndigheter för att stärka den sökandes röst och beskrivning av sin situation och hjälpa den sökande att förstå den information som myndigheten ger. Rollen har en stor flexibilitet i de situationer där sökande brådskande behöver stöd och kan med kort varsel följa med sökande i möten med myndigheter.

Verksamheten följs upp med antal sökande och antal genomförda ärenden/ombudsuppgifter. För att bättre förstå vilken roll vi kan ha i det här uppdraget följs också vilka myndigheter den sökande behöver ombud till. I den mån det är möjligt utan att röja enskildas identitet dokumenteras också sökandes livsförändring.

Verksamhet inom ramen för effektmål 3: Bättre samordnade insatser i samhället

Verksamhet Värme och Vila

Umeå pastorat i samverkan med pingstkyrkan i Umeå har sedan ett antal år drivit ett härbärge som haft funktionen att erbjuda akuta och tillfälliga sovplats till EU-medborgare. När den verksamheten stängts 2025 finns ett akutboende i Umeå Stadsmission, med målgrupp hemlösa som har sin hemvistelse i Umeå. I ett hårdnande samhällsklimat behöver vi vara öppna för att behoven av akuta sovplatser under vinterns kalla nätter kan vara större än vad Umeå stadsmissions åtta platser kan erbjuda, och det kan behövas för målgrupper som vi ännu inte definierat.

Värme och Vila är en verksamhet som öppnar för akuta sovplatser i t ex kyrksal eller annan enklare logi. Sovplatsen kan vara en kyrkbänk eller madrass på golv, och den sökande erbjuds kvällsfika (smörgås och dryck), samt enklare frukost. Verksamheten samordnas med

Stadsmissionens akutboende och håller öppet när temperaturen utomhus går ner under minus 7, och det finns sökande som inte uppfyller kriterierna för Stadsmissionens akutplatser, eller när sökande är fler än det finns plats för.

Verksamheten bedrivs med en anställd samordnare, samt ideella och anställda medarbetare under öppettiderna. Medarbetarnas uppdrag är att upprätthålla lugn och ro för de sovande samt att skapa trygga samtal och relationer och erbjuda stöd till livsförändringar. Med denna funktion inbyggd i Värme och Vila-verksamheten kan sovplatserna vara en väg in i att få stöd till livsförändrande insatser. Verksamheten behöver därför vara i nära samverkan med Umeå kommuns stödverksamheter.

Ekonomi

Budget för perioden 2026–2028

	2026 (*)	2027 (**)	2028 (**)
Personal (ombud, samordning, Värme och Vila)	630 000	972 248	1 009 751
Lokaler	130 000	200 623	208 361
Externa tjänster (tolk, utbildning)	60 000	92 595	96 167
Övriga personalkostnader	3 000	4 630	4 808
Utrustning, material	7 000	10 803	11 219
Aktiviteter, övrigt (livsmedel Värme och vila)	10 000	15 433	16 028
SUMMA	**840 000**	**1 296 331**	**1 346 334**
Egenfinansiering	168 000	259 266	269 267
Summa Umeå kommun	**672 000**	**1 037 065**	**1 077 067**

* Gäller perioden 2026-05-01 t.o.m. 2026-12-31

** Uppräkning enligt PKV oktober månad 2025.

Ersättningen indexuppräknas årligen med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). För indexuppräkningen används PKV för oktober månad. Siffror för 2027 och 2028 är från PKV oktober 2025. Budget för 2027 och 2028 justeras årligen utifrån föregående års PVK oktober månad.

Fakturering och redovisning

Medlen betalas ut genom att Umeå Pastorat fakturerar Umeå kommun en gång per kvartal under perioden 1 maj 2026 – 31 december 2028. Den ekonomiska redovisningen sker genom att Umeå Pastorat årligen redovisar kostnader, vilka resurser de bidragit med till förverkligandet av detta IOP samt hur de tilldelade medlen använts.

Partnerskapets giltighetstid

Partnerskapet mellan Umeå kommun och Umeå Pastorat avser perioden 1 maj 2026 till 31 december 2028. Överenskommelsen kan inte förlängas automatiskt, utan ska ha föregåtts av att överenskommelsen utvärderats och genomarbetats på nytt av deltagande parter. Därefter kan ett nytt avtal tecknas.

Värdegrund för partnerskapet

Samverkan ska präglas av ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt gentemot varandra. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla arbetet så att metoder kan utvecklas samt att relevanta erfarenheter kan spridas vidare genom samverkan på olika sätt.

Ansvarsfördelning och åtaganden

Umeå kommuns åtaganden

Umeå kommun åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Initiera och fördjupa samverkan mellan Umeå kommuns förvaltningar och bolag och civilsamhället i arbetet med social inkludering.
- Samverka med IOP organisationerna, dela erfarenheter och kunskaper vidare ut i förvaltningar och bolag.
- Planera för och delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Informera om föreliggande IOP internt och externt.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med IOP parterna.

Umeå Pastorats åtaganden

Umeå Pastorat åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Samverka kring den verksamhet som omfattas inom ramen för partnerskapet.
- Delge Umeå kommun och övriga parter i samverkansplattformen sina erfarenheter av arbete inom samverkansplattformen.
- Delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med Umeå kommun.

Organisering och arbetssätt

Styrgrupp och samverkansgrupp

Löpande samverkan sker mellan representanter från Umeå kommun och organisationerna i plattformen som utgör samverkansgrupp. Parternas åtaganden i samverkansplattformen kompletterar varandra och uppfyller olika behov. En god samverkan krävs för att nå syfte och åtaganden i partnerskapet. Varje part ansvarar för att utse representanter till styrgrupp och samverkansgrupp. Former för utvärdering av åtaganden och samarbete arbetas fram gemensamt av samverkansgruppen och fastställs av styrgruppen.

Styrgrupp

Styrgruppen beslutar om övergripande frågor för partnerskapet, såsom förändringar i partnerskapets inriktning, mål, omfattning och andra frågor av väsentlig betydelse. I styrgruppen representeras parterna företrädesvis genom chefer med mandat från den egna organisationen att fatta beslut i frågor som gäller partnerskapet. Varje organisation i palttformen erbjuds en plats i styrgruppen. Umeå kommun representeras i styrgruppen av Stadsledningskontoret, Stöd och omsorgsförvaltningen samt Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

- Styrgruppen ansvarar för att det gemensamma målet och att syftet med partnerskapet följs.
- Ordförandeskapet för styrgruppen hålls ihop av Umeå kommun. Umeå kommun ansvarar för kallelse och dokumentation.
- Samverkansgruppen utser representant/er som är föredragande vid styrgruppsmöten.
- Vad samverkansgruppens verksamhetsrapportering ska bestå av och vilka omständigheter som ska följas upp och statistik föras beslutas av styrgruppen.
- Styrgruppen sammanträder två gånger per år, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.

- Styrgruppen ska informera alla parter om eventuella förändringar och beslut som fattas.
- Styrgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Samverkansgruppen

Den löpande samverkan sker främst genom en tillsatt samverkansgrupp som tar fram och utgår från en aktivitetsplan där det gemensamma arbetet följs upp. Samverkansgruppens syfte är att möjliggöra ett gemensamt erfarenhetsutbyte och sammanställa information om partnerskapets åtaganden. Parterna i samverkansgruppen ska utse ersättare för att möjliggöra ett kontinuerligt arbete. Umeå kommun representeras i samverkansgruppen av strategisk utveckling, stöd och omsorg, arbetsmarknad och integration, SFI, kultur och fritid.

- Samverkansgruppen förväntas mötas ungefär en gång varannan månad, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.
- Utsedd part i samverkansgruppen ansvarar för gruppens dokumentation. Ansvaret roteras inom samverkansgruppen.
- Samverkansgruppen upprättar i dialog en årlig aktivitetsplan.
- Samverkansgruppen ansvarar för att det sker en gemensam kunskapsinhämtning.
- Samverkansgruppens representanter ska säkerställa att åtagandena utförs enligt överenskommelsen i partnerskapet.
- Samverkansgruppen lämnar inför styrgruppsmötena en kortfattad skriftlig rapport, som bygger på arbetet i aktivitetsplanen.
- Samverkansgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Årlig lär- och samverkansarena

Inom ramen för Samverkansplattform för social inkludering ska en årlig lär- och samverkansarena genomföras. Arenan syftar till att stärka den samlade förmågan i Umeå att arbeta med social inkludering genom gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och utveckling av samverkan. Den årliga arenan utgör ett komplement till den formella samverkan inom IOP:et och ska fungera som en öppen mötesplats för dialog mellan IOP-parterna och andra aktörer som på olika sätt arbetar med frågor kopplade till social inkludering. Genom att samla fler perspektiv och erfarenheter skapas förutsättningar för att sprida kunskap, minska dubbelarbete och identifiera möjligheter till uppväxling och vidareutveckling av pågående insatser

Den årliga lär- och samverkansarenan ska:

- Fungera som en struktur för gemensamt lärande och reflektion kring arbetet med social inkludering i Umeå
- Möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan civilsamhälle, kommunala verksamheter/förtroendevalda och andra relevanta aktörer
- Bidra till ökad samordning och minskad fragmentering mellan insatser och aktörer
- Synliggöra pågående arbete, metoder och goda exempel inom området
- Skapa förutsättningar för kunskapsöverföring och metodutveckling
- Identifiera gemensamma utvecklingsområden, behov och samverkansmöjligheter
- Bidra till uppväxling av framgångsrika arbetssätt, utan att formellt utöka IOP-avtalet
- Fungera som en arena för dialog om strategiska vägval och framtida behov inom social inkludering

Uppföljning och utvärdering

De gemensamma åtagandena följs upp två gånger per år av styrgruppen. Arbetet rapporteras årligen till kommunstyrelsen utifrån de underlag som används för styrgruppens rapportering. Information ges i övrigt till nämnder om önskar detta. Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen i sin helhet ska påbörjas hösten 2027, för att vara klart och redovisas tidigt våren 2028.

Omförhandling och uppsägning

Parterna ingår i överenskommelsen med en långsiktig intention om samverkan. Det är dock möjligt att påkalla ny förhandling eller säga upp överenskommelsen inom pågående avtalstid. I så fall gäller en uppsägningstid på sex månader.

Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget sker ska parterna medverka i en dialog innan förändringar görs. Förändringar i överenskommelsen ska vara skriftliga och underskrivna.

Uppstår en tvist kring någon fråga som rör avtalet ska det primärt lösas genom dialog mellan parterna. Vid en sådan förhandling ska god vilja att nå samförstånd visas. Sekundärt ska tvist lösas av allmän domstol.

Denna överenskommelse är upprättad av två likalydande exemplar varav parterna erhållit varsitt.

Undertecknande

För Umeå kommun

Datum:

_____

Mikael Brändström
Utvecklingsdirektör
Umeå kommun

För Umeå Pastorat

Datum:

_____

Kristina Högdahl
Diakonistrateg
Umeå pastorat

Bilaga 1

Aktiviteter effektmål 2

Indikatorer

- Verksamheten utvärderas efter antal sökande, antal genomförda ärenden i de tre delarna:
    - juridisk rådgivning (antal 2025: 30)
    - ekonomisk rådgivning (antal 2025: 130)
    - Ombudsärenden (ny verksamhet, uppskattat antal sökande 2026: 50 under uppbyggnadsfas).

Aktiviteter effektmål 3

Indikatorer

- Verksamheten följs upp med antal sökande, antal sovplatser som tagits i bruk under året samt antal samtal/stöd som erbjudits sökande. I den mån det är möjligt utan att röja enskildas identitet dokumenteras också sökandes livsförändring.

UMEÅ KOMMUN

Dokumentansvarig: Annika Dalén, Strategisk utveckling	**Dokumentdatum:** 2026-02-20
Godkänd av: Kommunstyrelsen, 2026-04-XX, §XX	**Reviderad:**

Överenskommelse om idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och Vän i Umeå – Samverkansplattform för social inkludering

Parter

Umeå kommun

Adress: Storgatan 31 A, 901 84 Umeå

Org.nr: 212000–2627

Kontaktperson: Vanja Östman vanja.ostman@umea.se

Vän i Umeå

Adress: c/o Folkuniversitetet, Nygatan 43, 903 30 Umeå

Org.nr: 802519–9863

Kontaktperson: Åsa Norin

Idéburet offentligt partnerskap

Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en överenskommelse om samverkan mellan offentlig och idéburen sektor i syfte att uppnå ett visst allmännyttigt samhälleligt mål[1]. Ett IOP måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna, vilket innebär att en överenskommelse om ett IOP inte får utgöra en otillåten direktupphandling eller ett otillåtet statsstöd. Samverkan mellan offentlig och idéburen sektor handlar om att tillsammans lösa ett samhällsproblem, genom att gemensamt dela och bidra med erfarenheter och kunskap. De krav som ställs på IOP kan sammanfattas enligt följande:

- Partnerskapet ska bygga på ett gemensamt samverkansbehov där båda parter har ett gemensamt engagemang och ansvar för att uppnå det gemensamt formulerade målet. Det ska råda en ömsesidig samverkansrelation som bygger på tillit med syftet att uppnå ett visst samhälleligt mål, och inte på ett kommersiellt avtal.

[1] Upphandlingsmyndigheten januari 2024 Idéburet offentligt partnerskap (IOP) måste vara förenligt med upphandlings- och statsstödsreglerna | Upphandlingsmyndigheten

- Målet eller målen som ska uppnås ska vara allmännyttiga, och en utgångspunkt är att det inte ska finnas några färdiga lösningar eller tjänster som kan köpas.
- Samtliga involverade parter ska bidra med resurser till verksamheten. Det behöver inte handla om pengar utan den idéburna parten kan exempelvis bidra med ideellt arbete och den offentliga parten med lokaler eller administrativa resurser.

Samverkansplattform för social inkludering

Samverkansplattform för social inkludering är ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) som består av Umeå kommun tillsammans med ett antal civilsamhällesaktörer. Plattformen syftar till att stärka social hållbarhet genom samordnade, förebyggande och inkluderande insatser.

En samverkan för social inkludering behöver hantera flera sammanhängande samhällsproblem som ingen aktör kan lösa ensam inom sitt grunduppdrag. Problemen rör både individers livsvillkor och samhällets förmåga att nå, stödja och inkludera människor på ett likvärdigt sätt.

Plattformen fungerar som ett gemensamt nav för samverkan, där parterna samlar resurser, erfarenheter och kompetenser för att minska utanförskap, främja delaktighet och skapa positiva sammanhang för människor i Umeå. Arbetet bygger på långsiktighet, gemensamt ansvar och ett helhetsperspektiv på sociala utmaningar.

När begreppet *Samverkansplattform för social inkludering* används i detta IOP avses hela denna samverkansstruktur. Detta IOP-avtal tecknas formellt mellan Umeå kommun och respektive enskild part inom plattformen, men utgör samtidigt en del av den gemensamma plattformen och dess samlade inriktning.

Grundläggande förutsättningar och samhällsutmaningar

Följande samhällsutmaningar är grundläggande för de problem och orsaker som samverkansplattformen vill hantera:

- Segregation, strukturell diskriminering och rasism är några grundläggande orsaker till utanförskap
- Ett ofta större fokus på individers brister än samhällets bristande inkludering och förmåga att möta behov
- Brist på förståelse för att låg tillit från medborgare kan ha legitima orsaker kopplade till hur myndigheter och system faktiskt fungerar i praktiken, och påverkas av myndigheters tillit till medborgare

Det finns även ett antal möjliggörande förutsättningar som behövs för att hantera de samhällsutmaningar och problem som listas ovan:

- Volontärskap och delaktighet med bred representation från befolkningen
- God samverkan mellan civilsamhället, myndigheter och näringsliv
- Kunskap och medvetenhet om ovanstående utmaningar och om verkningsfulla åtgärder

Parter

Umeå kommun

Umeå kommuns utveckling och tillväxt ska ske med social, ekologisk, ekonomisk och kulturell hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare 2050. Det av kommunfullmäktige antagna programmet för social hållbarhets syfte är att uppnå kommunens ambitioner att motverka ökade skillnader mellan medborgarna genom att bygga kommunen och verksamheterna så jämlikt och jämställt som möjligt och aktivt arbeta för att skapa goda livsvillkor för alla. Enligt programmet ska Umeå växa hållbart utan några utsatta områden och skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Umeå har ett rikt och engagerat föreningsliv fyllt av eldsjälar som bidrar till ett brett utbud av aktiviteter och sammanhang. Civilsamhället bidrar starkt till Umeås utveckling. Dess omfattning och mångfald medverkar till att hålla Umeå samman, medborgerligt engagemang, ökad livskvalitet och gör Umeå till en bra plats att bo och leva på.

Genom meningsfulla fritidsaktiviteter, starka föreningar och öppna mötesplatser bidrar vi till att människor kommer samman och träffas i nya konstellationer och på detta sätt stärks gemenskap, demokrati och delaktighet.

Samverkan mellan olika aktörer är därför av central vikt för att stärka det civila samhället. Umeå kommun ska i sina verksamheter aktivt söka samverkan med civilsamhället[2].

Vän i Umeå

Vän i Umeå är en ideell organisation som verkar för social inkludering, minskad segregation och ökad tillit i Umeå genom att skapa mötesplatser, relationer och strukturer för delaktighet. Verksamheten tar sin utgångspunkt i de samhällsutmaningar som präglar vår

[2] Umeå kommuns strategiska plan för 2016 - 2028

tid: segregation, strukturell diskriminering och rasism. Genom relationer, medskapande aktiviteter och samverkansinsatser bidrar Vän i Umeå till följande övergripande områden.

1. Personliga nätverk och rikare fritid

Verksamheten skapar konkreta möjligheter för människor att mötas över kulturella, sociala och generationsgränser. Genom språkcaféer, kulturaktiviteter, matchningsprogram, idrottsverksamhet, studiecirklar och sociala mötesplatser ges fler möjlighet att bygga vänskapsrelationer och utveckla personliga nätverk med människor från olika länder och bakgrunder.

Detta bidrar till en rikare fritid, minskad ensamhet samt en ökad känsla av sammanhang och tillhörighet. För många utrikesfödda och nyanlända utgör verksamheten en första ingång till social gemenskap i Umeå.

Den omfattande verksamheten möjliggörs genom en stor volontärgrupp bestående av cirka 170 personer. Gruppen rymmer såväl individer med internationell bakgrund som etablerade svenskar, vilket i sig speglar den mångfald och inkludering som verksamheten vill främja.

2. Arbete, studier och fungerande vardag

Vän i Umeå stärker deltagares kunskap om det svenska samhället, språket och de oskrivna normer som påverkar vardag och arbetsliv. Genom språkträning, läxhjälp, samhällsinformation, mentorskap och arbetslivsinriktade insatser ökar deltagarnas förmåga att navigera i utbildningssystemet och på arbetsmarknaden.

Särskilt ungdomar ges stöd att förbereda sig för arbete och studier genom kontakter med näringsliv, praktiknära vägledning och nätverksbyggande. Detta ligger i linje med kommunens arbete för att stärka ungas etablering i utbildning och arbetsmarknad samt förebygga utanförskap.

3. Mångfald, inkludering och demokrati

Organisationen bidrar till ökad kunskap och förståelse mellan människor med olika kulturell, religiös och social bakgrund. Genom föreläsningar, interkulturella möten och samverkan med olika samhällsaktörer stärks individers och organisationers förmåga att arbeta med inkludering och demokrati i praktiken.

Verksamheten utgår från att låg tillit till samhället kan ha legitima orsaker kopplade till erfarenheter av diskriminering eller bristande bemötande. Genom relationellt arbete och samverkan byggs ömsesidig förståelse och tillit mellan medborgare och samhällsaktörer.

4. Samverkan i Umeå

Vän i Umeå fungerar som en plattform för samverkan mellan civilsamhälle, kommunens förvaltningar, näringsliv, studieförbund och andra aktörer. Partnerskapet inom IOP har

möjliggjort en fördjupad och mer strukturerad samverkan, med gemensam styrning, uppföljning och lärande.

Denna samverkan bidrar till ökad tillit, trygghet och minskad segregation i Umeå genom att skapa sammanhang där olika sektorer möts kring gemensamma lösningar.

Sammanfattningsvis bidrar Vän i Umeå till att stärka social inkludering genom relationer, delaktighet och strukturerad samverkan. Verksamheten kompletterar och förstärker det offentliga arbetet genom att skapa tillitsfulla mötesplatser där människor ges möjlighet att vara aktiva medskapare i ett mer inkluderande Umeå.

Syfte och målsättning

Syftet med detta IOP inom ramen för en samverkansplattform för social inkludering är att utifrån en gemensam grund och förståelse för samhällsutmaningar och påverkan på individen, samverka och nyttja möjligheter och kapacitet hos kommunen och civilsamhällets aktörer. Samverkan ska ta tillvara aktörers olika förmågor och arbeten, där olika insatser samlat leder till gemensamma effektmål.

Identifierade problem och effektmål

Parterna i samverkansplattformen har i en gemensam process identifierat följande problem och tillhörande effektmål för detta IOP:

Identifierade problem	Övergripande effektmål
1. Segregation och socialt utanförskap Socialt utanförskap drivs i hög grad av segregation, ojämlik tillgång till samhällsresurser samt diskriminering. Bristande integration begränsar människors faktiska möjligheter till inflytande, delaktighet och inkludering, oavsett individuella förutsättningar. Ofrivillig ensamhet påverkar den psykiska hälsan och försvårar möjligheten att vara delaktig i samhällslivet. Problemet berör många grupper och kan inte lösas genom enbart	**1. Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande** Fler människor som i dag riskerar eller lever i utanförskap deltar i sociala, demokratiska och samhälleliga sammanhang på jämlika villkor. Segregation motverkas genom inkluderande mötesplatser och sammanhang som bygger broar mellan människor, områden och samhällsaktörer. Samordnade stödinsatser och inkluderande strukturer skapar hållbara vägar till arbete, studier och försörjning, samtidigt som

individuella eller myndighetsbaserade insatser.	skillnader i tillgång till stöd och bemötande minskar.
2. Tillitsglapp mellan samhällets stöd och invånare Bristande tillit till och från myndigheter är ofta en följd av upplevd eller faktisk ojämlik behandling, otillgängliga system och maktbalans. Detta försvårar möjligheten att ta del av det offentliga samhällets stöd och bidrar till att förstärka utanförskap.	**2. Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner** Tilliten till och från myndigheter och offentliga system stärks genom förbättrat bemötande, ökad tillgänglighet och samverkan som tar sin utgångspunkt i människors faktiska erfarenheter och behov.
3. Brist på samordning och långsiktighet i insatser Vägar till arbete, studier och självständighet präglas av fragmenterade insatser och svaga länkar mellan civilsamhälle och offentliga aktörer. Bristande samordning och långsiktiga lösningar riskerar leda till att inte individers potential och samhälleliga resurser tas tillvara.	**3. Bättre samordnade insatser i samhället** Civilsamhället och offentliga aktörer arbetar mer sammanhållet, vilket minskar glapp mellan insatser och leder till effektivare resursanvändning och bättre långsiktiga resultat.

Verksamhet

Verksamhet inom ramen för effektmål 1: Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande

Vän i Umeås verksamhet inom effektmål 1 syftar till att stärka social inkludering genom att skapa långsiktiga relationer, öka delaktighet i samhället och ge människor reella möjligheter att påverka sina livssituationer. Utgångspunkten är att social exkludering, segregation och bristande tillit inte enbart är individuella problem, utan strukturella utmaningar som kräver relationella och samverkande lösningar.

Verksamheten bidrar också till ökad delaktighet genom att skapa tillgängliga kultur- och fritidsaktiviteter där deltagare inte enbart är mottagare utan även medskapare. Många går vidare till volontäruppdrag eller ledarroller, vilket stärker inflytande och egenmakt.

En central del av arbetet är att skapa möten mellan nya och etablerade Umeåbor genom matchning, gemensamma aktiviteter och strukturerade mötesplatser. Matchningen är en

hörnsten i verksamheten och sker både individuellt och i grupp. Genom att utveckla gruppmatchning (4–8 personer per grupp utifrån gemensamma intressen) breddas möjligheten till delaktighet och fler kan inkluderas.

Ett särskilt fokus ligger på ungdomar med migrationsbakgrund. Genom socialt stöd, personlig utveckling samt möjligheter att ta ansvar och utveckla ledarskap skapas bättre förutsättningar för att lyckas i utbildning, etablering på arbetsmarknaden och aktivt samhällsdeltagande. Genom detta IOP finns goda möjligheter att vidareutveckla och fördjupa detta arbete, exempelvis genom fler matchningar, förstärkt metodstöd och riktade insatser för unga i behov av långsiktigt stöd.

Verksamheten kan bedrivas tack vare ett hundratal engagerade volontärer som utgör grunden för organisationens arbete. Vi satsar kontinuerligt på att rekrytera, utbilda och stärka volontärer, med målet att skapa en hållbar gemenskap präglad av delaktighet, mening och ömsesidigt lärande.

Verksamheten bidrar även till ökad demokratisk delaktighet genom offentliga samtal, kulturevenemang och samverkan med aktörer inom kommunen, näringslivet och civilsamhället.

Genom relationell matchning, inkluderande fritidsverksamhet, riktade stödinsatser och bred samverkan bidrar Vän i Umeå till att fler människor i Umeå:

- får tillgång till sociala nätverk och minskad ensamhet,
- upplever delaktighet och inflytande i civilsamhället,
- ges möjlighet att ta ledarroller och engagera sig ideellt,
- stärker sin tillit till samhällsinstitutioner och medmänniskor.

Verksamheten kompletterar det offentliga arbetet genom att arbeta nära målgrupperna, med flexibilitet och relationsbaserade metoder som stärker social inkludering på både individ- och samhällsnivå.

Verksamhet inom ramen för effektmål 2: Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner

Vän i Umeås verksamhet inom effektmål 2 syftar till att stärka tilliten mellan invånare och offentliga institutioner, inklusive ideell sektor, genom dialog, samverkan och kunskapsspridning. Föreningen fungerar som en brobyggare mellan individer och samhällsinstitutioner och skapar trygga mötesplatser där frågor kan ställas, erfarenheter delas och relationer byggas.

En central del är samarbetet med kommunen och andra offentliga aktörer såsom socialtjänst, polis, arbetsförmedling och skolor. Genom föreningens löpande kontakt med kommunen och andra myndigheter och gemensamma aktiviteter skapas ökad förståelse för myndigheters uppdrag samtidigt som offentliga aktörer får bättre kunskap om målgruppernas behov.

Seminarier och mötesplatser mellan invånare och representanter för institutioner är en viktig metod. Samtalsserien “Demokrati och inkludering” skapar forum där frågor om migration, integration och demokratiska värden diskuteras i dialogform. Genom dessa möten stärks både kunskap och förtroende.

Föreningen har tidigare varit delaktig i att utveckla nätverk såsom “Umeå för antirasism”, där civilsamhälle och offentliga aktörer samverkar. Antirasistiskt arbete och interkulturell förståelse är en integrerad del av verksamheten. Genom kulturevenemang, högtidsfiranden och öppna samtal skapas möten över gränser, vilket stärker ömsesidig respekt och tillit till samhällets institutioner.

Språkcaféerna är en central arena i detta arbete. De är inte enbart platser för språkträning utan även forum för samhällsinformation, dialog och kontakt med olika aktörer. På språkcaféet på Väven erbjuds exempelvis samhällsinformation och kulturella inslag. Genom att finnas i flera stadsdelar skapas lokalt förankrade mötesplatser där deltagare i en trygg miljö kan ställa frågor om myndigheter, vård, skola och arbetsliv.

Genom vårt ungdomsarbete och genom deltagande i olika nätverk bidrar föreningen till strukturerad dialog mellan civilsamhället och offentliga aktörer. Offentliga samtal om demokrati och inkludering, samt kulturevenemang och högtidsfiranden, stärker förståelsen för demokratiska värden och institutionernas roll i samhället.

Sammantaget bidrar verksamheten till att:

- öka kunskapen om samhällets funktioner,
- sänka trösklar till myndighetskontakter,
- skapa positiva möten mellan invånare och offentliga aktörer,
- stärka demokratisk delaktighet och förtroende.
- minskad misstro genom antirasistiskt och inkluderande arbete.

Genom återkommande, trygga och strukturerade mötesplatser i samverkan med kommunen och andra offentliga aktörer fungerar Vän i Umeå som en länk mellan invånare och institutioner.

Verksamheten bidrar därmed konkret till ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner, och skapar långsiktiga förutsättningar för integration, demokratiskt deltagande och en fungerande vardag.

Verksamhet inom ramen för effektmål 3: Bättre samordnade insatser i samhället

Vän i Umeås arbete inom effektmål 3 syftar till att stärka samordningen mellan civilsamhälle, kommun, region, akademi och andra samhällsaktörer. Genom strukturerad samverkan bidrar verksamheten till ökad träffsäkerhet i insatser och bättre stöd till individer i behov av samordnade lösningar.

Ett prioriterat område är arbetet mot ofrivillig ensamhet. Föreningen har tidigare beviljats medel från Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten och inlett dialog med flera organisationer för att skapa samsyn och gemensamma strategier. Genom att samla aktörer kring målgruppen stärks möjligheten till helhetslösningar där sociala, praktiska och existentiella behov möts.

Inom etableringsområdet ordnas träffar under rubriken “Vi talar om fritid” i samverkan med Arbetsmarknad och Integrationsavdelning, Föreningsbyrån och biblioteken. Syftet är att samordnat presentera kommunens och föreningslivets utbud för personer i etableringen och därigenom skapa en tydligare väg in i både samhällsservice och föreningsliv. Cykelskolan och Bad för kvinnor är två tydliga exempel på framgångsrik samverkan mellan kommunen och Vän i Umeå.

Vi ser samverkan med näringslivet och med kommunen som en viktig och långsiktig del av vårt integrations- och ungdomsarbete. I dag har vi etablerade kontakter med ett 30-tal arbetsplatser och företag, och genom att vidareutveckla dessa relationer – särskilt inom ungdomsverksamheten – vill vi ge unga möjlighet att förstå arbetsmarknaden.

Det gör vi genom mentorskap, hjälp att skriva CV, erbjuda stöd i att söka sommarjobb, bygga nätverk och skapa kontakter med arbetsgivare genom sociala aktiviteter och nätverksträffar. Vid behov lotsar vi individer till kommunala arbetsmarknadsinsatser såsom det kommunala aktivitetsansvaret eller till kommunens arbetsmarknadsavdelning. På så sätt fungerar vi som en bro mellan unga med migrationsbakgrund och lokala företag och kommunen, samtidigt som arbetsgivare ges möjlighet att lära känna ungdomar och få mer kunskap om inkludering, mångfald och social hållbarhet.

Samverkan med akademin är en annan viktig del. Genom kontakt med olika institutioner vid Umeå universitet möjliggörs praktikplatser, föreläsningar, gemensamma projektansökningar och kunskapsutveckling. Detta stärker både kvaliteten i verksamheten och kopplingen mellan forskning och praktik.

Föreningen planerar och genomför även konkreta samarbeten med ett stort antal företag, arbetsgivare och civilsamhällesaktörer såsom Rädda Barnen, Svenska Kyrkan och Stadmissionen, samt med nästan alla studieförbund. Genom gemensamma aktiviteter och arrangemang används resurser effektivare och målgrupper nås bredare.

- Sammantaget bidrar verksamheten till:
- stärkt dialog mellan offentlig sektor och civilsamhälle,
- bättre koordinering av insatser för målgrupper i etablering och utsatthet,
- kunskapsutbyte mellan praktik och forskning,
- effektivare resursanvändning och ökad samhällsnytta.

Genom att systematiskt bygga nätverk och partnerskap fungerar Vän i Umeå som en samverkansnod mellan offentlig sektor, akademi, näringsliv och civilsamhälle. Detta leder till bättre koordinerade insatser, ökad kvalitet i verksamheterna och mer sammanhängande stöd till individer. Verksamheten bidrar därmed konkret till bättre samordnade insatser i samhället och stärker förutsättningarna för långsiktig inkludering och tillit.

Ekonomi

Budget för perioden 2026–2028

	2026 (*)	2027 (**)	2028 (**)
Personal	1 680 000	2 592 661	2 692 668
Lokaler	103 000	158 955	165 086
Externa tjänster	80 000	123 460	128 222
Övriga personalkostnader	27 000	41 668	43 275
Utrustning, material	30 000	46 298	48 083
Aktiviteter, övrigt***	150 000	231 488	240 417
SUMMA	**2 070 000**	**3 194 529**	**3 317 752**
Egenfinansiering****	382 950	590 987	613 784
Summa Umeå kommun	**1 687 050**	**2 603 541**	**2 703 968**

* Gäller perioden 2026-05-01 t.o.m. 2026-12-31
** Uppräkning enligt PKV oktober månad 2025.
*** Ambition beroende på om projektansökningar etc. beviljas
****Delar av lönekostnad, totala aktiviteter, därtill kommer volontärer till ett värde av ca 1,8 mkr
Ersättningen indexuppräknas årligen med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV). För indexuppräkningen används PKV för oktober månad. Siffror för 2027 och 2028 är från PKV oktober 2025. Budget för 2027 och 2028 justeras årligen utifrån föregående års PVK oktober månad.

Fakturering och redovisning

Medlen betalas ut genom att Vän i Umeå fakturerar Umeå kommun en gång per kvartal under perioden 1 maj 2026 – 31 december 2028. Den ekonomiska redovisningen sker genom att Vän i Umeå årligen redovisar kostnader, vilka resurser de bidragit med till förverkligandet av detta IOP samt hur de tilldelade medlen använts.

Partnerskapets giltighetstid

Partnerskapet mellan Umeå kommun och Vän i Umeå avser perioden 1 maj 2026 till 31 december 2028. Överenskommelsen kan inte förlängas automatiskt, utan ska ha föregåtts av att överenskommelsen utvärderats och genomarbetats på nytt av deltagande parter. Därefter kan ett nytt avtal tecknas.

Värdegrund för partnerskapet

Samverkan ska präglas av ett öppet, flexibelt och prestigelöst förhållningssätt gentemot varandra. Dialogen mellan parterna ska syfta till att utveckla arbetet så att metoder kan utvecklas samt att relevanta erfarenheter kan spridas vidare genom samverkan på olika sätt.

Ansvarsfördelning och åtaganden

Umeå kommuns åtaganden

Umeå kommun åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Initiera och fördjupa samverkan mellan Umeå kommuns förvaltningar och bolag och civilsamhället i arbetet med social inkludering.
- Samverka med IOP organisationerna, dela erfarenheter och kunskaper vidare ut i förvaltningar och bolag.
- Planera för och delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Informera om föreliggande IOP internt och externt.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med IOP parterna.

Vän i Umeås åtaganden

Vän i Umeå åtar sig inom ramen för detta partnerskap att verka för att:

- Samverka kring den verksamhet som omfattas inom ramen för partnerskapet.

- Delge Umeå kommun och övriga parter i samverkansplattformen sina erfarenheter av arbete inom samverkansplattformen.
- Delta i möten inom ramen för överenskommelsen, medverka i planering inför årlig dialog, samt delta i den årliga dialogen.
- Följa upp överenskommelsen tillsammans med Umeå kommun.

Organisering och arbetssätt

Styrgrupp och samverkansgrupp

Löpande samverkan sker mellan representanter från Umeå kommun och organisationerna i plattformen som utgör samverkansgrupp. Parternas åtaganden i samverkansplattformen kompletterar varandra och uppfyller olika behov. En god samverkan krävs för att nå syfte och åtaganden i partnerskapet. Varje part ansvarar för att utse representanter till styrgrupp och samverkansgrupp. Former för utvärdering av åtaganden och samarbete arbetas fram gemensamt av samverkansgruppen och fastställs av styrgruppen.

Styrgrupp

Styrgruppen beslutar om övergripande frågor för partnerskapet, såsom förändringar i partnerskapets inriktning, mål, omfattning och andra frågor av väsentlig betydelse. I styrgruppen representeras parterna företrädesvis genom chefer med mandat från den egna organisationen att fatta beslut i frågor som gäller partnerskapet. Varje organisation i plattformen erbjuds en plats i styrgruppen. Umeå kommun representeras i styrgruppen av Stadsledningskontoret, Stöd och omsorgsförvaltningen samt Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

- Styrgruppen ansvarar för att det gemensamma målet och att syftet med partnerskapet följs.
- Ordförandeskapet för styrgruppen hålls ihop av Umeå kommun. Umeå kommun ansvarar för kallelse och dokumentation.
- Samverkansgruppen utser representant/er som är föredragande vid styrgruppsmöten.
- Vad samverkansgruppens verksamhetsrapportering ska bestå av och vilka omständigheter som ska följas upp och statistik föras beslutas av styrgruppen.
- Styrgruppen sammanträder två gånger per år, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.

- Styrgruppen ska informera alla parter om eventuella förändringar och beslut som fattas.
- Styrgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Samverkansgruppen

Den löpande samverkan sker främst genom en tillsatt samverkansgrupp som tar fram och utgår från en aktivitetsplan där det gemensamma arbetet följs upp. Samverkansgruppens syfte är att möjliggöra ett gemensamt erfarenhetsutbyte och sammanställa information om partnerskapets åtaganden. Parterna i samverkansgruppen ska utse ersättare för att möjliggöra ett kontinuerligt arbete. Umeå kommun representeras i samverkansgruppen av strategisk utveckling, stöd och omsorg, arbetsmarknad och integration, SFI, kultur och fritid.

- Samverkansgruppen förväntas mötas ungefär en gång varannan månad, vid behov läggs ytterligare mötesdatum till.
- Utsedd part i samverkansgruppen ansvarar för gruppens dokumentation. Ansvaret roteras inom samverkansgruppen.
- Samverkansgruppen upprättar i dialog en årlig aktivitetsplan.
- Samverkansgruppen ansvarar för att det sker en gemensam kunskapsinhämtning.
- Samverkansgruppens representanter ska säkerställa att åtagandena utförs enligt överenskommelsen i partnerskapet.
- Samverkansgruppen lämnar inför styrgruppsmötena en kortfattad skriftlig rapport, som bygger på arbetet i aktivitetsplanen.
- Samverkansgruppen tillämpar majoritetsbeslut och varje representant har en röst.

Årlig lär- och samverkansarena

Inom ramen för Samverkansplattform för social inkludering ska en årlig lär- och samverkansarena genomföras. Arenan syftar till att stärka den samlade förmågan i Umeå att arbeta med social inkludering genom gemensamt lärande, erfarenhetsutbyte och utveckling av samverkan. Den årliga arenan utgör ett komplement till den formella samverkan inom IOP:et och ska fungera som en öppen mötesplats för dialog mellan IOP-parterna och andra aktörer som på olika sätt arbetar med frågor kopplade till social inkludering. Genom att samla fler perspektiv och erfarenheter skapas förutsättningar för att sprida kunskap, minska dubbelarbete och identifiera möjligheter till uppväxling och vidareutveckling av pågående insatser

Den årliga lär- och samverkansarenan ska:

- Fungera som en struktur för gemensamt lärande och reflektion kring arbetet med social inkludering i Umeå
- Möjliggöra erfarenhetsutbyte mellan civilsamhälle, kommunala verksamheter/förtroendevalda och andra relevanta aktörer
- Bidra till ökad samordning och minskad fragmentering mellan insatser och aktörer
- Synliggöra pågående arbete, metoder och goda exempel inom området
- Skapa förutsättningar för kunskapsöverföring och metodutveckling
- Identifiera gemensamma utvecklingsområden, behov och samverkansmöjligheter
- Bidra till uppväxling av framgångsrika arbetssätt, utan att formellt utöka IOP-avtalet
- Fungera som en arena för dialog om strategiska vägval och framtida behov inom social inkludering

Uppföljning och utvärdering

De gemensamma åtagandena följs upp två gånger per år av styrgruppen. Arbetet rapporteras årligen till kommunstyrelsen utifrån de underlag som används för styrgruppens rapportering. Information ges i övrigt till nämnder om önskar detta. Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen i sin helhet ska påbörjas hösten 2027, för att vara klart och redovisas tidigt våren 2028.

Omförhandling och uppsägning

Parterna ingår i överenskommelsen med en långsiktig intention om samverkan. Det är dock möjligt att påkalla ny förhandling eller säga upp överenskommelsen inom pågående avtalstid. I så fall gäller en uppsägningstid på sex månader.

Om betydande avvikelser från verksamhetsplan och budget sker ska parterna medverka i en dialog innan förändringar görs. Förändringar i överenskommelsen ska vara skriftliga och underskrivna.

Uppstår en tvist kring någon fråga som rör avtalet ska det primärt lösas genom dialog mellan parterna. Vid en sådan förhandling ska god vilja att nå samförstånd visas. Sekundärt ska tvist lösas av allmän domstol.

Denna överenskommelse är upprättad av två likalydande exemplar varav parterna erhållit varsitt.

Undertecknande

För Umeå kommun

Datum:

_____

Mikael Brändström
Utvecklingsdirektör
Umeå kommun

För Vän i Umeå

Datum:

_____

Åsa Norin
Verksamhetsledare
Vän i Umeå

Bilaga 1

Uppföljningsbara aktiviteter inom effektmål 1

Avtalet kan följas upp och utvärderas genom följande konkreta indikatorer och aktivitetsnivåer.

Matchning och relationer

- Matchning av ca 50 personer per år (individuellt och i grupp).
- Gruppträffar för matchade deltagare minst 4 gånger per år.

Stöd till ungdomar med migrationsbakgrund

- Genomförande av minst 4 workshops per år för att skriva CV- och att söka arbete.
- Söka pengar/projekt för arbetet med att öka ungdomars förmåga och ledarskap

Sociala mötesplatser och fritidsaktiviteter

- Minst 15 utflykter/fester och kulturaktiviteter per år (konst, dans, musik, teater).
- Minst 5 idrottsaktiviteter per vecka (fotboll, basket, pingis, beachvolley m.fl.).
- Arrangera större evenemang för allmänheten, tex Världens fika och Världens picknick.
- Parkrun (promenad-/löpning) varje vecka från april till december
- Längdskidåkning varje vecka under vintersäsong.
- Matlagning och körsång varje vecka
- Minst 10 000 registrerade deltagartillfällen per år (samlad verksamhet).

Volontärverksamhet

- Träff för nya volontärer minst 1 gång per månad
- Minst 3 volontärutbildningar per år
- Middagar, utflykter och fester för volontärer minst 2 gånger per år
- Kontinuerligt stöd, handledning och uppföljning/utvärdering
- Aktiv samverkan med externa aktörer kring volontärutbildning

Uppföljningsbara aktiviteter inom effektmål 2

Språk och samhällsinformation

- Minst 4 fysiska språkcaféer per vecka (Ålidhem, Väven, Ersboda, Hedlunda).
- 1 digitalt språkcafé per vecka.
- Minst 2 000 deltagare per år inom språkcaféverksamheten.
- Samhällsinformation och temainslag integrerat i språkcaféerna löpande under året.

- Start och genomförande av gruppaktiviteter för kvinnor som står långt från arbetsmarknaden, med fokus på språk, hälsa och samhällskunskap.

Lärandeaktiviteter

- Minst 5 lärande aktiviteter i samverkan med studieförbund.

Demokrati, inkludering och samverkan

- Minst 6 offentliga samtal per år inom samtalsserien "Demokrati och inkludering".
- Mötesplatser där representanter från offentliga institutioner medverkar.
- Aktiv medverkan i Umeå antirasistiska nätverk och nätverk mot ofrivillig ensamhet.
- Minst 3 aktiviteter per år med fokus på antirasism och inkludering.

Samverkan med offentliga aktörer

- Regelbunden samverkan med kommunen inom IOP.
- Samverkansmöten med socialtjänst, Umeå Brå, polis och andra relevanta myndigheter minst 4 gånger per år.
- Genomförande av gemensamma aktiviteter med offentliga aktörer.

Uppföljningsbara aktiviteter inom effektmål 3

Samverkan med kommun och övrig offentlig verksamhet

- Minst 4 konkreta aktiviteter per år med tex socialtjänsten, bibliotek, kulturskolan
- Regelbundna samverkansmöten (minst 4 per år) inom IOP-strukturen.
- Minst 2 projektansökningar tillsammans med kommunen, tex länsstyrelsen
- Genomförande av minst 3 träffar per år inom konceptet "Vi talar om fritid" tillsammans med Arbetsmarknad och Integrationsavdelningen, Föreningsbyrån och biblioteken.
- Minst 2 utbildningsinsatser i jämställdhet med kommun och länsstyrelsen,

Arbete mot ofrivillig ensamhet

- Minst 1 gemensam projektansökan (t.ex. till Socialstyrelsen).

Civilsamhälle och näringsliv

- Konkreta samarbeten med minst 3 föreningar/organisationer per år, tex familje- och ungdomsläger,
- Minst 3 gemensamt arrangerade aktiviteter med arbetsgivare riktade till ungdomar och kvinnor med migrationsbakgrund
- Minst 5 aktiviteter med ungdomar tillsammans med företag och arbetsgivare.

Samverkan med Umeå universitet

- Minst 2 föreläsningar eller medverkanden per år.
- Mottagande av praktikanter eller studenter i projektarbete.
- Medverkan i minst 1 gemensam projektansökan eller utvecklingsinsats.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-03-17

§ 51

Diarienr: KS-2025/00898

Förlängning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå – 1 maj–30 juni 2026

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att Umeå kommun förlänger den gällande överenskommelsen om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) med Vän i Umeå för tiden 1 maj – 30 juni 2026 enligt nedanstående beskrivning.

Reservation
Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Beslut

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott beslutar

att bevilja finansiering för perioden 1 maj – 30 juni 2026 med 354 tkr, vilket tas från kommunstyrelsens anslag för oförutsedda behov för år 2026, under förutsättning att kommunstyrelsen godkänner överenskommelsen.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning
Umeå kommun och Vän i Umeå har sedan tidigare ett etablerat idéburet offentligt partnerskap som syftar till att stärka social hållbarhet, delaktighet och civilsamhällets engagemang. Genom samarbetet skapas möjligheter för människor med olika bakgrund att mötas, bygga gemenskap och bidra till ett mer inkluderande Umeå där civilsamhällets

kraft tas tillvara som en central del i det gemensamma samhällsbyggandet.

För att säkerställa kontinuitet till dess att en ny längre överenskommelse beslutas, föreslås en tidsbegränsad förlängning 1 maj till 30 juni 2026 med oförändrade villkor i sak och ordinarie uppföljning. Förlängningen möjliggör ett fortsatt nära och förtroendefullt samarbete mellan Umeå kommun och Vän i Umeå.

Genom partnerskapet skapas mötesplatser där människor med olika bakgrund kan mötas, utvecklas och känna tillhörighet. Samarbetet bidrar till att stärka språkutveckling, studiestöd och social gemenskap – men också till att främja förståelse, delaktighet och tillit i samhället. Tillsammans verkar parterna för ett Umeå där alla ges möjlighet att vara en aktiv del av samhället och där civilsamhällets kraft tas tillvara som en viktig resurs i det gemensamma integrationsarbetet.

Ärendebeskrivning och bakgrund
Den gällande förlängning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå – 1 januari–30 april 2026 beslutades av kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott (§325, dnr KS-2025/00898). Vän i Umeå bedriver inom ramen för partnerskapet en bred verksamhet som inkluderar språkcaféer, studiehjälp, fritidsaktiviteter, matchning och samhällsguidning, med omfattande ideella insatser och extern medfinansiering.

Inför överenskommelseutgång pågår diskussioner om en vidareutveckling och eventuell breddning av partnerskapet med fokus på social inkludering. För att slutföra beredningen av en ny flerårig överenskommelse och säkerställa kontinuitet i verksamheten krävs en kortare övergångsperiod, därav att denna förlängning föreslås.

Bedömning
Förlängningen bedöms vara ändamålsenlig och proportionerlig i avvaktan på beslut om en ny längre överenskommelse. Den säkrar kontinuitet i pågående insatser, särskilt för unga, nyanlända och seniorer, samt bibehåller etablerade samverkansstrukturer (styrgrupp, samverkansgrupp, rapportering). Förlängningen innebär inte någon

utvidgning av uppdraget utan är en tidsmässig förlängning av befintlig överenskommelse.

Finansiering och budget
För perioden 1 maj – 30 juni 2026 föreslås att finansieringen sker enligt 2026 års basnivå, vilket innebär en indexuppräkning jämfört med föregående år om 2,9%. Detta motsvarar en kommunal medfinansiering om cirka 354 tkr (beräknat utifrån 2 120 tkr per helår, proportionerat för två månader).

Parternas samfinansiering inklusive ideella insatser, extern finansiering och övriga bidrag, kvarstår minst på samma nivå som i gällande överenskommelse.

Uppföljning och rapportering
Rapportering sker till styrgrupp och samverkansgrupp enligt gällande modell.

Konsekvensbedömningar
Juridik: Överenskommelsen är en ideell samverkansform enligt modellen för Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) och utgör inte ett upphandlingskontrakt. Förlängningen förändrar inte uppdragets karaktär.

Verksamhet: Förlängningen säkerställer kontinuitet i de pågående insatserna och bevarar etablerade samverkansstrukturer mellan kommunen, föreningen och andra aktörer. Genom att bibehålla det gemensamma arbetet under övergångsperioden skapas stabilitet och förutsättningar för att vidareutveckla verksamheten i linje med de mål som planeras för kommande överenskommelse. Förlängningen möjliggör även fortsatt samordning av insatser som bidrar till språkutveckling, social delaktighet och stärkt gemenskap i lokalsamhället.

Jämställdhet och likabehandling: Verksamheten genomsyras av ett jämställdhets- och likabehandlingsperspektiv där alla individer, oavsett kön, ålder, bakgrund eller livssituation ges möjlighet att delta och bidra på lika villkor. Insatserna syftar till att stärka delaktighet, egenmakt och social inkludering i samhället.

Folkhälsa och social hållbarhet: Partnerskapet bidrar till att främja goda livsvillkor och stärkt psykisk och social hälsa genom att skapa mötesplatser där människor kan knyta kontakter, utbyta erfarenheter och känna delaktighet i samhället. Genom aktiviteter som språkcaféer, gemenskapsfrämjande initiativ och olika former av stöd som stärker individers självständighet och välbefinnande motverkas ofrivillig ensamhet, isolering och segregation. På så sätt bidrar samarbetet till ett mer inkluderande och hållbart Umeå, där social sammanhållning och tillit mellan människor stärks.

Beslutsunderlag

Förlängning av Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå – 1 januari–30 april 2026

Beredningsansvariga

Arbetsmarknad- och Integrationsavdelningen
Helén Andersson, verksamhetschef
Ismail Al-Mansoury, processledare

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Lars Forsgren (SD) – Avslag till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till näringslivs- och arbetsutskottets förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Reservation

Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget avslagsyrkande.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsen 2026-03-17

Beslutet ska skickas till
Arbetsmarknad- och Integrationsavdelningen
Vän i Umeå
Ekonomi och styrning, Lena Höök Gustavsson
Ledningskoordinator

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 144

Diarienr: KS-2025/00667

IOP samverkansplattform för social inkludering samt IOP-avtal med Vän i Umeå, Umeå Pastorat och Pingst Umeå

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att inrätta en samverkansplattform för social inkludering enligt beskrivning i bifogade avtal

att avsluta den tillfälliga förlängningen av idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Umeå kommun och föreningen Vän i Umeå 1 maj – 30 juni 2026 (KS-2025-00898)

att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Vän i Umeå för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 2 703 968 kr

att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Umeå Pastorat för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 1 077 067 kr

att ingå i en överenskommelse mellan Umeå kommun och Pingstkyrkan i Umeå för perioden 2026-05-01 – 2028-12-31 enligt bifogat avtal. Umeå kommuns ekonomiska insats för hela perioden uppgår till 1 077 067 kr.

Särskilt uttalande
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) deltar inte i beslutet – återkommer i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Den föreslagna samverkansplattformen för social inkludering syftar till att stärka social hållbarhet genom samordnade, förebyggande och inkluderande insatser, och består av idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Umeå kommun tillsammans med ett antal civilsamhällesaktörer.

En samverkan för social inkludering behöver hantera flera sammanhängande samhällsproblem som ingen aktör kan lösa ensam inom sitt grunduppdrag. Problemen rör både individers livsvillkor och samhällets förmåga att nå, stödja och inkludera människor på ett likvärdigt sätt.
Plattformen fungerar som ett gemensamt nav för samverkan, där parterna samlar resurser, erfarenheter och kompetenser för att minska utanförskap, främja delaktighet och skapa positiva sammanhang för människor i Umeå. Arbetet bygger på långsiktighet, gemensamt ansvar och ett helhetsperspektiv på sociala utmaningar.

Varje enskild part inom plattformen tecknar formellt ett enskilt IOP-avtal med Umeå kommun men utgör samtidigt en del av den gemensamma plattformen och dess samlade inriktning.

Parterna i samverkansplattformen har i en gemensam process identifierat följande problem och tillhörande effektmål för detta IOP:

Identifierade problem	Övergripande effektmål
Segregation och socialt utanförskap	Ökad social inkludering, delaktighet och inflytande
Tillitsglapp mellan samhällets stöd och invånare	Ökad tillit mellan invånare och offentliga institutioner
Brist på samordning och långsiktighet i insatser	Bättre samordnade insatser i samhället

I de bifogade föreslagna avtalen finns utförligare beskrivningar av problem och effektmål, samt den verksamhet som respektive aktör ämnar bedriva inom ramen för den föreslagna samverkansplattformen.

De civilsamhällesaktörer som föreslås ingå i samverkansplattformen i detta skede är Vän i Umeå, Umeå Pastorat samt Pingstkyrkan i Umeå. Dessa tre aktörer har samtliga IOP-avtal med Umeå kommun idag (KS-2023/00433 samt KS-2022/00192) som går ut i april 2026 respektive juni 2026.

Beslutsunderlag

IOP samverkansplattform för social inkludering – Vän i Umeå
IOP samverkansplattform för social inkludering – Umeå pastorat
IOP samverkansplattform för social inkludering – Pingstkyrkan i Umeå
Tillfällig förlängning av IOP Vän i Umeå

Beredningsansvariga

Mikael Brändström, utvecklingsdirektör
Annika Dalén, utvecklingsstrateg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Mattias Larsson (C)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Anders Ågren (M) och **Lena Andersson (M)** deltar inte i beslutet – återkommer i kommunstyrelsen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall mot avslag till tjänsteskrivelsens förslag. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Särskilt uttalande
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) deltar inte i beslutet – återkommer i kommunstyrelsen.

Beslutet ska skickas till

Styrning och samordning, Umeå kommun

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-04-09
Kommunstyrelsen

Diarienr: KS-2026/00029

Anmälan av delegationsbeslut 2026-04-14

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen beslutar

att godkänna redovisningen av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning
Delegationsbeslut kommunstyrelsens utskott
- Näringslivs- och arbetsutskottet
- Planeringsutskottet
- Hållbarhetsutskottet

Delegationsbeslut Ekonomi Redovisning
- Anstånd och avbetalningsplaner
- Skuldsanering och ackordsuppgörelser

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-04-07

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00278

Årsredovisning 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa Umeå kommunkoncerns resultat till 708 mnkr varav Umeå kommuns resultat ingår med 430 mnkr

att fastställa styrelse och nämnders budgetavvikelse till 247 mnkr, varav jämförelsestörande poster 0 mnkr

att fastställa Umeå kommuns årsredovisning för år 2025

att fastställa årets balanskravsresultat till 419 mnkr

att bevilja ansvarsfrihet för år 2025 för kommunstyrelsen, nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ

att ombudgetera totalt 142,9 mnkr av kvarvarande investeringsmedel 2025 till investeringsbudgeten för 2026, enligt bilaga

att ombudgetera totalt 71,1 mnkr av kvarvarande investeringsmedel 2025 till investeringsplanen för 2027, enligt bilaga

att ombudgetera totalt 67,1 mnkr av kvarvarande investeringsmedel 2025 till investeringsplanen för 2028, enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

I planeringen för 2025 har fullmäktige budgeterat med ett resultat som är 2% av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Utfallet blev dock två procentenheter bättre, vilket motsvarar en budgetavvikelse på 234 mnkr.

Resultat - utfall, budgetavvikelse och prognosavvikelse

I årsredovisningen för Umeå kommunkoncern redovisas ett positivt resultat för koncernen som uppgår till 708 mnkr (miljoner kronor) vilket är en ökning med 404 mnkr i jämförelse med föregående år. Kommunens resultat uppgår till 430 mnkr, vilket är en ökning med 297 mnkr jämfört med föregående år.

Kommunens resultat om 430 mnkr innebär en positiv budgetavvikelse på 234 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på lägre pensionskostnader på

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00278

grund av lägre inflation och lägre personalkostnader på grund av tillfälligt högre vakansgrad inom vissa verksamheter.

Styrelse och nämnder redovisar en budgetavvikelse på 247 mnkr i förhållande till nämndsramar från fullmäktige.

Årets utfall är högre än lämnad prognos i delårsrapporten med 116 mnkr, vilket främst förklaras av lägre pensionskostnader, högre intäkter från kraftverksamheten, lägre kostnader inom individ- och familjenämndens samt för- och grundskolenämndens verksamheter än prognostiserat.

Resultatet för 2025 är högre än för 2024 och stärker den finansiella ställningen något. Det krävs fortsatt resultatnivåer i nivå med det finansiella målet för att bibehålla en god finansiell ställning för att långsiktigt kunna täcka kommunens finansiering av investeringar.

Efter att Sverige har varit i en lågkonjunktur de senaste åren är bedömningen för perioden 2026−2027 att Sverige är i en svag högkonjunktur. Utvecklingen för svensk ekonomi påverkas i hög grad av utvecklingen av inhemsk efterfrågan. Hushållens konsumtion förväntas bli den främsta drivkraften, men den har blivit förskjuten då hushållen på grund av en osäker omvärld har hållit tillbaka konsumtionen. USAs och Israels anfall mot Iran har ökat osäkerheten i världsekonomin och de långsiktiga konsekvenserna går i dagsläget inte att bedöma.

Behovet av anpassningar och investeringar kopplade till demografiutveckling, osäkerhet i omvärlden och klimatpåverkan kommer fortsatt att kräva god ekonomi och ekonomisk planering så att det lagstadgade kravet på god ekonomisk hushållning alltjämt uppnås.

Investeringar - utfall, budgetavvikelse och prognosavvikelse

Kommunkoncernens nettoinvesteringar uppgår per 31 december 2025 till 2 790 mnkr (2 705 mnkr). Nettoinvesteringarna ökade med 85 mnkr under 2025. Det är fortsatta investeringar i lokaler, bostäder och infrastruktur som ett led i att möjliggöra kommunens tillväxt.

Kommunens nettoinvesteringar uppgår per den 31 december 2025 till 1 524 mnkr (1 938 mnkr), vilket är 522 mnkr lägre än beslutad investeringsram (2 046 mnkr). Inga nya finansiella leasingavtal har tillkommit under innevarande år.

Balanskravsresultat

Kommunens balanskravsresultat uppgår till 419 mnkr.

Bedömning god ekonomisk hushållning

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00278

Kommunfullmäktige har beslutat om grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål, tilläggsuppdrag och finansiella mål för kommunen.

I årsredovisningen görs en uppföljning av nämndernas och bolagens grunduppdrag/ändamål, fyra inriktningsmål, tre personalpolitiska mål, åtta tilläggsuppdrag och ett finansiellt mål som kommunfullmäktige har fastställt i planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2025. Uppföljningen görs genom en sammanvägd bedömning utifrån nämndernas och styrelsens rapportering per 31 december 2025.

Uppföljningen visar att:

- Av totalt 16 nämnder bedömer 13 att grunduppdraget uppfylls i hög grad och tre att det uppfylls till viss grad.
- Av totalt 18 bolag har 14 gjort bedömningen att grunduppdraget uppfylls i hög grad. Tre bolag bedömer att det uppfylls i viss grad och för ett bolag saknas bedömning.
- För ett av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål bedöms att kommunen gör tillräckligt. För två mål krävs mer arbete och för ett mål kommer mycket mer arbete att krävas.
- För kommunfullmäktiges tre personalpolitiska mål bedöms arbetet löpa enligt plan.
- Av totalt sex tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige har tilldelat nämnderna är tre genomförda och tre delvis genomförda.
- Kommunfullmäktiges finansiella mål (resultatmålet) uppnås för 2025

För att uppnå god ekonomisk hushållning enligt kommunfullmäktiges fastställda definition ska nämndernas/bolagens grunduppdrag tillgodoses inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige har angett och kommunens finansiella ställning ska vara god.

Kommunstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att god ekonomisk hushållning uppnås för kommunen och kommunkoncernen för helåret 2025.

Ombudgetering investeringar

Kommunens investeringsbudget uppgick till 2 046 mnkr 2025. Utfallet blev 1 524 mnkr vilket är en avvikelse med 522 mnkr.

Styrelse och nämnder begär att inom investeringsbudgeten ombudgetera totalt 281,1 mnkr av kvarvarande medel till åren 2026–2028.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00278

Beslutsunderlag

Umeå kommuns årsredovisning 2025
Styrelse och nämnders budgetavvikelse 2025
Förslag ombudgetering av investeringsmedel till 2026–2028 - sammanställning samtliga projekt

Beredningsansvariga

Lena Höök Gustafsson, ekonomidirektör
Malin Blom, redovisningschef
Maria Edlund, controller
Dan Gideonsson, ledningskoordinator
Urban Blomdal, budgetchef
Anette Sjödin, controller

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder för beslut om ombudgeteringar.

Elin Pietroni
stadsdirektör

Lena Höök Gustafsson
ekonomidirektör

Årsredovisning 2025

Innehåll

Inledning 4
Stabilitet och framtidstro i en turbulent tid 4
Förvaltningsberättelse 6
Översikt över verksamhetens utveckling 6
Den kommunala koncernen 12
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 18
Händelser av väsentlig betydelse 25
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten 26
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning 28
Balanskravsresultat 47
Väsentliga personalförhållanden 49
Förväntad utveckling 58
Resultaträkning 60
Balansräkning 61
Kassaflödesanalys 62
Noter 63
Not 1. Tillämpade redovisningsprinciper 63
Not 2. Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar 75
Not 3. Upplysning om upprättade särredovisningar 75
Not 4. Jämförelsestörande poster 75
Not 5. Kostnad för räkenskapsrevision 76
Noter till resultaträkningen 77
Noter till balansräkningen 79
Noter till kassaflödesanalysen 86
Driftredovisning 87
Ramjusteringar 88
Budgetavvikelse per nämnd 88
Prognosavvikelse per nämnd 88

Budgetavvikelse per verksamhet 89
Investeringsredovisning 91
Bilagor 94
Bilaga 1. Sammanställning av rapporter från kommunens bolag 2025 94
Bilaga 2. Rapportering av nämndernas grunduppdrag 116
Bilaga 3. Nämndernas rapportering av personalpolitiska mål 159
Bilaga 4. Uppföljning av mål och program 179
Bilaga 5. Uppdragsredovisning 189
Bilaga 6. Beslutade förändringar styrdokument 191
Bilaga 7. Tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder 2025, drift respektive investeringar 194

Inledning

Stabilitet och framtidstro i en turbulent tid

Under 2025 präglades omvärlden av djupgående osäkerhet. Internationellt har demokratin utmanats på ett helt nytt sätt, vi ser ett fortsatt krig i Ukraina, en tillväxt i Europa som har varit svag och till det en arbetslöshet i Sverige som har stigit.

I Umeå ser bilden annorlunda ut. Vi lever i en trygg kommun. Utvecklingen på arbetsmarknaden är fortsatt stark och arbetslösheten låg jämfört med riket, även om den ökat något från historiskt låga nivåer. Det är ett styrkebesked. Bakom utvecklingen finns en bred branschmix, universitetens och universitetssjukhusets starka ställning samt ett växande kunskapsintensivt näringsliv.

Kommunkoncernens resultat för 2025 är i balans, och trots demografiska utmaningar inom välfärden kan vi fortsätta bygga för framtiden. Resultatet uppgick till 708 miljoner kronor, en ökning med 404 miljoner kronor jämfört med föregående år. Kommunen som helhet redovisar ett positivt resultat om 430 miljoner kronor. Resultatet påverkas främst av lägre pensionskostnader till följd av den vikande inflationen. Därtill har tillfälliga vakanser uppstått inom vissa verksamheter. De demografiska utmaningarna kopplade till barn och äldre fortsätter och kommer att vara centrala även framöver. Samtidigt ger kommunkoncernens stabila finansiella ställning oss goda förutsättningar att möta kommande år.

Under året har flera viktiga beslut fattats. Kommunfullmäktige har beslutat att övergå från LOV till LOU inom hemtjänsten, med syfte att stärka kvalitet, likvärdighet och långsiktig kostnadskontroll. Äldreomsorgen har samtidigt mött utmaningar inom vårdkvalitet, bemanning och arbetsmiljö. Ett omfattande arbete har genomförts och skapar viktiga förutsättningar för fortsatt utveckling.

En reviderad klimatfärdplan har antagits och kommunstyrelsen har förstärkt visselblåsarfunktionen, vilket bidrar till ökad transparens och ett stärkt ansvarstagande.

Budgeten för 2025 har haft ett tydligt fokus på ekonomisk hållbarhet och effektiv resursanvändning. Investeringar i infrastruktur, klimatanpassning och digitalisering stärker Umeås långsiktiga välfärd och beredskap.

Utvecklingen av Umeå hamn bidrar till att stärka regionens logistikkapacitet. De öst–västliga förbindelserna över Kvarken, tillsammans med deltagandet i Interreg Aurora, förstärker Umeås strategiska roll i norra Europa. Medverkan vid Expo 2025 i Osaka, tillsammans med Umeå universitet, gav ytterligare internationell synlighet inom forskning, innovation och hållbar utveckling.

Umeå fortsätter att visa sin styrka som kultur- och evenemangsstad. Rally Sweden genomfördes för fjärde gången med Umeå som värdstad och blev åter en framgång med stort internationellt intresse. Littfest och Brännbollsyran lockade besökare från hela landet och bidrog till stadens attraktionskraft.

Enligt Talent City Index 2025 är Umeå norra Sveriges starkast klättrande stad i attraktivitet, med särskilt goda resultat inom trivsel, kreativitet och trygghet.

Umeå är fortsatt en trygg stad, men det är inget vi kan ta för givet. Trygghetsarbetet fortsätter därför i nära samverkan med polis, föreningsliv och näringsliv. Under året har kommunen också stärkt sin krisberedskap och det civila försvaret, vilket bidrar till ökad uthållighet i en mer osäker omvärld.

Under 2025 växte Sverige med ca 17 000 personer varav Umeå växte med 1024 personer vilket visar på att Umeå är en attraktiv stad att flytta till. Tillväxten är en förutsättning för långsiktig välfärd och ekonomisk stabilitet, och målet om 200 000 invånare år 2050 ligger därför fast. Med en stark arbetsmarknad, ett framstående universitet och ett diversifierat näringsliv har Umeå goda förutsättningar att fortsätta utvecklas.

2025 visar att Umeå klarar att växa och fatta ansvarsfulla beslut även när omvärlden är turbulent. Det är den förmågan, att kombinera ekonomisk stabilitet med långsiktig utvecklingskraft, som gör Umeå kommun rustad att möta framtiden.

Hans Lindberg (S)

kommunstyrelsens ordförande

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar information om förvaltning av den kommunala koncernen och kommunen. Förvaltningsberättelsen är en av årsredovisningens delar enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Övriga delar i årsredovisningen är resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning och investeringsredovisning. Årsredovisningen ska läsas som en helhet och ger en överskådlig och rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning för det gångna året och jämförelseåret för både den kommunala koncernen och kommunen.

LKBR och god redovisningssed enligt Rådet för kommunal redovisning i rekommendationen *RKR R15 Förvaltningsberättelse* reglerar vilka rubriker och vilket innehåll som behöver finnas med i förvaltningsberättelsen.

Översikt över verksamhetens utveckling

I avsnittet redovisas en översikt över kommunkoncernens och kommunens verksamhet över en femårsperiod och en kortfattad analys av väsentliga förändringar.

Verksamhetens utveckling i kommunkoncernen

Kommunkoncernens redovisade resultat 2025 uppgår till 708 mnkr (304 mnkr) och genomsnittet för de senaste fem åren är 664 mnkr. I början av femårsperioden påverkades resultatet mycket av pandemieffekter, framför allt inom kommunens verksamheter, och erhållna tillfälliga statsbidrag. Under 2023-2024 påverkades resultatet i kommunkoncernen negativt av pågående inflation, med kostnadsökningar som följd.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 359 mnkr (4 procent) sedan föregående år och ökningstakten är något lägre jämfört med genomsnittet under femårsperioden på 406 mnkr. Snittet påverkas av höga generella statsbidrag i början av pandemin.

Koncernbolagen redovisar högre resultat för 2025 jämfört med året innan, främst på grund av högre intäkter kopplade till bostäder samt högre avfallsintäkter som ger en engångseffekt på grund av förändrad redovisningsprincip.

Antalet invånare i Umeå kommun har under året ökat med 1 024 personer och uppgår till 135 273 personer. Den senaste femårsperioden har antal invånare i kommunen i genomsnitt ökat med 1 010 invånare per år. Befolkningsutvecklingen skapar ökade behov av kommunal service som skola, vård och omsorg, nya bostadsområden och infrastruktur.

Investeringsnivån i den kommunala koncernen, 2 790 mnkr (2 705 mnkr), är 85 mnkr högre än föregående år. I årets investeringar ingår mark- och exploateringsprojekt med 142 mnkr (422

mnkr). Fortsatta investeringar i lokaler, bostäder, infrastruktur för gator, vägar, vatten, avlopp, distribution av el och värme och transportinfrastruktur krävs för att möjliggöra kommunens tillväxt.

Självfinansieringsgraden, hur stor andel av investeringarna som finansieras av resultatet minskat med av- och nedskrivningar, är 75 procent och genomsnittet för femårsperioden är 80 procent. Ökad självfinansieringsgrad minskar behovet av upplåning. Totalt har kommunkoncernen investerat för 12 049 mnkr under de senaste fem åren och under samma tidsperiod har kommunkoncernens långfristiga låneskuld ökat med 1 672 mnkr.

Den totala långfristiga skulden i kommunkoncernen har ökat under femårsperioden med 1 607 mnkr från 11 858 mnkr till 13 465 mnkr (diagram 1). Ökningen beror främst på att redovisning av finansiell leasing har införts i kommunen 2022–2023 och därför har omräkning gjorts för jämförelseåret 2021. Skulden för finansiell leasing efter eliminering i kommunkoncernen uppgår till 897 mnkr för 2025 (982 mnkr). Nedan redovisas delar som den långfristiga skulden i kommunkoncernen består av och utvecklingen under en femårsperiod. Av grafen framgår även att kommunens låneskuld har ökat med 182 mnkr under fem år och att koncernbolagens låneskuld har ökat med 1 372 mnkr under samma period.

Diagram 1. Kommunkoncernens långfristiga skulder

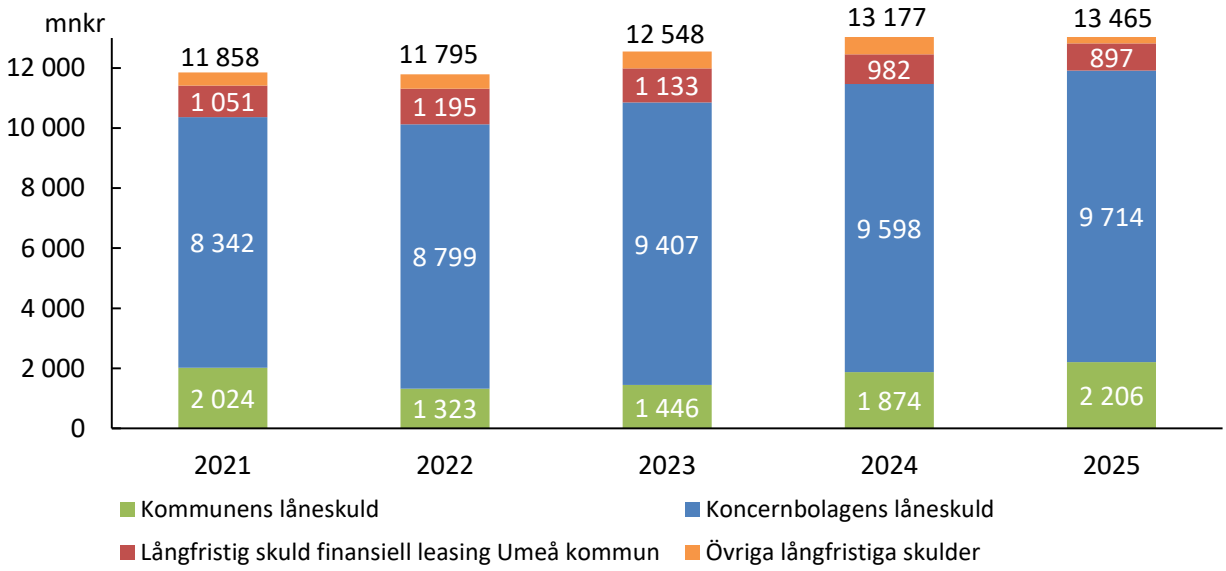

Kommunkoncernens soliditet[1] inklusive kommunens totala pensionsförpliktelser har ökat från 30 procent till 34 procent under fem år. Höga resultatnivåer och amortering av lån har stärkt det egna kapitalets andel i balansräkningen.

[1] Soliditeten mäter hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med egna medel.

Tabell 1. Verksamhetens utveckling i kommunkoncernen[2]

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Folkmängd	135 273	134 249	133 091	132 235	130 997
Verksamhetens intäkter	5 623	5 657	5 371	5 414	5 023
Verksamhetens kostnader	12 954	13 032	12 408	11 467	11 143
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 736	9 377	9 032	8 601	8 131
Årets resultat	708	304	441	1 177	691
Soliditet (%)	40	40	40	40	38
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	34	33	33	33	30
Investeringar	2 790	2 705	2 528	2 312	1 832
Investeringar per invånare (kr)	20 625	20 149	18 995	17 484	13 985
Självfinansieringsgrad (%)	75	59	66	101	98
Total långfristig skuld	13 465	13 177	12 548	11 795	11 858
Total långfristig skuld per invånare (kr)	99 539	98 153	94 281	89 197	90 521
Långfristig låneskuld	12 038	11 556	10 853	10 122	10 366
Långfristig låneskuld per invånare (kr)	88 990	86 079	79 066	76 546	79 132
Totala tillgångar	31 322	30 027	28 960	27 481	25 518
Totala tillgångar per invånare (kr)	231 547	223 666	217 595	207 819	194 798
Eget kapital	12 573	11 892	11 672	11 078	9 740
Eget kapital per invånare (kr)	92 945	88 582	87 699	83 775	74 353
Antal anställda	13 407	13 517	13 883	13 802	13 478

Diagram 2. Resultat i kommunkoncernen och kommunen

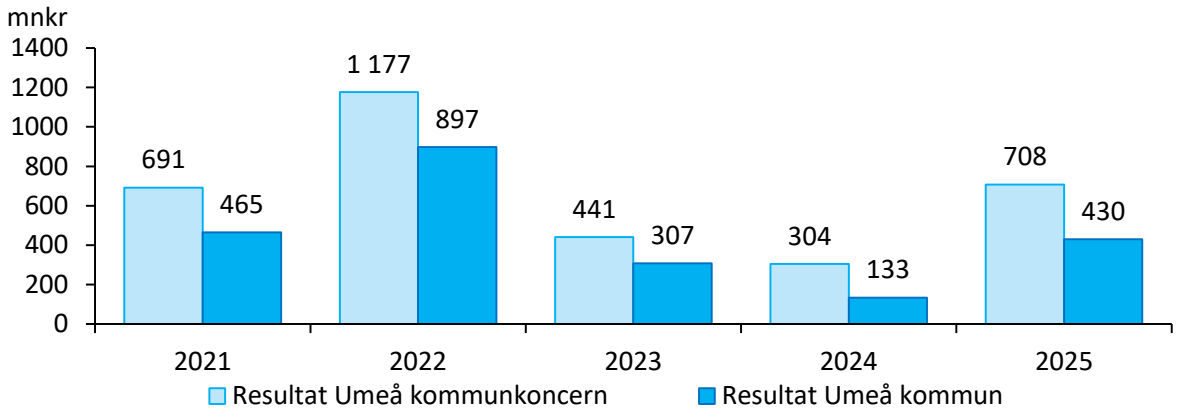

Verksamhetens utveckling i kommunen

Kommunens redovisade resultat uppgår till 430 mnkr och genomsnittet för de senaste fem åren är 446 mnkr. Under coronapandemiåren (2020–2022) var resultatet på en högre nivå på grund av minskad verksamhet samtidigt som staten lämnade stöd i form av generella statsbidrag för en befarad försämrad konjunktur under 2020–2022, men den uteblev. Resultatnivån för 2023 påverkades av ett högre kostnadsläge på grund av hög inflation och återgång till ordinarie verksamhet. För 2024 redovisades ett lägre resultat, vilket främst förklaras av sämre utveckling av

[2] För 2021 och 2022 är talen omräknade utifrån införande av redovisning av finansiell leasing i kommunen. För 2023 är talen omräknade utifrån införande av redovisning av pensionsstiftelse.

skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt ökade pensionskostnader. Resultatet för 2025 är i linje med femårssnittet och förklaras av högre resultatkrav, lägre pensionskostnader och lägre personalkostnader på grund av högre grad av vakanser i vissa verksamheter.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har under den senaste femårsperioden i genomsnitt ökat med 406 mnkr per år.

Verksamhetens intäkter har ökat med 3 procent och verksamhetens kostnader har ökat med 17 procent under de senaste fem åren. Den låga intäktsökningen beror främst på att intäkter från kraftverksamhet och exploateringsverksamhet har en negativ utveckling för jämförelseperioden, vilket drar ner intäktsökningen. Övriga intäkter som till exempel hyror, arrenden och bidrag har ökat enligt index.

Ökningen av verksamhetens kostnader utöver årliga indexuppräkningar förklaras främst av inflation, som har medfört ökade pensionskostnader och driftskostnader.

Investeringsnivån i kommunen ökade väsentligt efter pandemiåren (2020–2022) och överstiger investeringsnivåerna före coronapandemin. Självfinansieringsgraden är i genomsnitt under femårsperioden 110 procent. Självfinansieringsgraden har minskat de senaste tre åren som en konsekvens av väsentligt högre investeringsnivåer.

Tabell 2. Verksamhetens utveckling i kommunen[3]

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Folkmängd	135 273	134 249	133 091	132 235	130 997
Kommunal skattesats (kr)	22,80	22,80	22,80	22,80	22,80
Verksamhetens intäkter	2 019	2 061	2 027	2 067	1 963
Verksamhetens kostnader	10 519	10 502	10 033	9 122	9 020
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 736	9 377	9 032	8 601	8 131
Årets resultat	430	133	307	897	465
Soliditet (%)	29	29	30	30	27
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	20	19	20	19	15
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser och exklusive förmedlade lån till koncernbolagen (%)	33	31	33	32	25
Investeringar	1 524	1 938	1 103	749	630
Investeringar per invånare (kr)	11 266	14 436	8 288	5 664	4 809
Självfinansieringsgrad (%)	75	40	81	197	159
Långfristig skuld	12 553	12 221	11 382	10 612	10 585
Långfristig skuld per invånare (kr)	92 797	91 029	85 520	80 251	80 803
Låneskuld	2 206	1 874	1 446	1 323	2 024
Låneskuld per invånare (kr)	16 308	13 959	10 865	10 005	15 451
Totala tillgångar	22 568	21 621	20 456	19 102	17 630
Totala tillgångar per invånare (kr)	166 832	161 052	153 699	144 455	134 583
Eget kapital	6 611	6 188	6 186	5 791	4 770
Eget kapital per invånare (kr)	48 869	46 093	46 479	43 793	36 413
Antal anställda	12 158	12 285	12 595	12 440	12 141

[3] För 2021 och 2022 är talen omräknade utifrån införande av redovisning av finansiell leasing i kommunen. För 2023 är talen omräknade utifrån införandet av redovisning av pensionsstiftelse.

Kommunens låneskuld har ökat med 182 mnkr under de senaste fem åren. Under coronapandemiåren (2020–2022) bidrog bättre resultat och en period med lägre investeringsnivå till ett minskat lånebehov. Men, de tre senaste årens betydligt högre investeringsnivåer har ökat kommunens upplåning.

Soliditeten[4], inklusive totala pensionsförpliktelser och exklusive förmedlade lån till koncernbolagen, har förbättrats under femårsperioden. Under åren 2020–2022 redovisades högre resultatnivåer och, som en effekt av lägre investeringsnivåer under den perioden, en minskad låneskuld. Därefter har soliditeten bibehållits.

Diagram 3. Kommunens resultat jämfört med budget och prognos

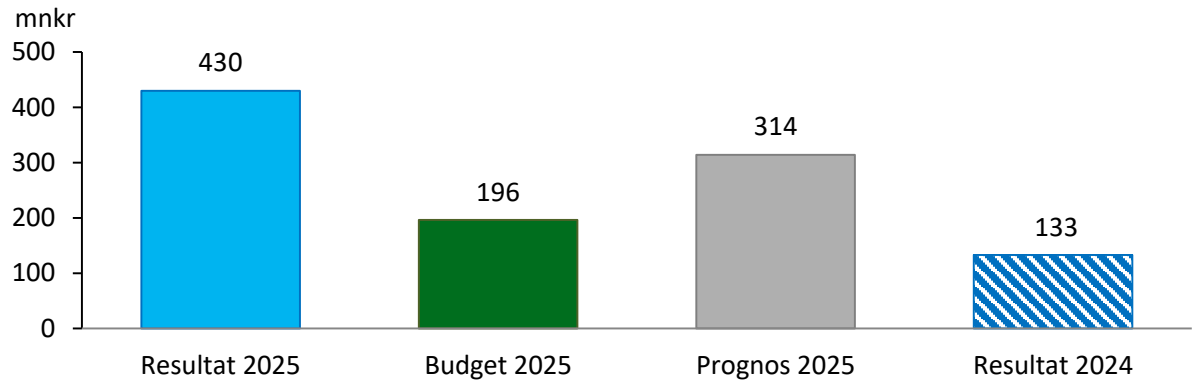

Helårsbudgeten för 2025 uppgick till 196 mnkr och prognosen för helåret som lämnades i augusti visade ett prognostiserat utfall på 314 mnkr. Utfallet för 2025 om 430 mnkr ger en prognosavvikelse på 116 mnkr, vilket främst förklaras av lägre pensionskostnader och lägre kostnader i individ- och familjenämndens verksamheter än prognostiserat.

Budgetavvikelsen för helåret är 234 mnkr och det hänför sig främst till lägre kostnader för pensioner och lägre volymer och tillfälliga vakanser i vissa verksamheter.

[4] Soliditeten mäter hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med egna medel.

Diagram 4. Finansiering av kommunens verksamheter 2025 (procentuell andel)

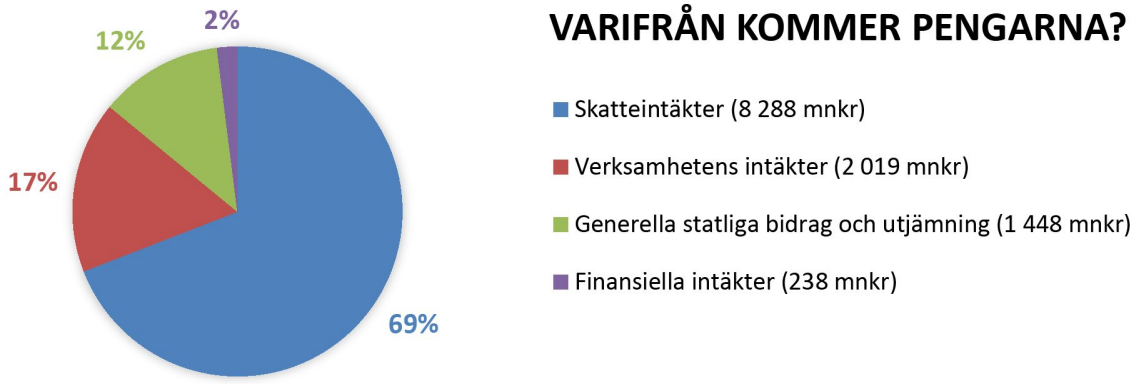

Diagram 5. Kostnadsfördelning mellan kommunens verksamheter 2025 (procentuell andel)

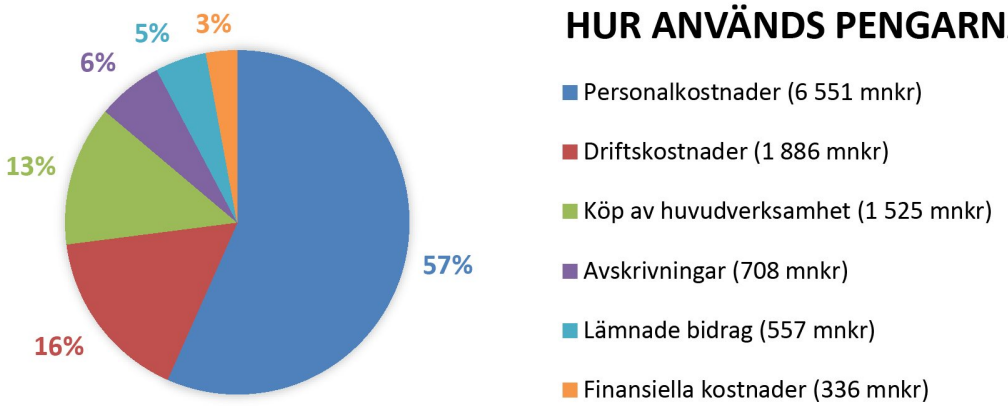

Diagram 6. Kommunens kostnader 2025 (procentuell andel)

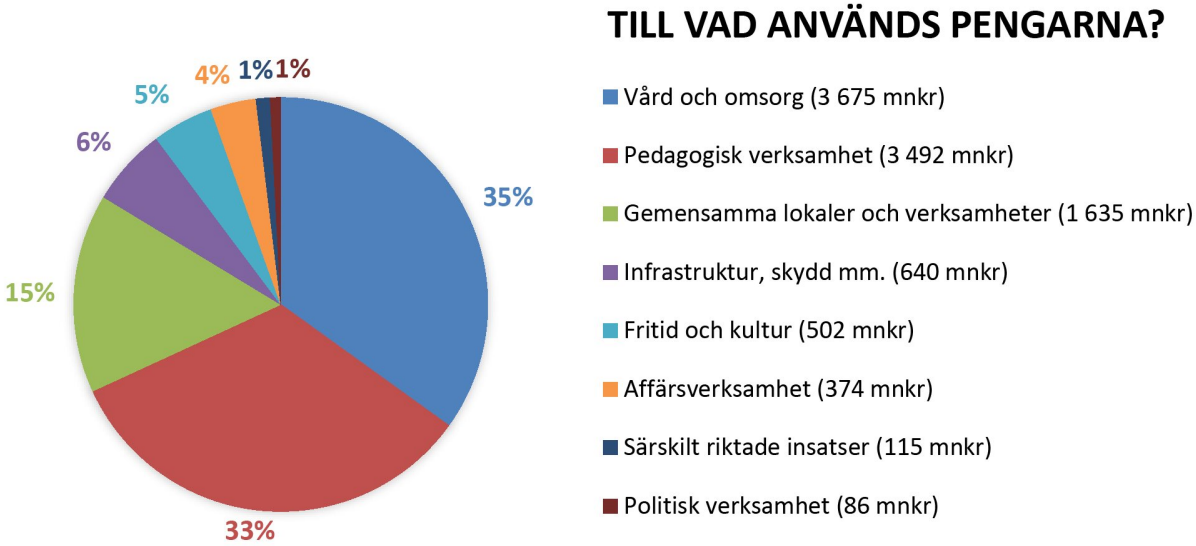

Den kommunala koncernen

Avsnittet ger en översiktlig beskrivning av den kommunala koncernen och de enheter som ingår. Den kommunala koncernen i Umeå omfattar kommunstyrelsen, nämnder och kommunens bolag (bild 1). Umeå kommun samverkar med andra kommuner i fyra nämnder. Vilka principer för ägande som gäller när kommunala företag konsolideras i den sammanställda redovisningen framgår av not 1, redovisningsprinciper.

Under 2025 har den kommunala koncernens sammansättning förändrats enligt följande:

- Modity Energy Trading AB ägs till 25 procent av Umeå Energi AB från och med 2025-04-01.
- Bolaget Dåva Deponi och Avfallscenter AB har ändrat namn till Umeå Deponi och Avfallscenter AB per 2025-05-19.

I bolag som kommunen inte äger själv fanns följande andra betydande ägare (med andelstal inom parentes) 31 december 2025:

- Vasa stad:
  - Kvarken Link OY (50 %)
- Region Västerbotten
  - Norrlandsoperan AB (60 %)
  - Västerbottens Museum AB (40 %)
  - Science Park i Umeå AB (40 %)
  - Uminova Innovation AB (16,08 %)
  - Umeå Biotech Incubator AB (16 %)
- Umeå universitet genom Umeå Universitet Holding AB:
  - Science Park i Umeå AB (9 %)
  - Uminova Innovation AB (50,3 %)
  - Umeå Biotech Incubator AB (58,8 %)
  - Uminova Expression AB (75 %)
- Sveriges lantbruksuniversitet genom SLU Holding AB:
  - Uminova Innovation AB (8,46 %)
- Fort Knox Förvaring AB:
  - Väven i Umeå AB (50 %)
- Piteå kommun genom Piteå kommunföretag AB:
  - Nolia AB (50 %)
- Destination Umeå ekonomisk förening:
  - Visit Umeå AB (36 %)

Bild 1. Umeå kommunkoncern

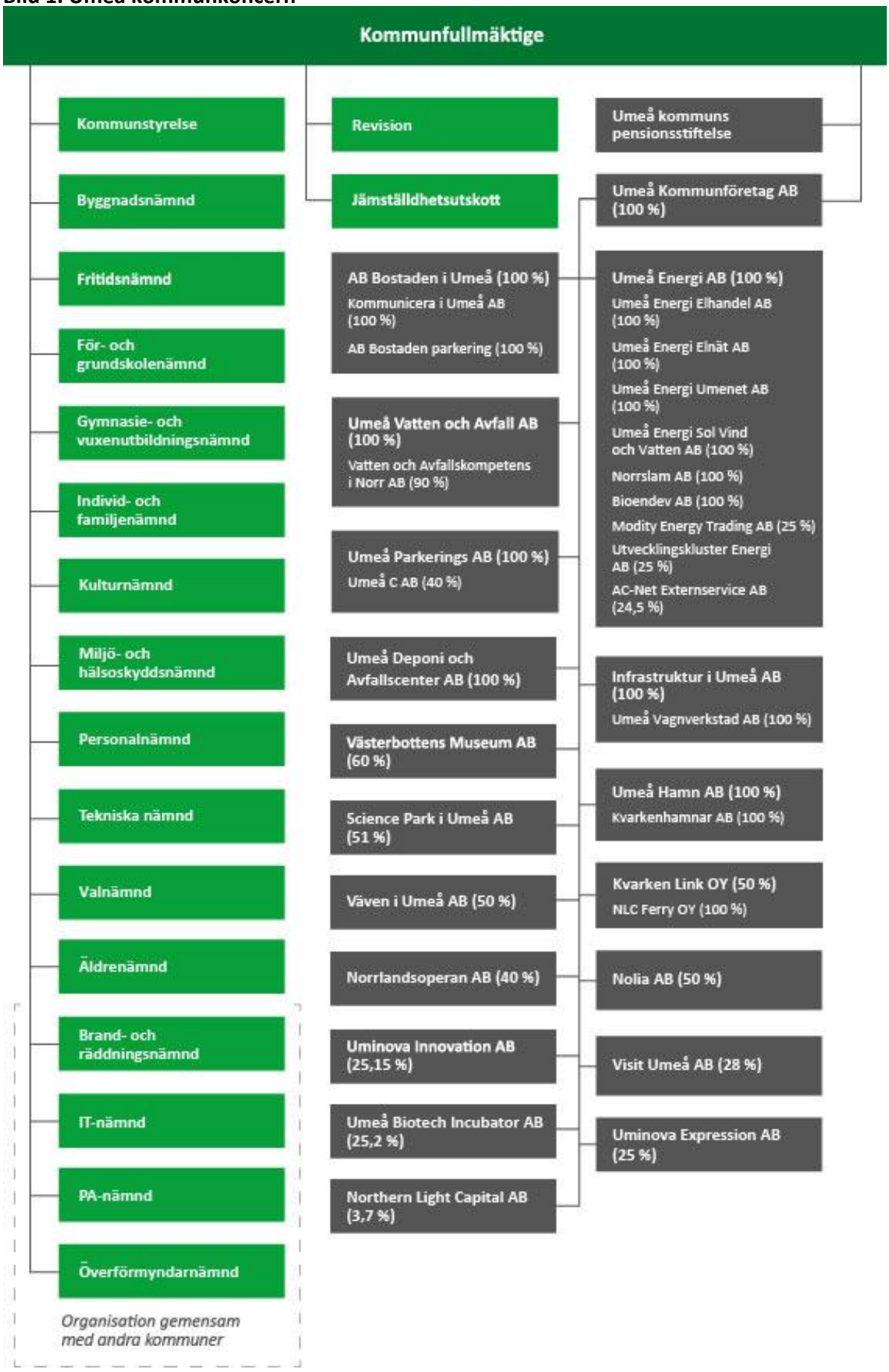

Tabell 3. Kommunkoncernens bolag och verksamheter

Bolag	Verksamhet
Umeå Kommunföretag AB (UKF)	Umeå Kommunföretag AB är moderbolag för Umeå kommuns helägda bolag och för bolag som Umeå kommun äger med minst 25 procent. Bolaget ska samordna verksamheten inom kommunkoncernen samt utgöra den sammanhållna funktionen för att utöva ägarstyrning över Umeå kommuns hel- och delägda bolag. Bolaget ska biträda övriga bolag i kommunkoncernen med utbildning, management, juridisk kompetens och ledningstjänster samt i finansieringsfrågor. Bolaget ska också ombesörja upphandling, planering samt administration av kollektivtrafik utifrån kommunfullmäktiges trafikplan och budget. Bolaget ska främja verksamhet för att utveckla unga entreprenörer i Umeå.
Umeå Energi AB	Umeå Energi AB:s uppgift är att främja kommunens utveckling och på kort och lång sikt, med stor miljöhänsyn, trygga uthållig energiförsörjning för Umeå kommuns invånare. Bolaget ansvarar för att öppna nät för eldistribution och bredband sköts kostnadseffektivt och har hög leveranssäkerhet. Bolaget ska ta en särskild roll för att vidareutveckla fördelar som en öppen och väl utbyggd infrastruktur kan ge Umeå; ur profil-, utvecklings- och näringslivsmässig synpunkt.
AB Bostaden i Umeå	AB Bostaden har som uppdrag att i Umeå kommun förvärva, avyttra, äga och förvalta fastigheter eller tomträtter, bygga och förvalta bostäder med hyresrätt, affärslägenheter och kollektiva anordningar.
Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva)	Umeva äger och ansvarar för allmänna vatten- och avloppsanläggningar och återvinningscentraler i Umeå kommun. Bolaget tillhandahåller vatten- och avloppstjänster och sköter de delar av avfallshanteringen som faller under kommunens ansvar. Umeva har sedan 2016 gett uppdrag till Vatten- och Avfallskompetens i Norr AB (Vakin) att utföra samtliga uppgifter som Umeva utförde tidigare. Vakin ägs av Umeva, Vindeln Vatten och Avfall AB och Nordmaling Vatten och Avfall AB.
Infrastruktur i Umeå AB (Inab)	Inab ska utveckla, marknadsföra och initiera till infrastrukturlösningar för miljövänligare transporter som omfattar logistiska lösningar för järnvägs-, fartygs- och vägtransporter. Bolaget äger och förvaltar resecentra Umeå C, Umeå Ö och Hörnefors med anknytning till Botniabanan och badhuset Navet. Bolaget ansvarar för att utveckla Umeå som ett logistiskt nav.
Umeå Deponi och Avfallscenter i Umeå AB (Umeå DAC)	Umeå DAC ansvarar för all kommunal deponiverksamhet i Umeå kommun och ska med den kommunala kompetensen och kommunalrättsliga principer driva Dåva avfallsanläggning på ett miljömässigt och företagsekonomiskt riktigt sätt, med inriktning att vara en regional och nationell resurs.
Umeå Parkerings AB (Upab)	Upab har som mål för verksamheten att tillhandahålla väl belägna och attraktiva parkeringsanläggningar, driva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning. Bolaget ska även övervaka parkeringsvillkor i Umeå kommun som fastställs av tekniska nämnden.

Bolag	Verksamhet
Västerbottens Museum AB	Västerbottens museum ansvarar för kulturmiljöverksamheten i hela Västerbottens län och för att bevara, dokumentera, utforska, vårda och levandegöra regionens kulturarv, konst och konsthantverk. Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet, attraktionskraft, tillgänglighet och god balans mellan historia, nutid och framtid. Museet ska verka för att en bred allmänhet tar del av regionens kulturarv.
Science Park i Umeå AB	Science Park i Umeå AB har i uppdrag att profilera satsningsområden så att universitetets forskning och universitetssjukhusets verksamheter tillsammans med startups, företag och aktörer i innovationssystemet gemensamt attraherar externa etableringar, investerare och utvecklingssamarbeten till området.
Umeå Hamn AB	Bolaget ansvarar för planerade investeringar i hamnområdet enligt Vision 2024. Dotterbolaget Kvarkenhamnar AB har till uppgift att bedriva hamnrörelse i Umeå, med ett brett utbud av tjänster för transport- och sjöfartsnäringens behov.
Norrlandsoperan AB	Norrlandsoperan AB arbetar för att utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella operan, musiken, dansen och scenkonsten i regionen.
Nolia AB	Nolia AB bedriver kongress- och mässverksamhet och är ett kommunalt bolag som ägs av Piteå och Umeå kommunföretag med femtio procent var. Bolagets verksamhet ska också bidra till ett ökat antal besökare och bidra till att stärka ägarkommunernas och regionens varumärke.
Väven i Umeå AB	Väven i Umeå AB äger och förvaltar fastigheten Väven som ligger i centrala Umeå. Lokalerna används både till kulturverksamhet och kommersiell verksamhet.
Kvarken Link OY	Bolaget har efter färdigställandet uppdraget att äga den nya färjan, Aurora Botnia. Färjan är världens mest miljövänliga fartyg i sin klass. Dotterbolaget NLC Ferry OY (Wasaline) bedriver rederiverksamheten och trafikerar sträckan Umeå−Vasa.

Privata utförare

Också privata utförare[5] [6] som inte är kommunala koncernföretag får uppdrag av kommunen, det är utifrån kommunallagens regler att lämna över kommunala angelägenheter. Umeå kommun anlitar privata utförare inom följande väsentliga områden. I tabellen redovisas belopp och andel av totalt utförd verksamhet:

Tabell 4. Andel privata utförare av kommunal verksamhet[7]

Köpt verksamhet	2025 (mnkr)	2025 (%)	2024 (mnkr)	2024 (%)
Vård och omsorg				
Hemtjänst	171	29	201	31
Särskilt boende	42	5	36	4
Insatser enligt LSS[8]/SFB[9]	207	18	209	19
Färdtjänst och riksfärdtjänst	30	91	22	90
Vård för vuxna med missbruk	74	63	71	64
Barn- och ungdomsvård	170	57	163	59
Infrastruktur, skydd med mera				
Gator, vägar och parker	55	22	62	25
Fastighet				
Fastighet (snöröjning, sandning, takskottning)	44	13	52	14
Pedagogisk verksamhet				
Vuxenutbildning	26	23	20	19

Andelen anlitade leverantörer har inte förändrats väsentligt under året och leverantörerna är i allt väsentligt desamma.

För *Hemtjänst* har två hemtjänstutförare under 2025 sagt upp sina avtal. De externa utförarnas andel av de beslutade hemtjänsttimmarna har minskat under året. Arbete för att övergå till LOU-upphandlad hemtjänst under 2026 har påbörjats efter beslut i kommunfullmäktige i september 2025.

För *Färdtjänst* har två nya utförare upphandlats som ersätter den tidigare leverantören.

När det gäller *Gator, vägar och parker* och *Fastighet* påverkas köpt volym och andel av varierande omfattning av vinterväghållning mellan åren, det beror på varierande snö- och isförhållanden. För vinterväghållning har avtalen för två utförare upphört och ersatts av tre nya utförare.

[5] En privat utförare är en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet (kommunallagen 10:7). I Umeå kommun används begreppet externa utförare.

[6] Kommunfullmäktige beslutade 25 oktober 2021 att anta nya riktlinjer för styrning och uppföljning av externa utförare, där nämndernas ansvar för styrning och uppföljning av externa utförare framgår.

[7] I tabellen redovisas andelen köpt verksamhet från leverantörer som kommunen har gjort inköp av under 2024 eller 2025 i förhållande till den verksamhet som bedrivs av kommunen. Tabellen är uppdelad på de olika verksamheter där privata utförare anlitas. Verksamheter med mindre köpt verksamhet än 15 mnkr tas inte med i tabellen.

[8] Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

[9] Socialförsäkringsbalken (SFB)

För kommunal *Vuxenutbildning* upphandlades nya avtal med externa leverantörer under hösten 2024 för perioden 2025–2026 och prisjusteringen blev omfattande. Leverantör för utbildningar på grund- och gymnasienivå är ny under 2025, leverantörer för yrkesutbildningar är samma som tidigare år.

Avtalssamverkan

Genom avtalssamverkan kan en kommun eller en region överlåta att utföra uppgifter till en annan kommun eller en annan region. Kommunens nämnder ska lämna upplysning om väsentliga förändringar när det gäller avtalssamverkan till kommunstyrelsen. Några sådana väsentliga förändringar i avtalssamverkan har inte rapporterats för 2025.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Här beskrivs förhållanden som inte redovisas i resultat- och balansräkning, bland annat analys av väsentliga risker och i förekommande fall osäkerhetsfaktorer för gjorda uppskattningar och bedömningar och vidtagna åtgärder. Avsnittet innehåller även upplysningar om finansiella risker, hur de hanteras och upplysningar om totala pensionsförpliktelser för kommunkoncernen och kommunen.

Omvärlds- och verksamhetsrisker

Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för risker framför allt när det gäller följande områden: ekonomisk konjunktur på nationell, regional och lokal nivå, demografiska förändringar, förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag, försörjningskvotens långsiktiga utveckling och kompetensförsörjningens utveckling.

Konjunkturrelaterade risker

Inflationen har stabiliserats under 2025. Den halverade livsmedelsmomsen, som införs i april 2026, bedöms få stor betydelse för inflationen då livsmedelspriserna utgör en stor del av konsumentprisindex (KPI); nästan 14 procent. Momssänkningen bedöms ge en betydande prisnedgång och inflationen för helåret 2026 bedöms bli en halv procentenhet lägre av det skälet. Motsatta effekten sker när den tillfälligt halverade livsmedelsmomsen höjs, vilket antas ske i januari 2028. Sammanfattningsvis bedöms förändringarna av livsmedelsmomsen ge lägre inflation 2026–2027 men högre inflation 2028.

Osäkerhet tynger den globala ekonomin med konsekvensen att konsumtionen dämpas och investeringar uteblir. Geopolitiska spänningar och främst USA:s handelskrig skapar osäkerhet kring den globala konjunkturen. Konsekvenserna för världsekonomin är svåra att förutse. Särskilt hög osäkerhet är förknippad med USA som är navet för världsekonomin och finansmarknaden. Tullsatserna på USA:s import har höjts markant, från omkring 3 procent till cirka 17 procent i genomsnitt. Trots det syns ännu ingen tydlig nedgång i den amerikanska utrikeshandeln. Motåtgärder från omvärlden har varit begränsade och en eskalerande global handelskonflikt har därmed kunnat undvikas, åtminstone hittills. En stor osäkerhet kvarstår när det gäller hur utvecklingen kommer att se ut framåt.

Det kommunala skatteunderlaget ökar i normal takt kommande år, med en starkare utveckling 2027. Bedömningarna från regeringen respektive Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om skatteunderlagets utveckling följer samma bana, men tillväxten är något högre åren fram till 2027 och något lägre 2028 enligt regeringen. Kommunsektorns ekonomiska utrymme har emellertid försvagats varaktigt, den höga inflationen 2023–2024 har inneburit en högre prisnivå som har minskat verksamhetsvolymen skatteintäkterna kan finansiera.

Norra Sveriges konjunktur bedöms starkare än övriga Sveriges och Umeås starka branschbredd och stora offentliga sektor skapar i vanlig ordning motståndskraft mot starka svängningar.

Risken hanteras genom informationsinhämtning och åtgärder för att minska osäkerhet och stabilisera beslutskapacitet på olika nivåer i kommunen.

Demografiska förändringar

Den senaste tio åren har Sveriges befolkning ökat med drygt 737 000 personer, det motsvarar 7,5 procent eller i snitt 0,83 procent per år. SCB:s senaste prognos visar att tillväxten framöver blir betydligt lägre än tidigare beräknat. Till 2036 väntas befolkningen öka med cirka 254 000 personer (2,4 procent), motsvarande en årlig tillväxttakt på 0,20 procent. Antalet födda steg tillfälligt under pandemin, men återgick därefter till den nedåtgående trend som har präglat det senaste decenniet.

Umeå kommun följer denna nationella utveckling. Befolkningstillväxten 2025 ligger på samma nivå som 2024, men är lägre än tidigare år. Den dämpade tillväxten förklaras av färre födda, högre utvandring och ett svagare inrikes flyttnetto till följd av rikets lägre befolkningstillväxt.

Inbromsning i befolkningstillväxt på det nationella planet påverkar även Umeå. Risken består i hur väl kommunen klarar av att ställa om till förändrade planeringsförutsättningar.

Risken hanteras genom kontinuerlig komplettering av befintliga underlag för planering och bevakning av demografiska förändringar.

Risk för förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter och statsbidrag på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och på Umeå kommuns egen befolkningsprognos och antaganden som dessa två prognoser vilar på. Osäkerhet som konjunktur- och inflationsutveckling medför även risk för osäkerhet i kommunens prognoser över skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag.

Risken hanteras genom kontinuerlig uppföljning och komplettering av befintliga underlag för planering och fortlöpande bevakning av förändringar i skatteunderlag, skatteintäkter och statsbidrag.

Risker relaterade till försörjningskvotens långsiktiga utveckling

Försörjningskvoten uttrycker hur många personer varje person i arbetsför ålder förväntas försörja. För i stort sett samtliga Sveriges kommuner ökar försörjningskvoten fram till 2040, framför allt beroende på att andelen som är 65 år eller äldre ökar. I 40 procent av Sveriges regioner ökar även andelen i åldrarna 0–19 år. Även i Umeå bedöms försörjningskvoten långsiktigt öka, men till väsentligt lägre nivåer än i övriga kommuner. Förändringar i försörjningskvoten kan medföra viss

risk för att behovet av kommunens verksamheter långsiktigt ökar i högre takt än kommunens intäkter.

Risken hanteras genom komplettering av befintliga underlag för planering och bevakning av kort- och långsiktiga demografiska förändringar.

Risker relaterade till kompetensförsörjning

De senaste åren har präglats av tilltagande kompetensbrist då arbetsmarknadens utveckling i Västerbotten har varit mycket god. Faktorer som ett starkt befintligt näringsliv, god konjunktur, tillkomst av nya arbetsplatser och viss rörelse mellan branscher har lett till gynnsamma förhållanden.

Omfattande varsel och uppsägningar under det gångna året har påverkat länet, samtidigt som arbetslöshetsnivån fortsatt ligger på en nivå lägre än riksgenomsnittet. Den relativa arbetslöshetsnivån har ökat i länet som helhet, men påverkan utanför Skellefteå kommun har varit relativt liten. Umeå kommun och flera av kranskommunerna, som också utgör gemensam arbetsmarknadsregion, ligger fortsatt på 3,2–4,3 procent arbetslöshet. Det gör att arbetsmarknadsläget till stor del kvarstår, det vill säga fortsatta signaler om arbetskraftsbrist och relativt begränsade möjligheter att tillgodose arbetsmarknadens behov med befintlig lokal och regional arbetskraft. Det utgör en utmaning när konjunkturen förväntas vända uppåt med förväntat ytterligare arbetskraftsbehov i Umeåregionen. Med redan hög sysselsättningsgrad, låg arbetslöshet och minskande långtidsarbetslöshet finns väsentlig risk för kraftigt försvårad arbetskraftsbrist när konjunkturen vänder. Det riskerar att påverka företagens tillväxtmöjlighet, kommunens möjlighet att kompetensförsörja egna verksamheter och medföra ökade kostnader inom löneområdet.

Risker relaterade till kompetensförsörjning hanteras genom planering och genomförande av åtgärder för att tillgodose kommunens kort- och långsiktiga behov av kompetens.

Risker relaterade till prisutveckling och tillgänglighet till resurser

Koncernen står inför stora framtida investeringar primärt i infrastruktur som Umeås tillväxt skapar. Omvärldsläge och osäkerhet när det gäller handelspolitiska åtgärder kan påverka både prisutveckling och tillgänglighet till resurser.

Risken hanteras genom bevakning och beredskap för att hantera eventuella avvikelser.

Finansiella risker och riskhantering

Finansverksamheten bedrivs inom Umeå kommuns internbank. Internbankens arbete med finansiella risker utgår från finanspolicy för Umeå kommunkoncern som beskriver övergripande ramar som gäller för finansverksamheten i kommunen och kommunens majoritetsägda bolag

(ägarandel mer än 50 procent). Policyn detaljeras genom regler och riktlinjer fastställda av kommunfullmäktige.

Umeå kommuns internbank finansierar den kommunala koncernens gemensamma skuldportfölj med externa krediter, främst för de majoritetsägda bolagen. Koncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet så att eventuell överskottslikviditet hos någon part används till att minska kommunkoncernens skuld.

Utöver den skuldportfölj som finns i internbanken, finns det för Umeå Kommunföretag AB, Umeå Energi AB och Kvarken Link OY bolagsspecifika externa lån.

De finansiella risker som kommunkoncernen är exponerad mot är främst ränterisk, finansieringsrisk och finansiell motpartsrisk.

Ränterisk

Vid årsskiftet uppgick den räntebärande nettoskulden för internbanken till 10 937 (10 408) mnkr varav för kommunen 2 206 (1 874) mnkr och kommunföretagen 8 731 mnkr.

Reversupplåningen sker i huvudsak hos Kommuninvest och som komplement Nordea Bank AB till en ränta som motsvarar 3-mån STIBOR[10] plus marginal. För att begränsa exponeringen mot risken i rörlig ränta har internbanken ingått ränteswappar med varierande löptid. På balansdagen 2025-12-31 hade internbanken utestående ränteswappar med ett nominellt nettobelopp om 7 955 (8 955) mnkr. Internbanken har också ingått avtal om framtidsstartade swappar till ett belopp om 315 (1 100) mnkr.

Enligt de antagna reglerna och riktlinjerna ska den genomsnittliga räntebindningstiden ligga inom ett spann på 3–6 år med en norm på 4 år. Vid årsskiftet låg portföljens räntebindningstid på 3,6 (3,8) år inklusive de framtidsstartade räntesäkringarna. Utan räntesäkring med swappar hade räntebindningstiden för skuldportföljen legat på 0,1 (0,1) år.

Finansieringsrisk

Enligt regler och riktlinjer för finansiell verksamhet får högst 50 procent av kreditvolymen förfalla inom de närmaste 12 månaderna. 2025-12-31 förfaller 52,6 (47) procent av kreditvolymen inom ett år. Refinansiering är avtalad och sänker kreditvolymen med förfall inom de närmaste 12 månaderna till en nivå under 50 procent inom en två veckors period.

Enligt regler och riktlinjer ska också en likviditetsreserv på 300 mnkr finnas tillgänglig vid varje tidpunkt. Per årsskiftet fanns 599 (499) mnkr i outnyttjad checkkredit.

[10] STIBOR (Stockholm Interbank Offered Rate) är en referensränta som beräknas som ett medelvärde på räntor som används när banker lånar ut till varandra utan säkerhet. Referensräntor används i prissättningen av många finansiella avtal inklusive lån.

Kredit- och likviditetsrisk

Risken att motparten inte kan fullgöra sina avtalsmässiga förpliktelser hanteras genom att endast ingå avtal med motparter som har en hög lång kreditvärdighet. Den långa kreditvärdigheten ska hos Moodys vara lägst A2 och hos Standard & Poors lägst A-. Alla avtal som har ingåtts under året har gjorts med motparter som har motsvarande eller högre rating än lägsta nivå.

Väsentliga finansiella risker och riskhantering i kommunkoncernen beskrivs i tabell 5 och gäller även för de minoritetsägda bolagen (ägarandel 50 procent eller mindre).

Tabell 5. Finansiella risker

Finansiell risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Ränterisk	Risk att räntorna går upp och räntekostnaderna stiger	Kommunkoncernövergripande	Ingår avtal om räntesäkringar enligt regler och riktlinjer för finansiell verksamhet
Finansieringsrisk	Risk att inte ha tillgång till nödvändig finansiering	Kommunkoncernövergripande	Medlemskap i Kommuninvest
Kredit- och likviditetsrisk	Risk att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser	Kommunkoncernövergripande	Ingår avtal endast med motparter med hög och lång kreditvärdighet, hos Moodys lägst A2 eller S & P lägst A-
Valutarisk	Umeå kommun har gentemot EIB borgat för Kvarken Link OY:s lån i euro för ny färja.	Kvarken Link OY	Borgen hanteras inom ramen för internbankens löpande uppföljning, utifrån bolagsstyrelsens signaler.

Upplysning om pensionsförpliktelser

Kommunen har pensionsförpliktelser[11] som uppgår till 3 291 mnkr (3 314 mnkr). I kommunens bolag redovisas pensioner som en kostnad när de tjänas in. Pensionsförpliktelserna i kommunens bolag tryggas genom en pensionsstiftelse och genom försäkringslösning.

Kommunens pensionsförpliktelser redovisas sedan 1998 enligt blandmodellen, vilket innebär att

1. intjänade pensioner före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och kostnadsförs först i samband med utbetalning, förpliktelsen som redovisas som ansvarsförbindelse uppgår till 2 076 mnkr (2 136 mnkr)
2. förmånsbestämd ålderspension (FÅP)[12], och även särskild avtalspension och visstidspensioner som har tjänats in från och med 1998, kostnadsförs löpande och redovisas som avsättning, förpliktelsen som redovisas som avsättning uppgår till 1 215 mnkr (1 178 mnkr).

[11] Pensionsförpliktelse är en juridiskt bindande skyldighet att utbetala pension i enlighet med kollektivavtal eller andra avtal och utfästelser. Pensionsförpliktelsen omfattar pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse och avsättning och inkluderar särskild löneskatt.

[12] Förmånsbestämd ålderspension (FÅP) är pension för personer som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp.

Kommunen följer Rådet för kommunal redovisnings rekommendation, RKR R10 Pensioner, när det gäller värdering och upplysningar om kommunens pensionsförpliktelser.

Diagram 7. Pensionsförpliktelser inklusive ansvarsförbindelse, utveckling i kommunen

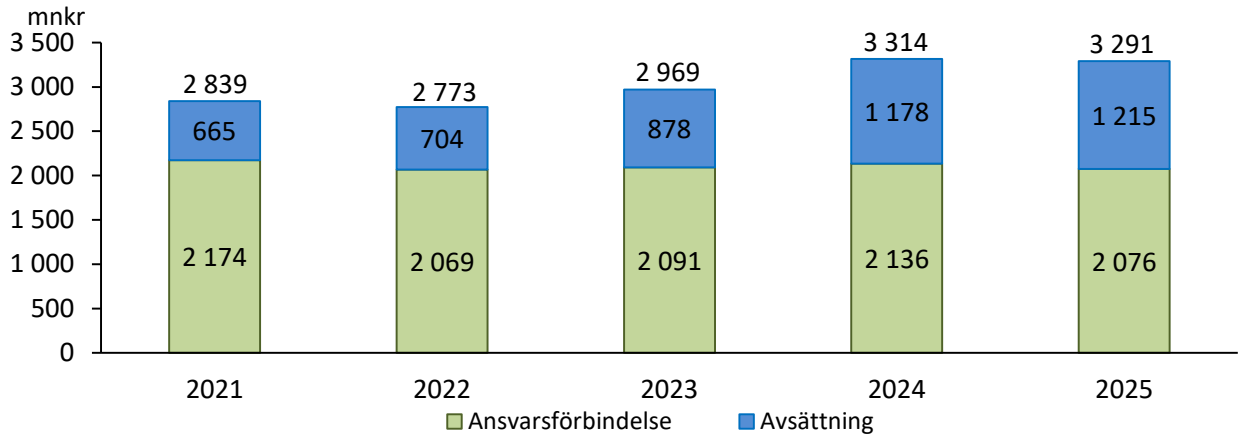

Kommunens totala pensionsförpliktelse har minskat med 23 mnkr inklusive särskild löneskatt jämfört med föregående år. Pensionsskuldens utveckling den senaste femårsperioden framgår av ovanstående diagram. Under denna period har pensionsförpliktelsen ökat på totalen med 452 mnkr (16 procent). Ökningen har skett i och med att ansvarsförbindelsen har minskat med 98 mnkr (5 procent) samtidigt som avsättningen har ökat med 550 mnkr (83 procent).

Tabell 6. Pensionsförpliktelser i Umeå kommun[13]

Pensionsförpliktelser (mnkr)	Umeå kommun	
	2025	2024
Total pensionsförpliktelse i balansräkningen		
a) avsättning inklusive särskild löneskatt	1 215	1 178
b) ansvarsförbindelse inklusive särskild löneskatt	2 076	2 136
Summa pensionsförpliktelse i balansräkningen	**3 291**	**3 314**
varav pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	49	58
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	187	183
Summa pensionsförpliktelser inklusive försäkring och stiftelse	**3 478**	**3 498**
Förvaltade pensionsmedel, marknadsvärde		
Pensionsförsäkringskapital	225	215
varav överskottsmedel	0	0
Marknadsvärde pensionsstiftelse	186	191
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel i kommunen (egen förvaltning)	0	0
Summa förvaltade pensionsmedel	**412**	**406**
Finansiering		
Återlånade medel	3 066	3 092
Konsolideringsgrad (%)	12	12

[13] Konsolideringsgrad är andel av pensionsförpliktelser som täcks av medel i stiftelse, försäkring eller egna förvaltade pensionsmedel.

För att trygga pensioner för tidigare anställda i Umeå kommun (födda före 1936) och deras efterlevande bildade kommunen en pensionsstiftelse 2010. En extern förvaltare sköter förvaltningen av pensionsstiftelsernas kapital.

Kommunen har möjlighet att årligen begära gottgörelse från pensionsstiftelsen för att täcka föregående årskostnad för utbetalning av pensioner till stiftelsens destinatärer[14]. Gottgörelse kan begäras när stiftelsens förmögenhet (marknadsvärde) överstiger pensionsåtagandet. Under året har gottgörelse utbetalats till kommunen med 13 mnkr (12 mnkr). Pensionsstiftelsens marknadsvärde 2025-12-31 uppgår till 186 mnkr (191 mnkr). Ansvarsförbindelsen för den berörda åldersgruppen uppgår till 49 mnkr (58 mnkr) inklusive löneskatt.

Kommunen genomförde år 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda 1940–1941 och under 2021 en partiell inlösen av pensioner för anställda födda 1959–1962. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarsförbindelse.

[14] Destinatärer är den grupp individer som stiftelsen är bildad för att främja.

Händelser av väsentlig betydelse

Här beskrivs händelser av väsentlig betydelse för kommunkoncernen och kommunen som har inträffat under 2025 eller efter årets utgång.

Händelser av väsentlig betydelse under året

Inflationen har stannat av, vilket medför att pensionskostnader går ner väsentligt under 2025.

Ett generellt högre kostnadsläge medför däremot ett behov av anpassningar i kommunkoncernens verksamheter även kommande år.

Under året har byte av ansvar för vägar kopplade till ringleden runt Umeå inklusive Västra länken genomförts och likvidavräkning gjorts mellan kommunen och Trafikverket med 250 mnkr samt att kommunen lämnar ägandet av Kolbäcksbron och tre trafikplatser sammanlagt värda 60 mnkr i utbyte mot flera vägar innanför ringleden runt Umeå till samma värde.

Kommunen har inga pågående betydande rättstvister.

För att se den totala effekten av ovanstående händelser bör flera delar av årsredovisningen beaktas.

Händelser av väsentlig betydelse efter årets slut

- 1 januari 2026 delades utbildningsförvaltningen i två förvaltningar; för- och grundskoleförvaltningen respektive gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen, efter beslut i kommunfullmäktige i april 2025 (Dnr: KS-2024-00468).
- 5 februari 2026 såldes samtliga aktier i driftbolaget NLC Ferry Ab Oy, som ansvarar för färjetrafiken mellan Umeå och Vasa, till Stena Line Scandinavia AB.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I avsnittet lämnas information om väsentliga aspekter av styrning, uppföljning och intern kontroll för kommunkoncernen och kommunen.

Den kommunala koncernen omfattar kommunstyrelsen, kommunens nämnder och kommunägda bolag. I avsnittet *Den kommunala koncernen* finns en organisationsöversikt som visar hur Umeå kommunkoncern är organiserad.

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2024 finansiellt mål, inriktningsmål och personalpolitiska mål, investeringsbudget, budgetramar och tilläggsuppdrag för 2025. Kommunens nämnder har under året vid delårs- och årsbokslut redovisat status för grunduppdrag, personalpolitiska mål, inriktningsmål och tilläggsuppdrag. Kommunens och kommunkoncernens resultat och finansiella ställning återrapporteras till kommunfullmäktige i delårsrapport och årsredovisning.

Väsentliga förändringar av styrning av den kommunala koncernen under 2025

Utveckling av styrning

Arbete för att strukturera och aktualitets- och relevanspröva befintliga styrsignaler och styrdokument har under året fortsatt. Totalt har 21 kommunövergripande styrdokument reviderats, 21 nya styrdokument har fastställts (varav många utgörs av taxor/avgifter) och 14 har upphävts genom beslut i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.

Med anledning av justeringar i och behov av förtydligad ansvarsfördelning fattade kommunfullmäktige under året beslut om revidering av reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder. Revideringarna innefattar bland annat hantering av nämndsinitiativ, hantering av stiftelser och uppdatering av tekniska nämndens grunduppdrag när det gäller fordonshantering, digital omställning och klimatomställning. I samband med kommunfullmäktiges beslut om att höja förmågan vad gäller civil beredskap reviderades reglementet och tekniska nämnden gavs ansvar för reservkraft, reservlivsmedel, reservdrivmedel och beredskapslagring.

Kommunfullmäktige beslutade också om revideringar i generella ägardirektiv som styr hel- eller majoritetsägda bolag. Revideringarna gjordes för att tydliggöra målen i kommunkoncernen och bolagens ansvar för säkerhet och beredskap.

Ett arbete har pågått de senaste åren för att se över och utveckla kommungemensam styrning av upphandling och inköp. Kommunfullmäktige fastställde i oktober ny policy, nya riktlinjer och förändring i nämndernas reglemente. Förändringarna syftar huvudsakligen till att stärka kommunens förmåga att strategiskt nyttja inköps- och upphandlingsverksamheten, tydliggöra roll- och ansvarsfördelning på politisk nivå, stärka avtalsuppföljning och kontroll samt säkra att kommunens åtaganden kan tillgodoses även vid samhällsstörning/höjd beredskap.

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Kommunfullmäktige fastställde ett energiprogram som ersätter energiplanen från 2003. Programmet är anpassat till förändrat omvärldsläge och tydliggör energisystemets roll i omställningen mot kommunens gemensamma tillväxt- och klimatmål.

Under året reviderades lönepolicyn och en riktlinje för lönestrategiskt arbete fastställdes. Kommunfullmäktige fastställde en plan för digital omställning 2025–2028 som lägger fokus på utveckling av gemensamma grundläggande förutsättningar, kraftsamling inom relevanta områden och samverkan för att öka omställningstakten med stöd av digitalisering.

Strategi för jämställdhetsarbete antogs av kommunfullmäktige första gången 2011 och reviderades 2017 och i en uppdatering under året gick styrdokumentet från att vara en strategi till att vara en policy för jämställdhetsarbete. Det är för att harmonisera med övrig styrning och ny styrmodell. Policyn innehåller principer och förhållningssätt och ska fungera som ett stöd till framför allt nämnder för att förstå hur jämställdhetsarbete kan integreras i den egna nämndens ordinarie arbete.

Kommunstyrelsen fattade beslut om plan för kommersiell service på Umeås landsbygder, ett verktyg för kommunens långsiktiga och strategiska planering av kommersiell service på landsbygderna.

Mer information om beslutade styrdokument finns i bilaga 6; Beslutade förändringar styrdokument 2025.

Intern kontroll

Nämndernas arbete med intern kontroll regleras av lag och av riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt för hur intern styrning och kontroll ska bedrivas. Kommunstyrelsen lämnar anvisningar till kommunens nämnder för hur arbetet med intern kontroll ska genomföras.

Den årligen återkommande processen går till så att förvaltningschef förbereder nämndens internkontrollarbete, nämnden tar fram kontrollområden och genomför riskanalys/riskvärdering, förvaltningschef eller motsvarande upprättar förslag till internkontrollplan med åtgärder som tillsammans med kontrollområden och riskanalys fastställs av nämnd. Förvaltningschef eller motsvarande ansvarar för att genomföra internkontrollplanens åtgärder och rapportera status i internkontrollarbetet till respektive nämnd. Nämnden godkänner uppföljning.

Kommunstyrelsen kontrollerar inom ramen för sin uppsiktsplikt att respektive nämnd har fastställt kontrollområden, riskanalys, internkontrollplan och genomfört uppföljning. Kommunstyrelsen ska enligt plan behandla uppföljning av nämndernas arbete med intern kontroll vid sitt sammanträde i april och därmed bedöma om nämndernas arbete med intern styrning och kontroll har varit tillräckligt och ändamålsenligt under 2025.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I avsnittet finns en utvärdering av om kommunfullmäktiges mål med betydelse för god ekonomisk hushållning har uppnåtts och samt en uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål och tilläggsuppdrag. I avsnittet finns också en analys av kommunkoncernens ekonomiska resultat och finansiella ställning.

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige antog i december 2024 (KF 2024-12-16, § 220) en riktlinje för god ekonomisk hushållning. I riktlinjen definieras god ekonomisk hushållning som

- att respektive nämnds och bolags ändamål (grunduppdrag) är tillgodosett inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige har angett
- att kommunens finansiella ställning är god.

Nedan görs en uppföljning av det finansiella målet för kommunen samt nämndernas och bolagens grunduppdrag som kommunfullmäktige har fastställt i reglemente respektive bolagsordning och specifika ägardirektiv. Uppföljningen görs genom en sammanvägd bedömning utifrån nämndernas, bolagens och kommunstyrelsens rapportering per 31 december 2025.

I avsnittet ingår även uppföljning av fyra inriktningsmål och åtta tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige har fastställt i *Planeringsförutsättningar, budget och investeringar för 2025*. De tre personalpolitiska målen följs upp i avsnittet *Väsentliga personalförhållanden*. Inriktningsmål, tilläggsuppdrag och personalpolitiska mål ingår inte i bedömningen av god ekonomisk hushållning enligt kommunfullmäktiges definition.

Utöver grunduppdrag och inriktningsmål, personalpolitiska mål och tilläggsuppdrag har kommunfullmäktige också fastställt ett stort antal mål, uppdrag och aktiviteter i anslutning till fristående planer, program och strategier. Arbete pågår för att se över och minska antalet mål.

Grunduppdrag

Grunduppdraget förtydligar det kommunala ändamålet för respektive nämnd/bolag samt nämndens/bolagets roll och ansvar. Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa grunduppdrag till nämnd och kommunalt ändamål för bolag. Uppföljning sker genom att respektive nämnd/bolag lämnar rapport med bedömning av hur väl de har lyckats med sitt grunduppdrag.

Tabell 7. Nämndernas bedömning av grunduppdraget januari–december 2025

Nämnd	Bedömning
Kommunstyrelsen	i hög grad uppfyllt
Byggnadsnämnden	i hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden	i hög grad uppfyllt
För- och grundskolenämnden	i hög grad uppfyllt

Nämnd	Bedömning
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	i hög grad uppfyllt
Individ- och familjenämnden	i hög grad uppfyllt
Kulturnämnden	i hög grad uppfyllt
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	i hög grad uppfyllt
Personalnämnden	i hög grad uppfyllt
Tekniska nämnden	i hög grad uppfyllt
Valnämnden	i hög grad uppfyllt
Äldrenämnden	i viss grad uppfyllt
Brand och räddningsnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt
IT-kapacitetsnämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
PA-nämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
Överförmyndarnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt

För året har 13 av 16 nämnder bedömt att uppdraget uppfylls i hög grad medan tre nämnder har bedömt att det uppfylls i viss grad. Äldrenämnden grundar sin bedömning på att alla personer som fått beslut om vård- och omsorgsboende inte har kunnat erbjudas boende inom tre månader och att det varit långa väntetider i hemsjukvården. Brand- och räddningsnämnden rapporterar att målet för tillsynsverksamheten inte uppnås och att nämnden har haft perioder då den inte kunnat upprätthålla den beslutade beredskapen för räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB). Överförmyndarnämnden bedömer att ytterligare åtgärder behöver vidtas på grund av lång väntetid för att få en god man eller förvaltare. Mer detaljerad information finns i bilaga *Rapportering av nämndernas grunduppdrag* (bilaga 2).

Tabell 8. Bolagens bedömning av grunduppdraget januari–december 2025

Bolag (kommunens ägarandel)	Bedömning
Umeå Kommunföretag AB (100 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Energi (100 %)	i hög grad uppfyllt
AB Bostaden i Umeå (100 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Vatten och Avfall AB (100 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Parkerings AB (100 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Deponi och Avfallscenter AB (100 %)	i hög grad uppfyllt
Infrastruktur i Umeå AB (100 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Hamn AB (100 %)	i viss grad uppfyllt
Västerbottens museum AB (60 %)	i viss grad uppfyllt
Science Park i Umeå AB (51 %)	i viss grad uppfyllt
Kvarken Link OY (50 %)	saknas
Väven i Umeå AB (50 %)	i hög grad uppfyllt
Norrlandsoperan (40 %)	i hög grad uppfyllt
Nolia AB (50 %)	i hög grad uppfyllt
Visit Umeå AB (28 %)	i hög grad uppfyllt
Umeå Biotech Incubator AB (25,2 %)	i hög grad uppfyllt
Uminova Innovation AB (25,15 %)	i hög grad uppfyllt
Uminova Expression AB (25 %)	i hög grad uppfyllt

För perioden har 14 av 18 bolag gjort bedömningen att uppdraget uppfylls i hög grad. Tre bolag bedömer att det uppfylls i viss grad. För Umeå hamn grundas bedömningen på att upprustning av

infrastrukturen pågår men tar tid. Västerbottens museum anger att den främsta orsaken till att kraven i ägardirektiven inte uppnås är museets ekonomiska situation. Science Park i Umeå hänvisar till att bolaget sedan tidigare har tagit viktiga steg för att skapa nya verksamhetslokaler och att det arbetet sedan har sedan pausats enligt beslut av ägarna. Arbete pågår för att se över och ändra koncernstrukturen.

För ett bolag saknas bedömning. Se mer utförlig redovisning i bilaga 1.

Inriktningsmål

Kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer. Styrning när det gäller inriktningsmålen samlas i tre program[15]. Inriktningsmålen följs upp genom att utveckling i programmen rapporteras (bilaga 4) och bedömning av målen utifrån om arbetet går enligt plan, om mer arbete krävs eller om kommunen behöver göra mycket mer.

Bedömningen i programrapporten visar att kommunen gör tillräckligt för ett av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål, för två krävs mer arbete och för ett behöver kommunen göra mycket mer.

Tabell 9. Bedömning av arbete för att uppnå inriktningsmål från kommunfullmäktige

Inriktningsmål	Bedömning
Mål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.	mer arbete krävs
Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.	mer arbete krävs
Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.	vi gör tillräckligt
Mål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.	vi behöver göra mycket mer

Tilläggsuppdrag

När det gäller de sex tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige har tilldelat nämnderna är tre genomförda och tre delvis genomförda.

Tabell 10. Utfall för kommunfullmäktiges tilläggsuppdrag till nämnder

Tilläggsuppdrag	Bedömning januari–december
Tilläggsuppdrag: 2024:1 Kommunövergripande målstyrning och planering	delvis genomfört
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Omställning	delvis genomfört
Tilläggsuppdrag 2023:2 Samarbete över nämndsgränser	genomfört
Tilläggsuppdrag 2023:3 Klimatpolitiskt råd	genomfört
Tilläggsuppdrag 2022:11 Revidering upphandlingspolicy	genomfört
Tilläggsuppdrag 2021:8 Välfärdskriminalitet	delvis genomfört

[15] Program tillväxt, Program social hållbarhet och Program klimatneutrala Umeå 2040

Uppföljning av kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har satt upp ett finansiellt mål för 2025.

Tabell 11. Uppföljning av finansiellt mål

Nr	Mål	Måluppfyllelse 2025	Motivering/kommentar
8	Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 2 procent 2025–2028.	Helt uppfyllt	Resultatet per 31 december uppgår till 430 mnkr och skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning till 9 736 mnkr. Det ger ett utfall per 31 december på 4,4 procent, vilket gör att målet för 2025 uppnås.

Diagram 8. Uppfyllelse av finansiellt mål nr 8

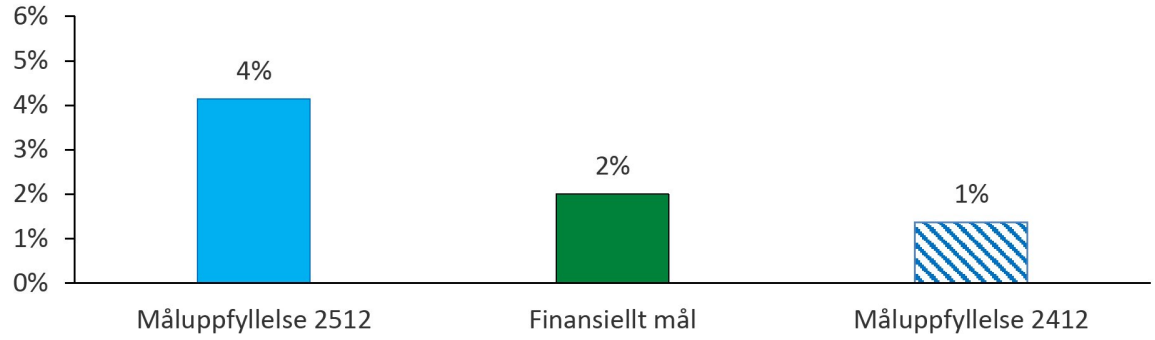

För 2025 utgör kommunens resultat drygt 4 procent av periodens skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och därmed uppfyller kommunen det finansiella målet på 2 procent. I kommuner med 100 000–199 999 invånare uppgick resultatet (2024) i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i genomsnitt till 2,5 procent. I Sveriges samtliga kommuner uppgick resultatet i genomsnitt till 0,9 procent (2024). I kommunfullmäktiges budgetbeslut för 2025 är resultatmålet höjt till 2 procent.

Bedömning av god ekonomisk hushållning för 2025

Uppföljning av nämndernas *grunduppdrag* för perioden januari–december visar att 13 av 16 nämnder bedömer att grunduppdraget uppfylls i hög grad och tre nämnder att det uppfylls till viss grad.

Uppföljning av bolagens grunduppdrag för perioden anger att 14 av 18 bolag bedömer att grunduppdraget uppfylls i hög grad, tre bolag att det uppfylls till viss grad och för ett bolag saknas bedömning.

Kommunfullmäktiges finansiella mål (resultatmålet) uppnås för 2025.

För att uppnå god ekonomisk hushållning enligt kommunfullmäktiges fastställda definition ska nämndernas/bolagens grunduppdrag tillgodoses inom de finansiella och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige har angett och kommunens finansiella ställning ska vara god.

Kommunstyrelsen bedömer mot bakgrund av ovanstående att god ekonomisk hushållning uppnås för kommunen och kommunkoncernen för helåret 2025.

Resultat och ekonomisk ställning

Utvärdering av Umeå kommuns finansiella resultat och ställning utgår från koncernperspektivet med nedbrytning på kommunen.

Kommunkoncernens resultat jämfört med föregående år

Kommunkoncernens redovisade resultat 2025 uppgår till 708 mnkr (304 mnkr), en ökning med 404 mnkr i jämförelse med föregående år. Verksamhetens nettokostnader har ökat med 78 mnkr (cirka 1 procent).

Verksamhetens intäkter har minskat med 34 mnkr, vilket främst beror på att bidrag för sanering av Norrbyskär och försäkringsersättningar för brand och takras på brandstationer erhölls 2024.

Verksamhetens kostnader har minskat med 78 mnkr, vilket främst beror på minskade personalkostnader på grund av väsentligt lägre pensionskostnader som en följd av minskad inflation. Temperaturen har under året varit varmare än normalt, vilket har medfört lägre elpriser samtidigt som priserna på biobränsle sjönk och det har bidragit till lägre kostnader.

Kostnader för *avskrivningar* är 122 mnkr högre än föregående år och uppgår till 1 390 mnkr. Förändringen består huvudsakligen av avskrivningar på nya aktiverade tillgångar under år 2024 och 2025.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 359 mnkr (cirka 4 procent). Ökningen beror huvudsakligen på att den positiva utvecklingen av skatteunderlaget under året har genererat högre skatteintäkter.

Umeå Energi AB minskade intäkterna under året med 21 mnkr till 1 740 mnkr (1 761 mnkr). Oplanerade driftstopp i biobränslepannan har belastat resultatet negativt. Elnätsaffären har påverkats negativt på grund av storm och ovanligt höga temperaturer under vintermånaderna har lett till lägre volymer och minskade rörliga intäkter. Även vindkraftsproduktionen har påverkats negativt av låg tillgänglighet i verken i kombination med låga spotpriser. Resultat efter finansiella poster uppgick till 97 mnkr (68 mnkr).

AB Bostaden ökade intäkterna med 80 mnkr under året till 1 408 mnkr (1 328 mnkr), vilket främst beror på höjda hyresnivåer. Bolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 206 mnkr (188 mnkr).

Umeå Vatten och Avfall AB ökade intäkterna med 32 mnkr till 578 mnkr (546 mnkr). Resultat efter finansiella poster uppgick till −4 mnkr (6 mnkr). Brukningstaxan för vatten och avlopp höjdes inför 2025 med 4 procent vilket har gett 10 mnkr mer taxeintäkter jämfört med föregående år. Rörelsekostnaderna har ökat jämfört med föregående år på grund av löneökningar och

förstärkning av personalstyrkan i och med omorganisation av vatten och avlopp med syftet att förstärka förmågan att möta både nuvarande och framtida behov. För avfall och återvinning är avfallstaxan oförändrad för 2025, vilket ändå har resulterat i ökade taxeintäkter motsvarande 3 mnkr jämfört med föregående år. Kostnaderna för avfallshanteringen har ökat med 3 mnkr jämfört med föregående år, främst till följd av högre kostnader för underentreprenader.

Umeå DAC AB minskade intäkterna under året med 25 mnkr till 80 mnkr (105 mnkr). Verksamheten har stora variationer från år till år och under 2024 togs det emot ovanligt stora mängder avfall. Under året har stora mängder förorenad jord, muddermassor och sulfidjord omhändertagits från ett flertal projekt. Resultat efter finansiella poster uppgick till 31 mnkr (57 mnkr).

Umeå Hamn AB ökade intäkterna under året med 1 mnkr till 32 mnkr (31 mnkr). Resultatet är bättre jämfört med föregående år tack vare volymökningar i det helägda dotterbolaget Kvarkenhamnar AB. Umeå Hamn AB har lägre kostnader för reparation och underhåll på grund av framflyttade och omvärderade åtgärder och lägre räntekostnader till följd av att investeringar har blivit senarelagda. Resultat efter finansiella poster uppgick till −20 mnkr (−72 mnkr).

Umeå Parkerings AB ökade intäkterna under året med 10 mnkr till 130 mnkr (120 mnkr). Avgiftsparkeringen har ökat med 15 procent och månadsabonnemangen har ökat med 7 procent i omsättning. Ökningen beror dels på indexuppräkning men till störst del av volymökning. Resultat efter finansiella poster uppgick till 17 mnkr (16 mnkr).

Kommunens resultat jämfört med föregående år

Kommunens redovisade resultat för 2025 uppgår till 430 mnkr (133 mnkr), en ökning med 297 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen mellan åren består till störst del på låg kostnadsutveckling för verksamhetens nettokostnader samtidigt med förväntad utveckling av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Verksamhetens intäkter har minskat med cirka 42 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år och uppgår för Umeå kommun till 2 019 mnkr (2 061 mnkr). Förändringen beror främst på

- bidrag till sanering av Norrbyskär (avslutat 2024)
- försäkringsersättningar för brand och takras på brandstationer som erhölls 2024

Verksamhetens kostnader har ökat med cirka 17 mnkr jämfört med motsvarande period föregående år och uppgår till 10 519 mnkr (10 502 mnkr).

Den låga kostnadsutvecklingen förklaras främst av

- minskade personalkostnader på grund av väsentligt lägre pensionskostnader som en följd av minskad inflation som överstiger den årliga löneökningen
- tillfälligt högre vakansgrad än normalt i några större verksamheter

- lägre kostnader för sanering av Norrbyskär som avslutades 2024
- lägre volymer för köp av huvudverksamhet inom hemtjänst, förskola och vinterväghållning.

Kostnader för *avskrivningar* är 63 mnkr högre än föregående år och uppgår till 708 mnkr. Förändringen består huvudsakligen av avskrivningar på nya aktiverade tillgångar under år 2024 och 2025.

Kommunens *skatteintäkter* uppgår till 8 288 mnkr och har ökat med 402 mnkr (158 mnkr) jämfört med föregående år, en något högre ökning jämfört med historiskt genomsnitt i nominella tal.

Generella statsbidrag och utjämning uppgår till 1 448 mnkr. Utfallet är 43 mnkr lägre jämfört med föregående år. I utfallet för 2025 ingår generella statsbidrag som har klassificerats om från riktade statsbidrag med 7 mnkr (43 mnkr).

Umeå kommuns negativa *finansnetto* har förbättrats med 60 mnkr jämfört med samma period förgående år. Det beror främst på lägre räntekostnader på pensionsavsättning.

Några jämförelsestörande poster har inte identifierats (not 4 Jämförelsestörande poster).

Kommunens resultat jämfört med budget och prognos[16]

Tabell 12. Kommunens resultat jämfört med budget och prognos, detaljerad

Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2025	Budget 2025	Prognos helår 2025	Utfall 2024
Verksamhetens nettokostnader	−9 208	−9 436	−9 310	−9 086
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 736	9 786	9 746	9 377
Finansnetto	−98	−155	−122	−158
Årets resultat	**430**	**196**	**314**	**133**

Kommunens resultat om 430 mnkr innebär en budgetavvikelse på 234 mnkr.

Verksamhetens intäkter är 332 mnkr högre än budget för året. Det beror främst på ökade bidrag från Socialstyrelsen och Skolverket och högre intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter.

Verksamhetens kostnader är 102 mnkr högre än budgeterat för året. Det förklaras främst av

- högre kostnader för köp av verksamhet, främst inom individ- och familjeomsorg
- högre kostnader för underhåll och beläggningsarbete och för inköp som kommunen har fått statsbidrag för
- högre kostnader för IT-licenser och kostnader för osäkra fordringar.

Redovisade kostnader för *avskrivningar* är i paritet med budget.

Kommunens *skatteintäkter* är 15 mnkr lägre än budget. Det beror främst på försämrad utveckling av skatteunderlaget för 2025. För 2025 redovisar Umeå kommun *generella statsbidrag och*

[16] Någon budget har inte upprättats för den kommunala koncernen som helhet. Därför redovisas budgetavvikelse enbart för Umeå kommun.

utjämning med ett belopp som är 35 mnkr lägre än budget. Omklassificering till generella statsbidrag[17] av erhållna statsbidrag för insatser Utöka bemanning sjuksköterskor, Inställda digitala nationella prov och För skolor mot brott (sammanlagt 7,4 mnkr) görs i enlighet med RKR:s rekommendationer.

Umeå kommuns negativa *finansnetto* är sammantaget 57 mnkr bättre än budget. Det beror på att ränteintäkter från utlåning till kommunens bolag är lägre än budget med 46 mnkr samtidigt som räntekostnaderna är lägre än budget med 103 mnkr, på grund av lägre upplåningsbehov till följd av lägre investeringsutfall och lägre ränta.

Utfallet är 116 mnkr högre än lämnad prognos i delårsrapporten om 314 mnkr, vilket främst förklaras av lägre pensionskostnader, högre intäkter från kraftverksamheten samt lägre kostnader inom individ- och familjenämndens samt för- och grundskolenämndens verksamheter än prognostiserat.

Resultatutveckling och resultatnyckeltal

God ekonomisk hushållning är en lagstadgad förutsättning för att hantera utmaningar och oförutsedda händelser och innebär att kommunen ska ha ett resultat med marginal för att täcka kostnader som oförutsedda händelser skulle kunna medföra.

Känslighetsanalysen i tabell 13 visar hur kommunens ekonomi påverkas vid olika händelser. Om händelsen i första kolumnen inträffar så får den en ekonomisk effekt på ungefär det belopp som finns i andra kolumnen.

Tabell 13. Känslighetsanalys

Känslighetsanalys, årseffekt	mnkr
Förändring av skatter, bidrag och utjämning vid befolkningsförändring med 100 invånare (19–64 år)	+/−6
Generella statsbidrag och utjämning, förändring 1 procent	+/−14
Skattedebitering med 1 krona	+/−364
Förändring av intäkter för taxor och avgifter 1 procent	+/−4
Lönekostnadsförändring inklusive sociala avgifter med 1 procent	+/−60
Pensionskostnadsförändring inklusive särskild löneskatt 1 procent	+/−6
Prisförändring köp av verksamhet 1 procent	+/−15
Årlig avskrivningskostnad vid förändrade investeringar med 100 mnkr (viktad komponentavskrivning)	+/−4
Ränteförändring med 1 procentenhet på befintliga lån	+/−22
Räntekostnad vid förändrad upplåning med 100 mnkr	+/−3

I tabellen ovan har en befolkningsförändring med 100 invånare för gruppen 19–64 år valts då de är den primära grupp som påverkar kommunens skatteintäkter.

[17] Per 2025-12-31 redovisas följande generella statsbidrag: Utöka bemanning sjuksköterskor (6,0 mnkr), Inställda digitala nationella prov (0,7 mnkr) och statsbidrag För skolor mot brott (0,7 mnkr).

Köp av verksamhet är sådan verksamhet där privat part utför kommunala åtaganden; till exempel fristående skolor och privata utförare inom hemtjänst.

Kommunens internbank säkrar sin låneportfölj på olika löptider. Därför får en ränteförändring inte omedelbar effekt på kommunens räntekostnader, utan uppgiften i tabellen värderar effekten av en procents förändring på snitträntan baserat på låneportföljen 2025-12-31.

Skattesatsens utveckling och jämförelse med andra

Tabell 14. Skattesatsens utveckling med jämförelser

Skattesats till kommun (kr)	2025	2024	2023	2022	2021
Umeå kommun	22,80	22,80	22,80	22,80	22,80
Västerbottens läns kommuner (ovägt medel)	23,28	23,26	23,28	23,29	23,29
Kommuner med 100 000–199 999 invånare (ovägt medel)	20,82	20,91	20,91	20,91	20,95
Riket	20,71	20,70	20,67	20,67	20,71

Den kommunala skattesatsen i Umeå på 22,80 kronor har varit oförändrad de senaste fem åren. Detta är cirka femtio öre lägre än snittet för kommunerna i Västerbottens län (23,28 kronor). Umeå kommuns skattesats är cirka två kronor högre än genomsnittet för kommuner i liknande storlek respektive snittet för hela riket.

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Tabell 15. Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Årets resultat	430	133	307	897	465
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	9 736	9 377	9 032	8 601	8 131
Årets resultat i relation till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (%)	4	1	3	10	6

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är det kortsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat under de senaste fem åren, men sista två åren i en lägre takt på grund av rådande lågkonjunktur. Årets resultat har ökat under perioden 2020–2022 till stor del på grund av extra statsbidrag under coronapandemin, det har också stärkt soliditeten och kommunens förmåga till egen finansiering av investeringar. Åren 2023–2024 präglades av lägre resultat på grund av hög inflation och det har bland annat medfört en fördubbling av kommunens pensionskostnader. Årets resultat påverkas främst av lägre verksamhetskostnader i några av kommunens verksamheter och då främst lägre kostnader för pensioner och tillfälligt högre vakansgrad i några större verksamheter än normalt.

Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Ett sätt att följa hur ekonomin utvecklas är att jämföra utvecklingen för verksamhetens nettokostnader med utvecklingen för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Diagram 9. Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning de senaste fem åren i procent

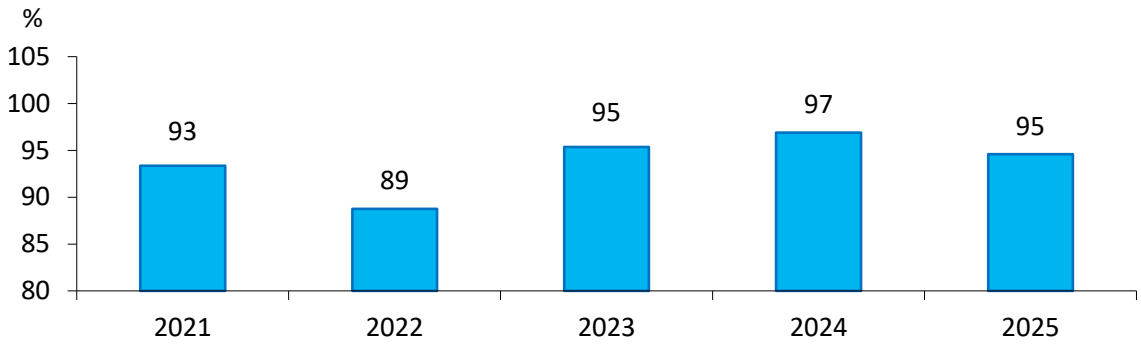

Verksamhetens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning för 2025 uppgår till 95 procent (97 procent). Ett tal som är under 100 procent är en förutsättning för en ekonomi i balans och en miniminivå.[18] Snittet för de senaste fem åren uppgår till 94 procent.

Förutsättningen för att upprätthålla en ekonomi i balans är att verksamhetens nettokostnader inte ökar mer än skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning. Under femårsperioden har skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ökat med cirka 20 procent medan verksamhetens nettokostnader har ökat med cirka 21 procent. Motsvarande ökning har under år 2025 varit 4 procent för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning och 1 procent för verksamhetens nettokostnader.

[18] Av proposition 2003/04:105 God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting framgår om relationen mellan begreppen god ekonomisk hushållning och balanskrav, att balanskravet (att intäkterna ska överstiga kostnaderna), är en miniminivå. För att kravet på god ekonomisk hushållning ska anses vara uppfyllt bör resultatet i normalfallet ligga på en högre nivå som konsoliderar ekonomin. Lagförarbetena betonar att det är nödvändigt att kommuner och regioner är väl förberedda för att kunna möta de växande behoven av kommunal verksamhet. Det kan ske genom att både verksamhet och ekonomi genomsyras av en god ekonomisk hushållning i både ett kort- och långsiktigt perspektiv. Därför framhåller lagförarbeten vikten av det mer långsiktiga målet om en god ekonomisk hushållning.

Diagram 10. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt verksamhetens nettokostnadsutveckling de senaste fem åren i mnkr

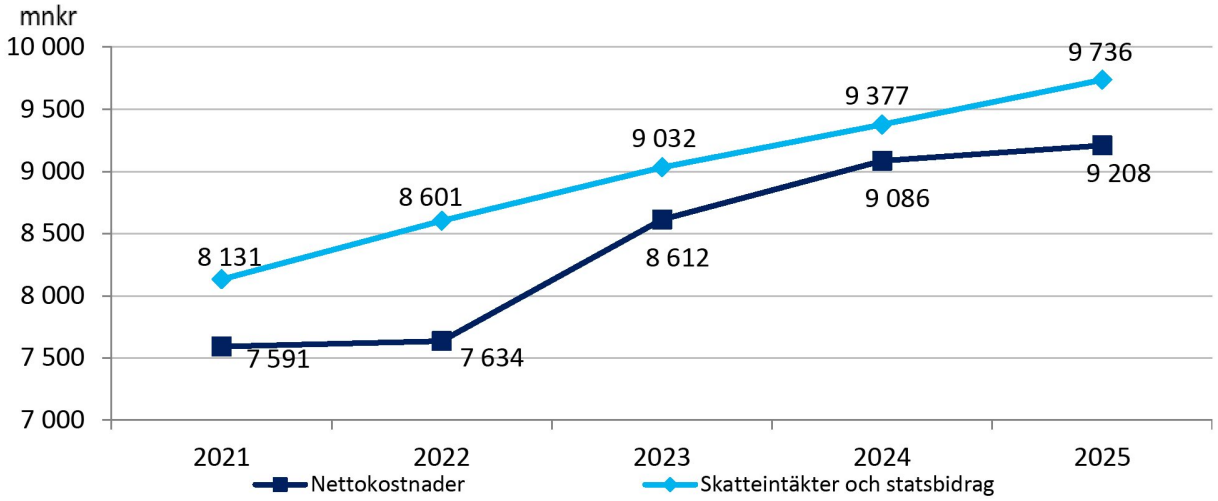

Det är stora förändringar under åren 2021–2025 i förhållandet mellan skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning jämfört med nettokostnader.

För 2021 förklaras förändringen i nettokostnader främst av minskad verksamhet på grund av restriktioner i coronapandemin som har medfört en lägre kostnadsutveckling. Samtidigt har statens ersättningar kopplade till coronapandemin för samma år och förbättrad utveckling av skatteunderlaget för 2021 gjort att intäkterna har ökat mer än förväntat.

2022 fortsatte förbättringen av skatteunderlaget medan verksamheten successivt återgick till nivåer liknande före pandemin. Höga energipriser tillkom som gjorde att intäkter från kraftverksamheten ökade kraftigt. Kraftintäkterna påverkade verksamhetens nettokostnader.

2023 var ökningstakten för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samma som tidigare år, medan verksamhetens nettokostnader ökade på grund av återgång efter pandemin och högre kostnader på grund av inflation.

Under 2024 var skatteutvecklingen lägre jämfört med tidigare år och samtidigt var kostnadsläget högre på grund av inflation.

2025 är skatteutvecklingen i paritet med tidigare år medan kostnadsutvecklingen är väsentligt lägre, främst på grund av lägre kostnader för pensioner samt tillfälligt högre vakansgrad i några större verksamheter än normalt.

Kommunkoncernens och kommunens ekonomiska ställning

Den ekonomiska ställningen i kommunkoncern och kommun kommenteras nedan utifrån följande parametrar och nyckeltal.

Soliditet

Nyckeltalet soliditet visar den procentuella andelen av tillgångarna som är finansierade med eget kapital och mäter den finansiella styrkan. Soliditeten beskriver den långsiktiga betalningsförmågan och en hög soliditet medför en lägre finansiell risk. Soliditeten i Umeå kommunkoncern och kommun beräknas genom att inkludera samtliga pensionsförpliktelser i Umeå kommun som skuld i stället för som ansvarsförbindelse. Utvecklingen för soliditeten i kommunkoncernen och kommunen framgår nedan.

Diagram 11. Soliditet i kommunkoncern och kommun över fem år[19]

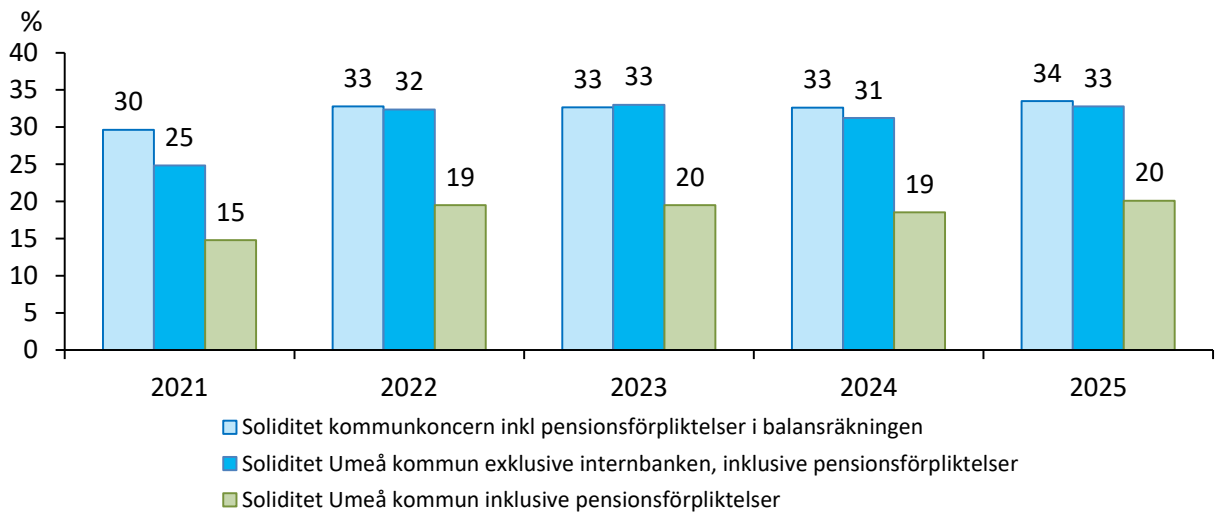

Kommunkoncernens soliditet med kommunens pensionsförpliktelser uppgår till 34 procent (33 procent) per 31 december 2025. I genomsnitt för den senaste femårsperioden var soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommunkoncernen på balansdagen cirka 32 procent. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommunkoncerner i Umeås storlek[20] var i snitt de senaste fem åren 32 procent.

Kommunens soliditet med pensionsförpliktelser uppgick 31 december 2025 till 20 procent (19 procent). I genomsnitt för den senaste femårsperioden var soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommunen på balansdagen cirka 18 procent. Soliditeten inklusive pensionsförpliktelser i kommuner i Umeås storlek[21] var i snitt de senaste fem åren cirka 31

[19] ”Soliditet för Umeå kommun exklusive internbanken, inklusive pensionsförpliktelser i balansräkningen” i diagrammet ovan innebär samma siffror som i övriga soliditetsmått, men med eliminering av vidareutlåning till bolagen. I Kolada-statistiken görs inte någon sådan eliminering.
[20] Kommuner med 100 000−199 000 invånare. Källa: Kolada.
[21] Kommuner med 100 000−199 000 invånare. Källa: Kolada.

procent. I denna uppgift ingår både kommuner med och utan internbank och det påverkar jämförbarheten.

Kommunens soliditet[22] beräknad med pensionsförpliktelser, men utan internbanken, ökade med 2 procentenheter till 33 procent under året (31 procent). Under den senaste femårsperioden har soliditeten enligt denna beräkning varit 31 procent i genomsnitt.

Låneskuld och internbankens skuldförvaltning[23]

Kommunkoncernens finansverksamhet hanteras i Umeå kommuns internbank. I enlighet med kommunens finanspolicy samlas de i huvudsak majoritetsägda bolagens och kommunens betalflöden i en gemensam koncernkontostruktur. Kommunkoncernens strategi är att reducera lånebehovet med inkommande och tillgänglig likviditet så att eventuell överskottslikviditet hos någon part används till att minska koncernens totala skuld. Internbanken försörjer den koncerngemensamma skuldportföljen med externa krediter på kapitalmarknaden.

Tabell 16. Förändring av låneskuld och räntor inom internbanken

mnkr	2025-12-31	2024-12-31	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31
Internbankens låneskuld	**−10 937**	**−10 408**	**−9 756**	**−8 918**	**−9 149**
Upplåning från kommunkoncernen	0	0	0	0	−16
Internbankens externa skuldportfölj	−10 937	−10 408	−9 756	−8 918	−9 133
Utlåning till kommunkoncernen	8 731	8 534	8 310	7 594	7 126
Nettoskuld Umeå kommun	**−2 206**	**−1 874**	**−1 446**	**−1 323**	**−2 024**
Finansiella intäkter och kostnader					
Ränteintäkter från lån	228	239	200	144	147
Borgensintäkter	4	4	4	4	5
Räntekostnader för lån	−222	−233	−192	−129	−148
Internbankens räntenetto	**10**	**9**	**12**	**19**	**3**

Internbankens externa upplåning uppgår till 10 937 mnkr (10 408 mnkr), en nettoökning med 529 mnkr jämfört med föregående år. Utöver lån via internbanken lånar kommunkoncernen 1 101 mnkr (1 148 mnkr) direkt från externa kreditgivare.

Tabell 17. Kommunkoncernens låneskuld

mnkr	2025-12-31	2024-12-31	+/−
Kommunkoncernens långfristiga låneskuld	**12 038**	**11 556**	**483**
Varav internbanken			
Umeå kommun	2 206	1 874	332
AB Bostaden i Umeå	3 974	4 131	−158
Umeå Energi AB	1 600	1 392	208

[22] Soliditet exklusive internbanken, inklusive pensionsförpliktelser

[23] I uppgifterna ingår inte lån i Väven i Umeå AB. Se även Not 1 Redovisningsprinciper om hur den sammanställda redovisningen upprättas.

mnkr	2025-12-31	2024-12-31	+/–
Umeva AB	1 791	1 704	87
Umeå Kommunföretag AB	−79	−37	−42
Infrastruktur i Umeå AB	688	711	−24
Umeå Hamn AB	791	681	110
Umeå Folkets Husförening	81	85	−4
Västerbottens Museum AB	18	17	1
Övriga bolag plussaldo	−131	−151	20
Internbankens låneskuld	**10 937**	**10 408**	**530**
Varav upplåning utanför internbanken			
Umeå Kommunföretag AB	360	360	0
Umeå Energi AB	363	386	−23
Kvarken Link OY, 35 miljoner EUR	379	402	−23
Upplåning utanför internbanken	**1 101**	**1 148**	**−47**
Total långfristig låneskuld, koncern	**12 038**	**11 556**	**483**

Kommunkoncernens totala låneskuld ökade med 483 mnkr till 12 038 mnkr (11 556 mnkr). Umeå kommun ökade sin upplåning i internbanken med 332 mnkr och bolagens andel i internbanken tillsammans ökade upplåningen med 198 mnkr. Kommunens skuld uppgick vid utgången av året till 2 206 mnkr (1 874 mnkr) och utgör 18 procent (16 procent) av den totala låneskulden.

Diagram 12. Utveckling av Umeå kommuns låneskuld i internbanken

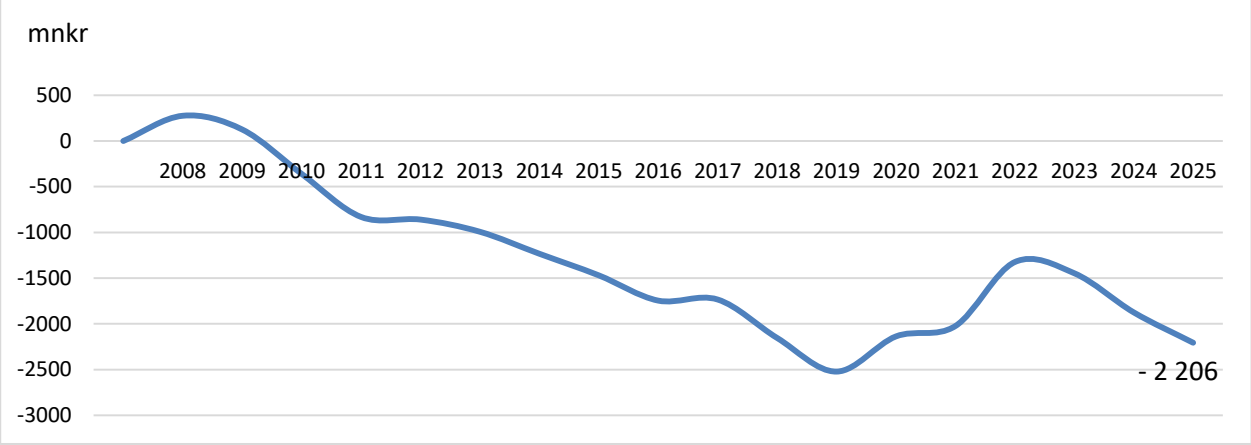

Den genomsnittliga upplåningsräntan för internbankens skuldportfölj under år 2025 var 2,09 procent (2,30 procent). På balansdagen 2025-12-31 var räntan 2,15 procent (2,13 procent). Enligt beslut i kommunfullmäktige lägger internbanken på ett marknadsmässigt påslag om 0,45 procentenheter vid utlåning till de kommunala bolagen.

Nettoinvesteringar[24]

Kommunkoncernens nettoinvesteringar ökade med 85 mnkr jämfört med föregående år och uppgår per 31 december 2025 till 2 790 mnkr (2 705 mnkr).

Diagram 13. Kommunkoncernens och kommunens nettoinvesteringar[25]

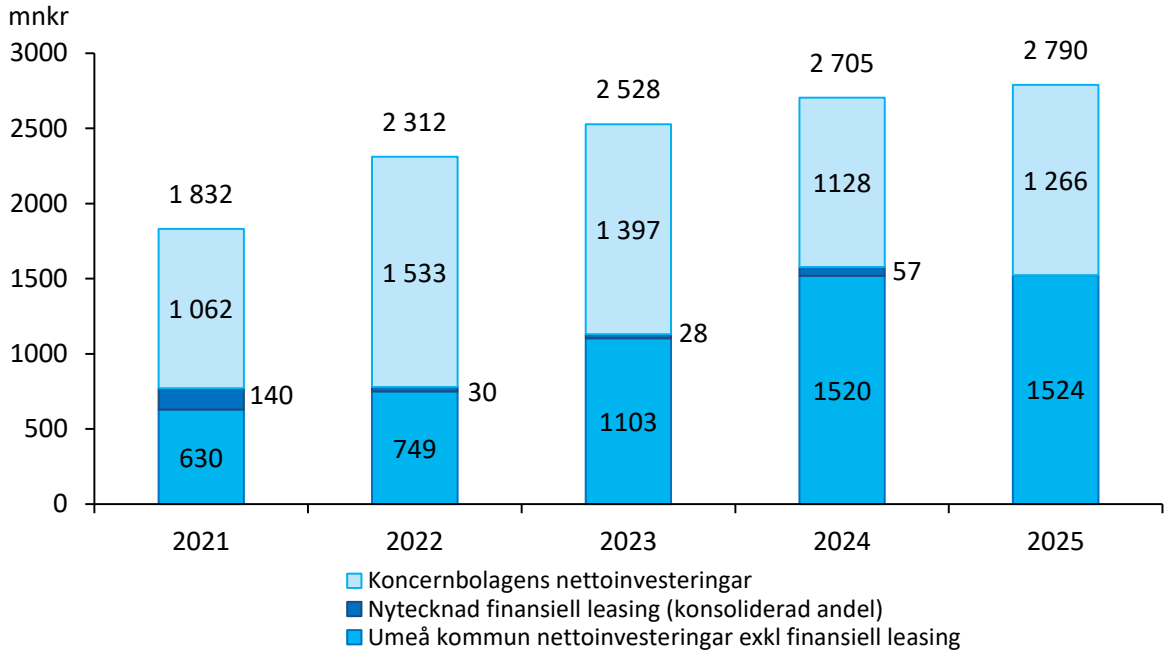

Investeringar med fokus på utbyggnad och förstärkning av elnätet har genomförts för att trygga en uthållig energiförsörjning och skapa förutsättningar för samhällets elektrifiering.

Nybyggnation och färdigställande av bostäder fortgår enligt plan. Under året har 32 lägenheter blivit färdiga och klara för inflyttning. I projektportföljen ligger planering för cirka 600 lägenheter i varierande lägen som Haga, Ersboda, Ålidhem, Mariehem och Holmsund. Byggstart är planerad att ske under de kommande fem åren.

I Umeå hamn har ny- och ombyggnation av Norra kajen börjat och färjepir, pelare och kassun har renoverats. Upphandling av entreprenör för projekt Energi pir pågår med byggstart under början av 2026.

Utbyggnad av Forslunda vattenverk slutfördes under 2025. Projekt Tomtebo strand har börjat under året och kommer att fortlöpa under kommande år. På Mariehemsvägen sker reinvestering av dag-, spill- och vattenledningar.

[24] Nettoinvesteringar = investeringar efter avdrag för erhållna investeringsbidrag

[25] Från och med 2022 har kommunen ändrat redovisningsprincip för mark- och exploateringsprojekt för att följa god redovisningssed för redovisning av kommunal markexploatering. Förändringen innebär att pågående exploateringsprojekt har klassificerats om från att redovisas som omsättningstillgång till anläggningstillgång. Det innebär att bland årets investeringar redovisas utfall för exploateringsprojekt med cirka 142 mnkr (422 mnkr).

I kommunkoncernen har bland annat följande större investeringar skett:

- investeringar i bostäder för 342 mnkr, varav nyproduktion (58 mnkr) och i kvarteret Perceptorn påbörjad ombyggnation av 475 enkelrum och 8 lägenheter (105 mnkr)
- investeringar i ledningsnät och region- och fördelningsstationer för 279 mnkr och anläggningsinvesteringar i fjärrvärme och kyla med 111 mnkr
- ny- och ombyggnation av Norra kajen med 78 mnkr.

Kommunens nettoinvesteringar uppgår till 1 524 mnkr, vilket är 522 mnkr lägre än beslutad investeringsram (2 046 mnkr). Årets utfall är 414 mnkr lägre än föregående års genomomförda investeringar. Det beror främst på att förra året omfattade nytecknade finansiella leasingavtal till ett värde av 418 mnkr och inga nya finansiella leasingavtal har tillkommit under innevarande år.

Investeringsvolymerna överstiger nu de nivåer som redovisades innan pandemin. Behovet av investeringar är fortsatt stort på grund av förseningar under pandemin. Investeringsvolymerna påverkas också kraftigt av en högre kostnadsnivå på grund av ökad inflation de senaste åren. De lägre investeringsnivåerna under 2020–2022 orsakades av förseningar och förskjutningar av investeringsprojekt under coronapandemin och kriget i Ukraina.

Budgetavvikelsen beror dels på att investeringar i fastigheter blivit pausade på grund av förändrade befolkningsprognoser, projekt som har blivit tidsförskjutna och projekt som färdigställs till lägre kostnad än budgeterat. Dessutom har investeringsprojekt i kommunens exploateringsverksamhet blivit försenade eller framflyttade.

Självfinansieringsgrad

Nyckeltalet *självfinansieringsgrad*[26] mäter hur mycket av årets investeringar som är finansierade med medel tillförda internt från verksamheten. Ju större internfinansiering desto lägre är behovet att låna externt. Diagram 14 visar självfinansieringsgraden för kommunkoncernen och kommunen under den senaste femårsperioden.

[26] Självfinansieringsgrad visar i vilken utsträckning kommunen har kunnat finansiera årets investeringar med medel som har uppstått i internt i verksamheten. Självfinansieringsgraden beräknas enligt följande: (resultat + avskrivningar och nedskrivningar)/nettoinvesteringar.

Diagram 14. Självfinansieringsgrad i kommunkoncernen och kommunen

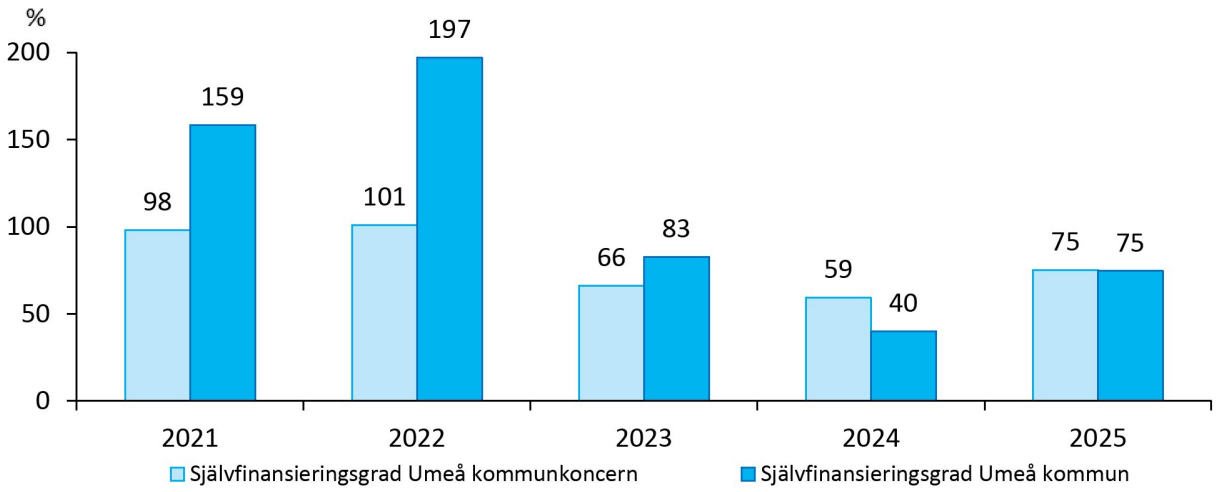

Kommunkoncernens självfinansieringsgrad uppgick per 31 december 2025 till 75 procent (59 procent). I genomsnitt för femårsperioden uppgår självfinansieringsgraden för kommunkoncernen (mätt per sista december) till 80 procent.

Kommunens självfinansieringsgrad uppgick per 31 december 2025 till 75 procent (40 procent). Kommunens resultat har ökat under år 2025 vilket bidrar till en förbättrad självfinansieringsgrad. I genomsnitt de senaste fem åren var Umeå kommuns självfinansieringsgrad 110 procent. Kommuner i Umeås storlek[27] hade i genomsnitt de senaste fem åren en självfinansieringsgrad på cirka 96 procent.

Pensionsförpliktelser

Pensionsförpliktelsens utveckling den senaste femårsperioden framgår av tabell 18. Under denna period har pensionsförpliktelsen ökat totalt med 454 mnkr (15 procent). Ökningen beror främst på att avsättningen har ökat med 550 mnkr (83 procent) samtidigt som ansvarsförbindelsen har minskat med 98 mnkr (5 procent).

Tabell 18. Totala pensionsförpliktelser i kommunen

Totala pensionsförpliktelser inklusive löneskatt (mnkr)	2025	2024	2023	2022	2021
Pensionsförpliktelser, avsättning	1 215	1 178	878	704	665
Pensionsförpliktelser, ansvarsförbindelse	2 076	2 136	2 091	2 069	2 174
Pensionsförpliktelser som tryggats i pensionsförsäkring	187	183	191	189	185
Summa	**3 478**	**3 498**	**3 160**	**2 962**	**3 024**

Prognosparametrarna för prisbasbelopp och inkomstbasbelopp har fastställts för nästkommande år. Prisbasbeloppet höjs med 0,7 procent vilket kommer att medföra en lägre ökning av pensionskostnader och uppräkning av pensionsskuld jämfört med tidigare år.

[27] Kommuner med 100 000–199 000 invånare. Källa: Kolada.

Bedömning av kommunkoncernens och kommunens resultatutveckling och ekonomisk ställning

Kommunkoncernens och kommunens resultatutveckling och ekonomiska ställning är fortsatt god. Pandemiåren har bidragit till att väsentligt stärka den finansiella ställningen i kommunkoncernen.

Resultatet i kommunen i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är för 2025 4,4 procent, vilket är lägre än genomsnittet under femårsperioden på fem procent. Det som krävs för att nå lagförarbetenas krav på god ekonomisk hushållning är att kommunen har en resultatnivå i storleksordning liknande snittet för den senaste femårsperioden och att överskottet inte genereras genom externa tillskott som tillfälliga statsbidrag. Under perioden har pandemiårens resultat varit på en ovanligt hög nivå, på grund av inställd verksamhet, tillfälliga riktade statsbidrag med mera. Ekonomin under pandemiåren innehåller därmed jämförelsestörande poster orsakade av pandemins effekter och speglar därför inte ekonomin för kommunens ordinarie verksamhet fullt ut.

Att ha en budget i balans över tid är enligt lagens intention en miniminivå. För att uppnå god ekonomisk hushållning ställs det krav på väsentligt högre resultatnivåer för att konsolidera kommunen och skapa finansiell stabilitet. Kravet ställs mot bakgrund av att kommuner ska ha en buffert för tillväxt, oförutsedda händelser och klara kommande pensionsutbetalningar för den pensionsförpliktelse som redovisas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Som kommunens ekonomi ser ut per sista december 2025 finns förmåga att klara det.

När resultatet är positivt skapas bättre förutsättningar för en god finansiell stabilitet. De senaste årens goda resultat har gjort att kommunens egna kapital har ökat. Kommunen har amorterat på lån från externa kreditgivare med 939 mnkr under den första delen av femårsperioden (2021−2022) och lånat upp 1 031 mnkr under perioden 2023–2025. De amorteringar som gjordes under pandemiåren har bidragit till en stabil grund inför kommande år.

Under 2024 och 2025 har investeringstakten stabiliserats på en högre nivå från låga investeringsnivåer under pandemiåren. Resultatet för 2025 gör att självfinansieringsgraden återigen är på en stabil nivå.

För att även fortsatt bibehålla en god ekonomisk hushållning krävs fortsatt höga resultatnivåer för att långsiktigt kunna täcka kommunens finansiering av investeringar. Även i kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2026 är resultatmålet 2 procent.

Umeå kommun växer och har den senaste femårsperioden ökat med 4 276 invånare. Den förväntade tillväxten enligt aktuella befolkningsprognosen kommande år är lägre än de ökningar som har skett på senare år. Lägre födelsetal kräver anpassningar primärt i förskoleverksamheten och på sikt även i grundskoleverksamheten. Samtidigt ökar den äldre befolkningen.

Efter att Sverige har varit i en lågkonjunktur de senaste åren är bedömningen för perioden 2026−2027 att Sverige är i en svag högkonjunktur. Utvecklingen för svensk ekonomi påverkas i hög grad av utvecklingen av inhemsk efterfrågan. Hushållens konsumtion förväntas bli den främsta

drivkraften, men den har blivit förskjuten då hushållen på grund av en osäker omvärld har hållit tillbaka konsumtionen.

Behovet av anpassningar och investeringar kopplade till demografiutveckling, osäkerhet i omvärlden och klimatpåverkan kommer fortsatt att kräva god ekonomi och ekonomisk planering så att det lagstadgade kravet på god ekonomisk hushållning alltjämt uppnås.

Balanskravsresultat

I avsnittet redovisas årets resultat efter balanskravsjusteringar, balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv (RUR) och resultatreserv (RER) utifrån krav som LKBR ställer på redovisningen.

Balanskravsresultatet är årets resultat efter avdrag för realisationsvinster som har uppstått vid försäljning av anläggningstillgångar, justering för orealiserade vinster och förluster i värdepapper[28] och nyttjande/reservering till resultatutjämningsreserv. Kommunallagen föreskriver att om ett negativt balanskravsresultat uppstår för ett räkenskapsår ska underskottet återställas de kommande tre åren.

Umeå kommun redovisar ett positivt balanskravsresultat för 2025 och därmed nås kommunallagens balanskrav. Kommunen har inga negativa balanskravsresultat från tidigare år att återställa. Kommunens balanskravsresultat för 2025 med två jämförelseår redovisas nedan.

Tabell 19. Balanskravsutredning

mnkr	Utfall 2025	Utfall 2024	Utfall 2023
Årets resultat enligt resultaträkningen	**430**	**133**	**307**
− Samtliga realisationsvinster	−7	−3	−11
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	–	–	–
+ Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	–	–	–
+/− Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	−4	−4	−24
+/− Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	–	–	–
= Årets resultat efter balanskravsjusteringar	**419**	**126**	**272**
− Reservering av medel till resultatreserv [29]	–	–	–
− Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	–	–	−43
+ Användning av medel från resultatreserv	–	–	–
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	–	–	–
= Årets balanskravsresultat	**419**	**126**	**229**

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Sedan tidigare år förfogar kommunen över en resultatutjämningsreserv (RUR) på 903 mnkr som efter kommunfullmäktiges beslut kan nyttjas under en lågkonjunktur utifrån det regelverk för RUR som kommunfullmäktige har beslutat. Från och med 2024 är reservering till RUR inte längre möjlig utifrån nya regler i kommunallagen. Medel som är reserverade i RUR till och med 2023 kommer att kunna nyttjas till och med 2033. Efter kommunfullmäktiges beslut kan medlen nyttjas under en lågkonjunktur utifrån de förutsättningar som finns i kommunfullmäktiges riktlinje för god ekonomisk hushållning (2024-12-16) där regelverket för RUR framgår.

[28] Avser värdeförändring av placeringar, Umeå kommuns pensionsstiftelse.
[29] Från 2024 finns möjlighet att reservera medel till resultatreserv (RER) förutsatt att kommunfullmäktige, innan avsättning görs, har beslutat om ett regelverk för det. Vid denna rapports upprättande har kommunfullmäktige inte fattat beslut om ett regelverk för RER.

Tabell 20. Reserverade medel till RUR

mnkr	2025-12-31
2017	163
2019	116
2020	283
2021	251
2022	47
2023	43
Totalt reserverade medel till RUR	**903**

Resultatreserv (RER)

Från 2024 finns det möjlighet för kommuner att reservera medel till resultatreserv (RER) förutsatt att kommunfullmäktige, innan reservering görs, har beslutat om ett regelverk för det. Vid denna årsredovisnings upprättande har kommunfullmäktige inte fattat beslut om ett regelverk för RER.

Väsentliga personalförhållanden

I avsnittet redovisas sammanfattande uppföljning av kommunfullmäktiges personalpolitiska mål, pågående arbete inom strategiska områden och väsentliga personalförhållanden med utgångspunkt i personalstatistik.

Personalpolitiska mål

De personalpolitiska målen är kommunövergripande mål som relaterar till väsentliga personalförhållanden. Kommunfullmäktige har fastställt tre personalpolitiska mål för 2025 som följs upp genom en sammanvägning av nämndernas rapportering av utveckling inom respektive mål (bilaga 3). Bedömningen baseras på om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs. För samtliga mål bedöms arbetet gå enligt plan.

Tabell 21. Bedömning av arbete för att uppnå personalpolitiska mål från kommunfullmäktige

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Övergripande bedömning och motivering

Flertalet nämnder bedömer att arbetet med attraktivitet och kompetensförsörjning har gått enligt plan. Beroende på nämndernas olika uppdrag och storlek är det stor variation. För vissa nämnder handlar det om att attrahera och rekrytera flera hundra nya medarbetare medan andra nämnder har att besätta ett fåtal nyckelbefattningar.

Majoriteten av nämnderna bedömer att arbetet med ledarskap går enligt plan. Andelen chefer som har max 30 medarbetare har ökat från 82 procent 2024 till 86 procent 2025 och den största ökningen gäller kvinnliga chefer. Medelvärdet för kommunen ligger på 20 medarbetare per chef och samtliga nämnder ligger totalt under riktvärdet på max 30 medarbetare per chef.

Arbetet med friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden fortgår och merparten av nämnderna anger att arbetet går enligt plan. Fyra av nämnderna framhåller att mer arbete krävs, främst relaterat till att sjukfrånvaron ligger på en för hög nivå. Sjukfrånvaron på kommunnivå är något lägre än 2024, med fortsatt stor skillnad mellan kvinnor och män även om differensen minskat under senare år.

Den årliga medarbetarenkäten visar både utmanande och främjande aspekter i arbetsmiljön och det hanterar verksamheterna i sina handlingsplaner. På övergripande nivå visar resultaten bland annat att de flesta trivs och att kunskaper och färdigheter tas tillvara. Det är hög skattning på området lika rättigheter och möjligheter och området återhämtning har förbättrats.

Fortsatta insatser för att skapa bättre förutsättningar i allmänhet och i kvinnodominerade verksamheter i synnerhet krävs för att kunna åstadkomma önskvärd utveckling.

Tabell 22. Resultatmått – målvärde och utfall år 2025 jämfört med 2024 och 2023

Resultatmått	Mål 2025	Utfall 2025			Utfall 2024			Utfall 2023		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaroprocent	6,5	7,8	4,8	6,9	8,0	5,0	7,1	8,1	4,9	7,1
Andel långtidsfriska	60	59	68	61	58	67	61	58	70	61
Andel heltidsanställda	92	92	94	93	92	92	92	91	92	92
Andel skyddsombud som genomgått introduktion	90	67	66	67	68	64	67	78	75	77
Andel chefer med max 30 medarbetare	85	86	87	86	81	85	82	83	84	84
Medarbetarenkäten, totalt medelvärde	4,8	5,0	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Arbete och utveckling inom de personalpolitiska målområdena beskrivs i följande avsnitt.

Kompetensförsörjning i kommunen

Enligt Umeå kommuns kompetensförsörjningsprognos för perioden 2025–2035 kommer det att finnas ett beräknat rekryteringsbehov på 10 600 tillsvidareanställda[30] fram till 2035. Det grundar sig dels i att behovet av tillsvidareanställda beräknas öka med 1096 personer fram till 2035 (från 10 386 till 11 482) och dels i att närmare 9 500 beräknas sluta på grund av pension och övriga avgångar.

Samtidigt som behoven ökar är arbetslösheten nu är låg. Med det i åtanke behöver ytterligare insatser göras för att behålla befintliga medarbetare. En annan aspekt som lyfts fram i de personalpolitiska målen är ökad mångfald, vilket är en av flera framgångsrika strategier för en attraktiv arbetsgivare som klarar kompetensförsörjningen.

Under 2025 har en kommungemensam kompetensförsörjningsplan utarbetats med utgångspunkt i en sammanvägd analys. Planen återfinns som bilaga till personalnämndens verksamhetsplan. Respektive nämnd har gjort motsvarande plan, även den som bilaga till sin verksamhetsplan.

Ett stort antal rekryteringar har genomförts under året. Totalt annonserades 2 565 lediga tjänster ut, exklusive extrajobb, arvoderade uppdrag och prova-på-dagar, men inklusive sommarvikariat. Sammanlagt anställdes 1 984 personer, en viss ökning jämfört med föregående år.

Inom ramen för det treåriga projektet Samba med finansiering via Europeiska socialfonden har ett antal prototyper utvecklats. Det har handlat dels om att skapa bättre förutsättningar för intern rörlighet vid behov av omplacering inom rehabiliteringsprocessen dels om nya former för praktik.

[30] Prognosen baserar sig på förväntade pensionsavgångar, övriga avgångar och volymförändringar.

Syftet med dessa prototyper och med projektet som helhet är att utveckla modeller för att behålla arbetskraft.

Under 2025 har övergripande riktlinjer för rekrytering med tillhörande vägledning implementerats. Dokumenten beskriver förhållningssätt, ställningstaganden och viljeinriktning vid rekrytering.

Kommunstyrelsen beslutade i december, i väntan på kommande lagstiftning, att införa registerkontroller inför anställning av personer som i arbetet ska göra hembesök eller befinna sig hemma hos äldre personer eller vuxna personer med funktionsnedsättning. Beslutet gäller från 1 januari 2026.

Avtal för nuvarande rekryteringssystem går ut under 2026 och en ny upphandling har påbörjats. Kommunerna i Umeåregionen och två av de kommunala bolagen deltar. Nytt avtal ska vara på plats 1 januari 2027.

En sammanhållen och enhetlig lönepolitik som upplevs förutsägbar och transparent är en viktig komponent för att en arbetsgivare ska framstå som attraktiv och därmed ha förutsättningar att klara kompetensförsörjningen. Lönepolicyn och riktlinjen för lönestrategiskt arbete och arbetsvärdering som blev klar i början av året kopplades till processerna med löneutrymme och löneöversyn för att utgöra en långsiktig strategi för hållbar lönebildning i kommunen.

Kompetensförsörjning i kommunens bolag

Flera av de kommunala bolagen beskriver nuvarande och kommande svårigheter med kompetensförsörjning. Verksamheterna är beroende av personal med specialistkunskap och konkurrensen kan vara hård. Bolagen ser en fortsatt risk för resurs- och kompetensbrist i konkurrens med andra om personal med specialistkunskap.

Systematiskt arbetsmiljöarbete i kommunen

Umeå kommuns arbete med friska och inkluderande arbetsplatser har fortsatt. Centrala delar i den processen är medarbetarenkäten, att ta fram mål för organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA-mål) och årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillvägagångssättet inkluderar undersökning, analys, åtgärder och uppföljning av resultat i det systematiska arbetsmiljöarbetet och lika rättigheter och möjligheter för att förhindra diskriminering.

Inom ramen för den gemensamma processen har dialog och åtgärder genomförts på enskilda arbetsplatser och på varje förvaltnings organisationsnivå upp till nämnd. Alla förvaltningar har gjort prioriteringar och en handlingsplan för kommande arbete med arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter. Prioriterade områden på övergripande nivå enligt 2025 års uppföljning är;

- tydliggörande av kommunens skyddsorganisation samt

- översyn av roller och ansvar, kopplade till fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

Under året har ett utvecklingsarbete genomförts för att öka kunskap om rapportering av arbetsmiljöbrister, tillbud och skador. En film och stödmaterial har tagits fram i samarbete med förvaltningarnas HR, huvudskyddsombuden och stadsledningskontoret.

Implementering av ett systemstöd för att kvalitetssäkra dokumentation och det systematiska arbetsmiljöarbetet har slutförts utifrån respektive verksamhets egna förutsättningar och behov.

Under hösten utsattes kommunens leverantör av systemstöd inom arbetsmiljöområdet för en cyberattack. Som ett resultat av det har en kontinuitetsplan tagits fram för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Den kan aktiveras i händelse av framtida systemstörningar och informationssäkerhetsarbetet har stärkts.

Ledarskap

Arbetslivet förändras snabbt med nya krav på ledarskapet. För att ge möjlighet till kunskapspåfyllnad, kollegialt erfarenhetsutbyte och för att skapa forum för reflektion har ett flertal utbildningar genomförts för kommunens chefer. Utbildningarna har bland annat fokuserat på förändringsledning, samtalsmetodik och utbildning för erfarna chefer respektive chefer som leder chefer. Ett antal frukostseminarier har också genomförts med olika teman, till exempel konflikthantering, feedback, bromsande reaktioner vid förändring och psykologiskt kapital.

Målgruppen unga chefer har haft möjlighet att delta i ett kommungemensamt kollegialt nätverk där olika ämnesområden har behandlats för att stärka cheferna i sina uppdrag.

Ett kommunövergripande traineeprogram för blivande chefer är genomfört med 19 deltagare.

Under året har 67 chefer anställts, sommarvikarier är inte inräknade. Inom tre månader efter anställning har de kallats till den obligatoriska chefsutbildningen som 51 chefer påbörjade under året.

Utifrån det personalpolitiska målet om max 30 medarbetare per chef så visar den årliga uppföljningen en positiv tendens med ett genomsnitt på 20 medarbetare per chef. Sett till hela kommunen har 71 chefer (14 procent) ansvar för fler än 30 medarbetare. Det är en avsevärd minskning jämfört med föregående år då 88 chefer (18 procent) hade fler än 30 medarbetare.

Sjukfrånvaro i kommunen

Tabell 23. Sjukfrånvaro i kommunen[31]

Sjukfrånvaro (procent)	2025	2024	2023	2022	2021
Totalt	6,9	7,1	7,1	7,8	7,1
varav frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer (långtidssjukfrånvaro)	63	62	63	57	60
Kvinnor	7,8	8,0	8,1	8,7	8,2
Män	4,8	5,0	4,9	5,8	4,7
29 år eller yngre	6,9	7,1	7,2	7,7	6,9
30–49 år	6,7	6,8	6,7	7,4	6,8
50 år eller äldre	7,3	7,3	7,6	8,4	7,6

En viss minskning i sjukfrånvaron för både kvinnor som män kan noteras mellan 2024 och 2025. Det totala antalet sjukfrånvarotimmar 2025 motsvarar trots nedgången 821 årsarbetare.

Under femårsperioden har sjukfrånvaron för kvinnor minskat medan männens sjukfrånvaro har ökat. Differensen har gått från 3,5 till 3,0 procentenheter, men kvinnors sjukfrånvaro ligger trots det tydligt över medelvärdet för kommunens sjukfrånvaro.

Sedan 2020 har Umeå kommun haft lägre sjukfrånvaro än den genomsnittliga kommunen. I jämförelse med andra kommuner är Umeå kommuns totala sjukfrånvaro en relativt stor andel långtidssjukfrånvaro, 60 dagar eller mer. För 2024 var andelen 62,3 procent i Umeå kommun och 44,3 procent i medelkommunen. Det tydliggör behovet av att mer kraftfullt arbeta med arbetsplatsens friskfaktorer och tidigt fånga upp individer som har risk för ohälsa eller är på väg in i en sjukskrivning. Sjukskrivning innebär, förutom konsekvenser för den enskilde, ökad belastning på verksamheten med bland annat ökade kostnader, bristande kontinuitet och mer tid som behöver ägnas åt att skaffa vikarier och annan administration. Sjukfrånvaron förvärrar därmed ett redan ansträngt kompetensförsörjningsläge i många verksamheter.

Åldersgrupperna under 20 år, 50–54 år och 55–59 år har haft den mest gynnsamma utvecklingen av sjukfrånvaro under de fem senaste åren med en nedgång på omkring en procentenhet. Den största ökningen återfinns bland de äldsta medarbetarna, 60–64 år och 65 år eller äldre. Ökningen för dessa grupper ligger mellan 1,6 och 1,9 procentenheter under den senaste femårsperioden.

För att successivt kunna reducera sjukfrånvaron är det viktigt att fortsätta utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet, verka för alla medarbetares lika rättigheter och möjligheter och i övrigt prioritera förhållanden som påverkar hälsa och välbefinnande i positiv riktning.

[31] Sjukfrånvaron för varje grupp anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Uppgifter lämnas inte om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Tabell 24. Sjukfrånvaro per nämnd[32]

Sjukdagar per årsarbetare/nämnd	2025			2024	2023	2022	2021
	kvinnor	män	totalt	totalt	totalt	totalt	totalt
Brand- och räddningsnämnden	9	4	5	7	6	12	8
Byggnadsnämnden	14	9	12	13	11	11	9
Fritidsnämnden	10	15	13	13	13	15	16
För- och grundskolenämnden	18	10	17	18	18	19	18
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12	7	10	10	9	10	7
Individ- och familjenämnden	21	15	19	18	18	21	19
Kommunstyrelsen	9	6	8	9	9	9	8
Kulturnämnden	13	11	12	11	15	17	10
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	19	13	17	12	11	13	5
Tekniska nämnden	19	11	15	16	16	18	16
Valnämnden*	–	–	–	–	–	–	–
Äldrenämnden	22	14	19	19	19	21	20
Överförmyndarnämnden	13	3	12	7	10	9	10
Umeå kommun totalt	**18**	**11**	**16**	**17**	**17**	**18**	**17**

*Redovisas inte på grund av litet antal anställda inom nämndens verksamhet.

Generellt sett syns små förändringar i antal sjukdagar per årsarbetare. Två nämnder, miljö- och hälsoskyddsnämnden och överförmyndarnämnden, redovisar en större variation i form av en tydlig ökning i antal sjukdagar mellan 2024 och 2025. Övergripande har kvinnor fler sjukdagar per årsarbetare än män med undantag av fritidsnämnden och valnämnden. Nämnder med stor andel anställda i kontaktyrken har ett högre genomsnitt och i dessa yrken finns också fler kvinnor än män.

Personalstatistik

Antal anställda

Kommunkoncernen hade vid årets slut 13 407 anställda (13 517 anställda), en minskning jämfört med föregående år med 110 personer.

Det har inte skett några omfattande förändringar i kommunens personalstruktur jämfört med 2024. Umeå kommun hade vid årsskiftet 12 158 (12 285) anställda[33], varav 10 396 (10 410) tillsvidareanställda. Könsfördelningen bland tillsvidareanställda var 70 procent (71 procent) kvinnor och 30 procent (29 procent) män.

Antalet anställda minskade under 2024 och fortsatte minska något under 2025. Den totala procentuella minskningen 2025 är 1,0 procent jämfört med 2,5 procent under 2024 och det är framför allt antalet visstidsanställda som minskat. Minskningen härleds främst till för- och grundskolenämnden där minskade barnkullar har lett till anpassning av verksamheten.

[32] Sjukdagar per årsarbetare har avrundats till närmast antal hela dagar.
[33] Unika personer som någon gång under året har arbetat heltid, visstid eller varit timavlönade i kommunen.

Diagram 15. Åldersfördelning anställda 2025 respektive 2024 (kommunen)

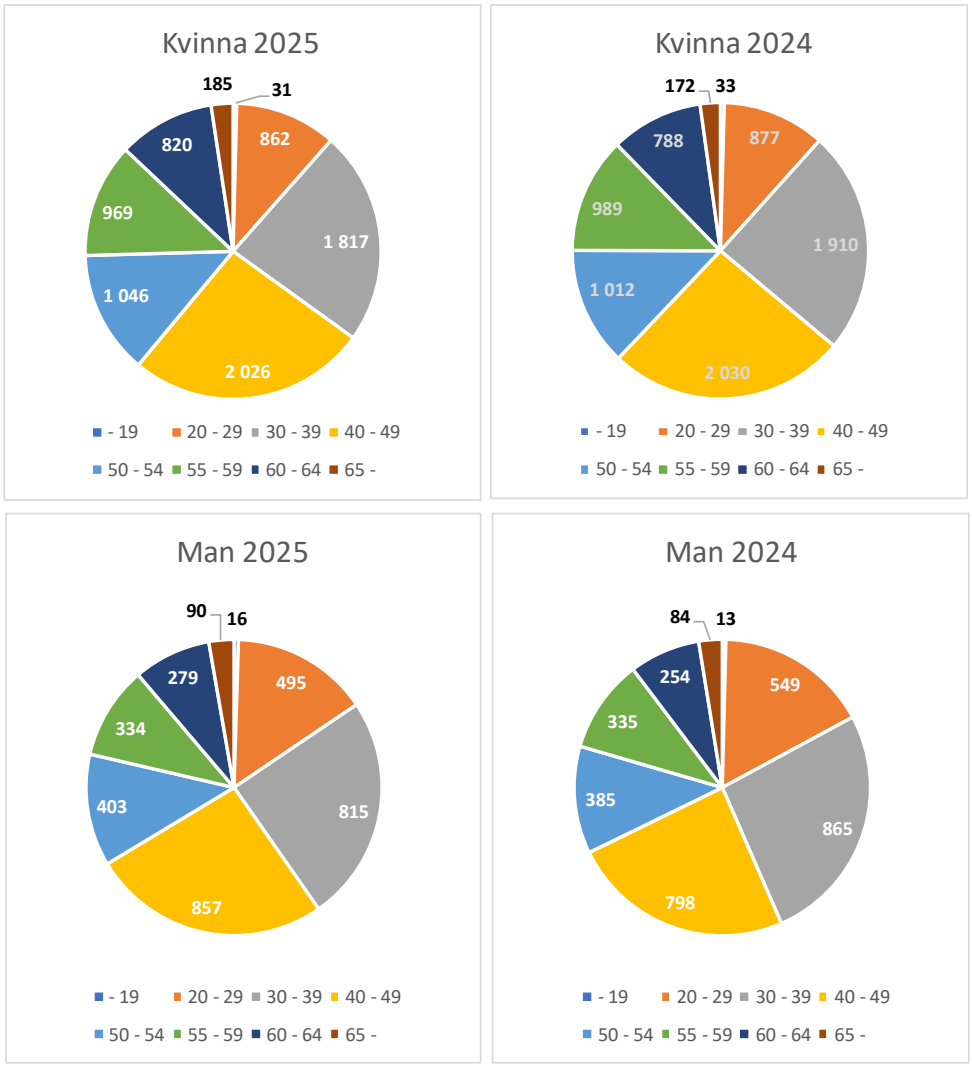

Åldersstrukturen är relativt lika mellan kvinnliga och manliga anställda. Det är något högre andel män i de yngre åldersgrupperna och högre andel kvinnor som är 55 och äldre. Tre av åldersgrupperna minskade i antal anställda jämfört med föregående år. Tydligast var det för medarbetare 30–39 år, därefter 20–29 följt av 55–59-åringarna. Den största procentuella minskningen, drygt 5 procent, är bland anställda 20–39 år. Ökning kan framför allt noteras i åldersgrupperna 40–54 och 60–64 med störst procentuell ökning (5–7 procent) för dem som är 60 år eller äldre.

Vid årsskiftet var antalet chefer i kommunen 513 (495). Ökningen kan bland annat förklaras av volymökning i vissa verksamheter och ett resultat av det långsiktiga arbetet att nå kommunfullmäktiges mål om antal medarbetare per chef. Av kommunens chefer är 71 procent (72 procent) kvinnor. Det innebär att könsfördelningen för chefer i stort sett motsvarar könsfördelningen bland kommunens medarbetare. I december 2025 var 75 procent av förvaltningscheferna kvinnor. Det betyder att kvinnors andel i kommunens högsta ledning var något högre än andelen kvinnor bland medarbetare.

Fyra av sexton verkställande direktörer i de kommunala bolagen är kvinnor per 31 december 2025.

I december 2025 hade 2,7 procent (3,0 procent) av kommunens chefer och ledare utomnordisk bakgrund. Vid samma tidpunkt hade 19,4 procent (19,2 procent) av medarbetarna utomnordisk bakgrund.

Medelantal anställda och arbetad tid

Ett annat sätt att beskriva personal är att utgå från arbetad tid och räkna om arbetade timmar till hur många heltider de skulle utgöra under ett år. Det benämns nedan som medelantal anställda och blir mer rättvisande utifrån volym och närvaro eftersom det inte påverkas av om verksamheten har haft många timavlönade eller visstidsanställda som har jobbat kortare perioder.

Tabell 25. Medelantal anställda och arbetad tid i kommunkoncernen och kommunen

	Kommunkoncernen		Kommunen		Förändring i kommunen			
	2025	2024[34]	2025	2024	2025		2024	
Medelantal[35]	11 181	11 194	9 932	9 962	−30	−0,3 %	52	0,5 %
varav kvinnor	7 246	7 263	6 801	6 823	−22	−0,3 %	51	0,7 %
varav män	3 935	3 931	3 131	3 139	−8	−0,3 %	1	0,0 %
Arbetad tid, timmar[36]	–	–	16 885 006	16 935 211	−50 205	−0,3 %	88 650	0,5 %

I kommunkoncernen har medelantalet anställda minskat med 13 stycken jämfört med föregående år. För kommunen har medelantalet minskat med 30 stycken (−0,3 procent) 2025, vilket indikerar en avstannande ökning jämfört med tidigare år. Medelantalet fördelar sig i likhet med föregående år på 68 procent kvinnor och 32 procent män.

När det gäller förändring i arbetad tid är variationen stor mellan nämnderna. Inom brand- och räddningsnämnden, tekniska nämnden och kommunstyrelsen finns de största procentuella ökningarna i arbetad tid. För brand- och räddningsnämnden beror det på en omorganisering för att kunna bemanna Umeåregionens andra heltidsbemannade brandstation. Inom kommunstyrelsens verksamheter har det skett mindre förstärkningar inom HR, Upphandling, Strategisk utveckling och Säkerhet. Tekniska nämndens verksamheter har tagit över en del arbetsuppgifter i egen regi som tidigare har legat på entreprenörer, andra verksamheter eller bolag. Tekniska nämnden har fått nya uppdrag vad gäller bland annat civil beredskap, grön omställning, digitalisering och förstärkningar i en stad som växer.

Ökningen inom individ- och familjenämnden är mindre procentuellt men bidrar mer till helheten eftersom det rör sig om en ökning av 23 årsarbetare. Det beror på bemanning av nya boenden,

[34] Fördelningen mellan medelantal män och kvinnor i kommunkoncernen har uppdaterats för 2024.
[35] Medelantal anställda: Arbetad tid dividerat med 1 700 timmar (genomsnittlig arbetad tid för en person i kommunal sektor under ett år enligt SKR:s schablon).
[36] Arbetad tid i kommunen: Arbetstid enligt sysselsättningsgrad inklusive mer- och övertid, reducerat med all frånvaro. Arbetad tid anges inte för kommunkoncernen.

ökade behov hos vissa brukare och stärkt arbete med tidiga insatser och förebyggande arbete enligt ny socialtjänstlag.

Arbetad tid inom valnämnden har minskat med mer än 60 procent jämfört med föregående år vilket har sin naturliga förklaring i att 2024 var ett valår. Byggnadsnämnden är den nämnd där arbetad tid minskar mest och det beror på anpassning av verksamheten utifrån färre inkomna ärenden om bygglov och att ett nytt verksamhetssystem har införts. Förändring i de stora nämnderna för- och grundskolenämnden och äldrenämnden ger mest utslag för kommunen som helhet med en minskning på totalt 124 årsarbetare. Inom för- och grundskolenämndens verksamhet, där den största minskningen finns, beror det på minskade barnkullar som har lett till anpassning av verksamheten. Inom äldrenämnden förklaras det främst med att det är färre platser inom vård- och omsorgsboenden som varit i drift jämfört med föregående år.

Tabell 26. Medelantal anställda[37] och arbetad tid per nämnd (kommunen)

Nämnd	2025		2024		Förändring		
	Medel-antal anställda	Arbetad tid (timmar)	Medel-antal anställda	Arbetad tid (timmar)	Medel-antal anställda	Arbetad tid (timmar)	Arbetad tid (%)
Brand- och räddningsnämnden	89	151 798	83	140 363	7	11 434	7,5
Byggnadsnämnden	96	162 479	99	168 202	−3	−5 723	−3,5
Fritidsnämnden	166	281 766	167	284 301	−1	−2 535	−0,9
För- och grundskolenämnden	3 391	5 765 216	3 471	5 900 611	−80	−135 395	−2,3
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	915	1 556 230	901	1 531 515	15	24 715	1,6
Individ- och familjenämnden	1 758	2 988 785	1 735	2 949 340	23	39 444	1,3
Kommunstyrelsen	275	466 819	265	450 053	10	16 766	3,6
Kulturnämnden	198	337 396	198	337 119	0	277	0,1
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	68	114 994	67	113 073	1	1 921	1,7
Tekniska nämnden	1 027	1 745 153	981	1 667 630	46	77 523	4,4
Valnämnden	4	6 756	7	11 077	−3	−4 321	−64,0
Äldrenämnden	1 923	3 269 768	1 967	3 344 291	−44	−74 523	−2,3
Överförmyndarnämnden	22	37 847	22	37 636	0	212	0,6
Summa	**9 932**	**16 885 006**	**9 962**	**16 935 211**	**−30**	**−50 205**	**−0,3**

[37] Medeltal anställda och arbetad tid definieras i noter ovan. Förväxla inte medelantal anställda med unikt antal anställda personer.

Förväntad utveckling

Här redovisas förhållanden som är kända om framtiden och förväntningar som berör kommunkoncernen och kommunen, direkt eller indirekt.

Låga födelsetal under de senaste åren får påverkan på drift- och investeringsplanering kommande år för utbildningsverksamheten. Övriga demografiska förändringar i kommunen påverkas främst av att gruppen äldre än 80 år ökar kraftigt, det påverkar äldreomsorgsverksamhetens planering av investeringar och kompetensförsörjning.

Den stora utmaningen är hur kommunkoncernen på kort och lång sikt kan lösa kompetensförsörjning i samtliga verksamheter. Kommunfullmäktige gav inför 2024 kommunstyrelsen och samtliga nämnder i uppdrag att öka omställning för att möta framtida kompetensbrist. Det arbetet fortsätter också kommande år.

Efter att Sverige har varit i en lågkonjunktur de senaste åren är bedömningen för perioden 2026−2027 att Sverige är i en svag högkonjunktur. Utvecklingen för svensk ekonomi påverkas i hög grad av utvecklingen av inhemsk efterfrågan. Hushållens konsumtion förväntas bli den främsta drivkraften, men den har blivit förskjuten då hushållen på grund av en osäker omvärld har hållit tillbaka konsumtionen. Stigande reallöner, lägre bolåneräntor och en finanspolitik som stärker hushållens köpkraft talar för ökad optimism och konsumtion under 2026 och 2027. Osäkerheten hanteras genom att kommunen har ett högre resultatkrav och genom att SKR:s prognoser följs löpande.

En ny socialtjänstlag trädde i kraft 1 juli 2025. Förberedelser inför det har genomförts under 2024−2025, bland annat har en läges- och behovsanalys tagits fram. Umeå kommun har jobbat i samma riktning som lagen under flera år, men anpassningar kommer att behöva göras även i fortsättningen.

Inom de närmaste åren finns ett fortsatt stort behov av större ombyggnads- och underhållsinsatser i några av de bostadsområden som byggdes 1965–1975. Efterfrågan på hyresrätter bedöms vara fortsatt stark och framför allt öka i gruppen äldre kommande år. Hållbarhetsarbetet genomförs genom att bedriva verksamheten på ett ansvarsfullt sätt och skapa lösningar ur ekonomiska, ekologiska och sociala perspektiv.

Energibranschen står inför en behovsdriven omställning när det gäller klimatomställning, digitalisering, elektrifiering och robusthet. Elektrifiering är en grundläggande möjliggörare för att kunna möta uppsatta tillväxt- och klimatmål. Elnätet är en central förutsättning för ökad elektrifiering. Därför genomförs ett omfattande arbete för att bygga om och förstärka regionnätet.

Projektet Hållbar vattenförsörjning för en ny vattentäkt fortsätter.

Utökade lagkrav för utsläpp i vatten, som träder i kraft 2030, påverkar investeringsbehovet när det gäller vattenrening.

Från 1 januari 2027 införs fastighetsnära insamling av förpackningar för alla fastighetsägare.

Ytterligare en brandstation byggs och stationen beräknas tas i bruk i slutet av 2027.

Stora hamninvesteringar ska genomföras 2026–2030 enligt beslut i kommunfullmäktige.

I den nationella transportplanen för 2018–2029 anslog regeringen pengar till Trafikverket för att bygga Norrbotniabanan, sträckan mellan Umeå och Skellefteå. Efter förseningar fortsätter Norrbotniabanan att byggas längs den första etappen mellan Umeå och Dåva deponianläggning. Sträckan Umeå−Dåva beräknas vara klar 2026.

Resultaträkning

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun			
		2025	2024	2025	2024	Budget 2025	Budget-avvikelse 2025
Verksamhetens intäkter	6	5 623	5 657	2 019	2 061	1 686	332
Verksamhetens kostnader	7	−12 954	−13 032	−10 519	−10 502	−10 417	−102
Avskrivningar och nedskrivningar	8	−1 390	−1 268	−708	−645	−705	−3
Verksamhetens nettokostnader		**−8 721**	**−8 643**	**−9 208**	**−9 086**	**−9 436**	**228**
Skatteintäkter	9	8 288	7 886	8 288	7 886	8 303	−15
Generella statsbidrag och utjämning	10	1 448	1 491	1 448	1 491	1 483	−35
Verksamhetens resultat		**1 015**	**734**	**528**	**291**	**350**	**177**
Finansiella intäkter	11	37	45	238	249	284	−46
Finansiella kostnader	12	−344	−474	−336	−407	−439	103
Resultat efter finansiella poster		**708**	**304**	**430**	**133**	**196**	**234**
Extraordinära poster		0	0	0	0	0	0
Årets resultat		**708**	**304**	**430**	**133**	**196**	**234**

Balansräkning

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
		2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Programvaror och licenser	13	36	33	1	2
Goodwill	14	0	0	0	0
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader, anläggningar	15	19 585	18 772	9 991	9 459
Pågående anläggningar	16	3 221	3 080	1 717	1 618
Maskiner och inventarier	17	5 757	5 446	613	554
Finansiella anläggningstillgångar					
Aktier och andelar	18	353	287	401	378
Långfristiga fordringar	19	202	210	8 737	8 535
Summa anläggningstillgångar		**29 153**	**27 828**	**21 459**	**20 546**
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager, exploateringsfastigheter	20	234	228	54	56
Kortfristiga fordringar	21	1 560	1 555	916	883
Kortfristiga placeringar	22	194	198	138	134
Kassa och bank	23	180	217	1	2
Summa omsättningstillgångar		**2 168**	**2 199**	**1 109**	**1 074**
SUMMA TILLGÅNGAR		**31 322**	**30 027**	**22 568**	**21 621**
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	24				
Eget kapital vid årets början		11 892	11 498	6 188	6 057
varav resultatreserv		0	0	0	0
varav resultatutjämningsreserv		903	903	903	903
Årets resultat		708	304	430	133
Eget kapital vid årets slut		12 573	11 892	6 611	6 188
varav resultatreserv		0	0	0	0
varav resultatutjämningsreserv		903	903	903	903
Avsättningar					
Pensioner och liknande förpliktelser	25	1 215	1 178	1 215	1 178
Andra avsättningar	26	1 037	985	126	126
Summa avsättningar		**2 251**	**2 163**	**1 340**	**1 304**
Skulder					
Långfristiga skulder	27	13 465	13 177	12 553	12 221
Skuld investeringsbidrag	28	126	100	126	100
Kortfristiga skulder	29	2 907	2 695	1 938	1 809
Summa skulder		**16 498**	**15 972**	**14 617**	**14 129**
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		**31 322**	**30 027**	**22 568**	**21 621**
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
1. Panter och därmed jämförliga säkerheter	30	**103**	**105**	**1 269**	**1 267**
2. Ansvarsförbindelser					
a) Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulderna eller avsättningarna	31	**2 076**	**2 136**	**2 076**	**2 136**
b) Övriga ansvarsförbindelser	32	**73**	**10**	**73**	**10**

Kassaflödesanalys

mnkr	Not	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
		2025	2024	2025	2024
Resultat efter finansiella poster		708	304	430	133
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet					
Avskrivningar och nedskrivningar, materiella och immateriella anläggningstillgångar		1 390	1 268	708	645
Bolagsskatt		68	70	0	0
Realisationsvinster/-förluster, materiella och immateriella anläggningstillgångar		4	7	4	4
Förändring av avsättningar		89	479	36	426
Övriga inte likviditetspåverkande poster	33	−29	−94	77	−421
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		2 230	2 034	1 255	788
Förändring av rörelsekapital					
Ökning (−)/minskning (+) av varulager		−6	−5	1	16
Ökning (−)/minskning (+) av kortfristiga fordringar		−17	253	−37	233
Ökning (+)/minskning (−) av kortfristiga skulder		212	−276	129	−116
Kassaflöde från förändringar av rörelsekapital		189	−28	94	133
Kassaflöde från den löpande verksamheten		2 419	2 006	1 349	921
Investeringsverksamheten					
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		−66	−16	−23	−15
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		−2 780	−2 684	−1 493	−1 536
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		−14	−8	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		82	194	9	3
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		−2 778	−2 515	−1 507	−1 548
Finansieringsverksamheten					
Förändring av långfristiga fordringar		8	−80	−202	−223
Förändring av långfristiga skulder		288	629	332	838
Investeringsbidrag kommunen		26	15	26	14
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		323	564	157	629
Ökning (+)/minskning (−) av likvida medel		−37	55	−1	2
Likvida medel vid årets början		217	162	2	0
Likvida medel vid årets slut		180	217	1	2

Noter

Not 1. Tillämpade redovisningsprinciper

Lagstiftning och normgivning

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer.

Kommunens bolag redovisar i enlighet med årsredovisningslagen och K3 (Bokföringsnämndens allmänna råd, BFNAR 2012:1). Bolaget Väven i Umeå AB redovisar enligt internationell redovisningsstandard, IFRS. Vid avvikelser mellan regelverken för kommunkoncernen kontra bolagen finns, görs omräkning till LKBR i den sammanställda redovisningen, förutom vad gäller pensioner. Det delägda bolaget Väven i Umeå AB redovisas i den sammanställda redovisningen utifrån principer som beskrivs under rubriken Sammanställd redovisning nedan.

Tillämpade redovisningsprinciper i årsredovisningen överensstämmer med dem som tillämpades när årsredovisning för 2024 upprättades.

Värderings- och omräkningsprinciper

I kommunens bokslut har grundläggande principer som LKBR reglerar tillämpats.

Värdering av tillgångar, avsättningar och skulder baseras på försiktighetsprincipen. Den innebär att tillgångar inte övervärderas och skulder inte undervärderas så att redovisningen tas fram med rimlig försiktighet och ger en försiktig bild av kommunkoncernens resultat och ställning. Avsättningar värderas så att de motsvarar den bästa uppskattningen av det belopp som kommer att krävas för att reglera förpliktelsen.

Tillgångar och skulder har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde om inget annat anges.

Poster i utländsk valuta har omräknats till svenska kronor enligt den växelkurs som gäller på balansdagen.

Klassificering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav tas upp som anläggningstillgångar. Andra tillgångar tas upp som omsättningstillgångar.

Skulder klassificeras som kortfristiga om de har en förfallotid inom ett år från balansdagen. Övriga skulder klassificeras som långfristiga.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster kommer av händelser eller transaktioner som förekommer sällan och är viktiga att informera om vid jämförelse med andra redovisningsperioder. Upplysning om resultateffekten av händelser eller transaktioner som är jämförelsestörande lämnas i enlighet med RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster i separat not till berörda resultatposter i resultaträkningen. Redovisning av jämförelsestörande poster görs för belopp på 30 mnkr eller mer.

Leasing

Från och med årsredovisningen för 2023 redovisar kommunen i enlighet med RKR:s rekommendation R5 Leasing för samtliga leasingavtal som avser fast och lös egendom. I årsredovisningen för 2022 redovisade kommunen i enlighet med RKR:s rekommendation R5 Leasing för samtliga identifierade leasingavtal (hyresavtal)[38] som avser lös egendom och för de största hyresavtalen kopplade till fast egendom. I tidigare rapporter före 2022 avvek kommunen från RKR R5 Leasing och klassificerade samtliga leasingavtal som operationella leasingavtal och leasingavgifterna fördelades linjärt över leasingperioden.

Redovisning av leasade tillgångar enligt RKR R5 görs på olika sätt beroende på om avtalet om finansiering av tillgången har klassificerats som ett finansiellt eller ett operationellt leasingavtal. Ett finansiellt leasingavtal jämställs med ett köp medan ett operationellt är en hyra under en specificerad period. Redovisning av finansiella leasingavtal innebär att en leasingtillgång och en leasingskuld redovisas i balansräkningen.

Vid klassificering av hyresavtal som avser hyra av fast egendom (lokaler) som finansiell leasing har följande principer tillämpats:

- Bedömningen är att kontraktet kommer att förlängas mer än tio år framåt.
- Lokalen eller fastigheten är en specialfastighet, vilket gör att det finns svårigheter att hyra ut till annan hyresgäst utan större ombyggnationer, alternativt att bara kommunen kan hyra.

[38]Ett leasingavtal är ett avtal enligt vilket en leasegivare enligt avtalade villkor under en avtalad period ger en leasetagare rätt att använda en tillgång i utbyte mot betalningar. Leasingavtal kallas ibland hyresavtal, särskilt när det gäller leasing (hyra) av fastighet. Ett finansiellt leasingavtal är ett leasingavtal där ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren.

Avtalet klassificeras som antingen finansiellt eller operationellt beroende på hur avtalet är utformat när det gäller ekonomiska risker och fördelar. Bedömning av om ett leasingavtal ska betraktas som finansiellt eller operationellt utgår från avtalets ekonomiska innebörd. Ett leasingavtal klassificeras som ett finansiellt leasingavtal om det innebär att framtida servicepotential eller ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägande av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Leasingavtal som inte klassificeras som ett finansiellt leasingavtal är ett operationellt leasingavtal.

- Hyresbelopp (årshyra per lokal/fastighet) överstiger 1 mnkr.

Bidrag till infrastruktur

Med bidrag till infrastruktur menas bidrag som kommunen lämnar med stöd av lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter 2 kap. 1−2 §§ till finansiering av en investering i infrastruktur då bidragsmottagaren kommer att äga och förvalta den uppkomna tillgången.

När kommunen har beslutat om och undertecknat medfinansierings-/genomförandeavtal uppstår den legala förpliktelsen[39] och den ekonomiska händelsen ska bokföras. Ingångna medfinansieringsavtal redovisas som avsättning[40] och avser bidrag till Trafikverket för infrastruktur (se not till avsättningar i balansräkningen).

Beslutar kommunen om en avsiktsförklaring för sam- och medfinansiering (görs innan beslut om medfinansierings-/genomförandeavtal) är det en ansvarsförbindelse. Ingången avsiktsförklaring redovisas bland ansvarsförbindelser när beslut har fattats.

Intäkter

Intäkter som hör till räkenskapsåret tas med i bokslutet, oavsett tidpunkt för betalningen. Intäkter tas upp först när samtliga intäktskriterier enligt RKR R2 är uppfyllda:

- Inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla kommunen.
- De eventuella utgifter som har uppkommit eller som förväntas uppkomma till följd av transaktionen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Villkoren för den ekonomiska uppgörelsen har i allt väsentligt fullgjorts.

En intäkt redovisas till det värde kommunen har erhållit eller kommer att erhålla.

EU-bidrag och riktade statsbidrag redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner.

Skatteintäkter redovisas i kommunen det år som de skattskyldigas inkomst tas upp till beskattning. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkterna baseras på SKR:s decemberprognos.

Umeå kommun har inte tagit ut några gatukostnadsersättningar under 2020−2025, vilket gör att några gatukostnadsersättningar inte har redovisats.

[39] En legal förpliktelse uppkommer till följd av ett avtal/ett kontrakt (genom dess uttryckliga eller underförstådda villkor), lag eller annan laglig grund.
[40] En avsättning är en legal förpliktelse som på balansdagen är säker eller sannolik till sin förekomst, men oviss till belopp eller till den tidpunkt då den ska infrias (6 kap. 8 § LKBR).

Klassificering statsbidrag

Statsbidrag redovisas i enlighet med RKR:s förtydliganden. 2025-12-31 redovisas följande generella statsbidrag i likhet med tidigare år:

- utökad bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden.

Kommunen har för 2025 erhållit statsbidraget *Inställda digitala nationella prov* från Skolverket och statsbidraget *För skolor mot brott*. Inga villkor finns och därför redovisas statsbidragen som generella statsbidrag under 2025.

Verksamhetens kostnader

Periodisering

Utgifter redovisas som kostnad det räkenskapsår som kostnaden hör till. Vid periodisering är utgångspunkten leverans av varan eller tjänsten utifrån ingången överenskommelse. Enligt kommunens anvisningar ska väsentliga belopp periodiseras (större än 1,5 prisbasbelopp). Prisbasbeloppet för 2025 är 58 800 kr (57 300 kronor för 2024).

Pensionskostnader

Kostnader för pensioner redovisas enligt blandmodellen (LKBR). Det innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som pensionskostnad det år pensionen utbetalas och för pensioner intjänade efter år 1998 redovisas pensionskostnaden det år pensionen tjänas in. Under året intjänad avgiftsbestämd ålderspension (4,5 procent av lönen) redovisas som kortfristig skuld, till den del den inte har utbetalats och betalas i sin helhet ut till placeringsinstitut utifrån den anställdes individuella val.

Kommunen genomförde 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda 1940–1941. 2007 bildades en pensionsstiftelse i kommunen för före detta anställda födda tidigare än 1936. Kommunen genomförde under 2021 en partiell inlösen av pensioner via en försäkringslösning för anställda födda mellan 1959 och 1962. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarsförbindelse. Gottgörelse från pensionsstiftelsen redovisas som reducering av utbetalda pensioner.

Kommunens bolag tryggar sina pensionsförpliktelser genom en pensionsstiftelse och genom försäkringslösning.

Avskrivningar

För materiella anläggningstillgångar görs avskrivning för hela den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning. Avskrivning beräknas på anskaffningsvärde med avdrag för eventuellt restvärde. Avskrivning beräknas och bokförs från och med månaden efter anskaffning eller att tillgången har tagits i bruk. Mark och konst skrivs inte av.

Komponentavskrivning tillämpas för fastighetsinvesteringar och för investeringar i infrastruktur som gator, vägar, parker, broar och hamnverksamhet för tillgångar med väsentliga och identifierbara komponenter för avskrivning. För beskrivning av komponenter och procentsatser för avskrivning (tabell 26).

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella rättigheter av väsentligt värde som medför framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential tas upp som immateriell anläggningstillgång. Immateriella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning. Enligt LKBR 7 kap. 3 § ska nyttjandeperioden för en immateriell anläggningstillgång uppgå till högst fem år om inte en annan längre tid kan fastställas. Förvärvade IT licenser i kommunen följer avtalsperioden och skrivs av linjärt under avtalstiden som är 3–7 år.

Materiella anläggningstillgångar

Med anläggningstillgångar avses tillgångar som är avsedda att nyttjas stadigvarande i verksamheten. Materiella anläggningstillgångar är anläggningstillgångar som har ett bestående värde för kommunen och som är synligt påvisbara. Tillgångar aktiveras som en anläggningstillgång i balansräkningen när beloppet överstiger ett prisbasbelopp och nyttjandeperioden överstiger tre år.

Materiella anläggningstillgångar redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivning. Avskrivning görs utifrån bedömd nyttjandeperiod. Avskrivningen speglar tillgångens förbrukning och görs linjärt för samtliga tillgångar som är föremål för värdeminskning. Mark och konst skrivs inte av.

Som anskaffningsvärde redovisas kostnader för tillgångens inköp, men inte räntekostnader och andra finansiella kostnader.

Investeringsbidrag redovisas från och med räkenskapsåret 2019 som en långfristig skuld. Skulden upplöses och intäktsförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande. För investeringar anskaffade före 2019 redovisas investeringsbidrag som en minskning av anskaffningsvärdet.

Pågående anläggningar aktiveras som anläggningstillgång när de tas i bruk. Avskrivning av maskiner, inventarier och byggnader börjar när anläggningen är tagen i bruk.

Omprövning nyttjandeperioder – fastighetskomponenter

Fastställda nyttjandeperioder för materiella anläggningstillgångar omprövas systematiskt. För fastighetskomponenter omprövas nyttjandeperioden när det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt, till exempel behov rapporterade från hyresgäster, från fastighetsdriftorganisation eller från besiktningar som genomförs av planeringsingenjörer vid teknisk planering. Det kan även ske vid verksamhetsförändringar, teknikskiften och organisationsförändringar. Inrapportering och besiktning sker löpande under året.

Omprövning av nyttjandeperioden sker alltid för komponenter vars fastställda livslängd går mot sitt slut. Vid denna omprövning sker även en översiktlig bedömning av fastighetens andra stora komponenter.

Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker väsentligt (skiljer sig mer än tre år) från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden för större komponenter (anskaffningsvärde över 25 basbelopp).

Omprövning av nyttjandeperioder – infrastrukturkomponenter

För infrastrukturkomponenter som gator och vägar sker också omprövning av nyttjandeperioden när det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt, till exempel via inventeringar och besiktningar utförda av gatuingenjörer och teknisk personal eller felanmälningar från medborgare. Det kan även ske vid förändringar i stadsplanering, exploatering och förtätningar. Inrapportering och besiktning sker löpande under året. Omprövning av nyttjandeperioden (besiktning) sker alltid för komponenter vars fastställda livslängd går mot sitt slut.

Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker väsentligt (skiljer sig mer än tre år) från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden för större komponenter (anskaffningsvärde över 25 basbelopp).

Umeå kommuns byggnader i form av verksamhetsfastigheter och affärsfastigheter är indelade i sex olika komponentgrupper. Varje komponentgrupp delas därefter upp i sex olika komponenttyper. Respektive komponenttyp har en avskrivningstid mellan 10 och 60 år. Huvudsakligen tillämpas följande nyttjandeperioder:

Tabell 27. Materiella anläggningstillgångar – komponenter och nyttjandeperioder

Anläggningstillgång	Antal komponenter	Nyttjandeperioder
Gator	8	10, 20, 40, 50 och 60 år
Gågata/torg	8	40 år
Broar, tunnlar	5	40 och 80 år
Parker	2–4	5, 15, 20 och 40 år
Hamn	15	10, 15, 20, 25, 30, 40, 50 och 100 år
Byggnader	6	10, 15, 20, 30, 40 och 60 år
Maskiner och inventarier	0	3, 5, 7 och 10 år

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas som det lägsta av anskaffningsvärdet eller verkligt värde. Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp som beräknas inflyta.

Från och med april 2025 bedöms kundfordringar äldre än tre månader som osäkra fordringar och reserveras. Innan dess bedömdes kundfordringar äldre än nio månader som osäkra. För övriga osäkra fordringar har en individuell bedömning gjorts.

Elcertifikat är undantagna eftersom de värderas till marknadsvärde på balansdagen och redovisas som lagertillgång.

Exploateringstillgångar som är under bearbetning för försäljning eller är färdiga att avyttras redovisas som omsättningstillgångar. Principer som tillämpas är att när en detaljplan är fastställd och projektering av tomter har börjat betraktas marken som under bearbetning för försäljning och omklassificeras från anläggningstillgång till omsättningstillgång. Beräkning av anskaffningsvärde och värdering görs i enlighet med BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3), kapitel 13. Anskaffningsvärdet för tomter beräknas per exploateringsetapp och fördelas schablonmässigt på respektive tomt, med yta som fördelningsnyckel.

Pensionsförpliktelser

Kommunen redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den lagstadgade blandmodellen. Det innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse och kostnadsförs först i samband med utbetalning. Blandmodellen innebär också att förmånsbestämd ålderspension och även särskild avtalspension och visstidspensioner som har tjänats in från och med 1998 kostnadsförs löpande och redovisas som avsättning. Avsättningen avser främst pensionsskuld för personer som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp. Förpliktelser för pensioner beräknas enligt gällande praxis i kommunal verksamhet enligt RIPS-riktlinjerna och har beräknats av KPA.

Kommunen har satt av medel till kommunens pensionsstiftelse för tidigare anställda födda före 1936.

Kommunen genomförde under 2021 en partiell inlösen av pensioner via en försäkringslösning för anställda födda mellan 1959 och 1962. Kommunen genomförde 2005 en försäkringslösning för före detta anställda födda 1940–1941. Pensionsförsäkringslösningarna reducerar pensionsförpliktelserna i kommunens ansvarsförbindelse.

Pensionsförpliktelser till anställda i kommunens bolag redovisas enligt K3, förutom för Väven i Umeå AB, i det fallet görs beräkningen enligt IFRS.

Löneskatt har beräknats (24,26 procent) på ansvarsförbindelse och avsättning i kommunen och redovisade pensionskostnader i kommunens bolag.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när en legal förpliktelse uppstår som en följd av en inträffad händelse och det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Kortfristiga skulder

Skulder med förfallotidpunkt inom ett år redovisas som kortfristig skuld. Skulder med förfallotidpunkt senare än ett år redovisas som långfristig skuld. Klassificering mellan långfristiga och kortfristiga lån definieras utifrån ändamålet med lånen och inte efter löptid, då lån med kortare löptid omsätts och ersätts med nya lån.

Beslutade, inte utbetalda bidrag till utomstående har skuldförts i årsbokslutet.

Skuldförvaltning och säkringsredovisning

Finansverksamheten i den kommunala koncernen regleras i kommunfullmäktiges finanspolicy och i kommunstyrelsens regler och riktlinjer för finansiell verksamhet. Finansverksamheten bedrivs inom Umeå kommuns internbank som finansierar den koncerngemensamma skuldportföljen för kommunen och kommunens majoritetsägda bolag med externa krediter. Externa krediter redovisas till nominellt värde.

Lån som tas upp av internbanken och som förfaller till betalning under det kommande året beräknas refinansieras i sin helhet mot bakgrund av det investeringsbehov som kommunkoncernen står inför. Av denna anledning klassificeras alla lån som långfristiga i redovisningen.

Av reglerna för finansverksamheten framgår att ränterisk, det vill säga risken att negativa resultateffekter orsakat av kraftiga ränterörelser, ska begränsas genom spridning av ränteförfall på olika löptider. Kommunkoncernen använder utifrån det räntederivat för att säkra ränterisken. Alla räntederivatinnehav kvalificerar för säkringsredovisning vilket innebär att ingen skuld eller tillgång redovisas för derivat med negativt eller positivt marknadsvärde. Ränteswapparnas kuponger redovisas som en del i räntekostnaderna.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och redovisar in- och utbetalningar under räkenskapsåret. Till posten likvida medel i kassaflödesanalysen klassificeras kassa- och banktillgodohavanden.

Sammanställd redovisning

Den kommunala koncernen i Umeå omfattar kommunen och de kommunala koncernföretagen[41].

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av den kommunala verksamhet som bedrivs, oavsett vilken juridisk person som utför den. Den sammanställda redovisningen i Umeå kommunkoncern omfattar Umeå kommun och bolag som kommunen äger minst 20 procent i röstandel av eller har ett varaktigt betydande inflytande över.

I den sammanställda redovisningen ingår Umeå Kommunföretag AB (100 procent) med dotter- och dotterdotterföretag. Den kommunala koncernen beskrivs i bild 2, kommunkoncernen.

Under 2025 har den kommunala koncernens sammansättning förändrats enligt följande:

- Modity Energy Trading AB ägs till 25 procent av Umeå Energi AB från och med 2025-04-01.
- Bolaget Dåva Deponi och Avfallscenter AB har ändrat namn till Umeå Deponi och Avfallscenter AB per 2025-05-19.

Bedömning har gjorts att Umeå Folkets Husförening u.p.a. inte utgör ett kommunalt koncernföretag utifrån kriterier för betydande inflytande i LKBR. Umeå Folkets Husförening u.p.a. konsolideras därmed inte.

Den sammanställda redovisningen har upprättats utifrån proportionell konsolidering (klyvningsmetoden) från och med årsskiftet 2018/2019, förutom det undantag som beskrivs nedan för Väven i Umeå AB. Klyvningsmetoden innebär att endast ägd andel av de kommunala koncernföretagens[42] räkenskapsposter medtas i de sammanställda räkenskaperna.

Den sammanställda redovisningen utgår från underkoncernernas bokslut. Koncernredovisning i de civilrättsliga koncernerna upprättas utifrån upprättade förvärvsanalyser med full konsolidering när moderbolaget har en röstandel överstigande 50 procent i ett dotterbolag.

Koncerninterna mellanhavanden har eliminerats i de sammanställda räkenskaperna. All kommunkoncernintern fakturering görs utan vinstpåslag. Undantagen utgörs av försäljning av el och bostadsföretagets uthyrning av bostäder och lokaler, som sker på affärsmässiga grunder.

---

[41] Med kommunalt koncernföretag avses enligt lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) en juridisk person över vars verksamhet kommunen har ett varaktigt betydande inflytande. Betydande inflytande definieras som mer än 20 procents ägande, eller om företaget har särskild betydelse för kommunens verksamhet eller ekonomi. Företag som samägs med annan kommun och vars verksamhet är en kommunal angelägenhet anses ha särskild betydelse för kommunens verksamhet och utgör därmed ett kommunalt koncernföretag.

[42] Ett kommunalt koncernföretag är enligt lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR 2:5 §) en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier kommuner har ett *varaktigt betydande inflytande*. Kommuner kan utöva ett sådant inflytande själva eller tillsammans med ett eller flera kommunala koncernföretag. Lagen säger också att ett *betydande inflytande* ska anses finnas vid ett innehav av minst tjugo procent av rösterna i en juridisk persons beslutande organ, om inte annat framgår av omständigheterna. Om inflytandet inte är betydande ska den juridiska personen ändå anses vara ett kommunalt koncernföretag om den har *särskild betydelse* för kommunens verksamhet eller ekonomi.

Bild 2. Umeå kommunkoncern

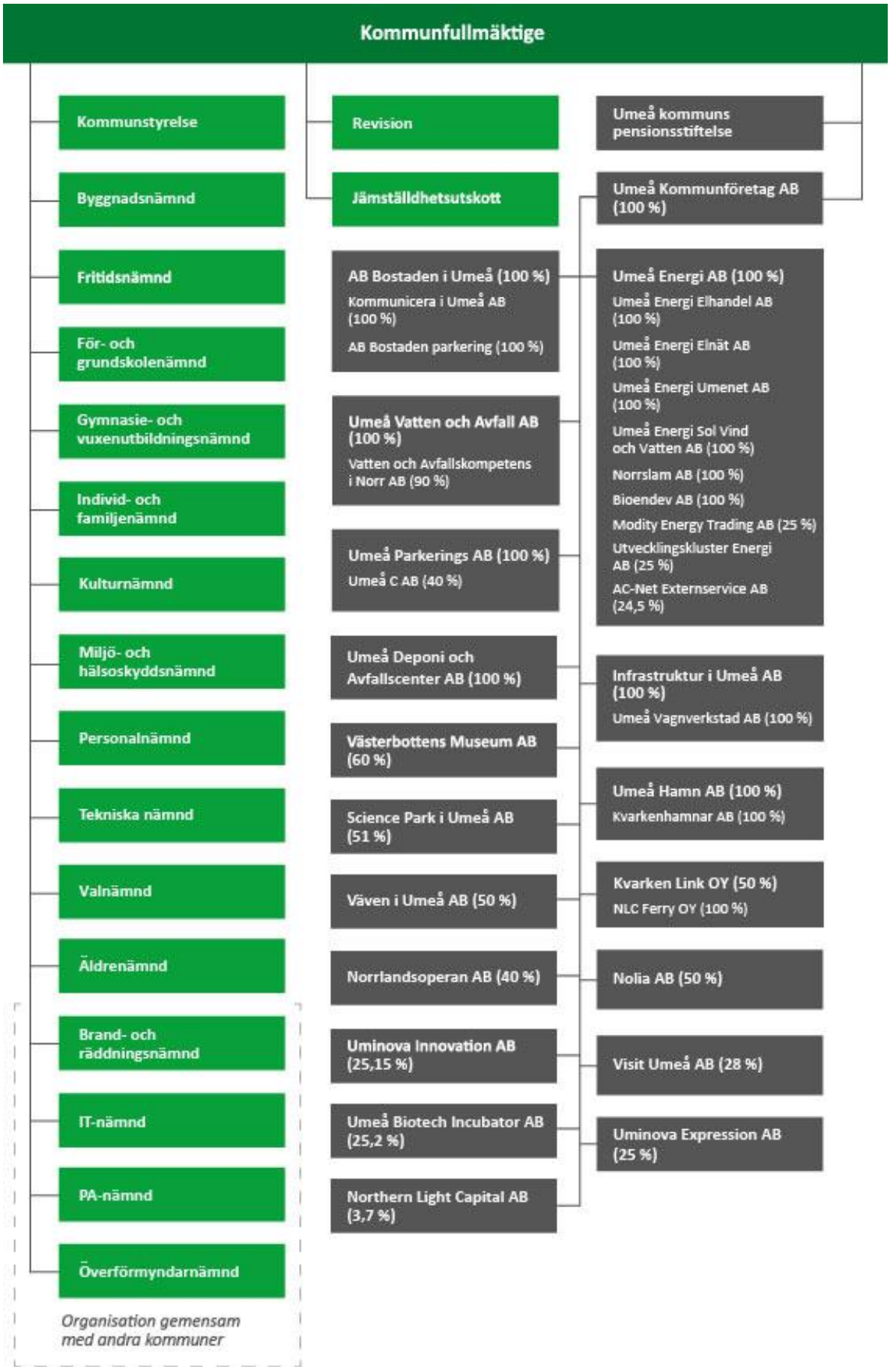

Intressebolaget Väven i Umeå AB konsolideras i den sammanställda redovisningen genom kapitalandelsmetoden. Bolaget tillämpar IFRS-regelverket i sina räkenskaper, vilket innebär att en annan värderingsprincip för tillgångar tillämpas i bolaget jämfört med i kommunen. Bolaget konsolideras i Umeå kommunkoncern enligt kapitalandelsmetoden med åberopande av särskilda skäl (LKBR 12:5), då en justering till kommunens tillämpade redovisningsregler hade medfört en alltför komplicerad omvärdering och omräkning.

Dotterföretagens obeskattade reserver har i balansräkningen betraktats dels som eget kapital (79,4 procent) dels som uppskjuten skatt (20,6 procent). I resultaträkningen har dotterföretagens bokslutsdispositioner exklusive uppskjuten skatt återförts och ingår i posten Förändring av eget kapital.

I den sammanställda redovisningen avviker redovisning av offentliga investeringsbidrag från RKR R2 Intäkter, då de i kommunens bolag redovisas som en minskning av tillgångens värde.

Umeå kommuns VA-verksamhet bedrivs genom kommunkoncernbolaget Umeå Vatten och Avfall AB. Anslutningsavgifter till VA-nätet periodiseras över 30 år.

Behovet av nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar bedöms årligen. Vid varje balansdag analyserar kommunkoncernen redovisade värden för materiella och immateriella anläggningstillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Om det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknar kommunkoncernen återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör. Vid varje balansdag bedöms också om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen helt eller delvis.

Principer för drift- och investeringsredovisning

Kommunens drift- och investeringsbudget bygger på en budget från kommunfullmäktige med nettoanslag till var och en av kommunens styrelse och nämnder. Under 2025 har tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder beslutats (bilaga 7).

Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Det innebär att kapitalkostnader inte fördelas internt utan redovisas gemensamt för hela kommunen.

På lönekostnader läggs ett kalkylmässigt personalomkostnadspålägg, som redovisas i internredovisningen för styrelse och nämnders verksamheter. Skillnaden mellan faktiskt och kalkylmässigt personalomkostnadspålägg redovisas centralt i kommunstyrelsen.

Kommunens drift- och investeringsbudget bygger på ett personalomkostnadspålägg på 40,84 procent (44,05 procent) och kapitalkostnader för avskrivning och ränta som baseras som föregående år på en internränta om 2,5 procent (2,5 procent).

Avskrivningar redovisas i driftredovisningen under kommunstyrelsen, som en kommungemensam kostnad.

Sambandet mellan drift- och investeringsredovisning och årsredovisningens övriga delar framgår översiktligt nedan. Driftredovisningen summeras i resultaträkningsposten verksamhetens nettokostnad, utifrån vad som har beskrivits ovan om redovisningsprinciper för drifts- och investeringsredovisningen. Investeringsredovisningen summeras i kassaflödesrapportens poster investering i immateriella och materiella anläggningstillgångar.

Bild 3. Beskrivning av drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

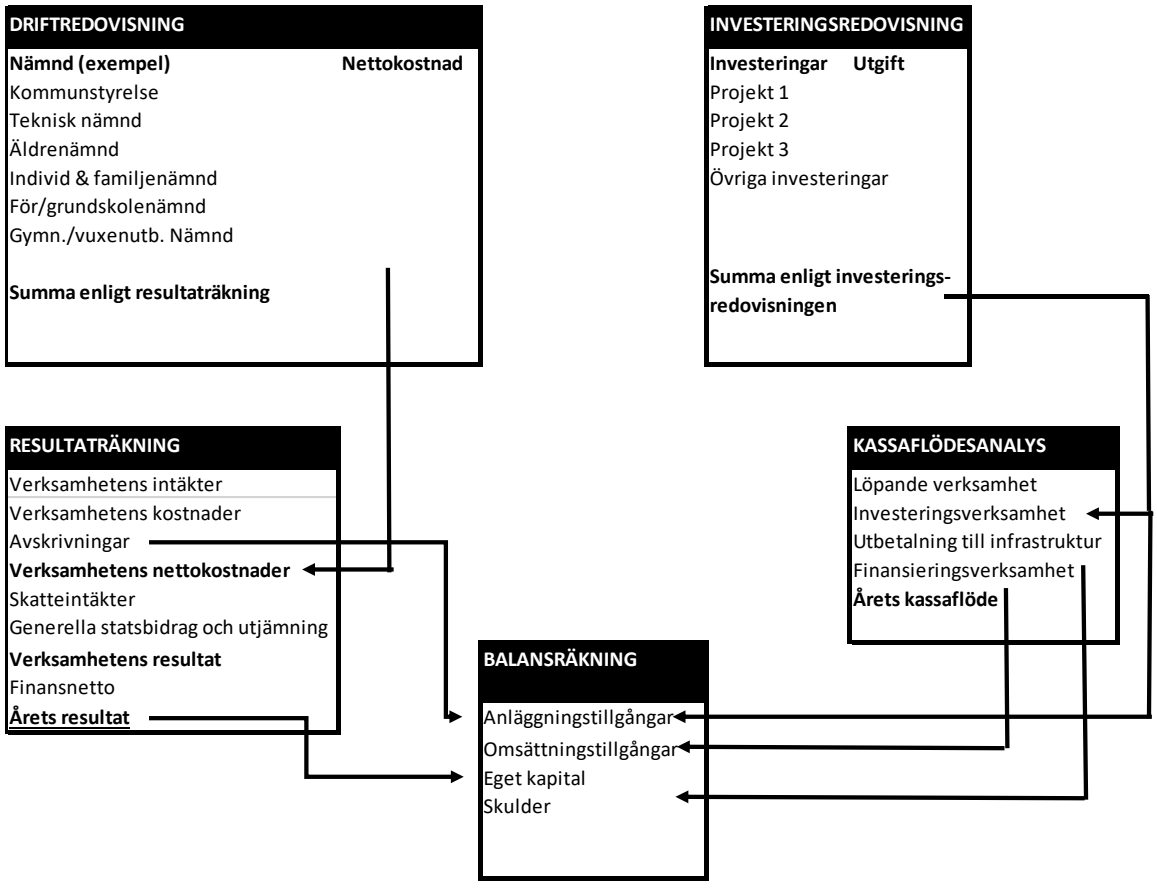

Not 2. Effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar[43]

Under året har inga ändrade uppskattningar och bedömningar gjorts. Några väsentliga effekter av ändrade uppskattningar och bedömningar har därför inte inträffat.

Not 3. Upplysning om upprättade särredovisningar

Följande särredovisningar har upprättats inom kommunkoncernen under räkenskapsåret:

Redovisningen avser	Lag	Finns tillgänglig på/hos:
Årsrapport vatten och avlopp	Lag om allmänna vattentjänster	www.vakin.se
Årsrapport avfall och återvinning	Kommunallagen (självkostnadsprincipen), miljöbalken (27:5) samt Guide 16 (Avfall Sverige)	www.vakin.se
Hållbarhetsrapport	Årsredovisningslagen	www.vakin.se
Elnätsverksamhet	Ellagen (1997:857)	Umeå Energi AB
Fjärrvärmeverksamhet	Fjärrvärmelag (2008:263)	Umeå Energi AB
Öppen redovisning	Lag (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera (transparenslagen)	Umeå Energi AB
Separat redovisning	Lag (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser med mera (transparenslagen)	Umeå Energi AB

Not 4. Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster kommer av händelser eller transaktioner som förekommer sällan och är viktiga att informera om vid jämförelse med andra redovisningsperioder. Upplysning om resultateffekten av händelser eller transaktioner som är jämförelsestörande lämnas i denna not.

I denna årsredovisning redovisas jämförelsestörande poster som för 2025 eller för jämförelseåret 2024 uppgår till ett belopp om 30 mnkr eller mer.

De kraftintäkter som överstiger genomsnittet av utfallet de senaste fem åren redovisas som en jämförelsestörande post.

Några jämförelsestörande poster har inte identifierats för innevarande och föregående år.

Tabell 28. Jämförelsestörande poster (poster under 30 mnkr redovisas inte)

Jämförelsestörande poster (mnkr)	Beskrivning	Kommunkoncern		Kommun	
		2025	2024	2025	2024
Verksamhetens intäkter ökar /minskar (+/−)		0	0	0	0
Summa jämförelsestörande poster		**0**	**0**	**0**	**0**

Några extraordinära poster har inte identifierats.

[43] Enligt RKR R12 är uppskattningar och bedömningar antaganden som måste göras som underlag för mätning inom ramen för fastställda redovisningsprinciper.

Not 5. Kostnad för räkenskapsrevision

Här redovisas kostnad för räkenskapsrevision i kommunkoncernen och kommunen. Med räkenskapsrevision menas granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning. Kostnader för övrig revision redovisas också nedan. I den ingår förtroendevalda revisorers och lekmannarevisorers granskning av verksamheten och annan revision som har genomförts, men som inte är räkenskapsrevision.

Kostnad för räkenskapsrevision (tkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2025	2024	2025	2024
Sakkunnigt biträde	450	450	450	450
Förtroendevalda revisorer	95	90	95	90
Auktoriserade revisorer	1 586	1 610	0	0
Total kostnad för räkenskapsrevision	**2 131**	**2 150**	**545**	**540**
Kostnader för övrig revision				
Sakkunnigt biträde	2 665	2 602	2 271	2 488
Förtroendevalda revisorer	811	968	726	888
Lekmannarevision	623	636	0	0
Total kostnad för övrig revision	**4 099**	**4 206**	**2 997**	**3 376**
Total kostnad för revision	**6 230**	**6 356**	**3 542**	**3 916**

Räkenskaperna granskas i enlighet med standard för kommunal räkenskapsrevision. Det sakkunniga biträdets yttrande om och granskning av bokslut och årsredovisning kommer att finnas på kommunens webbplats; www.umea.se/redovisning.

Noter till resultaträkningen

Not 6: Verksamhetens intäkter (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2025	2024	2025	2024
Försäljningsintäkter	3 284	3 525	113	114
Försäljning elkraft	200	192	200	192
Taxor och avgifter	968	921	426	410
Hyror och arrenden	373	343	223	207
Erhållna statliga bidrag	780	743	740	699
Erhållna EU-bidrag	54	26	29	21
Övriga erhållna bidrag	88	212	54	140
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	212	242	185	216
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	42	60	42	60
Realisationsvinster försäljning av anläggningstillgångar	7	3	7	3
Övriga verksamhetsintäkter	602	333	0	0
Summa kommun	**6 610**	**6 600**	**2 019**	**2 061**
Avgår interna poster	−987	−944	0	0
Summa verksamhetens intäkter	**5 623**	**5 657**	**2 019**	**2 061**

Not 7: Verksamhetens kostnader (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Personalkostnader exklusive pensionskostnader	−6 943	−6 804	−6 115	−5 964
Pensionskostnader	−502	−687	−436	−625
Lämnade bidrag	−557	−547	−557	−547
Köp av verksamhet	−1 525	−1 525	−1 525	−1 525
Lokal- och markhyror, leasing av inventarier*	−1 110	−1 439	−356	−345
Material och energi	−1 511	−962	−589	−542
Fastighetskostnader	−294	−356	−294	−356
Konsulttjänster och övriga tjänster	−818	−742	−325	−272
Realisationsförluster och utrangeringar	−14	−10	−3	−7
Anskaffningskostnad för sålda exploateringsfastigheter	−8	−28	−8	−28
Bolagsskatt	−68	−70	0	0
Övriga rörelsekostnader	−590	−807	−311	−291
Summa kommun	**−13 941**	**−13 976**	**−10 519**	**−10 502**
*Varav leasing av maskiner och inventarier i kommunen 49 mnkr (44 mnkr)				
Avgår interna poster	987	944	0	0
Summa verksamhetens kostnader	**−12 954**	**−13 032**	**−10 519**	**−10 502**

Not 8: Avskrivningar och nedskrivningar (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Avskrivning programvaror och licenser	−8	−12	−1	−2
Avskrivning mark, byggnader och tekniska anläggningar	−749	−692	−441	−403
Avskrivning maskiner och inventarier	−476	−458	−149	−134
Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar	−54	0	0	0
Återföring tidigare nedskrivning maskiner och inventarier på grund av utrangering	0	0	0	0
Avskrivning finansiell leasing, fastighet och lokaler	−77	−80	−117	−106
Avskrivning finansiell leasing maskiner och inventarier	−26	−26	0	0
Summa	**−1 390**	**−1 268**	**−708**	**−645**

Not 9: Skatteintäkter (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Preliminär kommunalskatt	8 332	7 895	8 332	7 895
Preliminär slutavräkning innevarande år	−43	25	−43	25
Slutavräkningsdifferens föregående år	−1	−34	−1	−34
Summa	**8 288**	**7 886**	**8 288**	**7 886**

Not 10: Generella statsbidrag och utjämning (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Inkomstutjämningsbidrag	1 434	1 402	1 434	1 402
Kostnadsutjämningsbidrag	−857	−858	−857	−858
Regleringsbidrag	355	407	355	407
Bidrag för LSS utjämning	214	218	214	218
Kommunal fastighetsavgift	295	280	295	280
Stöd för att stärka välfärden	7	43	7	43
Summa	**1 448**	**1 491**	**1 448**	**1 491**

Not 11: Finansiella intäkter (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Ränteintäkter	23	15	229	240
Borgensavgifter, övriga finansiella intäkter	13	29	4	4
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	0	0	4	4
Ersättning från överskottsfond	2	1	2	1
Summa	**37**	**45**	**238**	**249**

Not 12: Finansiella kostnader (mnkr)	2025	2024	2025	2024
Räntekostnader lån inklusive erhållna räntebidrag	−302	−320	−301	−316
Räntekostnad, värdesäkring pensionsåtaganden	−35	−73	−35	−73
Räntekostnad på löneskatt	−7	−15	0	−18
Reaförlust aktier och andelar	−1	−66	0	0
Bankavgifter och övriga finansiella kostnader	0	0	0	0
Summa	**−344**	**−474**	**−336**	**−407**
Internbankens genomsnittliga upplåningsränta efter räntesäkring			2,12 %	2,35 %
Internbankens genomsnittliga upplåningsränta före räntesäkring			2,55 %	3,96 %
Räntesäkringen har påverkat kostnaden med (mnkr)			−45	−159

Noter till balansräkningen

Not 13: Programvaror och licenser (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	228	285	23	23
Inköp	14	8	0	0
Överföringar	−3	0	0	0
Försäljningar och utrangeringar	−4	−66	0	0
Utgående anskaffningsvärde	235	228	23	23
Ingående ackumulerade avskrivningar	−195	−183	−22	−20
Årets avskrivning	−8	−12	−1	−2
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	4	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	−199	−195	−23	−22
Utgående planenligt restvärde	**36**	**33**	**1**	**2**
Genomsnittlig nyttjandeperiod (år)	6	6	6	7

Not 14: Goodwill (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	11	11	0	0
Utgående anskaffningsvärde	11	11	0	0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0	0	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	0	0	0
Ingående ackumulerade nedskrivningar	−11	−11	0	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	−11	−11	0	0
Utgående planenligt restvärde	**0**	**0**	**0**	**0**

Not 15: Mark, byggnader och tekniska anläggningar (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	28 441	25 717	13 573	12 314
Rättelse	−7	0	−7	0
Inköp	680	821	555	530
Försäljningar och utrangeringar	−174	−197	−142	−31
Överföringar	1 043	2 101	691	759
Utgående anskaffningsvärde	29 983	28 441	14 670	13 573
Ingående ackumulerade nedskrivningar	−27	−27	−27	−27
Utgående ackumulerade nedskrivningar	−27	−27	−27	−27
Ingående ackumulerade avskrivningar	−10 471	−9 878	−5 671	−5 291
Årets avskrivning	−749	−692	−441	−403
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	101	98	77	24
Utgående ackumulerade avskrivningar	−11 119	−10 471	−6 035	−5 671
Finansiella leasingavtal, lokaler och fastigheter:				
Ingående anskaffningsvärde	1 761	1 930	2 808	2 530
Rättelse	14	−86	0	0
Ny anskaffning	0	57	0	418
Avslutade avtal	−98	−140	−98	−140
Omvärderade avtal	0	0	−81	0
Utgående anskaffningsvärde	1 677	1 761	2 630	2 808
Ingående ackumulerade avskrivningar	−934	−954	−1 224	−1 133
Omklassificering	−14	86	0	0
Årets avskrivning	−77	−80	−117	−106
Avslutade avtal	94	14	94	14
Utgående anskaffningsvärde	−930	−934	−1 248	−1 224
Redovisat restvärde finansiella leasingavtal, lokaler och	747	827	1 382	1 584
Utgående planenligt restvärde	**19 585**	**18 772**	**9 991**	**9 459**
Finansiella leasingavtal				
Totala minimileaseavgifter	455	525	2 246	2 597
Framtida finansiella kostnader	−55	−71	−571	−730
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	399	454	1 676	1 867
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	50	49	110	105
Senare än 1 år men inom 5 år	186	198	458	453
Senare än 5 år	163	207	1 108	1 310
Totala minimileaseavgifter	399	454	1 676	1 867
Genomsnittlig nyttjandeperiod materiella tillgångar (år)				
Verksamhetsfastigheter	46	46	24	24
Affärsfastigheter	30	30	32	32
Publika fastigheter	37	37	38	39
Övriga fastigheter	20	20	21	21
Redovisat restvärde materiella tillgångar				
Markreserv	104	101	104	101
Verksamhetsfastigheter	16 332	15 976	5 356	5 080
Affärsfastigheter	338	309	338	309
Publika fastigheter	2 683	2 243	2 683	2 243
Andra fastigheter	128	143	128	143
Summa	19 585	18 772	8 609	7 876

Not 16: Pågående anläggningar (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	3 080	3 939	1 618	1 553
Inköp	1 774	1 542	833	829
Överföringar	−1 633	−2 400	−733	−764
Utgående anskaffningsvärde	**3 221**	**3 080**	**1 717**	**1 618**

Not 17: Maskiner och inventarier (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	12 702	12 229	1 539	1 378
Inköp	326	322	166	177
Förändrat ägande dotterbolag	0	20	0	0
Valutaomräkning maskiner i Kvarken Link OY	−40	23	0	0
Försäljningar och utrangeringar	−61	−154	−7	−21
Överföringar	582	262	42	5
Utgående anskaffningsvärde	13 509	12 702	1 739	1 539
Ingående nedskrivning	−193	−193	−4	−4
Försäljning, utrangering	−1	0	0	0
Årets nedskrivning	−54	0	0	0
Utgående nedskrivning	−248	−193	−4	−4
Ingående ackumulerade avskrivningar	−7 064	−6 688	−982	−867
Förändrat ägande dotterbolag	0	−13	0	0
Valutaomräkning maskiner i Kvarken Link OY	3	0	0	0
Årets avskrivning	−502	−484	−149	−134
Avskrivning försäljningar och utrangeringar	58	122	7	19
Utgående ackumulerade avskrivningar	−7 505	−7 064	−1 124	−982
Utgående planenligt restvärde	**5 757**	**5 446**	**611**	**554**
Varav finansiella leasingavtal				
Ingående anskaffningsvärde	773	726	2	2
Rättelse	0	47	0	0
Ny anskaffning	0	0	0	0
Utgående anskaffningsvärde	773	773	2	2
Ingående ackumulerade avskrivningar	−372	−316	−1	0
Rättelse	0	−32	0	0
Försäljningar och utrangeringar	0	0	0	0
Årets avskrivning	−26	−24	0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	−398	−372	−1	−1
Redovisat restvärde finansiella leasingavtal	375	400	1	1
Totala minimileaseavgifter	376	411	1	2
Framtida finansiella kostnader	−12	−25	0	0
Nuvärdet av minimileaseavgifterna	364	386	1	1
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:				
Inom 1 år	24	26	0	0
Senare än 1 år men inom 5 år	340	373	0	1
Senare än 5 år	1	1	1	1
Totala minimileaseavgifter	364	400	1	1
Genomsnittlig nyttjandeperiod (antal år)				
Maskiner och inventarier	25	25	7	7

Not 18: Aktier och andelar (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående anskaffningsvärde	303	287	379	369
Anskaffning	66	16	22	9
Förändring kapitalandel i intressebolag inklusive utdelning	0	0	0	0
Överföringar	0	0	1	0
Utgående anskaffningsvärde	369	303	402	379
Ingående nedskrivning	−16	−15	−1	0
Årets nedskrivning	0	−1	0	−1
Återföring nedskrivning	0	0	0	0
Utgående nedskrivning	−16	−16	−1	−1
Utgående anskaffningsvärde	**353**	**287**	**401**	**378**

Not 19: Långfristiga fordringar (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Lån till Umeå Kommunföretag AB	0	0	8 650	8 448
Lån till Umeå Folkets Husförening	81	85	81	85
Parkeringsköp	0	0	6	1
Övriga långfristiga fordringar	121	125	0	0
Summa långfristiga fordringar	**202**	**210**	**8 737**	**8 535**

Not 20: Förråd, lager och exploateringsfastigheter (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Förråd, lager	181	174	2	1
Exploateringsfastigheter	53	54	53	54
Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	**234**	**228**	**54**	**56**

Not 21: Kortfristiga fordringar (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Kundfordringar*	264	241	96	88
Interimsfordringar	804	808	449	464
Övriga kortfristiga fordringar	491	506	371	331
Summa kortfristiga fordringar	**1 560**	**1 555**	**916**	**883**
*Varav fordringar i kommunen som är äldre än en månad 15 (15) mnkr				

Not 22: Kortfristiga placeringar (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Övriga kortfristiga placeringar				
Anskaffningsvärde	120	128	134	130
Värdereglering	73	70	4	4
Summa kortfristiga placeringar	**194**	**198**	**138**	**134**

Not 23: Kassa och bank (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Kassa och bank	180	217	1	2
Summa likvida medel	**180**	**217**	**1**	**2**

Not 24: Förändring i eget kapital (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Eget kapital ingående värde enligt årsredovisning	11 892	11 498	6 188	6 057
Rättelse av fel, Svenska kommunförsäkrings AB	0	−7	0	−6
Rättelse av fel, placeringstillgång, pensionsstiftelse	7	186	0	129
Valutadifferenser i utländska koncernföretag	−28	15	0	0
Rättelse av fel, medfinansieringsprojekt	0	−126	0	−126
Direktavskrivning kraftverk	−7	0	−7	0
Rättelse av fel, diff IB uppskjuten skatt	0	−1	0	0
Omföring till resultatutjämningsreserv*	0	23	0	0
Periodens resultat	708	304	430	133
Summa eget kapital exklusive resultatutjämningsreserv	**12 573**	**11 892**	**6 611**	**6 188**
varav resultatreserv	0	0	0	0
varav resultatutjämningsreserv	903	903	903	903

*Avsättning 2023: 43 mnkr, 2022: 47 mnkr, 2021: 251 mnkr, 2020: 283 mnkr, 2019: 116 mnkr, 2017: 163 mnkr

Not 25: Avsättningar pensioner/förpliktelser (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Pensionsavsättning ingående värde inklusive löneskatt	1 178	878	1 178	878
Nyintjänad pension	24	197	24	197
Årets utbetalningar	−29	−28	−29	−28
Ränte- och basbeloppsuppräkning	35	73	35	73
Förändring av löneskatten	7	59	7	59
Övrigt	0	−1	0	−1
Pensionsavsättning utgående värde inklusive löneskatt	**1 215**	**1 178**	**1 215**	**1 178**

Not 26: Andra avsättningar (mnkr)	2025−12-31	2024−12-31	2025-12-31	2024-12-31
Uppskjuten skatteskuld i koncernbolagen	845	802	0	0
Avsättning för återställande av Dåva deponi	34	31	0	0
Återställning mark vid nedmontering vindkraftverk och torvtäkt	13	12	0	0
Skadeersättning till fastigheter på grund av den allmänna VA-anläggningen	20	13	0	0
Bidrag infrastruktur*	126	126	126	126
Summa andra avsättningar	**1 037**	**985**	**126**	**126**

*Bidrag till Trafikverket avser rondell Tomtebo och Norrbotniabanan. Avtalen tecknades 2023 respektive 2016. Utbetalningar bedöms börja under perioden 2027−2030.

Not 27: Långfristiga skulder (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Lån från kreditinstitut inklusive nyttjad checkräkningskredit, kommunen	2 206	1 874	2 206	1 874
Lån från kreditinstitut inklusive nyttjad checkräkningskredit, koncernföretag	9 714	9 598	8 731	8 534
Långfristig extern finansiell leasingskuld, kommunen	897	982	1 566	1 764
Övriga långfristiga skulder	647	722	49	49
Summa långfristiga skulder	**13 465**	**13 177**	**12 553**	**12 221**

Not 28: Långfristig skuld investeringsbidrag (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående värdeskuld, investeringsbidrag	109	92	109	92
Ny skuld, investeringsbidrag	29	17	29	17
Utgående skuld, investeringsbidrag	138	109	138	109
Ingående upplösning skuld, investeringsbidrag	−9	−7	−9	−7
Årets upplösning	−3	−2	−3	−2
Utgående upplösning skuld, investeringsbidrag	−12	−9	−12	−9
Utgående skuld investeringsbidrag	**126**	**100**	**126**	**100**

Not 29: Kortfristiga skulder (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Leverantörsskulder	902	851	575	531
Kortfristig del av långa lån	42	23	0	0
Kortfristig del extern finansiell leasingskuld, kommunen	79	76	110	105
Övriga interimsskulder	1 256	1 250	925	839
Övriga kortfristiga skulder	628	495	328	334
Summa kortfristiga skulder	**2 907**	**2 695**	**1 938**	**1 809**

Not 30: Panter och därmed jämförliga säkerheter (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Borgensåtaganden				
Kommunägda företag				
Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB	0	0	32	32
Umeå Kommunföretag AB	0	0	360	360
Umeå Energi AB	0	0	408	405
Kvarken Link OY	0	0	370	370
Summa kommunägda företag	0	0	1 170	1 166
Extern borgen				
Bostadsändamål	56	56	56	56
Övrig borgen	43	44	43	44
Totalt borgensåtaganden	**99**	**100**	**1 269**	**1 267**
Infriande av borgen	0	0	0	0
Panter				
Fastighetsinteckningar	2	2	0	0
Övrigt	2	2	0	0
Totalt panter	**4**	**4**	**0**	**0**
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	**103**	**105**	**1 269**	**1 267**

Not 31: Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna (mnkr)	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inklusive löneskatt	2 136	2 091	2 136	2 091
Årets utbetalningar	−126	−128	−126	−128
Ränte- och basbeloppsuppräkningar	72	133	72	133
Nyintjänad pension	0	0	0	0
Övrigt	5	31	5	31
Förändring av löneskatten	−12	9	−12	9
Pensionsförpliktelser utgående värde inklusive löneskatt	**2 076**	**2 136**	**2 076**	**2 136**
Varav utgående värde, pensionsförpliktelse inklusive särskild löneskatt tryggat i stiftelse	49	58	49	58
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Aktualiseringsgrad (%)	97	97	97	97
Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension enligt PBF	5	3	5	3
Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL	231	150	231	150
Antal anställda med rätt till visstidspension	0	0	0	0
Pensioner för tidigare anställda födda 1935 och tidigare är tryggade genom Umeå kommuns pensionsstiftelse. Förpliktelsen för gruppen uppgår till 49 mnkr (58 mnkr) inklusive löneskatt. Anskaffningsvärde fondandelar i stiftelsen 120 mnkr (120 mnkr) och marknadsvärde fondandelar 186 mnkr (191 mnkr).				
Pensioner för före detta anställda födda 1940−1941 är tryggade genom försäkring tecknad 2005 varvid den totala förpliktelsen minskades med 88 mnkr. Ytterligare en försäkring för urval av årgång 1959−1963 tecknades under 2021 varvid förpliktelsen minskades med 139 mnkr. Överskottsmedel med 0 mnkr (0 mnkr) finns i försäkringarna.				

Not 32: Övriga ansvarsförbindelser	2025-12-31	2024-12-31	2025-12-31	2024-12-31
Kommunens förvaltade donationsstiftelser	2	10	2	10
Avsiktsförklaring Trafikverket, trafikplats Dåva	71	0	71	0
Summa övriga ansvarsförbindelser	**73**	**10**	**73**	**10**
Umeå kommun har i maj 1993 ingått en solidarisk borgen för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s medlemmar i Kommuninvest Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 260 kommuner som per 2025-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser.				
Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.				
Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Umeå kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2025-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 611 026 982 112 kronor och totala tillgångar till 636 322 976 082 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 11 458 601 163 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 11 869 097 371 kronor.				

Noter till kassaflödesanalysen

Not 33: Övriga inte likviditetspåverkande poster (mnkr)	Umeå kommunkoncern		Umeå kommun	
	2025	2024	2025	2024
Redovisning av pensionsstiftelse resultatpåverkan	0	0	0	130
Investeringar finansiell leasing	0	0	0	-419
Valutaeffekt utländska dotterbolag	−28	15	0	0
Avyttring Folkets hus	0	23	0	0
Rättelse av fel, finansiella tillgångar	0	−6	0	−6
Rättelse av fel, medfinansiering infrastruktur	0	−126	0	−126
Omklassificering avtal finansiell leasing	0	0	84	0
Rättelse av fel, tillgångar	−1	0	−8	0
Summa	**−29**	**−94**	**77**	**−421**

Driftredovisning

I driftredovisningen redovisas en avstämning av utfall mot kommunfullmäktiges budget för den verksamhet som bedrivs i kommunens styrelse och nämnder. I driftredovisningen redovisas budgetavvikelsen för verksamhetens nettokostnad, men inte skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning eller finansiella intäkter och kostnader.

Tabell 29. Driftredovisning per nämnd

Driftredovisning per nämnd (mnkr)[44]	2025		Budget-avvikelse 2025		Prognos helår augusti 2025	Prognos-avvikelse helår 2025	2024	Budget-avvikelse 2024	
	utfall	budget	mnkr	%			utfall	mnkr	%
Kommunfullmäktige (revision)	−3	−4	1	−25	0	1	−4	0	0
Kommunstyrelsen[45]	−1 103	−1 196	93	−8	55	38	−1 063	148	−12
Valnämnden	−3	−3	0	0	0	0	−18	1	−6
För- och grundskolenämnden[49]	−2 286	−2 338	52	−2	18	34	−2 307	2	0
Äldrenämnden[46]	−1 329	−1 397	68	−5	54	14	−1 347	0	0
Tekniska nämnden	−1 564	−1 554	−9	1	1	−11	−1 509	−35	2
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden[49]	−632	−652	20	−3	22	−2	−601	19	−3
Individ- och familjenämnden	−1 791	−1 774	−17	1	−38	21	−1 737	−48	3
Fritidsnämnden	−158	−159	1	−1	1	0	−153	0	0
Kulturnämnden	−169	−170	0	0	0	0	−166	0	0
Byggnadsnämnden	−50	−63	13	−21	10	3	−69	−10	17
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	−21	−22	1	−5	0	1	−21	−1	5
Personalnämnden	−1	−1	0	0	0	0	−1	0	0
Överförmyndarnämnden	−15	−16	1	−6	2	−1	−14	2	−13
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	−83	−86	3	−3	2	1	−76	−3	4
IT-kapacitetsnämnden, gemensam, Umeå/Skellefteå	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PA-nämnden, gemensam, Umeåregionen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa verksamhetens nettokostnader	**−9 208**	**−9 436**	**227**	**−2**	**126**	**102**	**−9 086**	**76**	**−1**

[44] Beloppen ovan är avrundade till närmsta miljontals kronor.

[45] I kommunfullmäktiges budgetbeslut för kommunstyrelsen ingår även finansiell kostnad för pensioner i anslaget. Då redovisning av finansiell leasing görs redovisas finansiella kostnader för dessa kontrakt på kommunstyrelsen. Dessa kostnader redovisas inte i ovan nämnda sammanställning, de redovisas bland finansiella intäkter och kostnader och ingår inte i verksamhetens nettokostnader.

[46] 2024-12-31 redovisades bidrag för Minskad timanställning och Utökad bemanning sjuksköterskor, Upprätthålla kvalitet i undervisningen och Allmänna val (EU-val) som generella statsbidrag, i enlighet med RKR:s normering. Under 2025 har Utökad bemanning sjuksköterskor fortsatt och ytterligare två statsbidrag har tillkommit.
2025-12-31 redovisas därmed följande generella statsbidrag: Utökad bemanning sjuksköterskor (6,0 mnkr), Inställda digitala nationella prov (0,7 mnkr) och statsbidrag För skolor mot brott (0,7 mnkr).
Det innebär att i driftredovisningen per 2025-12-31 ingår inte generella statsbidrag med följande belopp: äldrenämnden: (6,0 mnkr), för- och grundskolenämnden (0,3 mnkr) och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (0,4 mnkr).

Ramjusteringar

Under året beslutades om ramjusteringar mellan nämnder vad gäller driftbudgeten. Samtliga ramjusteringar och datum för beslut framgår av bilaga 7. Den budget som redovisas i årsredovisningen är budget efter dessa ramjusteringar.

Budgetavvikelse per nämnd

Styrelse och nämnders sammantagna utfall mätt utifrån verksamhetens nettokostnader enligt RKR:s normering är 9 208 (9 086 mnkr) för 2025. Det är 122 mnkr högre nettokostnader jämfört med samma period föregående år.

Styrelse och nämnder redovisar ett utfall för verksamhetens nettokostnader som är 227 mnkr lägre än budget (föregående år 76 mnkr lägre än budget).

De största budgetavvikelserna har kommunstyrelsen (93 mnkr), äldrenämnden (68 mnkr), för- och grundskolenämnden (52 mnkr), gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (20 mnkr), byggnadsnämnden (13 mnkr) och individ- och familjenämnden (−17 mnkr).

Kommunstyrelsens budgetavvikelse förklaras främst av lägre pensionskostnader och högre resultat från krafthandelsverksamheten.

Äldrenämndens budgetavvikelse förklaras främst av väsentligt lägre efterfrågan på hemtjänst än beräknat och färre platser i drift vid utökning inom särskilda boenden.

För- och grundskolenämndens budgetavvikelse förklaras främst av lägre volymer inom förskoleverksamheten, grundskola och nyanlända än budgeterat och vakanser inom pågående förvaltningsdelning som genomförs 2026.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens budgetavvikelse förklaras främst av att kostnadsutvecklingen för flyktingmottagande inte har ökat i samma utsträckning som erhållna statsbidrag.

Byggnadsnämndens budgetavvikelse förklaras främst av att intäktsnivån har återhämtat sig och är högre än förväntat, men också av ett antal intäktsposter av engångskaraktär.

Individ- och familjenämndens negativa budgetavvikelse förklaras främst av underskott kopplat till prisökningar för placeringar och viten för beslutade boendeplatser som inte har tillhandahållits.

Prognosavvikelse per nämnd

Årets budgetavvikelse uppgår till 227 mnkr och är 102 mnkr bättre än den årsprognos som lämnades per sista augusti. Styrelse och nämnder som redovisar störst prognosavvikelse är kommunstyrelsen (38 mnkr), för- och grundskolenämnden (34 mnkr), individ- och familjenämnden (21 mnkr), äldrenämnden (14 mnkr) och tekniska nämnden (−11 mnkr).

Kommunstyrelsens prognosavvikelse förklaras främst av lägre kostnader för pensioner och något högre intäkter från kraftverksamheten.

För- och grundskolenämndens prognosavvikelse förklaras främst av att anpassning efter minskade volymer inom förskoleverksamheten har gått bättre än beräknat och vakanser inom pågående förvaltningsdelning som genomförs 2026.

Individ- och familjenämndens prognosavvikelse förklaras av högre statsbidragsintäkter för arbete med ny socialtjänstlag och minskad volym inom hemtjänst.

Äldrenämndens prognosavvikelse förklaras främst av att medel för oförutsedda händelser inte har använts.

Tekniska nämndens prognosavvikelse förklaras främst av högre kostnader för uppvärmning av fastigheter, högre kostnader för civil beredskap och högre kostnader inom IT-verksamheten.

Budgetavvikelse per verksamhet[47]

Tabell 30. Driftredovisning per verksamhet

Driftredovisning per verksamhet (mnkr)	2025		Budgetavvikelse 2025		2024	Budgetavvikelse 2024	
	Utfall	Budget	mnkr	%	Utfall	mnkr	%
Politisk verksamhet	−53	−57	4	7	−57	−3	−5
Kommunövergripande verksamheter	−151	−259	108	42	−275	236	46
Infrastruktur, skydd med mera	−2 479	−2 455	−24	−1	−2 343	−136	−6
Kultur och fritid	−402	−408	7	2	−397	1	0
Pedagogisk verksamhet	−2 880	−2 942	62	2	−2 868	16	1
Vård och omsorg	−3 164	−3 213	49	2	−3 108	−32	−1
Särskilt riktade insatser	−46	−48	1	2	−46	0	−1
Affärsverksamhet	−33	−53	20	38	9	−5	36
Summa verksamhetens nettokostnader	**−9 208**	**−9 436**	**227**	**2**	**−9 086**	**76**	**1**

Budgetavvikelsen inom *kommunövergripande verksamheter* avser främst lägre pensionskostnader.

För *infrastruktur, skydd med mera* avser budgetavvikelsen främst högre kostnader för beläggningsarbete.

I *pedagogisk verksamhet* förklaras den positiva budgetavvikelsen främst av lägre volymer i förskola och för nyanlända i grundskoleverksamheten och att kostnadsutvecklingen för

[47] Verksamhetsbegreppet utgår från SCB:s verksamhetsindelning utifrån räkenskapssammandraget (RS). Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Därför redovisas kostnader för lokaler, lokalvård, IT och måltidsverksamhet i infrastruktur, skydd med mera. Majoriteten av dessa kostnader fördelas i räkenskapssammandraget ut till den verksamhet som kostnaden hör till.

flyktingmottagande i gymnasie- och vuxenutbildning inte har ökat i samma utsträckning som erhållna statsbidrag.

För *vård och omsorg* förklaras budgetavvikelsen främst av väsentligt lägre efterfrågan på hemtjänst än beräknat, färre platser i drift vid utökning av särskilda boenden för äldre, underskott när det gäller placeringar för barn och ungdomar på grund av fortsatta prisökningar och viten för boendeplatser som inte har tillhandahållits.

För *affärsverksamheten* förklaras budgetavvikelsen främst av högre intäkter i kraftverksamheten än förväntat.

Investeringsredovisning

I investeringsredovisningen görs en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet. Utfall och prognos för investeringar som redovisas i denna rapport utgår ifrån beslutad investeringsbudget (bilaga 7).

Kommunfullmäktige ska ta ställning innan principiellt viktiga beslut fattas i de kommunala bolagen, till exempel beslut om stora investeringar. Investeringsredovisningen ska även omfatta de kommunala koncernföretagens investeringar som kommunfullmäktige har tagit ställning till. Under 2025 har kommunfullmäktige inte fattat några sådana beslut om stora investeringar och de redovisas därför inte i investeringsredovisningen.

Kommunens nettoinvesteringar[48] i materiella och immateriella anläggningstillgångar för året uppgår till 1 524 mnkr (1 938 mnkr). Utfallet är 414 mnkr lägre än föregående år, främst då förra året innehöll nya finansiella leasingavtal till ett värde av 418 mnkr och inga nya finansiella leasingavtal har tillkommit under innevarande år.

Årets utfall utgör cirka 74 procent av periodens budget och är 522 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror på att investeringar i fastigheter blivit pausade på grund av förändrade befolkningsprognoser, att projekt har blivit tidsförskjutna och att projekt har färdigställts till lägre kostnad än budgeterat. Dessutom har investeringsprojekt i kommunens exploateringsverksamhet blivit försenade eller framflyttade.

På verksamhetsnivå gäller de största budgetavvikelserna *infrastruktur, skydd med mera* och p*edagogisk verksamhet*.

För verksamheter i *infrastruktur, skydd med mera* är avvikelsen 177 mnkr mot budget. Den största avvikelsen är för *mark och exploatering* som redovisar ett sammanlagt överskott på 138 mnkr mot budget. Huvudsakligen beror förskjutningarna för mark och exploateringsprojekt på förseningar i planeringsprocessen, en process som har blivit svårare i och med att staden har blivit tätare, ökade lagkrav och påverkan från klimatförändringar. Särskilt stort genomslag får förseningarna i projekten Klockarbäcken (48 mnkr), Obbola (22 mnkr) och Teg (22 mnkr).

För *pedagogisk verksamhet* är överskottet 172 mnkr och avvikelsen beror dels på att flera projekt blivit tidsförskjutna. Det gäller utemiljön till Tegs centralskola (18 mnkr), ny byggnad vid Innertavle grundskola (10 mnkr) och två nya avdelningar till Rödåsel förskola (9 mnkr). Därtill har flera projekt pausats eller inte startat ännu främst på grund av ändrade lokalbehov efter ny befolkningsprognos. De största av dessa är Hörnefors förskola (20 mnkr), Storsjö förskola (9 mnkr) och Sävar grundskola (10 mnkr). Avvikelsen beror också på att flera projekt har haft lägre utfall och väntas slutföras till

[48] Nettoinvesteringar = investeringar efter avdrag för erhållna investeringsbidrag.

lägre kostnad än budgeterat vilket inkluderar utbyggnation av vuxenutbildning på Berghem (32 mnkr), Carlslund grundskola (14 mnkr), Kungsgården förskola (11 mnkr) och Berghemsskolan (10 mnkr).

Det största färdigställda projektet under perioden är avräkningen mellan kommunen och Trafikverket när det gäller ansvarsbyte för vägar kopplade till ringleden runt Umeå inklusive Västra länken som slutfördes under perioden. Projektet innebär att kommunen medfinansierar konstruktionen av Västra länken med 250 mnkr och lämnar ägandet av Kolbäcksbron och tre trafikplatser sammanlagt värda 60 mnkr i utbyte mot flera vägar innanför ringleden runt Umeå till samma värde.

Tabell 31. Investeringsredovisning per verksamhet[49]

Investeringar per verksamhet (mnkr)	Budget jan–dec 2025	Utfall jan–dec 2025	Budgetavvikelse jan–dec 2025
Affärsverksamhet	36	10	26
Infrastruktur, skydd med mera	941	764	177
Kommunövergripande verksamheter	234	154	80
Kultur och fritid	67	71	-3
Pedagogisk verksamhet	558	387	172
Vård och omsorg	210	139	71
Totalsumma	**2 046**	**1 524**	**522**

Här redovisas årets investeringar per nämnd. Uppföljningen görs mot den budget som har beslutats av kommunfullmäktige. Tekniska nämnden ansvarar och har budget för försörjningsprocesserna och där ingår bland annat lokaler för samtliga nämnder. Umeå kommun har sedan 2016 ingen internfakturering.

Tabell 32. Investeringsredovisning per nämnd

Investeringar per nämnd (mnkr)	Budget jan–dec 2025	Utfall jan–dec 2025	Budgetavvikelse jan–dec 2025
Kommunstyrelsen	324	152	172
Valnämnden	1	0	0
Tekniska nämnden	1 575	1 263	311
Byggnadsnämnden	0	1	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0	0	0
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	33	24	9
Äldrenämnden	40	21	20
Individ- och familjenämnden	14	6	7
Fritidsnämnden	18	14	4
Kulturnämnden	5	4	1

[49] Verksamhetsbegreppet utgår från SCB:s verksamhetsindelning utifrån räkenskapssammandraget (RS). Kommunfullmäktige beslutade under 2015 att utreda och därefter avveckla den interna köp- och säljmodellen i Umeå kommun från 2016. Därför redovisas investeringar i gemensamma lokaler och inom lokalvård, IT och måltidsverksamhet inom kommunövergripande verksamheter. Majoriteten av dessa kostnader fördelas i räkenskapssammandraget ut till den verksamhet som kostnaden hör till.

Investeringar per nämnd (mnkr)	Budget jan–dec 2025	Utfall jan–dec 2025	Budgetavvikelse jan–dec 2025
För- och grundskolenämnden	21	22	−1
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	14	15	−1
Totalsumma	**2 046**	**1 524**	**522**

Här redovisas de största investeringsprojekt som är färdigställda/slutaktiverade under 2025 respektive de största pågående investeringsprojekten 2025.

Tabell 33. Största färdigställda/slutaktiverade och pågående investeringsprojekt

Största färdigställda/aktiverade investeringsprojekt, december 2025 (mnkr)	Ackumulerade utgifter			Utgifter 2025		
	Budget t.o.m. 2025-12-31	Utfall t.o.m. 2025-12-31	Budget-avvikelse t.o.m. 2025-12-31	Budget 2025	Utfall 2025	Budget-avvikelse 2025
Västra länken, nybyggnation, medfinansiering[50]	250	311	−61	250	310	−60
Vuxenutbildning Berghem, utbyggnad	130	98	32	50	18	32
Kungsgården förskola, nybyggnad	88	77	11	28	17	11
Sjöfruskolan, utbyggnad	71	67	4	8	6	2
Mariedal förskola, nybyggnad	61	59	2	15	13	2
Bölevägen, reinvestering	22	38	−17	−5	11	−17
Gruppboende Sandlådan, nybyggnad	25	25	0	11	10	0
Gruppboende Obbola, nybyggnad	23	24	−1	9	10	−1
Gruppboende Komministern, nybyggnad	23	22	1	12	11	1
Bladet 1 kontorsbyggnad, anskaffning	40	20	20	40	20	20
Holmsund kommunkontor, reinvestering	0	18	−18	0	2	−2
Bergatrollet förskola, reinvestering	16	16	0	1	1	0
Dragongatan, reinvestering	8	13	−5	1	7	−5
Sjukhusbacken, reinvestering	7	12	−5	7	12	−5
Berghemsskolan, reinvestering	20	11	10	20	11	10
Största pågående investeringsprojekt, december 2025						
Vasaskolan, utbyggnad	92	91	1	63	62	1
Hedlundaskolan, utbyggnad	63	58	5	27	33	−6
Kungsvägen, reinvestering	42	55	−13	16	39	−23
Grisbackaskolan, utbyggnad	61	52	9	55	46	9
Västra stallet, ombyggnation	42	44	−2	34	35	−2
Umeå västra brandstation, vagnhall	30	36	−6	29	35	−6
Holmsund brandstation, återuppbyggnad	30	31	−1	29	30	−1
Nygatan, ombyggnad	20	27	−7	1	8	−7
Matrisen, anpassning för hemsjukvård	20	21	−1	9	10	−1
Gruppboende Cirkelgatan, nybyggnation	13	19	−6	9	15	−6
Mariehemsskolan, utbyggnad	22	17	5	20	14	5
Umeå östra brandstation, nybyggnation	47	16	31	37	7	31

[50] Kommunen medfinansierade Västra länken med 250 mnkr samt tar emot tillgångar värda 60 mnkr som möts av avyttringar av tillgångar värda 60 mnkr.

Bilagor

Bilaga 1. Sammanställning av rapporter från kommunens bolag 2025

Umeå Kommunföretag AB (UKF) **www.ukf.umea.se**

Styrelseordförande: Hans Lindberg

Verkställande direktör: Fredrik Lundberg

Bolagets grunduppdrag

Umeå kommunföretag AB	Bedömning
Umeå kommun har valt att leda och samordna sina helägda bolag inom en koncern med Umeå Kommunföretag AB (UKF) som koncernmoder. Föremålet för bolagets verksamhet är att verka som moderbolag i Umeå kommuns bolagskoncern och att samordna verksamheten inom kommunkoncernen. Vidare ska bolaget biträda övriga bolag i kommunkoncernen med utbildning, management, juridisk kompetens och ledningstjänster samt i finansieringsfrågor. Moderbolaget utgör den sammanhållna funktionen för att utöva ägarstyrning över Umeå kommuns hel- och delägda bolag med syfte att förenkla, tydliggöra och stärka styrningen. Moderbolaget beslutar om ägardirektiv för dotterbolagen och ansvarar, under kommunstyrelsens uppsikt, för att verksamheten i de kommunala bolagen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med Riktlinjer för ägarstyrning i Umeå kommun. I delägda bolag där annan part har ett större ägande än Bolaget ska den partens riktlinjer för ägarstyrning ha företräde.	i hög grad uppfyllt
Moderbolaget ska utöver detta bereda eller yttra sig i ärenden rörande kommunens bolag som ska handläggas av kommunstyrelsen och/eller kommunfullmäktige samt utgöra rådgivande part till de kommunala bolagen avseende verksamhetsfrågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.	i hög grad uppfyllt
Bolaget är rörelsedrivande och har uppdraget att för Umeå kommuns räkning; Planera, upphandla och administrera all kollektivtrafik inom Umeå kommun. Stödja och främja utvecklingen av nya företag genom finansiering och ägande. Bolaget ska med personal, lokaler och finansiering medverka till utvecklingen av unga entreprenörer genom företagsinkubatorn BIC factory.	i hög grad uppfyllt
Samordna verksamheten inom koncernen genom ledningen och det administrativa arbetet med koncernen.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Inför varje verksamhetsår tar bolaget fram en verksamhetsplan som bland annat följs upp vid styrelserapportering och rapportering till kommunstyrelsen. Utifrån uppföljningen bedöms att grunduppdraget i hög grad är uppfyllt.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

I UKF fortsätter arbetet att utveckla Umeå Eco Industrial Park och det tas ytterligare steg mot att utveckla framtidens energilösningar och gröna industri i Umeå. Det sker bland annat genom potentialen i att nyttja avfall som en värdeskapande resurs.

Planering pågår inför implementering av 100 procent eldrift i Umeås lokaltrafik. En ny mer kraftfull transformatorstation togs i drift i december 2025. Under året slutfördes också den första regiontrafikupphandlingen med krav på eldrift.

Projektsatsningen ViiBIC (Västerbottens inkluderande och internationella företagsinkubator) befinner sig i sin slutfas. Totalt har UKF stöttat 26 företag och sammanlagt 32 entreprenörer, varav 6 utrikesfödda, med lokal, affärsstöd, föreläsningar och skuggstyrelse. Dessutom har 6 inlandsföretagare erbjudits behovsanpassat digitalt affärsstöd genom BIC Workaround.

Årets investeringar uppgår till 12 mnkr och består av en laddstation i ett bussgarage.

Tabell 34. Koncernbidrag 2025

Mnkr	Givna	Mottagna
Umeå Deponi- och Avfallscenter AB	21	0
Umeå Energi AB	59	0
AB Bostaden i Umeå	7	0
Umeå Parkerings AB	10	0
Infrastruktur i Umeå AB	0	9
Umeå Kommunföretag AB	69	97
Umeå Hamn AB	0	60
Koncernbidrag totalt	**166**	**166**

Tabell 35. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Kommunföretag AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	201	199	181	170	176
Rörelsens kostnader	204	−195	−202	−186	−180
Resultat efter finansiella poster	-3	4	−21	−16	−4
Nettoinvesteringar	12	0	0	1	4
Självfinansieringsgrad (%)	129	–	–	0	0
Soliditet (%)	59	56	53	51	54
Långfristig låneskuld	312	355	396	448	524
Medelantal anställda	16	15	14	13	13

Umeå Energi AB

www.umeaenergi.se

Styrelseordförande: Emma Vigren

Verkställande direktör: Jan Ridfeldt

Bolagets grunduppdrag

Umeå Energi AB	Bedömning
Ändamålet med bolagets verksamhet är att med beaktande av den kommunala kompetensen och tillämpliga kommunalrättsliga principer såsom likställighetsprincipen och lokaliseringsprincipen främja kommunens utveckling och uppbyggnad av infrastruktur inom områdena energiförsörjning, nätbyggande och kommunikation. Bolagets verksamhet ska bedrivas på affärsmässig grund. Bolaget ska inom sitt verksamhetsområde vara kommunens expertorgan och bistå kommunen i planerings- och utredningsverksamhet inom området. Bolaget ska bistå i frågor om energiförsörjning i övrigt inom kommunkoncernen	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Umeå Energis grunduppdrag är att bolagets affärer ska bidra till hållbar samhällsutveckling och minskat resursutnyttjande. Umeå Energi bedriver sin verksamhet i enlighet med det fastställda grunduppdraget. Det syns i den kontinuerliga utbyggnaden och moderniseringen av nät och

energisystem, till exempel via elnätsutbyggnad och det planerade lågtemperaturnätet för fjärrvärme på Tomtebo strand. Det syns också i bolagets bidrag som kunskaps- och expertstöd i frågor av strategisk betydelse för kommunen, till exempel i arbetet med energiplanen och utvecklande av Umeå Eco Industrial Park.

Genom en affärsmässig grund har bolaget säkerställt en stabil och långsiktig utveckling av kommunens infrastruktur inom energi, nätbyggande och kommunikation. Insatserna sker på ett transparent och rättvist sätt och med tydligt fokus på lokal nytta för Umeås invånare och näringsliv.

Som kommunens expertorgan bidrar Umeå Energi aktivt i planerings- och utredningsfrågor som rör energiförsörjning och infrastruktur. Det sker både genom egna analyser och genom stöd till kommunen i strategiska beslut. Bolaget har även en central roll i att främja innovation och hållbar utveckling genom att kontinuerligt utveckla lösningar som stärker kommunens klimatarbete, tryggar energiförsörjning och möjliggör fortsatt tillväxt.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under 2025 har elpriset varit lägre än föregående år, vilket har haft en negativ påverkan på bolagets intäkter från elproduktionen.

Elnätet utgör en central förutsättning för den ökade elektrifieringen i samhället och arbete pågår med att höja spänningen och förstärka regionnätet. Parallellt pågår ett kapacitetsprogram där målet är att skapa förutsättningar för ett ökat effektuttag med syfte att möjliggöra etablering av elintensiv industri.

Umeå Energi är i en investeringsintensiv fas, främst inom elnätsverksamheten där byggnation av flera större fördelningsstationer har börjat eller inom kort kommer att börja.

De största investeringarna under året:

- ledningsnät och region- och fördelningsstationer för cirka 279 mnkr
- värme- och kyldistribution, fjärrvärmecentraler och produktionsanläggningar för cirka 111 mnkr
- fiberanläggningar, noder och accesspunkter för cirka 30 mnkr
- övrigt, inventarier, fordon och immateriellt cirka 37 mnkr
- finansiella anläggningstillgångar på 50 mnkr.

Bilaga 1

Tabell 36. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Energi AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	1 740	1 761	1 735	1 760	1 581
Rörelsens kostnader	−1 594	−1 649	−1 624	−1 632	−1 468
Resultat efter finansiella poster	97	68	65	132	112
Nettoinvesteringar	508	403	278	339	242
Självfinansieringsgrad (%)	79	81	134	113	157
Soliditet (%)	41	41	40	41	42
Långfristig låneskuld	1 939	1 755	1 663	1 678	1 738
Medelantal anställda	426	432	400	387	414

AB Bostaden i Umeå www.bostaden.umea.se

Styrelseordförande: Lena Karlsson Engman

Verkställande direktör: Jerker Eriksson

Bolagets grunduppdrag

AB Bostaden i Umeå	Bedömning
Verksamheten ska bedrivas utifrån ett allmännyttigt syfte och affärsmässiga principer. Det allmännyttiga syftet är att bolaget ska bidra till bostadsförsörjningen genom ett varierat utbud av bostäder som kan attrahera alla samt ta ett samhällsansvar. I det ligger att bidra till ekologiska, ekonomisk och socialt hållbar utveckling.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

I Bostadens affärsplan har grunduppdrag, inriktningsmål och särskilda uppdrag från kommunen funnits med sedan ett antal år. Till grunduppdraget och inriktningsmålen finns strategiska val framtagna med aktiviteter och måltal som följs upp tertialvis och redovisas till bolagets styrelse.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Folkmängden i Umeå har växt stadigt under lång tid och förväntas fortsätta växa under kommande år. Vid årets slut var antalet lägenheter i bolaget 16 156 (15 946), varav 4 539 studentbostäder. Under året har 502 lägenheter blivit färdigställda och klara för inflyttning.

Genomsnittlig bostadshyra per kvm och år är 1 371 (1 293) kr, exklusive enkelrum. Lokalhyresmarknaden i Umeå har en vakansgrad på cirka 5 procent med en stigande trend och för Bostaden är vakansgraden fortsatt mycket låg.

På Ålidhem fortsätter renoveringen av enkelrum som byggs om till ettor med eget kök. Under året färdigställdes de sista 9 lägenheterna i etapp 2 på kvarteret Professorn, där 236 enkelrum har byggts om och samtidigt har ytterligare 27 lägenheter tillkommit.

På kvarteret Preceptorn (105 mnkr) har ombyggnation av 475 enkelrum och 8 lägenheter börjat och samtidigt tillkommer 25 nya lägenheter av tidigare gemensamhetsutrymmen. Inflyttning beräknas ske etappvis under 2026 och 2027.

På Västteg, kvarteret Glosboken, avslutas byggnation av 363 bostäder som omfattar vård- och omsorgsboende, seniorboende plus och vanliga lägenheter. Husen byggs i 4 till 6 våningar med underjordiskt garage.

I Bostadens projektportfölj ligger planering för cirka 600 lägenheter i varierande lägen som Haga, Ersboda, Ålidhem, Mariehem och Holmsund. Byggstarterna är planerade under de kommande fem åren.

Tabell 37. Översikt över verksamhetens utveckling för AB Bostaden i Umeå

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	1 408	1 328	1 202	1 183	1 107
Rörelsens kostnader	−1 202	−1 140	−1 058	−982	−940
Resultat efter finansiella poster	206	188	144	200	166
Nettoinvesteringar	342	395	742	777	498
Självfinansieringsgrad (%)	129	102	46	50	70
Soliditet (%)	43	41	40	42	43
Långfristig låneskuld	3 974	4 131	4 120	3 632	3 250
Medelantal anställda	180	178	174	168	168

Umeå Vatten och Avfall AB (Umeva) www.vakin.se

Styrelseordförande: Per-Erik Johansson
Verkställande direktör: Robert Hansson

Bolagets grunduppdrag

Umeå Vatten och Avfall AB	Bedömning
• Umeva är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Umeå kommuns verksamhetsområde. • Umeva ansvarar även för kommunens verksamhet när det gäller avfallshantering. • Umeva får sköta VA-drift och avfallshantering i andra kommuner, under affärsmässiga villkor och med separat ekonomisk redovisning. • Verksamheten ska vara förenlig med vattentjänstlagen, miljöbalken och kommunala principer; likställighet, självkostnad och lokaliseringsprincipen i tillämpliga fall. • Utöver det ansvarar Vakin långsiktigt för drift, underhåll och investeringar i delägarnas allmänna VA-anläggningar.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Umeva/Vakin har under perioden genomfört sitt grunduppdrag i hög grad enligt planeringsdirektiv, verksamhetsplan och kommunala och legala krav. Leverans av dricksvatten, avloppshantering och avfallstjänster har skett med god kvalitet och i linje med givna förutsättningar. Trots utmaningar kopplade till exempelvis väderförhållanden och förändrade regelverk har bolaget upprätthållit driftssäkerhet, kundnytta och miljöansvar.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

För vatten och avlopp höjdes brukningstaxan med i genomsnitt 4 procent inför 2025 vilket har resulterat i 10 mnkr högre taxeintäkter jämfört med föregående år. Bolagets rörelsekostnader har

ökat jämfört med 2024 som en effekt av lönerörelsen och en förstärkning av personalstyrkan i och med omorganisation.

För avfall och återvinning var avfallstaxan oförändrad under 2025. Intäkterna ökade under året med 3 mnkr på grund av större avfallsmängder i verksamheten. Kostnader för avfallshantering har ökat med 3 mnkr jämfört med föregående år. Det beror på ökade avfallsmängder som har medfört högre kostnader för insamlingsentreprenaden. De utökade öppettiderna på återvinningscentralerna har också bidragit till högre rörelsekostnader.

Årets största investeringar:

- Utbyggnad av Forslunda vattenverk (33 mnkr) invigdes 17 september. Kapaciteten i vattenverket har ökat med cirka 50 procent och bidrar till att säkra vattenförsörjningen för ett växande Umeå.
- Tomtebo strand, fas 1 (21 mnkr) försenades fyra månader på grund av överklagad upphandling och projektet är nu fas att genomföras.
- Mariehemsvägen, reinvestering av dag-, spill- och vattenledningar (20 mnkr) och utredning för att hitta rätt kapacitet för ledningarna med hänsyn till kommande exploateringar i området.

Tabell 38. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Vatten och Avfall AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	578	546	487	442	419
Rörelsens kostnader	−537	−496	−456	−428	−401
Resultat efter finansiella poster	−4	6	−4	−12	−9
Nettoinvesteringar	246	263	287	148	171
Självfinansieringsgrad (%)	29	28	23	38	32
Soliditet (%)	2	2	2	3	3
Långfristig låneskuld	2 282	2 175	1 928	1 711	1 641
Medelantal anställda	192	184	170	170	169

Bilaga 1

Infrastruktur i Umeå AB (Inab) **www.inab.umea.se**

Styrelseordförande: Lennart Holmlund
Verkställande direktör: Jonas Wållberg

Bolagets grunduppdrag

Infrastruktur i Umeå AB	Bedömning
Bolaget ska • äga och utveckla anläggningar, fastigheter och byggnader knutna till logistik och järnväg • tillhandahålla kompetens inom förvaltning, drift, tillstånd, godslogistik och utveckling i järnvägsrelaterade frågor • vara en projektresurs för kommunkoncernen för genomförandet av större eller komplexa infrastruktur- och byggnadsprojekt • tillhandahålla affärs- och marknadskompetens inom godslogistik i syfte att utveckla Umeås logistikanläggningar samt positionera Umeå som ett logistiskt nav • bidra med kompetens inom kommunikation och medfinansiering • företräda kommunen i järnvägsrelaterade frågor.	i hög grad uppfyllt
Bolagets grunduppdrag med bedömning uppdelad per verksamhet/huvudprocess:	
Strategisk positionering och planering	i hög grad uppfyllt
Projektgenomförande	i hög grad uppfyllt
Förvaltning	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Inab har under perioden verkställt sitt grunduppdrag med väldigt få avvikelser.

Pågående projekt har genomförts med god ekonomi och bra framdrift. Projekt- och byggledare i Inab har däremot inte nyttjats av kommunkoncernen på tillfredställande sätt. Dialog för att skapa ett bättre samarbetsklimat pågår.

Efter att ny bolagsordning och nya särskilda ägardirektiv har antagits har en ny verksamhetsplan tagits fram med detaljerade och mätbara mål och aktiviteter kopplade till uppdraget. Verksamhetsplan inklusive budget har följts upp regelbundet på styrelsemöten och på APT.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Inab har tillsammans med Umeå kommun säkrat medfinansiering av Sävar resecentrum med 60 mnkr. Syftet med resecentret är att möjliggöra framtida bostadsutveckling och stärka Sävar som en växande ort genom förbindelse med Norrbotniabanans tågtrafik.

Under året har ett nytt avtal för badhuset Navet tecknats med Umeå kommun utifrån kommunens nya fastighetspolicy. Det nya avtalet innebär en markant minskad hyresintäkt.

Bilaga 1

Tabell 39. Översikt över verksamhetens utveckling för Infrastruktur i Umeå AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	92	96	91	80	76
Rörelsens kostnader	−78	−83	−89	−71	−65
Resultat efter finansiella poster	−4	−6	−16	−4	−3
Nettoinvesteringar	8	10	61	115	36
Självfinansieringsgrad (%)	264	182	13	16	76
Soliditet (%)	21	20	18	18	19
Långfristig låneskuld	688	711	731	682	646
Medelantal anställda	18	19	20	19	20

Umeå Deponi och Avfallscenter AB

www.avfallscenter.se

Styrelseordförande: Catarina Holmberg

Verkställande direktör: Jörgen Aronsson

Bolagets grunduppdrag

Umeå Deponi och Avfallscenter AB	Bedömning
Bolaget ska ansvara för all kommunal deponiverksamhet i Umeå kommun samt med iakttagande av den kommunala kompetensen och tillämpliga kommunalrättsliga principer driva Dåva avfallsanläggning med flera. på ett miljömässigt och företagsekonomiskt riktigt sätt med inriktning att vara en regional och nationell resurs.	i hög grad uppfyllt
Bolaget ska vara drivande i utvecklingen av Umeå Eco Industrial Park med inriktning på etablering av företag inom sektorn för avfallshantering, återvinning och energi. Därtill ingår att säkra bolagets eget markbehov för framtida utbyggnad.	i hög grad uppfyllt
Bolaget ska på ett framåttänkande arbetssätt förbättra och utveckla nya metoder och lösningar för omhändertagande av avfall och andra restprodukter, dels på egen hand med egen kompetens dels i samverkan med externa aktörer. Bolaget ska ha en strävan att alltid ligga i framkant vad gäller teknik- och metodutveckling inom behandling, förädling och omhändertagande av avfall. Där behov finns ska bolaget erbjuda mottagning och behandling av fasta avfall, slam samt flytande avfall. Detta för att säkerställa ett neutralt och korrekt omhändertagande av regionens avfallsflöden.	i hög grad uppfyllt
Bolaget ska verka för att Umeåregionen kan fortsätta utvecklas och skapa förutsättningar för att byggnationer och infrastrukturprojekt kan genomföras på bästa sätt, både miljömässigt och ekonomiskt. Bolaget ska till exempel skapa förutsättningar för att sulfidjord från Umeåregionen kan omhändertas på ett rationellt och långsiktigt sätt.	i hög grad uppfyllt
Bolaget ska vidare vara tillgänglig som resurs för Umeå kommuns bolag med avseende på bolagens restprodukter samt som kommunens rådgivare och kompetensresurs för de marksaneringar som uppkommer i kommunens regi.	i hög grad uppfyllt
Bolaget ska arbeta för att den regionala samverkan utvecklas.	i hög grad uppfyllt
Bolaget har i uppdrag att avsluta kommunens gamla deponier enligt beslut i kommunfullmäktige.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget driver verksamheten helt enligt det grunduppdrag som beskrivs i det särskilda ägardirektivet. Bolaget har en stabil roll på marknaden och har byggt upp en väl fungerande kundkrets. Arbetssättet går ut på att arbeta rationellt och kostnadseffektivt utan att tumma på kvalitet och miljö. Bolaget agerar neutralt på marknaden och är öppet för alla aktörer på ett marknadsmässigt rättvist sätt. Bolagets upptagningsområde för farligt avfall är allt från Sundsvall i söder till Kiruna i norr, vilket gör bolaget till en resurs för större delen av Norrland.

Bolaget tar emot förorenad jord, både farligt avfall och icke-farligt avfall, och sulfidjord från olika saneringss- och byggprojekt. Massorna kommer främst från större infrastrukturprojekt som byggs när Umeå växer och utvecklas.

Bolaget arbetar kontinuerligt med att utveckla verksamheten och verksamhetsområdet inom Umeå Eco Industrial Park. Det stärker bolagets kompetens och framåttänkande och främjar Umeås utveckling och expansion.

Bolaget har avsynat, efterbehandlat och avslutat majoriteten av kommunens gamla deponier. Bolaget utför fortfarande efterkontroll och provtagning på vissa av dem.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under 2025 har bolaget tagit emot stora mängder förorenad jord, muddermassor och sulfidjord från olika saneringss- och byggprojekt. Massorna kommer främst från större infrastrukturprojekt som byggs när Umeå växer och utvecklas. Det innebär att verksamheten varierar från år till år. Intäkterna under 2025 var de högsta i bolagets historia bortsett från föregående år. Därmed minskade ändå resultatet jämfört med förra året på grund av den exceptionellt stora mängden avfall som togs emot 2024.

Bolaget har slutfört investeringar i ny lakvattendamm med tillhörande pumpstation (12 mnkr) och en ny avvattningsplatta (5 mnkr). Bolaget har också förnyat fordonsparken med mer miljövänliga fordon (2 mnkr).

Tabell 40. Översikt över verksamhetens utveckling för Dåva Deponi och Avfallscenter i Umeå AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	80	96	50	59	59
Rörelsens kostnader	−50	−46	−35	−27	−27
Resultat efter finansiella poster	31	57	13	28	28
Nettoinvesteringar	19	16	4	4	17
Självfinansieringsgrad (%)	183	377	343	777	181
Soliditet (%)	48	34	46	40	41
Långfristig låneskuld	-	-	–	–	–
Medelantal anställda	10	9	9	9	9

Umeå Parkerings AB (Upab) **www.upab.umea.se**

Styrelseordförande: Robin Enander
Verkställande direktör: Annika Ljungblad

Bolagets grunduppdrag

Umeå Parkerings AB	Bedömning
Upab ska tillhandahålla parkeringsanläggningar, driva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning och teckna avtal om parkeringsfriköp på affärsmässiga grunder. Bolaget ska aktivt bidra till intentionerna i Umeå kommuns översiktsplan.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Upab arbetar kontinuerligt med att förbättra och utveckla sitt arbete att driva parkeringsrörelse och parkeringsövervakning. Arbetet sker i nära samarbete med bland andra kommunen, övriga fastighetsägare och blåljusverksamheter för att skapa en så tillgänglig och trygg stad som möjligt.

Bolaget arbetar ständigt med kundfokus när det gäller information, kundtjänst, digitala hjälpmedel och kundinterface. Stor fokus i år har varit att digitalisera och skapa operativ stabilitet i bolaget för att möta den snabba utvecklingen på marknaden. Det kommer att ge bättre data för att driva insikter, utveckling och kunskap. Arbetet kommer att fortsätta även under 2026.

Upab arbetar nära fastighetsägare, kommunstyrelsen (Mex) och byggnadsnämnden (Detaljplanering) för att erbjuda och säkra framtida exploateringar. De ekonomiska målen har nåtts.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

För Upab ökade intäkterna med 10 mnkr jämfört med föregående år. Avgiftsparkeringen, som utgör cirka 60 procent av bolagets intäkter, ökade i omsättning med 15 procent och i antal parkeringstillfällen med 12 procent jämfört med föregående år. Månadsabonnemang som motsvarar 25 procent av Upab:s intäkter ökade med 7 procent i omsättning. Ökningen beror på indexuppräkningar av pris, men till största delen på volymökningar.

Under året genomfördes följande betydande affärer: nyteckning av Samhällsbyggnadsbolagets (SBB) område på Umedalen, omförhandlat avtal för Åhlénstaket och utökat och förlängt avtal med Diös.

Investeringsbeslut togs av styrelsen i december för att bygga ett nytt parkeringshus vid Östra station.

Tabell 41. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Parkerings AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	130	120	112	105	92
Rörelsens kostnader	114	−104	−101	−90	−86
Resultat efter finansiella poster	17	16	11	15	5
Nettoinvesteringar	2	2	3	2	1
Självfinansieringsgrad (%)	1 047	1 187	520	850	785
Soliditet (%)	23	21	23	21	23
Långfristig låneskuld	98	97	96	100	102
Medelantal anställda	26	26	25	24	25

Västerbottens Museum AB www.vbm.se

Styrelseordförande: Anders Lidström

Verkställande direktör: Ulrica Grubbström

Bolagets grunduppdrag

Västerbottens Museum AB	Bedömning
Ändamålet med bolagets verksamhet är att vara länsmuseum i Västerbotten och bidra till samhället och dess utveckling.	i hög grad uppfyllt

Bilaga 1

Västerbottens Museum AB	Bedömning
Västerbottens museum ska verka för att en bred allmänhet kan ta del av regionens kulturarv i syfte att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.	i viss grad uppfyllt
Bolaget ska iaktta god ekonomisk hushållning i verksamheten.	i hög grad uppfyllt
Verksamheten ska präglas av hög kunskap och kvalitet, mångfald, jämställdhet och tillgänglighet	i viss grad uppfyllt
Västerbottens museum ska samla, bevara, utveckla, levandegöra och öka tillgängligheten till länets materiella och immateriella kulturarv och därvid knyta samman historia, nutid och framtid.	i viss grad uppfyllt
Västerbottens museum ska utveckla museet som besöksmål.	i hög grad uppfyllt utifrån rådande förutsättningar
Västerbottens museum ska bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad inom museets verksamhetsområden.	inte uppfyllt
Västerbottens museum ska ansvara för kulturmiljöverksamheten i egenskap av länsmuseum.	i hög grad uppfyllt
Västerbottens museum ska utifrån ett barnperspektiv utveckla verksamheten för barn och unga.	i hög grad uppfyllt
Västerbottens museum ska utveckla museet i ett nationellt och internationellt perspektiv.	inte uppfyllt
Västerbottens museum ska förvalta bolagets fastigheter samt därtill förvalta samlingarna och byggnaderna tillhörande Stiftelsen Västerbottens museums samlingar.	i viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Den främsta orsaken till att kraven i ägardirektiven inte uppnås är museets ekonomiska situation. Det krävs inte många oförutsedda händelser för att kostnaderna för bolagets fastigheter ska överskrida budget.

Tillgängligheten till kulturarvet begränsas genom att det inte finns ändamålsenlig förvaring av museets arkiv, föremål och fotografier. Därför finns inte heller möjligheten att fullt ut nå forskare och intresserad allmänhet. Museistyrelsen har inte prioriterat att utveckla museet i ett nationellt och internationellt perspektiv utan prioriterat att utveckla besöksmålet och museets regionala uppdrag.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Västerbottens museum redovisar ett positivt resultat för året som beror på återvunnen moms och en reglering av tidigare års projektskuld. Verksamheten är beroende av resultaten i den affärsdrivande verksamheten (kafé, programvaruutveckling och arkeologi) då anslagen från regionen och Umeå kommun inte täcker kostnaden för att bedriva basverksamheten.

Under året förnyades museets kompaktorsystem i fotoarkivet för att hantera ett omfattande arbetsmiljöproblem och förbereda för bättre förvaring av museet åtta miljoner bilder och filmer.

Ett flertal publika arrangemang har fullföljts under museets kvällsöppet. Sommarverksamheten på Gammlia har genomförts och stor publik kom till midsommarfirandet. Förberedelser och genomförande av den arkeologiska fältsäsongen har också präglat året.

Tabell 42. Översikt över verksamhetens utveckling för Västerbottens Museum AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	61	58	60	60	57
Rörelsens kostnader	−59	−57	−60	−58	−54
Resultat efter finansiella poster	2	1	0	2	3
Nettoinvesteringar	4	3	3	3	3

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Självfinansieringsgrad (%)	115	69	89	94	27
Soliditet (%)	46	44	46	45	43
Långfristig låneskuld	17	17	15	14	10
Medelantal anställda	57	59	60	59	59

Science Park i Umeå AB

Styrelseordförande: Urban Eriksson

Verkställande direktör: –

Bolagets grunduppdrag

Science Park i Umeå AB	Bedömning
Grunduppdraget i sin helhet	i viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget har sedan tidigare tagit viktiga steg för att skapa nya verksamhetslokaler. Det arbetet har sedan pausats enligt beslut från ägarna. Nu pågår ett arbete för att se över och ändra koncernstrukturen.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Science Park i Umeå AB:s verksamhet kommer att fusioneras med Uminova Innovation AB under inledningen av 2026. Det sker för att skapa en mer enhetlig inkubatorsverksamhet i kommunen.

Tabell 43. Översikt över verksamhetens utveckling för Science Park i Umeå AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	3	4	3	3	2
Rörelsens kostnader	−3	−3	−3	−2	−2
Resultat efter finansiella poster	1	1	1	1	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	0	–	–	–	–
Soliditet (%)	93	61	64	25	16
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	0	2	1	1	1

Umeå Folkets Husförening u.p.a. www.umeafolketshus.se

Styrelseordförande: Ingela Wallrud

Verkställande direktör: Håkan Bäckström

Bilaga 1

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Umeå Folkets hus egna arrangemang som festivaler, vinluncher, Soul Train och öl- och vinmässan har under året haft högre besökarantal än tidigare. Bolagets fokus ligger på att fortsätta utveckla dessa evenemang för att skapa positiva effekter för stadens näringsidkare och invånare.

Årets investeringar uppgår till 3 mnkr och består främst av uppgraderingar av ventilation och teknikinventarier.

Tabell 44. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Folkets Husförening u.p.a.

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	76	78	83	71	52
Rörelsens kostnader	75	−74	−83	−70	−50
Resultat efter finansiella poster	1	4	0	1	0
Nettoinvesteringar	3	3	4	13	1
Självfinansieringsgrad (%)	100	100	100	57	100
Soliditet (%)	21	20	18	18	18
Långfristig låneskuld	81	85	85	88	76
Medelantal anställda	55	55	58	56	52

Umeå Hamn AB **www.umeahamn.se**

Styrelseordförande: Gunnar Dahlberg
Verkställande direktör: Patrik Mattsson

Bolagets grunduppdrag

Umeå Hamn AB	Bedömning
Bolagets verksamhet är att äga fastigheterna i Umeå hamn och tillhandahålla hamninfrastruktur för framför allt Kvarkenhamnar men även övriga verksamma i hamnområdet. Bolaget ska alltså inte bedriva egen hamnverksamhet utan endast fungera som så kallad landlord. I det ingår ansvar för att Umeå hamns fastigheter ska vara i sådant skick att hamnverksamheten kan utföras på ett ändamålsenligt sätt och för att vara beställarombud för investeringar i Umeå hamn.	i viss grad uppfyllt, upprustning av infrastrukturen pågår
Bolagets grunduppdrag uppdelat med bedömning per verksamhet/huvudprocess:	
Personalens omfattning och inriktning ska motsvara bolagets begränsade verksamhet. Samordning ska ske med övriga bolag och enheter inom Umeå kommunkoncern.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Utbyggnad och renovering av Umeå hamn tar tid. Hamnens delar rustas upp över tid med god planering och upprättad tidplan som i dagsläget sträcker sig till 2031.

Rollen som beställarombud är mer inriktad som beställare med daglig insikt i arbetet med hamnens utbyggnad.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Umeå Hamn AB äger från och med 2025 hela bolaget Kvarkenhamnar AB och bedriver inte längre hamnverksamheten i Vasa. Resultatet är bättre än föregående år på grund av volymökningar inom Kvarkenhamnar. Umeå hamn har lägre kostnader för reparation och underhåll på grund av

framflyttade och omvärderade åtgärder och lägre räntekostnader till följd av att investeringar har blivit senarelagda. De största investeringarna under 2025 är ny- och ombyggnad av Norra kajen (78 mnkr), renovering av färjepir, pelare och kassun (19 mnkr), farled (4 mnkr) och verksamhetsyta (4 mnkr).

Tabell 45. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Hamn AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	32	31	24	18	15
Rörelsens kostnader	−51	−103	−60	−47	−38
Resultat efter finansiella poster	−20	−72	−35	−29	−24
Nettoinvesteringar	122	32	35	151	217
Självfinansieringsgrad (%)	23	92	91	23	7
Soliditet (%)	10	11	13	9	7
Långfristig låneskuld	791	683	678	730	596
Medelantal anställda	1	1	1	1	1

Kvarkenhamnar AB

www.kvarkenports.com

Styrelseordförande: Gunnar Dahlberg

Verkställande direktör: Patrick Mattsson

Bolagets grunduppdrag

Kvarkenhamnar AB	Bedömning
Bolagets verksamhet ska ha till föremål att driva hamnrörelse i Umeå hamn med ett brett utbud av tjänster för transport- och sjöfartsnäringens behov, som vedertagna hamnoperationer och kompletterande service i form av lagring, godsadministration och spedition, förvaltning av lokaler och markanläggningar inom hamnområdet samt annan verksamhet med de föregående direkt sammanhängande. Bolaget är skyldigt att utföra uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Verksamheten ska bedrivas åt ägaren/i ägarens ställe.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget har klarat att öka sina godsvolymer och förbättrat sitt resultat jämfört med budget och föregående år.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Resultatet är betydligt bättre än föregående år och det beror främst på ökade godsvolymer. Från och med 2025 bedriver bolaget bara hamnverksamheten i Umeå. Bolaget har tecknat avtal med Stegra vilket kommer att ge ökade godsvolymer i hamnen.

Tabell 46. Översikt över verksamhetens utveckling för Kvarkenhamnar AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	93	114	106	100	93
Rörelsens kostnader	-103	−129	−118	−103	−97
Resultat efter finansiella poster	-10	−16	−13	−3	−4
Nettoinvesteringar	3	1	6	17	0
Självfinansieringsgrad (%)	0	0	0	0	0

Bilaga 1

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Soliditet (%)	26	20	28	36	44
Långfristig låneskuld	29	28	20	19	8
Medelantal anställda	25	37	37	34	31

Väven i Umeå AB **www.vaven.se**

Styrelseordförande: Fredrik Lundberg
Verkställande direktör: –

Bolagets grunduppdrag

Verksamheten består av att förvalta fastigheten Väven där kommunens stadsbibliotek finns. Byggnaden består av cirka 24 000 kvadratmeter lokalyta som fördelas på både kulturella och kommersiella verksamheter. Inga anställda finns i koncernen.

Väven i Umeå AB	Bedömning
Bolaget ska direkt och indirekt utföra byggnads- och anläggningsarbeten, äga, förvalta, hyra ut och bedriva handel med fastigheter och bedriva därmed förenlig rörelse.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget har under året i hög grad fullgjort grunduppdraget genom att ha tillhandahållit ändamålsenliga lokaler, bedrivit en hållbar och kostnadseffektiv förvaltning och genomfört strategiska investeringar som stärker fastighetsbeståndets funktion och värde.

Under året har särskilt fokus lagts på energioptimering, uppdatering av styrsystem och investeringar i energieffektiva lösningar, vilket bidrar till både minskad miljöpåverkan och förbättrad driftsekonomi. Styrelsen följer löpande upp hur väl uppdraget efterlevs och säkerställer att verksamheten bedrivs i linje med hyresgästernas behov och prioriteringar.

Nolia AB **www.nolia.se**

Styrelseordförande: Stefan Askenryd
Verkställande direktör: Jonas Dahlberg

Bolagets grunduppdrag

Nolia AB	Bedömning
Grunduppdraget i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget har fullföljt sitt grunduppdrag att arrangera mässor och konferenser för att bidra till en positiv utveckling av näringsliv, föreningsliv och samhällen i ägarkommunerna och i regionen.

Bilaga 1

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Nolia AB har genomfört 17 mässor och stora arrangemang under 2025 på ägarorterna och i övriga regionen. Bolaget har under året haft flera stora och små konferenser och externa arrangemang på konferensanläggningen i Umeå. Det inkluderar bland annat SEE Hållbarhetsvecka vilket bidrar till Umeås tillväxtmål.

Tabell 47. Översikt över verksamhetens utveckling för Nolia AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	36	48	45	49	21
Rörelsens kostnader	−35	−46	−49	−48	−25
Resultat efter finansiella poster	1	2	−3	1	−4
Nettoinvesteringar	0	1	1	1	0
Självfinansieringsgrad (%)	4	8	–	2	–
Soliditet (%)	51	59	41	66	56
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	63
Medelantal anställda	19	20	21	19	20

Norrlandsoperan AB **www.norrlandsoperan.se**

Styrelseordförande: Malin Malm

Verkställande direktör: Helle Solberg

Bolagets grunduppdrag

Norrlandsoperan AB	Bedömning
Norrlandsoperan ska bedriva produktion av opera, musik, dans, konst-utställningar, pedagogisk verksamhet och konsulentinsatser inom musik-, dans- och teaterlivet, samt därmed scenisk och kulturell verksamhet och annan publik sidoverksamhet. Verksamheten ska i huvudsak bedrivas i Umeå kommun och Västerbottens län.	i hög grad uppfyllt
Bolagets grunduppdrag uppdelade med bedömning per verksamhet/huvudprocess:	
Norrlandsoperan ska utifrån ett barnperspektiv utveckla verksamheten för barn och unga	i hög grad uppfyllt
Verksamheten ska kännetecknas av mångfald, jämställdhet, attraktionskraft och tillgänglighet	i hög grad uppfyllt
Norrlandsoperan ska verka för att en bred allmänhet kan ta del av verksamheten, i syfte att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning	i hög grad uppfyllt
Norrlandsoperan ska sträva efter en mycket hög konstnärlig kvalitet inom opera, musik och dans och i detta syfte verka i ett nationellt och internationellt sammanhang för att samverka och främja utbyten som bidrar till hög kvalitet i verksamheten.	i hög grad uppfyllt
Utifrån ett nationellt och internationellt perspektiv utveckla bolagets verksamhet	i hög grad uppfyllt
Vara en aktiv part i utvecklandet av Norrlands nätverk för Musikteater och dans	i hög grad uppfyllt
Utveckla pedagogisk verksamhet inom scenkonst, musik och dans	i hög grad uppfyllt
Använda och utveckla möjligheter för publik att ta del av opera, musik och dans via digitala lösningar	i hög grad uppfyllt
Inneha huvudmannaskapet för de regionala danskonsulentverksamheten Dans i Västerbotten	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Norrlandsoperan har under året genomfört verksamhet enligt fastställda mål, verksamhetsplan och budget för 2025. De konstnärliga och administrativa verksamheterna följer upp sina mål och

indikatorer under året i skriftlig rapport vilken ligger till grund för bedömningen av genomfört huvuduppdrag.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Genom samarbete under året med Malmö opera och Norrlands nätverk för musikteater och dans lyckades Norrlandsoperan nå ut till orter från Östersund upp till Kiruna med operaföreställningar. Den regionala verksamheten i Västerbotten var också präglad av försök att nå ut till nya och mindre orter. Norrlandsoperan verkade i alla regionens 15 kommuner under 2025 och ambitionen var att kunna erbjuda scenkonst inte bara till invånare i de större städerna.

I arbetet för att öppna upp operahuset i Umeå genomfördes ett antal nya evenemang med fritt inträde för att sänka tröskeln och skapa nyfikenhet hos både befintlig och ny publik. Bland annat genomfördes öppna repetitioner med Norrlandsoperans symfoniorkester och i augusti arrangerades Öppet hus riktat till barnfamiljer som gästades av cirka 1 100 besökare.

Tabell 48. Översikt över verksamhetens utveckling för Norrlandsoperan AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	136	134	131	132	125
Rörelsens kostnader	−137	−135	−132	−132	−124
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	−1	−1	0	1	−1
Självfinansieringsgrad (%)	–	–	–	–	–
Soliditet (%)	15	17	15	20	16
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	116	117	118	121	119

Kvarken Link Oy **www.kvarkenlink.com**

Styrelseordförande: Tomas Häyry
Verkställande direktör: Peter Ståhlberg

Bolagets grunduppdrag

Bolagets grunduppdrag är att säkerställa trafiken mellan städerna Umeå och Vasa. Bolaget äger färjan Aurora Botnia som trafikerar mellan Umeå och Vasa, medan dotterbolaget NLC Ferry Oy Ab har ansvarat för den operativa verksamheten mellan Umeå och Vasa.

Bedömning och motivering

Bedömning saknas.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Bolaget äger färjan Aurora Botnia som trafikerar sträckan Vasa–Umeå. Färjan är uthyrd till dotterbolaget NLC Ferry Oy som sköter om den operativa verksamheten på linjen. 5 februari 2026 övergår hela aktiestocken i dotterbolaget NLC Ferry Ab Oy till Stena Line Scandinavia AB. Under 2025

fördes förhandlingar om en försäljning av NLC Ferry Ab Oy och ett förköpsavtal skrevs i slutet av 2025. Fartyget Aurora Botnia kommer även i fortsättningen att trafikera mellan Vasa och Umeå, då ett nytt bareboat-avtal på tio år har ingåtts med den nya ägaren till NLC Ferry OY.

Resultatet för perioden överstiger föregående år med 110 mnkr och beror i sin helhet på att dotterbolaget NLC Ferry Oy betalade ut en utdelning på 111 mnkr under året.

Årets investeringar uppgår till 48 mnkr för utökad batterikapacitet ombord på Aurora Botnia.

Tabell 49. Översikt över verksamhetens utveckling för Kvarken Link OY

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	39	40	40	23	10
Rörelsens kostnader	−40	−41	−38	−36	−26
Resultat efter finansiella poster	110	0	1	−9	−1
Nettoinvesteringar	48	0	0	0	3
Självfinansieringsgrad (%)	306	–	–	–	–
Soliditet (%)	42	38	38	37	37
Långfristig låneskuld	640	725	701	703	681
Medelantal anställda	0	0	0	0	5

NLC Ferry OY **www.wasaline.com**

Styrelseordförande: Fredrik Lundberg
Verkställande direktör: Peter Ståhlberg

Bolagets grunduppdrag

Bedömning saknas.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under 2025 har förhandlingar har förts och förköpsavtal har skrivits för en försäljning av NLC Ferry OY till Stena Line Scandinavia AB. Under 2026 kommer hela aktiekapitalet för NLC Ferry att flyttas till köparen. Under året minskade fraktvolymerna med 2 procent mot föregående år medan passagerarvolymerna ökade med 3 procent och fordonsvolymerna ökade med 3 procent. Omsättningen ökade med cirka 4 procent inom passagerarsegment och cirka 3 procent i ökning för fraktsegmentet.

Tabell 50. Översikt över verksamhetens utveckling för NLC Ferry OY

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	367	346	359	336	193
Rörelsens kostnader	−346	−314	−325	−301	−187
Resultat efter finansiella poster	25	34	37	35	6
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	-	–	–	–	–
Soliditet (%)	14	62	62	63	73
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	124	129	129	118	104

Bilaga 1

Uminova Expression AB **www.expressionumea.se**

Styrelseordförande: Mikael Långström
Verkställande direktör, tillförordnad: Emil Hägglund

Bolagets grunduppdrag

Uminova Expression AB	Bedömning
Uminova Expression är en inkubator för kulturella och kreativa företag. Uppdraget är att stödja innovatörer från akademi och näringsliv i att utveckla affärsidéer till hållbara företag.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bolaget har under perioden genomfört planerade aktiviteter, erbjudit affärsutvecklingsstöd till inkubatorbolag och initierat samarbeten mellan akademi, näringsliv och kultursektorn. Bolaget har genomfört sitt uppdrag och uppnått sina mål.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Bolaget har under året genomfört planerade aktiviteter, erbjudit affärsutvecklingsstöd till inkubatorbolag och initierat samarbeten mellan akademi, näringsliv och kultursektorn. För att bilda en mer enhetlig inkubatorsverksamhet i Umeå har beslut fattats om fusion mellan Uminova Expression AB och Science Park i Umeå AB.

Tabell 51. Översikt över verksamhetens utveckling för Uminova Expression AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	8	9	10	12	11
Rörelsens kostnader	−8	−9	−10	−12	−11
Resultat efter finansiella poster	1	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	–	–	–	–	–
Självfinansieringsgrad (%)	–	–	–	–	–
Soliditet (%)	56	60	60	43	50
Långfristig låneskuld	–	–	–	–	–
Medelantal anställda	5	6	7	8	9

Uminova Innovation AB **www.uminovainnovation.se**

Styrelseordförande: Urban Eriksson
Verkställande direktör: –

Bolagets grunduppdrag

Uminova Innovation AB	Bedömning
Affärsutveckling av företagsidéer i Umeå och regionen kring Umeå med god teknikhöjd	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Inflödet av företagidéer under 2025 var 94, varav 25 idéer antogs till förinkubation och 5 till inkubatorn. I inkubatormiljön fanns under året cirka 40 affärsidéer och startupbolag i olika faser av utveckling.

Bolagen behöver kapital för att växa i tidiga skeden där annan typ av finansiering än ägarkapital är mycket viktig eftersom osäkerheten är stor och få riskkapitalbolag vill investera tidigt med högre risk. Under 2025 har Uminova Innovations affärsstöd inneburit att bolagen i miljön attraherat 127 mnkr i kapital varav 79 mnkr är ägarkapital från investerare.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Under våren 2025 fattades beslut att Uminova Innovation AB fusioneras med kommunens tre andra samägda inkubatorer. Det innebär att bolagen Umeå Biotech Incubator, Expression och Umeå Science Park kommer att upptas i Uminova Innovation.

Inflödet av företagidéer under 2025 uppgick till 94 styck varav 25 idéer antogs till förinkubation och fem till inkubatorn. I inkubatormiljön fanns under året cirka 40 affärsidéer och startupbolag i olika faser av utveckling. Under perioden har Uminova Innovations affärsstöd inneburit att bolagen i miljön attraherat 127 mnkr i kapital varav 79 mnkr är ägarkapital från investerare.

Tabell 52. Översikt över verksamhetens utveckling för Uminova Innovation AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	28	29	27	27	29
Rörelsens kostnader	−27	−29	−27	−27	−29
Resultat efter finansiella poster	1	0	1	0	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	–	–	–	–	–
Soliditet (%)	24	21	19	18	18
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	13	16	16	17	18

Visit Umeå AB **www.visitumea.se**

Styrelseordförande: Peter Juneblad
Verkställande direktör: Gabriella Hed Vall

Bolagets grunduppdrag

Umeå kommunföretag AB	Bedömning
Visit Umeå AB är ett plats- och besöksutvecklingsbolag med huvudsakligt syfte att skapa livskvalitet och attraktionskraft för besökare och Umeåbor. Det görs genom att utveckla platsen och besökslivet till en händelserik och attraktiv plats som fler vill upptäcka, bo och verka på. Visit Umeås verksamhet ska, baserat på insikter och faktiska behov, utveckla attraktioner och upplevelser, värva och utveckla evenemang och möten, samt till dessa genomföra positionerande och besöksdrivande marknadsaktiviteter och kommunikation.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Under året har Visit Umeå värvat 12 stora möten till ett värde av cirka 39 mnkr som beräknas generera cirka 12 000 gästnätter de kommande åren. Arbetet har också bidragit till värvning av ett flertal nya evenemang som distrikts-SM i innebandy 2027–2031, Världscupen, Veteran-VM och Sverigecupen i skidorientering 2027, Rock the Night Festival 2026 med flera.

Arbetet med SM-veckan har fått stort utrymme under året. Visit Umeå har projektledningen av evenemanget och bidrar med grafisk kompetens och kommunikationskompetens.

Bolaget fortsätter att bidra till att utveckla naturturismen i Umeåregionen genom samordning och nära samverkan med länsstyrelsen, fritidsförvaltningen och Umeåregionens kommuner. Flera leder är nu restaurerade och skyltade i enlighet med det nationella ramverket. Arbetet förstärks genom marknadsföring. Ett nytt ledprojekt inom Interreg Aurora har startat under ledning av Region Västernorrland.

Två stora projekt avslutades 31 december: Västerbotten Sweden och Bothnian Coastal Route. Båda bedöms som framgångsrika och bolaget kommer under 2026 att jobba för att implementera lärdomar i ordinarie verksamhet och verka för en ny, stark projektansökan till Interreg Aurora.

Fokus på stadskärnan som den viktigaste mötesplatsen har under året inneburit en nystart av Stadskärneforum både på strategisk och operativ nivå. Tydliga fokusområden har identifierats och arbetet kommer att fördjupas framöver. Visit Umeå har bland annat genomfört en ny Rix FM-festival med rekordstort antal besökare och den nya kulturfesten Spelrum tillsammans med kulturförvaltningen.

Bolaget fortsätter att använda Responsible Tourism Program som verktyg för en mer hållbar utveckling av besöksnäringens aktörer i Umeåregionen. Verktyget har utvecklats så att det nu också kan appliceras på evenemangsarrangörer, vilket bidrar till arbetet med evenemangsplanen.

Under året har flera framgångsrika marknadsföringskampanjer genomförts bland annat med tema kultur, evenemang och en aktiv och kreativ livsstil. Visit Umeå har starka kanaler och kan nå närmarknader och lokalbefolkning på ett bra sätt.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

Visit Umeå fortsätter att nå målet att intäkterna ska möta kostnaderna för året. En viktig indikator för Visit Umeås arbete är antalet gästnätter i Umeå. Under 2025 registrerades preliminärt 772 000 gästnätter vilket är cirka 3 procent fler än föregående år och väldigt nära rekordåret 2023 (775 000).

Tabell 53. Översikt över verksamhetens utveckling för Visit Umeå AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	18	16	17	16	15
Rörelsens kostnader	−18	−16	−17	−16	−15
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
Nettoinvesteringar	–	–	–	–	–

Bilaga 1

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Självfinansieringsgrad (%)	–	–	–	–	–
Soliditet (%)	22	21	21	15	10
Långfristig låneskuld	–	–	–	–	–
Medelantal anställda	12	11	10	10	12

Umeå Biotech Incubator AB (UBI) **www.ubi.se**

Styrelseordförande: Urban Eriksson

Verkställande direktör, tillförordnad: Peter Jacobsson

Bolagets grunduppdrag

Umeå Biotech Incubator AB	Bedömning
”Bolaget ska tillhandahålla tjänster avseende förädling och utveckling av affärsidéer inom Life Science med fokus på läkemedel, diagnostik, medicinteknik, eller andra medicinska och/eller biologiska applikationsområden.” (uppdragsavtal, januari 2018)	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Umeå Biotech Incubator AB (UBI) arbetar i enlighet med grunduppdragen från respektive ägare; Umeå universitet Holding AB, Region Västerbotten och Umeå Kommunföretag AB.

Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut

UBI:s verksamhet består av affärsstöd, mötesplatser, labb-infrastruktur och nationell nod. UBI har under 2025 stöttat 19 affärsidéer i fyra olika inkubatorfaser och coachat cirka tio affärsidéer. UBI är halvvägs genom regionalfondsprojektet *Life Science City* som är ett treårigt projekt. Projektet innebär att stödja idébärare att transformera kunskap till affärspotential och ge affärsstöd till företag och därmed öka deras innovationskraft samt bygga attraktiva företag. UBI har också genomfört studiebesök för att bygga nätverk och gynna lokala företag och olika investerarmöten för att skapa möjligheter till investeringar i regionen.

Tabell 54. Översikt över verksamhetens utveckling för Umeå Biotech Incubator AB

mnkr	2025	2024	2023	2022	2021
Rörelsens intäkter	17	16	18	18	18
Rörelsens kostnader	−18	−16	−19	−17	−18
Resultat efter finansiella poster	−2	0	−1	1	0
Nettoinvesteringar	0	0	0	0	0
Självfinansieringsgrad (%)	–	–	–	–	–
Soliditet (%)	71	70	71	63	61
Långfristig låneskuld	0	0	0	0	0
Medelantal anställda	9	11	14	14	15

Bilaga 2. Rapportering av nämndernas grunduppdrag

Nämndernas grunduppdrag följs upp inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning. Det görs genom att respektive nämnd lämnar en rapport med bedömning av hur väl de har lyckats med sitt grunduppdrag.

Nedan är en sammanfattning av nämndernas bedömning av hur grunduppdraget har genomförts under 2025. Av totalt 16 nämnder redovisar 13 att grunduppdraget har uppfyllts i hög grad och tre att det har uppfyllts i viss grad. Redovisning per nämnd återfinns på följande sidor.

Nämnd	Bedömning
Kommunstyrelsen	i hög grad uppfyllt
Byggnadsnämnden	i hög grad uppfyllt
Fritidsnämnden	i hög grad uppfyllt
För- och grundskolenämnden	i hög grad uppfyllt
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	i hög grad uppfyllt
Individ- och familjenämnden	i hög grad uppfyllt
Kulturnämnden	i hög grad uppfyllt
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	i hög grad uppfyllt
Personalnämnden	i hög grad uppfyllt
Tekniska nämnden	i hög grad uppfyllt
Valnämnden	i hög grad uppfyllt
Äldrenämnden	i viss grad uppfyllt
Brand och räddningsnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt
IT-kapacitetsnämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
PA-nämnden (gemensam nämnd)	i hög grad uppfyllt
Överförmyndarnämnden (gemensam nämnd)	i viss grad uppfyllt

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar kommunens verksamheter och ekonomi samt följer upp och rapporterar utvecklingen i kommunens verksamheter till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens verksamhet bedrivs i en förvaltning, stadsledningskontoret, som leds av stadsdirektör.

Nämndens grunduppdrag

Kommunstyrelsen	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Utifrån direktiv från kommunfullmäktige har styrelsen konkretiserat sin planering i en verksamhetsplan för 2025. Bedömningen av grunduppdraget vilar på i vilken grad verksamhetsplanen har verkställts (det finns en separat uppföljning). Då väsentliga delar i verksamhetsplanen är genomförda eller i hög grad uppfyllda bedöms grunduppdraget vara i hög grad uppfyllt.

Bilaga 2

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

I tabellen nedan redovisas väsentliga delar av kommunstyrelsens grunduppdrag och resultat av genomförande.

Uppföljning	Resultat	Bedömning
Styrning, ledning och samordning		
Genomförande av styrelsens uppsiktsplikt (extern revisionsgranskning)	Uppsiktsplikten tillgodoses genom kontinuerlig kontroll av fasta moment samt genom tillämpning av rutin för avvikelsehantering ekonomi och genom inhämtande av information fr bolag, nämnder och övr. verksamhet. Beredning av förslag till förstärkning och formalisering av kommunstyrelsens uppsiktsplikt sker i enlighet med beslut i kommunstyrelsen per 11 november.	i hög grad uppfyllt
Genomförande av övergripande planerings- och uppföljningsprocess	Kommunfullmäktige har fått information och relevanta beslutsunderlag. Revidering av riktlinje pågår bland annat kring översyn av investeringsprocessen.	i hög grad uppfyllt
Efterlevnad god ekonomisk hushållning	God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella mål och verksamhetsmässiga grunduppdrag uppnås. Kommunstyrelsens följer upp ekonomin månadsvis och nämndernas grunduppdrag i samband med delårsbokslut och årsbokslut. Arbete pågår med att ta fram långsiktiga finansiella mål, samt att arbeta in de nya riktlinjerna för god ekonomisk hushållning i riktlinjer för bland annat planering och uppföljning.	i hög grad uppfyllt
Ansvar som anställande myndighet	Avtalsrörelse avslutades utan konflikter och i tid. Lönekartläggning visar inte på några osakliga löneskillnader relaterat till kön. Chefsstöd och traineeutbildningar genomförs med gott resultat.	i hög grad uppfyllt
Beredning inför och uppföljning av kommunfullmäktiges beslut		
Efterlevnad riktlinje för styrdokument	Implementerad process (översyn 2 ggr/år) leder till mer aktuella och relevanta styrdokument och bättre översikt över helheten. Arbete pågår med uppföljning och koppling till ordinarie uppföljningsprocess.	i hög grad uppfyllt
Uppföljning av motionshantering	Sammanställning av motioner som är under beredning har redovisats till KF i april och oktober 2025. Motionshanteringen håller sig inom den stipulerade tiden (ett år), med ett undantag.	i hög grad uppfyllt
Utveckling av strategiskt viktiga områden		
Uppföljning av inriktningsmål i delårs- och årsrapport	Bedömning av måluppfyllelse och resultat är tillställda fullmäktige. Fördjupad uppföljning och kunskapsunderlag finns även på externwebben.	i hög grad uppfyllt
Utveckling av modell för programhantering	Tydligare ledningsstruktur med starkare beslutsmandat. Ansvar för mål har blivit tydligare på nämnds och bolagsnivå. Ett program har fått tydligare fokus inför 2026.	i hög grad uppfyllt

Fokusområden

Förutom återkommande delar av grunduppdraget har förvaltningen jobbat med ett antal gemensamma fokusområden under året. Det handlar till exempel om att öka kontinuitet och försörjningsförmåga utifrån ett beredskapsperspektiv, skapa förutsättningar för mer datadrivna arbetssätt, utmaningar kring kompetensförsörjning, stärka kapaciteten för klimatomställning och stärka Umeås position som norra Sveriges största stad.

Andra händelser av vikt

Kommunstyrelsen har enligt beslut i kommunfullmäktige ansvar för kommunens visselblåsarfunktion. Visselblåsarfunktionen har under stor del av året stått utan styrgrupp vilket medfört att inkomna ärenden inte har hanterats.

Under våren 2025 beslutades om en oberoende granskning av visselblåsarfunktionen. Utifrån granskningen har kommunstyrelsen hösten 2025 beslutat om ett antal uppdrag för att återupprätta förtroende och ändamålsenlighet i kommunens visselblåsarfunktion och en tillfällig förstärkt styrgrupp har utsetts av kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott. Förslag till riktlinje för Umeå kommuns visselblåsarfunktion kommer att presenteras för kommunstyrelsen under våren 2026 och därefter ska varaktig organisation implementeras.

Central krisledning aktiverades för att omhänderta konsekvenserna och samordna den interna hanteringen av en cyberattack som drabbade leverantören Miljödata under augusti. Efter ett par veckor var det fastställt att Umeå kommun var förskonade från läckta personuppgifter och krisledningen avvecklades.

Byggnadsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Byggnadsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämndens uppföljning enligt styrmodellen sker i perspektiven; kund, verksamhet, ekonomi och personal. Verksamhetsuppföljningen visar som helhet en leverans i enlighet med grunduppdraget.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Nämnden tog under 2024 fram en handlingsplan för en budget i balans senast 2026. En lång rad av åtgärder har vidtagits vilket har påverkat verksamheten på olika sätt. Sammanfattningsvis har ekonomiska besparingar gett effekt och nämnden har en budget i balans redan vid utgången av 2025. Bilden nedan visar nämndens bokslut 2019–2025.

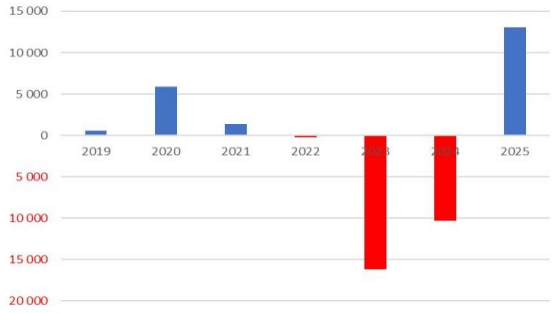

Nämndens deltar sedan drygt tio år tillbaka i Insikt, en servicemätning som genomförs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att mäta kvaliteten på kommunernas myndighetsutövning. Fördelar med Insikt:

- Frågorna avser endast faktorer som kommunerna själva har ansvar för och kan påverka.
- Det är endast företagare som haft en kontakt med kommunen som deltar.

- Resultaten utgör ett konkret verktyg för förbättringsarbete.
- Kommunen ser resultaten i webbportalen i nära anslutning till fattat beslut.
- Undersökningen möjliggör jämförelser över tid och med andra kommuner.

Nämnden har två områden som mäts i Insikt; bygglov och fastighetsbildning. I bilden till höger visas resultatet för bygglov från 2014−2025. Från ett läge där företagen gav verksamheten låga betyg har bygglov nu för första gången fått bedömningen höga betyg (70).

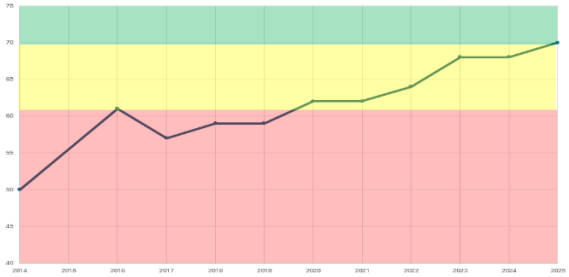

Fritidsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Fritidsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Fritidsnämnden har under perioden verkställt sitt grunduppdrag helt eller i hög omfattning i enlighet med planeringsdirektivet, nämndens verksamhetsplan och givna förutsättningar. För en mer utförlig redovisning hänvisas till fritidsnämndens rapport för januari–december 2025.

Fritid bad har under året bedrivit verksamhet och hållit anläggningarna öppna enligt plan med undantag för Storsjöhallen och Hemgårdens bad och gym. I Storsjöhallen genomfördes ett planerat renoveringsarbete av bassängen vilket medförde en stängning under en begränsad period. I samband med renoveringen upptäcktes förekomst av legionella, vilket resulterade i en förlängd stängning av bad- och omklädningsutrymmen under cirka tre och en halv månad. Hemgårdens anläggning har varit stängd sedan juni till följd av planerad ombyggnation.

Fritid drift har haft samtliga anläggningar öppna i enlighet med fastställda säsongslängder och öppettider. Under slutet av vårsäsongen utökades allmänhetens tider i takt med att föreningslivets bokningar minskade. Under sommaren genomfördes särskilda satsningar på friluftsliv, motionsspår och strandbad. Den varma sommaren medförde en markant ökad belastning på strandbaden vilket hanterades genom tillförande av extra resurser och omprioriteringar. Under sommaren installerades även en tillgänglighetsanpassad brygga vid Nydalabadet.

Föreningsbyrån har under året handlagt samtliga stöd inom ramen för *Umeå kommuns stöd till ideella föreningar* samt övriga stöd som kommunen tillhandahåller. Dessa stöd utgör grunden för nämndens uppdrag och är avgörande för att möjliggöra ett brett och varierat aktivitetsutbud i hela kommunen. Utöver detta har flera samverkans- och rådgivningsmöten genomförts med föreningslivet. Vidare har lotteritillstånd beviljats i enlighet med spellagen samt Spelinspektionens riktlinjer och rekommendationer.

Fritid unga har under perioden genomfört cirka 2 600 mötestillfällen under kvällstid inom ramen för öppen verksamhet. Samtliga tillfällen har varit kostnadsfria och erbjudit trygga och drogfria mötesplatser. Inom ramen för *Fritid för alla* har öppen verksamhet bedrivits vid 103 tillfällen och därutöver har arrangemang och resor genomförts. Samverkan har skett med skola, socialtjänst och polis, dels inom ramen för samverkansforumet SSPF, dels genom främjande kontakter och verksamhetsbesök mellan aktörerna.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Arbetet med *Umeå Summer Zone* inleddes under årets första tertial med målet att skapa en trygg, inkluderande och levande aktivitetsyta som erbjuder meningsfulla sommarlovsaktiviteter för alla åldrar. Testverksamhet genomfördes under tre veckor i juli på Nydala där två fritidsledare i samverkan med föreningslivet erbjöd aktiviteter som cirkus, basket och boule.

Under 2025 ökade antalet besök på Fritid ungas mötesplatser med cirka 19 000 jämfört med föregående år. Flera åtgärder som initierades under hösten bedöms ha bidragit till den positiva utvecklingen. Andelen flickor och ickebinära uppgick till 36 procent vilket är en ökning jämfört med 2024 då motsvarande andel var 34 procent.

Fritid unga har under året samverkat med Kulturskolan kring utformningen av Hamnmagasinets lokaler. Arbetet har genomförts i nära samarbete med Fastighet och anlitade arkitekter.

Förberedelsearbetet inför SM-veckan vinter 2026, ett kommunövergripande arrangemang, har bedrivits under året med fokus på anpassning av anläggningar och samordning med berörda aktörer.

Under hösten övergick Navet till fastighetsförvaltningens drift, medan Inab fortsatt kvarstår som fastighetsägare.

För- och grundskolenämnden

Nämndens grunduppdrag

För- och grundskolenämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt
Nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet:	
Förskola	i hög grad uppfyllt
Grundskola	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

För- och grundskolenämnden bedömer att grunduppdraget i hög grad är verkställt för både förskola och grundskola enligt reglementets krav. Nämnden har säkerställt att alla barn i kommunen har tillgång till förskola, pedagogisk omsorg, skolgång och fritidshem i både kommunala och fristående verksamheter, samt fördelat resurser enligt principen om lika villkor. Skolpliktsbevakning, samverkan med fristående aktörer och tillsyn av fristående förskolor har genomförts, och nämnden har genom ledning och samordning utvecklat det kommunala skolväsendet i enlighet med gällande lagstiftning.

Uppföljning av grunduppdraget sker via tertialrapporter, styrkort, verksamhetsplan, kvalitetsrapport och intern kontroll enligt beslutat årshjul.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

28 april fattade kommunfullmäktige beslut om att dela utbildningsförvaltningen i en för- och grundskoleförvaltning respektive gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltning. Arbetet med organisationsförändringen mot en funktionell för- och grundskoleförvaltning har därför slutförts. De anpassningar på huvudmannanivå som samverkades med de fackliga organisationerna ryms inom tilldelad budget. Den nya förvaltningen träder i kraft från och med 1 januari 2026.

Umeå kommuns senaste befolkningsprognos P25 visar en fortsatt lägre tillväxttakt på grund av färre födda barn, vilket har intensifierat omställningsarbetet inom förskolan och kommer att påverka nämndens arbete under flera år. Det lägre barnafödandet innebär cirka 200 färre förskolebarn i augusti 2026 jämfört med augusti 2024, särskilt eftersom betydligt fler lämnar förskolan för förskoleklass än antalet ettåringar som börjar. Detta har lett till att tre förskolor och en en-avdelningspaviljong avvecklats under året, samtidigt som fler avdelningar har ofyllda barngrupper som skapar underskott. Ett omfattande personalrelaterat omställningsarbete har därför börjat och kommer att prägla nämndens arbete under flera år framåt.

Studieresultat för elever i årskurs 9 läsåret 24/25 visar att behörighet till gymnasieskolans nationella yrkesprogram ligger oförändrat på 90 procent jämfört med föregående läsår.

Den andra december genomfördes en utbildningsinsats tillsammans med polismyndigheten för samtliga chefer och rektorer i för- och grundskola. Målet var att stärka förskolans och skolans avgörande roll i det förebyggande arbetet mot gängkriminalitet, infiltration och otillbörlig påverkan.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt
Nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhet/kärnprocess:	
Gymnasieskola	i hög grad uppfyllt
Vuxenutbildning	i hög grad uppfyllt
Arbetsmarknad	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att grunduppdraget i hög grad är uppfyllt utifrån nämndens verksamhet, åligganden och övriga uppgifter enligt fastställt reglemente.

Nämnden har säkerställt att alla ungdomar och unga vuxna i kommunen har tillgång till utbildning via kommunens fyra gymnasieskolor, fristående verksamheter eller genom insatser inom det kommunala aktivitetsansvaret. Resurser har fördelats till både egen och fristående verksamhet enligt

principen om lika villkor. Nämnden har i enlighet med sitt ansvar medverkat i att planera och dimensionera gymnasie- och kommunal vuxenutbildning inom samverkansområdet.

Uppföljning av grunduppdrag, mål och övriga uppgifter sker genom huvudmannarapporter, styrkort, tertialrapporter och intern kontroll. Verksamheterna arbetar utifrån årliga aktivitetsplaner som följs upp regelbundet. Resultatmått kopplade till grunduppdraget används för att följa utvecklingen och jämförelser görs där det är möjligt även nationellt. Samtliga mått är möjliga att följa över tid.

Inom det kommunala aktivitetsansvaret har insatserna riktats mot ungdomar 16–19 år som varken arbetar eller studerar, med syfte att stärka deras möjligheter att återuppta gymnasiestudier eller gå vidare till annan meningsfull sysselsättning.

Vuxenutbildningen har bedrivits med målet att öka studerandes möjligheter till arbete, vidare studier och inkludering, i nära samverkan med näringsliv och myndigheter. I enlighet med nationella krav på arbetsmarknadsstyrd dimensionering har Umeå kommun fördjupat samarbetet inom Västerbottensvux, som nu omfattar 17 kommuner. Detta regionala avtal säkrar ett likvärdigt utbildningsutbud och möjliggör gemensamma ansökningar om statsbidrag för yrkesutbildningar, vilket stärker regionens kompetensförsörjning.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

En stor omorganisation har inletts under hösten 2025 efter att kommunfullmäktige fattade beslut om att tidigare utbildningsförvaltningen ska delas i två. Ett omfattande arbete har skett för att nämnden från och med 1 januari 2026 fullt ut ska ha en egen förvaltning.

Under hösten 2025 samlades vuxenutbildningens verksamheter i det nya Vuxenutbildningens hus som skapar en sammanhållen utbildningsmiljö och ökar samverkan. Utbildningsutbudet har också stärkts genom starten av en ny yrkeshögskoleutbildning till byggnadsvårdsingenjör.

Arbetsmarknadsenheten har fortsatt erbjudit arbetsrehabiliterande insatser för att stärka individers väg mot egen försörjning och aktivt samhällsdeltagande. Byggåterbruket, som invigdes i januari, har utvecklats och erbjuder nu tränings- och praktikplatser. Verksamheten bidrar både till målet om en klimatneutral stad och till ökad social hållbarhet.

Nämnden har även arbetat för god integration och stärkt samverkan inom kommunen när det gäller mottagande av nyanlända. Arbetet har omfattat bostadsförsörjning, etableringsinsatser och mottagande av skyddsbehövande från Ukraina.

Brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande insatser

Förvaltningen har aktivt medverkat i Umeå kommuns brottsförebyggande arbete inom ramen för satsningen *Umeå växer tryggt och säkert*.

Trygghet och säkerhet

Från och med 1 juli 2025 införs nya bestämmelser i skollagen (kap. 6 a) avseende beredskap för allvarliga våldssituationer och regler för tillträde till skolenhet.

UP2-projektet och närvaroarbete

UP2-projektet (2023–2025), i samverkan med SKR, har haft fokus på förebyggande närvaroarbete och stöd för elever som har avbrutit sina studier. Projektet slutredovisades i december 2025.

Resultat och gymnasieval

Andelen avgångselever med gymnasieexamen har minskat något jämfört med föregående läsår, från 91,1 procent till 90,4 procent (källa: Umeå kommun, Edlevo). Även genomsnittligt meritvärde har sjunkit, från 14,38 till 14,18 poäng. En gymnasieexamen är en viktig skyddsfaktor för framtida livsvillkor och även om resultaten har försämrats något ligger de fortsatt på en hög nivå. Gymnasievalet avslutades i maj och andelen elever som har valt en kommunal gymnasieskola ökade från 76,9 till 77,4 procent.

Samverkan och dimensionering av gymnasial utbildning

Ny bestämmelse i skollagen innebär att planering och dimensionering av gymnasial utbildning från och med 2025 ska utgå från både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Det ställer ökade krav på regional samverkan genom primära och sekundära samverkansavtal.

Implementering av Gy25

Arbetet för att införa ämnesplaner enligt Gy25 pågår och påverkar både gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning genom förändrade strukturer för planering, undervisning och uppföljning.

Ferieverksamhet

Ferieverksamheten har haft fortsatt högt söktryck med 947 inkomna ansökningar (478 pojkar och 469 flickor). Av dessa deltog 92 ungdomar i ferieskolan. Samtliga ungdomar födda 2008 som ansökte i tid erbjöds feriearbete.

Lägenhetsadministration

Under året fattades beslut om att teknik- och fastighetsförvaltningen ska överta ansvaret för lägenhetsadministrationen från integrationsverksamheten och planering för att genomföra det har börjat.

Arbetsmiljö

Förvaltningen har fortsatt fokus på arbetsmiljöfrågor. Samtliga chefer har utbildats i arbete med egenkontrollplaner och relevant material har tagits fram och gjorts tillgängligt.

Bilaga 2

Individ- och familjenämnden

Nämndens grunduppdrag

Individ- och familjenämnden	Bedömning
Uppdraget är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor	i hög grad uppfyllt
Aktiviteter i grunduppdraget:	
Systematiskt kvalitetsarbete	i viss grad uppfyllt
Förebyggande arbete	i hög grad uppfyllt
Myndighetsutövning	i hög grad uppfyllt
Verkställande av insatser	i hög grad uppfyllt
Planerade åtgärder/områden 2025	i hög grad uppfyllt
Kvalitet och utveckling i delprocesserna	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämnden har under 2025 verkställt sitt grunduppdrag i hög omfattning. Majoriteten av aktiviteterna i grunduppdraget har bedömts som i hög grad uppfyllda (se bilaga) och de flesta planerade åtgärderna för året har genomförts eller pågår enligt plan. Nämndens systematiska kvalitetsarbete beskrivs i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelserna som fastställs i februari. Där beskrivs det kvalitets- och patientsäkerhetsarbete som har skett under året. Det har blivit tydligt att det finns behov av att förbättra delar av nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Arbete pågår för att åtgärda det. I enlighet med nya socialtjänstlagens intentioner har stort fokus varit på att utveckla och stärka det förebyggande arbetet i samtliga verksamheter. Nämnden har sedan tidigare ett stort antal lätt tillgängliga insatser för medborgare att ta del av, bland annat i form av gruppaktiviteter/stödgrupper. Nämndens myndighetsutövning har under året genomförts på en hög nivå. Både anmälningar och utredningar som gäller barn/unga har i hög grad hanterats och handlagts i tid under året. Nämnden har sammantaget i hög grad kunnat verkställa beslutade insatser under året. Utvecklingen är positiv och de åtgärder som vidtagits ger resultat. Det finns fortsatta svårigheter att verkställa vissa beslut.

Nämnden hade inför året planerat ett antal övergripande åtgärder inom olika områden. De flesta av dessa är genomförda eller pågår enligt plan. En del har inte kunnat genomföras enligt plan. Det handlar bland annat om översättning av brukarundersökningar till minoritetsspråk som finns inom kommunens förvaltningsområde, något som inte har varit möjligt att genomföra på grund av svårigheter att hitta översättare. Det handlar också om åtgärder för att stärka förutsättningar för inkluderande arbetssätt, varav endast en del har kunnat genomföras under året, och om byte av verksamhetssystem som beskrivs ytterligare under *Väsentliga händelser*.

Nämndens grunduppdrag är uppdelat i åtta delprocesser och kvalitet och utveckling följs. Samtliga delprocesser bedöms utvecklas i positiv utveckling i förhållande till processmålen. Det beskrivs utförligare nedan, under *Verksamhetens utveckling*.

Bilaga 2

Verksamhetens utveckling – kvalitet och utveckling i processerna

Ge stöd och service enligt LSS: Positiv utveckling**.** Verkställandegraden av beslut enligt LSS har ökat i jämförelse med 2024, främst på grund av att flera LSS-boenden har startats. Men, det är fortfarande svårt att verkställa beslut om kontaktperson och ledsagning. Förvaltningen har under året vidtagit åtgärder som förväntas ge resultat under 2026. Arbetet för att utveckla forum och form för LSS-samverkan mellan Umeå kommun och intresseföreningar för LSS har utvecklats positivt under året. Flera aktiviteter pågår när det gälleområdet barnrättsfrågor. För att öka barns delaktighet har en brukarenkät som är riktad till barnverksamhet tagits fram under året. Som en del i nämndens jämställdhetsarbete har verksamheterna analyserat könsfördelning för beslut som inte är verkställda inom LSS. I analysen har man inte funnit några omotiverade skillnader mellan könen som föranleder åtgärder.

Ge stöd, skydd och omsorg till barn, unga och familj: Positiv utveckling. Uppföljning visar på förbättring i flertalet mått sedan 2024. Prioriteringar har varit nödvändigt under året, trots det har arbete pågått i alla planerade aktiviteter och ett stort antal av dem har genomförts. Verksamheterna tar stöd av varandra, den interna samverkan har stärkts och målgruppens behov sätts i fokus. Arbetet i några verksamheter med att tydligare synliggöra barnets perspektiv har gett resultat. Inom *UVTS* har nämnden stått för 12 av de 46 aktiviteterna i den gemensamma aktivitetsplanen. Arbetet går helt i linje med omställningen till ny socialtjänstlag och samtliga tolv aktiviteter har pågått, men i olika omfattning. Arbetet för att minska placeringar har fortsatt genom att bland annat förstärka nätverksarbetet och systematisera den interna uppföljningen av de placerade barnen och genom att utveckla insatser på hemmaplan.

Ge råd och stöd i samt handlägga familjerättsliga ärenden: Positiv utveckling. Familjerätten har haft barnsamtal eller träffat barn i alla de ärenden där det bedömts lämpligt, vilket är mycket positivt utifrån ett barnrättsperspektiv och i linje med målet om att barns bästa ska vara avgörande i frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. Processens planerade aktiviteter har genomförts enligt plan och familjerätten har bland annat arbetat för att samordna familjerättsliga ärenden med barnskyddsutredningar.

Tillgodose behov av stöd i boende under skolgång till vissa elever vid Rh-gymnasium: Positiv utveckling. Verksamheten har bland annat arbetat för att se över strukturer för delaktighet och medskapande för eleverna och för att utveckla systemstöd för dokumentation.

Ge stöd, skydd och omsorg till vuxna: Positiv utveckling. Nämnden har fortsatt arbeta med insatser för att möta behov av stöd på hemmaplan och har bland annat öppnat en lågtröskelverksamhet kallad Kraftverket, skapat utslusslägenheter till Bryggans sociala boende, formaliserat samverkan kring tandvård till personer i utsatthet och fortsatt utveckla boendestödet. Några aktiviteter har inte genomförts enligt plan, bland annat Bostad först som införs under våren 2026.

Ge stöd till självförsörjning och ge ekonomiskt bistånd: Positiv utveckling. Försörjningsstödet har under året arbetat intensivt med nya socialtjänstlagen genom bland annat telefonmottagning,

delaktighet i lågtröskelverksamheten Kraftverket samt att tillgängliggöra stödet på nya arenor. Arbetet med att införa barnkonsekvensanalyser vid beslut som kan påverka barn har fortsatt och kommer att utvecklas ytterligare under 2026. Sedan december har försörjningsstödet två handläggare som arbetar med felaktiga utbetalningar och försörjningsstödet ingår i ett nationellt nätverk för att förebygga välfärdskriminalitet. Samtliga aktiviteter i verksamhetsplanen har genomförts enligt plan och de mått som följs visar i stort på en positiv utveckling. Men, det finns tecken på att arbetsmarknaden i Umeå har försämrats, vilket ger effekter på behovet av ekonomiskt bistånd.

Erbjuda familjerådgivning: Positiv utveckling. Andel som blivit erbjuden rådgivning inom en månad är på fortsatt låg nivå, även om det har skett en marginell ökning under året. Insamlad statistik visar också att väntetiderna för att få familjerådgivning har minskat över tid. De planerade aktiviteterna för året har genomförts enligt plan. Familjerådgivningen har arbetat med att följa väntetiderna och sett över nuvarande arbetssätt. Det har bland annat resulterat i att testa en ny samtalsmetod som bland annat förväntas bidra till ökad tillgänglighet.

Erbjuda hälso- och sjukvård: Positiv utveckling. Flera aktiviteter inom HSL syftar till att arbeta mer preventivt och förebyggande utifrån ett brukarperspektiv. Ett exempel är ett pågående arbete för att stärka teambaserade arbetssätt inom arbetsgruppen. Samtliga resultatmått inom processen har positiva resultat. När det gäller VHU har samtliga personer i aktuellt åldersintervall identifierats och alla utom två personer har erbjudits hälsoundersökning. Bedömning att undanta dessa två är grundade på de enskildas individuella behov. Två årliga undersökningar har införts, varav den ena har fokus på tillgänglighet och den andra bemötande. Analys av tillgänglighetsundersökningen visade vissa skillnader i kön som har hanterats under året och följs upp under 2026.

Väsentliga händelser

Nämndens åtgärder för budget i balans

Under året har förvaltningen fortsatt verkställandet av de effektiviseringsåtgärder som nämnden beslutade om i december 2023. De positiva effekter som kunde konstateras före sommaren har bestått under hösten, vilket har bidragit till en successiv förbättring av nämndens ekonomiska resultat.

Brist på verksamhetsanpassade lokaler

Nämndens behov av verksamhetsanpassade lokaler, både verksamhetslokaler och administrativa lokaler, har inte kunnat tillgodoses i tillräcklig omfattning. Det påverkar nämndens förutsättningar att fullgöra sitt grunduppdrag. För att åtgärda situationen vidtas insatser på flera nivåer. Åtgärderna har under året gett positiva resultat, bland annat genom en ökad leverans av boenden. För daglig verksamhet kvarstår svårigheter att verkställa beslut på grund av bristande lokalyta. När det gäller administrativa lokaler råder ökad trängsel, brist på mötesrum och begränsade möjligheter för vissa verksamheter att utöka sin verksamhet, till exempel Centrum mot våld.

Omställning till ny lagstiftning

1 juli 2025 trädde en ny socialtjänstlag i kraft. Omställningsarbetet har pågått sedan tidigare och intensifierades under året – vilket beskrivs under *Planerade åtgärder/områden 2025*. Intentionerna med den nya lagen är att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig, främja jämställda och jämlika levnadsvillkor och arbeta kunskapsbaserat. Omställningen är ett omfattande och resurskrävande arbete för nämndens verksamheter.

Byte av verksamhetssystem
Under våren 2025 kom Umeå kommun och leverantören Cambio överens om att avsluta avtalet om socialtjänstens processverktyg Viva. Anledningen är att man under verksamhetsanalys och införande insett att verksamhetens behov inte uppfylls. Arbetet för att förbereda en ny upphandling har startat.

Kulturnämnden

Nämndens grunduppdrag

Kulturnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Kulturnämndens bedömning är att grunduppdrag i hög grad är uppfyllt. Som framgår av verksamhetsbeskrivningen med tillhörande statistik och separat rapport från kulturförvaltningen till kulturnämnden har verksamheterna väl levererat i enlighet med både kommunfullmäktiges och nämndens planer och uppdrag.

Verksamheten har bedrivits med god ekonomisk hushållning inom tilldelade ekonomiska ramar.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Bibliotek

2025 har präglats av implementeringen av nytt bibliotekssystem och ny bibliotekswebb, med omfattande förberedelser och arbetsintensiv konverteringsfas. Frånsett fyra dagars nödvändig stängning under den huvudsakliga konverteringen har biblioteken fortsatt vara öppna rum för demokrati och kunskap, berättelser och kreativitet, möten och upplevelser. Själva systembytet kunde utföras enligt plan under vecka 39, men mycket efterarbete har krävts och kommer att fortsätta under 2026 för att uppnå full funktionalitet enligt ställda krav och behov. Bibliotekssystemet är upphandlat för alla Umeåregionens bibliotek, inklusive skolbibliotek som också har behövt stöttning i processen.

Bibliotekens läsfrämjande verksamhet är omfattande. Den består bland mycket annat i sago- och sångstunder för barn, bokprat och högläsning. Därtill genomförs ett flertal läsecirklar för såväl barn och unga som vuxna, för olika målgrupper. Några exempel från 2025 är lättläst bokcirkel med SFI,

poesicirkel, queer bokcirkel och läsecirklar med metoden Shared Reading på Anstalten Umeå och Häktet Umeå. Läsfrämjande verksamhet främjar även demokratin, eftersom god läsförmåga bidrar till möjligheten att delta i det demokratiska samhällets utveckling. Andra exempel på demokratifrämjande insatser under året är nyhetscafé på lätt svenska och samtalsserien Demokrati och inkludering med aktuella frågor i fokus.

Bibliotekens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk har under året bland annat bestått i sagostunder på finska, medverkan i Tornedalingarnas dag på Västerbottens museum och medverkan på konferensen Aktuell skolpolitik, där bibliotekens utbud av språkväskor och böcker på minoritetsspråk visades. En utbildningsdag om antisemitism har i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) genomförts för all bibliotekspersonal.

Inom projektet Bokstart Funkis har ett nytt samarbete inletts med Region Västerbottens Barnhabilitering samt Syn- och Hörselhabilitering. Projektets målgrupp är de minsta barnen (0–3 år) med funktionsnedsättning och deras vårdnadshavare. Under året har bibliotek vid några tillfällen erbjudit särskilda NPF-öppettider med begränsade sinnesintryck för besökare.

Under 2025 har det byggts en extern entré till Holmsundsbiblioteket som nu är kommunens fjärde meröppna bibliotek, det första utanför staden Umeås gränser.

Det ICLD-finansierade projektet Service Design in Libraries med den kenyanska regionen Kajiado har slutförts under året med önskvärt resultat, med ömsesidig kunskaps- och erfarenhetsöverföring och en politiskt förankrad biblioteksstrategi för Kajiado County. ICLD har i samband med godkännande av slutrapporten skickat hälsningen ”Vi är väldigt imponerade över hur mycket ni har åstadkommit. Att just Umeå som har en så stark struktur för bibliotek.”

Besök och lån vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring (%)	Notering
Besök på minabibliotek.se	1 595 702	1 837 936	−13,2	Systembyte**
Fysiska besök på biblioteken	1 214 587	1 186 190	2,4	
Totalt antal lån	1 558 877	1 577 725	−1,2	−0,9 % exkl. SBS
varav antal lån via SBS	102 319	108 678	−5,9	Lån till skolor
varav antal lån av barnmedia	1 001 950	1 004 429	−0,2	63,3 % av alla
varav antal e-lån	40 474	38 782	4,4	2,6 % av alla

** Systembytet medför viss osäkerhet om statistiken för antal webbesök och lån.

Aktiviteter vid folkbiblioteken i Umeå	2025	2024	Förändring (%)	Notering
Antal aktiviteter	2 513	2 710	−7,3	
varav för barn och unga	1 520	1 623		60,5 % av alla
varav för personer med annat modersmål än svenska	226	294		9,0 % av alla
varav för personer med funktionsnedsättning	279	293		11,1 % av alla
varav för att öka den digitala kompetensen	154	253		6,1 % av alla
Totalt antal deltagare	**40 849**	**44 177**	**-7,5 %**	**Deltagare via streaming ej inräknat**

Bilaga 2

Kulturskola

Under första halvan av 2025 la Kulturskolan mycket arbete på lokalprocessen i dialog med medarbetare, och planering för verksamhetens nya lokaler. Dialogen med Fritid unga har varit viktig, utifrån samverkan i Hamnmagasinet, där Kulturskolan delar lokaler med Ungdomens Hus. Dialog har även inletts med gymnasieskolan, för fortsatt samverkan på Midgårdsskolan utifrån Kulturskolans lokal- och verksamhetsbehov. Under slutet av året har renoveringen och ombyggnationer av Kulturskolans nya lokaler på Vasagatan dragit i gång, medan ombyggnationerna av Hamnmagasinet ligger cirka ett halvår fram i tiden.

Under 2025 har arbetet med Kulturlöftet inletts och genomförande har börjat. Samverkan har skett med både utbildningsförvaltning och med kulturinstitutioner och andra kulturaktörer runt om i Umeå. I augusti lanserades en bokningssida för kommunens alla lärare att ta del av, en Sharepoint-sida som har byggts i samverkan med DoIT. Denna typ av digital struktur är nödvändig för en fungerande administration och den organisation som krävs av Kulturskolan för en sådan omfattande insats som Kulturlöftet. Genom Kulturlöftet nås nu alla barn i de kommunala grundskolorna, samt anpassad grundskola, av 1–2 kulturaktiviteter per läsår. Under läsåret 25–26 undersöks också hur stor del av förskolan kan bli garanterad en kulturaktivitet.

Under skolloven erbjöd Kulturskolan kulturaktiviteter på påsk-, höst- och sommarlov. Aktiviteterna har erbjudits i Umeå på bibliotek, i Kulturskolans egna lokaler och på fritidshem. Under sommarlovet genomfördes också ett kulturkollo i Umeå i en gemensam regional satsning. Kulturskolans verksamhetschef finns med i styrgrupperna för både de kommunala lovsatsningarna och den nya satsningen på *Umeå Summer Zone* som startade under 2025 och som utvecklas inför 2026.

Under 2025 har projektet KulturCrew bedrivits tillsammans med programavdelningen för att främja ungas arrangörskap. KulturCrew har också erbjudits som feriearbete genom Umeå kommun under augusti. Projektet avslutas under 2025 och har nått 60 unga som har engagerat sig som arrangörer och cirka 1 500 i publiken med sammanlagt 13 kulturarrangemang och events. KulturCrew fortsätter som ordinarie verksamhet i Kulturskolan från och med 2026.

I ett samarbete med musikinstitutet Kuula i Vasa besökte 18 stråkelever och lärare Vasa under en helg i april. Utbytet bestod av repetitioner som utmynnade i en gemensam konsert i Vasa, nya kontakter och nätverk för lärare och nya vänner och erfarenheter och idéer hos medföljande elever. Kulturskolan fortsätter samarbeta med musik- och kulturinstitut (motsvarande den svenska kulturskolan) i Vasa och fler utbyten planeras.

Kulturskolan medverkade på Spelrum, både med öppet hus och prova-på i egna lokaler och med akter på Hamnmagasinets scener.

Verksamheten har genomförts enligt planering i de tre verksamhetsbenen; kursverksamheten, den öppna och riktade verksamheten samt verksamheten i och för förskola och grundskola, inklusive anpassad grundskola. I denna tertialrapport presenteras statistik för 2025.

Inom kursverksamheten erbjuds såväl en bredd för många att testa, som möjligheten till ett fördjupat lärande i våra olika estetiska ämnen. Genom fördjupningsprogram, regionala samverkansmöjligheter och samarbeten med till exempel Norrlandsoperan och Umeå filmfestival får elever som vill utvecklas inom sitt ämne stora möjligheter till det.

Med den riktade verksamheten skapar vi möjligheter för fler att hitta till Kulturskolans utbud av kurser och ämnen, men med lägre tröskel in i verksamheten. Även här finns möjlighet till bredd och spets.

Den öppna verksamheten har karaktär av prova-på och drop-in. Här arbetar Kulturskolan framför allt mot familjer med yngre barn, men också mot äldre målgrupper. Den öppna verksamheten ligger på helger, skollov, i Kulturskolans egna lokaler eller i samarbete med till exempel närbiblioteken.

Kulturskolans verksamheter	2025	2024
Öppen verksamhet	**6 725**	**6 350**
varav Skapande lördagar, öppet hur och andra familjeaktiviteter (familjer med barn upp till 7 år)	2 200	3 800
varav besök på scenkonstföreställningar och andra aktiviteter (framför allt på biblioteken)	975	1 100
varav lovaktiviteter	1 500	1 250
varav riktade verksamheter (After School, anpassad Kulturskola, kultur för hälsa, KulturCrew)	550	480
varav ung publik på KulturCrew-arrangemang (Hela Umeå bygger LEGO, konserter, öppen scen, queermarknad)	1 500	-
Verksamhet i skola och förskola	**13 630**	**14 300**
varav kulturpedagogiska program	6 550	6 400
varav scenkonstbesök	4 500	6 800
varav El Sistema	280	280
Ytterligare elever genom kulturlöftet, i samverkan med andra aktörer (NO, VBM, Bildmuseet, Folkets Bio)	2 300	-
Kursverksamheten	**1 700**	**1 600**
Totalt hela verksamheten	**22 055 barn och unga**	**22 250 barn och unga**

Program

Programavdelningens producenter har under året varit engagerade i ett flertal kommunövergripande uppdrag vad gäller offentliga arrangemang utanför Väven. Bland annat har de tillsammans med Visit Umeå engagerats i programläggning av Advent event (cirka 1 000 besökare) och varit delaktiga i planering inför SM-veckan Vinter 2026. Som vanligt arrangerade programavdelningen Nationaldagsfirandet i Döbelns park (cirka 3 000 besökare) och Medborgarceremonin i Väven (571 inbjudna).

Tillsammans med Visit Umeå har programavdelningen under året genomfört den nya satsningen Spelrum – ett event där föreningar, kulturaktörer, engagerade eldsjälar, arrangörer och näringsliv gick samman för att skapa utrymme för kreativitet och upplevelser. Arrangemanget lockade många besökare och utvärdering visar att samtliga medverkande samarbetsparter är positiva till att medverka även 2026. Satsningen är treårig med hopp om fortsättning.

Under 2024 beviljades medel från sociala hållbarhetsfonden för arbete med arrangörsutvecklingsprojektet KulturCrew. Programavdelningen och Kulturskolan har haft ett gemensamt ansvar för genomförandet av projektet och under 2025 startade ett flertal KulturCrew-grupper bland annat på Maja Beskow-skolan. KulturCrew var under sommaren en del av Umeå kommuns sommarferieutbud och ungdomarna som antogs till feriearbetet avslutade sitt feriearbete med medverkan på Spelrum. Kulturskolan fortsätter nu satsningen inom ordinarie verksamhet.

Utöver utställningsverksamhet har konstverksamheten bidragit med kompetens och expertis i kommunens många stadsutvecklingsprojekt. Musei- och konstenheten har varit delaktig i ombyggnadsplanerna för Renmarkstorget, där bland annat restaurering av Stig Lindbergs fontän och en möjlig ny konstnärlig gestaltning har diskuterats. Internt har enheten fortsatt investera i att förbättra sina egna lokaler och samlingar. Upprustning och ombyggnation av kommunens konstförvaring har skett för att effektivisera logistiken och skapa bättre förutsättningar för den växande konstsamlingen.

Under 2025 har investeringsmedel inom programavdelningen satsats på att utveckla förutsättningarna för digitala sändningar i den uthyrningsbara lokalen Upplev multisal. Ett helhetsgrepp om teknik, användarvänlighet och miljö har setts över för streaming av högre kvalitet i framtiden. Vävenscenens bildmiljö har uppdaterats för att säkerställa fortsatt hög kvalitet kopplad till bildprojektion.

2024 invigdes den nya scenen Kajscenen och ett gediget arbete för att möjliggöra för parallella program på Kajscenen och Vävenscenen utreddes då. Under 2025 har ett flertal arrangemang kunnat genomföras på de två olika scenerna, under samma kväll. God framförhållning och flexibel planering har varit centrala delar för att möjliggöra det utbud vi satt oss att genomföra. Intresset för att boka den nya scenen har varit stort och under 2025 har antalet bokningar ökat med 24 procent jämfört med 2024. Under året har Arrangemang och scener genomfört 58 arrangemang i egen regi och/eller i samarbete med kulturföreningar och andra aktörer.

Under slutet av 2025 avslutades den populära utställningen I rikets hemliga tjänst vid Kvinnohistoriskt museum. Utställningen som belyste kvinnliga spioners insatser under andra världskriget lockade totalt cirka 30 000 besökare under sin visningsperiod (4 maj 2024–20 september 2025). I anslutning till utställningen genomfördes 16 programpunkter och 35 skolklasser (motsvarande 994 elever) tog del av skräddarsydda skolvisningar. Även museets yngre besökare engagerades – över 1 200 spionmysterier (interaktivt uppdrag för barn) genomfördes kopplade till utställningen och hela 91,5 procent av besökarna svarade positivt på frågan om de hade lärt sig något nytt av utställningen.

Parallellt under året har Kvinnohistoriskt museum visat den fördjupade utställningen Bukhoor – rökelsens väg (9 november 2024–pågående) som behandlar rökelsens historia och kvinnors hantverkstraditioner i Mellanöstern/Nordafrika. Genom Bukhoor har museet fortsatt söka nya målgrupper, särskilt unga med kopplingar till MENA-regionen. Under våren genomfördes planerade

workshops kopplade till utställningen inom ramen för Umeå växer tryggt och säkert-satsningen och ett nytt samarbete med Midgårdsskolan inleddes för att fördjupa arbetet med ungdomar som målgrupp. För att sänka tröskeln för unga att besöka museet arrangerades även feministiska filmkvällar, vilket har lockat en yngre publik till museet.

I november öppnade Kvinnohistoriskt museum ytterligare en ny utställning The Goddess Returns – Protect the Earth. Utställningen, en internationell samproduktion, utforskar ekofeminismens idévärld genom verk av fem konstnärer; Monica Sjöö, Glenda León, Moki Cherry, Ira Lombardia och Elisabeth von Samsonow. The Goddess Returns knyter an till mytologi och modern aktivism i konsten och erbjuder en visuell resa som uppmanar till reflektion över vår relation till jorden och varandra.

Programavdelningens statistik, januari–december	2025	2024
Antal besök, Kvinnohistoriskt museum	39 000	45 288
Antal pedagogiska program/visning/workshops, Kvinnohistoriskt museum	96	288
Antal deltagare vid programaktiviteter*	2 601	3 561
Antal digitala program*	0	2
Antal digitala tittare*	0	206
Antal besök, Umeå konsthall	20 700	21 195
Antal pedagogiska program/visning/workshops	114	149
Antal deltagare*	2 110	2 270
Antal publik, Kultur för seniorer	11 202	9 907
Antal arrangemang	118	89
Antal digitala program*	11	13
Antal digitala tittare	1 141	1 940
Antal bokningar av samtliga uthyrningsbara lokaler i Väven	996	1 202
Antal offentliga bokningar med kulturellt innehåll i Väven	768	976
Antal bokningar, Kajscenen*	143	116
Antal bokningar, Vävenscenen	134	129

*Nya kategorier som vi ämnar mäta framöver är bland annat våra satsningar på streaming/digitala program samt antal programaktiviteter kopplade till den ”nya” Kajscenen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämndens uppföljning enligt styrmodell sker i perspektiven; kund, verksamhet, ekonomi och personal. Verksamhetsuppföljningen visar som helhet leverans i enlighet med grunduppdraget.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Nämndens deltar sedan drygt tio år tillbaka i Insikt. Insikt är en servicemätning som genomförs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att mäta kvaliteten på kommunernas myndighetsutövning. Fördelar med Insikt:

- Frågorna avser endast faktorer som kommunerna själva har ansvar för och kan påverka.
- Det är endast företagare som haft en kontakt med kommunen som deltar.
- Resultaten utgör ett konkret verktyg för förbättringsarbete.
- Kommunen ser resultaten i webbportalen i nära anslutning till fattat beslut.
- Undersökningen möjliggör jämförelser över tid och med andra kommuner.

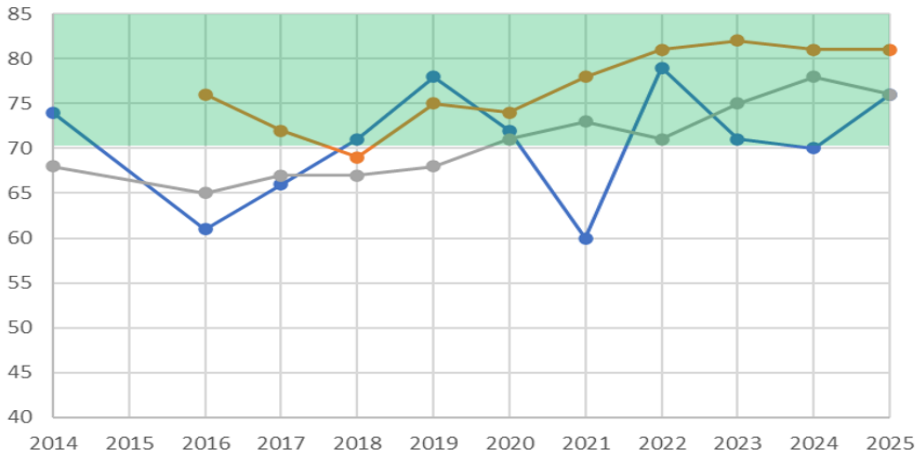

Nämnden har tre områden som mäts i Insikt; serveringstillstånd (blå), livsmedel (orange) och miljöskydd (grå). Samtliga tre områden ligger i det gröna området som definieras som höga betyg av företagen i kommunen.

Nämnden har under åren 2023–2025 i samband med yttrande över planeringsdirektiv 1 lämnat förbättringsförslag på programstyrningen. Nämndens insatser i arbetet med inriktningsmål och program utgår helt från grunduppdraget och har inte ändrats sedan programstyrning infördes. Vi behöver tillsammans i koncernen växla upp för att uppfylla inriktningsmålen.

Personalnämnden

Nämndens grunduppdrag

Personalnämnden	Bedömning
Nämnden är kommunens samordnande nämnd för personalstrategiska frågor. Nämnden samordnar och verkar för att Umeå kommun har en enhetlig och sammanhållen personalpolitik samt följer upp och rapporterar utveckling och ställning i personalpolitiska frågor till kommunfullmäktige och nämnderna.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Personalnämnden bedömer att den i hög grad uppfyller grunduppdraget. Nämnden följer och stödjer kontinuerligt övriga nämnders arbete med de personalpolitiska målen och de riktlinjer som fastställs inom det personalpolitiska området, inte minst gör nämnden det genom ett aktivt arbete med internkontrollplanen inom det personalpolitiska området.

Genom löpande dialog med nämndföreträdare och partsföreträdare i frågor som nämnder bedömer vara av särskild vikt och betydelse för att uppnå en enhetlig och sammanhållen personalpolitik kan

personalnämnden fånga upp områden som behöver förtydliganden eller stöd för att enhetlighet och sammanhållning ska kunna säkerställas hos arbetsgivaren, inom och mellan nämnders verksamheter.

I nämnden återrapporteras även omvärldsfaktorer som kan komma att påverka kommunen som arbetsgivare för att på så sätt bereda och säkerställa att nämnderna ges goda förutsättningar. Det kan gälla utvecklingen av kollektivavtal, lagstiftning och tillhörande normförflyttning.

Personalnämnden delgavs under våren 2025 en fördjupad återrapport av samtliga verksamhetsnämnders redovisning av arbetet med de personalpolitiska målen för 2024. Det gjordes för att ge en samlad bild och visa på bredden i kommunens arbete med de personalpolitiska målen. Nämnden uttalade sig även om de personalpolitiska målen i sitt yttrande på förslaget till planeringsdirektiv 2026.

En viktig förutsättning inom det personalpolitiska området och för nämnden är att bidra till kommunens organisatoriska omställningskapacitet. I takt med att nämnderna omprövar prioriteringar och fokus på grunduppdrag krävs förändrade arbetsformer och innovativa förhållningssätt. Verksamheterna kommer möta inslag av prioriteringar, fördjupade förväntningar på samarbete, samverkan och omprövning av nyttjande av resurser. Ny teknik, automation, AI-stödd digitalisering kommer även skapa nya förutsättningar och förväntningar i och på de kommunala verksamheterna. Med det som utgångspunkt lämnade personalnämnden remissvar på det förslag till plan för digitalisering som tekniska nämnden skickade ut under våren 2025. Nämnden följer även noga utvecklingen om hur HR-objektets förvaltning utvecklas med riktning mot en förvaltning av de kommungemensamma systemstöden som gemensamt kan skapa förutsättning för en enhetlig och sammanhållen personal-politik.

Förändringskompetens är organisationens förmåga att använda och utveckla kompetens för att genomföra förändring. Det gäller medarbetares kompetens, gruppers kompetens eller organisationens kompetens som helhet. Ett förändringsarbete kräver en organisationskultur, ledarskap och medarbetarskap som ger organisatoriska förutsättning med bibehållen trygghet, hälsa och engagemang. Inte minst krävs en kultur för en lärande organisation där kapacitet byggs för att ta tillvara den tillgängliga kraften hos befintliga medarbetare och även ge förutsättningar för att vid behov ställa om kompetens och verksamhet. En stark kultur krävs även för att leda och organisera förändring som också skapar förutsättning för delaktighet och medinflytande från medarbetarna. Ett genomgripande arbete med friskfaktorerna, som ingår i ett av de tre personalpolitiska målen, är för det en avgörande nyckel. Det avser inte minst de faktorer som rör delaktighet, inflytande, kompetens-utveckling och kommunikation.

Under 2025 berör personalnämnden området omställningskapacitet på flera sätt, bland annat genom beredning av en uppdaterad medarbetar- och ledarskapspolicy med tillhörande värdegrund, vilket är nära sammankopplat med det fortsatta arbetet med friskfaktorer. Fortsatta ansträngningar med chefers förutsättningar och insatser för att stärka och utveckla ledarskapets kapacitet att möta och leda i förändring är av största vikt.

Arbetet för utvecklade arbetsformer när det gäller tidiga insatser och omställning för grupper och enskilda medarbetare har uppmärksammats av nämnden. Genom det treåriga projektet Samba kommer kommunerna i Umeåregionen och Region Västerbotten tillsammans med Omställningsfonden och Försäkringskassan att utveckla arbetsformer med ett starkt ”behållaperspektiv” på arbetsmarknaden.

Dialog med den centrala samverkansgruppen

Nämnden har återkommande dialog med den centrala samverkansgruppen (CSG) som en del i att upprätthålla partsgemensam dialog i enlighet med samverkansavtalet. Under 2025 har personalnämnden bjudit in CSG för fördjupade samtal vid två tillfällen. Temat för samtalen under våren var medarbetarinflytande och skyddsombudens förutsättningar och under hösten var temat kompetensutveckling och lärande.

Enhetlig och sammanhållen lönepolitik

Nämnden verkar för en enhetlig och sammanhållen lönepolitik. Nämnden antog i slutet av 2024 riktlinje för lönestrategiska frågor och beredde en revidering av lönepolicy för beslut i kommunfullmäktige, vilket togs i januari 2025. Under 2025 har personalnämnden på nära håll följt utveckling och utfall av de mycket omfattande centrala avtalsförhandlingarna och följt upp lönekartläggning och utfall i relation till riktlinjen för lönestrategiska frågor och lönepolicy.

Under 2025 har samtliga centrala kollektivavtal för kommunal sektor löpt ut och både nya huvudöverenskommelser och tillhörande avtalsskrivningar är nu på plats, utan större konflikter eller stridsåtgärder mellan parterna. Personalnämnden har fått löpande återkoppling från förhandlingschef med flera om utfall och lokala konsekvenser och åtaganden i nya avtal.

Samordning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

Uppdraget att samordna det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförs bland annat genom återrapportering till nämnden från årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet och aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering. Under 2025 fortgick den gemensamma processen där medarbetarenkäten utgör grund till både uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet och analys av aktiva åtgärder för att förhindra diskriminering. Bägge delprocesser är Umeå kommuns arbetsprocesser för att säkerställa den systematik som krävs av en organisation i arbetsmiljö- och diskrimineringslagstiftningen. Som komplement till den gemensamma processen adderades 2025 frågeställningar som bidrar till nationell forskning, MORFAR-projektet, om organisatorisk hälsa. Därmed skapas ytterligare underlag från medarbetarenkäten till nämndernas arbete med friskfaktorer.

Under året uppmärksammar personalnämnden även de förändringar som sker av Arbetsmiljöverkets författningssamling, AFS, som består av föreskrifter och allmänna råd. Information har lämnats till nämnden.

Området hot och våld och otillåten påverkan har kommit in tydligare inom arbetsmiljö-området. Förstärkningar sker av kommunens säkerhets- och rutinarbete och personal-nämnden har även följt upp frågan inom ramen för sitt internkontrollarbete.

Samordning av det övergripande kompetensförsörjningsarbetet

Nämndens uppdrag när det gäller att samordna kommunens övergripande kompetens-försörjningsarbete och verka för mångfald och inkludering genomförs i första hand genom avrapportering till nämnden om pågående arbete samt uppföljning vid delår och årsrapport av de personalpolitiska målen.

Kommunens gemensamma kompetenförsörjningsplan har uppdaterats under året och från 2026 utgör den bilaga till personalnämndens verksamhetsplan. På så sätt kan vi bättre sätt fånga upp pågående utveckling på området, inte minst nationellt inom Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och initiativ inom området attraktiv arbetsgivare. Planen har även tagit starkt intryck av de planeringsförutsättningar som beslutas om för perioden 2026–2029, till följd av nämndernas svar på Tilläggsuppdrag 2023:1.

Personalnämnden hade för avsikt att under 2025 ta del av nämndernas arbete med sina kompetensförsörjningsplaner, i första hand genom en skriftlig återrapport från nämnderna som på likvärdigt sätt beslutar om dem som del av verksamhetsplan för 2026. Det har inte skett under året, men ligger kvar som en aktivitet för 2026.

För att ge förutsättning för de kommunala verksamheternas kompetensförsörjning krävs ett välfungerande arbete med befolkningsfrågorna. I nämndens samordningsuppdrag ingår även ansvaret att koordinera samarbetsytor som Umeåregionen och länet när det gäller insatser som kan främja kommunernas kompetensförsörjning. Under året har Umeå kommun bidragit på flera sätt i det regiongemensamma kompetensförsörjningsarbetet, bland annat genom dragningar för regionens Beredning för kompetensförsörjning samt Strategiråd för kompetensförsörjning. Det tvåpartsavtal som finns mellan Umeå kommun och Umeå universitet har även kompetensförsörjning som ett av sina fokusområden, vilket på många sätt har omfattat aktiviteter för att fler studenter ska stanna kvar.

Nämnden har även i sin internkontrollplan identifierat risk att kompetensförsörjningen av kommunal verksamhet försvåras på grund av att länet och arbetsmarknadsregionen inte samordnar sina insatser, risk 9. En rad viktiga steg för att minska den risken har skett under året. Bland annat fortsätter det nära samarbetet och samplaneringen av insatser mellan kommunerna i Umeåregionen som arbetsgivare genom personalchefsgruppen. Bland annat är projektet Samba en del av effekterna av det arbetet men även gemensamma upp-handlingar av till exempel företagshälsovård och andra insatser för att behålla medarbetare och stärka kompetensförsörjningsarbetet. Noteras bör även att Region Västerbotten som arbetsgivare är med i Samba-projektet.

I ett länsperspektiv har Umeå kommun och Skellefteå kommun genom sina HR-direktörer, tagit initiativ till ett personalchefsnätverk för länets femton kommuner. Ett nätverk som nu har rullande möten och även deltagande från regional utveckling vid Region Västerbotten. Grupperingen bereder även de aktiviteter som SKR har på området genom det HR-direktörsnätverk som finns nationellt.

För att ytterligare stärka det gemensamma lärandet och utvecklingen av kompetens-utvecklingsarbetet i länet deltar Umeå kommun genom HR-direktör i det region-gemensamma projektet Reglab, lärandeprojekt Attrahera och behålla. Det utgör ett gemensamt krafttag för internationell konkurrens. Projektet sker i samarbete mellan SKR och bland andra Tillväxtverket för att stärka Sveriges och den kommunala sektorns konkurrenskraft vad gäller internationell arbetskraft och regionernas roll i synnerhet.

Region Västerbotten är även medfinansiärer tillsammans med Region Västernorrland, Region Norrbotten och Tillväxtverket för det gemensamma projektet Datadriven befolknings- och kompetensförsörjning. Projektet är en del av den regionala planen Thriving Northern Cities, TNC, med Umeå kommun som projektägare och Luleå och Örnsköldsviks kommuner som deltagare. Projektet är tvåårigt och syftar till att genom metod- och data-utveckling stärka platserna och organisationernas kapacitet för analys som leder till träff-säkra insatser för befolknings- och kompetensförsörjning.

Inför året uppmärksammade personalnämnden en risk för att nämnder inte nyttjar möjligheterna som finns till utveckling och anpassning av gymnasie- och vuxenutbildnings-utbud, IK-risk 2025:6, för att möta utbildningsbehov kopplade till kompetensförsörjningsbehovet.

Under året har fördjupad dialog skett mellan nämndernas förvaltningar om på vilket sätt det finns möjlighet att nyttja lokalt gymnasie- och vuxenutbildningsutbud för att möta utbildningsbehov. Inte minst har det rört äldreomsorgens behov och möjligheter. Perspektivet finns även med i flera av förvaltningarnas kompetensförsörjningsplaner inför 2026.

Samordning och utveckling i personalpolitiska frågor

Personalnämnden har uppdraget att verka för samordning och utveckling i personalpolitiska frågor, samt i dessa frågor ge råd och bistånd till övriga nämnder.

Ett viktigt utvecklingsområde under 2025 handlar om att utveckla arbetsformer i linje med möjlig förändrad lag om vilka kontroller en kommunal arbetsgivare kan, bör och får göra. Syftet är att förhindra så kallade möjliggörare och organiserad brottslighet att etablera sig i verksamheterna. Förslag till förändrad lag har efterfrågats av personalnämnden genom förslag till remissvar på Utökade registerkontroller vid anställning i kommun, Ds 2024:24. Nämnden har avkrävt förberedelse från förvaltningen för att snabbt efterleva ny lag när den finns på plats. Till personalnämnden har rapporterats förslag till förändrade arbetsformer och justering av vägledande och styrande dokument vid rekrytering. Personalnämnden har även i linje med remissvar lämnat ett svar på

motion 21/2024: Kräv utdrag ur belastningsregistret vid rekrytering av omsorgspersonal. Kommunstyrelsen som anställande myndighet beslutade i slutet av 2025 om kontroller inför anställning.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Det personalpoliska året 2025 har främst präglats av den nationellt stora avtalsrörelsen och dess utfall. Nämnden noterar att nya avtal har kommit på plats utan större stridigheter mellan parterna och att de tidsatta avtalen blev tvååriga säkerställer bättre planeringsförutsättningar för verksamheterna.

Utöver lönepolitiken med starkt nationell prägel har personalnämnden noga följt utvecklingen runt lagstiftning som ska möjliggöra och tydliggöra förutsättningarna för kommunen som arbetsgivare att göra registerkontroller inför och under anställning i alla verksamheter.

Tekniska nämnden

Nämndens grunduppdrag

Tekniska nämnden	Bedömning
Tekniska nämnden har ansvar för kommunens anläggningar, infrastruktur och allmänna platser såsom fastigheter, gator, vägar, parker och närskogar. Uppdraget innefattar att planera, bygga, förvalta och utveckla kommunens infrastruktur och offentliga utomhusmiljöer, kommunens IT- och kommunikationssystem samt Umeå kommuns fastigheter – både avseende verksamhetslokaler och boenden för sociala behov. Nämnden ska tillhandahålla färdtjänst, uppfylla kommunens uppgifter avseende trafikfrågor samt tillhandahålla intern service inom måltider och lokalvård. Nämnden har också ansvar för att samordna Umeå kommuns fordonsanskaffning samt att leda, samordna och utveckla kommungemensamt arbete med digitalisering och digital transformation. Uppdraget innefattar även att svara för klimatomställningsarbetet inom nämndens ansvarsområden. Nämndens ansvarsområde omfattar alla verksamheter inom teknik- och fastighetsförvaltningen vilka är Digital omställning och IT, Fastighet, Gator och parker, Måltidsservice samt Städ- och verksamhetsservice.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämnden bedöms att under 2025 i hög grad uppfyllt sitt grunduppdrag. Bedömning och motivering per verksamhet nedan.

Digital omställning och IT

Under året har verksamheten levererat de tjänster som ligger inom sitt uppdrag. I mätningar och i dialoger i styrgrupper, verksamhetsdialoger och liknande får verksamheten övervägande positiv återkoppling och i det fall negativa synpunkter sker det ofta på ett konstruktivt sätt.

E-tjänster	• Från årsskiftet har kommunens e-tjänster sparat motsvarande 370 timmar manuellt arbete. • I genomsnitt får kommunens e-tjänster användarbetyget 4,1/5 vilket är högt.
Data och AI	• Inom objektet för datadriven kommun har vi under 2025 hittills utvecklat 32 nya analysstöd.

	• Antalet aktiva användare av analysstöden har ökat till 887 i T2, vilket är 93 % fler än vid årets början. 70 procent upplevde att de var nöjda eller mycket nöjda med det analysstöd de har tillgång till. • Vi har ökat antalet användare till 70 med licens för Microsoft Copilot till och tydliggjort användning av Copilot utan licens vilket samtliga inom kommunen kan göra. Enligt tidigare uppföljning sparar en medarbetare i genomsnitt cirka 1,5 timmar arbetstid per person och vecka med AI-assistans för administrativa arbetsuppgifter. • Hittills i år har vi sparat in cirka 1 300 timmar av andra verksamheters tid genom att automatisera manuellt arbete med digitala robotar (RPA).
Konsolidering	• Hittills i år har vi avvecklat två system mer än vi infört. Därmed har vi fortsatt en bra trend utifrån tidigare nämndbeslut att minska antalet system inom kommunen.
Utdelade datorer	• Under 2025 har vi delat ut 2 700 PC-datorer vilket är en stor ökning mot tidigare prognos 2 000 på helåret. En bakomliggande orsak till mängden är att operativsystemet Windows 10 inte längre säkerhetsuppdateras vilket kräver en uppgradering till Windows 11 som i sin tur har högre krav på hårdvaran och medför byte av dator.
Nöjdkundindex	• Kommunbolagen har svarat på en omfattande enkät för att vi ska få fram ett nöjdkundindex. Resultatet är 3,4/5 vilket är godkänt. Vi ser också över vilka åtgärder som kan vidtas för att nästa mätning ska bli högre.

Fastighet

Verksamhetens uppdrag är att säkerställa att kommunens behov av lokaler tillgodoses, att fastighetsbeståndet driftas och underhålls på ett effektivt sätt och att projekt genomförs med hög kvalitet och god genomförandekraft. Under perioden har detta uppdrag uppfyllts i hög grad.

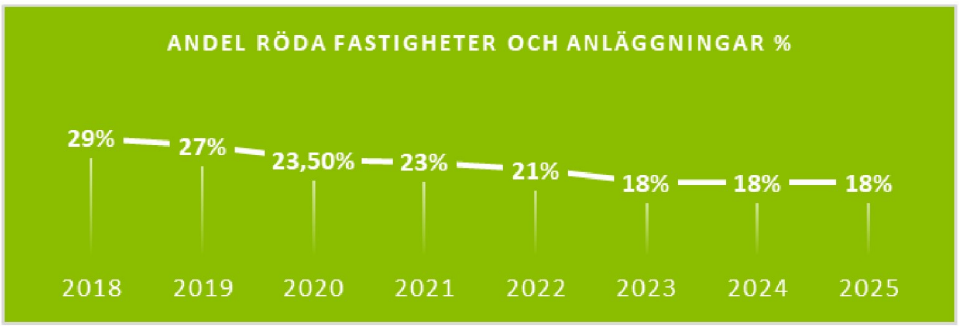

För att säkerställa en stabil och högkvalitativ leverans enligt Fastighets uppdrag har den prioriterade aktiviteten under året varit att stärka organisationens kapacitet. Under året har Fastighet därför genomfört flera strategiska nyrekryteringar. Dessa rekryteringar har varit nödvändiga för att möta de utökade krav och uppdrag som tillkommit inom verksamheten och har bidragit till att skapa bättre förutsättningar för en effektiv och långsiktigt hållbar leverans.

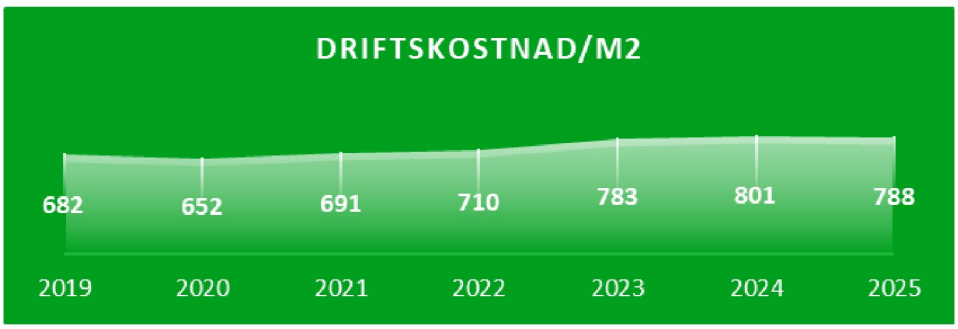

Driftkostnaderna har under året ökat marginellt i jämförelse med föregående år. Samtidigt har antalet kvadratmeter i egna lokaler ökat, vilket har bidragit till att Fastighets kostnader totalt sett har kunnat hållas på en lägre nivå än i fjol, vilket är positivt. Driftkostnaden per kvadratmeter har minskat med 13 kronor jämfört med föregående år.

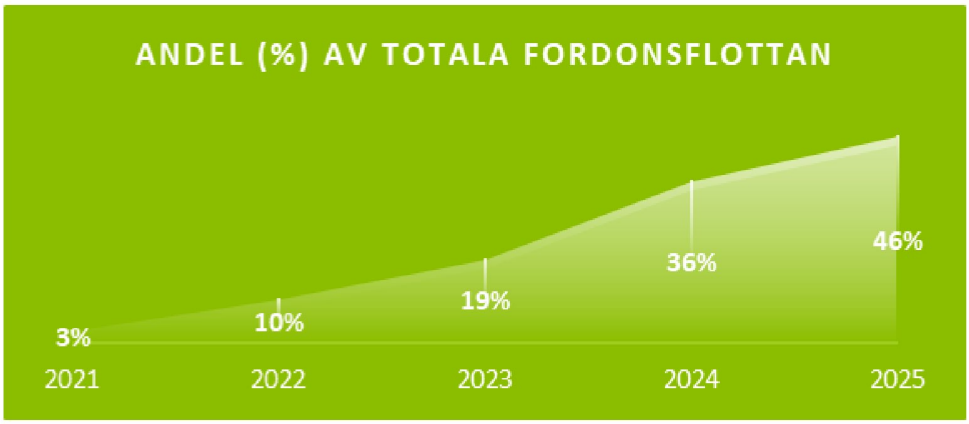

En långsiktigt hållbar omställning till en fossilfri fordonsflotta kräver även robusthet och därmed en diversifierad sammansättning av kommunens tjänstebilar. I dagsläget består fordonsflottan av 27 procent elbilar och 39 procent dieselbilar som kan drivas fossilfritt med HVO100. Kombinationen av eldrift och möjligheten att använda fossilfritt flytande bränsle minskar klimatpåverkan och ökar driftstabiliteten. Laddinfrastrukturen byggs ut i takt med behovet vid införskaffandet av elfordon.

Gator och parker

Vintern under kalenderåret har varit relativt lugn och standarden på driften av gång- och cykelbanor samt vägnät har varit god. Året avslutades med en storm där ett 60-tal träd blåste omkull, men utan större påverkan för framkomligheten.

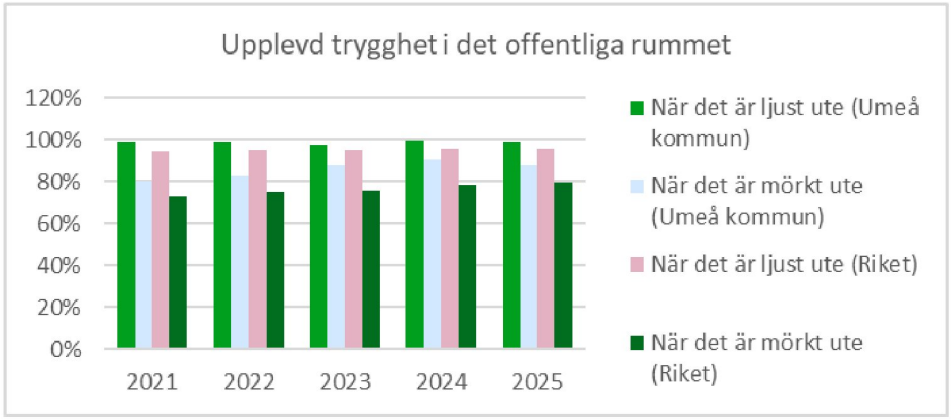

Den upplevda tryggheten har minskat något i mörkret, men ligger fortfarande över rikssnittet och på en hög nivå. Tillgången till rekreationsmiljöer är fortsatt god och ligger på en stabil nivå.

Bilaga 2

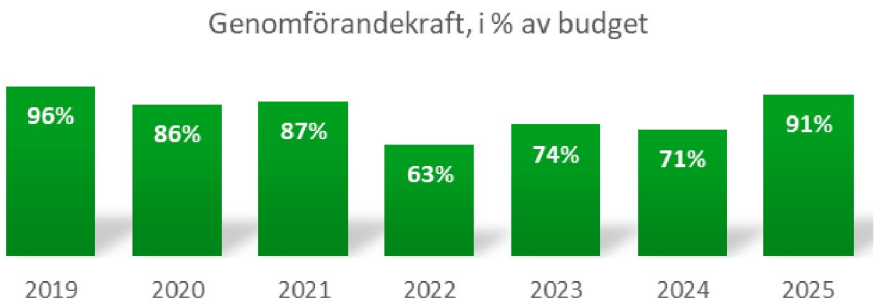

Genomförande kraften i procent av budget har ökat rejält och andel projekt som kommit i gång redan under första halvåret har ökat. Det betyder att arbetet med att skapa förutsättningar för Umeås övergripande mål för tillväxt pågår med full kraft.

Nöjdheten med färdtjänstresorna har ökat rejält under året. Bytet av entreprenör och det arbete som gjorts för det har fått ett positivt utfall.

Ett flertal projekt för att förbättra förutsättningarna att klara klimatomställningar har initierats, bland annat ramupphandlingar med krav på fossilfria drivmedel och utsläppsfria entreprenadmaskiner.

Bedömningen är att verksamheten har levererat grunduppdraget med hög kvalitet under året.

Måltidsservice

Under året har verksamheten levererat goda och hälsosamma måltider. Verksamheten har fortsatt jobba med konceptet Gästens väg för att hela tiden förbättra service och bemötande. Verksamheten har med stabil ekonomi och bra struktur förutsättningar att fokusera på grunduppdraget att laga goda, hälsosamma och klimatsmarta måltider vilket bidrar till god folkhälsa.

Antalet tillagningskök ökar varje år vilket är en positiv utveckling eftersom verksamheten vill laga mat nära kunden. Med tillagning nära kund finns större möjligheter till lokala anpassningar och nöjda kunder. Tillagning på plats innebär också minskat svinn.

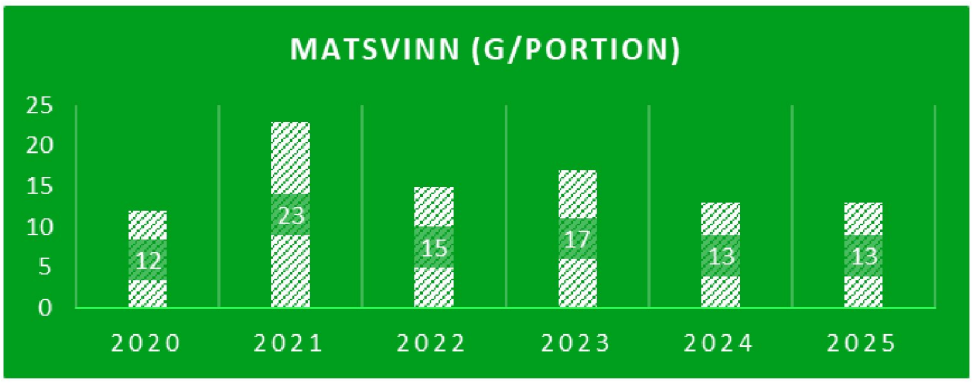

Under de senaste 5 åren har vi minskat produktionen av enportionsmat med cirka 40 procent. Från i genomsnitt drygt 500 aktiva kunder till 269 aktiva kunder 2025. Bara personer med behov av specialkost och anpassad kost får numer biståndsbeslut.

Många förskoleavdelningar och även ett par hela förskolor har stängts under 2025 och vi har anpassat bemanningen.

Underrapportering i månadspuls vilket medför att antal portioner och kostnad per portion är fel. Till 2026 kommer vi kunna använda måltidsnärvaron och få en mer sanningsenlig siffra.

Städ och verksamhetsservice

En svensk lokalvårdare städar i genomsnitt mellan 1 000 och 2 000 m² per dag beroende på objekt. Verksamheten ligger inom detta snitt.

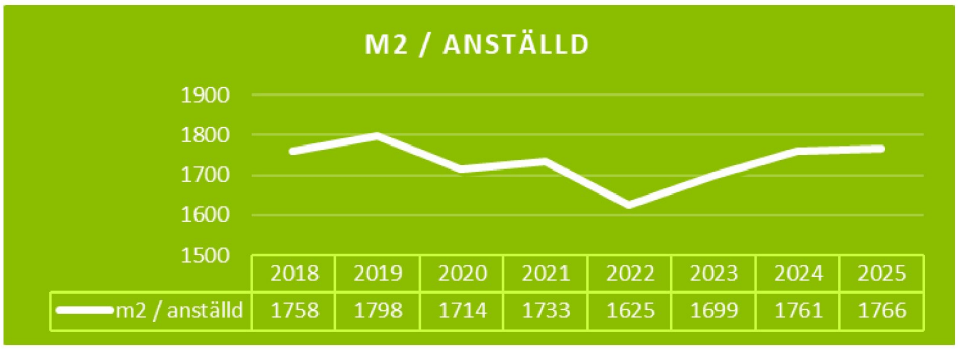

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
m2 / anställd	1758	1798	1714	1733	1625	1699	1761	1766

Siffrorna för kemikaliefristädning har varit relativt konstanta. Det är främst nybyggda och nyrenoverade objekt där denna metod är genomförbar. Verksamheten söker kontinuerligt efter nya miljövänliga alternativ, men dessa är svåra att hitta till en funktionell och kostnadseffektiv nivå. Det är även svårt att hitta alternativa fungerande lösningar för till exempel toaletter.

Det finns möjlighet att lämna digitala felanmälningar och förbättringsförslag som går direkt till respektive enhetschef för vidare åtgärd. Under 2025 har dessa varit i paritet med 2024.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Digital omställning och IT

Under 2025 infördes en ny organisation med två områdeschefer för att tydliggöra det strategiska ansvaret inom utveckling och arkitektur samt infrastruktur och cybersäkerhet och minska personberoendet. Kommunfullmäktige beslutade om en plan för digital omställning med sex prioriterade inriktningar och vi har identifierat behovet av stärkt styrning för att planen ska realiseras. Huvudfokus under året har varit att bygga upp kommunens datadrivna förmåga och stärka IT- och cybersäkerheten. Ett cybersäkerhetsteam har etablerats och stöd har tagits in för att möta kommande lagkrav (NIS2). Arbetet med krisledning har börjat och samarbeten pågår både inom koncernen och med andra regioner och kommuner, med fler planerade på regional och nationell nivå.

Fastighet

Året har präglats av gynnsamma väderförhållanden, vilket har minskat behovet av snöhantering även om viss takskottning har krävts. Förebyggande åtgärder har genomförts löpande. Lokalförsörjning

och investeringsplanering har anpassats efter färre barn och fler äldre, vilket har påverkat särskilt utbildningsområdet där förskoleavdelningar avvecklats och planerade projekt skjutits upp. Fastighet har fått utökat ansvar för lägenheter till nyanlända och hanterar nu administrationen av det. Flera större byggprojekt fortlöper enligt plan och flera har slutförts, bland annat förskola på Mariedal, ombyggnad av Hedlundaskolan och Vasaskolan och nytt garage i Västra stallet. Arbetet med garantihantering har förbättrats, vilket har minskat fel vid garantibesiktningar. Satsningar på klimatsmarta material och energieffektivisering har intensifierats och återbruk har gått från planering till genomförande. Fastighet har dessutom inlett arbetet med en ny fastighetspolicy, övertagit driften av Navet och prioriterat att återställa skyddsrum.

Gator och parker

Umeås tillväxt kräver trygg och hållbar infrastruktur. Under året övertogs vägar innanför ringleden, vilket gick smidigt utan större störningar. Det var en mild vinter och varm sommar, med stormen Johannes som undantag, men ingen akut påverkan. Två viktiga utvecklingsprojekt har inletts: smart dagvattenhantering och elektrifierade arbetsmaskiner. Nya ramavtal ställer krav på fossilfria drivmedel och utsläppsfria maskiner. Stadsmiljön har förbättrats med nya och upprustade parker och trivselarrangemang. Projektet BATS har främjat cykling och bättre vinterväghållning. Året har präglats av stabil och hållbar drift.

Måltidsservice

Måltidsservice har fått ansvar för lagerhållning och distribution av reservlivsmedel vid kris. Med stöd från Livsmedelsverket har beredskapen snabbt stärkts under 2025, nu med lager för tre veckor inklusive frystorkat och lagringsdugliga livsmedel. Förvaringsutmaningar har lösts i samarbete med flera verksamheter. Måltidsnärvaron som lanserades 2024 har lett till 30 procent minskat matsvinn och inspirerat andra kommuner och forskning genom effektiv digital planering.

Städ och verksamhetsservice

Under 2025 har fokus legat på att höja och följa upp städkvaliteten. Ett egenkontrollprogram färdigställdes mot slutet av året och arbetet fortsätter under 2026. Miljö- och hälsoskydd har genomfört kvalitetskontroller och förelägganden när det gäller städkvalitet och städfrekvens, men länsstyrelsen avslog kraven på vite då de ansågs otydliga. En central fråga rör städfrekvens, där Miljö- och hälsoskydd vill se högre nivåer enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer, men Umeå kommuns nivåer ligger i linje med eller över branschstandard. Under 2024 antogs och vidareutvecklades en handlingsplan för kvalitetsutveckling, och verksamheten har nu ett fungerande internkontrollsystem enligt INSTA 800. En omorganisation har lett till jämnare arbetsfördelning och bättre förutsättningar för kvalitetsarbete. Verksamheten har även vuxit med nya objekt och fokus framåt ligger på fortsatt kvalitetsutveckling och långsiktig hållbarhet.

Bilaga 2

Valnämnden

Nämndens grunduppdrag

Valnämnden ska fullgöra de uppgifter som ankommer på valnämnd samt ansvara för genomförande av val eller folkomröstning enligt vallag (2005:837), folkomröstningslag (1979:369) och lag om kommunala folkomröstningar (1994:692). Nämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler och nämnden ansvarar även för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om kommunfullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen

Valnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i hög grad uppfyllt
Valnämnden ansvarar för att det finns lämpliga vallokaler	i hög grad uppfyllt
Valnämnden ansvarar även för översyn av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Grunduppdragets genomförande

Bedömningen av grunduppdraget anses uppfyllt under perioden utifrån de planerade insatserna som behöver göras året före valår.

Grunduppdragets genomförande enligt verksamhetsplan	Beskrivning	Beslut
Valdistrikt	Valnämnden fattade beslut om utökning av antalet valdistrikt från 72 till 78. Befolkningsökningen medför att valdistrikten över tid behöver bli fler. Inför valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2026 har det gjorts en bred analys av den nuvarande valdistriktsindelningen. Kommunfullmäktige beslutar om kommunens valdistriktsindelning vilken sedan fastställs av länsstyrelsen.	2025-03-18 Dnr: VN-2025/00012 Beslut Kommunfullmäktige 2025-04-28 Diarienr: KS-2025/00334 Beslut Länsstyrelsen Västerbotten 2025-11-27 Diarienr: 4467-2025
Val- och röstningslokaler	Valkansliet har besökt samtliga val- och röstningslokaler för att besiktiga tillgängligheten. Den har kontrollerats bland annat med hjälp av Myndigheten för delaktighets checklista för tillgängliga val. Fastställande av förtidsröstningslokaler och öppettider vid valen 2026 Fastställande av vallokaler vid valen 2026	2025-11-18 Diarienr: VN-2025/00029 2025-11-18 Diarienr: VN-2025/00030
Valförberedelser inför valen 2026	Information till Valnämnden om kommande upphandlingar inför valen 2026 Rekrytering av röstmottagare startade när nämnden fattat beslut om arvoden och timlön för röstmottagare vid valen till riksdagen, region- och kommunfullmäktige 2026. Analyserat kapaciteten i de lokaler som ska användas under förtidsröstningen och därefter gjort en övergripande personalplanering.	Diarienr: VN-2025/00004 2025-11-18 Diarienr: VN-2025/00031

Kommande förändringar	Från 1 december trädde ny lag i kraft som syftar till att öka skyddet av de allmänna valen och stärka väljarnas möjlighet att utnyttja sin rösträtt. • Krav på att röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare tydliggörs. • Incidenter i samband med valet ska skyndsamt rapporteras. • En röstmottagare ska alltid vara närvarande när en väljare får hjälp av en annan person. • Digitala röstkort införs och även ett moderniserat sätt att förtidsrösta. Alla val- och röstningslokaler har analyserats med utgångspunkten att väljaren ska kunna ta valsedlar och göra i ordning sin röst på en och samma plats i lokalen.	
Verksamhetens styrande dokument	Valnämnden fastställde en reviderad dokumenthanteringsplan. Valnämnden fastställde delegationsordning. Revidering och översyn av rutiner och andra dokument som valkansliet använder i verksamheten har skett löpande under året.	2025-11-18 Dnr: VN-2025/00034 2025-11-18 Dnr: VN-2025/00036
Verksamhetssystem	Valkansliet har deltagit vid den användarträff som leverantören av systemet anordnar. Erfarenhetsutbyte med andra kommuner har också varit viktigt för att kunna använda systemet fullt ut. Under hösten har det också pågått ett projekt för att undersöka hur data från verksamhetssystemet ska kunna överföras till kommunens lönesystem.	
Samordning med kommunens verksamheter	Den 26 november arrangerade valkansliet en VAL-frukost där representanter från berörda verksamheter i kommunen deltog. Syftet med mötet var att valkansliet vid ett och samma tillfälle kunde informera verksamheterna inför det kommande valet.	
Bra förutsättningar	I slutet av året förstärktes valkansliet med en person som arbetar med rekrytering. En utbildningsansvarig och en kommunikatör som ska vara resurs för valkansliet har utsetts.	

Valnämnden fattade beslut om utökning av antalet valdistrikt från 72 till 78 på sammanträdet i mars. Kommunfullmäktige fastställde sedan valnämndens beslut.

Valnämnden fattades beslut i november 2025 om val- och röstningslokaler. Inför besiktningarna så informerades verksamheter inom för- och grundskoleförvaltningen, fritidsförvaltningen och teknik- och fastighetsförvaltningen så tidigt som april. Länsstyrelsen i Västerbottens län fattades beslut i november 2025.

Under perioden har besiktning skett av externa förhyrningar av förtidsröstningslokaler, matsalar i kommunala skolor och kommunens gymnastikhallar. Samtliga besiktningar sker utifrån kansliets checklista som utgår från Myndigheten för delaktighets checklista för tillgänglighet i val- och röstningslokaler.

26 november arrangerade valkansliet en valfrukost där representanter från berörda verksamheter i kommunen deltog. Syftet med mötet var att valkansliet vid ett och samma tillfälle kunde informera och förbereda verksamheterna som berörs av valen 2026.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Propositionen Säkerhet och tillgänglighet vid val behandlades av riksdagen under hösten 2025. Det innebär att ny lag trädde i kraft 1 december 2025 och att ändringarna i vallagen kommer att tillämpas för första gången i samband med valen till riksdagen, region- och kommunfullmäktige 13 september 2026. Det innebär bland annat följande:

- Valmyndigheten ska stödja och samordna valmyndigheternas arbete med skydd av val samt analysera och bedöma risker som kan hota valens genomförande.
- Länsstyrelser, kommuner och utlandsmyndigheter som har röstningslokaler ska skyndsamt rapportera incidenter som kan påverka genomförandet av val till Valmyndigheten.
- Kraven på att röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare tydliggörs bland annat genom att kommunerna ska informera Valmyndigheten om lokalernas tillgänglighet.
- Fler väljare, bland andra personer som är placerade på särskilda ungdomshem eller intagna i polisarrest, ska få möjlighet att rösta med ambulerande röstmottagare.
- En röstmottagare ska alltid vara närvarande när en väljare får hjälp av en annan person med att göra i ordning sina röster, i syfte att stärka väljarens skydd mot otillbörlig påverkan och säkerställa att personen som hjälper väljaren följer väljarens instruktioner.
- Utlandssvenskar som fallit ur röstlängden ska kunna förtidsrösta i Sverige och genom förtidsrösten återupptas i röstlängden.

Utöver den lag som nämns ovan så införs också möjlighet att skicka digitala röstkort till väljare som har digital brevlåda och som har valt att ta emot myndighetpost dit.

En kommande förändring enligt Valmyndigheten är att anpassa förtidsröstning och använda digitala väljarförteckningar.

Verksamhetens styrande dokument som rutiner och övriga handlingstyper är uppdaterade. Nämndens dokumenthanteringsplan fastställdes i november.

Verksamhetssystemet Kaskelott är uppdaterat inför valen 2026. Under hösten genomfördes användardagar för kommuner som nyttjar systemet. Arbetet med integrationen mellan Kaskelott och kommunens lönesystem har planerats och testkörts för att säkerställa att utbetalningen av arvoden till röstmottagarna fungerar. Arbetet har genomförts tillsammans med DoIT, Lönesupport och systemförvaltare.

Valnämnden har även lånat ut valmaterial till Samernas riksförbund i samband med sametingsvalet samt till Svenska kyrkan under kyrkovalet i september.

Bilaga 2

Äldrenämnden

Nämndens grunduppdrag

Äldrenämnden ansvarar för kommunens insatser inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå i den enskildes hem för personer som är 65 år och äldre. Äldreomsorgens insatser är frivilliga och ges efter en ansökan från den enskilde och utifrån en individuell bedömning.

Äldrenämndens övergripande uppdrag är att främja självständighet och möjlighet att bo kvar i hemmet. Det sker genom förebyggande verksamhet, information om seniorlivet och aktiviteter som främjar hälsa och välmående hos den enskilde.

Äldrenämnden ger service, vård och omsorg i form av hemtjänst och hemsjukvård och stöd i form av dagverksamhet, korttidsboende och stöd och avlastning för anhöriga. Är den enskilde i behov av heldygnsomsorg och omfattande hälso- och sjukvård bedöms behov av plats på ett vård- och omsorgsboende.

Äldrenämnden	Bedömning
Uppdelning av nämndens grunduppdrag med bedömning per verksamhetsområde:	
Vård- och omsorgsboende	i viss grad uppfyllt
Hemtjänst	i hög grad uppfyllt
Utredning äldre och prevention	i hög grad uppfyllt
Hälso- och sjukvård	i viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Inom vård- och omsorgsboende har inte alla personer som fått beslut kunnat erbjudas boende inom tre månader. Situationen har stabiliserats och blivit mer hållbar i slutet av 2025 men sett över hela året och med anledning av flera icke-verkställda beslut bedöms det påverka måluppfyllelsen negativt. Det har även varit ett ansträngt år utifrån kvalitetsbrister som uppmärksammats från olika håll och utmaningar kopplade till kompetensförsörjning.

Äldrenämnden följer månatligen aktuella ärenden inom hemsjukvården. Verksamheten har haft långa köer en längre period. Fler och mer sjuka patienter är en förklaring, en ytterligare är att personer som ska komma hem från slutenvården behöver prioritera vilket medför att rehabiliterande åtgärder av mer förebyggande karaktär innebär långa väntetider för den enskilde vilket inte är i linje med att kunna ge tidiga insatser. Jämfört med föregående år syns dock en minskning av antal väntande ärenden utifrån åtgärder som vidtagits Samverkan med regionen fortsätter för att rätt huvudman ska ansvara för olika insatser utifrån den avtalade hemsjukvården.

För verksamhetsområde utredning äldre och prevention har utveckling av nya tidiga insatser som flexibel korttidsavslösning och handläggare på akutmottagningen tillsammans med omfattande förebyggande arbete, förbättrad information och kontaktvägar och effektiv handläggning av ansökningar varit till grund för bedömningen. Hemtjänsten har utifrån uppdraget kunnat erbjuda insatser genom att snabbt verkställa beslut, säkerställa hemgång från slutenvården och dessutom

hanterat ett stort antal tillkommande hemtjänsttagare samtidigt som förbättringsarbete har genomförts.

Det finns etablerade processer för kvalitets- och patientsäkerhetsarbete inom äldreomsorgen som baseras på aktuell lag. Ett arbete startade under hösten för att utveckla avvikelseprocessen. Både äldrenämnden och förvaltningsledningen har initierat granskningar och genomlysningar av händelser och hantering. Kommunrevisorerna genomför också två granskningar av nämndens kvalitetsarbete. Resultaten förväntas inkomma vid olika tillfällen under våren och kommer tas om hand för att fortsätta att stärka och utveckla verksamheten.

Den samlade bedömningen för året när det gäller uppfyllnad av grunduppdraget blir ”i viss grad”.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Året inom äldrenämnden har till stor del präglats av förtroendekris utifrån allvarliga händelser som inträffat och hantering av dessa, internt och externt med tillhörande omfattande mediabevakning. Särskilda åtgärdsplaner, nya rutiner och arbetssätt har tagits fram för att minska risker och säkra trygghet, ett arbete som behöver fortsätta under kommande år. Fortsatta utmaningar finns när det gäller kompetensförsörjning och tillgång till utbildad personal.

Enligt framtagen plan har två vård- och omsorgsboenden stängts och en tidigare stängd enhet har öppnats då flertalet boendebeslut inte kunde verkställas inom lagstadgad tid. Huruvida det var en mer tillfällig anhopning återstår att se.

Två leverantörer inom hemtjänsten avslutade sina avtal under våren vilket innebar att cirka 580 personer behövde välja en ny hemtjänstutförare. Under hösten fattades beslut om att övergå till lag om offentlig upphandling (LOU) som upphandlingsform för hemtjänst och arbete pågår för att förbereda det.

Trots ett ansträngt år och med delar av en problematik som också syns nationellt, har ordinarie verksamhet och förbättringsarbeten för en hållbar äldreomsorg utifrån nämndens verksamhetsplan fortlöpt och det finns flera positiva exempel som tas upp i rapporten.

Andel äldre personer med beslut om insats	2021	2022	2023	2024	2025
Andel äldre personer 65+ med beslut om hemtjänst (%)	Umeå: 8,3 Riket: –	Umeå: 8,2 Riket: 6,5	Umeå: 8,4 Riket: 6,8	Umeå: 8,1 Riket: 6,9	Uppgift ännu inte publicerad
Andel äldre personer 65+ med beslut om särskilt boende (%)	Umeå: 4,4 Riket: –	Umeå: 4,1 Riket: 3,6	Umeå: 4,0 Riket: 3,8	Umeå: 3,8 Riket: 3,8	Uppgift ännu inte publicerad

Umeå har fortfarande en något högre andel personer med hemtjänst jämfört med riket. Både antal hemtjänsttagare och antal timmar har minskat under året. Nämnden följer utvecklingen i samband med månatlig ekonomirapport.

Andel äldre personer med beslut om särskilt boende är nu i paritet med övriga landet. En utmaning för nämnden är att lägga en träffsäker prognos framåt, hur kommer behoven se ut på längre sikt och

i hur hög utsträckning kan nämndens övriga strategier med förebyggande insatser och kvarboende med rätt stöd påverka detta? Fakta är dock att andelen äldre drastiskt kommer öka kommande år. En grupp som ökat i storlek är gruppen äldre 90+, vi lever allt längre.

Trygg och säker vård och omsorg	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nöjda brukare, hemtjänst (%) Andel svarande: 56 %	93	–	89	90	87	85 Riket 85
Nöjda brukare, särskilt boende (%) Andel svarande: 37 %	82	–	69	69	72	73 Riket: 79
Antal Lex Maria-anmälningar, IVO	3	1	4	3	5	6

Nöjdhet – hemtjänst och vård- och omsorgsboende

Andel nöjda äldre inom hemtjänst har minskat något och är nu i paritet med riket i stort. Det område som framför allt har ett lägre resultat i förhållande till förra året är upplevelsen att personalen har tillräckligt med tid för arbetet (78 procent i jämförelse med 83 procent). Orsaken kan vara den offentliga debatt som funnits kopplad till schabloner och den enskildes beslut om insatser.

Andel nöjda äldre i särskilt boende har i stället ökat något jämfört med föregående år. Förtroende för personalen på äldreboende har ökat i samband med att känslan av ensamhet har minskat i jämförelse med tidigare år. Svaret på frågan om personalen pratar tillräckligt god svenska har ökat från 69 procent 2024 till 75 procent 2025.

Lex Maria

Rapportering av avvikelser är en del av det systematiska kvalitetsarbetet och ska utgöra underlag för förbättringar, för att kunna förebygga att liknande händelser sker igen och för att undvika allvarliga vårdskador genom att tidigt uppmärksamma mindre allvarliga incidenter och hantera dessa. Allvarliga vårdskador och risk för allvarliga vårdskador anmäls till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Antal Lex Maria-anmälningar var under året sex stycken. Nämnden tar del av det samlade patientsäkerhetsarbetet och beslutar om fokusområden för kommande år i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Nyckeltal för produktion, genomsnittliga årsvärden	2021	2022	2023	2024	2025
Beslutade timmar hemtjänst	68 447	71 435	76 227*	75 810	69 849
Belagda lägenheter på vård- och omsorgsboende	1007	944	927	920	914
Andel externa utförare av hemtjänsttimmar (%)	55	52	56	53	48

*Korrigerad från 2023 års rapport då siffran felaktigt avsåg beslutade timmar för december månad, 79 969.

Fortsatt minskning av hemtjänsttimmar relaterat till förbättrad uppföljning, färre hemtjänsttagare och lägre genomsnittlig tid.

Andelen timmar som utförs av externa utförare har minskat under året och kommunal utförare har nu den större omfattningen.

Bilaga 2

Brand- och räddningsnämnden

Nämndens grunduppdrag

Brand- och räddningsnämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag i sin helhet	i viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Brand- och räddningsnämnden bedömer att den till viss grad uppfyllt sitt grunduppdrag. Orsaken till det är att målet som gäller tillsynsverksamheten inte har uppnåtts under året. Det beror på att erfaren personal har valt att avsluta sin anställning i kombination med att prioriteringar har gjorts med anledning av det pågående arbetet med verksamhetsutveckling.

Vidare har nämnden under året haft perioder då den inte kunnat upprätthålla den beslutade beredskapen på RiB-stationerna, med anledning av personalbrist.

Förutsättningar för tillsynsverksamheten kommer med stor säkerhet att finnas på plats inför kommande verksamhetsår för att kunna uppfylla nämndens grunduppdrag fullt ut. När det gäller personalsituationen i RiB-verksamheten kommer vissa osäkerheter att finnas också i fortsättningen.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Verksamheten är inne i en period av expansion och utveckling som kommer fortsätta under de kommande åren. Det har sin grund i den kommande driftsättningen av den andra brandstationen i Umeå tätort, men det är även en anpassning till de ökade krav och behov som finns utifrån att Umeå växer, omvärldsläget förändras och uppdragen breddas och blir flera. Stort fokus ligger på denna verksamhetsutveckling och det får viss påverkan på genomförande av övriga uppdrag.

Vidare pågår ett fortsatt utvecklingsarbete kopplat till det gemensamma räddningsledningssystemet Räddningssamverkan Nord där ett fördjupat samarbete med Räddningsregion mittnorrland (Västerbottens inland, Jämtland och Västernorrland) nu har börjat. Trots att vårt område inte var särskilt belastat i samband med sommarens skogsbränder så visar sommarens händelser ändå vikten av att samverka i större ledningssystem och att den nuvarande inriktningen är rätt väg att gå.

Den nedbrunna stationen i Holmsund och takraset i Umeå har fortsatt haft viss påverkan på verksamheten under året. I november kunde den nya vagnhallen i Umeå invigas och tas i bruk. Den nya vagnhallen har en utformning och funktionalitet som är anpassad till verksamhetens behov och gällande krav.

RiB-verksamheten har till viss del varit påverkad när det gäller bemanning ett antal RiB-stationer vilket har medfört svårigheter att över tid upprätthålla beslutad beredskap.

Behovet inom området RUHB (räddningstjänst under höjd beredskap) har fortsatt att öka och ytterligare medel har tillförts länet för både kompetenshöjning och inköp av materiel. Umeå kommun är fortsatt värdkommun för räddningstjänsterna i Västerbotten när det gäller samordning av direktiven som kommer från Myndigheten för civil beredskap (MCF).

Inom den olycksförebyggande verksamheten har stort fokus legat på verksamhetsutveckling med syfte att skapa bättre förutsättningar att kunna arbeta bredare med det olycksförebyggande uppdraget i organisationen som helhet. Prioritering av verksamhetsutveckling i kombination med att erfaren personal har valt att avsluta sin anställning har inneburit att uppsatt mål för året inte har uppfyllts. På sikt kommer organisationen ha bättre möjligheter att genomföra uppdragen och ta en större roll och ett större ansvar i samhället.

Den olycksförebyggande verksamheten har fortsatt arbetet att genomföra insatser och utbildningar när det gäller särskilt riskutsatta personer. Arbetet har till största delen genomförts i Vindelns kommun men kommer på sikt även att omfatta Robertsfors och Umeå kommuner.

IT-kapacitetsnämnden

Nämndens grunduppdrag

IT-kapacitetsnämnden är gemensam för Umeå, Vännäs och Skellefteå kommuner. Nämnden har ansvar för lagring, virtualisering och backup för kommunernas IT-verksamhet. Umeå kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Umeå kommuns organisation.

IT-kapacitetsnämnden	Bedömning
IT-kapacitetsnämnden ska • medföra en kostnadseffektiv IT-drift för alla parter • optimalt använda resurser och kompetens • säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Grunduppdraget utförs inom ramen av ordinarie processer för Umeå kommuns IT-driftverksamhet och IT-säkerhetsorganisation. Genom att nyttja skalbarheten i dessa strukturer kan IT-tjänsterna levereras på ett effektivt, säkert och likvärdigt sätt till de anslutna kommunerna Vännäs, Skellefteå och Umeå. Uppdraget att använda resurser och kompetens optimalt anses uppfyllt.

Kostnaderna fördelas genom en fördelningsnyckel som är baserad på kommunernas faktiska nyttjande av kapaciteten. Nyttjandet läses av en gång per år i slutet av oktober inför kommande budget. Under året har vi fått i uppdrag att göra en jämförelse med externa leverantörer för att se hur kostnader står sig. Nämnden ligger bra till och vi uppfyller med god marginal uppdraget att IT-driften ska vara kostnadseffektiv och det anses därmed vara uppfyllt.

Tillgängligheten på nämndens IT-kapacitet för 2025 var 100 procent. Inga oplanerade avbrott har skett. Uppdraget att säkerställa hög kvalitet i levererade tjänster anses uppfyllt.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

IT-driftmiljön förvaltas och vidareutvecklas löpande för att vara modern, skalbar och säker. Hårdvara byts ut vart femte år. Övervakning och uppdateringar utförs löpande under året. I händelse av

oplanerat driftavbrott hanteras dessa enligt Umeå kommuns processer och rutiner för återställning av IT-tjänst.

Under 2025 har verksamheten

- upphandlat backuphårdvara och installerat ny utrustning
- planerat och förberett för upphandling och kommande införande av datacenterswitchar (corenät)
- tecknat avtal för backup av Microsoft 365 och EntraID med införande under 2026
- förberett för att göra en gemensam upphandling av en säkerhetscentertjänst (Security Operations Center – SOC)
- inlett behovsanalys och omvärldsbevakning av alternativ för virtualiseringsplattformen VMware som under 2025 fick en stor prisökning.

PA-nämnden

Nämndens grunduppdrag

Nämndens uppdrag regleras i reglementet för samverkande kommuner med mål att

- åstadkomma effektiv drift och hantering av personaladministrativa system
- åstadkomma optimalt användande av resurser och kompetens.

Dessa beskrivs närmare i nämndens grunduppdrag som presenteras nedan.

PA-nämnden	Bedömning
Nämndens grunduppdrag • upphandla personaladministrativa system • avtal och avtalsuppföljning mot leverantören • övergripande systemförvaltning • applikationsdrift • server och databasdrift • driftmiljö (licenser och hårdvara) • vidareutveckling • personuppgiftsbiträde.	i hög grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Nämnden bedöms i sin helt i hög grad uppfylla sina uppdrag och sina strategiska mål. Bland annat har nämnden under perioden gjort klart avtalet för fortsatt leverans enligt huvudavtalet med leverantör, kontinuerligt träffat leverantör i taktiska och strategiska möten, samt däremellan mer operativa möten för samverkan och framåtdrift. Vidare har arbetet fortsatt med utveckling utifrån resultaten av förstudien och digitala satsningar genom inköp av funktionalitet. Under året har Umeå kommuns IT-enhet genomfört flera åtgärder och revidering av kontinuitetsplan har gjorts för fortsatt säker drift och god systemkontroll. Systemförvaltningen är välfungerande och hanterar förändringar och uppkomna situationer väl, vilket inte minst blev tydligt i samband med attack mot närliggande systemflora hos Miljödata och i samband med andra IT-relaterade störningar under året. Vidare har

översyn av tid för gemensamma resurser genomförts och samarbete och utbyten har ökat genom en gemensam konferens med övriga kommuner i Norr- och Västerbotten med samma lönesystem. Det har utmynnat i fortsatta kontakter mellan kommunerna.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

PA-nämndens arbete har under året varit stabilt och fokuserat på utveckling och säkerhetsarbete. Uppgraderingar, systemförändringar till följd av förändringar inom lag- och avtalsområdet och flera insatser för att stärka den digitala säkerheten har genomförts. IT-attacken som genomfördes mot närliggande systemflora Miljödata gav flera lärdomar även till systemförvaltning av personaladministrativt system. Andra IT-relaterade störningar har under året också gett möjlighet till bra övnings- och lärtillfällen och systemförvaltningen har därigenom stärkt sin förmåga inför framtida situationer. Nämnden har under året fortsatt att arbeta intensivt tillsammans med leverantör för leverans på restlistan och till dags dato återstår två (2) punkter innan den är klar i sin helhet. Dessa två punkter kräver ett större utvecklings- och leveransarbete och en införandeprocess i respektive kommun, vilket gör att det tar tid. Under året har även avtal för fortsatt leverans enligt huvudavtalet efter 2026-12-31 genomförts. Nämndens årliga mål 2025 innehöll fem (5) mål varav fyra (4) bedöms vara helt uppfyllda. Det mål som är delvis uppfyllt gäller leverans av de två återstående punkterna på restlistan.

Överförmyndarnämnden

Nämndens grunduppdrag

Överförmyndarnämnden i Umeåregionen är gemensam nämnd för Bjurholms, Nordmalings, Robertsfors, Umeå, Vindelns, Vännäs och Örnsköldsviks kommuner, nedan kallad nämnden. Umeå kommun är värdkommun för nämnden och nämnden ingår i Umeå kommuns organisation.

Nämnden ansvarar för att överförmyndarverksamheten bedrivs i enlighet med bestämmelserna i föräldrabalken och andra författningar som reglerar frågor knutna till överförmyndarverksamhet.

Nämnden har till huvudsaklig uppgift att besluta om förordnande och entledigande av gode män och förvaltare, ta till vara den enskildes intresse genom kontroll av förmyndarnas, gode männens och förvaltarnas förvaltning, lämna information till allmänheten, och att ansvara för ärenden som enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn stadgas för överförmyndaren.

Överförmyndarnämnden	Bedömning
Nämnden har till huvudsaklig uppgift att besluta om förordnande och entledigande av gode män och förvaltare, ta till vara den enskildes intresse genom kontroll av förmyndarnas, gode männens och förvaltarnas förvaltning, lämna information till allmänheten, och att ansvara för ärenden som enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn stadgas för överförmyndaren.	i viss grad uppfyllt
Rekrytering av gode män och förvaltare	i viss grad uppfyllt
Kontroll av gode mäns, förvaltare och förmyndares förvaltning	i viss grad uppfyllt

Bedömning och motivering

Bedömningen av att grunduppdraget innehållande delarna, rekrytering av ställföreträdare och kontroll av redovisning, anses vara till viss del uppfyllt syftar till att måluppfyllelsen inte uppnåddes i önskad grad. Målet att granska alla årsräkningar till och med 30 september uppfylldes inte helt, 89 procent av årsräkningarna var granskade till dess. I december uppnåddes målet till 100 procent.

När det gäller målet om attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser ökade sjukfrånvaron under 2025. Det berodde mest på en långtidssjukskrivning, men även viss korttidsfrånvaro under året.

Mål	Resultatmått/aktiviteter	Målvärde 2025	Mätvärde 2025
Yttre kvalitet			
Nämndmål: Öka kvalitet, produktivitet och rättssäkerhet i hela Umeåregionen.	Andel av årsräkningar som ska vara granskade till och med 30 september (%)	100	89
Inre kvalitet			
Vi ska ha attraktiva och hälsofrämjande arbetsplatser	Sjukfrånvaro (%)	2,0	4,8

Målet att rekrytera ställföreträdare bedöms inte vara helt uppfyllt beroende på att det under året varit många personer som fortfarande väntar på att få en god man eller förvaltare. Under 2025 har det i snitt varit en kö på 126 personer varje månad som väntar på en ställföreträdare.

Vidtagna åtgärder för att uppnå målen

För att uppnå 100 procent granskning till 30 september har personalen erbjudits möjlighet att granska årsräkningar på kvällar och helger. Utöver det har särskilda fokusveckor och andra strategier utförts för att prioritera arbetsuppgiften att granska. Det som har försvårat och försenat granskningsarbetet är konkurrensen av andra prioriterade arbetsuppgifter och arbetsbelastningen för medarbetarna har varit konstant alltför hög under hela 2025. Det är en bild som resultat i medarbetarundersökningen 2025 styrker.

För att försöka med att rekrytera tillräckliga antal nya ställföreträdare har flera åtgärder vidtagits. Bland annat har en rekryteringskampanj hållits under hösten 2025. Mingelkvällar, deltagande i samverkan med andra myndigheter, utbildningsinsatser mot bland annat Seniortorget och sjukvården. Trots dessa åtgärder ser Överförmyndarnämnden att de nya ställföreträdare som rekryteras inte motsvarar det antal nya ansökningar som inkommer till verksamheten. En ökad dialog med förvaltarenheterna i Umeå och i Örnsköldsvik har genomförts som har resulterat i att förvaltarenheten i Umeå har börjat utöka kapaciteten med två årsarbetare och nya anställningar startar i februari 2026. Men, det är inte tillräckligt för att nå det rekryteringsbehov som finns.

Grunduppdragets genomförande

Nämndens bedömning är att grunduppdraget är till viss grad uppfyllt.

Nämnden har ett utredningsansvar för personer med behov av godmanskap eller förvaltarskap och ansvar för rekrytering och utbildning av gode män och förvaltare.

Rekrytering av gode män, förvaltare och förmyndare

Rekrytering av ideella ställföreträdare innebär stora utmaningar. Intresset och möjligheten att ta sig an frivilliga uppdrag som fordrar både mycket tid, kraft och arbete är låg hos allmänheten.

Nämnden behöver vidta ytterligare åtgärder kring rekrytering av gode män då det i dag är långa väntetider att få en god man eller förvaltare. Åtgärder som är inledda är bland annat en gemensam rekryteringsgrupp som startat under våren med deltagare från båda kontoren. Ett gemensamt rekryteringsmaterialhar utarbetats i samråd med kommunikationsavdelningen. Rekryteringskampanj i hela regionen är inplanerad under oktober månad.

Under våren 2025 har det arrangerats mingelkvällar för befintliga gode män både i Umeå och i Örnsköldsvik. Under hela 2025 deltar medarbetare från överförmyndarenheten i informationsmöten med närliggande verksamheter, bland annat till Seniortorget, sjukvården och intresseföreningar inom funktionsrätt.

Utöver rekrytering riktad mot privatpersoner, så kallade lekmän, finns två förvaltarenheter med anställda gode män och förvaltare.

Nämnden har även gett förvaltningen i uppdrag att undersöka möjligheten att använda privata utförare som ett komplement till ideella och anställda ställföreträdare.

Förvaltarenheten i Umeå kommun som finns under miljö- och hälsoskyddsnämnden har i dagsläget fem anställda, men har ytterligare två till tre nyanställningar planerade för 2026. Förvaltarenheten i Örnsköldsviks kommun finns under kommunstyrelsen och har fyra anställda, privata aktörer anlitas till ett antal av Örnsköldsviks förvaltarenhets ärenden.

Åtgärder är vidtagna för att minska väntetider; rekryteringskampanjer, utbildningsinsatser till befintliga godemän och förvaltare, utökning av förvaltarenheten i Umeå. Trots dessa åtgärder är det i slutet av december 2025 ändå cirka 110 personer som står utan god man eller förvaltare.

Bedömningen av uppfyllelse av uppdraget avseende rekrytering av gode män och förvaltare är att uppdraget till viss del är uppfyllt.

Kontroll av förmyndarnas, gode männens och förvaltarnas förvaltning

Nämndens tillsyn baseras till övervägande del genom granskning av redovisningshandlingar. Nämndens mål för 2025 är att samtliga årsredovisningar ska vara granskade till 30 september. Åtgärder som verksamheten utfört för att nå målet med att granska inkomna redovisningshandlingar före 30 september är att ha fokusveckor på granskning, erbjuda möjlighet att gå in extra på helger och kvällar för ordinarie personal och att anställa vikarier vid sjukfrånvaro. Men, granskningsarbete är en arbetsuppgift som kräver god kännedom om ärenden och erfarenhet, något som försvåras när ny personal ska utföra uppgiften. Utöver denna problematik rapporterar personalen om att den

ökade handläggningen i ärenden tar mer och mer tid, vilket innebär att tiden sammantaget inte räcker till för att både utreda, handlägga och kontrollera ärenden med den befintliga personalen i verksamheten. I praktiken är därmed det mål som nämnden har att alla årsräkningar ska vara klara 30 september inte möjligt att uppnå med befintliga resurser. Om andelen granskning skulle prioriteras ännu mer i verksamheten skulle det innebära allvarliga brister i andra handläggningsuppgifter som till exempel sämre tillgänglighet i telefon, ytterligare minskade utbildningsinsatser, längre handläggningstider som i sin tur innebär att ännu fler ansökningar om anstånd till tingsrätten skulle ske och så vidare.

Ett räkneexempel för målet med färdigställda årsräkningar finns i tabellen nedan. Räkneexemplet visar medarbetare på båda kontoren.

Antal årsräkningar att granska	Personal	Tid per årsräkning	Arbetstid	Räkneexempel
Umeå: 1 470 årsräkningar **Örnsköldsvik:** 640 årsräkningar	10 medarbetare 6 medarbetare	I snitt cirka 4 timmar/årsräkning. Kan variera 1–10 timmar beroende på svårighetsgrad.	En arbetsdag är 7,5 timmar. Varje vecka ger 37,5 timmar. Antal veckor 1 januari till 30 september: 40 veckor. Räkna bort semester, påsk och sportlov, så återstår cirka 34 veckor.	2 110/16=131,8 årsräkningar per person. Det innebär 5x16=80 årsräkningar per vecka. 80x34=2 720 granskade årsräkningar. Om alla gör 5 årsräkningar per vecka klarar verksamheten målet.
Totalt: 2 110 stycken årsräkningar	16 personer totalt som kan utföra arbetet att granska.	Hinner cirka 2 årsräkningar per dag.	Totalt antal arbetstimmar: 1 275 timmar per person.	Det vill säga 3 heldagar till handläggning, telefontid, utbildning, rekrytering, dokumentation, post och så vidare.

Årsräkningar i Umeå, baserat på 2025 års beräknade mängd som ska granskas under 2026.

Under perioden har verksamheterna haft utmaningar med sjukfrånvaro och det tog åtta månader tills ny handläggare hade börjat sin tjänst, vilket har inneburit ökad belastning på verksamheten. Det har inneburit mer arbete per person i verksamheten, en ökad belastning och en mycket svår prioritering av vilka arbetsuppgifter som ska hinnas och inte hinnas med. Konsekvenser av prioritering har märkts bland personal som upplever en hög arbetsbelastning med låg möjlighet till återhämtning, försämrad kvalitet i arbetet, indragna årliga förbättringsaktiviteter som att uppdatera rutiner, planera kommande verksamhetsår, uteblivna verksamhetsmöten, minskade insatser och utbildning till allmänheten och så vidare. Sammantaget är det en verksamhet som utöver detta även inväntar en stor ytterligare arbetsuppgift redan i juli 2026, utan att några resurser är inplanerade att stärka upp verksamheten.

Digitaliseringsprojekt som pågått och pågår har inte gett den förväntade effektivisering i verksamheten som väntat. Under tiden akterna inte är färdigskannade behövde medarbetarna både

skriva ut alla handlingar och skanna in dem i pappers akter, något som tar mycket tid. För att nå nästa steg i verksamhetsutveckling mot digitalisering skulle en övergång från pappersakt till digital akt behöva ske. Detta steg behöver utredas noggrant och behöver också vara i linje med länsstyrelsens krav och behöver förankras i ny dokumenthanteringsplan och nya arbetssätt i verksamheten. Nästa steg i digitaliseringen, att kunna frångå skanning och kopiering av papper och i stället erhålla handlingar digitalt från ställföreträdare har inte kunnat börja i den utsträckning som förväntats. Driften av verksamhetssystemet har efter en dialog med DoIT landat i en intern lösning. Den har blivit fördröjt flera gånger under 2025 och vid årsslutet har DoIT inte börjat arbetet.

Lämna information till allmänheten

Verksamheten håller regelbundet utbildning till ställföreträdare samt har telefontider och besökstider för allmänheten, ställföreträdare, huvudmän och myndigheter. En enkätundersökning riktad till ställföreträdare kommer att skickas ut under januari 2026. Syftet är att undersöka hur ställföreträdare upplever kontakten med överförmyndarenheten och få en bild över de förbättringsområden som kan finnas.

Ansvara för ärenden som enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn stadgas för överförmyndaren

Verksamheten har ett tydligt uppdrag att skyndsamt utse ställföreträdare för ensamkommande barn. Denna uppgift prioriteras mycket högt och handläggningen sker ytterst skyndsamt av utsedda handläggare.

Uppföljning av grunduppdragets måluppfyllelse görs via nämndens tertialrapporter, styrkort och intern kontroll.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Umeåregionens beslutade projekt för att digitalisera verksamhetens samtliga akter har med ny scanningsutrustning kunnat slutföras och kvalitetssäkring av de skannade akterna och återapportering till kommunchefsgruppen har skett under senare delen av 2025.

Det blir allt svårare för gode män och förvaltare att utföra sitt uppdrag. Både huvudmän och ställföreträdare befinner sig i ett digitalt utanförskap, det vill säga att ställföreträdare till exempel får svårt att utföra bankärenden som är en stor del av uppdraget. Att som lekman ta sig an uppdrag som god man för personer i stor utsatthet med komplexa livssituationer innebär både tidskrävande och utmanande uppdrag. Målgruppen med komplexa behov ökar nationellt. Det innebär att det blir en allt större utmaning att rekrytera ställföreträdare inom överförmyndarnämndens verksamhetsområde. Det är en bild som delas av hela landet.

Utifrån nämndens beslut i februari 2025 har avdelningschefen på miljö- och hälsoskyddsnämnden inlett en rekrytering av två nya medarbetare. En översyn av avtalet mellan nämnden och

förvaltarenheten på Umeå kommun är inledd och översyn av avtalet med Örnsköldsviks förvaltarenhet ska också inledas.

Biträdande enhetschef på 30 procent började 1 maj.

Sommarplanering för kontoren skedde under sommaren 2025 gemensamt i syfte att efterleva det beslut som nämnden har fattat att arbeta kontorsövergripande mellan de två arbetsplatserna. Gemensam telefontid infördes juni 2025 och har permanentats i verksamheten under slutet av 2025. Utvärdering av insatserna kommer att ske under 2026.

En ny handläggare började sin anställning 1 augusti. Handläggaren slutade efter kort tid, varpå ny rekrytering kommer att ske i januari 2026.

Under perioden januari till december har avdelningen Demokrati och juridik haft gemensamma arbetsplatsträffar under våren med fokus på återhämtning. Personalen har uppskattat insatserna, särskilt den föreläsning som hölls under hösten 2025 med fokus på återhämtningsstrategier.

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att utreda möjlighet att anlita privata aktörer för att ta uppdrag som förvaltare och god man. Upphandlingsbyråns signal till verksamheten är att det behöver ske ett upphandlingsförfarande och att det troligen är en annan nämnd som behöver vara upphandlande nämnd på grund av jäv.

Bilaga 3. Nämndernas rapportering av personalpolitiska mål

I planeringsdirektivet för 2025 fastställde kommunfullmäktige tre personalpolitiska mål. I underlagen till årsredovisningen har nämnderna lämnat en bedömning av arbetet med de personalpolitiska målen utifrån om arbetet går enligt plan eller om mer arbete krävs. På följande sidor redovisas respektive nämnd.

Kommunstyrelsen

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Kompetensförsörjningen är en fortsatt utmaning för verksamheterna på Stadsledningskontoret. Förvaltningen har därför fortsatt att utveckla och arbeta för att behålla våra medarbetare, bland annat genom att delta i det EU-finansierade projektet Samba. Det syftar till att finna nya former för att knyta samman rehabiliterings- och kompetensförsörjningsprocesserna och därigenom förutsättningar att finna nya vägar tillbaka till arbete för medarbetare som har drabbats av ohälsa.

Ledarskap

Med syfte att erbjuda chefer på Stadsledningskontoret ett utökat stöd och bättre förutsättningar för sitt ledarskap utökades HR-funktionen på förvaltningen från 50 till 100 procent. En HR-chef på heltid anställdes under 2025.

Genom en organisatorisk förändring har chefstätheten säkerställts under året, vilket innebär att antal medarbetare per chef är fortsatt lägre än riktvärdet 30 för samtliga chefer på förvaltningen. Ambitionen är att behålla en chefstäthet som är lägre än riktvärdet. När antalet anställda närmar sig 30 vidtas därför åtgärder som säkerställer att gränsen hålls.

Med syfte att erbjuda chefer på Stadsledningskontoret ett utökat kollegialt stöd har SLK:s chefsforum återupptagits under 2025. Vid mötena möjliggörs erfarenhetsutbyte och dialoger mellan chefer och även kompetenshöjande insatser för cheferna på olika teman.

Under 2025 har det, utöver de ordinarie erbjudandeutbildningar för chefer i kommunen, funnits möjlighet för chefer på Stadsledningskontoret att delta vid sex frukostseminarier med olika teman och vid den kommungemensamma ledardagen med tema Bättre tillsammans, som bland annat ägnades åt frågor som psykologisk trygghet och Umeå växer tryggt och säkert.

Friskfaktorer

Fokus i 2025 års *Handlingsplan för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) och aktiva åtgärder* var återhämtning och arbetsbelastning, vilket också identifierades som utvecklingsområden bland medarbetare på Stadsledningskontoret.

Chefer har med stöd av ett material som har tagits fram av SLK-HR kunnat arbeta med frågan om återhämtning på arbetsplatsträffar. Fokus på SLK-dagen, till vilken samtliga medarbetare på förvaltningen bjuds in, var återhämtning i arbetslivet.

Vid tidig signal om ohälsa initierar och genomför chef ett samtal med medarbetare och om det krävs görs därefter anpassningar av medarbetarens arbetsuppgifter. Vid behov utarbetar chef och medarbetare tillsammans även en rehabiliteringsplan.

Den totala sjukfrånvaron på förvaltningen har under 2025 varit relativt oförändrad jämfört med 2024 (−0,4 procent), men sjukfrånvaron bland kvinnor har minskat något (−0,8 procent) medan sjukfrånvaron för män i viss mån har ökat (+0,5 procent). Det är en tendens som även speglas i andelen långtidsfriska. Sjukfrånvaron för Stadsledningskontoret ligger väl under det av personalnämnden fastställda målvärdet för 2025.

Resultatmått, kommunstyrelsen	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	3,9	2,4	3,4	4,7	1,9	3,8
Andel långtidsfriska (%)	60	76	82	78	75	81	77
Andel heltidsanställda (%)	92	95	90	93	95	90	94
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)		100	–	100	100	–	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)		100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde		5,2	5,3	5,2	5,2	5,3	5,2

Byggnadsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Nämndens kompetensförsörjningsplan har reviderats under året och ingår som bilaga till verksamhetsplanen. Verksamheten har inga betydande rekryteringsproblem, men vissa svårigheter kan ses att rekrytera erfarna medarbetare. Fokus i kompetensförsörjningsplanen är att behålla och utveckla befintliga medarbetare.

Personalomsättningen är högre än målvärdet för året och påverkas både av antalet som har slutat och antalet som har börjat inom nämndens verksamheter. Sju medarbetare har slutat på egen begäran och nio medarbetare har nyanställts.

Ledarskap

Inför 2025 gjordes en omorganisering på Bygglov som nu har tre enheter i stället för tidigare fyra. Antal medarbetare/chef följer verksamhetens plan. En verksamhet når inte riktvärdet med max 30 medarbetare/chef, men med den plan som finns och verksamhetens goda resultat är målvärdet 90 procent och det uppnås. Medelantalet medarbetare per chef är 10.

Förvaltningens chefsnätverk fortsätter att träffas ett antal gånger per år och är ett uppskattat forum för information, dialog, erfarenhetsutbyte och möjlighet till kompetensutveckling.

Friskfaktorer

Under året har alla medarbetare deltagit i en förvaltningsgemensam utbildning inom jämställdhetsområdet. Utbildningstillfället syftade till att höja både kunskapsnivå och kvalitet på verksamheternas jämställdhetsarbete i relation till kommunens övergripande inriktningsmål för jämställdhet.

Temat på en av chefsnätverkets träffar under året var friskfaktorer med gemensam dialog om friskfaktorernas betydelse och vilka som är prioriterade för olika verksamheter att arbeta med. En verksamhet berättade hur man har kommit i gång med friskfaktorarbete och involverat medarbetare på APT.

Återhämtning är ständigt ett aktuellt område, det visar sig inte minst i medarbetarenkätens resultat och flera enheters OSA-mål. Höstens förvaltningsdag handlade om återhämtning och omfattade också en föreläsning av en psykolog från företagshälsovården som gav flera tips och verktyg för medarbetare att ta till sig av.

Resultatmått, byggnadsnämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	5,0	5,9	3,5	4,7	7,0	3,4	5,3
Andel långtidsfriska (%)	60	62	84	73	67	86	76
Andel heltidsanställda (%)	90	97	98	97	99	98	98
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	–	100	100	–	100	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	86	100	90	83	100	90
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,3	5,3	5,2	5,3	5,4	5,3

Fritidsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan

Bilaga 3

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	mer arbete krävs

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

För verksamhetsår 2025 redovisas inga betydande utmaningar för kompetensförsörjning på fritidsförvaltningen. Kandidatunderlaget är överlag gott både vad gäller numerär och kompetensnivå. De utmaningar förvaltningen ser består i att det saknas adekvata utbildningar i badbranschen och att det saknas fritidsledarutbildning i geografisk närhet. Fritid drift rapporterar vissa utmaningar i att konkurrera lönemässigt med privata aktörer och att kvälls- och helgarbete också utgör en viss utmaning vid rekrytering. Det goda kandidatunderlaget innebär att tillbörlig kompetens finns att rekrytera även om det råder viss diskrepans mellan kandidatens och förvaltningens lönenivåer. Föreningsbyrå och stab har generellt låg omsättning av personal och har ett gott kandidatunderlag när det finns behov av rekrytering.

Två enhetschefsrekryteringar och en ersättningsrekrytering inom HR har samtliga genererat ett stort kandidatunderlag och det visar också hög attraktivitet. Fritidsnämnden satte för 2025 som mål att i medarbetarenkäten nå ett genomsnittsresultat på 5,1 av möjliga 6,0 som ett mått på attraktivitet. Resultatet på medarbetarenkäten uppgår till 5,0 vilket är ett fantastiskt bra resultat.

Ledarskap

Samtliga chefer inom fritidsnämnden har fortsatt färre än 30 medarbetare vilket är en av grundförutsättningarna för att kunna tillämpa ett engagerat och närvarande ledarskap. På förvaltningen träffas samtliga chefer månadsvis vid ett chefsforum där aktuella ämnen hanteras med fokus på dialog och erfarenhetsutbyte. HR träffar även samtliga ledningsgrupper inför respektive tertialuppföljning och bland annat arbetsmiljö och sjukfrånvaro följs upp. Förutom en djupare dialog om statistiska underlag, är syftet att tillsammans skapa bättre förutsättningar både för ledarskap, arbetsmiljö och sjukfrånvaro. Nämnden når inte uppsatt mål för högre resultat i medarbetarenkäten när det gäller ledarskap än kommunens resultat som helhet. Fritidsnämnden når 4,8 och kommunens genomsnittliga ledarskapsresultat uppgår till 4,9 av 6 möjliga.

Friskfaktorer

Fritidsnämnden bedömer att arbetet med aktiv rehabilitering är systematiskt och välfungerande. Chefer har stöd i processen för rehabilitering och i uppföljning mellan HR och ledningen. Förvaltningen har också ett systematiskt och väl fungerande arbetsmiljöarbete. Under årets tredje tertial genomfördes en gemensam utbildning för förvaltningens chefer tillsammans med förvaltningens samtliga skyddsombud, för att bredda kunskapen och stärka den gemensamma dialogen i arbetsmiljöarbetet.

Det finns variationer framför allt när det gäller korttidsfrånvaro mellan de olika verksamheterna. Korttidsfrånvaron är väsentligt lägre där arbetstagare i huvudsak inte arbetar med fysiskt möte med kund eller besökare. Långtidsfrånvaro är med något undantag inte direkt arbetsrelaterad och det är gemensamt för alla verksamheter. Långtidsfrånvaro grundar sig bland annat i benbrott eller somatiska sjukdomar. Fritidsnämnden har under det gångna året också haft högre korttidsfrånvaro än väntat, vilket beror på virussjukdomar som har fått större fäste och påverkan än beräknat.

Resultatmått, fritidsnämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	4,0	5,0	5,6	5,3	5,4	4,8	5,1
Andel långtidsfriska (%)	70	70	68	69	61	63	62
Andel heltidsanställda (%)	90	77	82	80	85	86	86
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	100	100	90	93	75	73	73
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,1	5,0	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0

För- och grundskolenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Arbetet har fokuserat på förskolans personalomställning, budgetstyrd personalplanering och höjd kompetens genom examination av 20 barnskötare. Samverkan kring tjänsteplanering och med Lärarhögskolan har stärkts. Rekrytering till skolledartraineeprogrammet gav 15 deltagare och arbetet med kommunikationsplan och arbetsgivarvarumärke har prioriterats.

Ledarskap

Chefer har fått stöd inom OSA för att förebygga ohälsosam arbetsbelastning genom uppföljning, handledning och avlastning. Förskolan har satsat på förändringsledning och grundskolan på pedagogiskt och kommunikativt ledarskap. Det administrativa stödet har setts över och en ny organisation har skapats för att stärka chefstödet.

Friskfaktorer

Arbetet med arbetsmiljö och aktiva åtgärder har fortsatt och OPUS har införts med utbildningar och gemensamma rutiner. Hot- och våldsförebyggande arbete har prioriterats genom rutingenomgångar,

stöd i studiero och trygghetshöjande utbildningar. Arbetsmiljöverkets inspektion av 11 förskolor ledde inte till några krav. Sjukfrånvaron är fortfarande över målet men minskar totalt, med särskilt god utveckling i F–9 och förbättringar i förskolan.

Resultatmått, för- och grundskolenämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	7,6	4,4	7,0	8,3	4,6	7,5
Andel långtidsfriska (%)	65	56	69	59	54	69	57
Andel heltidsanställda (%)	91	92	92	92	92	91	92
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	67	57	65	63	54	61
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	79	63	75	62	52	60
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,0	5,0	5,0	4,9	4,9	4,9

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Arbete pågår i enlighet med aktivitets- och handlingsplaner.

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

På förvaltningsnivå har ett omfattande arbete skett under året i syfte att skapa förutsättningar för en ny funktionell gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltning. Utveckling av organisation, uppdrag och roller och ny samverkansorganisation har prioriterats. Kompetensförsörjningsarbetet har därutöver fortlöpt i enlighet med nämndens kompetensförsörjningsplan och förvaltningens fastställda aktivitetsplan för kompetensförsörjning. Revidering av kompetensförsörjningsplanen planeras för våren 2026. Genomförda rekryterings- och kompetensförsörjningsanalyser under perioden visar att nämndens verksamheter är attraktiva för sökande till lediga tjänster. Men, utmaningar befaras på längre sikt i enlighet med långsiktiga kompetensförsörjningsprognoser.

Samverkansarbetet med Lärarhögskolan fortsätter att vidareutvecklas och gemensamma strategiska frågor har identifierats och processats under året. Insatser för utveckling av det förvaltningsspecifika arbetsgivarvarumärket har genomförts med fokus på att bredda rekryteringen och attrahera fler grupper. Gemensamma kommunikationsinsatser inleddes även under året i samverkan med Lärarhögskolan. Kompetensutvecklingsinsatser för speciallärare med inriktning intellektuellt funktionshinder fortgår och säkerställer hög behörighet bland lärare i anpassad gymnasieskola. Utvecklingsarbete för karriärtjänster för lärare har fortskridit enligt planering i positiv riktning.

Mycket av arbetet i förvaltningen har handlat om arbetsorganisation och arbetstid; bland annat förändrad organisering av förvaltningsstruktur och differentiering av lärares arbetsuppgifter för att möjliggöra för fler professioner att bidra och avlasta i skolans verksamhet. Ett partsgemensamt arbete med Sveriges lärare har också börjat när det gäller tjänstefördelningsprocessen.

Ledarskap

Åtgärder har fortlöpt inom ramen för OSA i syfte att förebygga ohälsosam arbetsbelastning och främja återhämtning. Chefernas förutsättningar följs upp både på grupp och individnivå och åtgärder i form av stöd och anpassningar vidtas för att skapa balans i uppdrag. Inom området hot och våld fortsätter arbetet med trygghetsskapande insatser i form av stöd, verktyg och kompetensutveckling. Frågor kopplade till lokaler och städ har under året upplevts vara en bidragande orsak till arbetsbelastning bland chefer. Arbete för att utveckla lokala rutiner kopplade till egenkontroll är av vikt. Kompetensutveckling för chefer prioriteras och genomförs med systematik och med fokus på ledarskap och arbetsgivarfrågor. Mot bakgrund av stabilitet i ledningsorganisationen inom nämndens område deltar inga i traineeprogram för blivande rektorer under 2025. Inom ramen för årlig löneöversyn har chefer prioriterats.

Friskfaktorer

Arbete har genomförts i enlighet med det systematiska arbetet för arbetsmiljö och lika rättigheter och möjligheter. Prioriterade åtgärder i handlingsplanen för arbetsmiljö och aktiva åtgärder 2025 har fortlöpt. Implementering av kommunövergripande systemstöd för systematiskt arbetsmiljöarbete (OPUS) har inletts under året genom att alla chefer har fått tillgång till systemet och att utbildningsinsatser har genomförts.

Trygghetsskapande åtgärder har vidtagits för ökad beredskap och trygghet i situationer då hot och våld kan uppstå och det har skett i form av verktyg och stöd för utbildning, övning och dialog på APT. Insatser har även genomförts för att införliva skollagens nya krav på skolsäkerhet i befintliga rutiner och bland annat har säkerhetsvandringar i lokaler genomförts. Konsekvenserna av Miljödatas cyberattack i slutet av perioden T2 innebar påverkan på förvaltningens arbetsformer. Verksamheterna har god förmåga att snabbt ställa om och arbetsgivarens gällande rutiner har upprätthållits även utan systemstöd.

Sjukfrånvaron för nämndens område ligger totalt sett på en mycket låg nivå och under målvärdet. Men, sjukfrånvaron ökar jämfört med utfall föregående år. Utveckling av andel långtidsfriska går i positiv riktning, men ligger trots det något under målvärdet. Andel heltidsanställda ökar, men ligger under målvärdet. Det sker en mycket positiv utveckling för resultatmåttet ”andel chefer med max 30 medarbetare” jämfört med tidigare år, det överstiger också fastställt målvärde. Medarbetarenkäten visar ett bibehållet gott utfall även för 2025.

Bilaga 3

Resultatmått, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	Målvärde	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	4,2	4,6	2,8	4,0	4,5	2,7	3,8
Andel långtidsfriska (%)	80	75	85	79	74	84	78
Andel heltidsanställda (%)	90	86	89	87	85	88	86
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	76	25	60	79	38	67
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	87	100	84	94	94	94	94
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,1	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2

Individ- och familjenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	mer arbete krävs

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Ambassadörsverksamheten fortgår och fler ambassadörer har rekryterats. Några exempel på aktiviteter de har varit delaktiga i är socionomdagen på Umeå universitet, en mini-MOA mässa för årskurs 5 och en aktivitet som genomfördes tillsammans med Västerbottens handelskammare – klassrumsträffar för högstadieelever. Allt är i syfte att skapa intresse för våra verksamhetsområden och locka fler att välja vård- och omsorgsyrken. Hälften av eleverna som genomför praktik inom stöd och omsorgs olika verksamheter går vidare till en anställning efter avslutad praktik. Det visar att praktikplatserna fungerar som en effektiv rekryteringsväg och bidrar till att stärka kompetensförsörjningen. En aktivitet för att klara de ökande kompetensförsörjningsbehoven har bestått av att ta fram en handbok för cheferna i funktionshinderomsorgen; *Bemanningsstrategi i praktiken – en handbok för chefer inom FO*. Den är tänkt att ge cheferna handfasta råd om hur en genomtänkt bemanningsstrategi kan ge chef bättre förutsättningar att leda verksamheten effektivt, skapa hållbara arbetsvillkor för medarbetare och uppnå verksamhetens mål.

Ledarskap

Ett arbete har gjorts på förvaltningen vilket har lett till att allt fler chefer nu når målet om att ha högst 30 medarbetare. Resultatet visar att vi är på god väg och att utvecklingen går i en positiv riktning. Inom alla verksamhetsområden har det under året pågått olika aktiviteter för att säkerställa en rimlig arbetsbelastning. Några exempel är att man inom myndighetsutövning gjort en kartläggning av möten enhetschefer har och vilka andra åtaganden de blir inblandade i. IFO har identifierat faktorer som upplevs påverka arbetsbelastningen och det jobbar man vidare med. Inom

funktionshinderomsorgen har man bland annat haft särskilda arbetsmiljödagar för enhetschefer och arbetsbelastning har då varit en av delarna man arbetet med. Flertalet enhetschefer inom stöd och omsorg anser att de får stöd i att utveckla grupper och individer i medarbetarskap. Inom några verksamhetsområden har chefer utbildats i grupputvecklingsmodellen HUSET. Modellen ger en stabil struktur som hjälper till att skapa goda förutsättningar för både grupp- och individutveckling. Fler chefer kommer under nästa år att utbildas i modellen.

Friskfaktorer

Den totala sjukfrånvaron inom nämndens verksamheter har ökat något jämfört med föregående år. Den största ökningen är inom funktionshinderområdet och personlig assistans. Några faktorer som påverkat sjukfrånvaron anges vara sämre scheman, svårigheter att hitta tid till återhämtning och medarbetare som har blivit långtidssjukskrivna (inte arbetsrelaterat). Återhämtning är det område som får sämst resultatet i medarbetarenkäten, inte bara inom personlig assistans utan även för förvaltningen i stort. Aktiviteter under året kopplade till återhämning är bland annat att enhetscheferna har jobbat med onbordingprocessen för att säkerställa en god introduktion. Inom personlig assistans har man gjort en schemakartläggning för att skapa hållbara och korrekta scheman. Det har övriga verksamhetsområden inom funktionshinderomsorgen också jobbat med under året. Deltagarna i projektet Samba har fortsatt sitt arbete för att utveckla ny kunskap och försöka hitta nya arbetssätt för att behålla medarbetare på den gemensamma lokala arbetsmarknaden.

Resultatmått, individ- och familjenämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	8,6	6,2	7,8	8,3	6,3	7,7
Andel långtidsfriska (%)	60	58	63	59	61	60	61
Andel heltidsanställda (%)	92	89	91	90	88	89	88
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	73	67	71	71	63	69
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	97	100	97	96	96	96
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,1	5,1	5,0	5,1	5,0	5,0

Kulturnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan/mer arbete krävs

Bilaga 3

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Under verksamhetsåret har flera pensionsavgångar ersatts genom internrekryteringar. De interna rekryteringarna tjänar flera syften. Dels tar förvaltningen ansvar för kompetens som konverterar till tillsvidareanställningar, dels ges möjlighet till konkret intern kompetensutveckling och karriär. I de externa rekryteringar som sker tillförs ny kompetens till verksamheterna.

Under sommaren har biblioteken i sedvanlig ordning tagit emot feriearbetande ungdomar. Ett brottsförebyggande projekt i samarbete med Umebrå har också skett under perioden.

Kulturskolan möter rekryteringsbehovet med aktiv personalplanering för att ersätta pensionsavgångar och tillgodose lärare för instrument som har ett lägre elevunderlag.

Rekrytering av enhetschef har genomförts under perioden, både för programavdelningen och biblioteken. Enhetschef på biblioteken rekryterades externt medan rekryteringen inom arrangemang och scener tillsattes med en intern kandidat som har genomgått Umeå kommuns interna traineeutbildning för arbetstagare och vill utveckla sitt ledarskap. Det är ett gott exempel på en välfungerande kompetensförsörjning med både interna karriärvägar och extern attraktivitet.

Kulturförvaltningen har som mål att medarbetarenkätens medelvärde ska överstiga 5,0, vilket är ett mått på attraktivitet som arbetsgivare. Årets medelresultat i medarbetarenkäten uppgick till 5,1.

Ledarskap

Kulturnämndens samtliga chefer har färre medarbetare än 30 vilket är en av de viktigare förutsättningarna för ett närvarande och engagerat ledarskap. Tillsättning av HR-partner under tertial 2 skapar fortsatt förutsättningar för ett närvarande och engagerat ledarskap.

Mål för att mäta ledarskapet på förvaltningen sattes till 5,0 i medarbetarenkätens ledarskapsdel. För 2025 uppnådde förvaltningen målet och förvaltningens medelvärde för ledarskap överträffade även kommunens samlade resultat 4,9 inom samma område.

Friskfaktorer

Arbetssättet aktiv rehabilitering tillämpas på förvaltningen och syftar till en tät och förtroendefull dialog, god förståelse för arbetstagares återgång till arbete och för att arbetstagare ska ha god insikt i sin betydelse för verksamheten. Nämnden når inte uppsatta mål för den totala sjukfrånvaron, Flera virussjukdomar har påverkat korttidsfrånvaron i större utsträckning än tidigare verksamhetsår, men den långtidssjukfrånvaro som bidrar till total sjukfrånvaro är nästan uteslutande inte direkt arbetsrelaterad.

Bilaga 3

Resultatmått, kulturnämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	4,5	5,3	4,7	5,1	5,4	2,9	4,6
Andel långtidsfriska (%)	72	62	68	64	63	77	68
Andel heltidsanställda (%)	82	82	78	81	82	78	81
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	100	88	75	83	86	78	82
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	100	100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	mer arbete krävs

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Flera rekryteringar har gjorts under året, bland annat miljöinspektörer, förvaltare och enhetschefer. Generellt finns inga betydande svårigheter att rekrytera personal, men i några yrkesgrupper finns en tendens till svårigheter att rekrytera medarbetare med längre erfarenhet.

Kompetensförsörjningsplanen är reviderad under året. Aktiviteter sker löpande och fokus ligger på att behålla och utveckla medarbetare och behålla attraktiva arbetsplatser.

Ledarskap

Inför 2025 gjordes en omorganisering på avdelningen och en till enhet bildades; Små avlopp. Det medförde bättre förutsättningar för ledarskapet på avdelningen, fördelning av ansvar och mer närvarande ledarskap. Riktvärdet för antal medarbetare per chef uppnås, medelantalet är 15 medarbetare per chef.

Friskfaktorer

Under året har alla medarbetare deltagit i en förvaltningsgemensam utbildning inom jämställdhetsområdet. Utbildningstillfället syftade till att höja både kunskapsnivå och kvalitet på verksamheternas jämställdhetsarbete i relation till kommunens övergripande inriktningsmål för jämställdhet.

Temat på en av chefsnätverkets träffar under året var friskfaktorer med gemensam dialog om friskfaktorernas betydelse och vilka som är prioriterade för olika verksamheter att arbeta med. En

verksamhet berättade hur man har kommit i gång med friskfaktorarbete och involverat medarbetare på APT.

Återhämtning är ständigt ett aktuellt område inom verksamheten, det visar sig inte minst i medarbetarenkätens resultat och flera enheters OSA-mål. Höstens förvaltningsdag handlade om återhämtning och innehöll en föreläsning från en av företagshälsovårdens psykologer.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år och når inte målvärdet. Det är främst långtidssjukfrånvaron som har ökat, sjukfrånvaro längre än 90 dagar. Avdelningen har under året haft två medarbetare som har varit sjukskrivna på deltid längre än 365 dagar. Oavsett orsak till sjukdom är ohälsa arbetspåverkande och anpassningar sker i den mån det går för verksamheten. En fördjupad analys av sjukfrånvaron kommer att göras i början av 2026.

Resultatmått, miljö- och hälsoskyddsnämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	5,0	7,5	5,3	6,8	5,8	2,9	4,8
Andel långtidsfriska (%)	60	62	64	62	65	76	68
Andel heltidsanställda (%)	90	98	100	99	98	100	99
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	100	-	100	100	-	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	100	100	100	100	50	75
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0

Personalnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Nämnden har behandlat eller i övrigt tagit del av bland annat följande:

- verksamhetsbesök, Bruksbacken i Sävar, med fokus på scheman och medarbetarinflytande
- möjlighet till finansiering av mottagande av personer som står långt från arbetsmarknaden
- yttrande över plan för digital omställning
- lönekartläggning 2024
- nämndernas verksamhetsplaner ur ett jämställdhetsperspektiv
- avtalsrörelsen
- registerkontroller vid anställning

- motion ”Kräv utdrag ur belastningsregistret vid anställning av omsorgspersonal”
- medlemskap i EU:s kompetenspakt
- delning av utbildningsförvaltningen
- ansökan för ERASMUS-projekt
- datadriven kompetensförsörjning
- bemanningsläget inför sommaren
- kompetensförsörjning i arbetsmarknadsregionen
- kompetensförsörjningsplaner 2026, instruktion från kommunstyrelsen
- nämndinitiativ ”Förstärkta kontroller vid anställning i Umeå kommun”
- motion ”Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål”
- övriga nämnders delårsrapporter, arbete med personalpolitiska målen
- kommungemensam kompetensförsörjningsplan 2026–2028
- EU:s lönetransparensdirektiv
- uppföljning, distansarbete.

Ledarskap

Nämnden har behandlat eller i övrigt tagit del av bland annat följande:

- uppföljning av chefers förutsättningar
- revidering av ledarpolicy, medarbetarpolicy och värdegrund
- kommungemensamt traineeprogram
- överenskommelse vid uppsägning.

Friskfaktorer

Nämnden har behandlat eller i övrigt tagit del av bland annat följande:

- dispens, dygnsvila
- arbetsmiljöverkets nya regelstruktur
- samverkansmodell för att behålla arbetskraft, Samba
- uppföljning av handlingsplan, suicidprevention
- årlig uppföljning av SAM och aktiva åtgärder
- medarbetarenkäten
- friskvårdserbjudande
- stärkt skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier
- cyberangrepp, Miljödata
- arbetsdomstolens dom om EU:s mödravårdsdirektiv
- motion ”Friskvård för alla – en flexibel modell för hälsa och välmående”
- skyddsombudens förutsättningar

Bilaga 3

Resultatmått, Umeå kommun	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	7,8	4,8	6,9	8,0	5,0	7,1
Andel långtidsfriska (%)	60	59	68	61	58	67	61
Andel heltidsanställda (%)	92	92	94	93	92	92	92
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	67	66	67	68	64	67
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	86	87	86	81	85	82
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,0	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0

Tekniska nämnden

Nämndens arbete med att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Utifrån kompetensförsörjningsplanen har förvaltningen arbetat med fyra prioriterade fokusområden; arbetsgivarvarumärket, tidiga kompetensförsörjningsinsatser, hälsopromotion och anställningsprocessen.

Arbetet har haft fokus på att stärka verksamheternas förutsättningar att attrahera, behålla och utveckla medarbetare. Inom ramen för det har förvaltningen arbetat aktivt med att öka synligheten i rekryteringar och kommunikation med syfte att synliggöra förvaltningens olika yrkesgrupper.

Fortsatt arbete med implementeringen av friskfaktorer och aktiv rehabilitering kan ha bidragit till minskad sjukfrånvaro inom några verksamheter.

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Ett av de strategiska områdena för att stärka verksamheternas attraktivitet och interna utveckling har varit att utveckla arbetsgivarvarumärket – en avgörande faktor för att attrahera, rekrytera och behålla rätt kompetens. En central del av arbetet har varit att skapa och tydliggöra utvecklingsmöjligheter och karriärvägar.

Under året genomfördes en medarbetardag för samtliga medarbetare på förvaltningen med fokus på att lyfta det viktiga arbete som utförs i alla verksamheter. Vid det tillfället lanserades även en film som presenterar förvaltningens olika verksamheter.

Det fleråriga projektet om framtida kompetensbehov har bland annat resulterat i utvecklingen av intranätssidan Utveckling och karriär. Där beskrivs nu olika karriärvägar och alternativ för att bredda kompetensen inom nya områden. Arbetet syftar till att främja en lärande organisation som stödjer

både medarbetares och chefers utveckling. För chefer har fokus varit på lärande organisation, bland annat genom föreläsningar och workshops inom området.

Arbetet med friskfaktorer och en hälsosam, hållbar arbetsmiljö har fortsatt i verksamheterna. Det har även inneburit en resursförstärkning inom kompetensområdet fysisk arbetsmiljö.

Ledarskap

Andelen chefer med högst 30 medarbetare har ökat, vilket innebär att färre chefer ansvarar för fler än 30 medarbetare. För verksamheter där antalet medarbetare per chef fortfarande är högt finns en plan, bland annat genom att anställa fler chefer.

Friskfaktorer

Arbetet med friskfaktorer, tidiga insatser och arbetsanpassning, inklusive aktiv rehabilitering, har sannolikt bidragit till att påverka sjukfrånvaron positivt. Under de senaste åren har den totala sjukfrånvaron minskat något, vilket kan vara ett resultat av dessa insatser.

Resultatmått, tekniska nämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,2	7,4	4,6	6,2	7,8	4,5	6,4
Andel långtidsfriska (%)	65	60	67	63	59	66	62
Andel heltidsanställda (%)	96	95	98	96	94	97	96
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	97	75	85	81	79	88	84
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	90	90	96	93	90	96	92
Medarbetarenkäten, medelvärde	5,0	5,2	5,3	5,2	5,3	5,2	5,2

Valnämnden

Under perioden har valkansliet intensivt börjat planera för valen 2026. Valnämnden fattade beslut på sammanträdet i mars att utöka antalet valdistrikt från 72 till 78 valdistrikt. Kommunfullmäktige fastställde valnämndens beslut i april 2025. Länsstyrelsen i Västerbotten fattade beslut om ny valdistriktsindelning i november 2025.

Enhetschefen för valkansliet är från 1 maj 2025 även biträdande enhetschef för överförmyndarnämnden på 30 procent.

I slutet av året förstärktes valkansliet med en person som arbetar med rekrytering. En utbildningsansvarig och en kommunikatör har utsetts som resurs för valkansliet.

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Bilaga 3

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Att behålla valkansliets kompetens och erfarenhet av valadministration är en prioriterad fråga för valnämnden. Valkansliet har personuppgiftskoordinatorer för valnämnden, kommunstyrelsen och personalnämnden och bistår på kommunfullmäktiges möte. Valkansliets personal finns representerade i kommunens centrala krisledningsgrupp och har kommungemensamma utredningsuppdrag.

Nämndens bedömning är att mål 5 är uppfyllt.

Ledarskap

Valkansliets chef ingår i ledningsgruppen för avdelning Demokrati och juridik. Via Stadsledningskontoret HR ges möjligheter till kompetenshöjande utbildningar och seminarier. Valnämnden uppfyller målet att chef ska ha max 30 medarbetare.

Nämndens bedömning är att mål 6 är uppfyllt.

Friskfaktorer

Valkansliet ingår i avdelningen Demokrati och juridik som har avdelningsgemensamma arbetsplatsträffar. Valkansliets svar på medarbetarenkäten resulterade i en handlingsplan för enheten som enhetschefen ansvarar för. Arbete med organisatoriskt systematiskt arbetsmiljöarbete sker på avdelningsnivå.

I juni månad genomfördes en avdelningsgemensam arbetsplatsträff med fokus på återhämtning, en av punkterna i avdelningens handlingsplan från medarbetarenkäten 2024. Förstärkning av valkansliet genomfördes under december 2025 som planerat.

Nämndens bedömning är att mål 7 uppfyllt.

Resultatmått*, valnämnden	Målvärde	Utfall 2025			Utfall 2024		
	2025	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	–	–	–	–	–	–
Andel långtidsfriska (%)	60	–	–	–	–	–	–
Andel heltidsanställda (%)	92	100	100	100	100	100	100
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	60	100	–	100	100	–	100
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	100	–	100	100	–	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	–	–	–	–	–	–

*Vissa mått redovisas inte på grund av för få anställda personer i valkansliet.

Bilaga 3

Äldrenämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	mer arbete krävs
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	mer arbete krävs
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	mer arbete krävs

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Grunden för arbetet är äldrenämndens kompetensförsörjningsplan och nämndens årliga utbildningsplan för kompetensutveckling. Arbete för kompetensförsörjning har omfattat allt från att utbilda medarbetare till undersköterskor till att vara synliga på till exempel rally-VM. Äldrenämnden har stora utmaningar när det gäller att rekrytera medarbetare med rätt kompetens till verksamheterna, men rekrytering till sommaren gick över förväntan.

Processarbete kopplat till äldreomsorgens strategier har fortsättningsvis haft som huvudfokus att öka andel undersköterskor på förvaltningen. Målet för året var att öka andelen undersköterskor till 55 procent från tidigare 52 procent. Målet uppnåddes inte utan landade på att 53 procent av tillsvidareanställda medarbetare är utbildade undersköterskor. Det främsta verktyget för att jobba med att öka andelen undersköterskor är äldreomsorgslyftet. Tack vare satsningen fick förvaltningen 25 nya undersköterskor under året.

Ledarskap

Riktvärdet på inte mer än 30 medarbetare per chef har inte varit prioriterat i budget och det har inneburit att varje verksamhetsområde har arbetat med satsningen inom ram. Där det har funnits förutsättningar har förtätning av chefer genomförts. Vissa av rekryteringarna genomfördes i slutet av året, vilket inte kommer att få genomslag på resultatet förrän nästa år. Medelvärdet på antal medarbetare per chef är 25 vilket är en medarbetare mer än tidigare. 72 procent av cheferna har max 30 medarbetare vilket är en försämring av resultatet jämfört med året innan med tre procentenheter. Men, medelvärdet av chefer som har fler än 30 medarbetare har minskat från 37 till 36 vilket visar att vi har en jämnare fördelning än föregående år.

För att förbättra enhetschefernas förutsättningar inom vård- och omsorgsboende trots medarbetarantalet har en ny roll införts som coachande enhetschef och det planeras även i hemtjänsten.

Friskfaktorer

Årets medarbetarenkät hade en lägre svarsfrekvens jämfört med föregående år: 70,4 procent jämfört med 74,6 procent 2024. Enkäten visade ett samlat OSA-index som är oförändrat från

föregående och ligger kvar på 4,9 (max 6). Arbetsbelastning, krav och stöd visar ett försämrat resultat med 0,1 enheter medan återhämtning och lika rättigheter och möjligheter visar ett förbättrat resultat med 0,2 respektive 0,1 enheter.

Sjukfrånvaron är förbättrad med 0,1 enheter jämfört med föregående år och ligger på 8,5 procent. Men, det är fortfarande långt från målet och fortsatt arbete krävs. Andelen långtidsfriska har ökat till 54 procent från tidigare 51 procent. Nämnden följer sedan 2024 även korttidsfrånvaron för medarbetare under 30 år. Vid första mätningen hade gruppen ett medelvärde på 5,8 procent. Efter att det har synliggjorts bland enhetschefer och arbete har börjat för att fånga upp denna kategori medarbetare har förvaltningens resultat förbättrats till 4,9 procent. Frånvaron är fortfarande högre än andra ålderskategorier så det finns fortsatt utrymme för förbättring. Medelvärdet för korttidsfrånvaro för alla ålderskategorier är 4,1 procent.

Arbetet med friskfaktorer ska vara inkluderat i alla processer och fortsätter som en del i helheten för att det ska ge bäst effekt.

Resultatmått, äldrenämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	7,5	9,6	6,0	8,5	9,4	6,9	8,6
Andel långtidsfriska (%)	60	53	58	54	51	59	53
Andel heltidsanställda (%)	95	97	98	97	96	96	96
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	47	61	50	63	61	63
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	75	69	83	72	73	85	75
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9

Brand- och räddningsnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Arbete för kompetensförsörjning har bedrivits enligt den kompetensförsörjningsplan som nämnden har fastställt. Nämnden har utmaningar i kompetensförsörjningen när det gäller RiB-personal. Utveckling av arbete för kompetensförsörjning kommer att kunna bedrivas på ett bättre sätt i den nya organisationen.

Ledarskap

Arbete för att utveckla organisationen har fortsatt under året. Syftet med organisationsutvecklingen är dels att anpassa organisationen för att bedriva räddningstjänst från två stationer, dels att organisationen ska kunna möta kraven när Umeå växer, omvärldsläget förändras och uppdragen blir fler och bredare. Med denna förändring har bättre förutsättningar skapats för verksamhetens chefer att bedriva ett ledarskap som ger förutsättningar för goda resultat.

Personalen har varit delaktig i organisationsutvecklingen genom dialogtillfällen med möjlighet att lämna synpunkter innan förslagen samverkas och förhandlas.

Hela organisationsutvecklingen har samverkats och förhandlats med de fackliga parterna och arbete har inletts för att utifrån den nya organisationen utveckla verksamheten.

Friskfaktorer

Sjukfrånvaron inom brand- och räddningsnämndens verksamhet ligger lågt i jämförelse med målvärdet för 2025. Sjukfrånvaron och övriga resultatmått följs upp löpande i verksamheten.

För att främja arbete med friskfaktorer i verksamheten pågår ett personalutvecklingsarbete genom den personalutvecklingsplan som har fastställts. I planen ingår insatser och aktiviteter för att skapa en hållbar organisation, vilket bland annat omfattar jämställdhet, lika behandling, medarbetarskap och mångfald.

Resultatmått, brand- och räddningsnämnden	Målvärde 2025	Utfall 2025			Utfall 2024		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	3,7	1,6	1,9	2,2	2,6	2,6
Andel långtidsfriska (%)	60	82	89	88	73	86	84
Andel heltidsanställda (%)	92	100	100	100	100	100	100
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	90	–	60	60	–	60	60
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	100	100	100	100	100	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	5,2	5,1	5,1	5,2	5,0	5,0

IT-kapacitetsnämnden

Nämnden har ingen anställd personal.

PA-nämnden

Nämnden har ingen anställd personal.

Bilaga 3

Överförmyndarnämnden

Nämndens arbete för att nå de personalpolitiska målen

Personalpolitiska mål	Bedömning
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	enligt plan
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	enligt plan

Åtgärder och viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Överförmyndarenheten har goda förutsättningar för att rekrytera ny personal till verksamheten och behålla personal oavsett yrkesroll. Personalomsättningen har varit låg. En ny medarbetare har anställts under perioden. Nämnden tar tillvara medarbetare över 65 år på ett bra sätt, de ges möjlighet att förlänga arbetslivet och på så sätt kan verksamheten hantera ett visst vikariebehov. Överförmyndarenheten tar även emot personer i behov av arbetsträning.

Nämndens bedömning är att mål 5 är uppfyllt.

Ledarskap

Överförmyndarenhetens enhetschef ingår i ledningsgruppen för avdelning Demokrati och juridik. Via Stadsledningskontoret HR ges möjligheter till kompetenshöjande utbildningar och seminarier. Överförmyndarnämnden uppfyller målet att chef ska ha max 30 medarbetare.

Överförmyndarnämndens bedömning är att mål 6 är uppfyllt.

Friskfaktorer

Överförmyndarenheten ingår i avdelningen Demokrati och juridik som har avdelningsgemensamma arbetsplatsträffar. Överförmyndarenhetens svar på medarbetarenkäten resulterade i en handlingsplan för enheten som enhetschefen ansvarar för. Arbete med organisatoriskt systematiskt arbetsmiljöarbete sker på avdelningsnivå.

Överförmyndarnämndens bedömning är att mål 7 uppnåddes under 2025, men sjukfrånvaron har ökat jämfört med tidigare år på grund av en långtidssjukskrivning under 2025.

Resultatmått, överförmyndarnämnden	Målvärde	Utfall 2025			Utfall 2024		
	2025	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro totalt (%) av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.	6,5	5,5	1,4	4,8	2,9	1,2	2,5
Andel långtidsfriska (%)	60	74	67	73	75	100	93
Andel heltidsanställda (%)	92	96	80	93	91	100	93
Andel skyddsombud som har genomgått introduktion (%)	60	–	–	–	–	–	–
Andel chefer med max 30 medarbetare (%)	85	100	–	100	100	–	100
Medarbetarenkäten, medelvärde	4,8	–	–	4,8	–	–	4,6

Bilaga 4. Uppföljning av mål och program

Kommunfullmäktige använder inriktningsmål för att skapa riktning och förändring inom ett avgränsat område som är gemensamt för flera kommunala aktörer. Styrning inom inriktningsmålen samlas i tre program;

- Program för tillväxt
- Program för social hållbarhet
- Program för klimatneutrala Umeå 2040.

Inriktningsmålen följs upp genom att utveckling inom programmen rapporteras. Bedömningen görs utifrån om kommunen gör tillräckligt, om mer arbete krävs eller om kommunen behöver göra mycket mer inom området. Först redovisas en överblick av inriktningsmålen med bedömning, därefter beskrivs kort respektive program.

Inriktningsmål 1	**Gör vi tillräckligt?**
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Inriktningsmål 2	
Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden	
Inriktningsmål 3	
Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv	
Inriktningsmål 4	
Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

I kolumnen ”Görs det tillräckligt” har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

Bilaga 4

Program för tillväxt

Inriktningsmål 1	Gör vi tillräckligt?
Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050	
Fokusområden	
1. Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer	
2. Universiteten som tillväxtmotorer kvinnor	
3. Umeå ska vara klimatneutralt till år 2040	

I kolumnen ”Görs det tillräckligt” har bedömning gjorts utifrån de senaste årens utveckling och den önskvärda utvecklingen. Bedömningen är antingen grön, gul eller röd. Färgförklaring finns till höger.

= Ja, det görs tillräckligt
= Nej, mer arbete krävs
= Nej, det behöver göras mycket mer

Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer

Umeå uppvisar fortsatt stark befolkningstillväxt och goda boende- och livsmiljöer i jämförelse med andra kommuner. Samtidigt som planeringskapaciteten har stärkts och den kommunkoncernövergripande samplaneringen utvecklats ligger bostadsbyggandet fortsatt på låg nivå för samtliga bostadstyper, i linje med den nationella trenden. Den demografiska utvecklingen under senare år, med avtagande befolkningstillväxt och lågt barnafödande tydliggör vikten av att planera för barnfamiljer, både ur ett bostadsförsörjningsperspektiv och som en förutsättning för den långsiktiga kompetensförsörjningen.

Sammantaget bedöms tidigare insatser inte vara tillräckliga för att möta behovet av rätt bostadstyper och tillräcklig byggnivå i relation till tillväxtmålet och demografisk utveckling.

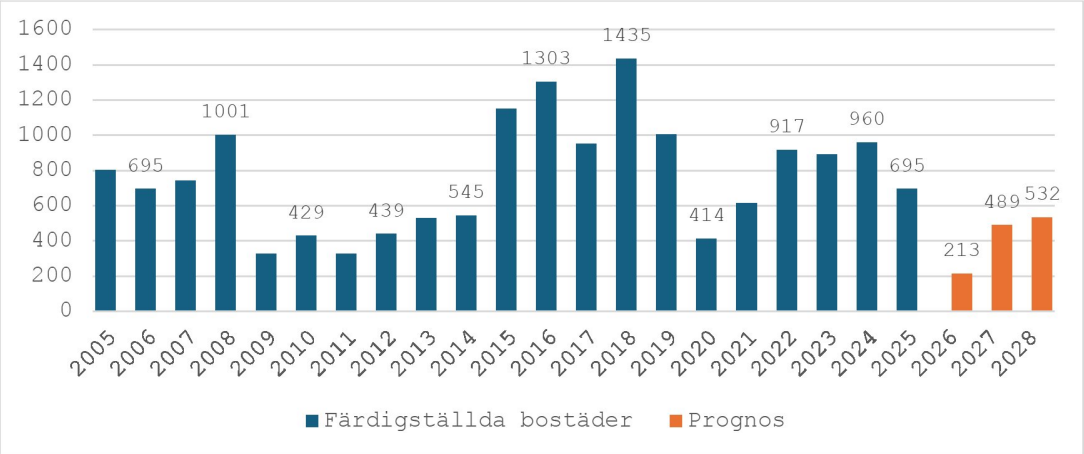

Bilaga 4

Universiteten som tillväxtmotorer

Umeå universitet fortsätter att vara ett av landets mest attraktiva lärosäten och hade höstterminen 2025 flest antagna studenter i Sverige. För att fullt ut stärka universitetets roll som tillväxtmotor behöver fler studenter stanna kvar efter examen. Tydligare kopplingar mellan utbildning och framtidens arbetsmarknad är en avgörande faktor för det.

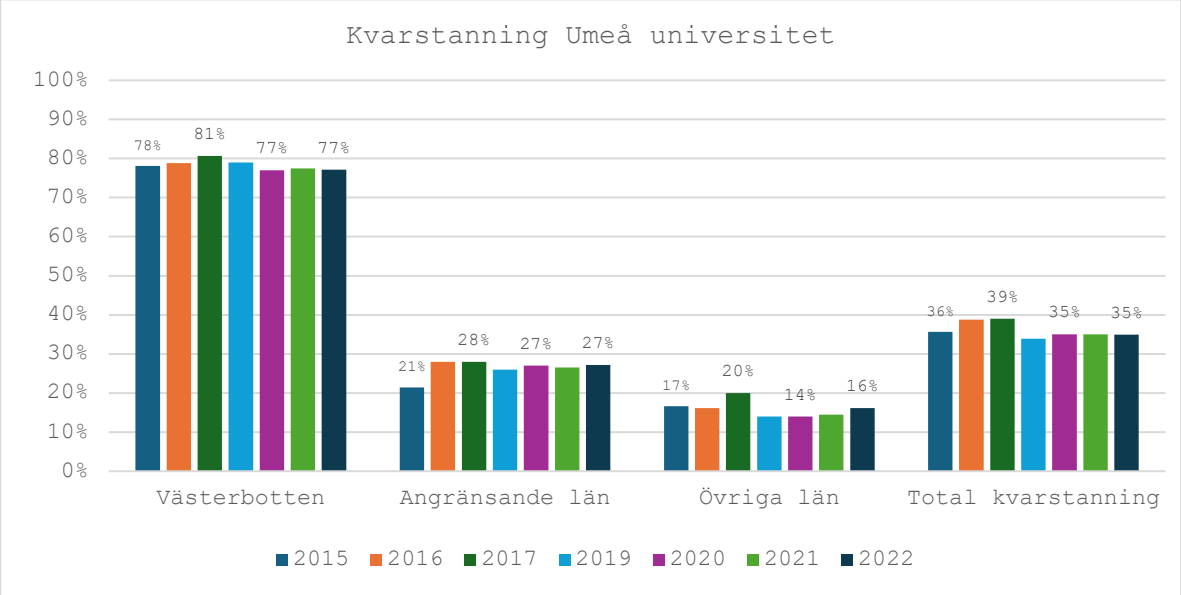

Utvecklingen av Universitetsstaden mot en mer levande, integrerad och attraktiv stadsdel har börjat och är en viktig del i arbetet för att behålla och attrahera kompetens. Universitetet fungerar därigenom som en central tillväxtmotor genom att attrahera kompetens, stärka matchningen mot arbetsmarknaden och bidra till innovation.

Trots hög attraktivitet i studentrekryteringen bedöms kvarstanning efter examen och koppling till arbetsmarknaden ännu inte vara tillräckligt stark för att fullt ut realisera universitetens potential som tillväxtmotor.

Etableringar och företagens tillväxt

Umeås näringsliv visar fortsatt styrka genom ett växande antal företag och en långsiktigt positiv demografisk utveckling av personer i arbetsför ålder. Samtidigt har antalet anställda minskat något under 2025, vilket speglar en period av omställning snarare än försvagning. Minskningen sker parallellt med nyetableringar och företagsförflyttningar och kan delvis kopplas till effektiviseringar, förändrade kompetensbehov och konjunkturella anpassningar. På kort sikt ryms mycket av utvecklingen i stadens befintliga strukturer, men bristen på mark för industri- och handelsetableringar riskerar på sikt att begränsa Umeås tillväxtkapacitet. I ett längre perspektiv är utvecklingen av strategisk infrastruktur en grundförutsättning för tillväxt.

Trots ett växande antal företag bedöms tillgången till mark, strategisk infrastruktur och samordningen i etableringsarbetet ännu inte vara tillräckliga för att säkra långsiktig tillväxtkapacitet.

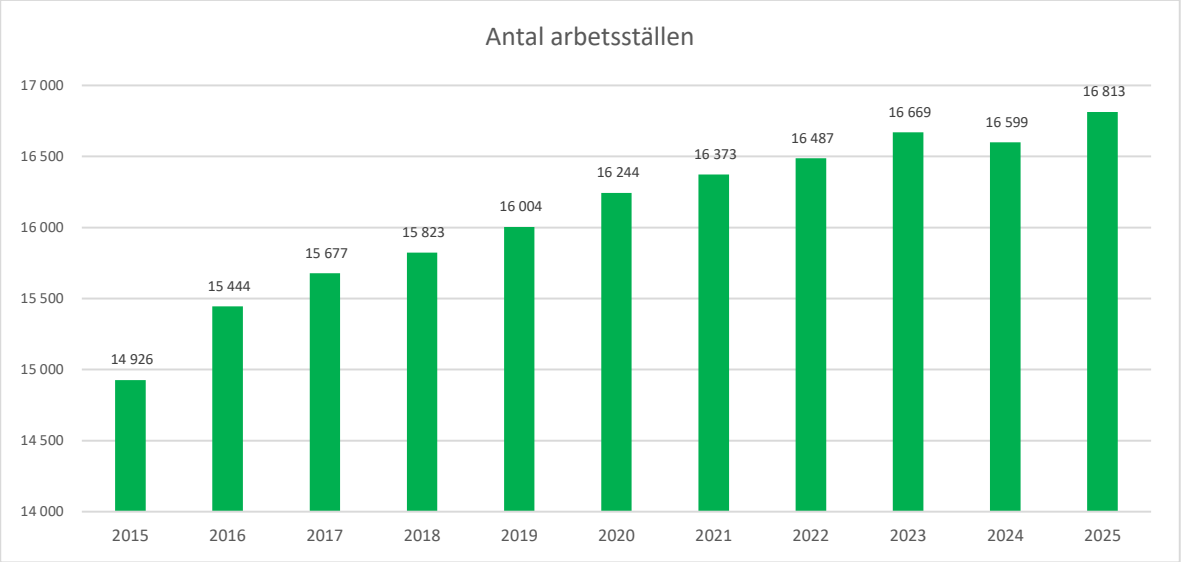

Utblick

Arbetet är nu i gång i ordinarie processer för både utvecklingen av ett karriärcenter och den fortsatta utvecklingen av Universitetsstaden. Båda är i linje med målet att stärka kopplingen mellan utbildning, arbetsmarknad och platsutveckling.

Programarbetet har konkretiserat behovet av ett koncernövergripande arbetssätt med gemensam riktning, tydligare prioriteringar och fördjupad samverkan. Detta arbete har börjat och tar särskilt sikte på frågor om kvarstanning efter examen och bostäder för barnfamiljer som strategiska förutsättningar för Umeås långsiktiga tillväxt.

Parallellt utvecklas samverkan inom tillväxtavdelningarna för att arbeta mer samlat och strategiskt med etableringar. Sammantaget innebär det att flera identifierade utvecklingsområden redan är under genomförande och fortsatt samordning, uthållighet och gemensam prioritering är avgörande för att nå de övergripande tillväxtmålen.

Läs mer om program för tillväxt på umea.se/programtillvaxt

Program för social hållbarhet

Sammanfattning

Umeå kommun har en gynnsam position i arbetet med social hållbarhet. Sverige och övre Norrland, med Umeå som största stad, rankas högt när det gäller social hållbarhet i EU-kommissionens EU Social Progress Index. Umeå kännetecknas av hög tillit mellan människor. Det främjar deltagande i demokratiska processer och socialt engagemang. Samtidigt syns tendenser

till splittring och ökade klyftor. Det förebyggande arbetet är av största vikt för att minska dessa problem.

Kommunens arbete för social hållbarhet grundar sig i värden som trygghet, tillit och gemenskap. Segregation, där människor med olika förutsättningar lever åtskilda, utgör därmed ett problem. Planering för socioekonomiskt blandade områden är en prioriterad fråga och arbetet med att främja trygga, tillgängliga och inkluderande boendemiljöer fortsätter.

Umeå har generellt ett bra utgångsläge med låg brottslighet, låg otrygghet och relativt hög tillit till myndigheter. Det finns heller inga stadsdelar i Umeå som klassas som utsatta av polisen. Men, det finns ändå utmaningar. Organiserad brottslighet är ett växande problem. Antalet ärenden som gäller våld i nära relationer ligger på en fortsatt hög nivå, vilket kräver bättre samordning och ökade resurser.

När det gäller ungas livsvillkor är avhopp från gymnasiet på en fortsatt hög nivå. Många avhopp kopplas till dåligt mående. Framför allt unga tjejer är ofta stressade och har problem med psykosomatiska symptom. Barnfamiljer har även generellt sett fått det svårare ekonomisk under de senaste åren.

Kommunens arbetskraftsdeltagande har minskat något och det finns grupper som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Kompetensbristen i Umeå förblir också en utmaning. Flera verksamheter i Umeå kommun arbetar för att minska antalet personer i långvarigt utanförskap, men det behövs bättre kännedom om situationen för dem som varken arbetar, studerar eller är arbetssökande.

Umeå kommun strävar efter att vara en bra plats att växa upp på, där alla ska ha jämlika villkor oavsett bakgrund. Mycket pekar också på att Umeå är en plats med goda förutsättningar att leva och verka på. Men, fortsatt arbete krävs för att behålla och stärka kommunens sociala hållbarhet. Det är av stor vikt att fortsätta utökat samarbetet mellan kommunen och andra samhällsaktörer.

Sociala relationer och tillit, index 2024[51]

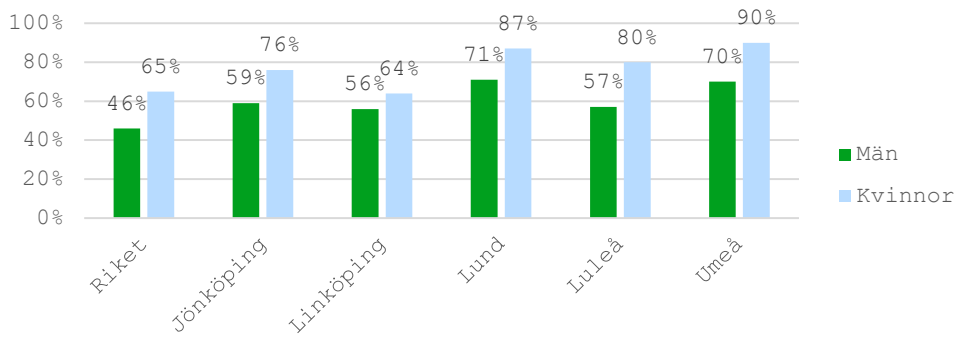

[51] Indexet baseras på indikatorerna: Invånare 16–24 år som varken arbetar eller studerar, Invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra, Invånare 16–84 år med avsaknad av emotionellt stöd och sammanvägs till ett nyckeltal på en skala från 0 till 100.

Källa: Tillväxtverkets beräkningar, baserat på uppgifter från MUCF och Fohm

Kommunen är en bra plats att bo och leva på, andel, 2025[52]

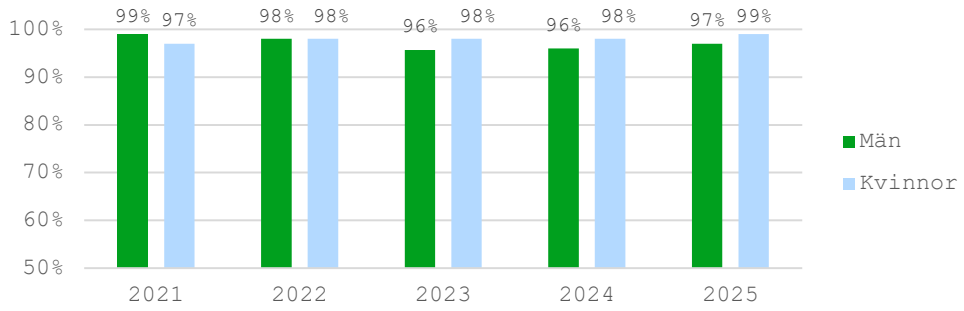

Källa: Medborgarundersökningen, SCB

Fokusområden

Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.

- *Umeå växer tryggt och säkert:* Tydliga tecken på att rekrytering av barn och unga pågår. Fördjupad samverkan behövs i det sekundär- och tertiärpreventiva arbetet.
- *Ett Umeå fritt från våld*: Våldsförebyggande arbete är fortsatt prioriterat, med särskilt fokus på våld i nära relationer och unga i riskmiljöer, där stärkt samordning bedöms som avgörande för framgång.
- *Motverka segregation och framväxten av utsatta områden:* Fortsatt problem med misstro mot myndigheter och utanförskap. Behov av bättre underlag och samverkan i arbetet mot segregation.

Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

- *Fortsätta arbete med jämställd stadsplanering:* Arbetet pågår och är väl inarbetat. Nya goda exempel behövs för att flytta fram positioner.
- *Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling:* Arbete för att medvetandegöra förutsättningar för kvinnor och män och konsekvenser av det pågår ständigt.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra:* Yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta upplever ett stort behov.

Barns uppväxtvillkor

[52] Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?" i SCB:s medborgarundersökning.

- *Barns och ungdomars rätt till delaktighet och inflytande i kommunens utveckling ska säkerställas:* Arbete pågår med dialog och demokratiutveckling. Det finns behov av att fortsätta arbeta med att stärka ungas inflytande och delaktighet i skolan.
- *Motverka barnfattigdom:* Andel barn i ekonomisk utsatthet är lägre än i riket. Barnfattigdom kräver fortsatt uppmärksamhet, särskilt i utsatta socioekonomiska grupper.
- *Förebyggande folkhälsoarbete:* Umeå ligger väl till nationellt, men ungas hälsa, rörelse, stress och våldsutsatthet kräver fortsatt fokus för stärkt folkhälsa.

Boende och bebyggelsemiljö

- *Fortsätta arbete med strategier för hållbar tillväxt för att stärka den sociala hållbarheten:* Planering har fortsatt för blandade miljöer och hållbara flöden utifrån stadsbyggnadsprinciper som främjar social hållbarhet i hela kommunen.
- *Stärka mötesplatser och överbrygga barriärer*: Arbete för mötesplatser och lokal service som främjar social sammanhållning och motverkar barriärer i både stadsdelar och landsbygd har fortsatt.
- *Främja en socialt hållbar bostadsförsörjning och motverka hemlöshet:* Andel barnfamiljer och unga som lägger en stor del av inkomsten på boendekostnader har ökat senaste åren.

Arbete och försörjning

- *Skapa förutsättningar för en ekonomisk jämlikhet och en högkvalitativ välfärd för livets alla skeden:* För att stärka ekonomisk jämlikhet krävs fortsatt fokus på utrikesföddas etablering, ungas skolgång och förebyggande insatser mot studieavbrott.
- Särskilt stöd till de personer som står långt från arbetsmarknaden: Fortsatta insatser krävs för att förbättra situationen för dem som är långt från arbetsmarknaden.
- *Åtgärder för att förhindra diskriminering och säkerställa jämlika möjligheter måste fördjupas och breddas:* Arbete pågår för att skapa arbetsplatser som är lika och tillgängliga för alla.
- *Motverka framväxten av ett skuggsamhälle och en ökad arbetslivskriminalitet:* Det finns behov av ökade insatser kopplade till skuggsamhället och den arbetskraftskriminalitet som finns.

Läs mer om program för social hållbarhet på umea.se/programsocialhallbarhet

Program för klimatneutrala Umeå 2040

Sammanfattning

Det är tydligt att omställning pågår men att takten behöver accelereras betydligt för att uppnå antagna klimatmål. Omställningen är samhällsekonomiskt lönsam och för att öka takten krävs arbete med både strukturella förändringar och förändrade beteendemönster.

Bilaga 4

Under perioden januari–december 2025 har arbetet fortsatt med att konkretisera Umeås klimatambitioner genom att vidareutveckla åtgärdsförslag och projektportföljer som baseras på tidigare scenario- och konsekvensanalyser. Fokus har successivt flyttats från planering till genomförande, med ökad betoning på att identifiera och prioritera insatser, säkra finansiering och realisera projekt som kan accelerera omställning av samhällssystemen.

Eftersom omställning av samhällssystemen i stor utsträckning kräver insatser bortom Umeå kommuns egen rådighet, fortsätter Umeå att stärka sitt arbete med samverkan och partnerskapsbyggande. Arbetet sträcker sig från lokal mobilisering inom ramen för klimatfärdplanen till aktiv medverkan i internationella initiativ som EU:s mission för 100 klimatneutrala och smarta städer. Denna flerskaliga samverkan är en förutsättning för att långsiktigt uppnå målet om ett klimatneutralt Umeå 2040.

Territoriella utsläpp

Umeås utsläpp uppgick 2023 till 291 kton CO_2e, vilket innebär en ökning från föregående år, men samtidigt en minskning med 32 procent jämfört med 1990. Transportsektorn är fortsatt den största utsläppskällan och stod för 57 procent av de totala utsläppen.

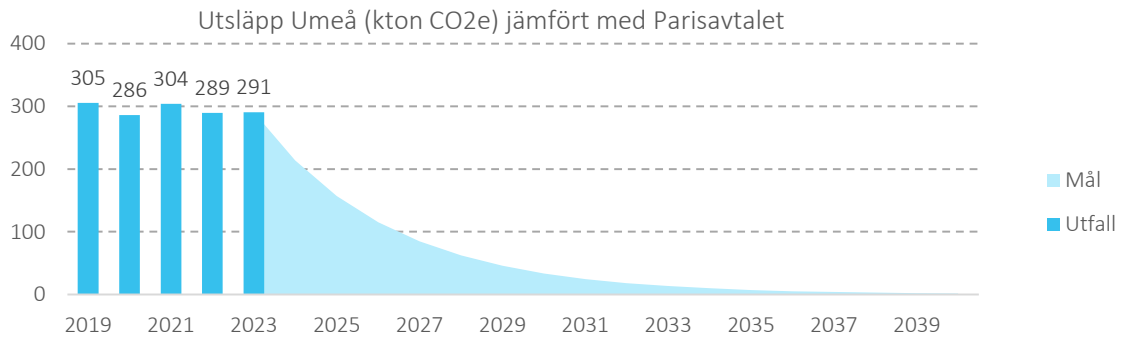

För

För att nå målet om klimatneutralitet till 2040 behöver Umeå accelerera takten i och minska utsläppen snabbare. Sedan 2019 har växthusgasutsläppen legat relativt konstant, vilket understryker behovet av kraftfulla åtgärder. Insatser inom flera sektorer pågår och utgör en viktig grund för klimatomställningen. För att öka takten krävs fortsatt utveckling när det gäller fossilfria transporter, hållbar mobilitet, cirkulära flöden och hantering av återstående utsläpp.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp ökar.

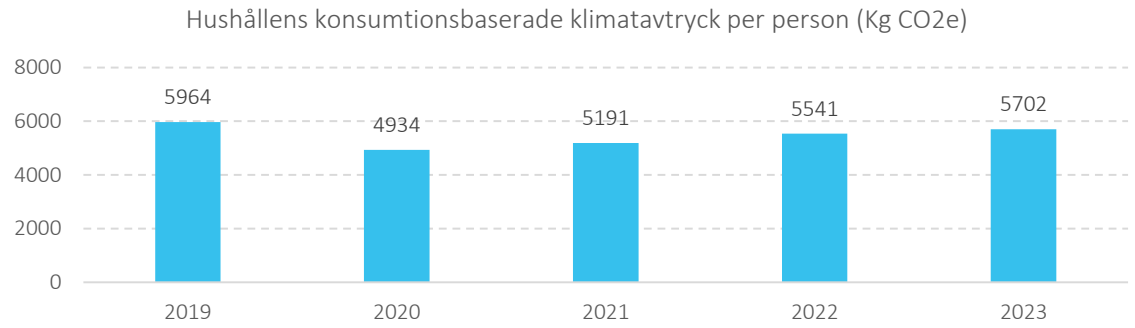

Hushållens konsumtionsbaserade utsläpp visar en ökande trend, vilket understryker behovet av kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Det handlar bland annat om att öka kunskap om både privat och offentlig konsumtions klimatpåverkan och att utveckla nya arbetssätt som stödjer mer hållbara konsumtionsmönster.

Kommunkoncernens utsläpp uppgick till 105 kton CO_2e under 2024, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen berodde till stor del på att fjärrvärmesystemet behövde kompletteras med oljeeldning under den extremt kalla perioden i januari.

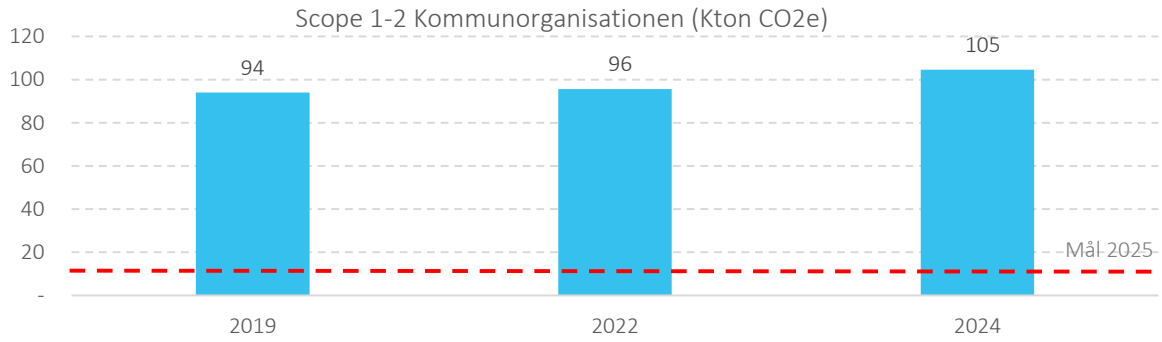

För uppnå målet om en klimatneutral kommunkoncern krävs att existerande planer nu omsätts i praktiken och samtidigt förstärks med ytterligare åtgärder. Arbetet behöver intensifieras med fokus på fossilfri uppvärmning, energieffektivisering och hållbara transporter och minskade utsläpp från fordonsflottan är särskilt prioriterat. Det är genom en kombination av tekniska lösningar, styrning och investeringar som den nödvändiga utsläppsminskningen kan åstadkommas.

Fokusområden

Transporter

Transportsektorn står fortsatt för den största andelen av Umeås utsläpp. För att uppnå klimatmålen behöver omställning till fossilfria fordon och ökat hållbart resande accelereras ytterligare, genom till exempel infrastruktursatsningar, beteendeförändringar och stöd till fossilfria transporter.

Bygg och anläggning

Energianvändningen i bostäder visar en positiv trend, men fler indikatorer behövs för att följa utvecklingen inom hela sektorn. Framåt krävs kraftfullare åtgärder för att öka användning av klimatsmarta material och minska utsläppen från byggarbetsplatser.

Energi, el och fjärrvärme

Umeås elproduktion är i stort sett fossilfri, men fjärrvärmens utsläpp ökade under 2024. Det krävs stärkt motståndskraft i energisystemet och minskad användning av fossila bränslen per capita för att nå klimatneutralitet.

Cirkulär ekonomi

Mängden avfall minskar och sysselsättning i sektorn ökar, men återvinningsgraden förblir låg. Nästa steg är att främja resurseffektiva affärsmodeller och cirkulära flöden i samverkan med näringslivet.

Övergripande insatser

För att öka takten i omställningen behöver Umeå kommun fortsätta utveckla finansieringsmodeller, portföljstyrning och fördjupa både den interna, tvärsektoriella samverkan och externa partnerskap på lokal, regional, nationell och EU-nivå.

Läs mer om program klimatneutrala Umeå på umea.se/programklimatneutral

Bilaga 5. Uppdragsredovisning

Här redovisas status för tilläggsuppdrag som kommunfullmäktige gav kommunstyrelsen och nämnderna 2025. Av totalt sex tilläggsuppdrag är tre genomförda och tre delvis genomförda i slutet av året.

Uppdrag	Sammanvägd status 2025	Sammanställd motivering/kommentar
Tilläggsuppdrag 2024:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att se över kommunövergripande målstyrning och planering som tillkom före införandet av kommunens nuvarande styrmodell och ta fram förslag för hur sådan styrning kan inordnas inom ram för kommunfullmäktiges styrning via inriktningsmål och program.	delvis genomfört	Modell för aktualitets- och relevansprövning av befintliga styrdokument är implementerad och bedöms vara ändamålsenlig. Genom att aktualitets- och relevansprövning genomförs systematiskt och återkommande (2 ggr/år) prövas äldre styrning allt eftersom. Vid sådan prövning undersöks möjlighet om äldre styrning ska fasas ut eller om den ska revideras så den kan kvarstå/infogas inom ram för inriktningsmål och program. Arbetet tar tid men genomförs med systematik och envishet.
Tilläggsuppdrag: 2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	delvis genomfört	Arbete med fördjupad analys av framtida tillgång till och efterfrågan av kompetens är genomförd och hanterad i berörda nämnder. I de fall fördjupad samverkan mellan förvaltningar påtalats så arbetar berörda förvaltningar vidare med frågan. Förhoppningen om att den fördjupade analysen skulle leda till en tydligare långsiktig inriktning för omställning av nämndernas verksamhet har dock ej infriats. De nämnder som sen tidigare haft en sådan långsiktig inriktning har upprätthållit den och använt analysen av framtida kompetensbrist för att förstärka och fördjupa tidigare arbete. För att bredda ansatsen och ta med fler parametrar som är väsentliga för formulering av framtida inriktning för respektive nämnd är tilläggsuppdrag 2025:1 och den analys av demografiska förändringar som ingår en viktig komplettering.
Tilläggsuppdrag: 2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	genomfört	Arbetet sker på ett flertal olika sätt för att åstadkomma förflyttning i enl. med 2023:1. Ett exempel på sådant samarbete är arbetet med datadriven kommun där Stadsledningskontoret samarbetar med teknik- och fastighetsförvaltningen för att ge stöd till kommunens nämnder/förvaltningar.
Tilläggsuppdrag 2023:3 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen	genomfört	Uppdraget är genomfört och redovisat.

Bilaga 5

Uppdrag	Sammanvägd status 2025	Sammanställd motivering/kommentar
i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett inrättande av ett klimatpolitiskt råd.		
Tilläggsuppdrag: 2022:11 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en revidering av upphandlingspolicyn och tillhörande riktlinjer.	genomfört	Reviderad policy och riktlinje beslutades av kommunfullmäktige i oktober. Implementering pågår.
Tilläggsuppdrag 2021:8 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med kommunens nämnder och bolag undersöka risken för att skattemedel, som bekostar verksamheter inom välfärdssektorn, även med annan utförare än kommunen, används på ett felaktigt sätt och/eller i kriminellt syfte, till exempel för att finansiera organiserad brottslighet, samt att ta fram förslag på åtgärder för att förebygga och förhindra detta	delvis genomfört	Kompetenshöjande insatser inom området är genomförda. Arbete med lokal lägesbild är utvecklat för att fånga upp risker för välfärdsbrott. En grundstruktur är framtagen för att motverka möjliggörare. Stöd till myndighetsutövning inom stöd- och omsorg för att upptäcka välfärdsbrott har tagits fram tillsammans med nationell samverkansgrupp “CURA”. Under hösten har Säkerhetsenheten inlett arbetet med att ta fram kommunövergripande strukturer och styrning för att motverka välfärdskriminalitet.

Bilaga 6. Beslutade förändringar styrdokument

I bilagan redovisas förändringar som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen under 2025 har beslutat när det gäller organiserande, normerande och aktiverande styrdokument för hela eller delar av kommunen. Det gäller fastställande av nya styrdokument, revidering av befintliga och utfasning av styrdokument. Orsak till att styrande dokument har fasats ut kan vara sammanslagning av flera styrande dokument till ett samlat dokument, att styrningen sker på annat sätt eller att styrningen behöver förändras för att uppnå rätt effekt.

Under året har 21 styrdokument reviderats, 21 nya styrdokument har fastställts (varav många är taxor/avgifter) och 14 har upphävts genom beslut i kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.

Organiserande styrdokument

Reglementen, delegationsordningar, bolagsordningar och instruktion för stadsdirektör fastställer ansvar och befogenheter. Sex organiserande styrdokument reviderades eller fastställdes under året och ett upphävdes.

Status	Dokumentnamn	Typ av dokument	Datum
Fastställdes	Instruktion för stadsdirektör	instruktion	KS 2025-02-11
Reviderades	Kommunstyrelsens delegationsordning	delegationsordning	KS 2025-03-18
Reviderades	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	reglemente	KF 2025-03-31 KF 2025-04-28 KF 2025-10-27
Reviderades	Bolagsordning för DÅVA DAC (Umeå deponi och avfallscenter AB)	bolagsordning	KF 2025-04-28
Reviderades	Bolagsordning för Infrastruktur i Umeå AB (Inab)	bolagsordning	KF 2025-04-28
Reviderades	Reglemente för kommunens revisorer	reglemente	KF 2025-10-27

Status	Beskrivning	Typ av dokument	Datum
Upphävdes	Ansvar- och rollfördelning vid upphandling inom Umeå kommun		KF 2025-10-27

Aktiverande styrdokument

Program, planer och ägardirektiv utgör aktiverande styrning som beskriver förflyttning, vad som ska uppnås. Kommunfullmäktige fastställde i juni 2024 planeringsdirektiv och budget för 2025 och plan för 2026–2028. Utöver planeringsdirektiv och budget fastställdes/reviderades nio aktiverande styrdokument under 2025.

Status	Dokumentnamn	Typ av dokument	Datum
Fastställdes	Energiprogram Umeå kommun	program	KF 2025-01-27
Fastställdes	Samverkansöverenskommelse och medborgarlöften med polismyndigheten 2025–2027	överenskommelse	KS 2025-02-11
Fastställdes	Kollektivtrafikplan 2025–2028	plan	KS 2025-04-15
Reviderades	Generella ägardirektiv för Umeå kommuns hel- och majoritetsägda bolag	ägardirektiv	KF 2025-04-28
Reviderades	Särskilt ägardirektiv för Infrastruktur i Umeå AB (Inab)	ägardirektiv	KF 2025-04-28

Status	Dokumentnamn	Typ av dokument	Datum
Fastställdes	Plan för kommersiell service på Umeås landsbygder	plan	KS 2025-06-03
Fastställdes	Plan för digital omställning 2025–2028	plan	KF 2025-08-25
Fastställdes	Länsgemensam strategi för suicidprevention i Västerbotten 2025–2030	program	KF 2025-09-29
Fastställdes	Plan för implementering av policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet 2025–2027	plan	KF 2025-10-27

Åtta aktiverande styrdokument upphävdes under 2025.

Status	Dokumentnamn	Typ av dokument	Datum
Upphävdes	Strategi för extern kommunikation	program	KF 2025-04-28
Upphävdes	Näringslivsstrategi 2019–2025	program	KF 2025-04-28
Upphävdes	Umeå kommuns handlingsplan mot våld	plan	KF 2025-04-28
Upphävdes	Handlingsplan mot våldsbejakande extremism	plan	KF 2025-04-28
Upphävdes	Umeå Växer tryggt och säkert färdriktning 2020–2025	program	KF 2025-04-28
Upphävdes	IT-strategi	program	KF 2025-11-24
Upphävdes	Strategi för E-service	program	KF 2025-11-24
Upphävdes	Handlingsplan för halverad barnfattigdom	plan	KF 2025-11-24

Normerande styrdokument

Policyer, riktlinjer taxor och föreskrifter utgör normerande styrning som beskriver hur något ska göras, det vill säga förhållningssätt, principer, processer och arbetssätt. Följande 27 dokument fastställdes eller reviderades under 2025. En stor del av dem är taxor (17 stycken).

Status	Beskrivning	Typ av dokument	Datum
Fastställdes	Riktlinje för lönestrategiskt arbete	riktlinje	KS 2025-01-14
Reviderades	Justering av taxa i kollektivtrafiken (förslag till kollektivtrafikmyndigheten)	taxa	KS 2025-01-14
Reviderades	Lönepolicy	policy	KF 2025-01-27
Fastställdes	Omställnings- och pensionsbestämmelser OPF-KR 25	riktlinje	KF 2025-01-27
Fastställdes	Tillämpningsanvisningar OPF-KR25	anvisning	KF 2025-01-27
Fastställdes	Taxa för enpersonsfordon för att bedriva uthyrnings-verksamhet på offentlig plats	taxa	KF 2025-02-24
Reviderades	Riktlinje för kredit- och kravverksamhet	riktlinje	KS 2025-03-18
Reviderades	Riktlinjer för informationssäkerhet	riktlinje	KS 2025-03-18
Fastställdes	Anvisning för hantering av nämndinitiativ	anvisning	KS 2025-03-18
Fastställdes	Anvisning för taxor och avgifter	anvisning	KS 2025-04-15
Fastställdes	Föreskrifter för avfallshantering i Umeå kommun	föreskrift	KF 2025-05-26
Reviderades	Taxa för byggnadsnämndens verksamheter	taxa	KF 2025-06-16
Fastställdes	Föreningstaxor inom bad	taxa	KF 2025-06-16
Fastställdes	Avgift för parkeringsanmärkning	taxa/avgift	KF 2025-06-16
Reviderades	Taxa för utlämnande av allmän handling	taxa	KF 2025-06-16
Reviderades	Regler för elhandel	regler	KS 2025-08-12
Reviderades	Riktlinje för Umeå kommuns kraftverksamhet	riktlinje	KF 2025-08-25
Reviderades	Taxa för tillsyn och prövning enligt alkohollagen	taxa	KF 2025-08-25
Reviderades	Riktlinje för styrning och uppföljning av privata utförare	riktlinje	KF 2025-08-25
Fastställdes	Policy för inköps- och upphandlingsverksamhet	policy	KF 2025-10-27
Fastställdes	Riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet	riktlinje	KF 2025-10-27
Fastställdes	Taxa för dödsboförvaltning 2026	taxa	KF 2025-10-27

Bilaga 6

Status	Beskrivning	Typ av dokument	Datum
Reviderades	Taxa för verksamhet enligt miljöbalken	taxa	KF 2025-10-27
Reviderades	Justering av taxan i Ultra-trafiken från 2026-05-04 (förslag till kollektivtrafikmyndigheten)	taxa	KS 2025-11-11
Fastställdes	Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	policy	KF 2025-11-24
Reviderades	Taxa för byggnadsnämndens verksamheter	taxa	KF 2025-11-24
Reviderades	Taxa enligt lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa	taxa	KF 2025-12-15

Fem normerande styrdokument upphävdes under året.

Status	Beskrivning	Typ av dokument	Datum
Upphävdes	Användning av sociala medier för extern kommunikation	riktlinje	KF 2025-04-28
Upphävdes	Inköps- och upphandlingspolicy KF 2016-12-19	policy	KF 2025-10-27
Upphävdes	Regler för inköp och upphandling i Umeå kommun	regler	KF 2025-10-27
Upphävdes	Strategidokument för upphandlingar med sociala krav i Umeå kommunkoncern 2018-06-07	riktlinje	KF 2025-10-27
Upphävdes	Riktlinjer för direktupphandlingar i Umeå kommun	riktlinje	KF 2025-10-27

Bilaga 7. Tilläggsanslag eller resultatöverföringar mellan nämnder 2025, drift respektive investeringar

Diarienummer (mnkr)	KS-2023/00651 Driftbudget 2025	KS-2024/00711 Teknisk ramjustering, licenser	KS-2024/00918 Justeringar i kommunstyrelsens budget 2025	KS-2025/00119 Teknisk ramjustering, mottagningsenheten	Aktuell driftbudget 2025 efter beslutade omföringar
11 Överförmyndarnämnden	−16,16				−16,16
12 Kommunstyrelsen	−1 315,73				−1 315,73
13 Kommunfullmäktige	−3,98				−3,98
14 Personalnämnden	−1,29				−1,29
15 Valnämnden	−3,50				−3,50
20 Tekniska nämnden	−1 550,90	−3,52			−1 554,42
21 Byggnadsnämnden	−62,93				−62,93
23 Miljö- och hälsoskyddsnämnden	−21,75				−21,75
25 Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	−86,38				−86,38
31 Äldrenämnden	−1 396,75			−0,37	−1 397,12
32 Individ- och familjenämnden	−1 774,78			0,37	−1 774,41
40 Fritidsnämnden	−158,69				−158,69
45 Kulturnämnden	−169,85	0,17			−169,68
50 För- och grundskolenämnden	−2 340,72	2,70			−2 338,02
55 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	−652,45	0,65			−651,80
70 Gemensam IT-nämnd, Umeå/Skellefteå	0,00				0,00
71 Gemensam PA-nämnd, Umeåregionen	0,00				0,00
Summa	**−9 555,87**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**−9 555,87**

Bilaga 7

Diarienummer (mnkr)	KS-2023/00651 Investerings-budget 2025	KS-2023/00651 MEX-budget 2025	KS-2023/00394 Ombudgetering från 2023	KS-2024/00588 Ombudgetering från 2024	KS-2025/00304 Civil beredskap	Aktuell investerings-budget 2025 efter beslutade omföringar
12 Kommunstyrelsen	−61,08	−265,10		−18,21	20,00	−324,39
15 Valnämnden	−0,55					−0,55
20 Tekniska nämnden	−944,13		−76,47	−533,97	−20,00	−1 574,56
21 Byggnadsnämnden	−0,47					−0,47
23 Miljö- och hälsoskyddsnämnden	−0,28					−0,28
25 Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	−29,55			−3,38		−32,93
31 Äldrenämnden	−37,15			−3,03		−40,18
32 Individ- och familjenämnden	−9,71			−4,22		−13,93
40 Fritidsnämnden	−15,70			−2,28		−17,98
45 Kulturnämnden	−4,87					−4,87
50 För- och grundskolenämnden	−21,43					−21,43
55 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	−11,00		1,62	−5,02		−14,40
Summa	**−1 135,91**	**−265,10**	**−74,84**	**−570,11**	**0,00**	**−2 045,97**

Umeå kommun
Skolgatan 31 A
901 84 Umeå
090-16 10 00
umea.kommun@umea.se
www.umea.se

Styrelsers och nämnders budgetavvikelser

Belopp i tkr

Nämnd	Budget 2025	Utfall 2025	Budgetavvikelse
Överförmyndarnämnd	-16 164	-14 692	1 472
Kommunstyrelse	-1 315 728	-1 210 347	105 381
Kommunfullmäktige	-3 983	-3 092	891
Personalnämnd	-1 290	-896	394
Valnämnd	-3 500	-3 318	182
Teknisk nämnd	-1 554 424	-1 563 745	-9 321
Byggnadsnämnd	-62 929	-49 859	13 071
Miljö- & hälsoskyddsnämnd	-21 752	-21 202	550
Umeåregionens räddningsnämnd	-86 384	-83 383	3 001
Äldrenämnd	-1 397 121	-1 322 742	74 379
Individ & familjenämnd	-1 774 413	-1 791 108	-16 695
Fritidsnämnd	-158 692	-157 727	965
Kulturnämnd	-169 675	-169 330	345
För/Grundskolenämnd	-2 338 017	-2 285 860	52 157
Gymn/vuxenutb.nämnd	-651 803	-631 487	20 316
Gem IT-nämnd Ume-Ske	0	-1	-1
Gem PA-nämnd Umeregionen	0	0	0
Summa	**-9 555 874**	**-9 308 790**	**247 085**

Förslag till ombudgeteringar av investeringsmedel till 2026-2028

Ansvarig nämnd	Grupp	Projektnamn	Verksamhet	Omb 2026	Omb 2027	Omb 2028
Brand- och räddningsnämnd	Övriga	Utr Holmsund brandstation	Räddningstjänst	-122	0	0
Brand- och räddningsnämnd	Övriga	Utrustning o inv ny brandstation	Räddningstjänst	10 632	0	0
Fritidsnämnd	Övriga	Brygga Norrbyskär	Idrotts- & fritidsanl.	2 258	0	0
För- och grundskolenämnd	Övriga	Inv Hedlunda nybyggnad F-6	Utbildning F-9	1 142	0	0
För- och grundskolenämnd	Övriga	Inv Mariehemsskolan F-6	Utbildning F-9	817	0	0
Gymnasie- och vuxenutbildn	Fastigheter	Forslunda stall och grishus	Gymnasieutbildning	-765	0	0
Individ & familjenämd	Övriga	Investering inventarier ny	Funktionshinderomsorg	3 433	0	0
Individ & familjenämd	Övriga	Socialtjänstens Hus, inventarier	Individ och familjeomsorg	800	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Reinv, Stadshus området	Fastigheter	794	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Nolia idrottscentrum	Fastigheter	-3 000	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Kungsgatan	Gator och vägar	8 636	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Kungsvägen etapp 1	Gator och vägar	-22 952	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Renmarkstorget	Gator och vägar	37 799	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Järnvägspassage Holmsund	Gator och vägar	6 477	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Storgatan	Gator och vägar	992	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Väg 503, projektering	Gator och vägar	16 226	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Bölevägen	Gator och vägar	-16 656	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Nygatan	Gator och vägar	-7 194	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Dragongatan	Gator och vägar	-5 300	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Sjukhusbacken	Gator och vägar	-5 360	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Norrbyskär	Gator och vägar	13 939	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Norra Obbolavägen	Gator och vägar	5 606	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Framkomlighetshöjande kollektivtrafik	Gator och vägar	3 119	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Djupbäcken Klimatanpassning	Gator och vägar	2 991	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Tvärån Klimatanpassning	Gator och vägar	7 263	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Ålidhems stadsmiljö Park	Parker	838	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Olofsdals park	Parker	-7	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Mariedalsparken	Parker	2 860	0	0

Förslag till ombudgeteringar av investeringsmedel till 2026-2028

Teknisk nämnd	Gator och vägar	Bölesholmarna enl utvecklingsplan	Parker	861	0	0
Teknisk nämnd	Gator och vägar	Storsjöparken	Parker	3 938	0	0
Teknisk nämnd	Övriga	Säkerhet och beredskap	Gemensamma verksamheter	14 354	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Stadshuset Östra Stallarna	Fastigheter	7 500	0	29 075
Teknisk nämnd	Fastigheter	Mariehemsskolan F - 6 utbyggnad till två parallelle	Utbildning F-9	5 380	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förskola Mariedal (fd Varglyan) 6 avd	Förskoleverksamhet	1 619	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Berghemsskolan F - 6 utbyggnad till två paralleller	Utbildning F-9	10 116	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Carlslundsskolan åk 7-9 nybyggnad sex paralleller	Utbildning F-9	100	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förskola Kungsgården 8 avd	Förskoleverksamhet	11 040	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Sjöfruskolan åk 4 - 6 utbyggnad till fem paralleller	Utbildning F-9	500	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Champinjonen vux elevökn	Vuxenutbildning	2 575	75	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Vasaskolan gymn elevökn	Gymnasieutbildning	868	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Aulan på Maja Beskow	Gymnasieutbildning	1 080	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Grisbackaskolan kök matsal 4 klassrum	Utbildning F-9	9 456	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Innertavle ersätt en byggnad för åk 4 - 5	Utbildning F-9	7 504	2 000	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Skärgårdsskolan utemiljö	Utbildning F-9	1 353	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Trygghetsanpassning Dragonskolan	Gymnasieutbildning	2 383	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Hedlundaskolan F - 6 utbyggnad till två paralleller	Utbildning F-9	5 170	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Umeå Kommun paviljong (UKP)	Förskoleverksamhet	1 165	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Sjöfruskolan utemiljö	Utbildning F-9	4	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förskola Stöcke 6 avd	Förskoleverksamhet	-627	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Rödängsskolan nybyggnad en parallell F-6	Utbildning F-9	0	0	4 738
Teknisk nämnd	Fastigheter	Stöcke skola nybyggnad två paralleller F - 3	Utbildning F-9	-1 147	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Ram anpassningar Gym-Vux	Gymnasieutbildning	0	6 456	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Brännlands skola (paviljong, tillgänglighet)	Utbildning F-9	-2 116	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förskola Yttersjö 4 avd	Förskoleverksamhet	-1 986	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Carlslund idrottsplats, etapp 1+2	Fritidsverksamhet	100	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Sävar fritidsgård	Fritidsverksamhet	285	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Athena fritidsgård	Fritidsverksamhet	0	100	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Umeå Arena tillbyggnad isgrop, klimatanp	Fritidsverksamhet	-461	0	0

Förslag till ombudgeteringar av investeringsmedel till 2026-2028

Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 1 2020	Funktionshinderomsorg	1 087	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 2 2020	Funktionshinderomsorg	489	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 2022	Funktionshinderomsorg	919	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 2023, 2	Funktionshinderomsorg	-5 965	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboenden Tomtebogård 2 plan	Funktionshinderomsorg	612	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 2024, 3	Funktionshinderomsorg	0	500	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Gruppboende 2025 och Gruppboende 2026	Funktionshinderomsorg	-1	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förstärkt serviceboende Malmen 27 2 plan	Funktionshinderomsorg	-3 819	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Vård- och omsorgsboende 60 pl	Äldreomsorg	0	0	6 700
Teknisk nämnd	Fastigheter	Vård- och omsorgsboende 90 pl (Tomtebostrand)	Äldreomsorg	-37	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Daglig verksamhet	Funktionshinderomsorg	0	26 714	20 000
Teknisk nämnd	Fastigheter	Sävar hemtjänstlokal/dagverksamhet	Äldreomsorg	0	0	1 600
Teknisk nämnd	Fastigheter	Kontor Magistervägen	Fastigheter	-29	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Brandstation norr	Räddningstjänst	0	25 675	5 000
Teknisk nämnd	Fastigheter	Åtgärdsprogram Transporter Laddinfrastruktur tjän	Fastigheter	-131	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Åtgärdsprogram Bygg och anläggning Fastighetsinv	Fastigheter	505	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Ökad civilberedskap	Fastigheter	-1 816	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Kulturskola	Kulturverksamhet	-9 361	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Brandstation Signalvägen, funktioner maa höjd be	Räddningstjänst	-3 112	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Sävar skola ersätta paviljong	Utbildning F-9	9 791	0	0
Teknisk nämnd	Fastigheter	Förskola Rödåsel 2 avd	Förskoleverksamhet	0	9 059	0
Äldrenämnd	Övriga	Inventarier/digitalisering extern förhyrning, ny	Äldreomsorg	7 500	500	0
		Summa totalt		**142 911**	**71 078**	**67 113**

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2025-11-21

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00683

Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå; Elmer Eriksson (M)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Elmer Eriksson (M) har i kommunfullmäktige anmält motionen *Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå* och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att pausa projektet med den omfattande tillsynen av enskilda avlopp i kommunen
- att slutåret 2027 - för att uppfylla gällande reningskrav - rivs upp.
- att uppdra till miljö- och hälsoskyddsnämnden att ta omtag i frågan om tillsyn av enskilda avlopp, genom att se över tidsramen för projektet samt utvärdera hur arbetet har fungerat, i syfte att göra det tydligare och enklare för fastighetsägare i kommunen som har enskilda avlopp.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad. Nämnden hänvisar sammanfattningsvis till att övervägande delar i att-satserna redan har utförs av nämnden.

Beslutsunderlag
Motion nr 19/2025
Yttrande miljö- och hälsoskydd

Beslutet ska skickas till
Motionären
MHN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå

Ett enskilt avlopp är en avloppsanläggning som inte är ansluten till det kommunala avloppsnätet. De återfinns framför allt på landsbygden, där det inte finns ett utbyggt avloppsnät. Totalt finns det omkring 950 000 enskilda avlopp i hela landet, varav runt 700 000 är anslutna till en eller flera toaletter. I Umeå kommun finns det ca 7300 små avloppsanläggningar.

Det är kommunerna som bedriver tillsyn av små avloppsanläggningar. Tillsynen medför en kostnad för fastighetsägare med enskilda avlopp. Om kommunen anser att åtgärder av anläggningen behövs, så kan kostnaderna i vissa fall bli stora för fastighetsägaren. Ibland kan kostnaderna till och med bli större än fastighetens totala värde. Saknas det tydliga bevis på att en anläggning orsakar problem, kan åtgärderna bli orimliga i förhållande till den nytta de faktiskt gör.

Umeå kommun genomför just nu en omfattande tillsyn av enskilda avlopp i kommunen, vilket förväntas pågå i fyra år. Kommunens hantering har mött kritik bland både berörda Umeåbor och bland experter och har skrivits om upprepade gånger i artiklar och insändare.

Det finns olika bilder av hur omfattande miljöproblem det finns kopplat till enskilda avlopp.

Lokalmedia har även skrivit om att kommunen inte har kunnat hitta tillstånd för ett antal avloppsanläggningar, som i vissa fall funnits under lång tid. Enligt kommunen blir det förbud att använda anläggningen när det inte går att hitta ett tillstånd, och fastighetsägarna behöver ansöka om ett nytt tillstånd. Att dokument inte hittas behöver inte nödvändigtvis betyda att det saknas tillstånd. Vissa fastighetsägare har fått beslut om förbud, trots att det funnits godkända besiktningar.

Enligt kommunens beslutade utvecklingsstrategi för vatten och avlopp finns målsättningen att alla avloppsanläggningar ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027. Den omfattande kritiken och de konsekvenser beslutet fått för många Umeåbor gör det nödvändigt att göra ett omtag och pausa projektet. Tidsramen för tillsynen bör ses över, och det sätt som arbetet bedrivs behöver också utvärderas.

Med anledning av detta föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar

att pausa projektet med den omfattande tillsynen av enskilda avlopp i kommunen

att slutåret 2027 - för att uppfylla gällande reningskrav - rivs upp.

att uppdra till miljö- och hälsoskyddsnämnden att ta omtag i frågan om tillsyn av enskilda avlopp, genom att se över tidsramen för projektet samt utvärdera hur arbetet har fungerat, i syfte att göra det tydligare och enklare för fastighetsägare i kommunen som har enskilda avlopp.

Umeå 2025-08-13

Elmer Eriksson (M)

§ 5
Ärendenr: 2025-4588

Yttrande till motion 19/2025 - Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå

Beslut
Miljö- och hälsoskyddsnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att motionen anses besvarad.

Reservation
Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig från beslutet till förmån för eget yrkande.

Yttrande
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (benämns som nämnden fortsättningsvis) är tillsynsmyndighet för små avlopp i Umeå kommun. Nämnden ska bedriva tillsyn enligt miljöbalken (26 kap 1§ Miljöbalken). Nämnden har en skyldighet att se till att bestämmelserna i miljöbalken följs och vidta de åtgärder som behövs enligt förarbetena till miljöbalken (prop.1997/98:45). Det är inte möjligt att pausa tillsyn utifrån bestämmelserna i miljöbalken.

När tillsynsmyndigheten arbetar för att förebygga olägenheter tar myndigheten främst stöd av försiktighetsprincipen i miljöbalken (2 kap 3 § MB). Det innebär att det räcker med att det finns en risk för negativ påverkan på hälsa och miljö för att verksamhetsutövaren (fastighetsägaren eller annan person med rådighet över avloppsanläggningen) ska vara skyldig att vidta åtgärder.

Verksamhetsutövaren (VU) har enligt miljöbalken ansvaret för att avloppsanläggningen renar så bra att det utsläppta vattnet inte riskerar att ge upphov till olägenhet för människors hälsa eller miljön. VU har också en skyldighet att undersöka och visa att avloppsanläggningen uppfyller lagstiftningens krav och att åtgärda eventuella brister. Det är verksamhetsutövaren som har bevisbördan (2 kap 1 § MB).

År 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om en utvecklingsstrategi för vatten och avlopp (KS000310/2011, §220). Genom den beslutade kommunfullmäktige också att ”plan för enskild avloppshantering skulle tas fram och fastställas av nämnden” samt ”att samtliga enskilda avlopp ska uppfylla miljöbalkens reningskrav senast år 2027”. Bakgrunden till denna målsättning är att Europeiska unionens vattendirektiv ställer krav på att vattendragens ekologiska status behöver förbättras och nå god status senast 2027.

Nämnden antog den 13 november 2025 en reviderad plan för enskild avloppshantering. Handlingsplanens utförandetid har förlängts till år 2032 då tidsplanen i den första versionen av handlingsplanen (2023) inte är möjlig att nå. Detta på grund av en brist av interna och externa resurser, exempel miljöinspektörer och anläggningsentreprenörer. Tid för administration och kommunikation har ökats i den reviderade handlingsplanen då det kommer att behöva läggas mycket tid på kommunikation, informationsmöten för verksamhetsutövare och rådgivning.

Kommunikationsplanen reviderades i samband med handlingsplanen för enskild avloppshantering och beslutades i nämnden den 13 november. De första åren med den ökade tillsynstakten har omgärdats av debatt och kritik mot nämndens handlingsplan. Det har också förekommit en del missförstånd och felaktigheter i debatten och rapporteringen. Det är inte ovanligt att en tillsynsmyndighet får kritik för sitt arbete, det är inget unikt för området små avlopp men debattens omfattning föranleder till en översyn av hur kommunikationen kring tillsynen kan förbättras. Syftet med kommunikationen är att verksamhetsutövarna får rätt information i rätt tid, lägga större fokus på rådgivning, genomföra kunskapshöjande insatser och arbeta med kvalitetshöjande aktiviteter.

Tid för tillsyn debiteras enligt gällande taxa beslutad av KF. I den reviderade handlingsplanen för enskild avloppshantering har tid för rådgivning och service ökats. Tid för rådgivning debiteras inte verksamhetsutövaren utan är skattefinansierat. Kostnad för att anlägga en ny avloppsanläggning varierar utifrån de teknikval verksamhetsutövaren gör och fastighetens förutsättningar.

Orenat avloppsvatten är en källa till spridning av bakterier och näringsämnen. Den totala belastningen på miljön kan bli stor om flera små avlopp har brister. Det är viktigt att hålla nere mängden näringsämnen och minska risken för övergödning genom att minska utsläppen vid källan. Syftet med tillsynen på små avlopp är att uppnå och bibehålla god vattenkvalité i våra vattenförekomster, t.ex. hav, sjö, vattendrag och grundvatten samt säkra dricksvattenförsörjningen i kommunen.

Umeå kommun har ett miljöövervakningsprogram (MHN 2023-12-14, § 128) där utvalda sjöars ekologiska status följs. Senast 2023 antog nämnden ett miljöövervakningsprogram för ytvatten som löper fram t.o.m. 2026. Övervakningen av närsaltsbelastning på strategiskt utvalda sjöar och havsvikar är ett viktigt instrument för att rikta och prioritera tillsynen på små avlopp och för att följa upp effekterna av tillsynen i framtiden. Områden i närheten av grunda kustvikar, sjöar och andra vattenförekomster som är känsliga för näringstillförsel och har en sämre ekologisk status enligt miljöövervakningsprogrammet prioriteras i tillsynen.

Vid myndighetsutövning sker det alltid en rimlighetsavvägning i enligt med 2 kapitlet 7§ miljöbalken. Rimlighetsavvägningen innebär en avvägning mellan kostnad för att uppfylla miljöbalkens krav och miljönyttan.

Genomförda och kommande åtgärder

- Nämnden har antagit en reviderad plan för enskild avloppshantering som innebär en förlängd utförandetid av tillsyn.
- Miljö- och hälsoskydd utvärderar löpande våra arbetsprocesser och aktiviteter. Under 2025 har vi bland annat genomfört:
    - en förändring i arbetsfördelningen på enheten Små avlopp genom att införa en innegrupp som handlägger inkomna avloppsansökningar och en utegrupp som genomför tillsyn. Detta för att effektivisera handläggningen.
    - förlängt åtgärdstiden vid beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten, från 1 år till 2- 2,5 år så att verksamhetsutövaren har längre tid på sig att projektera en ny avloppsanläggning, söka tillstånd och anlägga den.
    - haft tematräffar med handläggarna kring bemötande och kommunikation.
    - en utsedd handläggare som samordnar kommande kommunikationsinsatser.

Miljö- och hälsoskydd har en reviderad kommunikationsplan som har fastställts av nämnden. Vi arbetar löpande med att utvärdera hur vi kommunicerar med verksamhetsutövarna och allmänheten och vid behov justerar vi våra arbetssätt.

Exempel på detta är:

- Vi ger rådgivning kring handläggningsprocessen och lagstiftningen via telefon och e-post där handläggare är tillgänglig dagligen.
- Inför tillsyn sker ett utskick med skriftlig information om varför vi gör tillsyn och hur den går tillväga.
- Vi erbjuder verksamhetsutövaren möjlighet att vara med vid tillsynsbesöket.
- Inför tillsyn genomför vi fysiska och digitala informationsträffar.
- Under hösten 2025 bemannar handläggare mobila byakontor (lokal mötesplats i utvalda byar).
- Vi har e-tjänster för att underlätta för VU att skicka in enkäter, ansökningar och utförandeintyg och vid önskemål är vi behjälpliga med pappersblanketter.

Ärendebeskrivning

En motion har lämnats in till kommunfullmäktige av Elmer Eriksson (M), Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-01-19
Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå.

Beredningsansvarig

Angelica Frykholm, enhetschef Små avlopp

Yrkanden på sammanträdet

Socialdemokraterna och Miljöpartiet i MHN yrkar på att motionen skall anses besvarad och skickas vidare för beslut i Umeå kommunfullmäktige. Till övervägande del har redan de förslag på åtgärder som nämns i motionens att-satser utförts av miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nämnden fattade beslut om revidering av handlingsplanen för enskilda avlopp samt tillhörande kommunikationsplan i november 2025. Bland annat förlängdes handlingsplanens utförandetid till 2032. I enlighet med tidigare fattade beslut har processen utvärderats och setts över löpande.

Mikael Thyni (M) yrkar att motionen ska bifallas.

Beslutsgång

Det finns två förslag till beslut. Ett yrkande om att motionen ska anses besvarad och ett yrkande om att motionen ska bifallas. Ordförande ställer de två förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar i enlighet med Socialdemokraterna och Miljöpartiets yrkande om att motionen ska anses besvarad.

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktige, ksdiarium@umea.se

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 113

Diarienr: KS-2025/00683

Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå; Elmer Eriksson (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Elmer Eriksson (M) har i kommunfullmäktige anmält motionen *Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå* och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att pausa projektet med den omfattande tillsynen av enskilda avlopp i kommunen
- att slutåret 2027 - för att uppfylla gällande reningskrav - rivs upp.
- att uppdra till miljö- och hälsoskyddsnämnden att ta omtag i frågan om tillsyn av enskilda avlopp, genom att se över tidsramen för projektet samt utvärdera hur arbetet har fungerat, i syfte att göra det tydligare och enklare för fastighetsägare i kommunen som har enskilda avlopp.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad. Nämnden hänvisar sammanfattningsvis till att övervägande delar i att-satserna redan har utförs av nämnden.

Beslutsunderlag

Motion nr 19/2025

Yttrande miljö- och hälsoskydd

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Anders Ågren (M) och **Maja Westling Palmberg (C)** – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
MHN

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00796

Motion 28/2025: Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionens att-sats 1 och 2 besvarad samt att avslå att-sats 3, i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Kristdemokraterna föreslår i motion 28/2025 kommunfullmäktige att:

- införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.
- brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.
- kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.

Äldrenämnden har, i samråd med Säkerhetsenheten, yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att anse motionens första två att-satser besvarade och avslå motionens tredje att-sats. Nämnden hänvisar i de första två att-satserna till pågående insatser, inklusive kommande nationell lagstiftning, och utredningar samt till styrdokumentet det brottsförebyggande programmet. Vad gäller sista att-satsen lyfter nämnden att det inte är juridiskt möjligt utifrån GDPR.

Beslutsunderlag
Motion 28/2025
Äldrenämndens yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00796

Beslutet ska skickas till
ÄN
Motionären

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-12-11

§ 65

Diarienr: KS-2025/00796

JUSK yttrande på motion 28/2025: Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD)

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att anse motionens första två att-satser besvarade
Att avslå motionens tredje att-sats

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna föreslår i motion 28/2025 kommunfullmäktige att:

- införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.
- brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.
- kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.

Motionären hänvisar till uppmärksammade fall om vanvård, försummelse och övergrepp inom äldreomsorgen och menar att alla till buds stående verktyg krävs för att skydda de äldre.

Äldrenämnden har yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att anse motionens första två att-satser besvarade och avslå motionens andra att-sats. Nämnden hänvisar i de första två att-satserna till pågående insatser, inklusive kommande nationell lagstiftning, och utredningar samt till styrdokumentet det brottsförebyggande programmet. Vad gäller sista att-satsen lyfter nämnden att det inte är juridiskt möjligt utifrån GDPR.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2025-12-11

Jämställdhetsutskottets yttrande
”Jämställdhetsutskottet instämmer med motionären kring vikten av att säkerställa trygghet för alla äldre i kommunens omsorg. Jämställdhetsmyndigheten publicerade i slutet av 2024 en rapport med titeln *Ett värdigt liv – att åldras fredad från våld*, där myndigheten kartlagt kunskap om våldsutsatthet bland äldre personer och vad som görs för att förebygga och upptäcka våld i målgruppen, vilka insatser som erbjuds äldre samt vilka insatser som yrkesverksamma bedömer att äldre personer önskar och har behov av.

I rapporten hänvisas till tidigare forskning vad gäller våldsutsatthet bland äldre som visar att kvinnor har en högre risk för utsatthet för upprepat våld samt sexuellt våld. Ett ökat beroende av omgivningen, såväl närstående som personal, är en riskfaktor, ansträngda vårdrelationer en annan. De mest frekvent rapporterade riskfaktorerna för att utsättas för våld är kognitiv sjukdom och sänkt fysisk funktionsförmåga. Även social isolering är en stark riskfaktor medan ett starkt socialt nätverk skyddar. Våldshandlingen fördjupar därmed en befintlig utsatthet. Inom ramen för kartläggningen har forskare lyft att våld som utövas av personal kan ske som en konsekvens av hur organisationen ser ut. De menar att förutsättningarna för personalen kan innebära att de själva blir våldsutövare eller inte kan hantera när det blir vittne till våld eller får reda på att våld sker. Här vill jämställdhetsutskottet återigen lyfta vikten av ett utvecklingsarbete med fokus på arbetsmiljö inom äldreomsorgen, inte bara för att undvika att kvinnodominerade yrken drabbas av hög personalomsättning, bristande vidareutbildningsmöjligheter och låga löne- och karriärmöjligheter, men också som en del i en bredare förebyggande ansats. I en hänvisning till en rapport från BRÅ lyfts att personal inom äldreomsorgen både kan utgöra en nyckelaktör för att upptäcka om en äldre person blivit utsatt för brott men också har möjlighet att själva begå brottsliga handlingar mot vårdtagaren, som ofta befinner sig i en beroendeställning.

Jämställdhetsmyndigheten lämnar i sin rapport flera förslag på åtgärder och utvecklingsområden, däribland det registerutdrag som föreslås i motionens första att-sats. En kommunövergripande utredning är genomförd och hanterad i personalnämnden gällande detta och att

lagstöd för registerutdrag för äldreomsorgen väntas komma i mars 2026. Vidare lyfter Jämställdhetsmyndigheten vikten av att höja kunskapen inom äldreomsorgens verksamheter vad gäller våldsutsatthet och våldsutövande, bland annat genom Socialstyrelsens och Jämställdhetsmyndighetens utbildningsmaterial för äldreomsorgens verksamheter som finns tillgängligt via Kunskapsguiden. Jämställdhetsutskottet ställer sig bakom äldrenämndens bedömning av motionens att-satser men gör medskicket att en bred ansats med fokus på arbetsmiljö och generella kunskapshöjande insatser kring våldsutsatthet och våldsutövande är viktiga komplement till registerkontroller.”

Beslutsunderlag

Motion 28/2025
Äldrenämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet
Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Lucas Nilsson (KD) – bifall till motionen
Charlotta Westerlund (S) för Socialdemokraterna – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionens första två att-satser besvarade, avslå motionens tredje att-sats)

Propositionsordning som godkänns

Tjänsteskrivelsens förslag (Att anse motionens första två att-satser besvarade, att avslå motionens tredje att-sats) mot bifall till motionen. Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-11-20

§ 153
Diarienr: ÄN-2025/00214

Yttrande över motion 28/2025 - Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen

Beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad i att-satserna 1 och 2 samt att avslå att-sats 3.

Reservationer

Veronica Kerr (KD) reserverar sig mot beslutet med följande motivering: *”Dessa motioner är delar av Kristdemokraternas reformpaket för äldreomsorgen. Attsatserna är viktiga steg i den förändring vi vill se. Mycket händer nationellt och lagändringar är på gång, vilket kan innebära att flera av motionerna i slutändan besvaras när fullmäktige fattar beslut. Men vi är inte där ännu. Förvaltningens yttranden bekräftar att problemen kvarstår – ändå föreslår nämnden inga skarpa åtgärder. Att hänvisa till ”pågående arbete” eller invänta framtida lagstiftning löser inte bristerna i trygghet, språk, arbetsmiljö eller kompetensutveckling. Våra förslag skulle stärka kvaliteten och ge verksamheten långsiktigt stöd, bland annat genom ökad trygghet i rekrytering, tydligare språknivåer, bättre avlastning och ett samlat kompetenscenter. Äldreomsorgen behöver konkreta beslut – inte passiva konstateranden.”*

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna föreslår genom motion 28/2025 att kommunfullmäktige beslutar om följande:

1. Att införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.
2. Att brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.
3. Att kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Äldrenämnden 2025-11-20

Av äldreomsorgsförvaltningens yttrande framgår bland annat följande: En kommunövergripande utredning kopplat till registerutdrag pågår. Lagstöd för registerutdrag för äldreomsorgen väntas komma i mars månad.

Umeå kommuns ”Brottsförebyggande program” anses uppfylla syftet med det motionen eftersöker.

Gällande inrättande av ett kommunalt personalregister så är det inte förenligt med gällande lagstiftning (GDPR). Äldreomsorgens rekryteringscentrum bistår rekryterande chefer i rekryteringsprocessen och kan med hjälp av lönesystemet uppmärksamma det som avses i motionen.

Beslutsunderlag

Motion 28/2025 - Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen

Beredningsansvariga

Rebecca Andersson, HR-chef

Förslag till beslut under överläggningarna

Veronica Kerr (KD) - Bifall till motionen

Socialdemokraterna, Lotta Holmberg (M) och Åsa Bäckström (-) (V) – Bifall till äldreomsorgsförvaltningens förslag

Äldrenämndens beslutsordning

Ordföranden ställer proposition på äldreomsorgsförvaltningens förslag mot Kerrs förslag och finner att nämnden beslutar i enlighet förvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

MOTION 2025-09-11

Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen

Bakgrund

Britt-Inger Saveman, professor emerita i omvårdnad, beskriver i sin rapport, hur äldre i Umeå utsatts för vanvård, försummelse och till och med grova övergrepp. Ett av de mest uppmärksammade fallen är våldtäkten i hemtjänsten, där det visat sig att kommunen redan tidigare fått signaler om brister men där åtgärder dröjt.

För äldre och deras anhöriga är tryggheten i mötet med hemtjänst och äldreboenden helt avgörande. När kommunen inte har fungerande rutiner för bakgrundskontroller, uppföljning eller ansvarsfördelning riskerar förtroendet för hela äldreomsorgen att raseras.

Kommunen har nyligen infört en åtgärdstrappa och beslutat att alla brott ska polisanmälas. Det är viktiga steg, men det krävs mer för att bygga ett heltäckande skyddsnät. En sådan åtgärd är att regelmässigt fråga om utdrag ur belastningsregistret vid nyrekryteringar – även om kommunen ännu inte kan kräva detta med lagstöd. På nationell nivå har Kristdemokraterna lyft behovet av ett personalregister för vård och omsorg, men Umeå kan redan nu ta initiativ till en lokal lösning.

Motivering

Det får aldrig finnas några tveksamheter kring att äldre i kommunens omsorg är trygga. För att skydda de äldre krävs att kommunen använder alla verktyg som står till buds: förebyggande arbete, tydliga rutiner och system som gör det omöjligt att sopa missförhållanden under mattan.

Genom att införa en rutin där nyanställda alltid ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret, följa upp och utvärdera den befintliga åtgärdstrappan, samt utreda möjligheten till ett kommunalt personalregister, stärker Umeå äldreomsorgens trovärdighet och skickar en tydlig signal om att brott aldrig får bagatelliseras.

Förslag till beslut

Kristdemokraterna i Umeå yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.

2. Att Brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.

3. Att kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.

2025-10-27 Dnr: ÄN-2025/00214

Kommunstyrelsen

Motion 28/2025 - Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen

Förslag 1 - *Införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.*

Gällande registerutdrag för äldreomsorgen så pågår redan en utredning övergripande i kommunen utifrån ”Nämndinitiativ: Förstärkta kontroller vid anställning i Umeå kommun; Hans Lindberg (S)”. Det ärendet har i sin helhet återremitteras så att beredningen även kan omfatta den proposition till riksdagen som ska behandlas i november 2025 och bör innehålla förslag till lagstiftning om kontroller inför anställning inom socialtjänst och äldreomsorg, utifrån utredning Ds 2024:24. Nämnden inväntar resultatet.

Förslag 2 - *Brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.*

Att förebygga och bekämpa brott mot äldre är viktigt, då det rör sig om särskilt utsatta brottsoffer. Nämnden har i oktober yttrat sig över Umeå Kommuns brottsförebyggande program och där framfört synpunkter på att programmet på ett tydligare sätt ska lyfta fram brott mot äldre. Att ge i uppdrag till Umeås brottsförebyggande och drogförebyggande råd (Umebrå) att ta fram en ”strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre” är inte en önskvärd lösning.

Umeås brotts- och drogförebyggande råd är ett rådgivande organ och kan därmed inte ta några formella beslut, vilket skulle vara nödvändigt i det här fallet. Till skillnad från andra styrdokumentsformer (exempelvis ”program” eller ”riktlinje”) är inte ”strategi” en av de styrdokumentsformer som förordas av Umeå kommuns enhet för styrning och samordning. Det är oklart hur ett sådant dokument skulle tas fram, resurssättas,

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Äldrenämnden

Kevin Tornemar

kevin.tornemar@umea.se

implementeras och följas upp på en kommunövergripande nivå. Därmed blir effekten också mycket osäker.

Enligt lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar (SFS 2023:196) ska kommunens brottsförebyggande arbete vara systematiskt och kunskapsbaserat. Det innebär bland annat att prioriteringar ska göras utifrån den lägesbild av brottsligheten som kommunen tar fram, och att åtgärder ska samlas i en kommunövergripande åtgärdsplan. I Umeå kommuns fall blir det ett program, Brottsförebyggande programmet.

Förslag 3 - *Kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.*

Att äldreomsorgen ska ha en trygg och rättssäker rekryteringsprocess är en av anledningarna till att förvaltningens chefer får stöd i rekryteringsarbetet av äldreomsorgens rekryteringscentrum. Medarbetare som arbetar med rekrytering i stödfunktionen gör de bakgrundskontroller som är möjliga att göra utifrån lagstiftning. Att inrätta ett personalregister enligt förslag är inte juridiskt möjligt utifrån bland annat GDPR då de uppgifter som föreslås ingå räknas som känsliga personuppgifter. Den möjlighet som finns till bakgrundskontroll gällande tidigare anställningar är de uppgifter som finns i lönesystemet och medarbetarna på äldreomsorgens rekryteringscentrum har kommunövergripande behörighet i systemet.

Sammanfattning
Sammanfattningsvis är det positivt att Kristdemokraterna belyser denna fråga. Det är en mycket angelägen fråga för äldrenämnden.

Äldreomsorgsförvaltningen ser positivt på möjligheten att införa registerutdrag men då lagstöd för utdraget förväntas komma under mars månad 2026 kan det vara fördelaktigt att invänta det utdrag som kommer vara anpassat för vår verksamhet. Kommunövergripande utredning pågår gällande detta utifrån nämndinitiativ ”Förstärkta kontroller vid anställning i Umeå kommun; Hans Lindberg (S)”. Motionen föreslås anses besvarad i denna del.

När kommer till brottsförebyggande arbete och bekämpande av brott mot det äldre så är det en viktig fråga för äldrenämndens verksamheter. Nämnden har i oktober yttrat sig över Umeå Kommuns brottsförebyggande program och där framfört synpunkter på att programmet på ett tydligare sätt ska lyfta fram brott mot äldre. Prioriteringar gällande

brottförebyggande arbete i kommunen ska samlas i en kommunövergripande åtgärdsplan. I Umeå kommuns fall blir det ett program, Brottsförebyggande programmet. Motionen föreslås anses vara besvarad i denna del.

Gällande ett kommunalt personalregister anser förvaltningen att lönesystemet i kommunen ger rekryteringsprocessen den förutsättning som krävs för kvalitetssäkring. Äldreomsorgens rekryteringscentrum bistår rekryterande chefer med stöd i dessa frågor. Motionen avslås i denna del.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 114

Diarienr: KS-2025/00796

Motion 28/2025: Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionens att-sats 1 och 2 besvarad samt att avslå att-sats 3, i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna föreslår i motion 28/2025 kommunfullmäktige att:

- införa en rutin där alla som söker anställning inom äldreomsorgen ombeds lämna utdrag ur belastningsregistret.
- brottsförebyggande rådet ska ta fram en särskild strategi för att förebygga och bekämpa brott mot äldre, med särskilt fokus på fysiskt, psykiskt, sexuellt våld samt ekonomisk brottslighet.
- kommunen ska utreda möjligheten att inrätta ett kommunalt personalregister för vård- och omsorgspersonal som ett stöd i rekryteringsprocessen, där relevanta uppgifter om avstängningar och tidigare utredningar hanteras på ett rättssäkert sätt.

Äldrenämnden har, i samråd med Säkerhetsenheten, yttrat sig på motionen och föreslår kommunfullmäktige att anse motionens första två att-satser besvarade och avslå motionens tredje att-sats. Nämnden hänvisar i de första två att-satserna till pågående insatser, inklusive kommande nationell lagstiftning, och utredningar samt till styrdokumentet det brottsförebyggande programmet. Vad gäller sista att-satsen lyfter nämnden att det inte är juridiskt möjligt utifrån GDPR.

Beslutsunderlag

Motion 28/2025
Äldrenämndens yttrande
Jämställdhetsutskottets yttrande

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att anse motionens att-sats 1 och 2 besvarad samt att avslå att-sats 3.

Beslutet ska skickas till

ÄN

Motionären

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00799

Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning, Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att anse motionen besvarad, i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Kristdemokraterna har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar:

- Att vårdnära serviceteam (serviceresurser) införs på samtliga äldreboenden för att avlasta utbildad personal med enklare sysslor, som till exempel måltider, städning och sociala aktiviteter, och att dessa tjänster även kan fungera som en väg in i omsorgen för språksvaga personer.
- Att införa Ung Omsorg inom äldreomsorgen som en framtidsinvestering som både ökar livskvaliteten för de äldre, gör omsorgen mer attraktiv som arbetsplats och stärker rekryteringen till vård- och omsorgsyrken.

Äldrenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad eftersom införande av serviceresurser redan påbörjats. Genomförandet sker dock med hänsyn till budget, verksamhetens behov, rådande förutsättningar samt pågående utvecklingsarbetet.

Beslutsunderlag
Motion31/2025
Äldrenämndens yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
ÄN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-11-20

§ 155
Diarienr: ÄN-2025/00217

Yttrande över motion 31/2025 - Attraktiv arbetsplats genom avlastning

Beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

Reservationer

Veronica Kerr (KD) och Lotta Holmberg (M) reserverar sig mot beslutet med följande motivering:
”Dessa motioner är delar av Kristdemokraternas reformpaket för äldreomsorgen. Attsatserna är viktiga steg i den förändring vi vill se. Mycket händer nationellt och lagändringar är på gång, vilket kan innebära att flera av motionerna i slutändan besvaras när fullmäktige fattar beslut. Men vi är inte där ännu. Förvaltningens yttranden bekräftar att problemen kvarstår – ändå föreslår nämnden inga skarpa åtgärder. Att hänvisa till ”pågående arbete” eller invänta framtida lagstiftning löser inte bristerna i trygghet, språk, arbetsmiljö eller kompetensutveckling. Våra förslag skulle stärka kvaliteten och ge verksamheten långsiktigt stöd, bland annat genom ökad trygghet i rekrytering, tydligare språknivåer, bättre avlastning och ett samlat kompetenscenter. Äldreomsorgen behöver konkreta beslut – inte passiva konstateranden.”

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar:

- Att vårdnära serviceteam (serviceresurser) införs på samtliga äldreboenden för att avlasta utbildad personal med enklare sysslor, som till exempel måltider, städning och sociala aktiviteter, och att dessa tjänster även kan fungera som en väg in i omsorgen för språksvaga personer.
- Att införa Ung Omsorg inom äldreomsorgen som en framtidsinvestering som både ökar livskvaliteten för de äldre, gör omsorgen mer attraktiv som arbetsplats och stärker rekryteringen till vård- och omsorgsyrken.

Serviceresurser skulle kunna bidra till att avlasta omvårdnadspersonal om införandet sker utanför grundbemanning. Ett generellt införande kräver därför andra prioriteringar i budget. Utan tydlig prioritering riskerar förslaget att minska flexibiliteten i bemanningen och öka sårbarheten. Förvaltningen är dock positiv till införande av serviceresurser och införande har redan påbörjats utifrån respektive vård- och omsorgsboendes förutsättningar. Förvaltningen ser positivt på ett framtida samarbete med Ung Omsorg, vilket planeras att starta under 2026.

Beslutsunderlag

Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning
Yttrande över motion 31/2025 - Attraktiv arbetsplats genom avlastning

Beredningsansvariga

Susanna Hellström, HR-strateg
Rebecca Andersson, HR-chef

Förslag till beslut under överläggningarna

Veronica Kerr (KD) och Lotta Holmberg (M) – Bifall till motionen

Socialdemokraterna och Åsa Bäckström (-) (V) - Bifall till äldreomsorgsförvaltningens förslag till beslut

Äldrenämndens beslutsordning

Ordföranden ställer proposition på äldreomsorgsförvaltningens förslag mot Kerrs och Holmbergs förslag och finner att nämnden beslutar i enlighet förvaltningens förslag.

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

2025-10-27 Dnr: ÄN-2025/00217

Kommunstyrelsen

Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning

Kristdemokraterna i Umeå har i en motion till kommunfullmäktige föreslagit:

1. Att vårdnära serviceteam (serviceresurser) införs på samtliga äldreboenden för att avlasta utbildad personal med enklare sysslor, som till exempel måltider, städning och sociala aktiviteter, och att dessa tjänster även kan fungera som en väg in i omsorgen för språksvaga personer.
2. Att införa Ung Omsorg inom äldreomsorgen som en framtidsinvestering som både ökar livskvaliteten för de äldre, gör omsorgen mer attraktiv som arbetsplats och stärker rekryteringen till vård- och omsorgsyrken.

Serviceresurser
I dagsläget är cirka 25 personer tillsvidareanställda som serviceresurs inom Umeå kommuns särskilda boenden, fördelade på 11 boenden. Deras arbetsuppgifter omfattar främst städning, tvätt och arbete i kök.

En kartläggning från 2024 visar att flera av serviceresurserna inte är aktuella för vårdnära arbete. Vissa medarbetare är omplacerade från tidigare tjänster som vårdbiträde eller undersköterska med bakgrund av det inte bedöms vara möjligt för personen att arbeta vårdnära.

Nuvarande serviceresurser finansieras inom befintlig budgetram vilket gör att varje enhetschef gör en bedömning utifrån behov och ekonomiska möjligheter. I praktiken innebär det att chefen väger fördelarna med att ha en serviceresurs mot behovet av personal med bredare kompetens. Arbetsuppgifter som tvätt, arbete med måltider och städning kan även utföras av vårdbiträden och undersköterskor, vilket ger större flexibilitet i bemanningen.

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Äldrenämnden

Kevin Tornemar

kevin.tornemar@umea.se

Ung omsorg
Äldrenämnden är positiv till Ung omsorgs koncept och bedömer att det skulle kunna öka intresset för unga att arbeta inom vård och omsorg, skapa meningsfulla möten mellan generationer och höja livskvaliteten för de äldre. Äldrenämnden har även tidigare ställt sig positiva till en pilot med Ung Omsorg och ser nu möjlighet att genomföra detta 2026.

Sammantaget
Att införa serviceresurser kan vara ett sätt att avlasta omvårdnadspersonal och frigöra tid för vårdnära arbetsuppgifter. För att detta ska ge avlastning krävs dock att införandet sker utöver grundbemanning. Lönekostnaden för en årsarbetare serviceresurs motsvarar i genomsnitt cirka 420 000 kronor. För att ge genomslag på alla boenden innebär det ca 30 ytterligare personer (ca 2 åa/60 platser) I dagsläget är det inget som prioriterats för införande på samtliga boenden i budget. Däremot bedömer respektive chef möjligheten i förhållande till sina specifika förutsättningar. Det finns annars en risk att förslaget kan leda till minskad flexibilitet och ökad sårbarhet i bemanningen, eftersom serviceresurserna inte har kompetens eller skyldighet att utföra omvårdnadsuppgifter.

Kommunfullmäktige föreslås anse motionens del om införande av serviceteam besvarad då införande av serviceresurser redan påbörjats. Genomförandet sker dock med hänsyn till budget, verksamhetens behov, rådande förutsättningar samt pågående utvecklingsarbetet. Vidare föreslås kommunfullmäktige anse förslaget om Ung omsorg besvarat.

Susanna Hellström
HR-strateg

MOTION 2025-09-11

Attraktiv arbetsplats genom avlastning

Bakgrund

En av äldreomsorgens största utmaningar är att rekrytera och behålla personal. Britt-Inger Saveman, professor emerita i omvårdnad, beskriver i sin rapport, hur utbildade undersköterskor och sjuksköterskor får dra ett allt tyngre lass, eftersom de både bär huvudansvaret för vården och samtidigt måste täcka upp för kollegor som saknar utbildning eller språklig förmåga. Resultatet blir ökad stress, upprepad lång- och korttidsfrånvaro, hög personalomsättning och sämre kvalitet för de äldre.

För att göra äldreomsorgen till en mer attraktiv arbetsplats krävs inte bara fler händer, utan rätt användning av kompetens. Utbildad personal ska få ägna sig åt vård och omsorg, inte fastna i enklare sysslor som kan utföras av andra. Samtidigt behöver vi skapa nya vägar in i äldreomsorgen för personer som i dag står utanför, till exempel unga eller språksvaga.

Motivering

Genom att införa servicepersonal som tar hand om enklare uppgifter frigörs tid för undersköterskor och sjuksköterskor att fokusera på vården. Ett sådant upplägg kan också fungera som en språngbräda för nya grupper. Unga kan lockas in i omsorgen genom att bidra med sociala aktiviteter och enklare arbetsuppgifter, och språksvaga kan få möjlighet att träna svenska i praktiken samtidigt som de bidrar till verksamheten.

Detta stärker både arbetsmiljön för personalen och tryggheten för de äldre, samtidigt som det gör äldreomsorgen mer attraktiv för framtida medarbetare.

Förslag till beslut

Kristdemokraterna i Umeå yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att vårdnära serviceteam (serviceresurser) införs på samtliga äldreboenden för att avlasta utbildad personal med enklare sysslor, som till exempel måltider, städning och sociala aktiviteter, och att dessa tjänster även kan fungera som en väg in i omsorgen för språksvaga personer.

2. Att införa Ung Omsorg inom äldreomsorgen som en framtidsinvestering som både ökar livskvaliteten för de äldre, gör omsorgen mer attraktiv som arbetsplats och stärker rekryteringen till vård- och omsorgsyrken.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 115

Diarienr: KS-2025/00799

Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad, i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar:

- Att vårdnära serviceteam (serviceresurser) införs på samtliga äldreboenden för att avlasta utbildad personal med enklare sysslor, som till exempel måltider, städning och sociala aktiviteter, och att dessa tjänster även kan fungera som en väg in i omsorgen för språksvaga personer.
- Att införa Ung Omsorg inom äldreomsorgen som en framtidsinvestering som både ökar livskvaliteten för de äldre, gör omsorgen mer attraktiv som arbetsplats och stärker rekryteringen till vård- och omsorgsyrken.

Äldrenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad eftersom införande av serviceresurser redan påbörjats. Genomförandet sker dock med hänsyn till budget, verksamhetens behov, rådande förutsättningar samt pågående utvecklingsarbetet.

Beslutsunderlag

Motion31/2025
Äldrenämndens yttrande

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
ÄN

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00801

Motion 33/2025: Trygg och tillgänglig skola; Veronica Kerr (KD), Anders Sellström (KD), Lucas Nilsson (KD) och Birgitta Nordvall (KD)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att anse motionen besvarad i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Kristdemokraterna har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- **Att** kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden i uppdrag att senast under 2026 presentera en plan för tillräcklig tillgänglighet till resursskolor i grundskolan.
- **Att** det inrättas ett kommunövergripande kompetenscenter för NPF-stöd och handledning med uppdrag att sprida kunskap och kvalitetssäkra arbetet med tillgängliga lärmiljöer.
- **Att** tydliga kriterier och öppen information om resursskoleplatser, placeringar och pedagogisk inriktning publiceras och hålls uppdaterade.
- **Att** en årlig uppföljning sker av antalet barn i behov av särskilt stöd, inklusive resursskoleplacering samt hur behovet tillgodoses.
- **Att** kommunen tar initiativ till samverkan med andra kommuner och regionen för att ta del av goda exempel och forskning inom området med särskilt fokus på tidiga insatser.

För- och grundskolenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad.

Beslutsunderlag
Motion 33/2025
För- och grundskolenämndens yttrande

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00801

Beslutet ska skickas till
Motionären
FGN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Malmö stad

Delrapport 2 – Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor, akutskolor och andra specialiserade lärmiljöer

Delprojekt 1: Organisering av resursskola

Upprättandedatum:
2024-05-24

Projektledare:
Malin Kempengren, avdelning samordning och stöd

Förvaltning:
Grundskoleförvaltningen

Innehållsförteckning

Sammanfattning **3**

Bakgrund och beställare **4**

Bakgrund till projektet *4*

Beställare *6*

Syfte, mål och leverans **6**

Projektets syfte *6*

Förväntat resultat/mål *6*

Förutsättningar **7**

Projektets tidsplan *7*

Styrgrupp *7*

Personella resurser *7*

Projektgrupp delprojekt 1 - Organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor *7*

Förvaltningsrådet *7*

Genomförande **8**

Projektets genomförande *8*

Slutsatser **9**

Föreslagen organisering *9*

Målgrupp och ansökningsprocess *18*

Information till vårdnadshavare *22*

Elevuppföljning och utvärdering av placering i resursskola *22*

Inkludering och återgång till ordinarie skolkontext *22*

Statliga utredningar, forskning och beprövad erfarenhet *23*

Projektets rekommendationer **25**

Rekommendation *25*

Om projektet föreslås avslutas, avvakta eller fortsätta som projekt *27*

Om projektet föreslås överföras till drift *27*

Bilagor **30**

Bilaga: Slutsatser från genomförda fokusgruppsintervjuer **31**

Sammanfattning

Förvaltningsledningen beslutade i november 2023 om att tillsätta projektet *Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor, akutskolor och andra specialiserade lärmiljöer*. Projektet genomförs i tre delprojekt varav delprojekt 1 fokuserar på organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor. En delrapport från samtliga delprojekt lämnades till förvaltningsledningen den 6 mars 2024. Den 8 april 2024 fattade förvaltningsledningen ett inriktningsbeslut för den fortsatta utredningen i delprojekt 1. Utifrån inriktningsbeslutet lämnar delprojekt 1 ett fördjupat förslag på organisering av resursskolor i denna delrapport.

Projektet rekommenderar att sex resursskolor inrättas. Projektet rekommenderar att förvaltningen organiserar fyra resursskolor samlokaliserat med en befintlig F-9-grundskola och två enskilda resursskolor som organiseras under gemensam rektor. De två enskilda resursskolorna föreslås även utgöra ett kompetensnav för grundskoleförvaltningen. Slutligen lämnar projektet rekommendationer för kvalitetsstandard för resursskolor samt rekommendationer för målgruppsdefinition och antagningsprocess.

Bakgrund och beställare

Bakgrund till projektet

Grundskoleförvaltningen har undersökt processen särskilt stöd i två faser. I den första fasen genomfördes en kartläggning av de olika insatserna som förvaltningen och huvudmannen erbjuder. Den andra fasen genomförde ett utvecklande projekt i syfte att säkerställa att särskilda undervisningsgrupper är organiserade på central och lokal nivå på ett effektivt vis med en verksamhet av hög kvalitet, med utgångspunkt i elevernas, skolornas och huvudmannens behov såväl som skollagens krav samt att ansvarsfördelningen är tydlig för såväl verksamheten som för den enskilda eleven. Vidare undersöktes om det finns tydliga strukturer för planering och uppföljning av utbildningen, elevernas progression och möjlighet till återgång från placeringen i särskild undervisningsgrupp till ordinarie lärmiljö. Mot denna bakgrund beslutade förvaltningsledningen att tillsätta projektet *Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor, akutskolor och andra specialiserade lärmiljöer*. Projektet genomförs i tre delprojekt varav delprojekt 1 fokuserar på organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor.

En delrapport lämnades till förvaltningsledningen den 6 mars 2024. I delrapporten lämnade delprojekt 1 nedan rekommendationer. Den konsekvensbeskrivning av resursskola som genomfördes inför delrapport 1 återfinns på nästa sida.

Delprojekt 1 – Organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor
Utifrån genomförd konsekvensbeskrivning av möjliga organiseringsformer, där möjlighet att leva upp till skollagens krav samt möjligheten att möta elever i behov av mycket specialiserat särskilt stöd inom ramen för särskild undervisningsgrupp vägt tyngst, rekommenderar projektet följande riktning i det fortsatta arbetet:

- Arbetet med att öka likvärdighet och förutsättningar för alla skolor att lokalt ge elever särskilt stöd i form av undervisning i mindre sammanhang hela eller delar av dagen fortsätter i ett eget delprojekt.
- Vidare undersöka möjligheterna att inrätta en större resursskola med plats för de elever som har de allra mest omfattande behov av särskilt stöd. För att bli kompetensmässigt och ekonomiskt bärkraftig bör den dimensioneras med cirka 250 platser. Resursskolan ska kunna möta behovet av ett litet sammanhang för eleverna men med den större skolans samordningsvinster. Resursskolan bör byggs utifrån befintlig organisation och kompetens, förslagsvis utifrån Rönnens resursskola och/eller Kommunikationsskolan.
- Vidare undersöka möjligheterna att inrätta två till fyra mindre resursskolor på befintliga skolor för de elever som har behov av omfattande särskilt stöd.
- Resursskolorna föreslås ersätta de centrala särskilda undervisningsgrupperna (CSU och CKSU).
- Det bör undersökas om några av de skolor som idag har centrala särskilda undervisningsgrupper kan vara aktuella som placering av de mindre resursskolorna i syfte att bygga på befintlig organisation och kompetens.

Den 8 april 2024 fattade förvaltningsledningen beslut om inriktning för den fortsatta utredningen i delprojekt 1. Förvaltningsledningen beslutade:

- Att delprojektets fortsatta arbete utgår från den föreslagna riktningen
- Att arbete med att öka likvärdighet och förutsättningar för alla skolor att lokalt ge elever särskilt stöd i form av undervisning i mindre sammanhang hela eller delar av dagen fortsätter i ett eget delprojekt. Styrgruppen uppdras att ta fram ett projektdirektiv.

I denna delrapport lämnar delprojekt 1 ett fördjupat förslag på organisering av resursskolor.

TABELL 1 KONSEKVENSANALYS RESURSSKOLOR FRÅN DELRAPPORT 1

Positiva konsekvenser	Negativa konsekvenser	Risker	Förutsättningar som krävs
Möjlighet att efterleva skollagen	Nuvarande ansökningsprocess med en sökperiod under ett läsår är begränsande	Begränsat antal platser, urvalsgrupp riskerar att bli större än antalet platser	Att alla skolor har förutsättning att prova ett mindre lärsammanhang
Möjlighet att garantera full timplan och behöriga lärare	Skolbyte behövs om elevens behov minskar/förändras	Kostnad i förhållande till dimensionering. Små enheter dyrare än större	Tydlig antagningsprocess med definierade urvalskriterier som tydliggör målgrupp utifrån olika behov
Tydlig ansvarsfördelning med närhet till rektor		Om vårdnadshavare inte vill ansöka till resursskola men elev har det behovet kan det vara svårt för den lokala skolan att tillgodose behovet	Möjlighet att ha fritids och/eller korttidstillsyn enligt LSS
Tillgång till elevhälsa samt andra stödresurser med specialiserad kompetens utifrån målgruppen		Uppstart av nya verksamheter tenderar att kosta mer än att utveckla befintliga verksamheter	Trattformad organisation (fler platser för äldre elever för att möjliggöra placering även i högre årskurser)
Möjlighet till placering med mer omfattande stödinsatser		Risk för stigmatisering av skolan vilket påverkar söktrycket	Högindex vid lönesättning för att ge förutsättning att rekrytera adekvat personal
Vårdnadshavare gör en aktiv ansökan till skolan (tillvalseffekt)		Om resursskola samlokaliseras med befintlig grundskola kan det påverka möjlighet till inkludering. Genom att resursskola och grundskolan organiseras som egna enheter påverkas antal elever i klass på tillhörande grundskola då resursskolan är en egen skolenhet och eleverna inte skrivs in i en klass på den ordinarie skolan (jmf med dagens CSU-grupper)	Synnerliga skäl-processen bör ändras för att möjliggöra en smidigare övergång till ordinarie skolkontext för de elever som är redo att lämna specialistverksamheterna
Möjlighet för vårdnadshavare att överklaga avslagsbeslut. Gynnande beslut kan ej överklagas		En mindre resursskola behöver ha delade tjänster för att uppnå behörighet i samtliga ämnen	Fördjupad analys och definition av elevbehov/inriktning för resursskola
Skollagen medger urvalskriterier vid ansökningsprocess på skolan – tydligt antagningsförfarande		Exkluderingsgraden ökar	Tillgänglighet från olika områden i staden
Eleven får skoltillhörighet i en relativt normaliserad skolkontext		Resursskola möter inte behovet hos samtliga elever i behov av ett mindre sammanhang	Möjlighet att skapa mindre sammanhang i den stora enheten både fysiskt och socialt
Möjlighet att anpassa hela skolmiljön utifrån elevernas behov		Kompetensförsörjning	
Elevens upplevelse av normalitet			
Samlad kompetens möjliggör specialisering. Kunskap som kan delas med övriga skolor och bli ett kunskapsnav			
Möjlighet till inkludering i undervisning och social kontext om resursskolan samlokaliseras med befintlig skola			
Behov kan mötas på ett mer samordnat sätt			
En större resursskola ger bättre möjligheter att skapa en differentiering i den anpassade lärmiljön utifrån elevers olika behov			
Förutsättningar för specialiserat SKA med särskilt fokus på elevgruppens behov och utmaningar			

Beställare

Förvaltningsledningen.

Syfte, mål och leverans

Projektets syfte

Projektet ska, utifrån rapporten *Särskilt stöd i form av stödåtgärden 'särskilda undervisningsgrupper'*, ta fram förslag som konkretiserar hur en rättssäker organisering och processhantering kan implementeras utifrån bred förankring.

Projektets syfte är att bereda och implementera föregående projektrapports rekommendationer utifrån elevernas, skolornas och förvaltningens behov samt ta fram en mer fördjupad konsekvensbeskrivning. Projektet ska även skapa en operativ arbetsgrupp med rektorer och stödfunktioner som tar fram ett konkret förslag på implementering.

Rekommendationer från rapporten ska delas upp och hanteras inom ramen för tre delprojekt. Denna delrapport ges för delprojekt 1.

Delprojekt 1: Organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor
Berörda verksamheter: Samtliga särskilda undervisningsgrupper och resursskolor
Syfte: Bereda en framtida organisation samt styrning- och ledningssystem avseende särskilda undervisningsgrupper och resursskolor samt utarbeta en handlingsplan för implementering.

Förväntat resultat/mål

Delprojekt 1 - Organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor:

- Utifrån rapporten *Särskilt stöd i form av stödåtgärden 'särskilda undervisningsgrupper'* och dess rekommendationer ska delprojektet presentera en framtida organisation samt styrning- och ledningssystem avseende särskilda undervisningsgrupper och resursskolor. Denna ska kompletteras med en organisatorisk och ekonomisk risk- och konsekvensanalys.
- Den framtagna organiseringen och styrnings- och ledningssystemet ska inkludera en upprättad standard av vad det innebär att erbjuda eleven särskilt stöd i form av SU-grupp samt Resursskola. Faktorer såsom; bemanning, kompetens, undervisning, beskrivning av en adekvat lärmiljö, uppföljning av elev, tillgång till elevhälsa och rektor m.fl. behöver definieras och beskrivas.
- Delprojektet ska utarbeta och påbörja implementering av en handlingsplan för hur huvudmannen ska organisera särskilt stöd i form av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor.

Delrapport 1 som godkändes av förvaltningsledningen den 8 april 2024 avhandlade punkt 1 ovan. Delrapport 2 som nu avlämnas hanterar resterande punkter.

Förutsättningar

Projektets tidsplan

Startdatum: 2023-11-30
Slutdatum: 2024-08-15

Styrgrupp

Kompetens/roll	Namn	Utbildningsområde/ avdelning/skola
Ordförande:	Mats Johnsson	Avd. Samordning och stöd
	Fahrudin Zejnic	Utbildningschef område C

Personella resurser

Kompetens/roll	Namn	Avdelning
Projektledare	Malin Kempengren	Avd. Samordning och stöd

Projektgrupp delprojekt 1 - Organisering av särskilda undervisningsgrupper/resursskolor

Kompetens/roll	Namn	Avdelning
Delprojektledare	Nina Svensson	Utbildningsområde C
Rektorsrepresentant	Jörgen Håkansson	Utbildningsområde A
	Pär Jonsson	Utbildningsområde B
	Karin Alvehus	Utbildningsområde C
	Malin Pantzar	Utbildningsområde D
	Tomas Strand	Utbildningsområde E
Sakkunnig	Kristina Nolén	Avd. Samordning och stöd
	Madeleine Lagertz	Avd. Samordning och stöd

Utöver permanenta medlemmar i projektgruppen ska även sakkunskap involveras i relevanta delar. Detta inkluderar sektionschefer för centrala kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper (CKSU), sakkunskap förstelärare/specialpedagog CKSU, Sakkunskap elevassistent (CKSU), Sakkunskap Skolkurator, Sakkunskap Skolpsykolog

Adjungeras in vid behov: jurist, ekonomi, HR, samt representant från enheten för lokalplanering (ELP).

Förvaltningsrådet

Har projektet inbegripit samverkan med förvaltningsrådet?

☒ Ja, för att ge information till förvaltningsrådet
☒ Ja, för dialog med förvaltningsrådet
☐ Nej

Om projektet inbegripit medverkan i förvaltningsrådet

Styrgruppens ordförande och huvudprojektledare medverkar vid förvaltningsrådet en gång i månaden under perioden februari-juni 2024 i syfte att löpande informera och inhämta synpunkter. Förvaltningsrådet har även sammankallats till ett extrainsatt möte i mars för dialog kring förslagen i delrapport 1 och kommer att sammankallas till ett extrainsatt möte i juni med anledning av denna delrapport.

Utöver detta är en referensgrupp med representanter utsedda av förvaltningsrådet och sammankallas av projektledaren till dialog löpande under projektperioden. Fyra referensgruppsmöten har genomförts under projekttiden. Ett femte referensgruppsmöte är sammankallat i slutet av maj med anledning av denna delrapport.

Genomförande

Projektets genomförande

Projektgruppen har fördjupat analysen efter förvaltningsledningens inriktningsbeslut genom dialog och analys tillsammans med sakkunniga inom ekonomi, lokalfrågor, särskilt stöd, juridik, med mera. Projektgruppen har även genomfört fokusgruppsintervjuer och dialog med nedanstående aktörer:

- Elever i CKSU (Elevrådet Eriksfält)
- Elever i central särskild undervisningsgrupp (CSU) på Stenkulaskolan, Sofielundsskolan och Dammfriskolan
- Elever på Rönnens resursskola
- Elever på Kommunikationsskolan
- Vårdnadshavare CKSU
- Samtliga personalgrupper CKSU
- Medarbetare på Rönnens resursskola
- Skolledning på Rönnens resursskola
- Elevhälsoteamet på Kommunikationsskolan
- Centrala specialistteamet
- Linköping kommun
- Stockholm stad
- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Linnéuniversitetet

Intervjuer med elever, vårdnadshavare och personal inom grundskoleförvaltningen har skett genom semistrukturerade intervjuguider och med utgångspunkt i följande frågeområden:

- Målgrupp
- Lärmiljö (inne- och utemiljö, geografisk placering i staden)
- Antagningsprocess/urval
- Återgång till ordinarie skolkontext/övergång till gymnasiet
- Bemanning och kompetens – skolledning och elevhälsopersonal
- Delaktighet vid beslut
- Inkludering och social kontext

Samtliga frågeområden har inte behandlats i alla intervjuer. En sammanställning av intervjuerna och vilka frågeområden som berörts finns i bilagan *Slutsatser från genomförda fokusgrupper*.

Slutsatser

Delprojektet har arbetat utifrån följande vägledande principer:

- För de allra flesta elever är stöd på den ordinarie skolan det bästa (första) steget.
- Finns det utmaningar för eleven i att nå kunskapsmålen ska eleven i första hand få särskilt stöd på skolan
- Utöver detta så finns det troligen en liten grupp elever som har för stora behov av specialiserat särskilt stöd för att varje skola ska kunna möta det. Dessa elever bör få sin utbildning tillgodosedd i en annan kontext än den ordinarie skolan.

Efter att delrapport 1 lämnats till förvaltningsledningen har projektgruppens fortsatta arbete handlat om elevgruppen i den nedre punkten, d.v.s. elever i behov av så omfattande särskilt stöd att det inte kan tillgodoses i ordinarie skolkontext. Nedan rapport avser alltså att föreslå en organisering som kan möta behovet hos denna elevgrupp. Projektet står fortsatt kvar vid samtliga vägledande principer och understryker att det är fortsatt viktigt att utveckla tillgängliga lärmiljöer så att merparten av alla elever ges möjlighet att tillgodose sig undervisningen i ordinarie skolkontext samt att strävan i det särskilda stöd som erbjuds, oavsett om det är i eller utanför ordinarie skolkontext, alltid ska vara att eleven ska återgå till ordinarie undervisning.

Projektrapport *Tillgänglig lärmiljö* (GRF-2023-16538) belyser begreppet inkludering, vilket enligt UNESCO:s definition inom skolsammanhang är en process som handlar om att förhålla sig till och möta elevers olika behov samt en strävan om att minska exkludering såväl inom som från skolsystemet. Begreppet inkludering används inte i skolans styrdokument, men det förekommer värderingar i dem som är förenliga med det som kännetecknar en inkluderande skola. Det som kännetecknar inkluderande skolor har mer med helheten i skolan att göra än med de enskilda elevernas situation. Det handlar om ett sammanhållet skolsystem för alla elever oavsett förutsättningar. Skolverket betonar att det enligt skollagen är skolans ansvar att anpassa lärmiljöerna för att kunna möta elevernas olika förutsättningar och behov. Huvudmannen och rektorn har ett långtgående ansvar att vidta åtgärder för att tillgodose en elevs stödbehov inom ramen för en ordinarie placering. Men trots detta kan det för vissa elever vara positivt att få gå i en resursskola, där det finns särskild kompetens för just de behov av särskilt stöd som eleven har. Det är, som sagt, behoven hos denna elevgrupp som föreslagen organisering avser att möta.

Föreslagen organisering

För att främja en sammanhållen skolgång för en sårbar elevgrupp behöver resursskolorna organiseras så att de kan behålla alla elever som tas emot under deras kvarvarande grundskoletid, om detta visar sig vara det behov eleven har. Det innebär att en elev som tas in på lågstadiet ska tas in på en skola som är organiserad för årskurs 1–9, en elev som tas in på mellanstadiet ska tas in på en skola med årskurs 4–9 och en elev som tas in på högstadiet ska tas in på en skola med minst årskurs 7–9. Elevgrupperna ska också vara tillräckligt stora för

att inte nödvändiggöra åldersblandad undervisning, då det skulle innebära en kvalitetssänkning för en utsatt elevgrupp. Både intervjuade elever och personal menar att åldersblandade grupper försämrar undervisningen. Eleverna lyfter särskilt fram att det skapar oro när klasskompisar kontinuerligt byts ut och att det gör det svårare att anpassa undervisningen till elevernas kunskapsnivå.

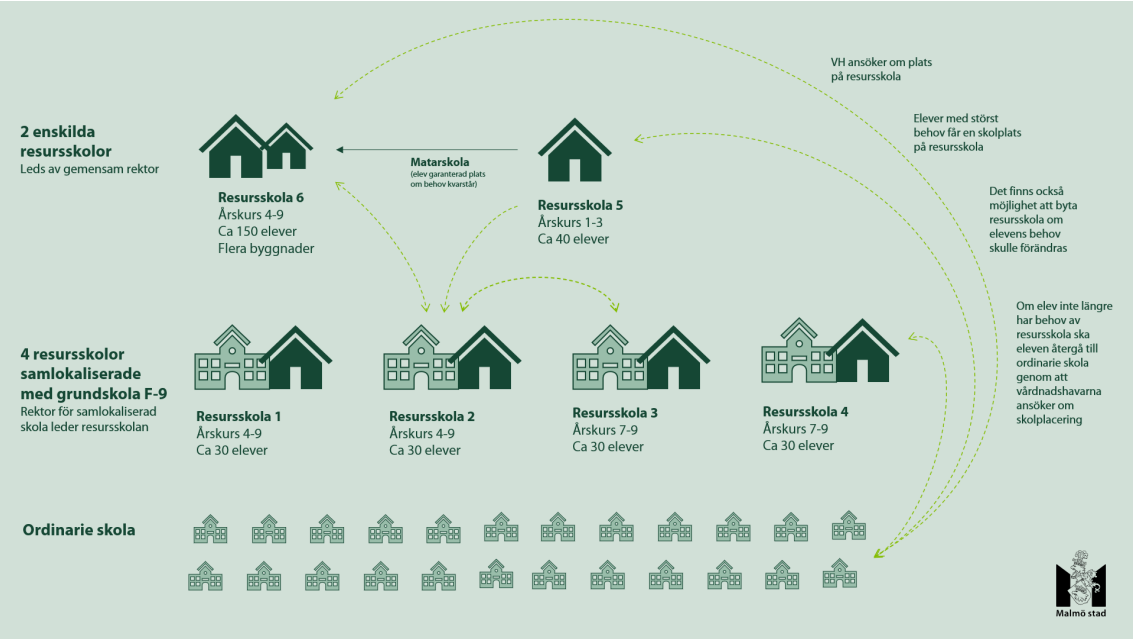

FIGUR 1 FÖRESLAGEN ORGANISERING AV RESURSSKOLOR I FÖRHÅLLANDE TILL ORDINARIE SKOLA

Projektet föreslår att resursskolorna organiseras som en trattorganisation med fler platser i äldre årskurser än de lägre. Behovet av resursskola bedöms vara något lägre i de yngre årskurserna, något föreslagen modell tar höjd för. Om antalet platser fördelats lika mellan årskurserna finns det en risk för att de elever vars behov av resursskola framkommer senare under skolgången inte har en likvärdig möjlighet att få sitt behov tillgodosett. Nedan figur ska ses som en preliminär modell som visualiserar en föreslagen klassfördelning utifrån trattmodellen och inte som ett färdigt förslag.

Åk 9	11	8	8	6	6	6	6	6	4
Åk 8	11	8	8	6	6	6	6	6	
Åk 7	11	8	8	6	6	6	6		
Åk 6	9	5	5	5	5	5			
Åk 5	9	5	5	5	5	5			
Åk 4	9	5	5	5	5				
Åk 3	5	4	4	4					
Åk 2	5	4	4						
Åk 1	5	4							

FIGUR 2 EXEMPEL PÅ KLASSFÖRDELNING UTIFRÅN TRATTMODELLEN

Fyra resursskolor samlokaliserade med befintlig grundskola

Projektet rekommenderar att fyra resursskolor samlokaliseras med befintlig grundskola. Resursskolorna ska registreras som egna skolenheter, separata från varandra samt den samlokaliserade skolan, men ledas av rektor på samlokaliserad skola. Genom att placeras på befintliga skolor skapas möjlighet till inkludering i ordinarie skolkontext. Genom att organiseras under samma rektor som den samlokaliserade grundskolan främjas ett samarbete mellan enheterna och tillgång till bland annat ämneslärare, skolledning, specialsalar och en komplett elevhälsa säkerställs genom möjlighet att dela tjänster. Dessa resursskolor ska erbjuda anpassade lärmiljöer med närhet till ordinarie skolkontext.

Projektets rekommendation är att dessa resursskolor organiseras på grundskolor som har årskurs F-9, är geografiskt spridda i staden samt har lokalmässiga förutsättningar för att driva en resursskola för ca 30 elever. I intervjuer med befintliga verksamheter har det visat sig vara svårt att organisera för fritids och/eller korttidstillsyn enligt LSS på högstadieskolor, varpå projektet rekommenderar att resursskolor ska förläggas på F-9-skolor även om resursskolan inte innefattar samtliga årskurser. Vidare kvarstår projektet från rekommendationen i föregående delrapport att det bör undersökas om några av de skolor som idag har centrala särskilda undervisningsgrupper kan vara aktuella som placering av de mindre resursskolorna i syfte att bygga på befintlig organisation och kompetens.

Resursskola 1
Årskurs 4–9
Ca 30 elever

Resursskola 2
Årskurs 4–9
Ca 30 elever

Resursskola 3
Årskurs 7–9
Ca 30 elever

Resursskola 4
Årskurs 7–9
Ca 30 elever

Två enskilda resursskolor som leds av samma rektor

Projektet ser fördelar i att ha en resursskola som är tillräckligt stor för att själv bära allt det en komplett skola ska kunna erbjuda elever – allt från skolbibliotek till närvarande skolledning. I en sådan resursskola är hela skolmiljön anpassad. I jämförelse med de samlokaliserade resursskolorna innebär det alltså en högre grad av anpassad lärmiljö. Eleverna i behov av en sådan resursskola ges större fördelar av att hela skolmiljön är anpassad än av tillgång till inkluderingsmöjligheter med ordinarie grundskola. Samtidigt finns det utmaningar i att samla en elevgrupp med stor sårbarhet i en skola. Projektets förslag är därför att förvaltningen inrättar två resursskolor men som leds av samma rektor.

Den ena resursskolan riktar sig till elever i årskurs 1–3 och bör ha kapacitet för ca 40 elever. Här erbjuds ett mindre sammanhang för de yngsta eleverna genom en separat skolbyggnad och egen skolgård. Skolgården kan med fördel ha närhet till lekområden eller annan lågstadieskola, men bör ledas av samma rektor som resursskola 6. Att resursskola för

lågstadieelever enbart erbjuds som en enskild skolenhet beror på ett antal faktorer. Främst är det färre antal elever som har behov av en resursskola i lågstadiet, i nuvarande organisation finns ungefär femtio elever i lågstadieålder. För att undvika åldersblandade grupper och därmed lägre kvalitet i undervisningen är det att föredra att lågstadieeleverna samlas i en resursskola snarare än att de sprids mellan de sex olika resursskolorna. För de lågstadieelever som har behov av en resursskola tenderar också behovet att vara så pass omfattande att det bäst möts i en skolmiljö som är anpassad i sin helhet.

Den andra resursskolan riktar sig till elever i årskurs 4-9 och bör ha kapacitet för ca 150 elever. För att skapa upplevelsen av ett mindre sammanhang för eleverna behöver det finnas tillgång till separata byggnader, möjlighet att avgränsa våningsplan från varandra samt flertalet entréer.

Genom att resursskolorna leds av samma rektor finns det möjlighet att etablera ett nära samarbete mellan de två resursskolorna och minska sårbarheten som en liten skolenhet innebär. Som tidigare nämnts är en sammanhållen skolgång oerhört viktig för elevgruppen. Därför föreslår projektet att resursskolan med lågstadiet blir en matarskola till den andra resursskolan. Elever som tas emot i lågstadiet ges på så vis en trygghet att veta vilken resursskola de ska gå i under hela sin skoltid, givet att behovet kvarstår. Det skapar också förutsättningar för att göra övergången mellan låg- och mellanstadiet på ett ordnat sätt genom till exempel tidiga studiebesök eller andra former av samarbete. För att samarbetet mellan de två resursskolorna ska fungera på ett så bra sätt som möjligt är det viktigt att det geografiska avståndet mellan enheterna är kort och att personalen, vid behov, enkelt kan ta sig mellan de olika verksamheterna. Gångavstånd inom 5-10minuter är att föredra.

Resursskola 5
Årskurs 1–3
Ca 40 elever
Matarskola till resursskola 6

Resursskola 6
Årskurs 4–9
Ca 150 elever

Samarbete mellan resursskolorna

För att säkerställa likvärdigheten mellan resursskolorna bör ett organiserat samarbete ske mellan resursskolornas skolledning. Detta är särskilt viktigt i skedet då verksamheterna etableras. Även vid ansökningsförfarandet kan rektorerna med fördel ha en tätare dialog och särskilt intensivt samarbete, något som beskrivs närmre i avsnittet om antagningsprocess. Det är också fördelaktigt om resursskolorna upprättar ett samarbete kring fortbildning och systematiskt kvalitetsarbete.

Antal platser

Vad gäller dimensioneringen av resursskolorna är det svårt att konstatera det exakta behovet av antal platser. Behovet hos eleverna kan förändras över tid. Det finns också svårigheter i att jämföra antalet platser i nuvarande organisering med behovet i en framtida organisation, även om det kan ge en viss indikation. Projektet har valt att utgå från nuvarande organisering med 344 platser (se tabell 2) som ett riktvärde för framtida organisering, men vill understryka att detta behöver utvärderas och omprövas i takt med att behovet förändras. Nuvarande

organisering med 344 platser motsvarar ca 1% av grundskoleeleverna i Malmö stad, vilket bedöms ligga i linje med Skolverkets nationella statistik.[1]

TABELL 2 ELEVTAL I BEFINTLIGA VERKSAMHETER

Verksamhet	Elevtal läsåret 2023/24
Rönnens resursskola	35
Centrala SU-grupper (CSU)	121
Centrala kommungemensamma SU-grupper (CKSU)	91
Kommunikationsskolan	97
Totalt antal:	**344**

I föreslagen organisering uppgår antalet platser i resursskolorna till 310. Att antalet är något lägre än nuvarande organisering beror på tre faktorer. För de allra flesta elever är stöd på den ordinarie skolan det allra bästa. Grundskoleförvaltningen har konstaterat att det finns en bristande likvärdighet i skolornas förutsättningar att, vid behov, inrätta loka SU-grupper. Detta är något som behöver stärkas och förvaltningsledningen har gett projektet i uppdrag att inrätta ett fjärde delprojekt med just detta syfte, vilket förväntas leda till ett minskat behov av centralt organiserade platser. Det möjliggör också att del av de kostnader som tidigare budgeterats för centrala kostnader kan användas för att stärka rektors inre organisation i enlighet med förslagen i projektet *Särskilt stöd – I form av stödåtgärden 'särskilda undervisningsgrupper'*. Vidare prognostiserar Malmö stad ett sjunkande elevtal i grundskoleålder de kommande 10 åren, vilket antas påverka antalet elever i behov av resursskola. Slutligen ser projektet en fördel i att organisering av resursskolor implementeras successivt och det kan därmed finnas anledning att öka antalet platser framöver.

TABELL 3 ELEVTAL I FRAMTIDA ORGANISATION

Verksamhet	Föreslaget antal platser
Resursskola 1	30
Resursskola 2	30
Resursskola 3	30
Resursskola 4	30
Resursskola 5	40
Resursskola 6	150
Totalt antal:	**310**

Placering i staden

Resursskolan för 150 elever bör placeras relativt centralt i staden med god tillgång till kollektivtrafik. Tillgång till kollektivtrafik har såväl elever, personal och vårdnadshavare lyft som viktigt samt att det behöver finnas goda förutsättningar för hämtning och lämning med taxi. Resursskolan för elever i årskurs 1-3 bör placeras i geografisk närhet till resursskola 6 då elever som har fortsatt behov av resursskola erbjuds plats där i årskurs 4.

Resterande resursskolor för elever i årskurs 4–9 eller 7-9 kan med fördel vara geografiskt spridda i staden. Vidare rekommenderas att dessa enheter samlokaliseras med en F-9-skola utifrån möjligheterna att erbjuda fritids och korttidstillsyn enligt LSS. Projektet ser även

[1] Enligt Skolverkets nationella statistik (Skolverket, 2023. *Särskilt stöd i grundskolan – Läsåret 2022/23*) har andelen elever som får stöd genom SU-grupp varierat mellan 1,1-1,3% de senaste sju läsåren. Utifrån grundskoleförvaltningens elevtal för läsåret 2023/24 skulle detta motsvara ca385-455 elever. Då bör noteras att även elever i lokalt organiserade SU-grupper ingår i den nationella statistiken. Malmö har alltså en relativt hög andel centralt organiserade SU-gruppsplatser.

positivt på om resursskolorna etableras i så kallade SSPF-områden i syfte att främja samverkan med andra aktörer som kommer i kontakt med elevgruppen.

Resursskolornas namn

Tidigare utredning *Särskilt stöd – I form av stödåtgärden 'särskilda undervisningsgrupper'* påpekade att det finns en farhåga för att en elevs skolgång på en resursskola ska uppfattas som stigmatiserande i framtida arbetsliv. Det är inte reglerat i lagstiftningen att en resursskola måste benämnas som resursskola. Tidigare utredningens fastställde således att det vore en fördel om resursskolorna tilldelades namn som inte innehåller benämningen "resursskola". Nuvarande projekt kvarstår vid denna rekommendation.

Fysisk lärmiljö

De fysiska aspekterna av tillgänglig lärmiljö avser bland annat lokaler och utomhusmiljö.

- Lokalerna kräver att möjligheten att tillgodose elevernas behov av ett litet sammanhang möts. Det kan innebära flera hus/flera våningar/flera flyglar eller liknande
- Viktigt med flera ingångar
- Ett stort antal mindre rum kommer att behövas
- Tillgång till samtliga specialsalar
- Tillgång till skolbibliotek
- Tillgång till utrymmen för blöjbyten och annat omfattande hygienstöd krävs, framför allt i resursskolor 5 och 6
- Utomhusmiljön behöver ha inhägnade delar
- God tillgång till lekmaterial på skolgården
- Motorikstimulerande aktiviteter för alla åldersgrupper
- God tillgång på arbetsrum utifrån antal medarbetare
- Sinnesrum är önskvärt, främst på resursskola 5 och 6
- Tillgång till tillagningskök är önskvärt, främst på resursskola 5 och 6

Bemanning

För att främja de pedagogiska aspekterna av en tillgänglig lärmiljö är det viktigt att nedan kompetenser finns:

- Skolledning med hög kompetens kring målgruppen gärna med erfarenhet av att leda specialiserad verksamhet
- Elevhälsopersonal med särskild kunskap kring målgruppen
- Specialpedagog och logoped som erbjuder stöd i tillgängliggörandet
- Stor andel av undervisande lärare som är speciallärare
- Lärare
- Grundlärare fritidshem
- Elevassistent

Även skoladministratör, bibliotekarie och vaktmästare är kompetenser som kommer att behövas. För resursskola 1-4 kan flertalet nämnda kompetenser delas med den samlokaliserade grundskolan.

Skolledning
Resursskolorna bör ledas av en skolledning med god erfarenhet av aktuell elevgrupp och elevhälsoarbete. För resursskola 5 och 6 är det särskilt viktigt att rektor har erfarenhet av att leda liknande verksamheter tidigare och visat förmåga att etablera en organisationskultur som främjar elevernas utveckling mot målen. Utifrån antalet medarbetare och mängden komplexa elevärenden torde det behövas 1 rektor, 1 administrativ chef och 5 biträdande rektorer för resursskola 5 och 6 tillsammans. För de mindre resursskolorna ser bemanningen av skolledningen annorlunda ut då rektor och administrativ chef kan delas med den samlokaliserade skolenheten. Ett riktmärke för antalet biträdande rektorer på de små resursskolorna kan vara 1 per ca 30 elever.

Elevhälsopersonal
Elevhälsopersonal på resursskolorna behöver bemannas för att möta elevernas behov. Samtliga elever som går på resursskolorna är elever i behov av särskilt stöd, vilket medför att samtliga elever har åtgärdsprogram som behöver följas upp och utvärderas kontinuerligt. Detta kommer bli särskilt påtagligt för elevhälsopersonal i resursskola 6 med 150 elever. I intervju med vårdnadshavare framkom att studie- och yrkesvägledare har en särskilt viktig roll i att vägleda vårdnadshavare och elever ur ett perspektiv av livslångt lärande och utveckling. SYV med kompetens kring målgruppen bör således inkluderas i elevhälsoteamet. I bemanning av elevhälsan bör även samverkan med externa aktörer beaktas. Det är vanligt förekommande att elevgruppen har kontakt med andra myndigheter så som socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatrin, habiliteringen eller polisen. Detta medför att personal från skolan, vanligtvis elevhälsopersonal, behöver delta vid SIP-möten och dylikt.

Vidare behöver samtliga resursskolor säkerställa elevhälsopersonalens delaktighet i hela resursskolans verksamhet. Elevhälsoperspektivet bör genomsyra alla skolans nivåer och aktiviteter. Skolledningens förmåga att leda detta arbete är avgörande för att resursskolorna ska lyckas i sitt uppdrag.

Generellt riktvärde för bemanning
Ett generellt riktvärde för bemanning av skolpersonal är att skolans samlade personal bör utgöra ca 50 tjänster per 100 elever. Då inkluderas allt från lärare, specialpedagoger, administratörer, skolledning och vaktmästeri. Även personal för fritidshem och korttidstillsyn inom LSS ryms inom förslaget. För att fastställa riktvärdet har projektet undersökt hur en tjänstefördelning kan tänkas se ut samt tagit del av exempel från befintliga verksamheter. Projektet kommer däremot inte lägga ett förslag på en mer detaljerad bemanning utifrån att det bedöms ligga inom ramen för rektors uppdrag att göra en tjänstefördelning inom respektive resursskola.

Fritidshem, korttidstillsyn enligt LSS och lovskola
Samtliga resursskolor ska kunna erbjuda fritidshem och korttidstillsyn enligt LSS i den omfattningen eleverna behöver och i en lärmiljö som är anpassad efter elevernas behov. Om det är lämpligt utifrån elevernas behov kan samarbeten under loven mellan resursskolorna vara möjligt.

Resursskolorna ska erbjuda lovskola i samma omfattning som övriga grundskolor i Malmö stad. Om det är lämpligt utifrån elevernas behov kan samarbeten mellan resursskolorna vara möjligt.

Samverkan med vårdnadshavare

Samverkan med vårdnadshavare blir mycket viktigt på resursskolorna för att etablera förtroende och stabilitet, särskilt i initialprocessen. Exakt hur den kan utformas bör dock överlåtas till kommande skolledning.

Verksamhetsuppföljning

Resursskolorna bör följas upp av huvudmannen på samma sätt som övriga grundskolor i Malmö Stad. Tidigare har specialverksamheterna endast haft en begränsad delaktighet i stadens SKA-arbete vilket naturligtvis inte är positivt. Genom att resursskolorna blir egna skolenheter och eleverna skrivs in i verksamheten de undervisas i stärks möjligheterna till systematiskt uppföljningsarbete avsevärt - både på elev- och huvudmannanivå.

En organisationskultur som främja utveckling och lärande

I intervju med personal på Rönnens resursskola och Kommunikationsskolan lyfts organisationskulturen fram som en viktig framgångsfaktor. För att en resursskola ska lyckas i sitt uppdrag behöver den genomsyras av en kultur med tro på varje elevs förmåga att utvecklas och att det är skolans uppdrag att skapa förutsättningar för eleverna att ta till sig undervisningen och utvecklas mot målen. I dialog med andra myndigheter och fackliga representanter har farhågor lyfts fram att en resursskola, särskilt om den är organiserad som en separat skola, riskerar att bli en institutionaliserad miljö som hämmar elevernas utveckling ur ett livslångt perspektiv. Här är organisationskulturen en starkt bidragande faktor för om resursskolan lyckas i sitt uppdrag eller ej. Skolledningen som tillsätts för samtliga resursskolor kommer att få ett viktigt uppdrag i att bygga en kultur som främjar elevernas utveckling och lärande samt har en tydlig förankring i skollagen.

Kompetenscenter för särskilt stöd

Generellt är det av vikt att fokusera på att skapa en organisation där resursskolorna har ett gott rykte. Elever och vårdnadshavare i den aktuella gruppen är ofta bärare av en negativ skolhistorik. Att skapa en specialiserad kontext med möjlighet till igenkänning, tillhörighet och behov av omfattande anpassningar i lärmiljön kan bryta den negativa skolupplevelsen och ge elever en möjlighet att få en fungerande skolgång som leder vidare till fortsatta studier och minskar risken för utanförskap. Ur ett medarbetarperspektiv kan en resursskola som fungerar som ett kompetensnav i förvaltningen skapa möjlighet till både kompetens- och karriärsutveckling. På resursskolorna som är samlokaliserad med skolor (Resursskola 1–4) finns möjlighet att verka som ett kompetensnav på den lokala skolan. Medarbetare som arbetar i grundskoleförvaltningens resursskoleverksamheter idag, lyfter fram detta som en positiv konsekvens som främjar kompetensförsörjningen både genom ett behålla- och utveckla-perspektiv.

De högspecialiserade resursskolorna (resursskola 5–6) har genom sin dimensionering möjlighet att verka som ett kompetensnav i grundskoleförvaltningen. Genom att de två resursskolorna leds av samma rektor och har en personalstyrka dimensionerad utifrån en samlad volym skapas ett utrymme att frigöra del av tjänst till kompetensspridning. Dimensioneringen medför alltså att en samlad personalstyrka kan dra nytta av varandras kompetenser samt ger verksamheten förutsättningar att avsätta delar av tjänster för kompetensspridning i staden. Detta skulle säkerställa att kunskapen som en specialistorganisation genererar sprids i förvaltningen samt skapa attraktiva tjänster inom resursskolan som underlättar rekryteringen av högt kompetenta medarbetare. Idag organiserar förvaltningen kompetensspridning och utbildningsinsatser delvis via centrala

specialistteamet. I en framtida organisering finns det möjlighet att organisera delar av dessa uppdrag inom resursskola 5 och 6.

Budget

I dagsläget har CSU, CKSU, Rönnens resursskola och Kommunikationsskolan olika tilläggsbelopp (se tabell 4 nedan). Visserligen finns det viss skillnad i verksamheternas målgrupp som kan förklara variationen, men det kan också konstateras att mindre verksamheter är dyrare än större. Till exempel har tidigare projekt belyst att tilläggsbeloppet för Rönnens resursskola är något högt i förhållande till övriga verksamheter.

TABELL 4 TILLÄGGSBELOPP FÖR BEFINTLIGA VERKSAMHETER

Verksamhet	Tilläggsbelopp grundskola HT-24 (kr/elev)	Tilläggsbelopp fritidshem HT-24 (kr/elev)
CSU/CKSU	342 388	146 738
Rönnens resursskola	583 335	660 291
Kommunikationsskolan	230 000	60 000

TABELL 5 EKONOMISK RAM FÖR BEFINTLIGA VERKSAMHETER

Verksamhet	Budget 2024
Centrala kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper (CKSU)	32 662 000
Centrala särskilda undervisningsgrupper (CSU)	58 712 000
Rönnens resursskola	26 860 000
Kommunikationsskolan	37 325 000
Lokalkostnad för CKSU-verksamheter med egna lokaler (Eken, Thymus, Eriksfält, KC), d.v.s. lokaler ej i anslutning till en skola	5 207 000
Summa	**155 559 000**

Utifrån det angivna riktvärde för bemanning (se sida 16) är projektets bedömning att det tilläggsbelopp som idag tilldelas de centrala och kommungemensamma SU-grupperna kan användas som ett ungefärligt riktvärde för tilläggsbelopp i resursskola. Samtidigt kan det konstateras att samlokaliserade resursskolor (dels med grundskolor, dels med varandra) skapar andra förutsättningar vad gäller till exempel overhead- och personalkostnader, vilket bör påverka tilläggsbeloppets omfattning. I tidigare delrapport påtalades en möjlighet att differentiera tilläggsbeloppen utifrån olika elevgruppers behov, likt den interna ersättningsmodellen med behovsgrupper inom anpassad grundskola. Projektet har dock landat i att det skulle bidra till att skapa inlåsningseffekter för eleverna då en elev som utvecklas positivt och närmar sig en ordinarie skolkontext medför en lägre ersättning för skolan. Det kan också vara så att eleven klarar av denna förflyttning just på grund av det omfattande stödet som kan erbjudas. Att resursskolorna blir något större än nuvarande verksamheter ger också andra möjligheter att differentiera mellan olika elevers behov. Projektets bedömning är att förutsättningarna för rektor att, inom givna ramar, organisera och leda sin verksamhet för att möta olika behov stärks av att ha en viss elevvolym och ett enhetligt tilläggsbelopp.

Eftersom projektets förslag ej får vara kostnadsdrivande har en preliminär beräkning gjorts utifrån föreslagen elevvolym och ett ungefärligt tilläggsbelopp för grundskola och fritidshem (se tabell 6 och 7). Projektet lämnar ingen rekommendation på tilläggsbelopp då detta behöver utredas vidare under implementeringsarbetet.

TABELL 6 PRELIMINÄR ERSÄTTNINGSMODELL FÖR RESURSSKOLA

Verksamhet	Grundersättning grundskola (kr/elev)	Tilläggsbelopp grundskola (kr/elev)	Grundersättning fritidshem (kr/elev)	Tilläggsbelopp fritidshem (kr/elev)	Total budget[2]
6 resursskolor (310 platser)	Ca 80 000	Ca 300 000	Ca 35 000	Ca 100 000	Ca 135Mkr

TABELL 7 KOSTNADSBERÄKNING FÖR FÖRESLAGEN VERKSAMHET

Verksamhet	Antal elever	Kr/elev	Budget
Resursskola 1	30	Ca 435 000[3]	13 050 000
Resursskola 2	30	Ca 435 000	13 050 000
Resursskola 3	30	Ca 435 000	13 050 000
Resursskola 4	30	Ca 435 000	13 050 000
Resursskola 5	40	Ca 435 000	17 400 000
Resursskola 6	150	Ca 435 000	65 250 000
		Totalt:	**134 850 000**
		Kvarstående medel utifrån nuvarande budget	**Ca 20 000 000**

I jämförelse med befintlig ram medför föreslagen organisering att ungefär 20 miljoner kronor kvarstår. Projektets rekommendation är att dessa medel används för att stärka rektors inre organisation på övriga grundskolor i Malmö stad i syfte att stärka förutsättningarna att möta elevers behov särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp hela eller delar av dag.

Övergångsperiod mellan nuvarande och framtida organisering kan medföra högre kostnader då två organiseringar drivs delvis parallellt med varandra. Verksamheter tenderar även att vara något dyrare när de startar upp än när de är etablerade. Det finns således anledning att beakta om en högre ersättning ska ges under implementeringsfasen.

Målgrupp och ansökningsprocess

Förslag på målgrupp och ansökningsprocess beskrivs nedan. Detta ska ses som ett första steg i att definiera målgrupp och ansökningsprocess för resursskolorna. Förslagen behöver konkretiseras ytterligare i det kommande implementeringsarbetet.

Målgrupp

Resursskolorna vänder sig till elever som bor i Malmö Stad. Eleven ska behöva sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Eleven ska ha behov av en anpassad lärmiljö, utifrån ett varaktigt och omfattande behov av särskilt stöd. Omfattande stöd och anpassningar behövs i alla delar av lärmiljön under hela skoldagen (inklusive fritidshemmet och/eller LSS vid behov) för att eleven ska kunna fungera, lära och utvecklas i skolan. Nedan finns exempel på ett antal kriterier där eleven ska ha behov av flera för att vara aktuell för placering i resursskola.

- omfattande stöd i den sociala kommunikationen, både verbalt och icke-verbalt, för att eleven ska kunna uttrycka sig och förstå andra,

[2] Beräknat utifrån antagandet att ca en tredjedel av eleverna går i fritidshem.
[3] Ca 435 000kr/elev är genomsnittlig ersättning utifrån 310 elever och en total budget på 135 miljoner kr.

- omfattande stöd för att kunna initiera och svara an på social interaktion och att utveckla, bevara och förstå relationer,
- omfattande stöd och anpassningar för att bygga relationer och delta i gruppaktiviteter,
- omfattande stöd för att växla mellan aktiviteter och hantera även små förändringar och oförutsägbarheter,
- omfattande stöd för att hantera planering och organisation av skoldagen,
- omfattande stöd genom tillgängliggjort undervisningsinnehåll i form av visualisering, strukturstöd och/eller kommunikationsstöd,
- omfattande stöd för att hantera sensorisk information, sensorisk över- eller underkänslighet, eller påfallande intresse för sensoriska faktorer i omgivningen,

För att eleven ska vara aktuell för en resursskoleplacering ska dessutom:

- stödbehovet relaterat till kommunikation, social interaktion, flexibilitet eller sensoriska behov vara så omfattande att lärmiljön i nuvarande skola utgör ett hinder för lärande och utveckling,
- stödbehovet i relation till den pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljön vara så omfattande att det inte kan, eller är mycket svårt, att tillgodose det i den ordinarie skolans lärmiljö och
- resursskolan antas bidra till högre måluppfyllelse och en generellt bättre utveckling för eleven än den nuvarande skolan.

Urvalsgrunder

Utifrån inkommen ansökan tilldelas eleven skolplats på resursskola om:

- eleven bedöms tillhöra resursskolans målgrupp
- det finns en tillgänglig plats i rätt årskurs

Om antalet sökande är fler än antalet platser som kan erbjudas i resursskolorna görs ett urval utifrån nedan urvalsgrunder:

- elever som har störst behov av det särskilda stöd som resursskolan erbjuder prioriteras
- om elever bedöms ha likvärdigt behov av placering på resursskola prioriteras den elev som fått stöd och insatser tidigare och trots det har svårt att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas

Ansökan

Ansökan till resursskola görs av vårdnadshavare. Elever som är folkbokförda i kommunen kan beredas plats i kommunal resursskola. Det kan alltså inkomma ansökningar både från elever vars nuvarande skolplacering är hos andra kommunala eller fristående huvudmän. Vårdnadshavare måste aktivt söka en skolplats på en specifik resursskola för att deras barn ska kunna beredas plats där. Om grundskoleförvaltningen inrättar flera resursskolor kräver det alltså att vårdnadshavaren söker till en specifik resursskola för att få plats där. Om vårdnadshavarna däremot söker flera resursskolor kan grundskoleförvaltningen pröva behovet av resursskola mot flera skolenheter och placera eleven på den resursskola som bedöms ha bäst förutsättningar att möta elevens behov.

Även rektor kan ansöka om att elev bereds plats på en resursskola. Lagrådsremissen för införandet av kommunala resursskolor betonar att det inte är ett krav att vårdnadshavaren alltid själv ansöker om placering för sitt barn vid en kommunal resursskola. Om elevens vårdnadshavare medger det kan det mycket väl, om eleven är placerad vid en av kommunens skolenheter, vara hemskolans rektor som sköter ansökningsförfarandet. Rektor ska då inkomma med samma underlag som om vårdnadshavare själv hade ansökt, men behöver också styrka vårdnadshavares samtycke till placering i resursskolan.

För elever som inom kort ska flytta till Malmö finns det idag möjlighet att i förtid ansöka om skolplats i grundskola. Vårdnadshavare kan ansöka om skolplats och bifoga handlingar som styrker flytten, till exempel ett undertecknat kontrakt, där tillträdesdatum och den nya adressen framgår. Här har grundskoleförvaltningen en relativt generös hållning och godkänner adresser om kontraktet visar på en flytt till Malmö under kommande läsår. En liknande hållning skulle kunna appliceras vid ansökan om skolplacering i resursskola. Det vill säga att vårdnadshavare som kan styrka en flytt till Malmö under det läsåret som de ansöker om en skolplats ges samma möjlighet att ansöka som de som redan är boende i kommunen. I övrigt bör ansökningarna hanteras likvärdigt vad gäller till exempel krav på dokumentation som styrker elevens behov.

Följande underlag ska bifogas ansökan:

- utredning av en elevs behov av särskilt stöd framtagen av den samlade elevhälsan innevarande läsår,
- pågående åtgärdsprogram och
- tidigare åtgärdsprogram samt utvärdering (om detta finns sedan tidigare).

Samt eventuellt:

- andra utredningar från nuvarande skola, till exempel frånvaroutredning eller skolsocial utredning och/eller
- annan relevant dokumentation som vårdnadshavare vill åberopa, till exempel läkarutlåtande och/eller logopedbedömning.

Vid behov av fördjupad eller kompletterande information inhämtar mottagningsgruppen denna genom exempelvis:

- strukturerad observation av eleven i nuvarande lärmiljö,
- strukturerad intervju med vårdnadshavare och/eller elev,
- strukturerad intervju med skolpersonal,
- frågeformulär till vårdnadshavare och/eller,
- frågeformulär till skolpersonal.

Om eleven blir antagen till skolan förbereds en överlämning tillsammans med eleven, vårdnadshavare och elevens nuvarande skola.

Beredning av ansökan

Inkomna ansökningar behöver bedömas utifrån målgruppstillhörighet samt prioriteras utifrån att elever med störst behov ska beredas plats före de med mindre behov. Denna bedömning föreslås hanteras av en placeringsgrupp utifrån de målgruppskriterier och urvalsgrunder som

beskrivs ovan. I intervjuer med Kommunikationsskolan, Rönnens resursskola och centrala specialistteamet framkommer dels ett behov av att verksamheten görs delaktig i urvalsprocessen dels ett behov av att säkerställa likvärdigheten i ansökningsprocessen. Representanter från verksamheten har god kännedom om målgruppen och har en förankring i resursskolans vardagsnära praktik som bedöms stärka kvaliteten i de bedömningar som görs. Samtidigt finns det en risk att verksamheter som på egen hand sköter urvalet i högre grad tenderar att välja de elever som ”passar” verksamheten snarare än de elever som har störst behov. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) benämner detta som att mottagarperspektivet premieras över behovsperspektivet. Projektet föreslår därför att beredning av inkomna ansökningar görs i samarbete mellan samtliga resursskolor samt att det samordnas av en representant från grundskoleförvaltningens centrala organisation. Den samordnande funktionen från förvaltningen blir en viktig garant för likvärdighet och rättssäkerhet i antagningsprocessen. Representanter från de olika resursskolorna kan med fördel vara specialpedagog eller annan profession från elevhälsoteamet. Placeringsgruppen rekommenderas att innefatta ca 8 personer – en till två centrala representanter, en representant för resursskola 1–5 samt två representanter från resursskola 6. Utöver specialpedagogisk kompetens bör minst en representant vara psykolog.

Ansökningsperiod

Ansökningsperiod till resursskolorna föreslås inträffa vid två tillfällen per läsår.

Det första tillfället avser antagning till läsårets start. Vårdnadshavare skickar in ansökan om skolplacering vid resursskola inför kommande läsår. Utifrån inkomna ansökningar och platstillgång fördelas platserna genom ovanstående urvalskriterier. De elever som bedöms tillhöra målgruppen men ej kan beredas plats på skolan utifrån tillgängliga platser vid ansökningstillfället ställs i en kölista. Elevernas plats i kölistan avgörs enligt urvalsgrunderna ovan. Om en skolplats blir tillgänglig tilldelas den elev utifrån prioritering i kölistan. Kölistan kvarstår tills nästa ansökningsomgång.

Inför vårterminens start finns det möjlighet att inkomma med en ansökan för de som inte ansökte om skolplacering vid det första ansökningstillfället. Vid detta andra ansökningstillfälle kompletteras kölistan med nyinkomna ansökningar. Vårdnadshavare som ansökt om placering vid första ansökningstillfället och står på kölistan har möjlighet att stå kvar i kölistan utifrån tidigare ansökan. De som inte ansökt vid första tillfället har möjlighet att inkomma med en ny ansökan. Utifrån samtliga inkomna ansökningar och platstillgång fördelas platserna genom ovanstående urvalskriterier. De elever som bedöms tillhöra målgruppen men ej kan beredas plats på skolan utifrån tillgängliga platser vid ansökningstillfället ställs i en kölista. Elevernas plats i kölistan avgörs enligt urvalsgrunder ovan.

Inför nytt läsår måste samtliga vårdnadshavare skicka in en ny ansökan om placering på resursskola.

Beslut om placering vid resursskola

Elever som kan beredas plats får bifallsbeslut enligt 10 kap. 30 § första stycket skollagen (2010:800) och elever som inte kan beredas plats får avslagsbeslut med stöd av 10 kap. 30 § andra stycket skollagen (2010:800). Beslut om bifall eller avslag fattas av rektor på den resursskola som ansökan avser. Om vårdnadshavare sökt till olika resursskolor ska ett beslut fattas för respektive skola. Även om det är flera beslut som fattas av olika delegat kan de med

fördel kommuniceras i samlad form till vårdnadshavare. Beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning till Förvaltningsrätten i Malmö.

I resursskolan ska varje elev ges särskilt stöd. Det innebär dels att ett åtgärdsprogram ska upprättas för varje elev vid resursskolan, dels att rektorn inte behöver utreda elevens behov av särskilt stöd på nytt utan vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet kan utgå från den utredning som gjordes vid placeringen av eleven vid resursskolan.

Information till vårdnadshavare

Eftersom det är vårdnadshavarna som ansöker om skolplacering är det viktigt att det finns en hög grad av transparens och information som stödjer vårdnadshavare att göra informerade val för sina barn. I implementeringsarbetet är det därför viktigt att beakta vilket stöd vårdnadshavare kan behöva få. Rektorer i elevens nuvarande skola är identifierade som nyckelpersoner i motiveringsarbetet och kan hjälpa vårdnadshavarna förstå vilka olika alternativ som finns och vad de innebär. Därför är det också viktigt att rektorerna ges adekvat information om den kommande organiseringen.

Elevuppföljning och utvärdering av placering i resursskola

Syftet med resursskolor är att stödja elevens målutveckling och främja en återgång till ordinarie undervisning. Eleven har rätt att gå kvar i resursskolan så länge behovet finns, men placeringen behöver följs upp och kontinuerligt utvärderas för att säkerställa att behovet kvarstår. Tidigare utredningar som grundskoleförvaltningen har genomfört har visat på ett behov från huvudmannens sida att kunna följa upp och utvärdera de verksamheter som drivs. Mot denna bakgrund är det viktigt att resursskolorna har ett uppföljningssystem av elevernas utveckling mot målen som håller hög kvalitet och som ger huvudmannen möjlighet att säkerställa insatsens effekt. Att resursskolorna drivs som egna skolenheter bedöms främja detta syfte.

Inkludering och återgång till ordinarie skolkontext

Som beskrivs ovan är strävan alltid att eleven ska kunna återgå till ordinarie skolkontext. På så vis är det viktigt att processen för övergång tillbaka till ordinarie undervisning är ordnad på ett sätt som främjar en lyckad övergång. Inom de enskilda resursskolorna finns det möjlighet för eleven att succesivt närma sig ett större sammanhang. Eleven kanske börjar i en undervisningsgrupp med 2–3 elever, efter en tid kan eleven möjligtvis undervisas del av dag i en grupp med 5–6 elever och sedan en grupp med 10-12 elever och så vidare. I samtal med elever, personal och vårdnadshavare har det lyfts fram som önskvärt att även specialiserade lärmiljöer har kapacitet att differentiera mellan olika elevers behov och/eller kunna möta elevers förändrade behov, även om verksamheten inte bedrivs i ordinarie skola. Eleverna lyfter särskilt fram behovet av att ha jämnåriga kompisar med liknande intresse att umgås med. Flera tjejer som intervjuats uppger att de gärna varit i en verksamhet där de finns fler tjejer att umgås med[4].

Vikten av den sociala kontexten kan inte nog understrykas och dess betydelse för eleverna framkom genomgående i elevintervjuerna. Även om samtliga elevgrupper betonar vikten av att få sin undervisning i en mindre grupp, vill de befinna sig i en större social kontext.

[4] Detta ska ses mot bakgrund av att det i nuvarande CSU och CKSU-grupper finns en överrepresentation av pojkar jämfört med könsfördelningen i ordinarie grundskola. Det, i kombination med nuvarande verksamheters storlek, gör att det i vissa verksamheter finns en eller ett fåtal tjejer.

Vårdnadshavare lyfte fram vikten av att elever med tidigare skolmisslyckande ska kunna gå till en skola som ”inte ser ut som en skola” i syfte att öka elevens närvaro. Eleverna, däremot, gav uttryck för hur viktigt det var att ens skola uppfattas som en ”riktig skola” av andra utanför skolan. Allt för små byggnader eller enskilda lokaler utanför en skolkontext kan uppfattas som stigmatiserande och skapa skamkänslor hos eleverna. Eleverna påtalade också att ett större socialt sammanhang ger fler möjligheter att hitta likasinnade vänner. De elever som intervjuats och som har de allra mest omfattande behoven av särskilt stöd önskade att få gå på en skola med ”många som jag”.

För de resursskolor som är samlokaliserade med ordinarie skola finns det möjlighet att, genom ett aktivt samarbete skolenheterna mellan, succesivt närma sig ordinarie undervisning på ett sätt som främjar elevens utveckling. För vissa elever kan det handla om inkludering i delade lokaler såsom matsal, bibliotek och skolgård, för andra elever kan det vara inkludering i undervisningen i något eller några ämnen, eller så kan det handla om inkludering stora delar av skoldagen men med det stöd eleven behöver. Ett samarbete mellan de enskilda resursskolorna och de samlokaliserade kan på liknande sätt främja elevens återgång till ordinarie skolsammanhang genom att utgöra ett mellansteg från de enskilda resursskolorna till en resursskola med närhet till ordinarie skolkontext och slutligen återgång till ordinarie undervisning.

När eleven inte längre har behov av stödet som resursskolan erbjuder, oavsett om det är en enskild resursskola eller någon av de samlokaliserade, finns det behov av en ordnad process för skolbyte. Projektets förslag är att vårdnadshavarna till dessa elever får möjlighet att skicka in en ansökan om skolbyte i samband med någon av de löpande runderna för skolplacering. Det vill säga enligt samma process som nyinflyttade elever eller elever som önskar att byta från en fristående skola till en kommunal. Eftersom eleven inte ska vara placerad på en resursskola en längre period än vad eleven har behov av ser projektet inte det som möjligt att invänta en skolbytesperiod för eleven att byta skola. Det är rektor på resursskolan som vid uppföljning av elevens behov av särskilt stöd konstaterar om behovet av placeringen kvarstår eller ej. En dialog med vårdnadshavarna behöver ske om rektor bedömer att behovet av resursskola inte längre finns, men vårdnadshavarna behöver inte ge sitt medgivande till att en utskrivning sker. Skulle vårdnadshavarna önska att byta skola och rektor bedömer att elevens behov av resursskola kvarstår, hänvisas vårdnadshavarna till grundskoleförvaltningens ordinarie skolbytesperioder.

Statliga utredningar, forskning och beprövad erfarenhet

I regeringens delbetänkande *En annan möjlighet till särskilt stöd* (SOU 2020:42) utreds reglering av kommunala resursskolor. Utredningen betonar att huruvida resursskolor ger elever bästa möjligheter nå så långt som möjligt är beroende dels av hur väl undervisningen i ordinarie kontext fungerar, dels av kvalitet i resursskolornas verksamhet. Utredarna hänvisar till att forskning visar på en försiktigt positiv tendens till att elever med olika funktionsnedsättningar uppnår bättre skolresultat i ordinarie skolsammanhang, men att det samtidigt är svårt att dra långtgående slutsatser. Det som forskningen däremot visar tydligt är att lärares förhållningssätt, deras förmåga att anpassa undervisningen och deras samarbete är minst lika viktigt som elevens placering rent organisatoriskt. Utredningens slutsats vad gäller behovet av resursskolor är att huvudmän ibland behöver skapa särskilda organisatoriska lösningar för vissa elever under en period av skoltiden och i en omfattning som kan variera. Utgångspunkten måste alltid vara den enskilda elevens behov, vilket kan förändras över tid.

Även regeringens slutbetänkande *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven* (SOU 2021:11) beskriver att det ibland behöver skapas särskilda organisatoriska lösningar för vissa elever under en period av skoltiden och i en omfattning som kan variera. Utgångspunkten måste dock alltid vara den enskilda elevens behov, och att behovet av dessa lösningar hänger samman med vilket stöd eleven kan få i det ordinarie sammanhanget. I utredningen diskuteras även begreppet inkludering. Utredningen beskriver att kritiken mot den ordinarie skolans bristande möjligheter att skapa goda förutsättningar för vissa elevers lärande ibland är en kritik mot det synsätt som avspeglas i den placeringsorienterade definitionen av inkludering, som innebär att andra organisatoriska lösningar för vissa elever inte ska användas. Utredningen menar att i de fall då elever är långvarigt placerade i ett annat sammanhang än det ordinarie kan det visserligen vara svårt att tala om inkludering. Men även om målet är att på olika sätt förbereda eleverna för att ta steget vidare mot fortsatt utbildning och arbete i ett inkluderande samhälle, menar utredarna att vägen dit ibland vara att stödet till eleven ges i en annan miljö, där det finns bättre förutsättningar för eleven att kunna tillgodogöra sig det.

I projektets dialog med Specialpedagogiska skolmyndigheten framhåller myndigheten vikten av att organisera resursskolor så att elevens behov kan tillgodoses även om behoven förändras. De betonar särskilt vikten av att organisera för att främja elevens återgång till ordinarie undervisning. Resursskola som koncept, med skolplacering som grund för beslut, riskerar att skapa inlåsningseffekter. Det kan dels handla om att antagningssystemet kan påverka tiden det tar att få en annan skolplacering, dels kan det handla om elevens relationer och anknytningar på resursskolan kan försvåra övergången till en ny skolkontext. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser en särskild risk kring resursskolor som är organiserade som egna enheter. Detta är en risk som även framkom i dialog med forskare på Linnéuniversitet som menar att ju längre bort eleven befinner sig från ordinarie skolsammanhang, desto större är risken att vägen tillbaka blir längre. I detta avseende är det särskilt viktigt att det samarbete som projektet föreslår resursskolorna emellan samt med samlokaliserade skolor etableras och fungerar väl. Likväl är det viktigt att elever som har behov att återgå till ordinarie skolkontext ges möjlighet att löpande ansöka om skolplacering på en kommunal grundskola.

Projektet har varit i kontakt med andra kommuner för att ta del av deras erfarenheter av resursskolor men kan konstatera att det har varit en utmaning. Lagstiftningen kring resursskolor är relativt ny vilket medför att flertalet av kommunerna som projektet varit i kontakt med själva är mitt i utredning om hur resursskolor ska organiseras. För kommuner som har etablerade resursskolor kan det finnas skillnader i kommunens förutsättningar jämfört med Malmö. Det kan dels finnas skillnader vad gäller det totala antalet grundskoleelever i kommunen, dels andelen kommunala/fristående skolor. Linköpings kommun är en kommun som lyfts fram av flera aktörer som erfarna inom området. De har sedan en tid tillbaka en resursskola för elever med normbrytande beteende. De ser flera fördelar med organisering i resursskola och arbetar just nu med att omvandla centrala särskilda undervisningsgrupper till resursskolor. Även Göteborgs stad har fattat beslut om att omvandla centrala särskilda undervisningsgrupper till resursskolor. Projektet har tagit del av Linköpings utredning inför beslut om kommande organisering samt målgruppskriterier för befintliga verksamheter. Projektet har också tagit del av Göteborgs stads tjänsteutlåtande vid inrättande av kommunens första resursskola.

Det exempel på en större resursskola som projektet har identifierat återfinns i grundskoleförvaltningens inre organisation, det vill säga Kommunikationsskolan med ca 100 skolplatser. I andra kommuner och hos fristående aktörer återfinns exempel på resursskolor med upp till ca 70 platser. Andra kommuner har lyft fram elevernas behov av ett mindre sammanhang som bakomliggande orsak till antalet platser, men samtidigt pekat på utmaningar med till exempel behöriga lärare. Projektets bedömning är att erfarenheter från Kommunikationsskolan visar på att det finns förutsättningar att skapa ett mindre sammanhang för eleverna även om personalen är organiserad i en större kontext. Eleverna på Kommunikationsskolan uttrycker en stolthet över sin skola och önskar att få vara en ”egen skola med egen byggnad och skolgård”. Personalen på Kommunikationsskolan uppgav i intervju att en större resursskola ger större möjligheter till flexibilitet och anpassning utifrån elevernas behov. Visserligen är det enklare att få till det lilla sammanhanget i en liten resursskola, menar personalen på Kommunikationsskolan, men verksamheten blir skör och det är svårt att anpassa utifrån elevens individuella och föränderliga behov. I dialog med Rönnens resursskola har det även framkommit fördelar med att organisera större resursskolor utifrån aspekter som gruppsammansättning och kompetensutveckling. Samtidigt är det viktigt att beakta de utmaningar som statliga myndigheter och forskning framhåller gällande resursskolor i det fortsatta arbetet. Förslag på hur dessa risker kan hanteras återfinns under rubriken ”Riskanalys” nedan.

Projektets rekommendationer

Rekommendation

☐ Avslutas och läggas till handlingar

☐ Avvakta

☐ Fortsätta som projekt

☒ Överföras till ordinarie drift

Projektets rekommendationer återges löpande i avsnittet slutsatser och sammanfattas här nedan.

Projektet rekommenderar att förvaltningen organiserar fyra resursskolor samlokaliserat med en befintlig F-9-grundskola.

- Resursskola 1–4 ska registreras som egna skolenheter, men ledas av rektor på samlokaliserad skola.
- Resursskola 1–4 ska erbjuda anpassade lärmiljöer med närhet till ordinarie skolkontext.
- Resursskola 1–4 bör organiseras på grundskolor som har årskurs F-9, är geografiskt spridda i staden samt har lokalmässiga förutsättningar för att driva en resursskola för ca 30 elever. Projektet ser även positivt på om resursskolorna etableras i så kallade SSPF-områden.
- Vidare kvarstår projektet från rekommendationen i föregående delrapport att det bör undersökas om några av de skolor som idag har centrala särskilda undervisningsgrupper kan vara aktuella för placering av de mindre resursskolorna i syfte att bygga på befintlig organisation och kompetens.

Projektet rekommenderar att förvaltningen inrättar två enskilda resursskolor som leds av samma rektor

- Två enskilda resursskolor, där hela skolmiljön är anpassad, ska inrättas och ledas av en gemensam rektor.
- Resursskola 5 riktar sig till elever i årskurs 1–3 och bör ha kapacitet för ca 40 elever. Här erbjuds ett mindre sammanhang för de yngsta eleverna genom en separat skolbyggnad och egen skolgård. Skolgården kan med fördel ha närhet till lekområden eller annan lågstadieskola, men bör ledas av samma rektor som resursskola 6.
- Resursskola 6 riktar sig till elever i årskurs 4–9 och bör ha kapacitet för ca 150 elever och tillgång till separata byggnader/möjlighet att avgränsa våningsplan från varandra samt flertalet entréer.
- Resursskola 5 föreslås bli en matarskola till resursskola 6.
- Det är viktigt att det geografiska avståndet mellan resursskola 5 och 6 är kort och att personalen, vid behov, enkelt kan ta sig mellan de olika verksamheterna. Gångavstånd inom 5-10minuter är att föredra.
- Resursskolan 5 och 6 bör placeras relativt centralt i staden med god tillgång till kollektivtrafik samt med goda förutsättningar för hämtning och lämning med taxi.

Kvalitetsstandard för resursskolor

- Projektets rekommendationer avseende fysisk lärmiljö, bemanning (skolledning, elevhälsopersonal, m.fl. samt generellt riktvärde för bemanning), elev- och verksamhetsuppföljning ska beaktas i det fortsatta implementeringsarbetet.
- Samtliga resursskolor ska kunna erbjuda fritidshem och korttidstillsyn enligt LSS i den omfattningen eleverna behöver och i en lärmiljö som är anpassad efter elevernas behov
- Resursskolorna ska erbjuda lovskola i samma omfattning som övriga grundskolor i Malmö stad.
- För att en resursskola ska lyckas i sitt uppdrag behöver den genomsyras av en kultur med tro på varje elevs förmåga att utvecklas och att det är skolans uppdrag att skapa förutsättningar för eleverna att ta till sig undervisningen och utvecklas mot målen. Skolledningen som tillsätts på samtliga resursskolor har ett viktigt uppdrag i att bygga en kultur som främjar elevernas utveckling och lärande samt har en tydlig förankring i skollagen.
- För att säkerställa likvärdigheten mellan resursskolorna bör ett organiserat samarbete ske mellan samtliga resursskolors skolledning i bland annat ansökningsförfarande, systematiskt kvalitetsarbete och kompetensutveckling.
- Projektet föreslår att resursskolorna organiseras som en trattorganisation med fler platser i äldre årskurser än de lägre.
- Resursskolorna bör tilldelades namn som inte innehåller benämningen ”resursskola”.

Ett kompetensnav inrättas på resursskola 5 och 6

Resursskola 5 och 6 har genom sin dimensionering möjlighet att verka som ett kompetensnav i grundskoleförvaltningen och bör avsätta delar av tjänster för kompetensspridning till övriga skolor i grundskoleförvaltningen.

Ansökningsprocess och stöd till vårdnadshavare

- Utformandet av riktlinjer och rutiner för ansökningsprocess för resursskolorna ska utgå från projektets förslag avseende målgrupp och ansökningsprocess - vilket

innefattar rekommendationer om målgrupp, urvalsgrunder, ansökningsförfarande, beredning av ansökan samt beslut om placering vid resursskola.
- Vårdnadshavare vars barn inte längre har behov av resursskola ges möjlighet att ansöka om skolplacering i de löpande skolplaceringsrunderna enligt grundskolenämndens riktlinjer för skolplacering.
- Det fortsatta implementeringsarbetet ska beakta vilket stöd vårdnadshavare kan behöva få för att kunna göra informerade val om sitt barns skolgång.
- Det är också viktigt att beakta hur adekvat information om resursskolorna kan utformas till stöd för grundskoleförvaltningens samtliga rektorer.

Ovan organisering föreslås ersätta samtliga CSU- och CKSU-verksamheter samt Rönnens resursskola och Kommunikationsskolan. Resurser från dessa verksamheter bör uppgå i den föreslagna organiseringen med sex resursskolor.

Föreslagen organisering och dess påverkan på förvaltningens resursfördelning, särskilt avseende ansökningsförfarande och inrättande av kompetensnav bör beaktas i kommande projektdirektiv efter projektet *effektiv förvaltning*.

Om projektet föreslås avslutas, avvakta eller fortsätta som projekt

Projektets föreslår att delprojekt 1 avslutas och rekommendationerna överförs till driftsorganisation för implementering.

Om projektet föreslås överföras till drift

Tillvägagångsätt – föreslagen plan för implementering

TABELL 8 FÖRESLAGEN PLAN FÖR IMPLEMENTERING

Aktivitet	När?	Vem är ansvarig?
Tillsätt rektor för Resursskola 5–6	Aug-24	Förvaltningsledning
Lokaliseringsbeslut av samtliga resursskolor (vilket medför att rektorer för resursskola 1–4 utses)	Aug-24	Förvaltningsledning
Utse samordnare för det samlade implementeringsarbetet med samtliga resursskolor	Aug-24	Förvaltningsledningen
Ta fram kommunikationsplan för implementeringsperioden	Aug-24	Samordnare för implementeringsarbetet samt rektorer för resursskolorna
Delprojekt 4 kartlägger alla skolors individuella förutsättningar att inom ramen för den egna verksamheten möta behovet av att ge elever särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp hela eller delar av skoldagen i syfte att främja likvärdigheten	HT-24	Projektets styrgrupp
Ta fram riktlinjer för ansökningsprocessen med urvalskriterier och målgrupp för respektive resursskola samt tillsätta placeringsgruppen	HT-24	Samordnare för implementeringsarbetet samt rektorer för resursskolorna
Fastställa plan för elevöverflytt/sökperiod	HT-24	Samordnare för implementeringsarbetet samt rektorer för resursskolorna

Beslut kring hur placering av medarbetare i befintliga verksamheter ska genomföras	Sep-24	Förvaltningsledningen
Formellt beslut om skolorganisering	Nov-24	Grundskolenämnden
Beslut kring eventuell extern rekrytering	Nov-24	Förvaltningsledningen
Genomföra elevöverflytt/sökperiod med besked om skolplats till HT-25	Jan/mar-25	Rektorer för resursskolorna
Resursskolornas verksamhet startar	LÅ25/26	Rektorer för resursskolorna

Konsekvensbeskrivning

Se bifoga barnkonsekvensanalys.

Riskanalys

TABELL 9 RISKANALYS

Identifierad risk	Åtgärd
Risk för ökad exkluderingsgrad då resursskolor innebär en skolplacering utanför ordinarie skolkontext samt att två resursskolor föreslås organiseras som enskilda enheter	Samtliga resursskolorna ska erbjuda möjlighet till inkludering på olika nivåer. För elever på de resursskolor som samlokaliserats med grundskolor kan det till exempel handla om inkludering i delade lokaler såsom matsal, bibliotek och skolgård, för andra elever kan det vara inkludering i undervisningen i något eller några ämnen, eller så kan det handla om inkludering stora delar av skoldagen men med det stöd eleven behöver. För elever i de enskilt organiserade resursskolorna handlar det om att skapa förutsättningar för att succesivt närma sig allt större kontexter. Att vara i en specialiserad kontext med möjlighet till igenkänning, tillhörighet och behov av omfattande anpassningar i lärmiljön kan bryta den negativa skolupplevelsen och ge eleverna en möjlighet att få en fungerande skolgång som leder vidare till fortsatta studier och minskar risken för utanförskap. Ett etablerat samarbete mellan de olika resursskolorna bedöms också främja elevernas återgång till ordinarie skolkontext. Att ansökningsprocessen för skolplacering i resursskola är mer omfattande och juridiskt reglerad än placering i centrala särskilda undervisningsgrupper bedöms också medföra en högre grad av rättssäkerhet vilket minskar risken för att elever placeras i en mer anpassad lärmiljö än vad de har behov för. Om elevens behov av resursskola skulle försvinna kan vårdnadshavare löpande ansöka om en skolplats i ordinarie skola. Detta bidrar till att säkerställa att elever inte placeras i resursskola under längre period än nödvändigt.
Forskning visar en svag tendens till att segregerade lösningar tenderar att leda till sämre kvalitet i undervisningen.	Att befinna sig i allt för homogena och isolerade sammanhang riskerar att påverka pedagogernas kompetensutveckling negativt. Studier visar på en risk att verksamhetens fokus förskjuts från

	skolundervisning till social färdighetsträning utifrån elevernas funktionsnedsättning. Det kan också finnas en tendens att betygsättning påverkas genom att till exempel skollagens undantagsbestämmelse används i större omfattning än vad som avses i lagstiftningen. Just därför är det så viktigt att skapa organisatoriska sammanhang som främjar kollegialt utbyte och kompetensutveckling. Förutsättningarna för detta är bättre i större organisationer än små. Även om eleverna har behov av ett mindre sammanhang så behöver inte den undervisande personalen främjas av att befinna sig i ett sådant. Utöver ett kollegialt lärande inom de olika resursskolorna behöver det också finnas ett aktivt samarbete i SKA och kompetensutvecklande insatser mellan resursskolorna samt mellan ordinarie skola och resursskola. Att organisera ett kunskapsnav i resursskola 5 och 6 bedöms attraherar specialiserad kompetens vilket bidrar till god kvalitet i undervisningen inom verksamheterna så väl som till resterande kommunala grundskolor i Malmö.
Dimensioneringen av de enskilda resursskolorna riskerar att påverka kvalitet i undervisningen.	Elevgruppens sårbarhet leder till svårigheter i att etablera relationer och hantera dessa. En större organisation kan medföra fler kontakter. För att eleverna inte ska märka av den större kontext som personalgruppen befinner sig i föreslår projektet att den större resursskolan ska bedrivas i flera lokaler.
Dimensioneringen av de enskilda resursskolorna riskerar att påverka personalens arbetsmiljö.	I dialog med medarbetare i CKSU-verksamheterna, SPSM och fackliga representanter i förvaltningen har det lyft fram en oro för personalens arbetsmiljö i en större resursskola utifrån att det kan finnas utmaningar med att enbart arbeta med elever med omfattande behov av särskilt stöd. Samtidigt kan projektet konstatera att redan idag finns det personalgrupper som enbart arbetar med denna elevgrupp. För dessa verksamheter har det funnits en utmaning i att få till raster, lunchpauser, tid för reflektion och vikarie vid frånvaro. Genom att personalen organiseras i större verksamheter skapas bättre förutsättningar för kollegialt utbyte, raster och reflektionstid, något som påverkar arbetsmiljön positivt. Även verksamhetens sårbarhet vid frånvaro minskar.
Beprövad erfarenhet visar på en risk att ett mottagarperspektiv eller verksamhetsperspektiv tenderar att bli dominerande då verksamheter styr urvalet i ansökningsprocessen. I stället för att elever med störst behov erbjuds plats tenderar verksamhetens behov att få företräde i syfte att bidrar till en elevsammansättning som främjar en god arbetsmiljö.	Verksamhetens kompetens och erfarenhet är viktig att ta vara på då prövning av elevs behov av resursskola görs. Samtidigt behöver urvalet göras på ett objektivt, sakligt och icke-diskriminerande sätt. I detta syfte föreslår projektet att urvalsprocessen samordnads av grundskoleförvaltningens centrala organisation. Att det finns ett etablerat samarbete mellan den samordnade funktionen samt de olika resursskolorna bedöms bidra till en ökad rättssäkerhet och likvärdighet.
Det behöver finns en administration för att kunna administrera antagningsprocessen tidsmässigt och rättssäkert.	De juridiska kraven på att placera en elev i en resursskola är högre än vid en placering i central SU-grupp. Detta medför att administrationen kring

	ansökningsprocessen kan komma att öka. Erfarenheter från Linköpings kommun visar på en minskad administrativ börda när centrala SU-grupper omvandlats till resursskolor. Det ansökningsförfarandet som projektet föreslår, med en placeringsgrupp bestående av en samordnandefunktion samt representanter från resursskolorna, kommer troligtvis att medföra en minskad arbetsbelastning i förvaltningens centrala organisation och ett ökat resursbehov i resursskolorna. Vilka konsekvenser detta får för resursfördelningen bör förvaltningen beakta i det kommande projektdirektivet efter projekt *effektiv förvaltning*.

Resultatuppföljning

Föreslagen organisering bör följas upp inom ramen för grundskoleförvaltningens systematiska kvalitetsarbete.

Bilagor

- Slutsatser från genomförda fokusgruppsintervjuer
- Barnkonsekvensanalys

Bilaga: Slutsatser från genomförda fokusgruppsintervjuer

Bilaga till delrapport 2 – Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor och andra specialiserade lärmiljöer.

Elever

Nedan återges slutsatser från intervjuer med elever. Eftersom förutsättningarna och svaren skiljer sig något åt mellan de olika grupperna presenteras slutsatserna separat för respektive elevgrupp.

	CKSU	**CSU**	**Rönnen resursskola**	**Kommunikation-skolan**
Skolans geografiska placering i staden	Central placering med god tillgång till kollektivtrafik är önskvärt.	Eleverna vill att skolan ska ligga i närheten av deras hem. En del av eleverna nämner att nuvarande CSU-grupp ligger geografiskt rätt utifrån deras önskemål.	Skolans geografiska placering var inte så viktig för eleverna.	
Inkludering	Viktigt med möjlighet till social interaktion, närhet till elevhälsa och att få känslan av en normaliserad skolkontext. Återkommande berättelse var känsla av skam och stigmatisering kopplat till den lilla skolkontexten. Även om det var viktigt med en liten grupp i undervisningen önskade eleverna möjlighet till ett större socialt sammanhang utanför klassrummet. Eleverna betonade även vikten av att andra, ex. släktingar och vänner utanför skolan, ska uppfatta skolan som en ”riktig skola”. Detta för att främja en	Eleverna tycker att det är mycket positivt att gå i en liten grupp. Flera nämner att de inte vill byta skola och att de trivs bra på sin nuvarande skola. Eleverna ser det som positivt att del av dag undervisas i ordinarie skolkontext samt ta del av olika aktiviteter/utflykter som skolan anordnar. Det är viktigt att möjlighet att ta del av ordinarie undervisning inte krockar med andra schemalagda lektioner då det bidrar till stress hos eleverna. Vissa elever uttrycker en önskan att i större del ingå i		Eleverna upplever det som positivt att få gå på en skola som är utformad för att möta deras behov. Eleverna ger inte uttryck för bristande social kontext eller en stigmatiserande skolmiljö. Elevernas beskrivning av sin skolgång påminner väldigt mycket om en normaliserad skolkontext.

	känsla av normalitet och undvika att elevens skolgång blir stigmatiserad.	ordinarie skolkontext, främst utifrån sociala aspekter och möjlighet att få möta andra elever.		
Undervisning/-utveckling mot betygs-kriterierna	Att undervisas i ett mindre sammanhang upplevs som positivt, men det är inte det mindre sammanhanget i sig som upplevs som positiv utan snarare lärarnas sätt att hantera undervisningen i gruppen.	Flera av eleverna lyfter vikten av att ha nära stöd av ett fåtal lärare som de känner väl och är trygga med. Undervisningen behöver anpassas efter den takt som eleverna arbetar i. Eleverna menar att lärarna känner till deras behov och förutsättningar väl och kan anpassa undervisningen utifrån det.	Eleverna lyfte fram vikten av att kunna göra olika utifrån elevens behov, både vad gäller undervisning och klasstorlek. Åldersblandade klasser upplevs som negativt dels för att det är blandad nivå på undervisningen, dels för att det bidrar till oro när nuvarande klasskamrater går vidare till gymnasiet och nya elever ska komma in.	Eleverna bedömer att skolans personal har god kompetens för att stötta eleverna i deras kunskapsutveckling.
Lokaler	Utemiljön är minst lika viktig som innemiljön för eleverna. Det allra viktigaste, lokalmässigt, är att det uppfattas som en ”riktig” skola med allt vad det innebär i form av specialsalar, skolgård, etc.	Viktigt att det är lugnt, god möjlighet till studiero, tryggt med samma vuxna runt eleverna, skönt med tydlig struktur, förutsägbarhet och minskade sinnes-intryck. Fasta platser i alla ämnen bidrar till en strukturerad miljö. I utemiljön vill eleverna kunna röra sig fritt och ha tillgång till aktiv lekmiljö samt lugnare utrymmen för återhämtning.	Det fanns en oro att fler elever kan medföra en stökigare miljö Samtidigt sågs det som positivt om det fanns fler elever att umgås med och lära känna.	På frågan hur deras skola skulle kunna bli bättre så svarar eleverna att de önskar en egen skolbyggnad som bara är till för dem. De vill inte dela skolgård och matsal med en annan skola.
Återgång kring ordinarie skola/övergång till gymnasiet	Eleverna uttryckte en viss oro för övergången till gymnasiet utifrån den sociala kontexten, annars var de överens om att det viktigaste är att klara av gymnasiet.	Eleverna menar att de inte vill byta skola tillbaka till ordinarie skola. Eleverna uttrycker att de ser fram emot att välja inriktning, träffa nya klasskamrater och		Merparten av eleverna i nuvarande årskurs 9 har sökt till ordinarie gymnasieprogram.

		lärare på gymnasiet men uttrycker viss oro för nya rutiner och bekanta sig med en ny miljö/kontext.		
Delaktighet vid beslut	Ingen av eleverna upplevde sig delaktiga eller visste varför de fått en plats i SU-gruppen.	Flera av eleverna upplever sig delaktiga i beslutet genom att föräldrar och skolpersonal informerade, men de visste inte att de hade möjlighet att tacka nej om platsen inte hade upplevts bra. En del av eleverna uppger att det var lärarna på deras gamla skola som bestämde var de skulle gå. En del av eleverna fick reda på beslutet precis innan de skulle börja i CSU och föräldrarna redan hade tackat ja till platsen. De tycker att det är viktigt är att de får chansen att välja mellan mer än en skola och att få känna in miljön innan man tackar ja till platsen.		

Vårdnadshavare

Nedan återges slutsatser från intervjuer med vårdnadshavare till elever i CKSU-grupperna.

	Vårdnadshavare (CKSU)
Lärmiljö	Vårdnadshavarna lyfter särskilt behovet av en lärmiljö som erbjuder ett litet sammanhang, både i undervisningssituationen och socialt (till och från skolan, raster, matsal, korridorer och andra ”kringmiljöer”). Det lilla sammanhanget behövs under hela skoldagen och det finns en oro för att en större resursskola påverkar förutsättningarna för detta negativt. Personalens kompetens och förmåga att möta individuella behov är oerhört viktig. Detta gäller i den fysiska, pedagogiska och sociala lärmiljön. Det måste finnas utrymme för att anpassa samtliga aspekter av lärmiljön efter elevernas individuella behov.

	En större resursskola hade kunnat bidra till att det finns specialsalar och en samlad elevhälsa som kan bygga relationer med eleven över tid. Detta hade ökat elevernas trygghet.
Geografisk placering	Lärmiljön är viktigare än den geografiska placeringen, men det är bra om det finns goda möjligheter för elever att ta sig till skolan med kollektivtrafik eller taxi.
Återgång till ordinarie skola/övergång till gymnasiet	Behovet av vägledning är extra stort för dessa elever. Vårdnadshavarna efterfrågar ett mer fördjupat samarbete med elevhälsan i allmänhet och SYV i synnerhet. Det gäller både för elever och vårdnadshavare.
Delaktighet vid beslut	Det behöver bli tydligare och mer transparent kring vilka olika möjligheter som finns. Det är viktigt för vårdnadshavarna att veta hur deras val påverkar elevens framtida valmöjligheter inför till exempel gymnasiet. Ökad överblickbarhet önskas.
Inkludering	Små verksamheter begränsar möjligheterna till sociala relationer. En större resursskola kan bidra till större möjligheter i den sociala lärmiljön. Om eleven behöver byta grupp kan det göras utan att samtidigt behöva flyttas till en annan del av staden. Det kan också skapa möjligheter att succesivt närma sig större sammanhang vilket ses som positivt för till exempel övergången till gymnasiet.

Personal och skolledning

Nedan återges slutsatser från intervjuer med personal på Kommunikationsskolan och Rönnen resursskola samt skolledning på Rönnen resursskola.

	EHT Kommunikations-skolan	**Personal Rönnen resursskola**	**Skolledning Rönnen resursskola**	**Personal CKSU**
Antagnings-process/urval	Intervjuer och observationer lyfts fram som en framgångsfaktor i antagningsprocessen Att Kommunikations-skolan "äger" sin egen antagnings-process ses som en framgångsfaktor	Likvärdighet i antagningsprocessen är viktig. Det kan finnas en risk att likvärdigheten brister om skolorna som har de mindre resursskolorna kan premiera "sina" elever I ordinarie skola framför andra elever i staden. Det krävs god framförhållning i antagningsprocessen för att utfallet och mottagandet ska bli så bra som möjligt. Fasta ansökningsdatum är positivt för transparens och tillit i processen.	Ansöknings-processen tar tid och vårdnadshavarna borde få ansöka tidigare för att skolan ska kunna förbereda ett bra mottagande. En platsfördelning som inte tar hänsyn till elevernas årskurs skapar utmaningar i tjänstefördelning mellan läsår och svårigheter i att garantera behöriga lärare. Rönnens resursskola har initierat en IF-utredning för ca en tredjedel av de elever som går på skolan. De flesta som får en IF-diagnos väljer att söka sig till anpassad grundskola, vilket medför ytterligare ett skolbyte för eleverna.	Det finns en viss oro för de elever vars vårdnadshavare inte väljer att söka till en resursskola trots att eleven har behov av en sådan placering.

Lokaler/-Lärmiljöer	Lokalerna som resursskolorna ska vara i behöver vara anpassade både i inne- och utemiljön. Här är det en stor fördel om resursskolan har sina ”egna” lokaler för att kunna anpassa dem på sitt vis Lokalerna behöver vara flexibla, gärna något ”för stora” utifrån antal elever som kan vistas där, i syfte att skapa en flexibilitet i hur olika utrymmen nyttjas. På så vis kan sammanhang för hela skoldagen anpassas utifrån olika gruppers behov – allt ifrån klassrum, grupprum, matsal och fritids/LSS. En större resursskola ger större möjligheter till flexibilitet och anpassning. Att få till en resursskola för 250 elever är en utmaning, det bygger på att det går att få till det lilla sammanhanget samt ett bra ledarskap och förankrad värdegrund. I mindre resursskolor är det enklare att få till det lilla sammanhanget men det är också skört och svårt att anpassa utifrån elevens individuella och föränderliga behov.	I en större resursskola blir det viktigare att få till en bra gruppsammansättning, samtidigt medför fler elever större möjlighet att skapa just detta. Åldersblandade grupper upplevs leda till sämre kvalitet i utbildningen och skapa oro hos eleverna. För att undvika detta behövs fler resursskolor och fler grupper. Rönnens resursskola bedöms som för liten. Resursskolans lokaler behöver vara större med möjlighet att ljud- och ljussanera miljön. Det behöver finnas möjlighet att avgränsa olika delar av en större resursskola. Ur ett kompetens-försörjningsperspektiv upplevs förslagen inriktning som positiv. Förslaget bedöms stärka möjligheterna att behålla och utveckla specialiserad kompetens. Viktigt med tillgång till rektor som leder verksamheten.	Viktigt med mindre lokaler för undervisning, men samtidigt ha tillgång till specialsalar och vid behov kunna erbjuda en större social kontext för eleverna. Bra om resursskola är nära en F-9-skola, eller en skola som motsvarar resursskolans årskurser, i syfte att främja inkludering och sociala kontext mellan skolorna.	Möjligheten att skapa avgränsade lärmiljöer/ett litet sammanhang för elever framhålls som mycket viktig. Man lyfter att det finns en elevgrupp med stor skolfrånvaro vars återgång till undervisning man upplever gynnas av lärmiljöer som inte upplevs som en traditionell skola. Man lyfter behovet av en omfattande riskbedömning utifrån att det i ett större resursskole-sammanhang kan finnas ett större antal elever med utåtagerande beteenden. Det finns en viss oro för en ökad arbetsbelastning.
Geografisk placering	Önskvärt är en central placering i staden med god	De flesta elever åker från flera delar av staden så den		

	tillgång till kollektivtrafik och med yta för hämtning/lämning med taxi.	geografiska placeringen är inte jätteviktig Samtidigt underlättar ett centralt läge när eleverna ska ta sig till skolan Fördel med att ha en resursskola i anslutning till en ordinarie skola är att det kan bidra till kunskapsutveckling på skolan.		
Återgång till ordinarie skola	Representerar ett neurotypiskt synsätt att alla ska passa in i samma mall. Samtidigt är det viktigt att inte hålla kvar eleven i ett sammanhang. Måste vara baserat utifrån hur eleven är och det måste vara en rimlighet i strävan. Har exempel på att på elever som lämnat för progressionen varit så god. I de fallen syns en tydlig skillnad i elevens självbild. I en stor resursskola behöver det inte va så svart och vitt. På små resursskolor är det enda alternativet att slussa ut mot en stor skola. På en större resursskola kan man jobba med en flerstegsraket från små grupper till lite större men fortfarande mindre och i en anpassad miljö. Större flexibilitet att möta elevens behov.	Behöver finnas möjlighet att närma sig ett större sammanhang och öva på strategier.	Viktigt att ha en kultur av kunskapsfokus och att tro på elevernas möjlighet till utveckling	
EHT/-skolledning Bemanning och kompetens			Samtliga EHT-professioner behövs. I uppstartsfasen viktigt med ett nära ledarskap, gemensamt mål och riktning.	

			Elevassistenter behövs utifrån omvårdnadsbehov.	

Centrala specialistteamet

Nedan återges slutsatser från intervjuer med representanter för centrala specialistteamet (CST).

	Centrala specialistteamet
Målgrupp	Resursskola behöver kunna möta elever som är sensoriskt känsliga för intryck och har behov av ett mindre sammanhang.
Antagningsprocess/-urval	Antagningsprocessen kan med fördel ske i samarbete mellan resursskola och sakkompetens från förvaltningen. Antagningsprocess till resursskola är mer administrativt krävande än placering i CSU-grupp, samtidigt är processen mer likvärdig och juridiskt korrekt. I nuläget läggs ca 5h/ansökan till CSU, när observationer genomfördes bedömdes resursåtgången vara 12h/ansökan.
Återgång till ordinarie skola	För att möjliggöra återgång till ordinarie skola behöver resursskolan vara lokaliserad så att det skapar förutsättningar för succesiv inkludering i ordinarie undervisning likt de förutsättningar som CSU-verksamheterna har idag. Vid övergång från resursskola till ordinarie skola är stöd från huvudmannen viktigt.

Specialpedagogiska myndigheten

Nedan återges slutsatser från dialog med specialpedagogiska myndigheten.

- Lokala särskilda undervisningsgrupper är att föredra framför resursskolor
- Om huvudmän ser ett behov av resursskola så är det viktigt att de är samlokaliserade med en skolenhet och inte ligger enskilt/isolerat
- Ser exempel från andra kommuner som startat resursskolor men haft svårt att upprätthålla kvalitet i undervisningen. Utmaningen att upprätthålla kvalitet är särskilt stor i särskiljande organiseringar.
- Distinktion av platser kan göras enligt följande matris
    - Högintensiv insatsplats – max 4 elever/grupp, goda möjligheter för enskild undervisning
    - Medelintensiv insatsplats – 6-7 elever/pedagog
    - Lättintensiv insatsplats – 10-12 elever/pedagog
- Viktigt att organisera för en genomströmning av elever så att elevens behov kan tillgodoses även om behoven förändras. Här behöver huvudmannen organisera för att främja återgång till ordinarie undervisning samt undvika inlåsningseffekter.
- Resursskola som koncept riskerar en viss inlåsningseffekt då eleven får en skolplacering och en tillhörighet på resursskolan. När eleven är redo för återgång till ordinarie skolsammanhang kan återgången försvåras om inte relationer/kompisar finns i närheten.
- Målgruppskriterierna får inte vara för breda. Det är bättre med flera målgrupper som är anpassade efter olika inriktningar

- Kan se en risk med att ”mottagarperspektivet” blir viktigare än behovsperspektivet i ansökningsprocessen. Att huvudmän erbjuder platser till de elever som passar verksamheten snarare än de elever som har störst behov av en resursskola
- Ser schematekniska utmaningar med en resursskola för 250 elever
- Ser utmaningar i relationsbyggandet och målgruppskriterier i en resursskola för 250 elever

Dialog med Linnéuniversitetet

Nedan återges slutsatser från dialog med professor i pedagogik på Linnéuniversitetet.

- Sedan efterkrigstiden har det funnits en samverkan mot integrering och sedan inkludering i skolvärlden. Nu är trenden mer mot segregerande lösningar.
- Ju längre bort vi håller eleven från ordinarie skolsammanhang, desto större blir risken för att vägen tillbaka blir längre.
- Skolan behöver arbeta mer med det kompensatoriska uppdraget för att fler elever ska kunna stanna kvar i ordinarie skolkontext.
- Det går ofta sämre för elever som har gått i segregerade verksamheter jämfört med de elever som inkluderats i ordinarie skolsammanhang. Men det finns ingen forskning om resultatet av segregerade lösningar eller hur det påverkar eleverna på lång sikt.
- Full inkludering är inte rimligt för alla, men för varje individ som undervisas utanför skolans ordinarie kontext måste skolan överväga hur elevens väg ska se ut framåt.
- Allt för homogena grupper i skolan riskerar att spä på fördomar och segregation i samhället i stort.
- En central organisation, ex. resursskola, kräver oerhörd kompetens för att det ska bli bra
- Resursskolans verksamhet måste utvärderas noga
- Relationell kompetens har betydelse. Resursskolor bör organiseras som mindre enheter vid en skolenhet.
- Pedagogernas förmåga att skapa relationer till eleverna är väldigt viktigt.
- Målet med en resursskola är att det ska vara en temporär lösning. Huvudmannen behöver organisera för att steget tillbaka inte ska bli för långt

MOTION 2025-08-25

Trygg och tillgänglig skola

Kristdemokraterna anser att varje barn har unika behov och ett unikt värde. Skolan ska vara en trygg plats där varje elev får växa, utvecklas och känna sig sedda. För många barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är verkligheten en annan: en otrygg skolmiljö, bristande anpassningar och uteblivet stöd. Dessa barn riskerar att hamna utanför både i skolan och senare i livet. Det är ett svek från samhällets sida.

I Umeå kommun uppskattas cirka 10 procent av eleverna ha NPF vilket motsvarar ungefär 1 400 elever. 28 procent av dem når inte gymnasiebehörighet att jämföra med 9 procent bland elever utan NPF-diagnos. I juni 2025 beräknas 40 elever i årskurs 9 med NPF lämna grundskolan i Umeå utan behörighet. Denna utsatthet riskerar att leda till psykisk ohälsa, socialt utanförskap och i värsta fall suicidförsök vilket sker fem gånger oftare i denna elevgrupp.

Föräldranätverk och organisationer som Riksförbundet Attention vittnar om hur barn går under i ett system som saknar struktur, resurser och transparens.

Det behövs ett nytt helhetsgrepp.

Kommunfullmäktige beslutade redan 2021 att möjliggöra organisering av resursskolor och särskilda undervisningsgrupper. Trots det finns 2025 endast 19 resursskoleplatser att söka för årskurs 7 och till dessa har 41 elever sökt. För låg- och mellanstadiet saknas resursskolor helt. Det finns heller ingen tydlig information för vårdnadshavare om var platserna finns, vilka kriterier som gäller eller hur urvalet sker. Det är inte värdigt en kommun som säger sig värna en trygg och jämlik skolgång.

Malmö har genomfört en strategisk satsning där fyra nya resursskolor etableras och där Rönnens resursskola byggs ut till ett kompetensnav. Totalt rör det sig om 320 platser från årskurs 1–9. Beslutet föregicks av en barnkonsekvensanalys och en bred dialog med både skolpersonal och föräldrar. Syftet: att ge barn i behov av särskilt stöd en verklig chans att lyckas i skolan.

Vill inte Umeå kommun att alla barn skall lyckas i skolan?
För Kristdemokraterna är barnens bästa alltid utgångspunkten. Barn med NPF har samma rätt till utbildning som alla andra men det kräver särskilda insatser och då inte bara i ord utan i handling. Familjer ska inte behöva kämpa för att få det stöd som lagen redan ger dem rätt till.

Skolans uppdrag är inte bara att förmedla kunskap utan den ska också rusta våra barn för framtiden. När skolan inte klarar det för barn med NPF är det vårt ansvar att agera. Vi kan inte acceptera att år efter år låta barn misslyckas för att vuxenvärlden inte organiserat skolan rätt.

Umeå behöver fler resursskolor, bättre struktur och verklig tillgänglighet. Det är vad våra barn och deras familjer förtjänar.

Med anledning av ovanstående yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar:

1. **Att** kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden i uppdrag att senast under 2026 presentera en plan för tillräcklig tillgänglighet till resursskolor i grundskolan.

2. **Att** det inrättas ett kommunövergripande kompetenscenter för NPF-stöd och handledning med uppdrag att sprida kunskap och kvalitetssäkra arbetet med tillgängliga lärmiljöer.

3. **Att** tydliga kriterier och öppen information om resursskoleplatser, placeringar och pedagogisk inriktning publiceras och hålls uppdaterade.

4. **Att** en årlig uppföljning sker av antalet barn i behov av särskilt stöd, inklusive resursskoleplacering samt hur behovet tillgodoses.

5. **Att** kommunen tar initiativ till samverkan med andra kommuner och regionen för att ta del av goda exempel och forskning inom området med särskilt fokus på tidiga insatser.

Veronica Kerr, Kristdemokraterna

Anders Sellström, Kristdemokraterna

Lucas Nilsson, Kristdemokraterna

Birgitta Nordvall, Kristdemokraterna

Malmö stad

2024-05-17
Grundskoleförvaltningen

Barnkonsekvensanalys – Organisering av resursskolor

Barnkonsekvensanalysen genomförs av delprojekt 1: Organisering av resursskolor inom projektet *Organisering av särskilda undervisningsgrupper, resursskolor, akutskolor och andra specialiserade lärmiljöer* (GRF-2023-38861). Barnkonsekvensanalysen är en bilaga till projektets andra delrapport och utgör tillsammans med delrapporten underlag för beslut.

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter gäller som svensk lag sedan 1 januari 2020. Av artikel 3 i barnkonventionen framgår att vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa beaktas. Grundskoleförvaltningens organisering av resursskolor påverkar barn i grundskoleålder i Malmö stad. Elever i de nuvarande centralt organiserade särskilda undervisningsgrupperna (CSU och CKSU) samt nuvarande resursskola och resursskoleliknande verksamhet (Rönnens resursskola och Kommunikationsskolan) berörs direkt av beslutet. Beslutet kan även ha en generell påverkan på övriga barn i Malmö stads grundskolor.

Projektets vägledande principer har varit:

- För de allra flesta elever är stöd på den ordinarie skolan det bästa (första) steget.
- Finns det utmaningar för eleven i att nå kunskapsmålen ska eleven i första hand få särskilt stöd på skolan
- Utöver detta så finns det troligen en liten grupp elever som har för stora behov av specialiserat särskilt stöd för att varje skola ska kunna möta det. Dessa elever bör få sin utbildning tillgodosedd i en annan kontext än den ordinarie skolan.

Den huvudsakliga målgruppen för denna barnkonsekvensanalys är elevgruppen som anges i den nedre punkten.

Barnombudsmannens stödmaterial för prövning av barnets bästa för beslut som rör barn på ett generellt plan har använts som stöd för genomförd barnkonsekvensanalys.

Berörda artiklar i barnkonventionen samt annan relevant lagstiftning

Berörda artiklar i barnkonventionen

Grundprinciper i barnkonventionen som alltid bör beaktas vid en prövning av barnets bästa:

- Artikel 2: Om alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare.
- Artikel 6: Varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12: Barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör hen. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Utöver detta har projektet identifierat följande artiklar som relevanta för analysen:

- Artikel 5: Vårdnadshavares juridiska ansvar, rättigheter och skyldigheter för att främja barns fortlöpande utveckling ska respekteras
- Artikel 18: Båda vårdnadshavarna har ett gemensamt ansvar för barnets utveckling. Lämpligt stöd ska ges till vårdnadshavarna för att fullgöra detta.
- Artikel 23: Barn med fysiska eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållande som säkerställer värdighet, främjar tilltro till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.
- Artikel 24: Barn har rätt till bästa möjliga hälsa.
- Artikel 28: Barnets rätt till utbildning.
- Artikel 29: Barnets utbildning ska syfta till att utveckla barnets fulla möjlighet och förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle.
- Artikel 31: Barnets rätt till vila och fritid.

Annan relevant lagstiftning

Utöver barnkonventionen anses följande lagstiftning vara relevant i sammanhanget

- Skollag (2010:800) i allmänhet och följande avsnitt i synnerhet:
    - 2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning
        - 25-30 § Elevhälsa inklusive studie- och yrkesvägledning
    - 3 kap. Barns och elevers utveckling mot målen
        - 2 § Barnens och elevernas lärande och personlig utveckling
        - 6-12 § Bestämmelser avseende särskilt stöd
    - 10 kap. Grundskola
        - 2 § Utbildningens syfte
        - 4 § Ämnen
        - 5 § Undervisningstid
        - 31 § a-b Resursskola

Prövning

Konventionens artiklar	Innebär förslaget att…	Bedömning
Artikel 2: Om alla barns lika värde och rättigheter.	…någon grupp av barn diskrimineras? Vilka? Blir det bättre eller sämre jämfört med tidigare?	Utredningens samlade bedömning är att förslaget bidrar till att stärka alla barns lika värde och rätt till utbildning. Förslaget säkerställer att elever som har svårigheter att tillgodose sig undervisningen i ordinarie skolkontext ges samma tillgång till en fullvärdig timplan, behöriga lärare, specialsalar och närhet till rektor och elevhälsa. Detta blir en förbättring jämfört med denna elevgrupps nuvarande situation.
Artikel 3: I alla åtgärder som rör barn ska i första hand det som bedöms vara barnets bästa beaktas. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare.	…barnets bästa beaktas?	Ja. Utredningen har beaktat både barnets perspektiv genom elevintervjuer samt barnperspektivet i de genomförda intervjuerna med vårdnadshavare, skolpersonal och skolledning. En lyckad skolgång är en av de starkaste skyddsfaktorerna som ett barn kan få med sig i livet. På så vis har barnets bästa beaktats genom att möjlighet att leva upp till skollagens krav samt möjlighet att möta behovet hos elever i

Konventionens artiklar	Innebär förslaget att…	Bedömning
		behov av omfattande särskilt stöd vägt tyngst i genomfört uppdrag.
Artikel 5: Vårdnadshavares juridiska ansvar, rättigheter och skyldigheter för att främja barns fortlöpande utveckling ska respekteras.	...något intrång i vårdnadshavarnas ansvar för sina barns fostran och utveckling?	Nej. Tvärtemot stärker förslaget vårdnadshavarnas möjlighet att påverka sitt barns skolgång genom att de får en aktiv roll i att önska vilken skola deras barn ska gå i.
Artikel 6: Varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Det handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.	…en påverkan på elevernas rätt till liv och utveckling? Vilka gynnas och vilka missgynnas?	Projektets samlade bedömning är att förutsättningarna för hälsa och utveckling stärks genom att säkerställa elevers närhet till rektor och elevhälsa. Föreslagen organisering medför att uppföljningen av elevens behov av att undervisas utanför ordinarie skolkontext genomförs på ett mer samlat och systematiskt sett, vilket minskar risken för att elever ges ett mer ingripande särskilt stöd under längre tid än vad som behövs. Projektet har även gett förslag på en särskild process som ska främja en snabb återgång till ordinarie skolkontext om elevens behov av resursskola skulle upphöra. Det föreslagna samarbetet mellan resursskolorna säkerställer också att differentierade och föränderliga behov kan mötas genom att skapa möjligheter för en succesiv återgång till ordinarie skolsammanhang. Dimensioneringen av resursskoleverksamheterna anses också främja elevernas utveckling genom ökad möjlighet att få till grupper som både är åldersadekvata och motsvarar elevernas behov, något som är begränsat i nuvarande organisering. Forskning visar på att särskiljande lösningar riskerar att påverka både elevgruppen i och utanför den segregerade verksamheten negativt. I regeringens slutbetänkande *Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven* beskrivs att det ibland behöver skapas särskilda organisatoriska lösningar för vissa elever under en period av skoltiden och i en omfattning som kan variera. I slutbetänkandet framhålls även att eleven bör få sin ordinarie skolplacering på resursskolan och rektor på resursskolan får det fulla ansvaret för eleven. Den övergripande målsättningen bör vara att en elev som är placerad i resursskola ska kunna återgå till ett ordinarie skolsammanhang, även om det finns elever för vilka en återgång varken är önskvärd eller realistisk och som kommer att fullfölja hela sin grundskoleutbildning i resursskolan. Genom att merparten av resursskolorna samlokaliseras med ordinarie grundskolor skapas förutsättningar för inkludering – både för barn i ordinarie skola och i resursskola. För de elever

Konventionens artiklar	Innebär förslaget att…	Bedömning
		som kommer att ha sin skolgång i de enskilda resursskolorna är projektets bedömning att eleverna ges större fördelar av omfattande anpassningar i hela skolmiljön. För denna elevgrupp finns det en svårighet i att möta elevernas behov i en skolmiljö som är samlokaliserad med ordinarie skolkontext.
Artikel 12: Barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör hen. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.	…eleverna fått utrycka sin åsikt om förslagets utformning?	Elevrepresentanter från samtliga berörda verksamheter har intervjuats och fått uttrycka sin åsikt. Generellt uttrycker eleverna att det är viktigt att få sin undervisning i en mindre grupp men samtidigt ha tillgång till en större social kontext. Det finns viss variation inom elevgruppen kring hur den sociala kontexten önskas se ut, vissa vill vara tillsammans med elever i ordinarie skola medan andra vill vara mer med elever som har liknande utmaningar som de själv. Återkommande var dock att det ska finnas möjlighet att ha flera kompisar än vad den mindre undervisningsgruppen medför. Flera elever ger också uttryck för vikten av att skolan uppfattas som en ”riktig skola” i andras ögon, annars finns det en risk för att eleverna upplever skamkänslor och stigmatisering kopplar till sin skolgång. Eleverna tycker också att det är viktigt att det finns en tydlig struktur och förutsägbarhet i skolan samt trygga vuxna med förmåga att anpassa undervisningen utifrån elevernas olika behov. Insikter från elevintervjuerna har varit en viktig del i utformandet av föreslagen organisering. Sammanställning av elevintervjuer återfinns i bilagan *Slutsatser från genomförda fokusgruppsintervjuer*
Artikel 18: Båda vårdnadshavarna har ett gemensamt ansvar för barnets utveckling. Lämpligt stöd ska ges till vårdnadshavarna för att fullgöra detta.	…något intrång i vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för sina barns fostran och utveckling? Vilket stöd ges?	Inget intrång bedöms ske, se ovan (art. 5). I implementeringsarbetet är det viktigt att beakta vilket stöd vårdnadshavare kan behöva få för att kunna göra informerade val för sina barns skolgång. Rektorer i elevens nuvarande skola är identifierade som nyckelpersoner i motiveringsarbetet och kan hjälpa vårdnadshavarna förstå vilka olika alternativ som finns och vad de innebär. Därför är det också viktigt att rektorerna ges adekvat information om den kommande organiseringen.
Artikel 23: Barn med fysiska eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållande som säkerställer värdighet, främjar tilltro till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.	…påverkan på elever med funktionsnedsättnings förutsättningar att åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv?	Det kan konstateras att merparten av eleverna som kommer att vara aktuella för en skolplacering i resursskola kommer att ha någon form av funktionsnedsättning. I nuvarande centralt organiserade verksamheter är förekomsten av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hög bland elevgruppen. Detta behöver en framtida organisering beakta och det kan säkerställas genom att den samlade personalstyrkan som möter eleverna har god förståelse för målgruppens behov.

Konventionens artiklar	Innebär förslaget att…	Bedömning
		Projektets förslag bedöms medföra bättre förutsättningar för elever med funktionsnedsättning att tillgodose sig utbildningen och därmed främja förutsättningarna för ett fullvärdigt liv. Genom att specialiserade verksamheter samlokaliseras, antingen med varandra eller på befintliga grundskolor, skapas också förutsättningar för ett skolsammanhang med allt vad det innebär i form av skoltraditioner, utflykter och klassnamn. I elevintervjuerna framkom en tydlig skillnad mellan elever som idag går i mindre verksamheter och de elever som går i en större skolverksamhet. Eleverna i de mindre verksamheterna gav uttryck för en känsla av skam över sin skolgång i relationer utanför skolan. De upplevde det som stigmatiserande att gå i en så pass liten verksamhet och såg det som begränsande i sociala sammanhang i och utanför skolan. Eleverna i de större skolverksamheterna gav inte uttryck för någon upplevelse av stigmatisering, utan betonade snarare vikten av att vara en egen skola och uppvisade en större tilltro till sin möjlighet att aktivt delta i samhället.
Artikel 24: Barn har rätt till bästa möjliga hälsa.	…barnets rätt till bästa möjliga hälsa påverkas?	Elevernas rätt till hälsa påverkas positivt genom att deras tillgång till elevhälsa stärks.
Artikel 28: Barnets rätt till utbildning.	…barnets rätt till utbildning påverkas?	Förslaget främjar en högre grad av likvärdighet genom att elever som har svårigheter att tillgodose sig undervisningen i ordinarie skolkontext ges samma tillgång till en fullvärdig timplan, behöriga lärare, specialsalar och närhet till rektor och elevhälsa. Elever har också rätt att få det stöd de behöver för att tillgodose sig utbildningen, något som främjas genom att erbjuda undervisning i en kontext som motsvarar elevens behov. Artikel 28 betonar också vikten av att göra utbildnings- och yrkesrelaterad information/-vägledning tillgänglig för alla barn. I intervjuer med vårdnadshavare framkom vikten av närhet till studie- och yrkesvägledare för att elever och vårdnadshavare ska kunna förstå vilka möjligheter som finns och hur deras val påverkar eleven i ett livsperspektiv. Föreslagen organisering medför en ökad närhet och därmed tillgång till studie- och yrkesvägledning för en sårbar elevgrupp.
Artikel 29: Barnets utbildning ska syfta till att utveckla barnets fulla möjlighet och förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle.	…att barnet kan utvecklas till sin fulla potential?	En lyckad skolgång är en av de starkas skyddsfaktorerna som ett barn kan få med sig i livet. Studier har visat på risken för att segregerade lösningar tenderar att påverka kvaliteten i undervisningen negativt. Detta kan påverka elevers rätt till utbildning och deras förutsättningar att ta en aktiv del i samhället.

Konventionens artiklar	Innebär förslaget att…	Bedömning
		Föreslagen organisering bedöms skapa goda förutsättningar att möta behovet hos elever som har så omfattande behov av särskilt stöd att det inte kan mötas inom ramen för den ordinarie skolkontexten. För den elevgruppen bidrar förslaget till stärkta möjligheter att nå sin fulla potential.
Artikel 31: Barnets rätt till vila och fritid.	…en ökad eller minskad vila, lek och rätt till fritid? Vilka barn påverkas?	I nuvarande organisering har ett antal elevers rätt till vila, lek och fritids påverkats negativt genom att fritidshemmet och/eller korttidstillsyn enligt LSS har organiserats på annan plats än där eleven får sin undervisning. Det kan förvisso finnas vissa fördelar i att elever i ordinarie skola och elever i specialiserade verksamheter möts, kan leka och lära känna varandra. Däremot har konsekvenser blivit att vissa elever avstått från att delta i fritids/LSS eller att en påtaglig del av den tid som eleven kunnat lekt och umgåtts med andra barn spenderats i taxi. Föreslagen organisering har därför särskilt beaktat förutsättningarna för att erbjuda fritids/LSS i anslutning till där eleven får sin undervisning. Detta bedöms medföra att eleven får mer tid till vila och lek tillsammans med andra barn.

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2026-01-29

§ 4
Diarienr: SK-2025/00539

Motion (KD) 33/2025 - Trygg och tillgänglig skola

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar

- att ställa sig bakom förvaltningens yttrande och föreslå kommunfullmäktige att motionen (KD) – *Trygg och tillgänglig skola*, i sin helhet ska anses besvarad.
-att ärendet förklaras omedelbart justerat

Reservation

Moderaterna och Kristdemokraterna

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har inkommit med en motion där de framför ett behov av fler resursskolor, bättre struktur och verklig tillgänglighet för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), genom ett nytt helhetsgrepp.
Motionen hänvisar till föräldranätverk och organisationer som Riksförbundet Attention som vittnar om ett system i Umeå kommun som saknar struktur, transparens och resurser.
Vidare lyfts Malmö kommun fram som ett positivt exempel på en strategisk satsning där fyra nya resursskolor etablerats varpå en av dessa byggs ut till ett kompetensnav.

Kristdemokraterna yrkar att kommunfullmäktige beslutar:
1. **Att** kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden i uppdrag att senast under 2026 presentera en plan för tillräcklig tillgänglighet till resursskolor i grundskolan.
2. **Att** det inrättas ett kommunövergripande kompetenscenter för NPF-stöd och handledning med uppdrag att sprida kunskap och kvalitetssäkra arbetet med tillgängliga lärmiljöer.

3. **Att** tydliga kriterier och öppen information om resursskoleplatser, placeringar och pedagogisk inriktning publiceras och hålls uppdaterade.
4. **Att** en årlig uppföljning sker av antalet barn i behov av särskilt stöd, inklusive resursskoleplacering samt hur behovet tillgodoses.
5. **Att** kommunen tar initiativ till samverkan med andra kommuner och regionen för att ta del av goda exempel och forskning inom området med särskilt fokus på tidiga insatser.

Yttrande

Rättslig bakgrund

Av skollagen (2010:800) framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.
Enligt barnkonventionen, som gäller som svensk lag sedan 1 januari 2020 och är inkorporerad i skollagen, framgår att i all utbildning och annan verksamhet ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år. Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Enligt artikel 12, en av barnkonventionens fyra grundprinciper, ska barn ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Vidare framgår av 3 kap. skollagen att elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.
Behov av särskilt stöd ska enligt skollagens bestämmelser föregås av en utredning som visar på elevens behov av särskilt stöd. I utredning ska skolan inom ramen för utredningen samverka med eleven och dennes vårdnadshavare samt elevhälsan. Om utredningen visar att det finns ett behov av särskilt stöd ska beslut om åtgärdsprogram fattas av rektor. Särskilt stöd är insatser av mer ingripande karaktär.

Särskilt stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning.

I 10 kap. 31 a § skollagen, anges att en kommun får begränsa utbildningen vid en viss skolenhet till att avse elever som är i behov av särskilt stöd (resursskola). Ansökan till resursskola görs av elevens vårdnadshavare, ansökan får även göras av elevens rektor om eleven är placerad vid en av kommunens skolenheter och elevens vårdnadshavare medger det. En placering vid kommunal resursskola förutsätter alltså ansökan eller medgivande från elevens vårdnadshavare och bygger på frivillighet.

Det är kommunen som huvudman för resursskolan som ansvarar för att bedöma om en elev behöver det särskilda stöd som resursskolan erbjuder och vilket underlag som behövs för denna bedömning. Av portalparagrafen i 1 kap. 10 § skollagen följer att utgångspunkten i all utbildning som rör barn, det vill säga varje människa under 18 år, ska vara barnets bästa och att barnets åsikter i frågor som rör honom eller henne ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Denna portalparagraf ska beaktas när det gäller placering vid en kommunal resursskola.

Kommunen ansvarar således enligt skollagstiftningen för att bedöma om en elev är i behov av sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att eleven ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas eller för att eleven ska undvika svårigheter i sin skolsituation.

En elev har enligt 10 kap. 31 b § skollagen rätt att gå kvar vid resursskolan så länge eleven behöver sådant särskilt stöd som resursskolan erbjuder för att hen ska kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, eller för att hen ska undvika svårigheter i sin skolsituation.

En elevs placering vid en kommunal resursskola inom grundskolan ska enligt 10 kap. 31 b § skollagen regelbundet följas upp och utvärderas,

vilket ingår i kommunens ansvar. Om det efter en viss tid bedöms vara till elevens bästa att återgå till en ordinarie grundskola bör frågan tas upp med elevens vårdnadshavare för att undvika inlåsningseffekter.

Om en elevens vårdnadshavare begär att placeringen vid resursskolan ska upphöra, ska kommunen i ett sådant fall bereda eleven plats vid en av sina ordinarie skolenheter enligt den vanliga placeringsregeln i 10 kap. 30 § skollagen, det vill säga som huvudregel i enlighet med vårdnadshavares önskemål.

Besvarande av motionens frågeställningar

1. **Att kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden i uppdrag att senast under 2026 presentera en plan för tillräcklig tillgänglighet till resursskolor i grundskolan.**

Det saknas officiell nationell statistik som visar hur elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) presterar i skolan jämfört med andra elever i termer av måluppfyllelse. Enligt Specialpedagogiska myndigheten (SPSM) är NPF ett samlingsnamn för flera olika tillstånd såsom Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (adhd), autism, språkstörning, dyslexi, dyskalkyli, motoriska problem samt tics och Tourettes syndrom. Det är enligt SPSM vanligt att elever har en kombination av NPF-diagnoser.
Skolverket är utsedd av regeringen att ansvara för Sveriges officiella statistik om skolväsende och barnomsorg. De har lyft fram att det saknas nationell återkommande statistik om skolgången för elever med funktionsnedsättning. Däremot redovisar Skolverket officiell statistik om hur stor andel elever som tar del av särskilt stöd. För kommunala grundskolor i Umeå kommun läsåret 24/25 rör det sig om 5 procent av eleverna och de vanligaste åtgärderna är särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång.

Skolverket har fått i uppdrag att ta fram ett förslag för att möjliggöra bättre uppföljning av stödåtgärder och kunskapsresultat för elever med funktionsnedsättning i samtliga skolformer i svensk skola. I förslaget visar Skolverket hur uppgifter från Socialstyrelsens patientregister kan grupperas i tio kategorier av funktionsnedsättning och kombineras med Skolverkets individuppgifter om skolgång och skolresultat.

Förslaget lämnades till regeringen i september 2025 och ännu har inga beslut fattats.

Alla elever har rätt att få det stöd de behöver oaktat om eleven har en funktionsnedsättning eller inte. För- och grundskoleförvaltningen arbetar i enlighet med politiskt fattat beslut och skollagens krav att det särskilda stödet företrädesvis ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning. Enligt utredning ”organisation, systematik och resurshantering avseende tillgängliga lärmiljöer för elever med omfattande behov av särskilt stöd” 2021 som genomfördes inför för- och grundskolenämndens beslut framgår att målsättningen är “undervisning i särskilda skolor, i specialklasser eller avdelningar inom en viss skola på varaktig basis ska vara en undantagslösning”. Detta är i linje med skollagens reglering och även Malmö kommuns vägledande principer.

Utredning av elevens behov av särskilt stöd, som skolan är skyldig att göra, är central i arbetet med särskilt stöd. För- och grundskoleförvaltningen har mot bakgrund av skollagens krav därför under flera år arbetat med att utbilda personal och höja kompetensen inom bland annat NPF.

För- och grundskolenämnden har även tagit beslut som möjliggjort en utökad satsning på specialpedagogisk kompetens i arbetet med tillgängliga lärmiljöer på skolorna. Andelen med specialpedagogisk högskoleexamen har ökat från läsåret 21/22 på 8,3 procent till läsåret 24/25 på 9,7 procent.
Umeå kommun har bättre måluppfyllelse än det nationella genomsnittet och läsåret 24/25 blev 90% av eleverna behöriga till gymnasiet.
Utifrån riksdagens beslut 1 juni 2022 om resursskolor genomförde för- och grundskoleförvaltningen en omorganisering genom att tillskapa två resurs skolor för årskurs 7–9, Bräntbergsskolan AST och Björkenskolan.
Inom ramen för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete utvärderas det särskilda stödet inklusive resursskolor. I utvärderingen ingår en översyn av resursskolans organisation och

elevernas behov. Antalet ansökningar till resursskolor har varierat över tid. Antalet sökande minskade mellan läsåren 25/26 och 26/27.

Motionen anger att det finns 19 platser på resursskola i Umeå, vilket inte stämmer. Antalet platser på resursskola har succesivt ökat från 28 platser läsåret 23/24 till 38 platser läsåret 25/26. Inför läsåret 26/27 utökas antalet platser ytterligare.

Det finns inte några resursskolor för elever i de yngre åldrarna i Umeå kommun. För elever i låg- och mellanstadiet erbjuds företrädesvis särskilt stöd på den skolenhet eleven tillhör. Rektor har möjlighet att besluta om särskilt stöd i enlighet med 3 kap. skollagen vad gäller exempelvis särskild undervisningsgrupp och enskild undervisning, förutsatt att det i utredningen av elevens behov av särskilt stöd framgår att eleven är i behov av just någon av dessa stödåtgärder.

Utöver Umeå kommuns egna resursskolor finns Hällsboskolan, en statlig skola som tar emot elever med grav språkstörning. Som tidigare beskrivits kan samvariation mellan språkstörning och andra NPF-diagnoser förekomma. Antalet elever från Umeå kommun som är inskrivna på Hällsboskolan har ökat över tid från 30 elever läsåret 23/24 till 42 elever läsåret 25/26.

Vid en eventuell utökning av resursskolor måste den kostnadsökning som det kan innebära beaktas tillsammans med konsekvenser för övriga skolor. Utöver ordinarie elevpeng tillkommer en kostnad per elev på ca 320 000kr per läsår.

2. **Att det inrättas ett kommunövergripande kompetenscenter för NPF-stöd och handledning med uppdrag att sprida kunskap och kvalitetssäkra arbetet med tillgängliga lärmiljöer.**

För- och grundskoleförvaltningen har på ett systematiskt sätt under flera år arbetat med att stärka kompetensen hos personal gällande NPF och tillgängliga lärmiljöer. Samtliga skolenheter i Umeå kommun har tillgång till elevhälsans alla professioner, och tillsammans med en samlad elevhälsa utgör detta ett stöd till skoleneheterna i syfte att stärka tillgängliga lärmiljöner utifrån

elevernas behov. Elevhälsan ska arbeta främjande och förebyggande i syfte att undanröja hinder för elevers lärande. För- och grundskoleförvaltningen bedömer att det mot bakgrund av detta inte finns ett behov av ett särskilt kompetenscenter för NPF-stöd. Utöver elevhälsan finns även ett nätverk som leds av rektor på resursskola för att specifikt utveckla resursskolor, särskilda undervisningsgruppers och anpassade lärmiljöers likvärdighet och kvalitet. Det bör också nämnas att det inom anpassad grundskola även finns en väl uppbyggd kompetens inom multisjukdomar och funktionsvariationer.

3. **Att tydliga kriterier och öppen information om resursskoleplatser, placeringar och pedagogisk inriktning publiceras och hålls uppdaterade.**

Umeå kommun tillhandahåller en webbsida med tydlig information till vårdnadshavare. På webbsidan kan vårdnadshavare ta del av information om kommunens två resursskolor, ansökningsförfarande och urvalskriterier. Informationen uppdateras vid förändringar.
Umeå kommun tillhandahåller även information i relation till skolvalet som innebär att vårdnadshavare kan ansöka om skola för sitt barn.
Vårdnadshavare kan däremot inte ansöka om placering i en specifik klass eller plats i en särskild undervisningsgrupp. Skollagen 3 kap anger att särskilt stöd kan ges i annan undervisningsgrupp än den som eleven normalt tillhör. Placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning görs inom ramen för utredning av särskilt stöd och åtgärdsprogram som innefattar samverkan med vårdnadshavare och elev.

4. **Att en årlig uppföljning sker av antalet barn i behov av särskilt stöd, inklusive resursskoleplacering samt hur behovet tillgodoses.**

Inom ramen för såväl skolenheternas som huvudmannens systematiska kvalitetsarbete följs årligen elevers behov av särskilt stöd upp samt hur behovet tillgodoses, så även elever med placering i resursskola. Uppföljningen redovisas till nämnd och presenteras i huvudmannens kvalitetsrapport.

5. **Att kommunen tar initiativ till samverkan med andra kommuner och regionen för att ta del av goda exempel och forskning inom området med särskilt fokus på tidiga insatser.**

För- och grundskoleförvaltningen tar del av såväl utredningar som forskning inom området och samverkan med andra kommuner.
Enligt motionen har Malmö stad genomfört en strategisk satsning där fyra nya resursskolor etableras och där Rönnens resursskola byggs ut till ett kompetensnav. För- och grundskoleförvaltningen har tagit del av Malmö stads utredning och genomfört studiebesök under höstterminen 2025 på Rönnens resursskola. Det framgår att Malmö stad har genomför en omorganisering av det särskilda stödet, där centrala och kommungemensamma särskilda undervisningsgrupper ersatts med platser på några resursskolor. Malmö stad har inte tillskapat fler platser för elever med NPF, utan på totalen minskat antalet platser i anpassade lärmiljöer. Malmö stad har valt att ta bort alla diagnoskrav för antagning till resursskola och baserar istället urvalet på målgruppskriterier utifrån elevernas behov.

Utifrån den samlande beskrivningen av för- och grundskoleförvaltningens arbete med särskilt stöd, där resursskola ingår som en del, anser för- och grundskolenämnden att motionen i sin helhet ska vara besvarad.

Beslutsunderlag

Bilaga 1: Malmö stad – delrapport 2
Bilaga 2: Malmös stad barnkonsekvensanalys
Bilaga 3: Motion (KD) 33/2025 - Trygg och tillgänglig skola

Beredningsansvariga

Lina Gullbrand, skolstrateg
Marie Karling, utbildningsstrateg

Yrkanden

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Maria Lindvall (-)(L) för bifall till tjänsteskrivelsen.

Moderaterna och Kristdemokraterna för bifall till motionen

Umeå kommun
För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag
2026-01-29

Propositionsordning
Ordföranden prövar tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Reservation
Moderaterna och Kristdemokraterna

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/00801

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 116

Diarienr: KS-2025/00801

Motion 33/2025: Trygg och tillgänglig skola; Veronica Kerr (KD), Anders Sellström (KD), Lucas Nilsson (KD) och Birgitta Nordvall (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med för- och grundskolenämndens yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- **Att** kommunfullmäktige ger för- och grundskolenämnden i uppdrag att senast under 2026 presentera en plan för tillräcklig tillgänglighet till resursskolor i grundskolan.
- **Att** det inrättas ett kommunövergripande kompetenscenter för NPF-stöd och handledning med uppdrag att sprida kunskap och kvalitetssäkra arbetet med tillgängliga lärmiljöer.
- **Att** tydliga kriterier och öppen information om resursskoleplatser, placeringar och pedagogisk inriktning publiceras och hålls uppdaterade.
- **Att** en årlig uppföljning sker av antalet barn i behov av särskilt stöd, inklusive resursskoleplacering samt hur behovet tillgodoses.
- **Att** kommunen tar initiativ till samverkan med andra kommuner och regionen för att ta del av goda exempel och forskning inom området med särskilt fokus på tidiga insatser.

För- och grundskolenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad.

Beslutsunderlag

Motion 33/2025
För- och grundskolenämndens yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
FGN

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/00922

Motion 36/2025: Inrätta äldreombud i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Liberalerna har anmält rubricerad motion i kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.
- Att äldreombudet årligen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till kommunfullmäktige.
- Att äldreombudet ska komplettera pensionärsrådet och fungera som en länk mellan äldre, anhöriga och kommunen.

Äldrenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska avslås. Pågående ordinarie arbete och utvecklingsarbete genomförs inom äldreomsorgsförvaltningen för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och tillvarata och omsätta äldres synpunkter i praktiken anses uppfylla stora delar av motionens delar. Bedömningen är att det inte behövs ytterligare granskande funktioner utöver befintliga tillsynsmyndigheter och interna funktioner inom kommunen och nämnden.

Beslutsunderlag
Motion36/2025
Äldrenämndens yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
ÄN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2026-01-29

§ 9
Diarienr: ÄN-2025/00240

Yttrande över motion 36/2025 - Inrätta äldreombud i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L)

Beslut

Äldrenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2026-01-29 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Reservationer
Christin Rosenvinge (L) reserverar sig mot beslutet.

Ärendebeskrivning

Liberalerna i Umeå har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.
2. Att äldreombudet årligen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till kommunfullmäktige.
3. Att äldreombudet ska komplettera pensionärsrådet och fungera som en länk mellan äldre, anhöriga och kommunen.

Äldreomsorgens satsning på en egen mottagningsenhet tillsammans med Seniortorget och andra tillgängliga stöd bedöms uppfylla motionens första punkt. Pågående ordinarie arbete och ett omfattande utvecklingsarbete genomförs inom äldreomsorgsförvaltningen för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och tillvarata och omsätta äldres synpunkter i praktiken anses uppfylla stora delar av motionens övriga delar. Bedömningen är dock att det saknas motivering till att inrätta ytterligare granskande funktioner utöver befintliga tillsynsmyndigheter och interna funktioner inom kommunen och nämnden, varför motionen föreslås avslås.

Beslutsunderlag

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2026-01-29

Motion 23/2025 - Inrätta äldreombud
Yttrande 2026-01-29

Beredningsansvariga

Kevin Björnsdotter, verksamhetsutvecklare

Förslag till beslut under överläggningarna

Lena Karlsson Engman (S) - Bifall till äldreomsorgsförvaltningens förslag.

Christin Rosenvinge (L) - Bifall till motionen.

Äldrenämndens beslutsordning

Ordföranden ställer sitt förslag och Rosenvinges förslag under proposition och finner att äldrenämnden beslutar i enlighet med ordförandes förslag.

Reservationer

Christin Rosenvinge (L) reserverar sig mot beslutet.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Inrätta äldreombud i Umeå kommun

Äldreomsorgen står idag inför en allvarlig kris, både nationellt och lokalt i Umeå.
Brist på personal, hög arbetsbelastning och svårigheter att rekrytera gör att kvaliteten i omsorgen riskerar att försämras. Under senaste tiden har dessutom flera allvarliga brister uppmärksammats i Umeå, bland annat missförhållanden på vård- och omsorgsboenden, vanvård som lett till tragiska konsekvenser, misstänkta övergrepp inom hemtjänsten samt problem kopplade till kompetensförsörjningen.

Många äldre och deras anhöriga upplever oro och otrygghet, samtidigt som det ofta är svårt att veta vart man ska vända sig med frågor, synpunkter eller klagomål. Detta skapar en känsla av maktlöshet och bristande inflytande. Många kommuner i landet har inrättat en funktion som äldreombudsman eller äldreombud. Dessa kommuner varierar i hur de organiserar och benämner funktionen, men gemensamt är att de erbjuder äldre och deras anhöriga en oberoende kontaktpunkt för stöd och vägledning inom äldreomsorgen.

Ett äldreombud kan därtill:
- Vara en lättillgänglig och oberoende kontakt för äldre och deras anhöriga, dit man kan vända sig för stöd, information och vägledning.
- Ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter som rör äldre, för att uppmärksamma brister, bidra till förbättringar och värna äldres rättigheter.
- Fungera som en länk mellan äldre, anhöriga, kommunen och dess verksamheter.
- Komplettera pensionärsrådet genom att vara ett individuellt, oberoende stöd – medan rådet framförallt representerar föreningslivet. På så sätt kan kommunen både ta del av föreningarnas erfarenheter och fånga upp enskildas röster.
- Årligen rapportera till kommunfullmäktige om sina iakttagelser, rekommendationer och förslag till förbättringar.

För att stärka äldreombudets oberoende kan det med fördel organisatoriskt placeras under kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen, snarare än i den förvaltning som själv ansvarar för äldreomsorgen. Detta skulle ge ombudet en tydligare självständighet och öka förtroendet bland de äldre och deras anhöriga.

Mot bakgrund av detta föreslår Liberalerna fullmäktige:

1. Att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.

2. Att äldreombudet årligen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till kommunfullmäktige.

3. Att äldreombudet ska komplettera pensionärsrådet och fungera som en länk mellan äldre, anhöriga och kommunen.

Hanna Lundin Jernberg (L)

2025-10-06

UMEÅ KOMMUN

2026-01-29 Dnr: ÄN-2025/00240

Kommunstyrelsen

Motion 36/2025 - Inrätta äldreombud i Umeå kommun

Liberalerna i Umeå har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.
2. Att äldreombudet årligen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till kommunfullmäktige.
3. Att äldreombudet ska komplettera pensionärsrådet och fungera som en länk mellan äldre, anhöriga och kommunen.

Översikt äldreombud

En omvärldsbevakning visar att det i femton större orter i Sverige finns äldreombud i dagsläget. Enskilda föreningar med seniorer som målgrupp rekommenderar kommuner att inrätta äldreombud. Befintliga äldreombud i Sverige har en bred variation i arbete och uppdrag och det finns inga utvärderingar av funktionen tillgängliga genom omvärldsbevakningen. Från statliga myndigheter eller SKR finns det inga rekommendationer eller förslag på utformning om äldreombudsfunktion. Funktionen har olika benämningar och utgår oftast från socialnämnd eller kommunstyrelse. Uppdragen är ofta utformade med en fristående ställning i åtanke för att företräda äldre kommuninvånares intressen. Rollen innefattar återkommande både strategiskt och operativt arbete. Arbetsuppgifter hos äldreombud kan exempelvis innefatta att ta emot synpunkter och klagomål, lyssna och förmedla äldres och anhörigas behov och erfarenheter till beslutsfattare och förtroendevalda, samverka, tillhandahålla individuell support inom frågor om avgifter, stöd med ansökningar, teknik, samt vägledning till rätt instans.

Pågående arbete

Umeå Kommun

Postadress 901 84 Umeå
Besöksadress Skolgatan 31A
Tel växel 090-16 10 00 (växel)

Äldrenämnden

Kevin Tornemar

kevin.tornemar@umea.se

Med anledning av uppmärksammade brister inom äldreomsorgen har en rad utvecklingsarbeten initierats som bland annat består av utformning av utbildningssegment, reviderade rutiner, nyetablerade samverkansformer m.m. Äldrenämnden har lagt ett uppdrag relaterat till äldres trygghet, värdighet och kvalitet som kommer att rapporteras av förvaltningen månatligen för att kunna se progress. Nämndens internkontrollplan är kompletterad med identifierade risker. En genomlysning genomförs av nämndens avvikelseprocess och kommer att generera ytterligare åtgärder under året. Nämnden får numera en månatlig rapport av antalet inkomna lex Sarah-rapporter samt samtliga anmälda lex Sarah och Lex Maria. Utifrån resultat av externa granskningar av nämndens systematiska kvalitetsarbete samt Dragonens vård - och omsorgsboende kommer ytterligare aktiviteter prioriteras. Arbete med kvalitetsindikatorer på såväl verksamhets- som nämndsnivå startade 2025 och har genererat några nya nyckeltal för kvalitetsområdet, Arbetet kommer att fördjupas under 2026. Dialog kring verksamhetens kvalitet, vad som fungerar och vad som behöver förbättras behöver vara ständigt pågående på alla nivåer. I det ingår också att föra dialog med pensionärsorganisationerna via UPR.

Motionen specificerar intentioner om äldreombudets funktion som en oberoende länk för stöd, information och vägledning. Äldreomsorgsförvaltningen har i nuläget inte indikationer till att det finns brister på tillgängligheten hos dessa kommunikationsvägar. Mottagningsenheten är en nystartad enhet (okt 2024) som tillkom med syftet att öka tillgängligheten och information samt att kunna ge förebyggande stöd till äldre och anhöriga. Befintliga ordinarie verksamheter samt stödfunktioner såsom Seniortorget, anhörigstöd och mottagningsenhet anses besvara motionens delsyfte om enskilda äldre och anhörigas rätt till och behov av lättillgängligt stöd, information och vägledning.

Sett till befintliga uppdragsbeskrivningar om äldreombud har beredningen inte funnit exempel på äldreombud med granskningsskyldighet. Äldreomsorgsförvaltningen har i dagsläget inte identifierat en brist som motsvarar behov av en kompletterande form av granskning. Det finns idag tillsynsmyndigheter för äldreomsorgens verksamhet. Kommunal äldreomsorg har ett ordinarie granskningsarbete som bland annat innefattar systematiskt kvalitetsarbete, skyldighet att i verksamhet inom socialtjänst (SoL) anmäla allvarliga missförhållanden eller risker för det enligt Lex Sarah och vårdgivarens krav att utreda och anmäla händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en allvarlig vårdskada enligt Lex Maria. Tillsynsmyndighet är IVO. Äldreomsorgen har medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) och socialt ansvarig samordnare (SAS) som till viss del motsvarar en oberoende funktion genom deras ansvar att för nämndens räkning

rapportera ovanstående till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), samt att till nämnd rapportera i kvalitets och patientsäkerhetsberättelse årligen. Kommunrevisionens oberoende uppdrag innefattar bland annat att objektivt, opartiskt och sakligt, granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Att upprätthålla och stärka kvaliteten är ett viktigt område som kräver resurser för uppföljning, analys, utveckling och dialog. Tillsynsmyndigheterna tillsammans med kommunens och nämndens samlade granskningsfunktioner är ändamålsenliga och bedömningen fokus bör riktas på utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet snarare än att inrätta ytterligare en granskande funktion.

Det finns exempel från andra kommuner på äldreombud som regelbundet lämnar iakttagelser till kommunfullmäktige eller annat kommunövergripande politiskt organ. Dessa iakttagelser uppfattas vara mycket allmänt hållna och tillför ofta en generell lägesbild av föreliggande behov och synpunkter hos kommunens seniorer utifrån seniorer och anhöriga som äldreombudet varit i kontakt med. Äldrenämnden är av uppfattning att den årliga dragningen i kommunfullmäktige från respektive förvaltning i tillräcklig utsträckning motsvarar en sådan rapportering, tillsammans med kommunrevisorernas och tillsynsmyndigheternas återkoppling. Äldrenämnden understryker att enskildas erfarenheter är mycket viktiga, men att äldreomsorgsförvaltningen i huvudsak behöver använda systematiska metoder för att samla in uppgifter som underlag för prioriteringar för att säkerställa kvalitet i arbetet med äldre. Resultatet från nationella brukarundersökningar och lokala folkhälsoundersökningen Jämlika liv används idag som viktiga källor för att få en bild över vad de äldre och deras anhöriga tycker om de insatser som ges från äldreomsorgen.

Dialog ska systematiseras genom en fördjupad samverkan med pensionärsorganisationerna som ingår i Umeå kommuns pensionärsråd (UPR) som ett beredande dialogforum till UPR gällande kvalitetsfrågor i äldreomsorgen. Detta forum är under implementering.

Slutsats

Äldreomsorgens satsning på en egen mottagningsenhet tillsammans med Seniortorget och andra tillgängliga stöd bedöms uppfylla motionens första punkt. Pågående ordinarie arbete och ett omfattande utvecklingsarbete genomförs inom äldreomsorgsförvaltningen för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och tillvarata och omsätta äldres synpunkter i praktiken anses uppfylla stora delar av motionens övriga delar. Bedömningen är dock att det saknas motivering till att inrätta ytterligare granskande funktioner utöver befintliga tillsynsmyndigheter och

interna funktioner inom kommunen och nämnden, varför motionen föreslås avslås.

Kevin Björnsdotter
Verksamhetsutvecklare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 117

Diarienr: KS-2025/00922

Motion 36/2025: Inrätta äldreombud i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med äldrenämndens yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält rubricerad motion i kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Umeå kommun inrättar ett äldreombud med uppdrag att vara en lättillgänglig kontakt för äldre och anhöriga, samt att ha viss granskningsskyldighet av kommunens verksamheter inom äldreområdet.
- Att äldreombudet årligen rapporterar sina iakttagelser och rekommendationer till kommunfullmäktige.
- Att äldreombudet ska komplettera pensionärsrådet och fungera som en länk mellan äldre, anhöriga och kommunen.

Äldrenämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska avslås. Pågående ordinarie arbete och utvecklingsarbete genomförs inom äldreomsorgsförvaltningen för att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och tillvarata och omsätta äldres synpunkter i praktiken anses uppfylla stora delar av motionens delar. Bedömningen är att det inte behövs ytterligare granskande funktioner utöver befintliga tillsynsmyndigheter och interna funktioner inom kommunen och nämnden.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

Beslutsunderlag

Motion36/2025

Äldrenämndens yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens (avslå motionen) *mot* bifall till motionen.

Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

ÄN

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-04

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/01010

Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen; Elmer Eriksson (M)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att anse motionen besvarad i enlighet med tekniska nämndens yttrande.

Ärendebeskrivning
Elmer Eriksson (M) har anmält rubricerad motion i kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att uppdra till tekniska nämnden att inventera samtliga övergångsställen i kommunen.
- att genomföra försänkning av gatstenar och kantstenar vid samtliga övergångsställen så att de blir fullt tillgängliga för rullstolsburna, rollatoranvändare och barnvagnar.
- att arbetet ska påbörjas under kommande budgetår och integreras i ordinarie underhållsplanering av gator och gångbanor.

Tekniska nämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad med hänvisning till ett åtgärdsarbete som genomfördes under 2008/2009 samt att det därefter finns inskrivet i kommunens tekniska handbok. Det kan finnas enstaka platser som inte åtgärdats, eventuella sådana platser hanteras enklast via felanmälningar till Gator och parker.

Beslutsunderlag
Motion40/2025
Tekniska nämndens yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
TN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Tekniska nämnden

Protokollsutdrag
2026-02-19

§ 22
Diarienr: TN-2026/00082

Yttrande Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen

Beslut

Tekniska nämnden beslutar

att föreslå Kommunfullmäktige att anse motionen besvarad med nedanstående yttrande.

Reservation
Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Moderaterna har lämnat in en motion ” Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen” och föreslår att kommunfullmäktige ska uppdra åt tekniska nämnden att inventera samtliga övergångsställen i kommunen, att genomföra försänkning av gatstenar och kantstenar vid samtliga övergångsställen så att de blir fullt tillgängliga för rullstolsburna, rollatoranvändare och barnvagnar samt att arbetet ska påbörjas under kommande budgetår och integreras i ordinarie underhållsplanering av gator och gångbanor.

Yttrande

Umeå kommun genomförde inventeringar av enkelt avhjälpta hinder på allmän platsmark i samband med en skärpt lagstiftning på området bland annat inom plan- och bygglagen, PBL, år 2010. Arbetet påbörjades omkring 2008/2009 och fortlöpte på så vis att områden inventerades ett år och åtgärdades året därpå. Åtgärder det handlade om var huvudsakligen att sänka kantstenar för att öka tillgängligheten för personer som använder rullstol, rollator eller barnvagn.

Vi har också standardritningar i kommunens tekniska handbok som ska säkerställa att detta arbete fortlöper vid all nybyggnad. Det kan finnas enstaka platser som inte åtgärdats, men generellt ska detta arbete redan vara genomfört och eventuella sådana platser hanteras därmed enklast via felanmälningar till Gator och parker.

Förslag på sammanträdet
Stefan Nordström (M) yrkar på bifall till motionen.

Christina Bernhardsson (S) yrkar på bifall till tjänsteskrivelsen och avslag till Stefan Nordströms (M) yrkande.

Tekniska nämndens beslutsordning
Ordförande frågar om nämnden kan besluta i enlighet med tjänsteskrivelsen och konstaterar att så är fallet.

Reservation
Stefan Nordström (M) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Beslutsunderlag
Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen.
Bilaga.
Checklista för handläggning av ärenden inför politiska beslut bedöms inte tillämpbar.

Beredningsansvariga
Marie Frostvinge

Beslutet ska skickas till
KSdiarium, märk ämnesraden med diarienummer: KS-2025/01010
Marie Frostvinge

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen

Tillgänglighet i den offentliga miljön är en grundläggande fråga för ett inkluderande samhälle. I Umeå finns fortfarande många övergångsställen där gatstenar och kantstenar inte är tillräckligt försänkta. Detta skapar svårigheter för personer som använder rullstol, rollator eller barnvagn, och i vissa fall innebär det även en direkt säkerhetsrisk.

Vid vinterväglag och halka blir dessa ojämnheter ännu mer problematiska, särskilt för äldre och personer med nedsatt rörlighet. En konsekvent försänkning av gatstenar vid samtliga övergångsställen skulle därför vara ett enkelt och konkret steg mot ökad trygghet och tillgänglighet i hela kommunen.

Förutom att det är en fråga om trygghet och framkomlighet handlar detta också om lika rätt till den offentliga miljön – något som är en självklar del i Umeås ambition om att vara en inkluderande och tillgänglig kommun.

Med anledning av ovan föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar:

att uppdra till tekniska nämnden att inventera samtliga övergångsställen i kommunen.

att genomföra försänkning av gatstenar och kantstenar vid samtliga övergångsställen så att de blir fullt tillgängliga för rullstolsburna, rollatoranvändare och barnvagnar.

att arbetet ska påbörjas under kommande budgetår och integreras i ordinarie underhållsplanering av gator och gångbanor.

Umeå, 2025-11-07

Elmer Eriksson
Kommunfullmäktigeledamot (M)

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

§ 118

Diarienr: KS-2025/01010

Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen; Elmer Eriksson (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionen besvarad i enlighet med tekniska nämndens yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Elmer Eriksson (M) har anmält rubricerad motion i kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- att uppdra till tekniska nämnden att inventera samtliga övergångsställen i kommunen.
- att genomföra försänkning av gatstenar och kantstenar vid samtliga övergångsställen så att de blir fullt tillgängliga för rullstolsburna, rollatoranvändare och barnvagnar.
- att arbetet ska påbörjas under kommande budgetår och integreras i ordinarie underhållsplanering av gator och gångbanor.

Tekniska nämnden har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad med hänvisning till ett åtgärdsarbete som genomfördes under 2008/2009 samt att det därefter finns inskrivet i kommunens tekniska handbok. Det kan finnas enstaka platser som inte åtgärdats, eventuella sådana platser hanteras enklast via felanmälningar till Gator och parker.

Beslutsunderlag

Motion40/2025
Tekniska nämndens yttrande

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-03-24

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (anse motionen besvarad).

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären
TN

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-03-16

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/01071

Motion 42/2025: Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln; Anders Sellström (KD)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med Umeå Parkerings ABs yttrande.

Ärendebeskrivning
Kristdemokraterna har lämnat in en motion där de yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Umeå kommun återinför 2 timmars rabatterad parkering i de kommunala parkeringshusen, i syfte att stärka stadskärnans attraktivitet, handel och företagande.

Umeå Parkerings AB (Upab) har yttrat sig på motionen. Parkeringsavgifter är ett styrmedel i stadens trafiksystem, där en differentierad prissättning bidrar till att prioritera korttidsparkering för handel och service framför långtidsparkering i attraktiva lägen samt att erfarenheter från Umeå och andra städer visar att generell lågkostnad – eller avgiftsfri parkering inte påvisar långsiktigt önskad effekt på centrumhandel, utan riskerar att leda till minskad omsättning av platser, ökad söktrafik och försämrad framkomlighet. Mot denna bakgrund bedömer Umeå Parkerings AB att ett återinförande av generell lågkostnadsparkering i parkeringshusen inte är en ändamålsenlig åtgärd.

Beslutsunderlag
Motion 42/2025
Yttrande UPAB
Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till
Motionären
UPAB

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2026-03-12

§ 15

Diarienr: KS-2025/01071

Motion 42/2025: Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln; Anders Sellström (KD)

Beslut

Jämställdhetsutskottet beslutar att föreslå kommunfullmäktige

Att avslå motionen.

Reservation
Alireza Mosahafi (M), Joline Göttfert (M) och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har lämnat in en motion där de yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Umeå kommun återinför 2 timmars rabatterad parkering i de kommunala parkeringshusen, i syfte att stärka stadskärnans attraktivitet, handel och företagande.

Kristdemokraterna lyfter i motionen att Umeå stadskärna är en viktig mötesplats och att lågkostnadsparkering under rimliga tider kan ses som ett konkret sätt att stötta lokalt näringsliv, samtidigt som det bidrar till en mer levande stadskärna.

Umeå Parkerings AB (Upab) har yttrat sig på motionen och delar motionärens uppfattning om att god tillgänglighet till parkering är viktigt för en levande och attraktiv stadskärna. De lyfter att verksamheten ska bedrivas på affärsmässiga och marknadsmässiga grunder och på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på marknaden. Vidare lyfter de att parkeringsavgifter är ett styrmedel i stadens trafiksystem, där en

differentierad prissättning bidrar till att prioritera korttidsparkering för handel och service framför långtidsparkering i attraktiva lägen samt att erfarenheter från Umeå och andra städer visar att generell lågkostnad – eller avgiftsfri parkering inte påvisar långsiktigt önskad effekt på centrumhandel, utan riskerar att leda till minskad omsättning av platser, ökad söktrafik och försämrad framkomlighet.

Jämställdhetsutskottets yttrande
Att skapa förutsättningar för att stärka hållbart resande gynnar som regel gruppen kvinnor då de idag reser mer hållbart (RVU, Umeå kommun, 2023) I Umeå äger män dubbelt så många bilar som kvinnor och reser längre sträckor med bil och flyg. Det är centralt och i linje med andra satsningar som pågår på Umeå kommun att gruppen män förändrar sina resmönster och i högre utsträckning använder hållbara färdsätt. Detta för att Umeå kommun ska klara av att nå sina mål vad gäller klimatneutralitet och minska klimatutsläpp i den nivå som är nödvändig samt för att nå ett mer jämställt resande där olika gruppers resande underlättas.

Jämställdhetsutskottet anser inte att en rabatterad parkering i parkeringshusen skulle skapa bättre förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Beslutsunderlag
Motion 42/2025
Yttrande UPAB

Beredningsansvariga
Linda Gustafsson

Jämställdhetsutskottets beslutsordning
Yrkanden
Alireza Mosahafi (M) för Moderaterna – bifall till motionen.
Maria Lindvall (-) (L) – bifall till motionen.
Linda Lotare (V) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen)
Charlotta Westerlund (M) för Socialdemokraterna – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen).

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott 2026-03-12

Tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) mot bifall till motionen.
Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Reservation
Alireza Mosahafi (M), Joline Göttfert (M) och Maria Lindvall (-) (L) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
KS/KF

2026-01-27

Motion till Umeå kommunfullmäktige 2025-11-10
Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln

Motionens yrkande
Kristdemokraterna i Umeå yrkar att kommunfullmäktige beslutar:
Att Umeå kommun återinför 2 timmar rabatterad parkering i de kommunala parkeringshusen, i syfte att stärka stadskärnans attraktivitet, handel och företagande.

Yttrande från Upab
Umeå Parkerings AB delar motionärernas uppfattning om att god tillgänglighet till parkering är viktig för en levande och attraktiv stadskärna. Handel, service och mötesplatser i centrum är angelägna för hela kommunen.

Som kommunalt bolag ska Umeå Parkerings AB bedriva sin verksamhet på affärsmässiga och marknadsmässiga grunder. Det innebär att parkeringsavgifter behöver sättas på ett sätt som är långsiktigt hållbart och inte snedvrider konkurrensen på marknaden. Parkering är samtidigt ett styrmedel i stadens trafiksystem. Avgiftsbelagd parkering är ett effektivt sätt att skapa omsättning på parkeringsplatser och därigenom god tillgänglighet för besökare. En differentierad prissättning bidrar till att prioritera korttidsparkering för handel och service framför långtidsparkering i attraktiva lägen.

Erfarenheter från Umeå och andra städer visar att generell lågkostnads- eller avgiftsfri parkering inte påvisar långsiktig önskad effekt på centrumhandel, men däremot riskerar att leda till minskad omsättning av platser, ökad söktrafik och försämrad framkomlighet.

Att parkeringshusen i centrala Umeå i dagsläget har god tillgänglighet är positivt och visar att kapacitet finns även under mer belastade perioder. Beläggning påverkas av fler faktorer än pris, såsom resvanor, ärendets längd, säsong och evenemang.

Upabs uppdrag är att skapa förutsättningar för en bättre vardag och en fungerande, växande stad. Det innebär att göra det lätt att parkera och att få tillgång till Umeå genom smidiga och tydliga parkeringslösningar som fungerar både i vardagen och vid hög belastning. Den nuvarande avgiftsmodellen bedöms bidra till god tillgänglighet genom att styra parkering till parkeringshus och minska söktrafik i centrum.

Mot denna bakgrund bedömer Umeå Parkerings AB att ett återinförande av generell lågkostnadsparkering i parkeringshusen inte är en ändamålsenlig åtgärd.

Umeå Parkerings AB
Annika Ljungblad, Vd

MOTION 2025-11-10

Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln

Umeås stadskärna är en viktig mötesplats och en del av kommunens identitet. Här arbetar, handlar och möts inte bara de som bor i centrum – utan människor från hela kommunen och stora delar av Västerbotten. Handeln i centrala Umeå är därför en angelägenhet för alla.

UPAB:s egna testmätningar från 2025 visar dessutom att parkeringshusen i centrala Umeå endast är fyllda till i genomsnitt **38 procent**. På vardagar är beläggningen **40 procent** och på helger **35 procent**, med högsta uppmätta nivåer på 56 procent. Det är alltså god tillgänglighet även under de mest belastade tiderna. Detta understryker att det inte finns någon brist på parkeringsplatser i p-husen – däremot finns det en tydlig brist på incitament att använda dem.

Tidigare erbjöds i praktiken ett lågkostnadsalternativ med **två timmars parkering för 15 kronor**. Detta togs bort i samband med en generell prisjustering den **1 januari 2022**, vilket gjort parkering betydligt dyrare för besökare och småföretagens kunder.

Att underlätta för människor att ta sig till centrum stärker småföretag, kaféer, restauranger och evenemangsarrangörer. Lågkostnadsparkering under rimliga tider kan ses som ett konkret sätt att stötta lokalt näringsliv, samtidigt som det bidrar till en mer levande stadskärna.

Det är också en fråga om rättvisa och tillgänglighet. Efter fortsatt införande av begräsningar för biltrafiken och den nya mobilitetsnormen som begränsar parkeringsmöjligheterna, har det blivit tydligt att kommunens trafikpolitik i första hand utgår från de som bor centralt eller har goda bussförbindelser. Men Umeå består av mer än centrum. För många som bor i ytterområden, på landsbygd eller pendlar in till arbete och evenemang är bilen det enda realistiska färdsättet. Kommunens beslut måste spegla att även dessa invånare är en del av Umeås tillväxt och vardagsliv.

Kommunen talar ofta om att Umeå ska vara en attraktiv stad att bo och verka i. Attraktivitet handlar också om tillgänglighet.

Med rimliga parkeringsvillkor skapas bättre balans mellan hållbarhet och livskraft – mellan stadskärna och ytterområden. Då parkeringshusen i dag har låg beläggning finns inget trafiktekniskt argument mot att göra dem mer attraktiva. Tvärtom skulle en rimligare prisnivå minska söktrafiken i centrum, styra parkering in i p-husen och samtidigt stötta stadskärnans företagare.

Vi föreslår därför att kommunen ser över möjligheten att återinföra rabatterad parkering i parkeringshusen i centrala Umeå. Det skulle vara ett välkommet stöd för stadens småföretagare – och för alla som vill fortsätta handla, äta och mötas i hjärtat av Umeå.

Förslag till beslut

Kristdemokraterna i Umeå yrkar att kommunfullmäktige beslutar:
Att Umeå kommun återinför 2 timmar rabatterad parkering i de kommunala parkeringshusen, i syfte att stärka stadskärnans attraktivitet, handel och företagande.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 133

Diarienr: KS-2025/01071

Motion 42/2025: Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln; Anders Sellström (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med Umeå Parkerings AB:s yttrande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Kristdemokraterna har lämnat in en motion där de yrkar att kommunfullmäktige beslutar:

- Att Umeå kommun återinför 2 timmars rabatterad parkering i de kommunala parkeringshusen, i syfte att stärka stadskärnans attraktivitet, handel och företagande.

Umeå Parkerings AB (Upab) har yttrat sig på motionen. Parkeringsavgifter är ett styrmedel i stadens trafiksystem, där en differentierad prissättning bidrar till att prioritera korttidsparkering för handel och service framför långtidsparkering i attraktiva lägen samt att erfarenheter från Umeå och andra städer visar att generell lågkostnad – eller avgiftsfri parkering inte påvisar långsiktigt önskad effekt på centrumhandel, utan riskerar att leda till minskad omsättning av platser, ökad söktrafik och försämrad framkomlighet. Mot denna bakgrund bedömer Umeå Parkerings AB att ett återinförande av generell lågkostnadsparkering i parkeringshusen inte är en ändamålsenlig åtgärd.

Beslutsunderlag

Motion 42/2025
Yttrande UPAB
Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) och **Mattias Larsson (C)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) mot bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Motionären
UPAB

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-02-23

Kommunstyrelsen
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2025/01149

Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M)

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionens att-satser; 1, 2 och 4 besvarade och att avslå motionens att-sats 3 enligt stadsledningskontorets anförande.

Ärendebeskrivning
I en motion väckt i kommunfullmäktige yrkar Anders Ågren (M):

1. att revidera Umeå kommuns resepolicy genom att föra in en skrivelse om att flyg kan väljas för längre resor än 50 mil samt till de destinationer där tåg eller buss i linjetrafik samt i förekommande fall färja inte utgör ett realistiskt alternativ.
2. att betalning för fossilfritt flygbränsle blir obligatoriskt vid alla flygresor.
3. att ta bort skrivelser i resepolicyn som reglerar användningen av digitala möten
4. att uppdra till personalnämnden att uppdatera riktlinjerna för tjänsteresor i enlighet med motionen.

Stadsledningskontorets anförande
Stadsledningskontoret delar motionärens ambition att minska klimatpåverkan från tjänsteresor och att resepolicyn ska vara tydlig, ändamålsenlig och förenlig med kommunens klimat- och hållbarhetsmål. Samtidigt behöver policyn vara flexibel, kostnadseffektiv och praktiskt tillämpbar för verksamheterna.

1. Val av färdmedel och förslaget om en 50-milsgräns
Nuvarande resepolicy bygger på att resor ska genomföras på ett så miljöanpassat sätt som möjligt och att flyg endast används när andra alternativ inte är rimliga. Detta innebär att verksamheterna redan idag kan välja flyg vid längre avstånd eller där alternativa färdsätt inte är realistiska.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01149

Ett återinförande av en fast distansgräns (50 mil) riskerar att bli schablonartat och att inte ta hänsyn till restid, tillgänglighet eller verksamheternas behov. Den nuvarande policyn utgår i stället från en samlad bedömning där verksamheterna kan motivera flygresor när:

- restiden med andra alternativ är orimligt lång,
- uppdraget kräver fysisk närvaro,
- kostnader eller effektivitet talar för flyg,
- verksamhetens behov väger tyngre än tidsförlusten.

Stadsledningskontoret bedömer därmed att nuvarande formulering ger större flexibilitet samtidigt som klimatpåverkan kan vägas in i varje enskilt ärende.

2. Avseende obligatorisk betalning för fossilfritt flygbränsle

Avseende obligatorisk betalning för fossilfritt flygbränsle delar stadsledningskontoret intentionen att stimulera omställningen till ett mer hållbart flyg.

I samband med den resebyråupphandling som genomfördes 2024 beslutade KS om tillägg i upphandlingsförfrågan om biodrivmedel (biobränsle) vid flygresor. Företagsresor i Umeå som vann resebyråupphandlingen har därför i sin tjänst säkerställt att tillval av fossilfritt flygbränsle säkerställs för samtliga flytningar oavsett flygbolag. Resebyrån säkerställer detta oavsett om resan bokas via det digitala systemstödet eller genom handläggare på resebyrån. Att så görs följs upp vid regelbunden avtalsuppföljning och sker i ett samarbete mellan Umeå kommun och Umeå kommunföretag som nyttjar samma resebyråavtal och i sin resepolicy redan har en tydlig skrivning om att samtliga flygresor ska bokas med tillval av fossilfritt flygbränsle.

Mot denna bakgrund framstår det som rimligt att även primärkommunens resepolicy på sikt förtydligar motsvarande inriktning, i syfte att skapa likvärdighet inom kommunkoncernen och säkerställa en samlad omställning mot mer hållbara tjänsteresor. En sådan utveckling hanteras dock inom ramen för personalnämndens ordinarie arbete med riktlinjer och styrdokument och kräver därför inget särskilt uppdrag genom motionen.

3. Vad gäller skrivningar om digitala möten

Stadsledningskontoret anser skrivningen om digitala möten fortsatt fyller en viktig funktion.

Digitala möten lyfts i policyn som ett sätt att:

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01149

- minska utsläpp,
- öka effektivitet,
- spara kostnader och tid.

Att ta bort skrivningarna skulle ge verksamheterna större frihet, men riskerar också att leda till spretighet och ökade resekostnader. Policyn idag reglerar inte *när* digitala möten ska hållas, utan anger endast att alternativet ska **övervägas**, vilket är en rimlig princip för styrning och kostnadskontroll.

4.Riktlinjer för tjänsteresor

Personalnämnden har redan ansvar för att fortlöpande se över och uppdatera riktlinjer för tjänsteresor i enlighet med gällande styrdokument. Ett ytterligare uppdrag bedöms därmed inte nödvändigt.

Beslutsunderlag

Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M)

Beredningsansvariga

Cecilia Aketch Akanga

Beslutet ska skickas till

Motionären
Personalnämnden

Förnamn, Efternamn	Cecilia Aketch Akanga
Befattning	utvecklingsstrateg

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Revidera Umeås kommuns resepolicy

Kommunfullmäktige beslutade senast 2023 om en uppdaterad resepolicy, som beskriver Umeå kommuns förhållningssätt till resor i tjänsten.

Före 2023 års policy var regeln att anställda och förtroendevalda kunde resa med flyg vid tjänsteresor som var längre än 50 mil. I den nuvarande resepolicyn rangordnas val av färdsätt, där flyg har den sista prioriteten. Innan ställning tas till färdsätt så ska man överväga om mötet inte kan göras digitalt. Det gäller såväl lokala som regionala, nationella eller internationella resor.

Det finns goda möjligheter idag att delta i digitala möten, vilket är positivt. Men det borde vara upp till respektive förvaltning och respektive enhet att avgöra vad som passar bäst för verksamheten. I vissa fall passar det bra med fysiska möten, andra gånger fungerar det med digitala möten. Det är dock inget som behöver finnas med i kommunens resepolicy.

Enligt resepolicyn ska gång och cykel, buss, tåg eller färja prioriteras före flyget vid resor. Det gäller enligt policyn både vid lokala, regionala, nationella och internationella resor. Med det förhållningssättet blir restiden oerhört lång för vissa tjänsteresor. Det står i kontrast till kommunens ambition att värna goda kommunikationer och välfungerande flygförbindelser både nationellt och internationellt.

Umeå är i hög grad beroende av goda flygförbindelser, inte minst med hänsyn till vår geografiska placering i norra Sverige. Flyget spelar en central roll för att knyta samman hela landet och skapa möjligheter för bland annat ett konkurrenskraftigt näringsliv även utanför storstäderna. När anställda och förtroendevalda behöver resa längre sträckor ska flyg därför vara ett möjligt och rimligt alternativ. Val av färdsätt ska inte styras av symbolpolitik.

Under 2025 har Umeå kommun tagit initiativ till ”Allians för fossilfritt flyg”, vars uttalade syfte är att rädda och utveckla det svenska inrikesflyget. På Umeå kommuns hemsida kan man läsa om initiativet, och bland annat står följande:

”Allians för fossilfritt flyg uppmanar alla statliga myndigheter och alla kommuner och regioner att ändra sina resepolicyer så att

- flyg blir ett valbart resesätt för alla längre resor i tjänsten

- betalning för fossilfritt flygbränsle blir obligatoriskt vid alla flygresor.

Vi i Alliansen för fossilfritt flyg tar täten och har i våra respektive organisationer tagit initiativ för att ändra i våra egna resepolicyer så att flyget blir ett valbart resesätt och fossilfritt flygbränsle blir ett obligatoriskt tillval. Vi är medvetna om att det här inte är något som sker över en natt, men det brådskar att få till den här förändringen.”

Det är mycket positivt att Umeå kommun går i bräschen för detta i norra Sverige, men man måste leva som man lär. Umeå kommun har nämligen **inte** ändrat i den egna resepolicyn, utan där är fortsättningsvis flyget det resesätt som alltid ska vara det sista alternativet, när alla andra möjligheter är uttömda.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att kommunfullmäktige beslutar

att revidera Umeå kommuns resepolicy genom att föra in en skrivelse om att flyg kan väljas för längre resor än 50 mil samt till de destinationer där tåg eller buss i linjetrafik samt i förekommande fall färja inte utgör ett realistiskt alternativ.

att betalning för fossilfritt flygbränsle blir obligatoriskt vid alla flygresor.

att ta bort skrivelser i resepolicyn som reglerar användningen av digitala möten

att uppdra till personalnämnden att uppdatera riktlinjerna för tjänsteresor i enlighet med motionen

Umeå 2025-12-09

Anders Ågren,
Kommunalråd, M

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 134

Diarienr: KS-2025/01149

Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anse motionens att-satser; 1, 2 och 4 besvarade och att avslå motionens att-sats 3 enligt stadsledningskontorets anförande.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om avslag till motionen.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige yrkar Anders Ågren (M):

1. att revidera Umeå kommuns resepolicy genom att föra in en skrivelse om att flyg kan väljas för längre resor än 50 mil samt till de destinationer där tåg eller buss i linjetrafik samt i förekommande fall färja inte utgör ett realistiskt alternativ.
2. att betalning för fossilfritt flygbränsle blir obligatoriskt vid alla flygresor.
3. att ta bort skrivelser i resepolicyn som reglerar användningen av digitala möten
4. att uppdra till personalnämnden att uppdatera riktlinjerna för tjänsteresor i enlighet med motionen.

Stadsledningskontorets anförande

Stadsledningskontoret delar motionärens ambition att minska klimatpåverkan från tjänsteresor och att resepolicyn ska vara tydlig,

ändamålsenlig och förenlig med kommunens klimat- och hållbarhetsmål. Samtidigt behöver policyn vara flexibel, kostnadseffektiv och praktiskt tillämpbar för verksamheterna.

1. Val av färdmedel och förslaget om en 50-milsgräns
Nuvarande resepolicy bygger på att resor ska genomföras på ett så miljöanpassat sätt som möjligt och att flyg endast används när andra alternativ inte är rimliga. Detta innebär att verksamheterna redan idag kan välja flyg vid längre avstånd eller där alternativa färdsätt inte är realistiska.

Ett återinförande av en fast distansgräns (50 mil) riskerar att bli schablonartat och att inte ta hänsyn till restid, tillgänglighet eller verksamheternas behov. Den nuvarande policyn utgår i stället från en samlad bedömning där verksamheterna kan motivera flygresor när:

- restiden med andra alternativ är orimligt lång,
- uppdraget kräver fysisk närvaro,
- kostnader eller effektivitet talar för flyg,
- verksamhetens behov väger tyngre än tidsförlusten.

Stadsledningskontoret bedömer därmed att nuvarande formulering ger större flexibilitet samtidigt som klimatpåverkan kan vägas in i varje enskilt ärende.

2. Avseende obligatorisk betalning för fossilfritt flygbränsle
Avseende obligatorisk betalning för fossilfritt flygbränsle delar stadsledningskontoret intentionen att stimulera omställningen till ett mer hållbart flyg.

I samband med den resebyråupphandling som genomfördes 2024 beslutade KS om tillägg i upphandlingsförfrågan om biodrivmedel (biobränsle) vid flygresor. Företagsresor i Umeå som vann resebyråupphandlingen har därför i sin tjänst säkerställt att tillval av fossilfritt flygbränsle säkerställs för samtliga flytningar oavsett flygbolag. Resebyrån säkerställer detta oavsett om resan bokas via det digitala systemstödet eller genom handläggare på resebyrån. Att så görs följs upp vid regelbunden avtalsuppföljning och sker i ett samarbete mellan Umeå kommun och Umeå kommunföretag som nyttjar samma resebyråavtal och i sin resepolicy redan har en tydlig skrivning om att samtliga flygresor ska bokas med tillval av fossilfritt flygbränsle.

Mot denna bakgrund framstår det som rimligt att även primärkommunens resepolicy på sikt förtydligar motsvarande inriktning, i syfte att skapa likvärdighet inom kommunkoncernen och säkerställa en samlad omställning mot mer hållbara tjänsteresor. En sådan utveckling hanteras dock inom ramen för personalnämndens ordinarie arbete med riktlinjer och styrdokument och kräver därför inget särskilt uppdrag genom motionen.

3. Vad gäller skrivningar om digitala möten
Stadsledningskontoret anser skrivningen om digitala möten fortsatt fyller en viktig funktion.

Digitala möten lyfts i policyn som ett sätt att:

- minska utsläpp,
- öka effektivitet,
- spara kostnader och tid.

Att ta bort skrivningarna skulle ge verksamheterna större frihet, men riskerar också att leda till spretighet och ökade resekostnader. Policyn idag reglerar inte *när* digitala möten ska hållas, utan anger endast att alternativet ska **övervägas**, vilket är en rimlig princip för styrning och kostnadskontroll.

4.Riktlinjer för tjänsteresor
Personalnämnden har redan ansvar för att fortlöpande se över och uppdatera riktlinjer för tjänsteresor i enlighet med gällande styrdokument. Ett ytterligare uppdrag bedöms därmed inte nödvändigt.

Beslutsunderlag
Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M)

Beredningsansvariga
Cecilia Aketch Akanga

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning
Yrkanden
Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att anse motionens att-satser; 1, 2 och 4 besvarade och att avslå motionens att-sats 3).

Bore Sköld (V) – Avslag till motionen.

Anders Ågren (M) och Mattias Larsson (C) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns
Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att anse motionens att-satser; 1, 2 och 4 besvarade och att avslå motionens att-sats 3) *mot* avslag till motionen *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att anse motionens att-satser; 1, 2 och 4 besvarade och att avslå motionens att-sats 3.

Reservation
Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om avslag till motionen.

Beslutet ska skickas till
Motionären
Personalnämnden

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-02-25

Diarienr: KS-2025/01154

Motion 46/2025: Funktionsrättskonsekvensbeskrivning – utred införandet av FKB i Umeå kommun; Maria Lindvall (-)(L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar:

- att avslå att ge stadsledningskontorets strategiska utvecklingsavdelning i uppdrag att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB inom kommunens verksamheter och bolag.

Ärendebeskrivning

Motionären yrkar att:

- Umeå kommunfullmäktige ska ge stadsledningskontorets strategiska utvecklingsavdelning i uppdrag att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB inom kommunens verksamheter och bolag.
- Utredningen ska ske i samverkan och dialog med övriga kommunala förvaltningar och kommunägda bolag samt ska på lämpligt sätt involvera Funktionshinderrådet samt funktionshinder- och patientföreningar i kommunen.
- Utredningen efter genomfört arbete skall lämna förslag på om arbetssättet ska införas i Umeå kommun inom ett avgränsat område eller en förvaltning på försök för att sedan utvärdera effekterna av verktyget och eventuellt bredda införandet.

Det finns flera goda syften med yrkandena som nämns i motionen. Ett eventuellt införande efter en utredning skulle kunna bidra till:

- att alla olika beslut som fattas på förvaltnings- och politisk nivå skulle analyseras utifrån vilka konsekvenser det får för personer med olika funktionsnedsättningar.

Tjänsteskrivelse

- verktyg för dialog mellan funktionshinderföreningar, patientorganisationer och kommunen.
- att tillvarata kunskaper om behov, förutsättningar och möjligheter för personer med funktionsnedsättning.
- att göra det lätt att göra rätt från början.
- att följa och förverkliga konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattningsvis anser dock förvaltningen att det inte är tillräckligt motiverat att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning. Förvaltningen anser att det pågår flera arbeten parallellt med ovan nämnda syften. De viktigaste är:

- Uppdrag gemensam struktur för samråd enligt Funktionsrättskonventionen. Tar fram ett underlag om en kommungemensam samrådsstruktur, som nämnderna/ förvaltningarna kan använda för sina samråd med funktionshinderföreningar under beredningar. Uppdraget är en del av Umeå kommuns modellkommunsarbetet med Myndigheten för delaktighet. Samråd och involvering är viktiga verktyg för att utforma förslag till åtgärder och lösningar som är relevanta för personer med olika funktionsnedsättningar och som inte skapar hinder. Utöver det behövs bland annat kunskap inom kommunen om funktionsnedsättningsperspektiv och funktionshinderarbete, se nästa punkt.
- I modellkommunsarbetet ingår också en intern kunskapshöjande och dialoginsats om funktionshinderarbete och nya strukturer, övergripande och/eller verksamhetsanpassad.
- Stadsledningskontoret ser under 2026 över handboken för ärendehantering som är tillgänglig för alla förvaltningar. Den kommer att tydligare vägleda bedömningen av olika perspektiv och kring samråd med rådgivande organ, föreningar och andra organisationer, när dessa är berörda.

Om införande av funktionsrättskonsekvensbeskrivning skulle utredas, så vore det i så fall en fördel att utreda det som en del i en bredare utredning om användningen av konsekvensbeskrivningar och konsekvensanalyser, och vilka perspektiv som det i så fall ska göras konsekvensbeskrivningar eller -analyser för. Det finns många angelägna och aktuella perspektiv som kan behöva belysas i beredningen av en fråga. Några aktuella exempel är

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01154

barnrätt, krisberedskap och klimat. Perspektiven kan motiveras med internationella överenskommelser, lagstiftning eller politisk prioritering. De kan lätt missas om det inte skulle finnas bred och tillräcklig kunskap i förvaltningen. Implementering av konsekvensbeskrivningar är ett tänkbart, men inte det enda möjliga verktyget för att få med perspektiven i beslutsfattande processer. När konsekvensbeskrivningar ska genomföras eller bedömas relevans för, så behövs det alltid god kunskap om varje perspektiv, för att bedömningarna ska bli tillräckligt nyanserade och relevanta. Därför kan det vara så, att ökad kunskap och samverkan om respektive perspektiv och om helhetsbedömningar är ett mer direkt och bättre verktyg, än specialiserade konsekvensbeskrivningar.

En konsekvensbeskrivning är i grunden en bedömning av vilka effekter ett visst beslut kan få. I beredningen av en fråga som kan påverka personer med funktionsnedsättning så är det viktiga att, som det står i motionen, få in dessa frågor i arbetet inför beslut. Det är också så konsekvensbeskrivningar egentligen används – som ett verktyg för att utarbeta bättre förslag till beslut. Att beskriva konsekvenserna av ett beslut innan beslutet fattas, är endast ett av flera moment. Det viktiga är inte konsekvensbeskrivningar, utan att säkra att funktionsrättsperspektivet kommer in tidigt i en beredning, för att kunna ta fram ett förslag till beslut som är ”rätt från början”.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Stadsledningskontoret

Förnamn, Efternamn	Bianca Byring
Befattning	Utvecklingsstrateg

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 135

Diarienr: KS-2025/01154

Motion 46/2025: Funktionsrättskonsekvensbeskrivning - utred införandet av FKB i Umeå kommun; Maria Lindvall (-)(L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå att ge stadsledningskontorets strategiska utvecklingsavdelning i uppdrag att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB inom kommunens verksamheter och bolag.

Ärendebeskrivning

Motionären yrkar att:

- Umeå kommunfullmäktige ska ge stadsledningskontorets strategiska utvecklingsavdelning i uppdrag att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB inom kommunens verksamheter och bolag.
- Utredningen ska ske i samverkan och dialog med övriga kommunala förvaltningar och kommunägda bolag samt ska på lämpligt sätt involvera Funktionshinderrådet samt funktionshinder- och patientföreningar i kommunen.
- Utredningen efter genomfört arbete skall lämna förslag på om arbetssättet ska införas i Umeå kommun inom ett avgränsat område eller en förvaltning på försök för att sedan utvärdera effekterna av verktyget och eventuellt bredda införandet.

Det finns flera goda syften med yrkandena som nämns i motionen. Ett eventuellt införande efter en utredning skulle kunna bidra till:

- att alla olika beslut som fattas på förvaltnings- och politisk nivå skulle analyseras utifrån vilka konsekvenser det får för personer med olika funktionsnedsättningar.

- verktyg för dialog mellan funktionshinderföreningar, patientorganisationer och kommunen.

- att tillvarata kunskaper om behov, förutsättningar och möjligheter för personer med funktionsnedsättning.

- att göra det lätt att göra rätt från början.

- att följa och förverkliga konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Sammanfattningsvis anser dock förvaltningen att det inte är tillräckligt motiverat att utreda förutsättningarna för att implementera verktyget Funktionsrättskonsekvensbeskrivning. Förvaltningen anser att det pågår flera arbeten parallellt med ovan nämnda syften. De viktigaste är:

- Uppdrag gemensam struktur för samråd enligt Funktionsrättskonventionen. Tar fram ett underlag om en kommungemensam samrådsstruktur, som nämnderna/ förvaltningarna kan använda för sina samråd med funktionshinderföreningar under beredningar. Uppdraget är en del av Umeå kommuns modellkommunsarbetet med Myndigheten för delaktighet. Samråd och involvering är viktiga verktyg för att utforma förslag till åtgärder och lösningar som är relevanta för personer med olika funktionsnedsättningar och som inte skapar hinder. Utöver det behövs bland annat kunskap inom kommunen om funktionsnedsättningsperspektiv och funktionshinderarbete, se nästa punkt.

- I modellkommunsarbetet ingår också en intern kunskapshöjande och dialoginsats om funktionshinderarbete och nya strukturer, övergripande och/eller verksamhetsanpassad.

- Stadsledningskontoret ser under 2026 över handboken för ärendehantering som är tillgänglig för alla förvaltningar. Den kommer att tydligare vägleda bedömningen av olika perspektiv och kring samråd med rådgivande organ, föreningar och andra organisationer, när dessa är berörda.

Om införande av funktionsrättskonsekvensbeskrivning skulle utredas, så vore det i så fall en fördel att utreda det som en del i en bredare utredning om användningen av konsekvensbeskrivningar och konsekvensanalyser, och vilka perspektiv som det i så fall ska göras konsekvensbeskrivningar eller -analyser för. Det finns många angelägna och aktuella perspektiv som kan behöva belysas i beredningen av en fråga. Några aktuella exempel är barnrätt, krisberedskap och klimat. Perspektiven kan motiveras med internationella överenskommelser, lagstiftning eller politisk prioritering. De kan lätt missas om det inte skulle finnas bred och tillräcklig kunskap i förvaltningen. Implementering av konsekvensbeskrivningar är ett tänkbart, men inte det enda möjliga verktyget för att få med perspektiven i beslutsfattande processer. När konsekvensbeskrivningar ska genomföras eller bedömas relevans för, så behövs det alltid god kunskap om varje perspektiv, för att bedömningarna ska bli tillräckligt nyanserade och relevanta. Därför kan det vara så, att ökad kunskap och samverkan om respektive perspektiv och om helhetsbedömningar är ett mer direkt och bättre verktyg, än specialiserade konsekvensbeskrivningar.

En konsekvensbeskrivning är i grunden en bedömning av vilka effekter ett visst beslut kan få. I beredningen av en fråga som kan påverka personer med funktionsnedsättning så är det viktiga att, som det står i motionen, få in dessa frågor i arbetet inför beslut. Det är också så konsekvensbeskrivningar egentligen används – som ett verktyg för att utarbeta bättre förslag till beslut. Att beskriva konsekvenserna av ett beslut innan beslutet fattas, är endast ett av flera moment. Det viktiga är inte konsekvensbeskrivningar, utan att säkra att funktionsrättsperspektivet kommer in tidigt i en beredning, för att kunna ta fram ett förslag till beslut som är ”rätt från början”.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse
2026-04-07
Kommunstyrelsen

Diarienr: KS-2026/00360

Avveckling av bolagen kopplade till Bioendev

Förslag till beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att tillstyrka att BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB avvecklas genom så kallad snabbavveckling och att Umeå Energi AB överlåter aktierna i nyss nämnda bolag till Heinestams Bolagstjänst AB.

Ärendebeskrivning
Umeå Kommunföretag AB har 2026-03-09, efter förslag från Umeå Energi AB, beslutat:

1. att avveckla BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB genom så kallad snabbavveckling.
2. att som en del av avvecklingsprocessen, överlåta aktierna i BioEndev AB, och indirekt, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB, till Heinestams Bolagstjänst AB.
3. att föreslå att Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka att BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB avvecklas genom så kallad snabbavveckling och att Umeå Energi AB överlåter aktierna i nyss nämnda bolag till Heinestams Bolagstjänst AB.
4. att ge Jan Ridfeldt rätt att underteckna erforderliga handlingar för att genomföra avvecklingen.

BioEndev AB (Bioendev) grundades år 2008 och ägs av Umeå Energi AB. Bioendev äger i sin tur hundra procent av dotterbolagen BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB. Bioendev samägdes fram till och med år 2019 med olika externa aktörer. Från år 2020 äger Umeå Energi AB hundra procent av aktierna i Bioendev. Under år 2020 påbörjades en avveckling av verksamheten i bolagen. Sedan år 2022 har ingen verksamhet bedrivits i Bioendev.

Bioendev och dess dotterbolag var under den tid bolagen var verksamma inom utveckling av teknologi för och produktion av torrefierad biomassa. Bioendev var även innehavare av ett antal patent inom detta område. De aktuella patenten har i december 2025 överlåtits till Umeå Energi AB.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00360

Då ingen verksamhet har bedrivits i de tre bolagen under de senaste åren föreslås att bolagen avvecklas. Avvecklingen kan ske genom antingen likvidation eller så kallad snabbavveckling. Snabbavveckling innebär i praktiken att samtliga aktier i bolagen överlåts till Heinestams Bolagstjänst som är specialiserade inom aktiebolagsrätt. Genom aktieöverlåtelsen byter bolagen ägare, och Heinestams Bolagstjänst tar därefter över ansvaret för att avveckla bolagen genom likvidation. Avveckling sker därmed genom försäljning av aktierna, i stället för att kommunen själv initierar och driver en likvidation. Snabbavveckling bedöms, vad avser nu aktuell avveckling, vara det mest effektiva alternativet.

Beslutsunderlag

Styrelseprotokoll nr 296 Umeå Kommunföretag AB 2026-03-09.
Missiv 2026-03-02.
Styrelseprotokoll Umeå Energi AB 2026-02-26

Beslutet ska skickas till
Umeå Kommunföretag AB, Fredrik Lundberg
Umeå Energi AB, Jan Ridfeldt

Elin Pietroni
stadsdirektör

Tomas Jakobsson
kommunsekreterare

TeamEngine E-Signing

Styrelseprotokoll nr **296**

PROTOKOLL fört vid sammanträde med
styrelsen för Umeå Kommunföretag AB
Den 9 mars 2026. 13:15 – 15:30.

Beslutande: Hans Lindberg
Anders Ågren
Janet Ågren
Mattias Larsson
Bore Sköld
Tomas Wennström
Elmer Eriksson

Ej närvarande:

Övriga närvarande: Fredrik Lundberg
Fredrik Forsell
Lena Höök Gustafsson – Ekonomidirektör Umeå kommun
Jan Ridfeldt VD Umeå Energi AB
Lisa Lydemar, Umeå Energi AB

§ 1 **Sammanträdets öppnande**

Förklarade ordföranden Hans Lindberg sammanträdet öppnat varefter föredragningslistan fastställdes.

§ 2 **Val av protokolljusterare**

Beslöts att dagens protokoll skall justeras av Hans Lindberg och Anders Ågren.

§ 3 **Protokoll**

3:1 **Styrelseprotokoll**

Beslöts att lägga protokoll från styrelsens sammanträde 2026-02-02 (nr 295) till handlingarna.

TeamEngine E-Signing

§ 4 Lägesorientering koncernen

4:1 Information Umeå Eco Industrial Park VD Jan Ridfeldt och Lisa Lydemar

VD Jan Ridfeldt och Lisa Lydemar informerade om:

- Organisationen
- Umeå Energis arbete på Umeå Eco Industrial Park i nutid och framtid med fokus på hållbart flygbränsle och e-Metanol.

Det bildspel som visades under styrelsemötet har delgivits styrelsen.

Beslöts att lägga informationen till handlingarna.

4:2 Kollektivtrafik

4:2:1 Allmän information om kollektivtrafiken

Styrelsen informerades om:

- Oroligt omvärldsläge kommer att skapa en resultatpåverkan 2026 och resulterar i utmaningar under den kommande budgetprocessen för år 2027.
- Prisvärd kollektivtrafik.
- Ökad marknadsandel.
- Hög kundnöjdhet.

Beslöts att lägga informationen till handlingarna.

4:2:2 Resandestatistik

Uppgraderingar i betalsystemet har korrigerat vissa uppmärksammade ”buggar” vilket kommer att påverka statistiken positivt. Mycket bra resande och intäkter under januari och februari månad.

Beslöts att lägga informationen till handlingarna.

4:3 Beslut – Bokslut UKF och koncernen 2025

Bra utfall i koncernen. Avskrivningar och personalkostnader ökar, räntekostnaderna minskar. Särskilt bra ekonomiskt utfall i Bostaden och Umeå Deponi.

UKF:s styrelse beslutar:
Att fastställa bokslut för UKF och koncernen avseende verksamhetsåret 2025

TeamEngine E-Signing

4:4 **Beslut – UKF rapport till KS**

UKF:s styrelse beslutar:
Att fastställa UKF:s rapport till KS.

Att vidarebefordra ”KS rapport UKF” till Kommunstyrelsen.

4:5 **Beslut – Bolagsstyrningsrapporter dotterbolag**

UKF:s styrelse beslutar:
Att fastställa bolagsstyrningsrapporter för följande dotterbolag:
- Umeå Energi AB
- AB Bostaden
- Umeå Parkerings AB
- Umeå Hamn AB
- Infrastruktur i Umeå AB
- Umeå Deponi AB
- Umeva/Vakin

4:6 **Beslut – Uppdaterade ägardirektiv AB Bostaden**

Krav på direktavkastning gäller fortfarande för investeringar. Krav på totalavkastning gäller hela beståndet.

Efter diskussion i styrelsen beslutades också att uppdragen i de särskilda ägardirektiven kvarstår

UKF:s styrelse beslutar:
Att bolagets totalavkastning ska vara lägst 7 % över tid.

4:7 **Beslut – Omfördelning kreditlimit**

Umeå Deponi och Avfallscenter AB har fått beslut om utökat tillstånd av Mark och Miljödomstolen för att hantera massor i Umeå Hamn. Som en konsekvens av detta finns ett behov att temporärt utöka bolagets limit. Omfördelningen gäller till 2026-12-31.

UKF:s styrelse beslutar:
Att godkänna en omflyttning av 4,45 Mkr från UKF AB till Umeå Deponi och Avfallscenter AB.

Att besluta om omedelbar justering av paragraf 4:7.

TeamEngine E-Signing

4:8 **Bygge av gemensam kontorsfastighet**

VD informerade om planerna att bygga en koncerngemensam kontorsfastighet. Efter diskussion i styrelsen önskades vid kommande styrelsemöte information om bl a följande:

- Genomförd dialog med presidierna och VD-gruppen.
- Analys av behovet
- Synergier.
- Organisation d v s ägande och drift.
- Vilka bolag som kommer att förhyra i fastigheten och betydelsen av skriftliga avtal med kommande hyresgäster.

Beslöts att lägga informationen till handlingarna.

4:9 **Beslut – Avveckling Bioendev**

UKF:s styrelse beslutar:
Att avveckla BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB genom så kallad snabbavveckling.

Att som en del av avvecklingsprocessen, överlåta aktierna i BioEndev AB, och indirekt, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB, till Heinestams Bolagstjänst AB.

Att föreslå att Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka att BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB avvecklas genom så kallad snabbavveckling och att Umeå Energi AB överlåter aktierna i nyss nämnda bolag till Heinestams Bolagstjänst AB.

Att ge Jan Ridfeldt rätt att underteckna erforderliga handlingar för att genomföra avvecklingen

4:10 **Rapport från VD**

VD gick igenom den VD-rapport som medföljde styrelsehandlingarna. Utöver denna information informerades om genomförd fusion inom innovationsbolagen.

Beslöts att lägga informationen till handlingarna.

§ 5 **Övriga frågor**

5:1 **Nästa sammanträde 2026-04-13 kl 1315**

TeamEngine E-Signing

§6 Sammanträdets avslutning

Vid protokollet

Fredrik Lundberg

Justeras

Hans Lindberg Anders Ågren

Signatures for document with ID: 1936A481-E861-4298-92BD-EC6721355965.

Umeå kommunföretag

2026-03-02

Umeå Kommunföretag AB:s styrelse

Avveckling av BioEndev

Förslag till beslut

Umeå Kommunföretag beslutar att tillstyrka

1. avveckling av BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB genom så kallad snabbavveckling.
2. som en del av avvecklingsprocessen, överlåta aktierna i BioEndev AB, och indirekt, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB, till Heinestams Bolagstjänst AB.
3. föreslå att Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka att BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB avvecklas genom så kallad snabbavveckling och att Umeå Energi AB överlåter aktierna i nyss nämnda bolag till Heinestams Bolagstjänst AB.
4. ge Jan Ridfeldt rätt att underteckna erforderliga handlingar för att genomföra avvecklingen

Bakgrund

BioEndev AB (Bioendev) grundades år 2008 och ägs av Umeå Energi AB. Bioendev äger i sin tur hundra procent av dotterbolagen BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB. Bioendev samägdes fram till och med år 2019 med olika externa aktörer. Från år 2020 äger Umeå Energi AB hundra procent av aktierna i Bioendev. Under år 2020 påbörjades en avveckling verksamheten i bolagen. Sedan år 2022 har ingen verksamhet bedrivits i Bioendev.

Bioendev och dess dotterbolag var under den tid bolagen var verksamma inom utveckling av teknologi för och produktion av torrefierad biomassa. Bioendev var även innehavare av ett antal patent inom detta område. De aktuella patenten har i december 2025 överlåtits till Umeå Energi AB.

Då ingen verksamhet har bedrivits i de tre bolagen under de senaste åren föreslås att bolagen avvecklas. Avvecklingen kan ske genom antingen likvidation eller så kallad snabbavveckling. Snabbavveckling innebär i praktiken att samtliga aktier i bolagen överlåts till Heinestams

Bolagstjänst som är specialiserade inom aktiebolagsrätt. Genom aktieöverlåtelsen byter bolagen ägare, och Heinestams Bolagstjänst tar därefter över ansvaret för att avveckla bolagen genom likvidation. Avveckling sker därmed genom försäljning av aktierna, i stället för att kommunen själv initierar och driver en likvidation. Snabbavveckling bedöms, vad avser nu aktuell avveckling, vara det mest effektiva alternativet.

Beredning

David Källströmer, Emil Lindahl

ST **Styrelsen** beslutar enligt förslag till beslut

Styrelsen skall minst en gång per år pröva och fastställa den egna Arbetsordningen samt VD:s instruktion. Därutöver skall ändringar av Arbetsordningen och VD:s instruktion beslutas av styrelsen.

Förslaget till Arbetsordning för moderbolag och dotterbolag är oförändrat.

Förslaget till VD-instruktion är uppdaterad med komplettering kring anläggningsägaransvaret och regelefterlevnad samt kompletterat med ärenden under förteckning av ansvaret för den löpande förvaltningen. Ett klargörande vad som gäller för ersättare vid VD:s frånvaro har lagts till.

Beslutet avser Umeå Energi AB och dotterbolagen Umeå Energi UmeNet AB, Umeå Energi Elhandel AB, Umeå Energi Sol Vind och Vatten AB vilka bifogas beslutsmissivet.

ST § 22 UE-2026-143-130

Bolagsstyrningsrapport 2025

Förslag till beslut

att godkänna Bolagsstyrningsrapport 2025

ST **Styrelsen** beslutar med omedelbar justering enligt förslag till beslut

ÄRENDEBESKRIVNING
Jan Ridfeldt redogjorde för rubricerade.

ST § 23 UE-2026-147-240

Likvidation av BioEndev AB, BioEndev Production AB och BioEndev Solution AB

Förslag till beslut

att avveckla BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB genom så kallad snabbavveckling

att som en del av avvecklingsprocessen, överlåta aktierna i BioEndev AB, och indirekt, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB, till Heinestams Bolagstjänst AB

att föreslå att Umeå Kommunföretag AB:s styrelse och därefter Umeå Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka att BioEndev AB, BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB avvecklas genom så kallad snabbavveckling och att Umeå Energi AB överlåter aktierna i nyss nämnda bolag till Heinestams Bolagstjänst AB

att ge Jan Ridfeldt rätt att underteckna erforderliga handlingar för att genomföra avvecklingen

ST **Styrelsen** beslutar med omedelbar justering enligt förslag till beslut

ÄRENDEBESKRIVNING
BioEndev AB (Bioendev) grundades år 2008 och ägs av Umeå Energi AB. Bioendev äger i sin tur hundra procent av dotterbolagen BioEndev Production AB samt BioEndev Solution AB. Bioendev samägdes fram till och med år 2019 med olika externa aktörer. Från år 2020 äger Umeå Energi AB hundra procent av aktierna i Bioendev. Under år 2020 påbörjades en avveckling verksamheten i bolagen. Sedan år 2022 har ingen verksamhet bedrivits i Bioendev. Bioendev och dess dotterbolag var under den tid bolagen var verksamma inom utveckling av teknologi för och produktion av torrefierad biomassa. Bioendev var även innehavare av ett antal patent inom detta område. De aktuella patenten har i december 2025 överlåtits till Umeå Energi AB.

Då ingen verksamhet har bedrivits i de tre bolagen under de senaste åren föreslås att bolagen avvecklas. Avvecklingen kan ske genom antingen likvidation eller så kallad snabbavveckling. Snabbavveckling innebär i praktiken att samtliga aktier i bolagen överlåts till Heinestams Bolagstjänst som är specialiserade inom aktiebolagsrätt. Genom aktieöverlåtelsen byter bolagen ägare, och Heinestams Bolagstjänst tar därefter över ansvaret för att avveckla bolagen genom likvidation. Avveckling sker därmed genom försäljning av aktierna, i stället för att kommunen själv initierar och driver en likvidation. Snabbavveckling bedöms, vad avser nu aktuell avveckling, vara det mest effektiva alternativet.

ST § 24 UE-2026-148-140

Delegationsordning

Förslag till beslut

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-03-24

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00352

Översyn av styrdokument våren 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Internationella programmet revideras
- Normerande styrdokument för klimatanpassning tas fram

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunens riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens syfte och styreffekt. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig. Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

För att skapa bättre överblick görs översyn av flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga för en sammanfattning av orsaker till besluten samt bakgrundsanalyser. Bakgrundsbeskrivningarna är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De tidigare beslutade styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning av bedömningar och bakgrundsanalyser

Beredningsansvariga

Sara Nordström
Lina Renfors

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00352

Beslutet ska skickas till
Nämnder och Umeå kommunföretag

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Lina Renfors
Koordinator

Bilaga 1

UMEÅ KOMMUN

Sammanställning av bedömningar och bakgrundsanalyser

Aktualitets- och relevansbedömning av styrande dokument våren 2026

Bedömningar

Nedan styrdokument föreslås revideras.

Styrdokument	Beslut	Dnr	Beslutat av	Dokument-ansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. nedan
Internationellt program för Umeå kommun	2018	KS-2017/00536	KF	Kommun-styrelsen	Programmet bör revideras i sin helhet och anpassas till förändrade förutsättningar för det internationella arbetet. Tydliga EU-positioner bör fastställas och struktur för påverkan och finansiering införas.	2

Nedan styrdokument föreslås tas fram (igångsättningsbeslut).

Område	Beslutas av	Dokument-ansvarig nämnd	Kommentar	Sidnr. nedan
Klimat-anpassning	KF	KS	Ett normerande styrdokument för kommunkoncernens arbete med klimatanpassning behövs för att tydliggöra syfte, inriktning och ramar för arbetet samt skapa samsyn. Det ger förutsättningar för att kraftsamla, samordna och prioritera inom koncernen. Det är viktigt att varje förvaltning/bolag även fortsättningsvis äger sina egna processer och att den normerande styrningen huvudsakligen handlar om: - ATT klimatanpassning ska ingå i alla beslut där kunskap om ett förändrat framtida klimat är en relevant beslutsgrund, - HUR ett systematiskt och samordnat arbetssätt inom kommunkoncernen ska gå till (inkl. samsyn kring riskbild, prioriterade arbetsmetoder och verktyg), - VAR kunskap om klimatförändringen hämtas.	4

Bilaga 1

Bakgrundsananalyser

Aktualitets- och relevansprövning av internationellt program för Umeå kommun

Bakgrund

Umeå kommuns internationella program antogs 2016 och utgör en plattform för kommunens internationella arbete. Programmet beskriver mål, inriktningar, principer och ansvarsfördelning och syftar till att stärka Umeås utveckling genom internationell samverkan.

Programmet har haft en bred ansats med fokus på omvärldsbevakning, positionering, kompetensförsörjning och verksamhetsutveckling.

Nuläge

Sedan programmets antagande har förutsättningarna för det internationella arbetet förändrats. EU:s roll har stärkts inom till exempel klimat, digitalisering, infrastruktur och beredskap. Den kommande budgetperioden 2028–2034 innebär förändringar och ett delvis ändrat fokus, vilket är ett viktigt påverkansfönster. Ett ökat fokus på Arktis påverkar Umeå arbete.

Umeå har stark position inom klimat, jämställdhet och hållbar stadsutveckling samt aktivt nätverksdeltagande. Samtidigt saknas tydliga prioriteringar och utifrån det ett sammanhållet arbete.

Jämförelse mot andra städer (t.ex. Uleåborg och Malmö) visar att de har tydligare EU-strategier, roller och strukturer samt koppling till policy och program.

Utvärdering av styrdokumentet

Programmet har inte följts upp systematiskt utan fungerat som vägledning.

Styrkor: gemensam grund, tydlig ambition, bredd.
Svagheter: för generellt, saknar prioriteringar, otydlig ansvarsfördelning, begränsad operativ vägledning.
Effekter: stark närvaro och projekt men otydlig prioritering och risk för reaktivt arbete.
Förbättringsbehov: tydligare fokus, koppling till EU, struktur och ansvar.

Framtida styrning

Det finns behov av att revidera programmet till ett mer strategiskt styrande verktyg.

Programmet bör vara aktiverande och innehålla:
- Tydliga EU-positioner
- Koppling till EU:s struktur
- Fokus på policy och påverkan
- Stark nordlig/arktisk dimension

Resurser

De resurser som finns idag bedöms kunna hantera framtida styrning. Revidering av det internationella programmet bedöms inte få ekonomiska konsekvenser.

Intressenter

Programmet rör Umeå kommun samt kommunala bolag. Koppling finns mot andra aktörer t.ex. Umeå universitet, SLU, Region Västerbotten, N6, gränsregionala forum.

Sammanfattning

- Programmet bör revideras i sin helhet
- Utvecklas till mer strategiskt styrdokument
- Tydliga EU-positioner bör fastställas
- Struktur för påverkan och finansiering införs

Handläggare:

Mikael Brändström, Utvecklingsdirektör

Bilaga 1

Nulägesanalys av klimatanpassning

Bakgrund

Jordens klimat har redan blivit varmare, och den förändringen kommer att fortsätta. Klimatförändringarna resulterar i bland annat mildare och blötare vintrar, stigande havsnivåer, ändrade flöden i vattendragen och längre växtsäsong. Vi får fler tillfällen med extremt väder, som skyfall och värmeböljor - och det extrema vädret blir mer intensivt. Klimatanpassning innebär att rusta samhället och dess olika verksamheter både för den förändring av klimatet vi ser redan idag och för den klimatförändring som vi inte kan förhindra i framtiden.

Enligt Sveriges nationella strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning har kommunerna och de kommunala företagen en central roll i arbetet med klimatanpassning i och med sitt planmonopol, och genom sitt ansvar för gator samt vatten- och avloppssystem. Kommunerna ansvarar för att bedöma risken för skador på den byggda miljön, kopplade till klimatförändringarna. Förutom dessa kopplingar till stads- och samhällsbyggande processer så har klimatanpassningsarbetet nära samband med insatser för att stärka den civila beredskapen.

Umeå kommun arbetar i varierande grad redan aktivt med klimatanpassning. I flera fall sker det dock under andra benämningar. Även i de fall det inte är ett uttalat fokusområde så samspelar klimatanpassningens syften väl med kommunens övergripande mål och strategier. Men trots att Umeå kommun redan arbetar med att genomföra klimatanpassningsåtgärder, (främst kopplade till översvämningar och dagvatten) saknas en kommunövergripande strategisk inriktning. I dagsläget finns förvisso klimatanpassning med som en aspekt att beakta i ett antal styrdokument (t.ex. översiktsplan och dagvattenprogram), men flera förvaltningar berörs inte på ett tydligt sätt och saknar därför insikt om och hur klimatförändringens konsekvenser är relevanta för dem.

Omvärldsbevakning

Klimatanpassning är, trots sin lokala prägel, en global angelägenhet. Både Parisavtalet och globala målen (Agenda 2030) beskriver vikten av att det parallellt med utsläppsminskningar och energiomställning sker ett omfattande arbete med klimatanpassning. Båda sidorna av klimatarbetet är nödvändiga och ska inte vägas mot varandra, liksom även beredskapsarbetet bör ingå i ett integrerat helhetsfokus.

EU:s klimatanpassningsstrategi (2021) har en vision för EU 2050 som ett klimatresilient samhälle som är helt anpassat till de oundvikliga effekterna av klimatförändringen. Denna ambition återspeglas i Sveriges nationella strategi och regeringens handlingsplan för

klimatanpassning (2024) vars mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter. Särskilt relevant för Sveriges kommuner är att: ”Samhällsviktig verksamhet ska vara klimatanpassad och robust, vilket bidrar till att Sverige får en god beredskap för naturkatastrofer, kriser och ytterst krig. Samhällets aktörer behöver vara medvetna om klimatrisker och vilket ansvar de har för att hantera dem och ansvariga aktörer ska ha kunskap, rådighet och resurser att kontinuerligt utveckla anpassningsarbetet utifrån klimatets förändringar samt ny kunskap och nya erfarenheter. Åtgärder för klimatanpassning ska vidtas på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt med ett helhetsperspektiv och i samverkan mellan relevant aktörer. Det är viktigt att Sveriges unika natur- och kulturvärden bevaras.”[1]

I Sverige har SMHI ett samordnande uppdrag genom *Nationellt kunskapscentrum för klimat-anpassning*. Där samlar de information bland annat från FN:s klimatpanel (IPCC) och från de svenska myndigheter som omfattas av förordningen om myndigheters arbete med klimat-anpassning (2018:1428). För att underlätta det systematiska arbetet med klimatanpassning har SMHI tagit fram en så kallad ”Lathund för klimatanpassning”, där framför allt kommun-erna får vägledning i det systematiska arbetet med att identifiera risker och sårbarheter, prioritera och genomföra åtgärder, samt ta fram och besluta om en klimatanpassnings-strategi/-handlingsplan.

IVL Svenska Miljöinstitutet gör vartannat år en kommunranking över kommunernas klimat-anpassningsarbete[2]. Det som präglar högt rankade kommuners arbete är en tydlig riktning i vardagens beslut och ett säkrat politiskt mandat med såväl budgetposter och resurser som en lokalt förankrad, tvärsektoriell plattform för strategisk samordning. Detta är något som gör arbetet mer motståndskraftigt över tid, vilket är helt nödvändigt då klimatanpassning inte handlar om avgränsade engångsinsatser utan om ett kontinuerligt förändrings- och utvecklingsarbete.

Trots att det inte finns någon särskild tvingande lag eller föreskrift som ålägger kommunerna att arbeta med klimatanpassning så finns, utöver egenintresset att säkerställa en lokal robusthet, flera relevanta lagar som ändock leder till hantering av klimatrisker (bild 1).

[1] Regeringen. Skr. 2023/24:97 Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning (s.21)
[2] IVL Svenska Miljöinstitutet Klimatanpassningsrapport-2025.pdf

Bilaga 1

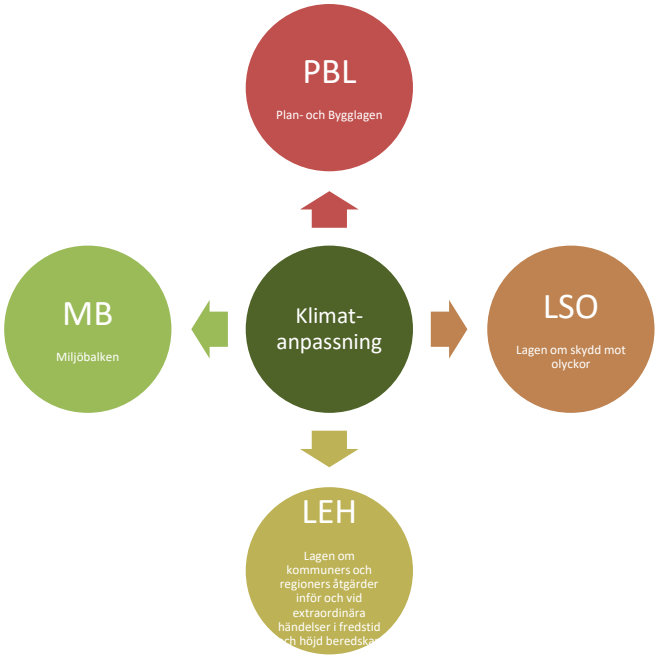

Bild 1. Exempel på lagar med relevans för kommunens klimatanpassningsarbete.

I den klimatanpassningsutredning som skickades ut på remiss under sommaren 2025[3] finns ett antal förslag avseende lagstiftning och finansiering som skulle kunna få konsekvenser för kommunernas arbete. Bland annat skulle ändringar i Plan- och Bygglagen (PBL) kunna leda till att översiktsplanearbetet inte bara ska beskriva kommunens klimatrelaterade riskbild utan även redogöra för hur denna risk kan minska eller upphöra. Vad gäller detaljplaner kan kommunerna komma att bli skyldiga att upphäva eller ändra detaljplaner i den del det finns obebyggda tomter där risken för klimatrelaterade översvämningar, ras/skred/erosion är stor, liksom markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i detaljplan. Kommunernas möjlighet att villkora bygglov med klimatanpassningsanläggning föreslås utökas. Ytterligare förslag handlar om att öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen, att kommunen (och VA-bolag) ska tillhandahålla underlag när fastighetsägare vill genomföra klimatanpassningsåtgärd, samt att klimatanpassningsåtgärder ska kunna utgöra särskilt skäl för upphävande av/dispens från strandskyddet.

Vid omvärldsbevakande kontakter med andra kommuner framkommer att dessa har valt olika vägar vad gäller styrning av klimatanpassning (bilaga 1). Flera har fokuserat på de största identifierade klimatriskerna och skapat handlingsplaner kring dessa, medan andra kommuner tagit fram övergripande handlingsplaner för investering i klimatanpassning eller för att arbeta fram ett strategiskt, systematiskt och kommunövergripande arbets- och för-

[3] Statens Offentliga Utredningar (SOU) 2025:51 *battre-forutsattningar-for-klimatanpassning-sou-202551-.pdf

hållningssätt. Samtliga uttrycker värdet av långsiktighet och politisk förankring för klimatanpassningsfrågan i dess fulla spännvidd, samt ett behov av normerande styrning som omfattar bredden av klimatförändringens konsekvenser och alla kommunens verksamheter.

Befintlig styrning i Umeå kommun, med relevans för klimatanpassning

I kontexten av Umeå kommuns befintliga styrdokument finns klimatanpassningsperspektivet representerat på olika sätt. Klimatanpassning kan ses som en självklar del i arbetet med att nå kommunens inriktningsmål 1 (*Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050*), även om det inte är uttalat. Sambandet finns underförstått eftersom en långsiktigt hållbar tillväxt förutsätter hänsynstagande till klimatförändringens effekter i såväl planerings-/projekterings- som i genomförande- och uppföljandefasen av kommunens stads-/samhällsbyggande arbete.

I översiktsplanen konstateras att ”*Konsekvenser av klimatförändringar är svåra att i detalj förutse. Det måste finnas beredskap för olika scenarier. Ett framgångsrikt klimatarbete ses som en utvecklingspotential för samhället med vinster mellan hållbarhet och samhällsutveckling*.” (s.58-59). I översiktsplanen (och i Fördjupning för älvslandskap/Fördjupning för kusten) finns också ett resonemang om riskbild, riskhantering och åtgärdsarbete avseende översvämning, ras/erosion, havsnivåhöjning och dagvatten. Däremot saknas resonemang om påverkan från exempelvis ökande temperaturer, förändrade förutsättningar för grundvattentillgång, påverkan på förvaltning av kulturmiljöer och hälsokonsekvenser genom förekomst av nya typer av smittor.

Tillväxtprogrammets fokusområde 1 (Bostadsbyggande och attraktiva livsmiljöer) ligger nära klimatanpassningsarbete i och med behovet att beakta de klimatutmaningar som infrastruktur och ny bebyggelse kan komma att utsättas för i framtiden i såväl planering som genomförande.

I Plan för civil beredskap 2024-2026, och Riktlinje för Umeå kommuns arbete med civil beredskap är klimatförändringen identifierad som ett av många hot i en komplex och föränderlig hotbild som kommunen måste ha beredskap och förmåga att hantera.

Energiprogrammet berör ytterst summariskt klimatanpassning i de delar som berör robusthet och beredskap.

Dagvattenprogrammet är det styrdokument som mest genomgående fångar klimatanpassningsfrågan, genom att det hanterar den fråga som för många är synonym med klimatanpassning, dvs risken för översvämning. I programmet poängteras hur klimatanpassning måste ingå i planeringsarbetet och i samverkan mellan kommunförvaltningar, Vakin och fastighetsägare. Klimatanpassning är dock till sin natur en huvudsakligen sektorsöver-

gripande fråga, som spänner över fler än de tekniska, stadsbyggande och krishanterande förvaltningarna inom kommunen. Det framkommer inte i helheten av Umeå kommuns styrdokumentssamling. Frågan saknas exempelvis i fastighetspolicyn (där det däremot står om miljö- och klimatpåverkan) och i äldreplanen.

Nuläge avseende resurser och organisering för klimatanpassning inom Umeå kommun

Sedan våren 2025 utgör kommunens Samhällsbyggnadsforum styrgrupp för klimatanpassningsarbetet, genom den sedan 2024 anställda klimatanpassningsstrategen (bild 2). Det har även tillskapats en strategisk arbetsgrupp (UKKA[4]) med representation från stads-/samhällsplanering, teknik och fastighet, samhällsskydd och beredskap, samt Vakin och Umeå Energi. Därtill finns en representativ arbetsgrupp på Gator och parker (GoPKA[5]), vars syfte är att etablera klimatanpassningsperspektivet i relevanta rutiner och arbetsprocesser för verksamheterna. För den för klimatanpassning så centrala frågan om dagvatten så har kommunen en heltidsstrateg och en dagvattensamordningsgrupp, som bland annat arbetar utifrån dagvattenprogrammet.

Kommunen har även avsatt medel för att arbeta med klimatanpassning. Tekniska nämnden har en separat post för klimatanpassning i Gator och parkers investeringsbudget på ca 12 mnkr/år. Kommunstyrelsen har för Strategisk utveckling avsatt en budgetpost för klimatanpassning på 600 tkr/år.

Bild 2. Befintligt läge avseende styrning och resurser för Umeå kommuns klimatanpassningsarbete.

[4] UKKA = Umeå kommunkoncernövergripande klimatanpassningsgrupp
[5] GoPKA = Gator och parkers klimatanpassningsgrupp

Bedömning av nuläget

Umeå kommun arbetar som sagt redan idag med klimatanpassning. Det är positivt att frågan finns med i flera olika styrdokument, men det är samtidigt ett potentiellt problem då det inte är säkert att klimatanpassning används eller förstås på samma sätt inom de tre programmen för inriktningsmålens genomförande. Med tanke på att det är en tvärsektoriellt angelägen fråga så kan det uppstå problem för verksamheter att identifiera sig med den om den allt för starkt och ensidigt sammankopplas med ett specifikt förvaltningsområde. Det är exempelvis inte enbart en stadsbyggnads- eller beredskapsfråga, utan även något för äldreomsorgen att beakta. Dessutom finns risk att det saknas samsyn kring vilket framtida klimat man ser framför sig och planerar utifrån, liksom otydligheter kring ansvar och arbetssätt kan försvåra nödvändig samverkan. I värsta fall kan det leda till konkurrens om medel, bristande samordning och uteblivna synergier.

Det som i nuläget behövs för att ge mandat och kraftsamla resurserna är en tydligt uttalad, och politiskt förankrad inriktning för vad arbetet ska leda till för resultat och vilket arbetssätt som förordas för att nå dit. Bedömningen är att ett normerande policydokument skulle kunna fylla det behovet och, tillsammans med en övergripande klimatanalys för Umeå kommun (*som SMHI presenterar under våren 2026*), leda till samsyn kring klimatförändringens potentiella konsekvenser och hur Umeå kommun behöver rusta sig för att öka sin robusthet.

Ett sammanhållet mandat att inkludera hela kommunens organisation tydliggör ramarna för arbetet och kommunicerar insikten att denna fråga berör hela kommunkoncernen, även om det konkreta arbetet sedan sker differentierat och anpassat till respektive verksamhetsområdes sårbarheter, behov och förutsättningar. Det politiska mandatet och viljeinriktningen krävs också för att resurssätta (prioritera) insatser och att alla förstår att (och hur) deras roll bidrar till en robust helhet.

Förslag till framtida styrning

Utifrån ovanstående kartläggning och resonemang, och på grund av klimatanpassningsutmaningens sektorsövergripande relevans, föreslås att Umeå kommun tar fram ett normerande policydokument för arbetet med klimatanpassning. Avsikten är att tillhandahålla vägledning för kommunens verksamheter, i de fall, och på de sätt, som de berörs av klimatförändringens konsekvenser.

Förslaget att utforma ett normerande policydokument i stället för en strategi med uttalade mål gör att verksamheterna får erforderlig vägledning samtidigt som de bibehåller ansvar och frihet att formulera egna mål och handlingsplaner. Det är viktigt att varje förvaltning

även fortsättningsvis äger sina egna processer och att den normerande styrningen handlar om ATT klimatanpassning ska ingå i alla beslut där kunskap om ett förändrat framtida klimat är en relevant beslutsgrund, samt om HUR ett systematiskt och samordnat arbetssätt inom kommunkoncernen ska gå till (inkl. samsyn kring riskbild, prioriterade arbetsmetoder och verktyg), samt VAR kunskap om klimatförändringen hämtas.

I steget efter en normerande klimatanpassningspolicy föreslås den aktiverande styrningen utgå från nämnd/bolagsledning, där övergripande inriktning och budget sätts, för att på förvaltnings-/bolagsnivå formuleras i handlings-/åtgärdsplaner och på avdelningsnivå förfinas i investerings- och driftsplanering, samt i ansvar för genomförande och uppföljning. På detta sätt följer klimatanpassningsarbetet principerna som gäller för svenskt krishanteringsarbete, dvs att det man är ansvarig för i normalläget är man också ansvarig för i krissituationer. Det säkerställer också att ansvaret för sårbarhetsanalyser och åtgärdsplanering förläggs så nära verksamheten som möjligt, för att säkerställa att kännedom om verksamhetens vardagsförutsättning och särskilda utmaningar vävs in i klimatanpassningsarbetet. Ett sådant förfarande bidrar även till att förlänga klimatanpassningspolicyns livslängd, och till att integrera klimatanpassningsperspektivet i verksamheterna på ett naturligt och relevant sätt.

Ett politiskt beslutat styrdokument, och därpå följande styrning inom förvaltningar/bolag, skulle bemöta regeringens och myndigheters förväntan på kommunerna att utforma strategier och mål för klimatanpassningsarbetet, samt att det visar att det finns ett tydligt uttalat och långsiktigt politiskt mandat i kommunen.

Avslutningsvis poängteras att arbetet med klimatanpassning kompletterar arbetet med klimatomställning och att de två spåren i klimatarbetet inte bör ställas emot varandra, utan snarare i högre grad samordnas och integreras. Därtill finns ett fortsatt behov av integrering även med kommunens arbete med civil beredskap. Detta integreringsbehov bör beskrivas i klimatanpassningspolicyn.

Resurser

Arbete med utformning, förankring och implementering av policydokumentet samordnas av klimatanpassningsstrategen, med stöd av de två arbetsgrupperna (UKKA och GoPKA).

Det fortsatta arbetet med att utveckla den aktiverande styrningen sker genom att respektive verksamhet ansvarar för att ta fram verksamhetsrelevanta sårbarhetsanalyser och handlings-/åtgärdsplaner. För detta arbete kan de internavropa stöd från klimatanpassningsstrategen eller från specifikt sammansatt (tematisk) arbetsgrupp.

Till det kontinuerliga och kommunövergripande arbetet med klimatanpassning knyts rimligtvis stödfunktioner som exempelvis GIS/lantmäteri och kommunikation.

Intressenter

Kommunens alla förvaltningar samt de kommunala bolagen, var för sig, tillsammans och på varierande sätt, är huvudintressenter.

Övriga samverkanspartners (näringsliv, akademi) samt kommuninvånarna har också intresse i att kommunens avsikter med klimatanpassningsarbetet tydliggörs.

Beredning

Beredning görs förslagsvis i Kommunstyrelsen inför beslut i Kommunfullmäktige.

Beredningsunderlaget förbereds och samordnas av klimatanpassningsstrateg, med hjälp av redan tillsatta resurser för klimatanpassning (UKKA, GoPKA) och genom en internremiss-runda, för såväl inhämtning av kommentarer som förankring av frågan.

Sammanfattning

Föreslås att:

- Umeå kommun tar fram ett normerande policydokument (kan ändras till annan typ av styrdokument under framtagningsprocess)
- Klimatanpassningsstrategen uppdras att leda processen med framtagandet av policydokument

Handläggare: Viktoria Vingmarker, klimatanpassningsstrateg, Gator och parker

Bilaga A. Omvärldsbevakning – kommunal styrning av klimatanpassning (hösten 2025)

Bilaga A. Omvärldsbevakning – kommunal styrning av klimatanpassning (hösten 2025)

Kommun	Styrdokument	Beslutsinstans	Budget	Styrning av bolag	Mål	Organisering	Övrigt
Uppsala	Miljö- och klimatprogrammet (strategi, aktiverande). Handlingsplan för miljö och klimatprogrammet (åtgärder). Mål och budget (normerande?).	KF. Alla nämnder och bolag deltog i framtagandet.	Ingen specifik budget.	Miljö- och klimatprogrammet gäller alla nämnder och bolagsstyrelser i Uppsala kommunkoncern.	Övergripande mål i strategin: "Uppsala ska vara klimatanpassat senast 2040". Etappmål 1) krontäckning, etappmål 2) minskad översvämningsrisk. I mål&budget: under fokusmål "Uppsala ska leda klimatomställningen" finns uppdraget: "Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat"	Klimatanpassningsarbetsgrupp på tjänstegruppsnivå som samordnar och skapar framdrift i arbetet med klimatanpassning. Den består av utvecklingsledare på kommunledningskontoret och kompetens från strategisk planering (stadsbyggnadsförvaltningen), beredskapsenheten och Uppsala Vatten och Avfall AB.	Kompletterande styrning på G: I arbetet med kommande ÖP tas en klimatanpassnings-riktlinje fram, som ska sätta nivåer för klimatanpassning vid ny-, till- och ombyggnation. Även en grön- och blåstrukturplan tas fram, där klimatanpassning är en strategi för hur kommunens gröna och blåa ytor ska användas. En klimat- och sårbarhetsanalys på kommun-övergripande nivå tas också fram. De ser också över miljö- och klimatstyrningen just nu, och den kan därför komma att ändras inom en snar framtid.
Karlstad	Översvämningsprogram (aktiverande). Riktlinjer (normerande).	KF	Ingen specifik budget. De flesta åtgärder har i praktiken genomförts genom ordinarie budget-process, och/eller i den långsiktiga investerings-planen.	De kommunala bolagen är en aktiv part i processen att utforma planen, bl.a. deltar de i arbetsgrupper och har varit involverade i klimat- och sårbarhetsanalysen.		Översvämningssamordnare, dagvattensamordnare, geotekniker, samhällsplanerare	Arbetet med översvämningsfrågan har främst fokuserat på risker kopplade till älv- och sjö (Klarälven och Vänern). För närvarande arbetar de dock med att ta fram ett samlat styrdokument i form av en klimatanpassningsplan, som kommer att omfatta fler klimatrisker och naturolyckor (t.ex. skyfall, värmeböljor, ras och skred mm). Syftet är att hantera hela klimatanpassningsområdet mer strategiskt och strukturerat, på ett liknande sätt som de gjort med översvämningsfrågan.
Helsingborg	ÖP. Handlingsplan för klimatanpassning (aktiverande).	KF (ÖP). Stadsbyggnads nämnd (hp).	Handlingsplanen är stads-byggnadsförvaltningens plan för klimatanpassnings-investeringar kommande år. Det finns dock ingen utskriven budget för de beskrivna målen.		I ÖP: "natur och parker ska vara mångfunktionella, skapa karaktär och bidra till klimatanpassning", samt lista med riktlinjer. I handlingsplanen behandlas kusterosion, skyfall och stigande hav.	Klimatstrateg har, med stöd av styrgrupp (och driftsbolagen för VA-frågor), tagit fram handlingsplanen. Relaterade chefer träffas 1-2 ggr/år med fokus på klimatanpassning. Den enda (heltids-)tjänsten som klimatstrateg ska täcka ett stort område. Med mer resurser hade de kommit längre i frågan.	Saknar en övergripande klimatanpassningsplan som täcker in alla relevanta frågor (dvs även exempelvis hur värme påverkar vård och omsorg), och som beslutats av KF.
Göteborg	Göteborgs stads plan för klimatanpassning 2024-2026 (planerande styrande).	KF (direktören för Utveckling och hållbarhet är dokument-ansvarig)	Ingen budget för åtgärder (ffa för att de i denna plan fokuserat på att etablera arbetssätt). 10Mkr/år i centrala medel till de förvaltningar som fått i uppdrag att göra analyser, karteringar-/utredningar och driva samverkanskluster.	Planen omfattar kommunens nämnder/styrelser samt delägda bolag där GS är majoritetsägare.	Har fokus på skyfall och värme (och följdeffekter som ras/skred/erosion, brandrisk och torka); minska sårbarhet i alla delar av kommunens organisation/uppdrag. Med utgångspunkt i strategin är inriktningen för stadens klimatanpassningsarbete att: • människors liv och hälsa skyddas där sårbara grupper är prioriterade. • samhällsviktig verksamhet fungerar inklusive den infrastruktur som krävs för att klara detta. • värdefulla livsmiljöer, ekosystem och kulturarv bevaras och stärks och kommunal egendom värdesäkras. • ny bebyggelse klimatanpassas och blå-gröna strategier (naturbaserade lösningar, ekosystem-tjänster och grön infrastruktur) nyttjas för att förebygga och mildra effekter av ett förändrat klimat.	Stadsledningskontoret ansvarar inom sitt samordningsuppdrag (mha stadenövergripande nätverk) för att i implementeringen av planen, utveckla den övergripande processen och staden-nätverket, gemensamma arbetssätt, metoder och verktyg som stöd för förvaltningar och bolag i det växelvisa arbetet i planen, samt särskilt stötta de utpekade samordningsuppdragen. På stadsbyggnadsförvaltningen finns två heltids-anställda klimatanpassningsspecialister/-planeringsledare. Det finns tre typer av samordningsansvar: 1) för vissa åtgärder; 2) för att driva utvecklingsfrågor inom sektor kopplat till KA; 3) geografiska fokusområden - koordinering av parters åtgärder. Det finns ett klimatanpassningsnätverk som riktar sig till alla förvaltningar och bolag i staden.	Revidering av plan inför kommande period.

Umeå kommun **Protokollsutdrag**
Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 142

Diarienr: KS-2026/00352

Översyn av styrdokument våren 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att Internationella programmet revideras

att normerande styrdokument för klimatanpassning tas fram.

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunens riktlinje för styrdokument ska styrdokument regelbundet ses över. Syftet med översynen är att utvärdera dokumentens syfte och styreffekt. Vanliga orsaker till att dokument upphävs är att verksamheten fungerar väl utan styrdokument eller att frågorna har infogats i annan styrning. Det är inte en värdering eller viktning av området i sig. Det är det politiska organ som beslutade om dokumentet som ska fatta beslut om det ska förlängas, revideras eller upphävas.

Innan ett nytt styrdokument tas fram ska det göras en nulägesanalys över hur styrningen fungerar idag och vilka områden som behöver förbättras. För att undvika målkonflikter är det viktigt att se över även befintliga styrdokument relaterade till området.

För att skapa bättre överblick görs översyn av flera dokument vid ett och samma tillfälle. Se bilaga för en sammanfattning av orsaker till besluten samt bakgrundsanalyser. Bakgrundsbeskrivningarna är en översyn av hela området och föreslår ibland annan eller relaterad styrning. Dessa frågor är inte föremål för politiska beslut i dagsläget utan hanteras på annat sätt.

De tidigare beslutade styrdokument som berörs i ärendet är inte bifogade. De går i stället att ta del av på www.umea.se/styrdokument

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Sammanställning av bedömningar och bakgrundsanalyser

Beredningsansvariga

Sara Nordström
Lina Renfors

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Nämnder och Umeå Kommunföretag AB (UKF)

UMEÅ KOMMUN

Tjänsteskrivelse

2026-02-05

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diarienr: KS-2026/00173

Redovisning av motioner under beredning, delrapport 1 - 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att lägga rapporten till handlingarna.

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunfullmäktiges arbetsordning ska en sammanställning av motioner under beredning redovisas till kommunfullmäktige två gånger per år, vid sammanträdet i april och oktober.

En sammanställning har gjorts som visar att det finns 36 anmälda motioner som inte har slutbehandlats av kommunfullmäktige, 1 har anmälts under 2024, 25 har anmälts under 2025 och 10 under 2026.

Beslutsunderlag

Delrapport 1 - 2026

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

-

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

2026-03-31

Sammanställning av motioner som är under beredning.

Delrapport 1 – 2026

Ärendenr	Anmäldes i KF	Motion angående	Beredningsläge
KS-2024/00893	2024-10-28	Motion 15/2024: Gör ett omtag i belysningsfrågan; Mattias Larsson (C)	Återremitterad i KF. TN har yttrat sig.
KS-2025/00343	2025-03-31	Motion 12/2025: Förtjänstgåvor och uppvaktningar även för personer i daglig verksamhet; Liv Zetterberg (V) och Linda Lotare (V).	IFN har yttrat sig.
KS-2025/00683	2025-08-25	Motion 19/2025: Pausa den storskaliga tillsynen av enskilda avlopp i Umeå; Elmer Eriksson (M)	MHN har yttrat sig.
KS-2025/00705	2025-08-25	Motion 21/2025: Det behövs fler ställplatser för husvagnar och husbilar i Umeå; Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C), Hanna Lundin Jernberg (L), Veronica Kerr (KD)	TN har yttrat sig. KS ska yttra sig.
KS-2025/00729	2025-08-25	Motion 24/2025: Testa innan du köper – välfärdsteknik för en tryggare vardag; Veronica Kerr (KD)	IFN, ÄN har yttrat sig. KS ska yttra sig.
KS-2025/00760	2025-09-25	Motion 26/2025: Utred förutsättningarna att skapa ett karriärcenter; Hanna Lundin Jernberg (L)	KS har yttrat sig.
KS-2025/00796	2025-09-25	Motion 28/2025: Trygghet och brottsförebyggande i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD)	ÄN och JUSK har yttrat sig.
KS-2025/00797	2025-09-25	Motion 29/2025: Språk och kommunikation i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD)	ÄN och JUSK har yttrat sig.
KS-2025/00798	2025-09-25	Motion 30/2025: Transparens och kvalitetssäkring i äldreomsorgen, Veronica Kerr (KD)	ÄN har yttrat sig. KS ska yttra sig.

KS-2025/00799-5	2025-09-25	Motion 31/2025: Attraktiv arbetsplats genom avlastning; Veronica Kerr (KD)	ÄN har yttrat sig.
KS-2025/00800	2025-09-25	Motion 32/2025: Inrätta ett Äldrekompetenscenter, Veronica Kerr (KD)	ÄN har yttrat sig.
KS-2025/00801	2025-09-25	Motion 33/2025: Trygg och tillgänglig skola; Veronica Kerr (KD), Anders Sellström (KD), Lucas Nilsson (KD) och Birgitta Nordvall (KD)	FGN har yttrat sig.
KS-2025/00802	2025-09-25	Motion 34/2025: Inrätta en kommunövergripande kvalitetsfunktion; Bore Sköld (V)	KS ska yttra sig.
KS-2025/00855	2025-09-25	Motion 35/2025: Testpilot för självkörande taxitjänster i Umeå; Anders Norqvist (L)	TN har yttrat sig. KS ska yttra sig
KS-2025/00922	2025-10-27	Motion 36/2025: Inrätta äldreombud i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L)	ÄN har yttrat sig.
KS-2025/00999	2025-11-24	Motion 37/2025: Inför avgiftsfria resor till och från LSS-fritids; Liv Zetterberg (V) och Linda Lotare (V)	IFN ska yttra sig.
KS-2025/01006	2025-11-24	Motion 38/2025: Synliggör kostnaden för möten inom kommunen; Elmer Eriksson (M)	TN har yttrat sig.
KS-2025/01007	2025-11-24	Motion 39/2025: Barnrättsstrateg för våra barns rätt; Tobias Holmbom (V)	KS ska yttra sig.
KS-2025/01010	2025-11-24	Motion 40/2025: Försänkning av gatstenar vid alla övergångsställen; Elmer Eriksson (M)	TN har yttrat sig
KS-2025/01042	2025-11-24	Motion 41/2025: Inför hyggesfritt skogsbruk i kommunens skogar; Bore Sköld (V)	MHN har yttrat sig
KS-2025/01071	2025-12-15	Motion 42/2025: Inför lågkostnadsparkering i parkeringshusen för att stärka centrumhandeln; Anders Sellström (KD)	UPAB och JUSK har yttrat sig
KS-2025/01083	2025-12-15	Motion 43/2025: Stärk spelbranschen och den kreativa infrastrukturen i Umeå – för tillväxt, innovation och nya jobb; Veronica Kerr (KD) och Anders Sellström (KD)	KS ska yttra sig

KS-2025/01148	2025-12-15	Motion 44/2025: Inför tjänstegarantier för myndighetsutövning inom Umeå kommun; Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C), Hanna Lundin Jernberg (L) och Veronica Kerr (KD)	KS ska yttra sig
KS-2025/01149	2025-12-15	Motion 45/2025: Revidera Umeås kommuns resepolicy; Anders Ågren (M)	KS ska yttra sig
KS-2025/01154	2025-12-15	Motion 46/2025: Funktionsrättskonsekvensbeskrivning - utred införandet av FKB i Umeå kommun; Maria Lindvall (-)(L)	KS ska yttra sig
KS-2025/01155	2025-12-15	Motion 47/2025: Rätt till servicetoalett; Maria Lindvall (-)(L)	TN och BN har yttrat sig.
KS-2026/00189	2026-01-26	Motion 1/2026: Prioritera närproducerade livsmedel i Umeå kommuns upphandling: Stefan Nordström (M)	TN och KS ska yttra sig.
KS-2026/00186	2026-01-26	Motion 2/2026: Stärk tryggheten inom äldreomsorgen – låt äldre välja vem som ska hjälpa dem; Anders Ågren (M)	ÄN och IFN ska yttra sig
KS-2026/00187	2026-02-23	Motion 3/2026: Förbättra arbetet med att Umeå ska växa tryggt och säkert; Joline Göttfert (M)	FN, KN, TN och KS ska yttra sig.
KS-2026/00204	2026-02-23	Motion 4/2026: Utred hållbara former för samhällsbetalda resor; Ellen Ström (V) och Tobias Holmbom(V)	TN och FGN ska yttra sig.
KS-2026/00224	2026-02-23	Motion 5/2026: Inrätta en kommunövergripande samordnare för arbetet mot våld i nära relationer; Linda Lotare (V) och Tobias Holmbom (V)	IFN, ÄN och KS ska yttra sig.
KS-2026/00266	2026-03-30	Motion 6/2026: Åtgärder mot rasism i Umeås skolor; Tobias Holmbom (V) och Ellen Ström (V)	FGN och GVN ska yttra sig
KS-2026/00267	2026-03-30	Motion 7/2026: Hög tid för Umeå kommun att lämna Fairtrade City; Lena Andersson (M)	MHN ska yttra sig
KS-2026/00268	2026-03-30	Motion 8/2026: Dags att förkorta arbetstiden! Bore Sköld (V) och Lennart Arvidsson (V)	PN ska yttra sig

KS-2026/00329	2026-03-30	Motion 9/2026: Starta en ny returbutik i Umeå; Daniell Anderson (V) och Bore Sköld (V)	GVN och KS ska yttra sig
KS-2026/00330	2026-03-30	Motion 10/2026: Anställ läkare inom den kommunala hälso- och sjukvården; Elmer Eriksson (M)	ÄN ska yttra sig

Umeå kommun **Protokollsutdrag**

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-04-07

§ 136

Diarienr: KS-2026/00173

Redovisning av motioner under beredning, delrapport 1 - 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att lägga rapporten till handlingarna.

Ärendebeskrivning

I enlighet med kommunfullmäktiges arbetsordning ska en sammanställning av motioner under beredning redovisas till kommunfullmäktige två gånger per år, vid sammanträdet i april och oktober.

En sammanställning har gjorts som visar att det finns 36 anmälda motioner som inte har slutbehandlats av kommunfullmäktige, 1 har anmälts under 2024, 25 har anmälts under 2025 och 10 under 2026.

Beslutsunderlag

Delrapport 1 - 2026

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

-